

15. A társadalom rétegződése

Központi Statisztikai Hivatal

2011. ÉVI NÉPSZÁMLÁLÁS

15. A társadalom rétegződése

Budapest, 2015

© Központi Statisztikai Hivatal, 2015

ISBN 978-963-235-347-0ö

ISBN 978-963-235-475-0

Készült a Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási főosztályán,
az Életmód-, foglalkoztatás- és oktatásstatisztikai főosztály,
a Népesedési és szociális védelmi statisztikai főosztály és
a Tájékoztatási főosztály közreműködésével

Felelős kiadó:

Dr. Vukovich Gabriella elnök

Elnökhelyettes:

Németh Zsolt

Főosztályvezetők:

Waffenschmidt Jánosné, Janák Katalin,
Tokaji Károlyné, Freid Mónika

Szerkesztette:

Huszár Ákos

Szerzők:

- 1-2. fejezet: Huszár Ákos
- 3. fejezet: Lakatos Miklós
- 4. fejezet: Vastagh Zoltán
- 5. fejezet: Záhonyi Márta
- 6. fejezet: Hunyadi Zsuzsanna
- 7. fejezet: Székely Gáborné
- 8. fejezet: Kincses Áron, Zsom Brigitta

Közreműködött:

Ináncsi Zita, Kovács Marcell, Szabó-Jankovics Noémi,
Vargáné Loch Márta, Waffenschmidt Jánosné

Lektorálta:

Róbert Péter

A kéziratot gondozták:

Benedek Szabolcs, Polónyi Katalin

Tördelőszerkesztők:

Dobróka Zita, Gyulai Katalin, Kerner-Kecskés Beatrix,
Simonné Horváth Gabriella, Trybek Krisztina

További információ: Kovács Marcell
Telefon: (+36-1) 345-6309, e-mail: Marcell.Kovacs@ksh.hu

Internet: www.nepszamlalas.hu

info@ksh.hu

(+36-1) 345-6789 (telefon), (+36-1) 345-6788 (fax)

Borítóterv: Lounge Design Kft.
Nyomdai kivitelezés: Xerox Magyarország Kft. – 2015.034

TARTALOM

Köszöntöm az Olvasót!	9
A FŐBB EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA.....	11
1. BEVEZETÉS	15
1.1 A kötetben felhasznált modellek.....	15
1.1.1 A munkajelleg-csoportosítás	16
1.1.2 A társadalmi-foglalkozási rétegséma.....	18
1.1.3 Az osztályszerkezet normatív-funkcionalista modellje.....	20
1.2 Elmélet és operacionalizálás	22
1.3 A kötet felépítése.....	27
2. A MAGYAR TÁRSADALOM RÉTEGZŐDÉSÉNEK FŐ JELLEMZŐI.....	29
2.1 Időbeli változások.....	29
2.2 Nemek szerinti különbségek	32
2.3 Korcsoportok szerinti rétegződés	35
2.4 Következtetések	37
3. CSALÁDI KAPCSOLATOK	39
3.1 Családi szerepek.....	39
3.1.1 Férjek, feleségek, élettársak.....	39
3.1.2 Egyéb családi szerepek.....	44
3.1.3 A rétegződési modellek összehasonlítása	48
3.2 Családi állapot.....	50
3.3 A nők termékenysége.....	51
3.4 Következtetések	53
4. RÉTEGZŐDÉS ÉS ISKOLÁZOTTSÁG	55
4.1 Az oktatási expanzió és a rétegződés összefüggései.....	56
4.1.1 A teljes népességre vonatkozó összefüggések.....	56
4.1.2 A gazdaságilag aktív népességre vonatkozó összefüggések	58
4.1.3 Mire jutnak a férfiak és a nők az iskolai bizonyítványaikkal?	60
4.2 Az emberi tőke fajtái és megtérülése rétegződési szempontból.....	61
4.2.1 A különböző képzettségi területek megtérülése a felsőfokú végzettségűek körében	63
4.2.2 A különböző képzettségi területek megtérülése a középfokú végzettségűek körében	65
4.3 Két sajátos társadalmi-foglalkozási réteg: vállalkozók és vezetők.....	66
4.3.1 Vezetők	66
4.3.2 Vállalkozók	68
4.5 Következtetések	69
5. A FOGLALKOZTATOTTAK RÉTEGZŐDÉSE.....	71
5.1 A foglalkozási szerkezet változását befolyásoló tényezők.....	71
5.2 A foglalkoztatottak rétegződésének változása 2001 és 2011 között	73
5.3 Nemek, illetve korcsoportok szerinti rétegződés	76
5.4 A képzettségi szint emelkedésének hatása a rétegszerkezetre.....	78
5.5 A foglalkoztatás és a munkavégzés körülményei	79

5.6 Területi egyenlőtlenségek, területi koncentráció.....	81
5.7 Következtetések	82
6. A NEM FOGLALKOZTATOTTAK RÉTEGZŐDÉSE	83
6.1 A nem foglalkoztatott csoportok helye a társadalomszerkezetben	84
6.2 A munkanélküliek, illetve a különböző inaktív csoportok jellemzői	85
6.3 A munkanélküliek, illetve a különböző inaktív csoportok belső tagoltsága.....	91
6.4 Következtetések.....	95
7. LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK.....	97
7.1 A magánháztartások népességének lakóhelye.....	97
7.2 A háztartások lakáshelyzete.....	101
7.2.1 Lakástulajdon, lakáshasználat.....	102
7.2.2 Lakásnagyság, lakásminőség	104
7.2.3 A lakásváltoztatások rétegenkénti különbségei.....	107
7.3 Következtetések.....	109
8. RÉTEGZŐDÉS A TÉRBEN.....	111
8.1 A társadalom rétegződésének vertikális és horizontális területi jellemzői	112
8.1.1 A társadalom rétegződése a települések jogállása, népességnagysága, valamint fejlettsége szerint	112
8.1.2 A társadalom rétegződése megyék, illetve települések szerint	115
8.2 A társadalmi rétegződés térbeli dinamikája	121
8.2.1 A társadalmi-foglalkozási rétegek térbeli elkülönülése.....	121
8.2.2 A rétegződés területi és társadalmi dinamikája	124
8.2.3 A társadalmi rétegek szomszédsági elemzése	126
8.3 Következtetések.....	129
IRODALOM.....	131
TÉRKÉPEK.....	137
1.1 térkép A felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	138
1.2 térkép A felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók területi szomszédsági viszonyai, 2011.....	138
2.1 térkép A magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	139
2.2 térkép A magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők területi szomszédsági viszonyai, 2011	139
3.1 térkép Az alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	140
3.2 térkép Az alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak területi szomszédsági viszonyai, 2011	140
4.1 térkép Az egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	141
4.2 térkép Az egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak területi szomszédsági viszonyai, 2011	141

5.1 térkép	A nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	142
5.2 térkép	A nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók területi szomszédsági viszonyai, 2011	142
6.1 térkép	A mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	143
6.2 térkép	A mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók területi szomszédsági viszonyai, 2011.....	143
7.1 térkép	A közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	144
7.2 térkép	A közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak területi szomszédsági viszonyai, 2011	144
8.1 térkép	A betanított munkát végzők aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	145
8.2 térkép	A betanított munkát végzők területi szomszédsági viszonyai, 2011	145
9.1 térkép	Az egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	146
9.2 térkép	Az egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők területi szomszédsági viszonyai, 2011.....	146
10.1 térkép	A munkaerőpiacról kiszakadók aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011	147
10.2 térkép	A munkaerőpiacról kiszakadók területi szomszédsági viszonyai, 2011 ...	147
ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁK.....		149
A teljes népességre vonatkozó adatok.....		151
1.1.1	A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	152
1.1.2	A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás nemek szerint	153
1.2.1	A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	154
1.2.2	A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	156
1.2.3	A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	158
1.2.4	A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	160
1.2.5	A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	162
1.2.6	A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	164
1.3.1	A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint.....	166
1.3.2	A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	170
1.3.3	A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint.....	174
1.3.4	A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	178
1.3.5	A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint.....	182
1.3.6	A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	186
1.4.1	A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint	190
1.4.2	A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint	192

1.4.3	A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint	194
1.4.4	A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint	196
1.4.5	A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint	198
1.4.6	A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint	200
	A teljes népesség az eltartottak besorolását alkalmazó társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján	203
1.5.1	A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	205
1.5.2	A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás nemek szerint.....	205
1.6.1	A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint.....	206
1.6.2	A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	207
1.6.3	A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint.....	208
1.6.4	A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	209
1.6.5	A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint.....	210
1.6.6	A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	211
1.7.1	A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint	212
1.7.2	A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	213
1.7.3	A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint	216
1.7.4	A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	218
1.7.5	A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint	220
1.7.6	A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	222

A foglalkoztatottakra vonatkozó adatok.....	225
2.1.1 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	226
2.1.2 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás nemek szerint.....	227
2.2.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	228
2.2.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	230
2.2.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	232
2.2.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	234
2.2.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint.....	236
2.2.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	238
2.3.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint.....	240
2.3.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	242
2.3.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint.....	244
2.3.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	246
2.3.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint.....	248
2.3.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint.....	250
 MÓDSZERTAN.....	253
A társadalmi-foglalkozási rétegséma előállítási módja.....	254
A munkajellem-csoportosítás előállítási módja.....	261
A normatív-funkcionalista modell előállítási módja.....	263
Módszertani megjegyzések, fogalmak.....	265
 RÉSZLETES ADATOK (internetes melléklet)	
A. A társadalmi-foglalkozási rétegséma szerint.....	www.ksh.hu
B. A munkajellem-csoportosítás szerint.....	www.ksh.hu
C. A normatív-funkcionalista modell szerint.....	www.ksh.hu

KÖSZÖNTÖM AZ OLVASÓT!

A Központi Statisztikai Hivatal 2011 októberében hajtotta végre Magyarország 15. népszámlálását, a népszámlálási eredményeket pedig kiadványsorozatban teszi közzé. Az előzetes adatokat, valamint a részletes területi információkat bemutató kötetek után a sorozat tematikus kiadványokkal folytatódott, amelyek egy-egy területhez kapcsoló összeállításokat tartalmaztak. A jelen kiadvány a sorozat 15. kötete, a magyar társadalom rétegződésének fő sajátosságait mutatja be.

A társadalom rétegződése többféle megközelítés alapján vizsgálható, vita tárgyát képezi, melyik tekinthető a legadekvátabbnak. Ezek közül a népszámlálás során gyűjtött információk mindenekelőtt azt teszik lehetővé, hogy az egyének társadalmi helyzetét munkaerő-piaci pozíciójuk, illetve foglalkoztatásuk körülményei alapján ragadjuk meg. Ennek vizsgálata a Központi Statisztikai Hivatal történetében hagyományosan központi jelentőségű. Az egyének munkaerő-piaci pozíciójáról is számos különböző módon számot adhatunk. A Központi Statisztikai Hivatal évtizedekig a munkajellem-csoportosítás alapján közölte az eredményeit, a 2001-es népszámlálás adatainak feldolgozása során azonban új, a nemzetközi sztenderdek követő társadalmi-foglalkozási rétegsémát dolgozott ki. A mostani kötet előkészítése során lezajlott szakmai viták pedig egy új klasszifikáció, a foglalkozási osztályszerkezet normatív-funkcionalista modelljének létrejöttéhez járultak hozzá.

Kiadványunkban e három osztályozás mindegyikét felhasználjuk, a népszámlálási adatokat mindhárom alapján bemutatjuk. Ennek során a kötet nyomtatott verziójában összefoglaló táblákat közlünk a réteghelyzettel összefüggő főbb ismérvekre vonatkozóan, illetve térképeket a rétegződés térbeli aspektusának szemléltetésére. A kiadványhoz kapcsolódó elektronikus melléklet gazdag táblaanyagot tartalmaz a társadalmi rétegek részletes területi, illetve egyéb jellemzőire vonatkozóan. Fontosnak tartottuk, hogy az adatközlés mellett a vizsgálataink során feltárt főbb összefüggéseket is összefoglaljuk, a kötetben ezért tematikus elemző fejezeteket közlünk a társadalmi rétegződés legfontosabb aspektusaira vonatkozóan.

Azt reméljük, hogy a bemutatott eredményeken túl a kötet fontos információs bázisul szolgál a társadalmi struktúra-, illetve rétegződéskutatás területén folyó kutatások számára, hozzájárul a magyar társadalom mélyebb megértéséhez, illetve ösztönzőleg hat újabb vizsgálatok megindítására, amelyek révén még többet megtudhatunk arról, hogy miként tagolódik a magyar társadalom.

Dr. Vukovich Gabriella
a Központi Statisztikai Hivatal
elnöke

A FŐBB EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

A kötet a foglalkozási rendszert vizsgálva a magyar társadalom rétegződésének tízéves tendenciáit mutatja be. A társadalom rétegződéséről sokféle megközelítés alapján alkothatunk képet, jelen munkában három eltérő foglalkozási modellre támaszkodtunk: egyrészt a foglalkozási rendszer változásait bemutatjuk a 2001-es népszámlálás adatainak feldolgozása során kialakított *társadalmi-foglalkozási rétegséma*, másrészt a Központi Statisztikai Hivatal adatközléseihez évtizedekig alapul szolgáló munkajelleg-csoportosítás szerint, harmadrészt pedig az osztályszerkezet *normatív-funkcionális-ta modellje* alapján, amely a kötethez kapcsolódó viták nyomán jött létre. A különböző foglalkozási sémák együttes alkalmazása a foglalkozási rendszer sajátosságainak alaposabb feltárását teszi lehetővé.

A foglalkozási szerkezet alakulását befolyásoló tényezők közül a legfontosabb, hogy a 2001-es népszámláláshoz képest 2011-re nőtt a gazdaságilag aktívak népességén belüli aránya. Az aktívak mindkét csoportja esetében van növekedés: a foglalkoztatottak aránya 2001-ben 36,2, 2011-ben 39,7%-ot tett ki, a munkanélküliek részaránya pedig 4,1%-ról 5,7%-ra nőtt a két népszámlálás közötti időszakban. A gazdaságilag aktívak körének bővülésével párhuzamosan mindegyik inaktív csoportnak a népességén belüli aránya csökkent, a legnagyobb mértékben a rokkantsági nyugdíjasoké: 5,7%-ról 4,3%-ra.

A foglalkozási szerkezet felső szeletére tekintve megállapíthatjuk, hogy a 2001-es népszámlálás óta

összességben nőtt a különböző szellemi foglalkozású csoportok részaránya mind a teljes népességben, mind a foglalkoztatottak körében. E csoportok közül csupán a felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók rétege jelent kivételt, amelynek a részaránya a teljes népességben belül 1,4%-ról 1,2%-ra, a foglalkoztatottak körében pedig 3,4%-ról 2,7%-ra csökkent.

A foglalkozási szerkezet középső szegmensében egyrészt bővült az egyéb technikai, irodai, szakképzett kereskedelmi, illetve szolgáltatási foglalkozásokat végzők csoportja, másrészt csökkent a hagyományos, ipari foglalkozásokat űző szakmunkások, illetve betanított munkások részaránya. Kevesebben tartoznak továbbá az önálló vállalkozók különböző rétegeihez is. Az önállók részaránya csökkent mind a mezőgazdasági, mind a nem mezőgazdasági vállalkozók esetében, a vállalkozás mérete alapján azonban eltérőek a tendenciák. Míg a 10 vagy annál több alkalmazottal rendelkező vállalkozók részarányának enyhe mérséklődése mellett az 1–9 főt foglalkoztatóké kissé nőtt, addig az alkalmazott nélküli vállalkozóké erőteljesebben csökkent mind a teljes népesség, mind a foglalkoztatottak körében.

A rétegszerkezet alsóbb felében található csoportokhoz többen tartoztak 2011-ben, mint az előző népszámlálás időszakában. Növekedett egyrészt az egyszerű, képzetlen munkát végzők, másrészt a mezőgazdasági fizikai munkát végzők részaránya mind a teljes népesség, mind pedig a foglalkoztatottak

körében. Bővült továbbá a munkaerőpiacról kiszakadók rétege is: 2001-ben a népesség 3,9, 2011-ben 4,3%-a tartozott e csoporthoz.

A rétegszerkezet egészét tekintve ennek alapján a 2001-es, illetve a 2011-es népszámlálás közötti időszakban polarizációs tendenciák zajlottak a magyar társadalomban: mind a felsőbb, mind az alsóbb rétegek bővültek 2011-re, miközben a társadalomszerkezet középső szegmensében található csoportokhoz összességében kevesebben tartoztak.

A változások mellett azonban a foglalkozási szerkezetnek vannak maradandó sajátosságai. A rétegszerkezet nemek szerinti eltérései számottevők. Vannak kifejezetten férfi-, illetve női rétegek. A felső, illetve középszintű vezetők, valamint a szakképzett ipari foglalkozásúak körében 65,7, illetve 72,7%-ot tesznek ki a férfiak. A nők ezzel szemben elsősorban az alsó szintű szellemi foglalkozási csoportokban, illetve különösen a szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak körében vannak meghatározó többségben, ott az arányuk eléri a 77,5%-ot.

A társadalom rétegződésének korcsoportok szerinti jellemzői alapján látható, hogy a mezőgazdasági munkások rétege előregedő. Megjegyzendő azonban, hogy a teljes népességben nőtt a mezőgazdasági fizikai munkások rétegének aránya, ami a fiatal korosztályokban is tetten érhető. Szintén figyelemre méltó a különféle vállalkozói csoportok előregedése, amelyek esetében ellenkező tendenciák léteznek. 2001-hez képest csökkent az önállók népességben belüli aránya, ami elsősorban arra vezethető vissza, hogy a fiatalabb korcsoportokhoz tartozók közül az elmúlt években kevesebben léptek be a csoportba.

Jelentősek az eltérések a foglalkoztatottak, illetve a nem foglalkoztatottak különböző csoportjainak rétegződése esetében. A foglalkoztatottak körében nagyobb arányban vannak jelen a képzettebb, fehérgalléros foglalkozási csoportok, míg a munkanélküliek esetében, illetve az inaktív csoportjaiban mindenekelőtt a rétegszerkezet alsó szegmenséhez tartozó munkásrétegek felülreprezentáltak.

A foglalkozási szerkezetben elfoglalt hely és az iskolai végzettség között egyértelmű összefüggés van. A diplomások aránya a jelenleg foglalkoztatott magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hi-

vatalnokok esetében gyakorlatilag teljes körű, de a felső és középszintű vezetők, valamint az alsó szintű vezetők és értelmiségiek csoportja esetében is meghaladja a 90%-ot. A legkedvezőtlenebb képzettségi jellemzőkkel az egyszerű munkát végzők, illetve segédmunkások, valamint az alkalmazottként mezőgazdasági munkát végzők rendelkeznek. E csoportokban több mint 40%-ot tesz ki azoknak az aránya, akik legfeljebb az általános iskola nyolc évfolyamát végezték el, vagy ennél alacsonyabb végzettséggel rendelkeznek. Az oktatási expanzió folytatódott a 2001-es, illetve a 2011-es népszámlálás közötti időszakban is, ami a különböző rétegek képzettségi jellemzőiben is megmutatkozik: az iskolázottsági szint kivétel nélkül minden egyes rétegben emelkedett a vizsgált időszakban, de a legnagyobb mértékű változások a rétegződési hierarchia alsó felében történtek. A képzettségi szint emelkedése ellenére túlképzésről, illetve alulfoglalkoztatásról egyöntetűen és abszolút értelemben kevéssé beszélhetünk, ehelyett bizonyos képzési területeken előforduló relatív túlképzésre utaló jeleket találtunk.

A háztartások lakáskörülményeit az aktuális réteghelyzet mellett számos más tényező befolyásolja, egyértelmű azonban a rétegződési szempontú különbségek megléte valamennyi vizsgált lakásmutató vonatkozásában. Általában a felső és középszintű vezetők, a magasan képzett értelmiségiek és a nem mezőgazdasági vállalkozók lakáshelyzete bizonyult a legkedvezőbbnek, míg a legrosszabb lakáskörülmények között a képzetlen fizikai foglalkozásúak és a soha nem dolgozott, idős egyedülállók, többségében egyedül élő nők élnek. Bár a legtöbb mutató a lakáskörülmények általános javulását jelzi, ennek mértéke rétegenként eltérő. Csökkent a réteg- és lakáshelyzet inkonzisztenciája, és nőttek a lakásvizonyokban megmutató társadalmi különbségek. Ezt támasztja alá, hogy az elmúlt tíz évben lakást változtató háztartások részvétele a 2000-es évek lakáspiaci fellendülésében nagyobb mértékben különbözött a rétegződésben, mint a korábban megszerzett lakások esetében. Különösen kiemelkedő a magasabb státusú rétegek új lakások piacán kimutatható aktivitása.

A családon belül elfoglalt pozíció és a foglalkozási szerkezet közötti összefüggéseket vizsgálva megállá-

píthatjuk, hogy a párkapcsolatban élők réteghelyzete kedvezőbb, mint az egyéb családi állásúaké. Azt is kiemelhetjük továbbá, hogy a párkapcsolatokon belül összességében előnyösebb pozícióban vannak azok, akik férjként vagy feleségként kapcsolódnak partnerükhöz, mint akik élettársakként. A párkapcsolati homogámia szempontjából a magasan képzett értelmiségiek, illetve a magas beosztású hivatalnokok csoportja tekinthető a legzártabbnak. Az értelmiségi férfiek 28,2, az értelmiségi feleségek 40,1%-a választ magának párt saját rétegéből. 2001-hez képest azonban minden kapcsolattípus esetében a homogám kapcsolatok aránya kissé csökkent. Ennek ellenére míg a „köztes” társadalmi rétegek között intenzívebb az átjárás, addig a társadalom legelőnyösebb és leghátrányosabb rétegei, akár korábban, jellemzően most sem választanak párt egymás társadalmi rétegeiből.

A társadalom rétegződésének jellegzetes területi sajátosságai vannak. A településhierarchia erősen összefügg a társadalom vertikális tagolódásával. Az urbanizáltabb, nagyobb népességszámú, fejlettebb tele-

püléseken jellemzően nagyobb arányban vannak jelen a különböző szellemi foglalkozású rétegek. Az ország különböző térségeinek rétegszerkezete is markáns eltéréseket mutat. A munkaerőpiacról kiszakadók rétege az országos méretéhez képest kisebb arányban jelenik meg a közép-magyarországi, a közép-dunántúli, a nyugat-dunántúli, illetve a dél-alföldi megyékben, nagyobb viszont a súlya a Dél-Dunántúlon, illetve az északkeleti országrészben.

Budapest rétegszerkezete alapvetően eltér az ország többi településének jellemzőitől. A fővárosban él a felső és középsintű vezetők, nagy és középvállalkozók 23,0, a magasan képzett értelmiségieknek pedig 38,4%-a. E két rétegnek a legmagasabb a területi koncentrációja, magasabb, mint a mezőgazdasági foglalkozásúaké. Az egyes rétegek területi koncentrációja 2001 és 2011 között eltérően változott. Míg a szakképzett, a betanított, illetve szakképzetlen munkások és a sohasem foglalkoztatottak koncentrációja növekedett, addig a többi réteg területi térbeli elkülönülése csökkent.

1. BEVEZETÉS

Ez a kötet arra vállalkozik, hogy bemutassa a magyar társadalom rétegződését a 2011-ik évi népszámlálás adataira támaszkodva. A korábbiakban a KSH évtizedeken keresztül mindenekelőtt a *Ferge Zsuzsa* [1969] korai munkáin alapuló, illetve *Andorka Rudolf* [1970] [1982] által is alkalmazott munkajelleg-csoportosítás alapján közölte a társadalmi struktúrával, rétegződéssel, illetve mobilitással kapcsolatos eredményeit. Ezzel a gyakorlattal szakított a 2001. évi népszámlálás adatait bemutató kötet, amikor új foglalkozási rétegsémát alakítottak ki a kötet szerzői (*Záhonyi–Bukodi* [2004]). Az első kérdés, amelyre munkánk során választ kellett adnunk, az volt, hogy a 2011-es adatokat milyen megközelítésre támaszkodva elemezzük.

A megfelelő modell kérdése folyamatos viták tárgyát képezi. A foglalkozási sémáknak természetesen vannak empirikus érvényességi kritériumaik, a különböző modellek közötti választás azonban sokszor inkább elméleti, illetve gyakorlati kérdések sorozatáról hozott döntéseken múlik. A modell kiválasztását befolyásolja többek között, hogy az elemzés milyen kérdésekre keresi a választ, de az is, hogy milyen információk állnak rendelkezésre, amelyekre támaszkodhatunk a foglalkozási séma kialakításakor. E vitákat a kötet nem akarja lezárni, inkább ahhoz kíván hozzájárulni, hogy a társadalom szerkezetéről, rétegződéséről folyó diszkussziók minél szélesebb empirikus alapra támaszkodjanak. Ennek érdekében a ma-

gyar társadalom szerkezetét több foglalkozási modell alapján is bemutatjuk.

A következőkben először a felhasznált modellek elméleti alapjait, illetve főbb vonásait ismertetjük, majd az operacionalizálásuk módjával kapcsolatos kérdéseket tárgyaljuk, végül a kötet szerkezetét mutatjuk be.

1.1 A kötetben felhasznált modellek

A népszámlálási adatok használata különös lehetőségeket tartogat, ám korlátokat is jelent. Lehetőséget teremt többek között annak felderítésére, hogy a különböző társadalmi csoportokba tartozók számát a legrészletesebb bontásban is mérni tudjuk, de az információk szűkebb köre miatt kevesebbet tudhatunk meg e csoportok sajátos jellemzőiről. Az elemzési lehetőségeknek szintén határt szab, hogy a népszámlálási adatok kevésbé alkalmasak annak az elemi kérdésnek a felvetésére, hogy egyáltalán milyen társadalmi csoportokat érdemes megkülönböztetni.

A társadalmi struktúra, illetve rétegződéskutatás területén számos különböző irányzattal találkozhatunk, amelyek eltérő válaszokat adnak erre a kérdésre (lásd pl. *Rössel* [2009]). A magyarországi kutatások is már a kezdetektől fogva különféle elméleti-módszertani kiindulópontok alapján zajlottak. Nálunk mindig is különös figyelem irányult a struktúra kérdésére, arra, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek különféle formái a társadalomszerkezet milyen jellemzőire vezethetők

vissza és miként magyarázhatók. Az államszocialista rendszer sajátosságainak értelmezése, illetve a rendszerváltás nyomán bekövetkező átalakulások feltárása folyamatos kihívást jelentett a terület kutatói számára. Ezek a társadalomtörténeti változások folyamatos elméleti reflexiót igényeltek, és az empirikus irányú vizsgálatokat is arra ösztökölték, hogy a társadalmi struktúráról alkotott valamely elméletre támaszkodva indokolják meg a mérőeszközök kiválasztását (lásd mindenekelőtt *Ferge* [1969] [2010], *Konrád-Szelényi* [1989], *Szelényi* [1992], *Eyal-Szelényi-Townsend* [1998], *Kolosi* [1987] [2000], *Szalai* [2001]).

Az empirikus vizsgálatok közül a különböző foglalkozási alapú megközelítések töltötték be meghatározó szerepet. Ezek abból indulnak ki, hogy az egyének társadalmi állásáról mindenekelőtt a foglalkozási rendszerben elfoglalt helyük, illetve munkaerő-piaci pozíciójuk alapján alkothatunk képet, és a társadalom rétegszerkezetét is mindenekelőtt ezekre az információkra támaszkodva ragadhatjuk meg. *Ferge Zsuzsa* [1969] korai vizsgálatai, *Andorka Rudolf* [1982] mobilitáskutatásai mintaadóak voltak, de az utóbbi időszakban is több vizsgálat igyekezett kiaknázni a megközelítés nyújtotta lehetőségeket (lásd pl. *Ferge* [2002] [2006] [2010], *Bukodi-Altörjai-Tallér* [2005], *Bukodi* [2006], *Kolosi-Róbert* [2004], *Kolosi-Dencső* [2006], *Kolosi-Keller* [2010], *Kolosi-Pösch* [2014]).

A foglalkozási alapú modellek azonban a társadalom rétegződésének legfeljebb az egyik aspektusáról tájékoztathatnak. Ezeket árnyalhatják, illetve alternatívát kínálhatnak velük szemben a rétegződés különféle dimenzióira irányuló kutatások. Magyarországon e vizsgálatoknak is komoly hagyományai vannak. Az 1980-as években *Kolosi Tamás* [1987], illetve a *rétegződésmo-dell-vizsgálat* résztvevői hajtottak végre többdimenziós rétegződéskutatást, *Utasi Ágnes* [1984] pedig önálló életstílus-tipológiával állt elő. Az utóbbi időszakban ezek az új, a foglalkozási pozíción alapuló vizsgálatokon túllépő kutatások megszorodtak. Több új munka készült, amelyek a

fogyasztás alapján, a kulturális vagy kapcsolathálózati erőforrásokra támaszkodva, illetve az egyenlőtlenségek különféle dimenzióit figyelembe véve vizsgálták a társadalom rétegződését (lásd pl. *Fábián-Kolosi-Róbert* [2000], *Fábián-Róbert-Szívós* [1998], *Angelusz-Tardos* [2006], *Tardos* [2008], *Bukodi-Altörjai-Tallér* [2005], *Bukodi* [2006], *Csíte-Kovách-Kristóf* [2006], *Csigó* [2006], *Vastagh* [2013a], GfK [2014], *Csizmadia-Tóth* [2014]).¹⁾

E megközelítések közül a népszámlálási adatok mindenekelőtt a foglalkozási osztályszerkezet hagyományos irányzatának a vizsgálatát teszik lehetővé.²⁾ Azonban az irányzaton belül is több megközelítés létezik, amelyek sokszor igen különböző elméleti alapra támaszkodva eltérő válaszokat adnak az irányzathoz tartozók számára közösen jelentkező problémákra. Ezek közül az alábbi kötetben három sémára fogunk támaszkodni: a munkajellegcsoportok *Ferge Zsuzsa* által kidolgozott, illetve *Andorka Rudolf* által továbbfejlesztett modelljére, a *Bukodi Erzsébet*, valamint kollégái által a 2001-es népszámlálás adatainak elemzéséhez használt sémára, illetve az osztályszerkezet egy normatív-funkcionalista modelljére. A következőkben e modellek felépítését, illetve elméleti sajátosságait mutatjuk be.³⁾

1.1.1 A munkajelleg-csoportosítás

A társadalmi struktúra, illetve rétegződés magyarországi vizsgálatának legfontosabb, máig használt osztályozása *Ferge Zsuzsa* 1960-as években kialakított munkajelleg-csoportosításán alapul (*Ferge* [1969]). *Ferge Zsuzsa* többek között a hivatalos ideológia által közvetített társadalomképpel szemben fejtette ki elképzeléseit, miszerint a társadalmi struktúra a tulajdonviszonyok alapján elváló két osztály, az ipari munkásság, illetve a szövetkezeti parasztság, valamint az értelmiség rétegének elkülönítése alapján írható le. Elképzelései az 1970-es évektől a statisztikai adatközlésekben is megjelentek, és a szociológiai vizsgálatoknak is meghatározó

¹⁾ A társadalmi struktúra, illetve rétegződéskutatás magyarországi történetéhez lásd mindenekelőtt *Éber Márk*, illetve *Gagy Ágnes* munkáit (*Éber* [2011], [2012], *Éber-Gagy* [2014]), a nemzetközi példákhoz pedig mindenekelőtt *Róbert Péter* ([1997], [2009]) írásait.

²⁾ Lásd ezzel kapcsolatban az e kötet előzményeként lezajlott vitát: *Huszár* [2013a] [2013b], *Berger* [2013], *Harcza* [2013], *Róbert* [2013], *Tardos* [2013a], *Vastagh* [2013b].

³⁾ A különböző megközelítések bemutatása során felhasználjuk az ezekkel foglalkozó korábbi munkáinkat: *Huszár* [2012], [2013a] [2013c].

elemévé váltak (lásd *Róbert* [1997]). Ferge Zsuzsa munkajellegcsoportjai képezték többek között Andorka Rudolf mobilitásvizsgálatainak is az alapját (*Andorka* [1970], [1982]).

Ferge Zsuzsa abból indult ki, hogy „a társadalmi struktúrát alkotó alapvető rétegeket (...) a munkamegosztás során kialakuló viszonyok segítségével definiálhatjuk” (*Ferge* [1969] 78. old). Ezeket szerinte több elméleti dimenzió segítségével lehet megragadni. Az 1960-as évek magyar társadalmára vonatkozóan nyolc dimenziót emelt ki, amelyek statisztikai mérése azonban nem minden esetben megoldható. A rétegséma kialakításakor eszerint figyelembe kell venni:

- a tulajdonviszonyokat,
- a hatalom, illetve a vezetés dimenzióját,
- a szakképzettséget, illetve tudásszintet,
- a munkamegosztásba való bekapcsolódás rendszerességét,
- a munka mezőgazdasági, illetve nem mezőgazdasági jellegét,
- azt hogy fizikai vagy szellemi munkáról van-e szó,
- a munka alkotó, illetve rutinos jellegét, és végül
- a munkatárgy típusát, vagyis hogy a végzett munka a tárgyi világgal vagy az emberekkel van-e kapcsolatban.

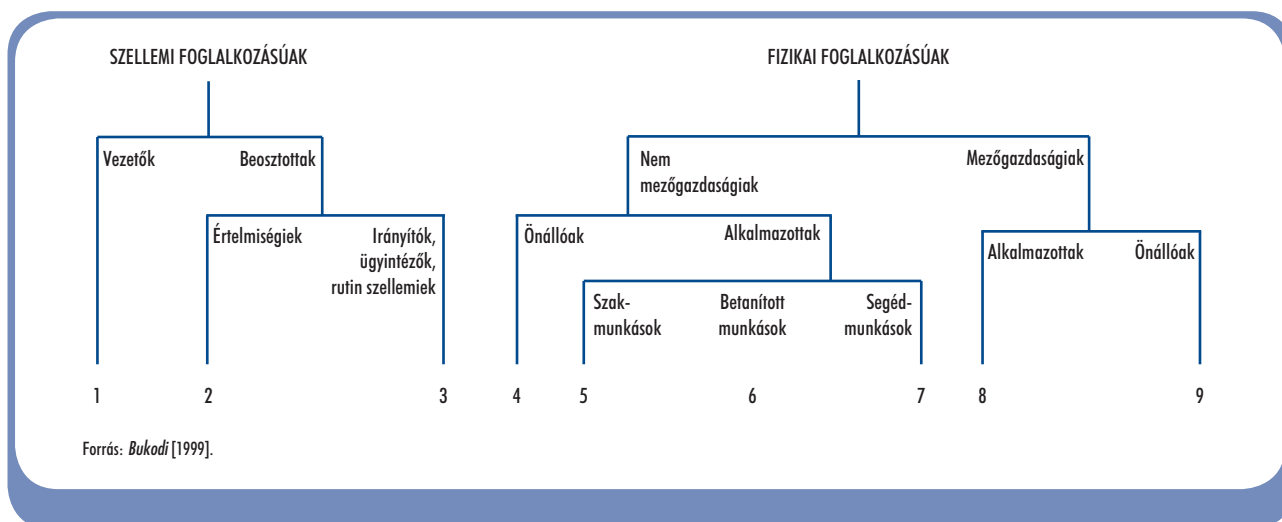
Ferge Zsuzsa e dimenziók összekapcsolása révén jutott el a rétegséma kialakításához. Eszerint azok kerülnek ugyanazon rétegbe, akik e dimenziók mentén hasonló helyet foglalnak el a társadalmi munkameg-

osztásban. A munkajelleg-csoportosítás az elmúlt évtizedekben több változáson esett át. Munkánkban az 1990-es évek második felében a KSH Társadalomstatisztikai főosztályán létrehozott csoportosítást vesszük alapul. Ennek felépítéséhez lásd az 1.1-es ábrát.

A séma az első szinten a szellemi, illetve a fizikai foglalkozások között tesz különbséget, majd különböző ismérvek bevonásával e nagyobb csoportokat bontja tovább. A fehérgallérosok csoportján belül először a vezető-beosztott dimenzió alapján a magas szintű vezetők rétegét különíti el, majd a beosztott szellemi foglalkozásúakat képzettségük, illetve a munkájuk alkotó jellege szerint két csoportba, egyrészt az értelmiségiek, másrészt pedig a rutin szellemiek rétegébe sorolja. A fizikai foglalkozásúak csoportján belül több ismérv bevonásával, több réteget különít el a séma. E körön belül először a mezőgazdasági, illetve nem mezőgazdasági foglalkozásúakat határolja el, majd a foglalkozási viszony ismérve alapján mindegyik csoporton belül megkülönbözteti az alkalmazotti, illetve az önálló rétegeket. A nem mezőgazdasági alkalmazott kékgallérosok nagyobb csoportját képzettségi szint szerint tovább részletezi a séma. Ez alapján különíti el a szakmunkások, a betanított munkások, illetve a segédmunkások rétegét.

A séma a gazdaságilag aktív népességet a vizsgált időszakban releváns munkaerő-piaci ismérvek alapján sorolja be, az inaktívakat pedig utolsó foglalkozásuk jellemzői szerint.

1.1 ábra A munkajelleg-csoportosítás elméleti felépítése

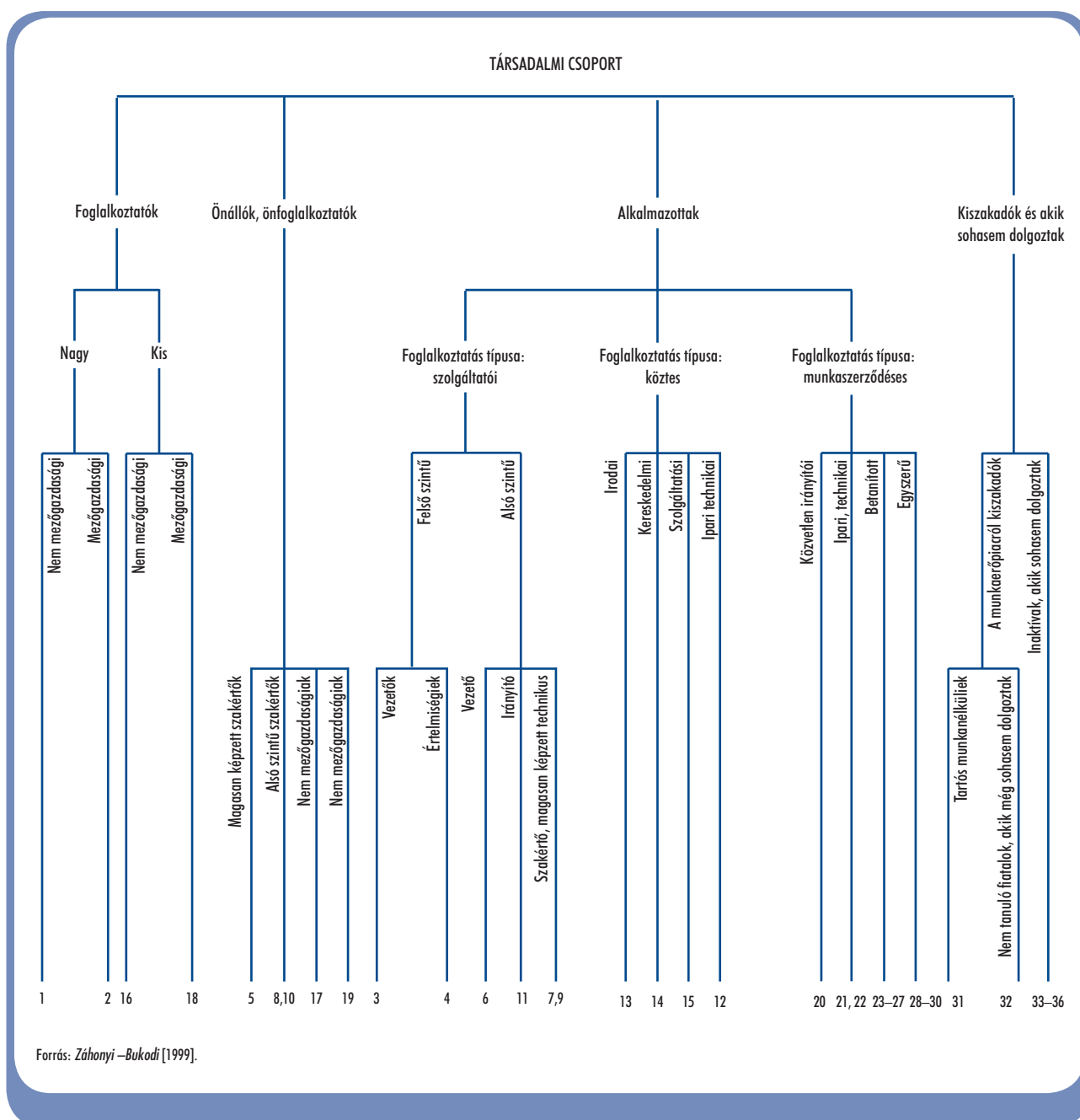

1.1.2 A társadalmi-foglalkozási rétegséma

A hazai strukturakutatási, illetve statisztikai osztályozási gyakorlatra, valamint nemzetközi tapasztalatokra építve látott hozzá Bukodi Erzsébet kollégáival egy új foglalkozási rétegséma kialakításához, amelyet a 2001-es népszámlálás adatközléseiben alkalmaztak is (Záhonyi–Bukodi [2004]), és felépítését, használatosságát több munkában is igyekeztek bemutatni, illetve igazolni (Bukodi–Ajótrjai–Tallér [2005], Bukodi [2006]). A hazai előzmények közül Ferge

Zsuzsa korai, illetve újabb kutatásait kell feltétlenül kiemelni (lásd mindenekelőtt Ferge [1969], [2002], [2006], [2010]), nemzetközi példaként pedig elsősorban a John Goldthorpe, Robert Erikson és Lucien Portocarero munkája nyomán létrejött EGP-sémát (lásd pl. Erikson–Goldthorpe–Portocarero [1998], Erikson–Goldthorpe [1996], Goldthorpe [2007]), illetve az *European Socio-economic Classification* (ESeC) projektet szükséges megemlíteni (vö. Rose–Harrison [2010]).

1.2 ábra A társadalmi-foglalkozási rétegséma elméleti felépítése

1.1 tábla A társadalmi-foglalkozási rétegséma különböző aggregáltsági szintjei

Részletes változat	15 kategóriás változat	11 kategóriás változat	7 kategóriás változat
1. Nem mezőgazdasági foglalkoztatók – nagy- és középvállalkozók	1. Nagy- és középvállalkozók	1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók, magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők
2. Mezőgazdasági foglalkoztatók – nagy- és középvállalkozók	2. Felső és középszintű vezetők		
3. Felső és középszintű vezetők	3. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	2. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak
4. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4. Alsó szintű vezetők (6.), magasan képzett munkairányítók (11.)	3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	
5. Szabadfoglalkozású magasan képzett értelmiségiek, szakértők	5. Alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok (7., 8.), magasan képzett technikus foglalkozásúak (9., 10.)	4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	
6. Alsó szintű vezetők	6. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	
7. Alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok	7. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók	6. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	
8. Szabadfoglalkozású alsó szintű értelmiségiek	8. Nem mezőgazdasági egyéni vállalkozók	7. Közvetlen termelésirányítók, szakképzett ipari foglalkozásúak	
9. Magasan képzett technikus foglalkozásúak	9. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók	8. Betanított munkát végzők	6. Betanított és egyszerű, szakképzett munkát végzők
10. Magasan képzett technikus foglalkozású önállóak	10. Mezőgazdasági egyéni vállalkozók	9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	
11. Magasan képzett munkairányítók	11. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	10. A munkaerőpiacról kiszakadók	7. Munkaerőpiacról kiszakadók, inaktívok, akik sohasem dolgoztak
12. Egyéb technikus jellegű foglalkozásúak	12. Betanított munkát végzők	11. Inaktívok, akik sohasem dolgoztak	
13. Irodai foglalkozásúak	13. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők		
14. Szakképzett kereskedelmi foglalkozásúak	14. A munkaerőpiacról kiszakadók		
15. Szakképzett szolgáltatási foglalkozásúak	15. Inaktívok, akik sohasem dolgoztak		
16. Nem mezőgazdasági kisfoglalkozásúak			
17. Nem mezőgazdasági egyéni vállalkozók, önfoglalkoztatók			
18. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók			
19. Mezőgazdasági egyéni vállalkozók			
20. Közvetlen termelésirányítók			
21. Könnyűipari szakképzett foglalkozásúak			
22. Egyéb szakképzett ipari foglalkozásúak			
23. Betanított ipari foglalkozásúak			
24. Betanított gépkezelők, összeszerelők			
25. Betanított irodai foglalkozásúak			
26. Betanított kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak			
27. Betanított mezőgazdasági foglalkozásúak			
28. Egyszerű ipari foglalkozásúak			
29. Egyszerű irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak			
30. Egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak			
31. Tartósan munka nélkül lévők			
32. Nem tanuló fiatalok, akik még sohasem dolgoztak			
33. Tanulók			
34. Nyugdíjasok, akik sohasem dolgoztak			
35. Rokkantak, tartós betegek, akik sohasem dolgoztak			
36. Egyéb inaktívok, eltartottak, akik sohasem dolgoztak			

Forrás: Záhonyi–Bukodi 2004.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma kiindulópontja az imént tárgyalt megközelítéshez hasonlóan az, hogy a modern társadalmakban az egyének társadalmi helyzetét elsősorban a munkaerőpiacon, illetve a foglalkozási rendszerben elfoglalt pozíciójuk határozza meg. A rétegséma kialakításakor így azokat a tényezőket igyekeztek figyelembe venni, amelyek a foglalkozási rendszeren belül a legfontosabb választóvonalakat jelentik. Ezek alapján Bukodiék meglehetősen részletes sémát állítottak elő, ami különböző szinteken aggregálható: a legösszevontabb változat 7 réteget, a legrészletesebb verzió 36 csoportot tartalmaz.

A séma felépítésének fő elméleti vázát az EGP-ből, illetve a *Goldthorpe*-tól [2007] kölcsönzik a szerzők. Eszerint az EGP-hez hasonlóan a társadalmi-foglalkozási rétegsémának is a munkaadók, önfoglalkoztatók, valamint az alkalmazottak csoportjának elhatárolása képezi a kiindulópontját. Ezt a hármas felosztást annyiban egészítik ki, hogy az ESeC-ből ismert megoldáshoz hasonlóan kialakítják a munkaerőpiacról kiszakadók csoportját, akik vagy akarataik ellenére kirekesztődnek a munkaerőpiacról, vagy egyáltalán nem is jelennek, jelentek meg azon (vö. *Goldthorpe* [2007], *Rose–Harrison* [2010]).

Az egyes csoportokat Bukodiék különböző, a csoport szempontjából releváns ismérvek mentén tovább bontják. (A séma logikai felépítéséhez lásd az 1.2-es ábrát.) A foglalkoztatók esetében a tőke, illetve az alkalmazottak száma alapján különbséget tesznek nagy-, közép- és kisfoglalkoztatók között. E kategórián belül még figyelembe veszik a tevékenység ágazati jellegét is, amennyiben külön kezelik a mezőgazdasági, illetve nem mezőgazdasági foglalkoztatókat. Az ágazati jelleg az önfoglalkoztatók csoportjának a felosztásában is megjelenik, és e szempont mellett még a munka során használt tudás mennyiségét veszik figyelembe.

A sémán belül a legnépesebb csoportot az alkalmazottak teszik ki, e kategória felbontásához támaszkodnak a legtöbb alárendelt ismérvre. Mindenekelőtt az alkalmazotti szerződés jellege alapján különbséget tesznek a szolgáltatói, illetve „munkás” pozíciók között, illetve bevezetnek egy köztes kategóriát is. E megkülönböztetés szintén az EGP-séma, illetve az ESeC

egyik alapvető rendezőelvét követi, és aszerint igyekeznek elkülöníteni az egyes csoportokat, hogy munkájuk mennyire önálló, mennyire kreatív, és általában mennyiben képesek önállóan meghatározni munkavégzésük tartalmát, illetve körülményeit. Az alkategóriák kialakításakor Bukodiék figyelembe veszik többek között a munkavégzéshez szükséges tudás mennyiségét, hogy vezetői pozíció társul-e a foglalkozáshoz, illetve ehelyett is támaszkodnak ágazati megkülönböztetésekre. A munkaerőpiacról kiszakadók, illetve távollévők csoportja magában foglalja a tartós munkanélkülieket, illetve azokat a nem tanuló fiatalokat, akik még soha sem dolgoztak.

A részletes séma alkalmas a rétegszerkezet alsó, középső, illetve felső szegmensének aprólékos ábrázolására, de már a 11 csoportot tartalmazó verzió is gazdag elemzéseket tesz lehetővé (lásd az 1.1-es táblát). Ez egyrészt az EGP-vel ellentétben és a munkajelleg-csoportosításhoz hasonlóan elkülöníti egymástól a felső szintű vezetőket, illetve az értelmiségieket. Másrészt a *Goldthorpe*-féle sémához hasonlóan részletesebben tagolja a köztes, a szellemi és a fizikai munka határára mozgó foglalkozási pozíciókat. Szintén részletesebb felosztást alkalmaz a séma a kékgalléros munkáspozíciók kategorizálására, amikor a munkajelleg-csoportosítás mintájára elkülöníti egymástól a szakmunkásokat, betanított munkásokat, illetve a segédmunkásokat. Végül a séma alján a munkaerőpiacról kiszakadók ESeC-ből ismert csoportját találjuk.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma a munkajelleg-csoportosításhoz hasonlóan a nem foglalkoztatottakat utolsó foglalkozásuk, illetve utolsó munkaerőpiaci jellemzőik alapján osztályozza.

1.1.3 Az osztályszerkezet normatív-funkcionalista modellje

Az osztályszerkezet normatív-funkcionalista modellje a jelen kötetet megelőző viták nyomán jött létre (lásd *Huszár* [2013a], [2013b], [2013c], [2013d]; *Berger* [2013]; *Harcza* [2013]; *Róbert* [2013]; *Tardos* [2013a], [2013b]; *Vastagh* [2013a]; *Bartha* [2013]; *Ferge* [2013]; *Füzér* [2013]). Ez kevésbé empirikus tartalmát, sokkal inkább elméleti felépítését tekintve különbözik a foglalkozási osztályszerkezet rivális modelljeitől. Az előzőleg tárgyalt sémákban fellelhető-

höz nagyon hasonló osztálykategóriákat tartalmaz, amelyeket a szokásosan használt ismérvek alapján különít el egymástól. Lényeges különbség azonban, hogy határozott elméleti feltevéseket fogalmaz meg a különböző osztálykategóriák egymáshoz való viszonyára vonatkozóan. A többi modell esetében sokszor nem világos, hogy a különböző foglalkozási csoportok valamiképpen hierarchikus struktúrába rendezhető-e, vagy esetleg horizontális viszony van közöttük. Márpedig ez az osztálymodellek nominális kategóriái esetében egyáltalán nem magától értetődő. Minél világosabban és tartalmasabban leírja a modell a benne szereplő kategóriák közötti viszonyokat, annál inkább alkalmassá válik empirikusan is tesztelhető hipotézisek megfogalmazására (vö. *Huszár* [2013b] [2014]).

A foglalkozási osztályszerkezet normatív-funkcionalista modellje abból indul ki, hogy a kapitalista gazdaság nem ábrázolható normamentes cselekvési szféraként, hanem a társadalmi normákba beágyazottan működik (lásd *Huszár* [2013c] [2013d]), a társadalom osztályszerkezetét pedig az egyenlőség, illetve egyenlőtlenség intézményes normáinak tükrében igyekszik ábrázolni. A séma ennek megfelelően egyrészt

az egyéni szükségletek kielégítésének jogilag elismert fő formáit különíti el egymástól horizontális módon. A gazdasági aktivitás, illetve a foglalkozási viszony ismérveire támaszkodva ez alapján különbözteti meg a vállalkozókat, az alkalmazottakat, a munkanélkülieket, az öregségi nyugdíjasokat, a rokkantsági nyugdíjasokat, az egyéb inaktívokat, valamint a gyermekek csoportjait.

Másrészt a séma az ily módon elkülönített csoportokon belüli vertikális egyenlőtlenségeket igyekszik megragadni az alapján, hogy a polgári-kapitalista társadalmakban az egyenlőtlenségek mely formái találhatnak igazolásra. A vállalkozók csoportját ennek során az alkalmazottak száma szerint tagolja, az alkalmazottak esetében pedig foglalkozási alapon. Az egyes foglalkozási pozíciók elkülönítésekor azt veszi figyelembe, hogy egyrészt az adott foglalkozáshoz mennyiben kapcsolódnak vezetői feladatok, másrészt hogy inkább szellemi vagy fizikai munkáról van-e szó, illetve harmadrészt, hogy a foglalkozáshoz kapcsolódó feladatok ellátásához milyen szintű képzettségre van szükség. Az alkalmazottakat, valamint a vállalkozókat elkülönítése kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a korábban bemutatott modellek leggyakrabban

1.3 ábra Az osztályszerkezet normatív-funkcionalista modelljének elméleti felépítése

A. Vállalkozók	B. Alkalmazottak	C. Munkanélküliek	D. Öregségi, illetve hozzátartozói nyugdíjasok	E. Rokkantsági nyugdíjasok	X. Egyéb inaktívok	Y. Gyermekek, illetve tanulók
A1. Nagyvállalkozók	B1. Vezetők, menedzserek					
A2. Közepes vállalkozók	B2. Szakértők, értelmiségiek					
A3. Kisvállalkozók	B3. Egyéb szellemi munkát végzők					
	B4. Szakmunkások					
	B5. Betanított munkások					
	B6. Segédmunkások					

használt, összevontabb verziói a fehérgalléros foglalkozásúak osztályozása esetében nem támaszkodtak a foglalkozási viszony ismérére. E foglalkozások végzői tehát a korábbi modellekben vezetőként, értelmiségiként vannak besorolva, függetlenül attól, hogy alkalmazottként vagy vállalkozóként végzik a munkájukat.⁴⁾ Az osztályszerkezet normatív-funkcionalista modellje viszont foglalkozástól függetlenül vállalkozóként klasszifikálja az önállókat és alkalmazottként az alkalmazottakat. Az 1.3-as ábra összefoglaló módon mutatja be a séma elméleti felépítését.

A séma ebben az összevont formájában csak az alkalmazottak, illetve vállalkozók csoportjait részletezi, a nem foglalkoztatottakat pedig inaktív státusuk szerint veszi számításba. A séma részletes verziója azonban – az alkalmazottak esetében használt foglalkozásalapú besorolás szerint – a nem foglalkoztatott csoportok vertikális tagolását is elvégzi.

1.2 Elmélet és operacionalizálás

A társadalmiszerkezet ábrázolásához ehelyütt felhasznált modellek a harmadik kivételével korábban keletkeztek, és alkalmazták már őket különböző vizsgálatokban, adatközlésekben. Ezek tehát elméletileg megalapozott mérőeszközök, amelyeknek az operacionalizálását is elvégezték korábban. E modellek kapcsán a mi munkánk elsősorban a *fordítás*-ra, vagyis a sémáknak a népszámlálási adatokra való adaptálására korlátozódott.

Mind a munkajelleg-csoportosítás, mind a társadalmi-foglalkozási rétegséma esetében a KSH korábbi kiadványaiban alkalmazott sémákból indulunk ki.⁵⁾ A normatív-funkcionalista osztálymodell operacionalizálásához a munkajelleg-csoportosítás szolgált kiindulópontként. A sémák adaptálása során a legnagyobb kihívást a foglalkozási nómenklatúra időközben történt változása jelentette számunkra: a korábbi FEOR-93-as osztályozást felülvizsgálták, és egy új verzióját vezették be 2011-ben.⁶⁾ A felülvizsgálat során nem csupán a foglalkozások besorolási helye változott

meg. Vannak olyan foglalkozások, amelyeket a korábbi nómenklatúra egységesen kezelt, de az újban több, különböző kód felel meg nekik. Az is előfordul továbbá, hogy az új osztályozás egyazon foglalkozási kód alá rendel korábban önállóan megjelenített foglalkozásokat. Mivel a foglalkozási nómenklatúrák nem feleltethetők meg egyértelműen egymásnak, az újonnan kidolgozott sémák sem egyeznek meg teljes mértékben a korábbi verziókkal. A foglalkozások besorolásával kapcsolatos kétértelműségeket teszteltük (lásd *Lakatos-Záhonyi* [2013a] [2013b]), ez alapján időbeli összehasonlításra alkalmasnak tartjuk a jelenleg kialakított sémákat.

Szintén az adaptálással kapcsolatos kérdés, hogy a népszámlálás során gyűjtött információk mennyiben elegetők a különböző modellekben alkalmazott megkülönböztetések visszaadására. Mivel a 2011-es népszámlálás a tíz évvel korábbihoz képest kevesebb információt gyűjtött az inaktív népességről, a felhasznált modellek részletezettsége tekintetében bizonyos korlátozásokra van szükség. Ez mindenképp a társadalmi-foglalkozási rétegsémát érinti, amelynek a legrészletesebb verzióját csupán a foglalkoztatottakra vonatkozóan tudtuk előállítani. A nem foglalkoztatottak, illetve ennek következtében a teljes népesség vizsgálatát így csupán a modell egy összevontabb változata alapján tudjuk elvégezni.

Az operacionalizálás problémájához kapcsolódik, ám már tartalmi kérdéseket is érint, hogy a különböző modellek miképpen teszik mérhetővé az előzetesen kialakított kategóriákat. A kötetben felhasznált sémák ugyan eltérő elméleti kiindulópontok alapján építkeznek, a végeredményt tekintve azonban számos közös pont van közöttük. Egyrészt az előzetes elméleti megfontolások alapján sok esetben nagyon hasonló társadalmi kategóriákhoz jutnak el. Másrészt pedig ha az egyes sémákban szereplő kategóriák nem is rendezhetők szigorú vertikális sorba, legalább egy kvázi hierarchikus – a társadalmiszerkezet felső, középső, illetve alsó szegmenseit érzékeltető – rend megállapítható mindegyik modell esetében. A következő táblák – amelyek a kötetben felhasznált modellek keresztábráit

⁴⁾ A társadalmi-foglalkozási rétegséma részletesebb verzióiban már megjelenik a foglalkozási viszony ismérése ebben a körben is.

⁵⁾ A társadalmi-foglalkozási rétegsémához lásd mindenképp: *Záhonyi-Bukodi* [2004], a munkajelleg-csoportosításhoz pedig *Bukodi-Fóti-Lakatos-Záhonyi* [1999].

⁶⁾ A FEOR-08-as nómenklatúra jellemzőivel, illetve a megelőző, FEOR-93 osztályozáshoz képest történt változásokkal kapcsolatban lásd: http://www.ksh.hu/osztalyozasok_feor_menu.

mutatják be – alapján képet alkothatunk arról, hogy a különböző sémák egymáshoz képest miként definiálják az egyes csoportokat, illetve hogy általánosságban miként ragadják meg a társadalom tagolódását.

Amennyiben először a társadalmi-foglalkozási rétegséma, illetve a munkajelleg-csoportosítás egymáshoz való viszonyát vizsgáljuk, mindenképp azt állapíthatjuk meg, hogy a két séma összességében hasonlóan ragadja meg a társadalom vertikális tagolódását: az esetek többsége a két séma kereszttáblájának a főatlójában van, illetve a körül szóródik. A hasonlóság mellett azonban jelentős különbségekre is bukkanhatunk. Ezek javarészt az elméleti kiindulópontok eltéréseiből fakadnak, vannak azonban olyanok is, amelyek csupán az operacionalizálás szintjén válnak láthatóvá.

Egyrészt a társadalmi-foglalkozási rétegséma elméleti újdonsága a munkaerőpiactól távol lévő kiszakadók rétegének a megkülönböztetése. Amennyiben korábbi foglalkozásuk alapján besorolhatók az e csoportba tartozók, úgy a munkajelleg-csoportosítás mindegyik rétegében előfordulhatnak és elő is fordulnak. Szintén a két séma elméleti különbségének tekinthető, hogy a munkajelleg-csoportosítással ellentétben a társadalmi-foglalkozási rétegséma nem húz éles határvonalat a szellemi, illetve a fizikai foglalkozások közé. Ez leginkább a szakképzett irodai, kereskedelmi, illetve szolgáltatási foglalkozásúak rétegének köztes helyzetén érhető tetten: e csoport tagjait a másik séma felerészben az egyéb szellemiek, felerészben pedig a szakmunkások közé sorolja.

Másrészt az eltérések következő fajtája nem indokolható az elméleti megfontolások különbségeivel, hanem tisztán az operacionalizálás különbözőségéből fakadnak. Egyfelől a társadalmi-foglalkozási rétegséma az ágazat, illetve a beosztottak számának ismervét bevonva több információra támaszkodik az egyes rétegek kialakításakor. Ez mindenképp a különböző vezetői csoportok között tapasztalható eltérések, illetve a mezőgazdasági, nem mezőgazdasági pozíciók megkülönböztetése esetében érhető tetten. Másfelől előfordulnak olyan operacionalizálásbeli különbségek is, ami pusztán azzal magyarázható, hogy az egyes sémák bizonyos foglalkozások esetében eltérő módon

értelmezik az olyan finom megkülönböztetéseket, amelyek például a szakmunkások, a betanított munkások, illetve a segédmunkások között húzódnak.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma, illetve a normatív-funkcionalista modell összefüggését vizsgálva szintén találkozhatunk mind elméleti, mind pedig tisztán operacionalizálásbeli különbségekkel. Ez utóbbiak természetesen pontosan megegyeznek az imént leírtakkal, mivel a normatív-funkcionalista modell az operacionalizálás szintjén a munkajelleg-csoportosítást követi. A harmadik modell elméleti sajátosságai – mindenképp a nem foglalkoztatottak kezelése, valamint az önálló eltérő logika alapján való besorolása – mindkét másik sémával összevetve egységes módon jelentkezik: egyrészt a nem foglalkoztatottak ehelyütt láthatóan elkülönülnek a foglalkozási osztályoktól, másrészt minden önállóként foglalkoztatott vállalkozóként jelenik meg, méghozzá az alkalmazottak száma szerinti bontásban.

Részben gyakorlati kérdés, de elméleti konzekvenciái is vannak, hogy mit tekintsünk a vizsgálat alapegységének. Az ehelyütt bemutatott modellek mindegyike értelmezhető és alkalmazható egyéni, illetve háztartási szinten is. Egyrészt csoportokba sorolhatók az egyének saját foglalkozási, illetve munkaerő-piaci helyzetük alapján, másrészt viszont a háztartások is a háztartás valamelyik reprezentatív tagjának – például a háztartásfőnek – a jellemzőit figyelembe véve. Mindegyik eljárás mellett felhozhatók nyomós érvek, de a következő elemzések, illetve adatközlések elsődleges vizsgálati egysége az egyén lesz. A 2001-es népszámlálás egyéni szintű rétegződéskötete (*Záhonyi–Bukodi* [2001]) viszont e két alapvető megközelítés ötvözeteként alkalmazott egy kevert eljárást is.⁷⁾ Ebben fő szabályként saját foglalkozásuk, illetve munkaerő-piaci jellemzőik szerint osztályozták az egyéneket, az eltartottakat azonban eltartójuk társadalmi pozíciója szerint szintén besorolták a különböző foglalkozási csoportokba. A következőkben a tisztán egyéni szintű modellek mellett a társadalmi-foglalkozási rétegséma esetében ezt a vegyes klasszifikációt is bemutatjuk.

A kötetben használt modellek pontos előállítási módjáról részletes leírás olvasható a módszertanban.

⁷⁾ A 2001-es népszámlálás adatai alapján készült egy háztartási szintű rétegződéskiadvány is (lásd *Záhonyi–Kovács–Bukodi* [2005]).

1.2 tábla A társadalmi-foglalkozási rétegséma és a munkajelleg-csoportosítás összefüggése, 2011

Társadalmi-foglalkozási rétegséma	Munkajelleg-csoportosítás													Összesen
	1. vezető	2. értelmiségek	3. egyéb szellemiek	4. önálló iparosok, kereskedők	5. szakmunkások	6. betanított munkások	7. segédmunkások	8. mezőgazdasági fizikai munkások	9. mezőgazdasági önállóak	10. nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	11. nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	12. gyermekek, tanulók		
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép-vállalkozók	119 536	23	494	278	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek	-	387 288	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	181 549	497 481	368 367	1 168	4 0261	2 621	-	-	-	-	-	-	-	1 091 447
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	-	-	871 233	-	835 574	7 436	-	-	-	-	-	-	-	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	43 118	5 287	68 748	382 698	-	-	-	-	1 507	-	-	-	-	501 358
6. Mezőgazdasági vállalkozók	1 111	-	-	-	-	-	-	-	136 065	-	-	-	-	137 176
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	-	-	257	-	696 938	4 528	-	754	-	-	-	-	-	702 477
8. Betanított munkát végzők	-	-	42 004	-	257 286	981 138	-	169 611	-	-	-	-	-	1 450 039
9. Egyszerű munkát végzők	-	-	-	-	-	-	836 062	122 846	-	-	-	-	-	958 908
10. Munkaerőpiacról kiskadók	4 211	11 975	34 665	13 000	84 422	47 516	47 981	14 781	1 011	163 171	-	-	-	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	145 967	-	-	-	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	104 458	-	-	104 458
13. Gyermekek, tanulók	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 201 203	-	2 201 203
Összesen	349 525	902 054	1 385 768	397 144	1 914 481	1 043 239	884 043	307 992	138 583	309 138	104 458	2 201 203	2 201 203	9 937 628

1.3 tábla A társadalmi-foglalkozási rétegséma és a normatív-funkcionalista modell összefüggése, 2011

	Normatív-funkcionalista modell													Y. gyerme- kek, tanulók	Össze- sen			
	A1. vállal- kozó, 10 vagy an- nál több alkalma- zattal	A2. váll- lalkozó, 1-9 alkalma- zattal	A3. vállal- kozó, alkalma- zattal nélkül	B1. vezetők, mened- zserek	B2. szak- értők, értelmi- ségiek	B3. egyéb szelle- miek	B4. szak- munká- sok	B5. betaní- tott munká- sok	B6. segéd- munká- sok	C. munka- nélküli- ek	D. öregségi nyugdí- jasok	E. rok- kantsági nyugdí- jasok	X. egyéb inaktí- vak					
Társadalmi-foglalkozási rétegséma																		
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép-vállalkozók	19 799	-	-	88 491	22	-	-	-	-	-	-	-	2 055	8 865	678	421	-	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek	-	18 170	40 391	-	221 467	-	-	-	-	-	-	-	4 347	77 570	6 436	18 907	-	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	-	-	38 873	66 529	317 752	210 442	31 340	1 509	-	-	-	-	20 603	311 978	36 050	56 371	-	1 091 447
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	-	-	-	-	-	486 558	510 260	4 458	-	-	-	-	56 379	433 104	79 879	143 605	-	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	-	117 834	203 879	-	-	-	-	-	-	-	-	8 407	116 301	28 232	26 705	-	-	501 358
6. Mezőgazdasági vállalkozók	-	6 337	57 964	-	-	-	-	-	-	-	-	342	60 090	8 987	3 456	-	-	137 176
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	-	-	-	-	-	239	375 540	4 732	-	-	-	28 931	195 468	60 560	37 007	-	-	702 477
8. Betanított munkát végzők	-	-	-	-	-	22 891	177 360	553 435	51	59 882	427 834	109 405	99 181	82 169	101 833	-	-	1 450 039
9. Egyszerű munkát végzők	-	-	-	-	-	-	-	-	366 400	-	-	-	-	-	-	-	-	958 908
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	302 479	317	-	-	-	-	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9 101	58 506	-	78 360	-	-	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69 634	16 033	18 791	-	-	104 458
13. Gyermekek, tanulók	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 201 203
Összesen	19 799	142 341	341 107	155 020	539 241	720 130	1 094 500	564 134	366 451	568 497	2 092 202	428 429	704 574	2 201 203	9 937 628			

1.4 tábla A munkajelleg-csoportosítás és a normatív-funkcionalista modell összefüggése, 2011

	Normatív-funkcionalista modell												Y. gyermekek, tanulók	Össze- sen
	A1. vállal- kozó, 10 vagy an- nál több alkalma- zattal	A2. vállal- kozó, 1-9 alkalma- zattal	A3. Vállal- kozó, alkalma- zattal nélkül	B1. vezetők, mened- zserek	B2. szak- értők, értelmi- ségiék	B3. egyéb szelle- miek	B4. szak- munká- sok	B5. betanít- ott munká- sok	B6. segéd- munká- sok	C. munka- nélküli- ek	D. öregségi nyugdí- jasok	E. rokk- antsági nyugdí- jasok		
1. Vezetők	19 045	28 033	-	155 020	-	-	-	-	8 465	116 752	12 556	9 654	-	349 525
2. Értelmiségiek	-	23 426	65 592	-	539 241	-	-	-	24 373	184 166	16 299	48 957	-	902 054
3. Egyéb szellemiek	478	14 779	44 689	-	-	720 130	-	-	67 189	393 470	61 131	83 902	-	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereske- dők	276	70 780	171 472	-	-	-	-	-	19 895	89 176	23 535	22 010	-	397 144
5. Szakmunkások	-	-	-	-	-	-	1 087 616	-	159 214	426 421	113 008	128 222	-	1 914 481
6. Betanított munkások	-	-	-	-	-	-	-	501 613	88 587	298 129	79 168	75 742	-	1 043 239
7. Segédmunkások	-	-	-	-	-	-	-	-	311 174	303 406	74 689	85 417	-	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	-	-	-	-	-	-	6 884	62 521	38 026	92 135	23 023	30 126	-	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	-	5 323	59 354	-	-	-	-	-	1 373	60 090	8 987	3 456	-	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	-	-	-	-	-	-	-	-	52 018	58 823	-	198 297	-	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	69 634	16 033	18 791	-	104 458
12. Gyermekek, tanulók	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2 201 203	2 201 203
Összesen	19 799	142 341	341 107	155 020	539 241	720 130	1 094 500	564 134	568 497	2 092 202	428 429	704 574	2 201 203	9 937 628

1.3 A kötet felépítése

A kötet tehát a 2011. évi népszámlálás adatai alapján, több modellre támaszkodva kívánja bemutatni a magyar társadalom rétegződését. Ennek érdekében tematikus elemzéseket közlünk a népszámlálási felvétel által érintett főbb területekhez kapcsolódóan, amit mellékletek sora egészít ki.

A következőkben először a társadalom rétegződésének átfogó jellemzőit, illetve változásának fő tendenciáit ismertetjük, majd az egyes rétegek családszerkezeti jellemzőit mutatjuk be. A foglalkozási alapú rétegződésvizsgálatok kulcskérdése, hogy a réteg-hovatartozás miként függ össze az iskolai teljesítménnyel, illetve a képzettség egyéb ismérveivel, a kötet negyedik fejezete ezt a problémát tárgyalja. Ezt követően önálló elemzések foglalkoznak egyrészt a foglalkoztatottak csoportjával, amelynek tagolódása több szempontból kitüntetett figyelmet érdemel. Másrészt szintén önálló vizsgálódás tárgyát képezi a nem foglalkoztatottak egyébként meglehetősen heterogén csoportja. E fejezetek révén egyrészt képet alkothunk a társadalom foglalkozási szerkezetének aktuális állapotáról, másrészt ennek történeti alakulásáról, illetve hatáiról is. A népszámlálási kérdések alapján csupán korlátozott információval rendelkezünk a népesség különböző csoportjainak anyagi helyzetéről, életkörülményeiről. Ezt a problémakört leginkább az egyes rétegek lakáshelyzetének vizsgálatával összefüggésben közelíthetjük meg a népszámlálási adatok segítségével, amivel a kötet hetedik fejezete foglalkozik. Végül a teljes körű adatok legnagyobb előnye, hogy részletes területi elemzéseket tesznek lehetővé, a kötet

utolsó fejezete a rétegződés térbeli aspektusára koncentrálna, erre vállalkozik.

Az elemzésekben a társadalom szerkezetének vizsgálatához minden esetben a társadalmi-foglalkozási rétegséma jelenti a kiindulópontot, a másik két rétegződési modell annyiban jelenik meg ezekben, amennyiben segítségükkel mélyebb összefüggésekre, esetleg eltérő tendenciákra mutathatunk rá. Az egyes fejezetekben bemutatott táblák, illetve ábrák, amennyiben külön nem jelöljük, szintén a társadalmi-foglalkozási rétegséma szerint mutatják be a társadalom rétegződését.

Az elemzések számára háttérrel képeznek a kötet különböző mellékletei, amelyek eltérő funkciókat igyekeznek kielégíteni. Egyrészt összehasonlító táblákat közlünk a népszámlálás kulcsváltozóira vonatkozóan. E táblákban megjelennek a 2001-es és a 2011-es népszámlálás adatai és az elemzések során használt három rétegződési modell is. Ezek tehát lehetőséget kínálnak arra, hogy összefoglaló módon képet alkossunk a két népszámlálás között eltelt időszak főbb tendenciáiról és a különböző rétegződési modellek sajátosságairól is. Másrészt a rétegződés területi összefüggéseit térképek segítségével kívánjuk szemléletesen bemutatni. Az összehasonlító táblák, illetve a térképek részét képezik a kötet nyomtatott verziójának, a munkához kapcsolódik azonban egy részletes adatokat bemutató táblasorozat is amit a 2001-es népszámlálás honlapján teszünk közzé. E sorozatban a három rétegződési modell szerint külön-külön, részletesen bemutatjuk a népszámlálás során nyert információkat.

2. A MAGYAR TÁRSADALOM RÉTEGZŐDÉSÉNEK FŐ JELLEMZŐI

Ebben a fejezetben arra vállalkozunk, hogy a magyar társadalom rétegződésének alapvető jellemzőit összefoglaljuk, illetve változásának az elmúlt tíz év során bekövetkezett főbb tendenciáit bemutassuk. A főbb változások áttekintése után két fő kérdésre keressük a választ. Egyrészt azt vizsgáljuk, hogy a társadalmi szerkezet különböző pozíciói mennyire nemspecifikusak, másrészt hogy korcsoportonként vizsgálva milyen különbségek mutatkoznak a különböző foglalkozási csoportok között.

2.1 Időbeli változások

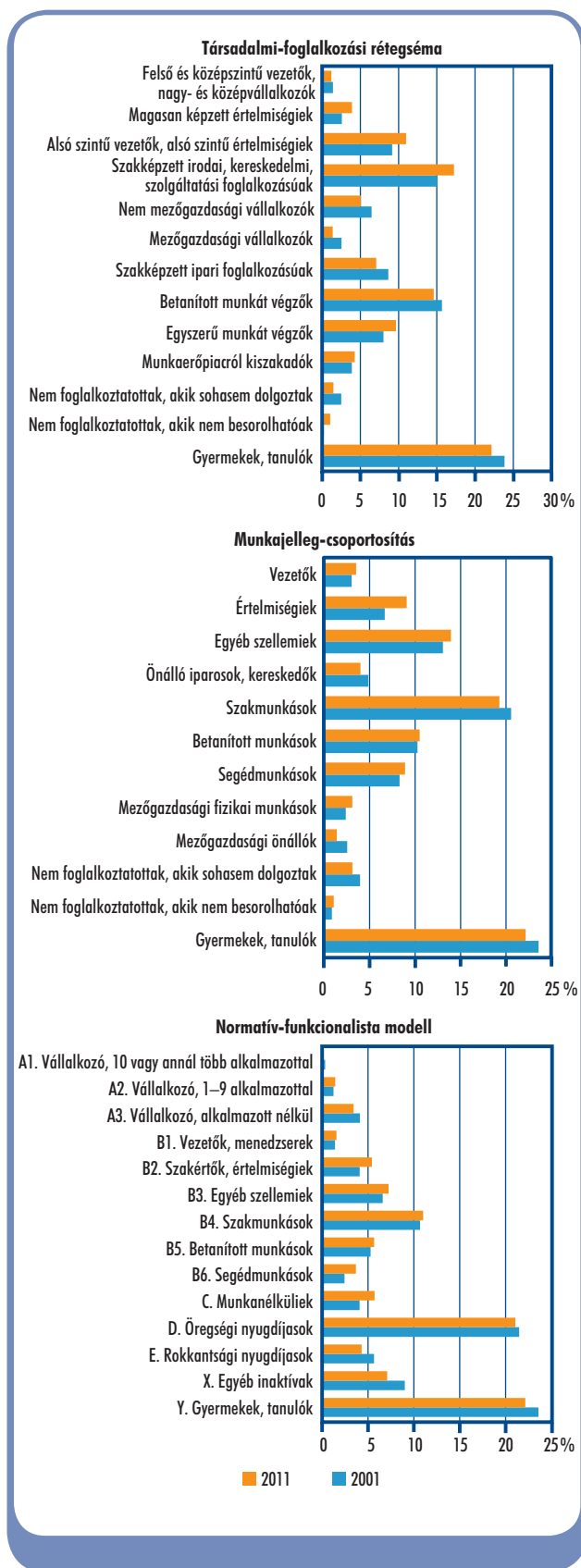
A magyar társadalom foglalkozási szerkezete sajátosan eltér az európai országokra jellemzőtől. Magyarországon az európai, illetve a környező országokhoz képest alacsony részarányban vannak jelen a különböző szellemi munkát végző csoportok, különösen a magas szintű szakképzettséget igénylő, illetve a vezetői foglalkozású rétegek. Ezzel párhuzamosan viszont jellemzően magasabb Magyarországon a betanított vagy képzetlen munkát végzők társadalmi súlya (*Huszár* [2013a], *Kolosi-Pósch* [2014]). A foglalkozási szerkezet átalakulásának az 1980-as, illetve a 2000-es évek között zajló folyamatait vizsgálva arra mutatott rá *Bukodi Erzsébet* ([2006]), hogy ebben az időszakban polarizációs tendenciák érvényesültek a magyar társadalomban. Ennek során vizsgálatai szerint egyaránt növekedett a foglalkozási szerkezet felsőbb, illetve alsóbb szegmensében található pozíciókat betöltők

aránya, miközben egyre kevesebben tartoztak a középrétegek különböző csoportjaihoz. Az utóbbi tíz év változásait vizsgálva hasonló folyamatokat figyelt meg *Kolosi Tamás*, illetve *Pósch Krisztián* ([2014]) is. Eredményeik szerint viszont különösen a szakképzetlen munkát végzők arányának a növekedése szembeötlő, miközben valamelyest csökkent a foglalkozási szerkezet elitpozícióihoz kötődők aránya is. A következőkben először a főbb időbeli változásokat mutatjuk be a vizsgálatba bevont három foglalkozási séma alapján.

Ha először a társadalmi-foglalkozási rétegsémára irányítjuk a figyelmünket (lásd a 2.1-es ábrát), megállapíthatjuk, hogy 2001-hez képest 2011-re növekedett valamelyest a felső rétegek súlya a társadalomban. Ez a növekedés elsősorban a magasán képzett értelmiségiek, illetve az alsó szintű vezetők és értelmiségiek csoportjának bővüléséből ered. Az első csoportnak a népesség egészében mért aránya 2,6%-ról 3,9%-ra, az utóbbié 9,1%-ról 11,0%-ra emelkedett az elmúlt tíz évben. E két csoport bővülése mellett stagnált, illetve kismértékben, 1,4%-ról 1,2%-ra csökkent a felső, illetve középvezetők, valamint a nagy- és középvállalkozók csoportjának az aránya.

A társadalmi szerkezet felsőbb szegmensének a bővülése részben a kisfoglalkoztatottak, illetve a foglalkoztatott nélküli önálló vállalkozók különböző csoportjainak a szűkülésével járt együtt. 2001-ben még a népesség 9,0%-a tartozott a mezőgazdasági vagy nem mezőgazdasági kisvállalkozók csoportjába, 2011-ben

2.1 ábra A teljes népesség megoszlása a különféle rétegződési modellek szerint

azonban a két csoport együttesen csupán a népesség 6,4%-át foglalta magába. A csökkenés mindkét csoport esetében jelen van, a tendenciák is hasonlóak. A nem mezőgazdasági kisvállalkozók társadalmon belüli súlya 6,5%-ról 5,0%-ra, a mezőgazdaságiaké 2,5%-ról 1,4%-ra csökkent.

A társadalom középső, illetve alsóbb szegmen-seiben eltérőek a tendenciák. Valamelyest nőtt a technikus, irodai, illetve szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak aránya a társadalomban. E csoport – amely a társadalmi-foglalkozási rétegsémában amolyan köztes helyet foglal el a szellemi, illetve fizikai foglalkozásúak között – 2001-ben a népesség 15,1%-át foglalta magába, 2011-ben 17,3%-át. Összességében csökkent viszont a különböző munkáspozíciók súlya. Kevesebben tartoznak egyrészt a közvetlen termelésirányítók, illetve a szakképzett ipari foglalkozásúak, valamint a betanított munkát végzők rétegébe. 2001-ben e csoportok a népesség 8,7, illetve 15,7%-át tették ki, 2011-ben azonban 7,1, valamint 14,6%-át. A különböző munkakategóriák közül csupán az egyszerű, képzettséget nem igénylő munkát végzők rétegének nőtt meg a társadalmon belüli aránya, e csoporthoz 2001-ben a népesség 8,0%-a tartozott, 2011-ben pedig már 9,6%-a.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma a különböző foglalkozási rétegek mellett tartalmaz olyan csoportokat is, amelyeknek a tagjai vagy sohasem jelentek meg a munkaerőpiacon, vagy tartósan távol maradtak tőle. Ezek a népesség meglehetősen nagy hányadát foglalják magukba, így a társadalom szerkezetének alakulására is hatással van, hogy a méretük miként változik. Közülük a munkaerőpiacról kiszakadók csoportja növekedett az elmúlt tíz évben. Míg 2011-ben a népesség 3,9%-a tartozott ide, addig 2011-ben már 4,3%-a. Csökkent viszont – 2,5%-ról 1,5%-ra – azoknak az aránya, akik még soha sem dolgoztak, illetve szintén kisebb lett a gyermekek, valamint a tanulók csoportja, amelynek a népességen belüli aránya a 2001-es 23,9%-ról 2011-re 22,2%-ra mérséklődött.

A munkajelleg-csoportosítás, illetve a társadalom normatív-funkcionalista modellje részben másként ragadja meg a társadalmi struktúrát, mint a társadalmi-foglalkozási rétegséma, az imént feltárt tendenciák azonban többé-kevésbé megfigyelhetők e két séma

alapján is. A munkajelleg-csoportosítás szerint is azt tapasztaljuk, hogy összességében növekszik a szellemi foglalkozású csoportoknak az aránya a népességen belül, míg a fizikai foglalkozásúak, illetve az önállók különböző rétegeinek valamelyest kisebb a népességen belüli súlya. A munkajelleg-csoportosítás a másik két sémától eltérően külön kategóriát tart fenn a mezőgazdasági fizikai munkásoknak. E csoporthoz a népesség 3,1%-a tartozott 2011-ben, ami enyhe növekedés a 2001-es 2,4%-hoz képest.

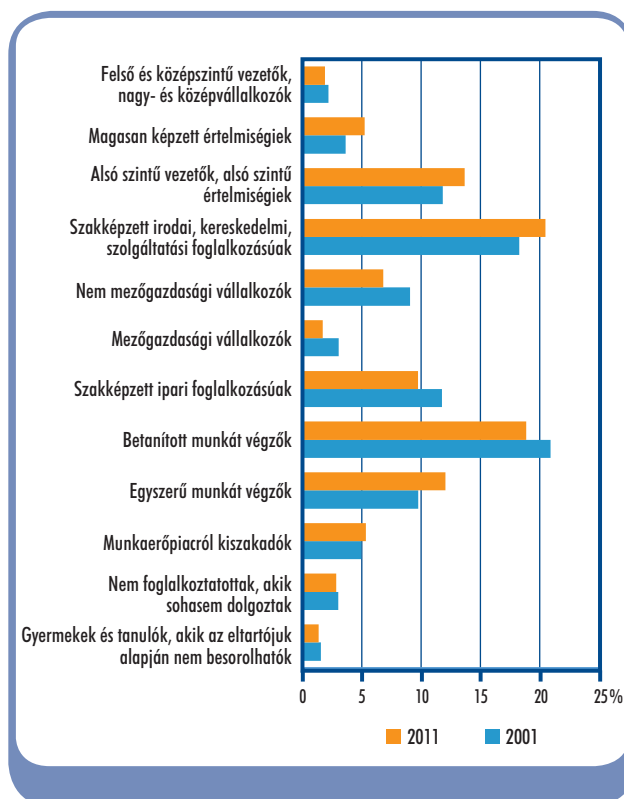
Ahogy az előző fejezetben szó volt róla, a társadalom normatív-funkcionalista modellje több szempontból is eltér az előbbi osztályozásoktól. Ez egyrészt a munkajelleg-csoportosítással, illetve a társadalmi-foglalkozási rétegsémával szemben csupán azokat sorolja be a különböző foglalkozási csoportokba, akik jelenleg foglalkoztatottak, a nem foglalkoztatottakat pedig gazdasági aktivitásuk alapján veszi számításba. E modellben tehát az aktuális foglalkozási szerkezet jelenik meg, míg az előző sémák alapján élénk táruló kép inkább a foglalkozási rendszerben az elmúlt időszakban lezajlott folyamatokat látatja.

A modell alapján rögtön megállapíthatjuk, hogy ugyan az egyes foglalkozási csoportok méretét tekintve kisebb, a foglalkoztatottak létszámát tekintve azonban már nagyobb változások zajlottak le. Míg 2001-ben a teljes népesség 36,2%-a volt foglalkoztatott, addig 2011-ben már 39,7%-ot tett ki az arányuk. Szintén növekedett ebben az időszakban a munkanélküliek aránya, a 2001-es 4,1%-ról 5,7%-ra. A gazdaságilag aktív népesség arányának ezt a növekedését, illetve ezzel párhuzamosan a különféle inaktív csoportok méretének csökkenését nem nevezhetjük ugyan radikális átalakulásnak, de a társadalom szerkezetét nem hagyta érintetlenül.¹⁾

A normatív-funkcionalista osztálysémának egy másik fontos sajátossága, hogy a foglalkozási viszonyuk szerint önállókat foglalkozásuktól függetlenül önálló vállalkozóként sorolja be, és az alkalmazottak száma szerint bontja tovább a csoportot. Ez alapján megállapíthatjuk, hogy a jelenleg foglalkoztatott önállók teljes népességen belüli aránya a 2001-es

5,7%-ról 2011-re 5,1%-ra csökkent, ez a tendencia azonban különbözőképpen érintette az egyes vállalkozói csoportokat. Míg az 1–9 alkalmazottat foglalkoztatók, illetve a 10 vagy annál több alkalmazottal rendelkezők aránya inkább stagnált, addig a foglalkoztatottal nem rendelkező vállalkozók aránya 4,1%-ról 3,4%-ra esett vissza a vizsgált tíz évben.

2.2 ábra A teljes népesség megoszlása az eltartottak besorolását alkalmazó társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján

Szintén szó volt róla az előző fejezetben, hogy a foglalkozási rétegsémák kialakításának egyik alapkérdése, hogy miként válasszuk meg a vizsgálat alapegységét. Alapvetően más kép tárul elénk, ha az egyéneket kategorizáljuk, vagy ha a háztartásokat, illetve a családokat. A 2001-es népszámlálás rétegződéskötete az egyéni besorolás mellett feldolgozta az adatokat egy köztes megoldást alkalmazva is, ami ugyan az egyéni megközelítésből indult ki, de az eltartottakat az eltartójuk réteghelyzete alapján sorolta be.

¹⁾ A foglalkoztatott, illetve a nem foglalkoztatott népesség rétegződéséről részletesebben lásd a kötet 5., illetve 6. fejezetét.

Ahogy a 2.2-es ábra mutatja, e megközelítés alapján természetesen növekedett a különböző rétegeknek a népességen belüli aránya, egymáshoz viszonyított méretük azonban nem módosult jelentős mértékben. A társadalom rétegződésének változását vizsgálva ugyanazokat a tendenciákat figyelhetjük meg ez alapján a séma alapján is, mint amelyeket a korábbi, pusztán az egyéni besoroláson alapuló verziónál. Eszerint 2001-ről 2011-re kismértékben nőtt a különféle szellemi foglalkozású rétegekhez tartozók népességen belüli aránya, ezzel párhuzamosan pedig csökkent az önálló, illetve – a szakképzetlen munkások kivételével – a fizikai foglalkozású csoportok társadalmi súlya.

Ezeknek az eredményeknek az értékelésénél azt a módszertani sajátosságot is figyelembe kell azonban venni, hogy a többnyire férfi háztartásfő szerint soroltuk be az eltartottakat. Ezzel összefüggésben nagyobb mértékben nőtt azoknak a rétegeknek a népességen belüli aránya, amelyekben a férfiak hányada jelentősen meghaladja a nőkéét. Így nagyobb súllyal jelenik meg a rétegszerkezetben a szakmunkások, a betanított munkások, illetve a felső szintű vezetők, nagy- és középvállalkozók rétege is.

2.2 Nemek szerinti különbségek

A következő kérdés arra vonatkozik, hogy a nemek közötti különbségek miként tükröződnek a társadalmi szerkezetben, illetve hogy ez miként változott az elmúlt tíz év során. Vajon a nemek közötti tradicionális munkamegosztás mennyire erősen jelenik meg a foglalkozási szerkezetben, és milyen változások következtek be az utóbbi időszakban ebben a tekintetben? Vannak-e elnőiesedő foglalkozási csoportok, ami rendszerint együtt jár e csoportok presztízsének csökkenésével, vagy ellenkezőleg, megfigyelhetők-e olyan folyamatok, hogy a korábban javarészt nők által végzett munkákat egyre nagyobb arányban végeznek férfiak? Vajon mennyire nem specifikusak a különféle sémák által kialakított kategóriák?

Nemek szerint vizsgálva jelentős különbségekre bukkanhatunk a társadalom rétegződésében. Ha először a társadalmi-foglalkozási rétegsémát vesszük alapul, azt találjuk, hogy a férfiak körében jóval nagyobb arányban képviseltetik magukat a foglalkozási

hierarchia csúcsán lévő csoportok, vagyis a felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók, valamint a magasan képzett értelmiségiek, illetve szakértők rétegei. Az alacsonyabb presztízsű szellemi foglalkozások ezzel szemben a nők körében jelennek meg nagyobb súllyal. Így az alsó szintű vezetők, értelmiségiek, illetve az egyéb technikai, irodai foglalkozású csoportjának magasabb az aránya a nők körében. A mezőgazdasági, illetve a nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, illetve önálló csoportjai egyaránt a férfiak körében jelennek meg nagyobb súllyal. A hagyományos kékgalléros foglalkozási csoportok közül a termelésirányítók, a szakképzett ipari munkások, valamint a betanított munkások csoportja a férfiak körében felülreprezentált, a szakképzetlen munkát végzőket viszont a nők között találjuk nagyobb arányban. A társadalmi-foglalkozási rétegséma speciális kiszakadók rétege esetében kisebb különbség látszik a nemek között, valamivel magasabb a kiszakadók aránya a férfiak körében. A soha nem dolgozókat vizsgálva pedig azt tapasztaljuk, hogy az e csoporthoz tartozók inkább fordulnak elő a nők között, mint a férfiaknál.

A férfiak és a nők rétegződése tehát jellegzetesen eltér egymástól. Összességében a nők körében felülreprezentáltak a különféle szellemi foglalkozásúak, jellemző azonban, hogy a társadalmi struktúra csúcsán található felsővezetői, illetve magasan képzett értelmiségi pozíciókban inkább már a férfiak vannak jelen nagyobb súllyal. A fizikai foglalkozások ezzel szemben inkább a férfiak körében felülreprezentáltak, az előzőekhez hasonló módon azonban a kékgallérosok közül a legalacsonyabb presztízsű, képzettséget nem igénylő foglalkozásokat aggregáló csoport aránya már a nők körében magasabb.

Vannak tehát jellemzően férfi, illetve női foglalkozási csoportok, ezek a sajátosságok a vizsgált tíz évben sok esetben még erősödtek is (lásd a 2.1-es tábla). A legnagyobb férfitúlsúlyt a közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak, illetve a felsővezetők rétegében találjuk. Az előbbi csoportban 85, az utóbbiban pedig 67% a férfiak aránya. Mindegyik csoportban ráadásul kisebb-nagyobb mértékben erősödött az egyébként is jelentős férfitöbbség. A nőket legnagyobb arányban ezzel

2.1 tábla A társadalmi rétegek nemek szerinti megoszlása

(%)

Társadalmi réteg	2001			2011		
	neme		össze- sen	neme		össze- sen
	férfi	nő		férfi	nő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	65,7	34,3	100,0	67,2	32,8	100,0
2. Magasan képzett értelmiségiek	56,7	43,3	100,0	54,3	45,7	100,0
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	44,2	55,8	100,0	42,6	57,4	100,0
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	22,5	77,5	100,0	24,8	75,2	100,0
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	57,4	42,6	100,0	57,5	42,5	100,0
6. Mezőgazdasági vállalkozók	50,4	49,6	100,0	53,4	46,6	100,0
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	72,7	27,3	100,0	84,9	15,1	100,0
8. Betanított munkát végzők	59,3	40,7	100,0	56,0	44,0	100,0
9. Egyszerű munkát végzők	33,4	66,6	100,0	38,1	61,9	100,0
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	52,6	47,4	100,0	49,3	50,7	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	12,7	87,3	100,0	21,4	78,6	100,0
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	32,4	67,6	100,0	34,7	65,3	100,0
13. Gyermekek, tanulók	50,6	49,4	100,0	51,2	48,8	100,0
Összesen	47,6	52,4	100,0	47,5	52,5	100,0

Munkajelleg-csoportosítás

1. Vezetők	56,0	44,0	100,0	57,0	43,0	100,0
2. Értelmiségiek	42,6	57,4	100,0	41,1	58,9	100,0
3. Egyéb szellemiek	31,2	68,8	100,0	30,4	69,6	100,0
4. Önálló iparosok, kereskedők	61,0	39,0	100,0	59,7	40,3	100,0
5. Szakmunkások	58,5	41,5	100,0	59,9	40,1	100,0
6. Betanított munkások	50,3	49,7	100,0	47,3	52,7	100,0
7. Segédmunkások	34,2	65,8	100,0	36,7	63,3	100,0
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	58,2	41,8	100,0	60,0	40,0	100,0
9. Mezőgazdasági önállók	50,8	49,2	100,0	53,8	46,2	100,0
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	22,7	77,3	100,0	33,1	66,9	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	52,2	47,8	100,0	34,7	65,3	100,0
12. Gyermekek, tanulók	50,7	49,3	100,0	51,2	48,8	100,0
Összesen	47,6	52,4	100,0	47,5	52,5	100,0

Normatív-funkcionalista modell

A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	79,4	20,6	100,0	80,9	19,1	100,0
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	67,3	32,7	100,0	66,2	33,8	100,0
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	66,5	33,5	100,0	63,1	36,9	100,0
B1. Vezetők, menedzserek	55,5	44,5	100,0	59,2	40,8	100,0
B2. Szakértők, értelmiségiek	41,5	58,5	100,0	40,9	59,1	100,0
B3. Egyéb szellemiek	32,2	67,8	100,0	34,1	65,9	100,0
B4. Szakmunkások	65,2	34,8	100,0	64,2	35,8	100,0
B5. Betanított munkások	61,7	38,3	100,0	58,9	41,1	100,0
B6. Segédmunkások	40,6	59,4	100,0	49,7	50,3	100,0
C. Munkanélküliek	61,5	38,5	100,0	53,5	46,5	100,0
D. Öregségi nyugdíjasok	35,8	64,2	100,0	37,2	62,8	100,0
E. Rokkantsági nyugdíjasok	52,6	47,4	100,0	47,9	52,1	100,0
X. Egyéb inaktívak	31,0	69,0	100,0	28,8	71,2	100,0
Y. Gyermekek, tanulók	50,7	49,3	100,0	51,2	48,8	100,0
Összesen	47,6	52,4	100,0	47,5	52,5	100,0

szemben az egyéb technikus, irodai, illetve szakképzett szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a szakképzetlen munkások rétegében találjuk. 2011-ben e csoportokban 75, illetve 62%-ot tett ki a nők aránya, ez mindkét esetben kisebb, mint tíz évvel ezelőtt. A legelnöiesedettebb csoport mindazonáltal a soha nem dolgozóké, ebben a körben 2001-ben még 87%-kal képviseltették magukat a nők, és 2011-ben is 79%-ot tett ki az arányuk.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma által megkülönböztetett többi csoport esetében nem jelentkeznek ilyen markáns különbségek férfiak és nők között, és a nemek közötti arányok változásának tendenciái is többirányúak. Csökkent többek között a férfitöbbslet a magasan képzett értelmiségiek rétegében. A 2001-es 57%-hoz képest 2011-ben 54% volt a férfiak aránya ebben csoportban. Szintén csökkent, 59%-ról 56%-ra a férfiak részaránya a betanított munkásoknál. Ugyanakkor az alsó szintű vezetők, illetve értelmiségiek esetében, ahol korábban is felülreprezentáltak voltak a nők, 2001-es 56%-os hányaduk 2011-re meghaladta az 57%-ot. A mezőgazdasági önállók csoportjában 2001-ben nagyjából kiegyenlítették voltak a nemek közötti arányok, 2011-ben viszont valamivel többen, 53%-os arányban találjuk a férfiakat a csoportban.

A másik két sémát vizsgálva tovább árnyalhatjuk a társadalmi-foglalkozási rétegséma által elének táru-
ló képet, illetve azt is megállapíthatjuk, hogy ezek milyen tendenciákat fednek el. A munkajelleg-csoportosítás kevésbé részletezi a társadalmi struktúra tetejét, ez alapján azt láthatjuk, hogy csupán a vezetők csoportjában jelentkezik férfitöbbslet, az értelmiségiek, valamint egyéb szellemiek rétege esetében a nők vannak stabil, 60, illetve 70% körüli részarányal többségben. Az is jól látható, ami a nemek közötti különbségekben is megmutatkozik, hogy a két séma igencsak eltérően ragadja meg a társadalomszerkezet középső szegmensét. A munkajelleg-csoportosítás szakmunkás rétegében is masszív férfitöbbslettel találkozhatunk, ez azonban nem olyan mértékű, mint a Bukodi-féle séma hasonló kategóriájánál. A betanított munkások esetében 2001-ben kiegyenlítették voltak a nemek közötti arányok, sőt 2011-ben a nők kerülnek enyhe többségbe ebben a körben. Nem szerepel a többi sémában a mezőgazdasági fizikai mun-

kások csoportja, esetükben azt tapasztaljuk, hogy a vizsgált két időpontban egyaránt 60% körül alakult a férfiak aránya.

Fontos újra leszögezni, hogy a normatív-funkcionalista modell csak a foglalkoztatottakat sorolja be a vállalkozók és az alkalmazottak csoportjában, tehát a nemek közötti különbségekre vonatkozó információk e csoportok esetén csupán a foglalkoztatottakra terjednek ki. Ez sok esetben jelentős eltéréseket mutat a másik két sémával összehasonlítva. A normatív-funkcionalista modell segítségével azonban mindenképp a vállalkozók csoportjáról juthatunk új, a másik két séma által felszínre nem hozott információkhoz. Azt a társadalmi-foglalkozási rétegséma, illetve a munkajelleg-csoportosítás alapján is megállapíthatjuk, hogy az önállók körében nagyobb arányban található a férfiak, a normatív-funkcionalista modell alapján ehhez azonban hozzátehetjük azt is, hogy a több alkalmazottal rendelkező csoportokban rendre magasabb a férfiak aránya. Az adatok alapján azt látjuk, hogy a vizsgált két időpontban meglehetősen stabilan, 80% körül alakul a férfiak aránya a 10 vagy annál több alkalmazottal rendelkezők körében, nagyjából kétharmadot tesz ki az 1–9 főt foglalkoztatóknál, és az alkalmazottakkal nem rendelkezőknél is meghaladta a 60%-ot mindkét időpontban.

Szintén kiemelendő a normatív-funkcionalista modell segédmunkás, illetve munkanélküli csoportja. Ezeknek a nemek szerinti megoszlása ugyanis számottevő változáson esett át a vizsgált tíz évben. A szakképzettséget nem igénylő munkát végző segédmunkások csoportja esetében mind a Bukodi-féle séma, mind a munkajelleg-csoportosítás alapján azt tapasztaljuk, hogy 2001-ben és 2011-ben is jócskán felülreprezentáltak a nők. Ezekkel az eredményekkel összecseng a normatív-funkcionalista modell 2001-es adata, mely szerint a foglalkoztatott segédmunkások mintegy 60%-a nő, 2011-re azonban már teljesen kiegyenlítették a nemek közötti arányok. Ezzel a segédmunkásokat érintő változással párhuzamosan a munkanélküliek csoportjában is megfigyelhető a nemek közötti arányok kiegyenlítődése. A 2001-es eredmények szerint a munkanélküliek jelentős többsége, 61,5%-a férfi volt, 2011-ben viszont a férfiak már csupán a csoport 54%-át tették ki.

2.3 Korcsoportok szerinti rétegződés

A következőkben a társadalomszerkezet korcsoportok szerinti tagozódásának feltárására térünk rá. Ezek a vizsgálatok egyrészt betekintést nyújthatnak a foglalkozási szerkezet nagyobb időtávot átfogó történeti változásaiiba, de információval szolgálhatnak az egyéni karrierutakról, illetve a foglalkozási rendszerben zajló egyéb mikrofolyamatokról is.

Egyrészt ha valamelyik réteg tagjai elsősorban a fiatalabb korosztályokból rekrutálódnak, az arra utalhat, hogy a csoport súlya a társadalomszerkezetben növekvőben van, s hogy a következő időszakban még nagyobb jelentőségre tehet szert. Ha viszont ezzel szemben egy réteg inkább az idősebb korosztályokban van jelen, az a foglalkozási rendszer múltbéli sajátosságainak a továbbélését rögzíti, s azt vetítheti előre, hogy a szóban forgó réteg kisebb súllyal fog megjelenni a társadalomszerkezetben a jövőben. Másrészt a rétegződés kor szerinti eltérései összefüggésben állhatnak a foglalkozáshoz kapcsolódó feladatok korszpecifikus sajátosságaival is, ami azt eredményezi, hogy bizonyos foglalkozási csoportok eleve inkább a fiatalabb vagy idősebb korosztályokból verbuválódnak.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma felsővezetői, illetve nagyvállalkozói rétege efféle speciális csoportnak tekinthető. A vezetői, különösen a felsővezetői munkakörrel járó feladatok, illetve felelősség általában nagyobb munkatapasztalatot, illetve képzettséget igényelnek, amelynek megszerzése hosszú időt igényel. Ennek megfelelően e réteg alulreprezentált a fiatalabb korosztályokban, a 45–59 éves korcsoportban viszont már 2,4%-ot ér el az arányuk 2011-ben, ami duplája a teljes népességen belüli súlyuknak. A különböző nyugdíjas korú korcsoportokban pedig újra csak kisebb arányban vannak jelen a réteghez tartozók. Ezek az összefüggések egyforma módon mutatkoznak meg 2001-ben és 2011-ben is.

A különféle szellemi munkát végző csoportok esetében, így mindenekelőtt a magasan képzett értelmiségiekkel, illetve szakértőkkel, valamint az alsó szintű vezetőkkel, értelmiségiekkel kapcsolatban, de részben a szakképzett technikusai, irodai, illetve szolgáltató foglalkozásúakat tekintve is hasonló a helyzet. Az e csoportokhoz tartozó foglalkozások általában

magasabb képzettséget igényelnek, s a betöltőik hosszabb időt töltenek az iskolában és később lépnek be a munkaerőpiacra. Ennek megfelelően e csoportok is felülreprezentáltak az idősebb korcsoportokban. E rétegek kapcsán megjegyezhetjük azt is, hogy a tíz évvel ezelőtti arányukhoz képest növekedett a népességen belüli súlyuk, még hozzá különösen a középkorúak, illetve az idősebbek korcsoportjaiban.

Az önálló tevékenység úgy tűnik szintén elsősorban az idősebb korosztályokban elterjedt. Mind a mezőgazdasági, mind a nem mezőgazdasági vállalkozók népességen belüli aránya csökkent 2001-ről 2011-re, és ez mindenekelőtt a fiatalabb korosztályokban érhető tetten. Míg 2001-ben a 15–29 éves, illetve a 30–44 éves korcsoportokban a nem mezőgazdasági vállalkozók aránya 3,9, illetve 10,3%-ot volt, addig 2011-ben ezek az értékek 1,5, illetve 6,5%-ot tettek ki. Növekedett ezzel szemben e csoport súlya a 60–74 évesek körében. A mezőgazdasági vállalkozók rétege már 2001-ben is elsősorban az idősebbekből rekrutálódott, 2011-re ez a tendencia erősödött tovább. E csoport a 75 éves és idősebb korosztályban van jelen a legnagyobb, 5,0%-os arányban, és csupán a 45–59, valamint a 60–74 évesek körében felülreprezentált.

A kékgalléros rétegek közül a szakképzettek, illetve a betanított munkások népességen belüli aránya kismértékben csökkent 2001-hez képest. A két réteg leginkább a 45–59, illetve a 60–74 éves korosztályokban tudta megőrizni, illetve kismértékben növelni a súlyát. Csökkent viszont az arányuk a fiatalabb, különösen a 15–29 éves korcsoportokban. Ebben a körben 2001-ben a közvetlen termelésirányítók, illetve szakképzett ipari munkások aránya 8,1, a betanított munkásoké 14%-os volt, ami 2011-re 4,2, illetve 9,6%-ra csökkent. A legidősebb, 75 éves és idősebb korcsoportot tekintve ellentétes tendenciák figyelhetők meg: a szakképzett munkások aránya 8,4%-ról, 7,6%-ra csökkent, a betanított munkásoké viszont 18%-ról, 20%-ra növekedett a vizsgált tíz évben.

Míg a képzettebb fizikai munkások rétegeinek a népességen belüli aránya csökkent, addig a szakképzetlen, egyszerű munkát végzőké valamelyest növekedett. Ez a réteg már 2001-ben is az idősödő csoportok közé tartozott, és ez 2011-ben is tetten

2.2 tábla A társadalmi rétegek korcsoportok szerint, 2011

(%)

Társadalmi réteg	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	Össze- sen
	éves						
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,3	2,1	2,4	0,9	0,4	1,2
2. Magasan képzett értelmiségiek	–	2,6	6,1	4,5	5,0	3,9	3,9
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	–	7,3	15,7	12,9	15,1	12,9	11,0
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	15,6	25,3	19,8	20,1	16,8	17,3
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	–	1,5	6,5	8,0	7,8	5,1	5,0
6. Mezőgazdasági vállalkozók	–	0,3	1,0	1,7	2,3	5,0	1,4
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	–	4,2	8,8	10,2	10,0	7,6	7,1
8. Betanított munkát végzők	–	9,7	17,4	20,3	19,5	20,1	14,6
9. Egyszerű munkát végzők	–	5,9	9,3	13,4	14,6	17,7	9,6
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	–	11,3	4,9	4,8	0,4	0,0	4,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	2,2	1,0	1,4	6,9	1,5
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,5	0,9	2,8	3,6	1,1
13. Gyermekek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	–	0,8	4,5	4,7	6,0	5,2	3,5
2. Értelmiségiek	–	6,2	14,5	11,3	10,3	8,1	9,1
3. Egyéb szellemiek	–	10,2	18,8	16,9	19,4	15,5	13,9
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	1,2	5,2	6,5	5,9	4,0	4,0
5. Szakmunkások	–	16,0	28,5	25,2	21,0	16,3	19,3
6. Betanított munkások	–	7,5	12,6	14,7	13,6	13,8	10,5
7. Segéd munkások	–	5,2	8,6	12,8	13,6	15,5	8,9
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	2,2	3,5	4,1	3,8	5,9	3,1
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,3	1,0	1,8	2,3	5,0	1,4
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	–	9,0	2,2	1,0	1,4	6,9	3,1
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,5	0,9	2,8	3,6	1,1
12. Gyermekek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,0	0,3	0,4	0,2	0,0	0,2
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,4	2,6	2,9	1,1	0,1	1,4
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	1,5	5,7	6,7	2,7	0,3	3,4
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,6	3,3	3,0	0,5	0,0	1,6
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	5,2	10,9	8,2	1,4	0,2	5,4
B3. Egyéb szellemiek	–	8,1	14,1	11,1	1,3	0,1	7,2
B4. Szakmunkások	–	12,4	22,1	16,7	1,3	0,1	11,0
B5. Betanított munkások	–	6,0	10,3	10,0	0,8	0,0	5,7
B6. Segéd munkások	–	3,8	6,0	7,1	0,9	0,1	3,7
C. Munkanélküliek	–	8,7	9,9	8,4	0,6	0,0	5,7
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,4	6,3	78,5	95,4	21,1
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,1	1,3	11,5	8,9	2,6	4,3
X. Egyéb inaktívak	–	11,9	12,9	7,6	1,8	1,1	7,1
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

érhető. 2001-ben a 60–74 évesek, illetve a 75 év felettiek korcsoportjaiban 15,1, illetve 14,7%-ot tett ki a képzetlen munkások rétegnek aránya, 2011-ben pedig 14,6, illetve 17,7%-ot. A csoport öregeedésének tendenciája mellett érdemes azonban azt is megjegyezni, hogy 15–29, illetve a 30–44 évesek körében is növekedett a réteg súlya. A szakképzetlen munkát végzők aránya 2001-ben még 4,1, illetve 8,3%-ot tett ki a fiatalabb korosztályok körében, 2011-ben viszont már 5,9, illetve 9,3%-ot.

A legfiatalabb réteg az összes közül a kiszakadóké. A csoporthoz tartozók körülbelül fele a 15–29 évesek közül került ki 2001-ben és 2011-ben is. A kiszakadók esetében tehát mindenekelőtt olyan fiatalokról van szó, akik már nem tanulók, tehát elhagyták az iskolarendszert, de a munkaerőpiacra még nem sikerült belépniük. A kiszakadók népességben belüli aránya valamelyest növekedett 2001-ről 2011-re, és ez leginkább a 15–29 évesek körében érhető tetten: míg 2001-ben a korcsoporton belül 9,9% volt a kiszakadók aránya, addig 2011-ben ez az érték már 11,3%.²⁾

A másik két modell korcsoportok szerinti bontásból két összefüggésre helyeznénk hangsúlyt. Ahogy már korábban megjegyeztük, a mezőgazdasági munkások munkajelleg-csoportosításban megjelenő csoportjának növekedett a népességben belüli aránya a vizsgált tíz évben. A mezőgazdaságban dolgozók esetében egy előregedő csoportról van szó, ezt a társadalmi-gazdasági rétegséma mezőgazdasági vállalkozók csoportja esetében is láthattuk. A munkajelleg-csoportosítás alapján elének táruoló eredmények megerősítik ezt. A mezőgazdasági munkások esetében fontos azonban megjegyezni, hogy 2001-ről – a 60–74 évesek kivételével – 2011-re mindegyik korcsoportban növekedett az arányuk, tehát a csoport tagjai között számottevő és növekvő mértékben találunk fiatalabb korosztályokhoz tartozókat is.

A normatív-funkcionalista modellben megjelenő osztályok korcsoportok szerinti jellemzői alapvetően eltérnek az előző két modell szerint kapott eredményektől, mivel ebben külön csoportokba kerülnek

a foglalkoztatottak, illetve nem foglalkoztatottak. Ezekkel a csoportokkal a kötetben önálló fejezetek foglalkoznak, így csupán egy összefüggést emelünk ki, mégpedig az aktív vállalkozói csoportok masszív öregeését. A 2011-es népszámlálási adatokat a 2001-essel összevetve jól látható, hogy az egyébként szűkülő vállalkozói osztály korszerkezete egyre inkább eltolódik az idősebb korcsoportok felé. Különösen a 15–29 éves, illetve a 60–74 éves korcsoportokban tetten érhető változások látványosak: míg 2001-ben a különböző vállalkozói csoportok esetében a 15–29 évesek aránya 9 és 18% közé esett, addig 2011-ben már csupán a nagyobb vállalkozók 3,2%-a kerül ki a fiatalok köréből, és az alkalmazott nélküli vállalkozók esetében is 8,1%-ra csökkent a 15–29 évesek aránya. A fiatalok visszaszorulásával párhuzamosan elsősorban a 60–74 éves korcsoportnak az aránya nőtt meg mindegyik vállalkozói csoportban. Míg 2001-ben a korosztály aránya 3–4%-ot tett ki az egyes vállalkozói osztályokban, addig 2011-ben már mindegyikben meghaladta a 10%-ot.

2.4 Következtetések

Összességében megállapíthatjuk, hogy a társadalom szerkezete alapvetően stabilnak mutatkozott a vizsgált tíz évben. A társadalmi rétegződés jellemzői szempontjából meghatározó azonban, hogy 2001-ről 2011-re számottevően növekedett a gazdaságilag aktívak, illetve ezen belül mind a foglalkoztatottak, mind pedig a munkanélküliek népességben belüli aránya. Ezen túl szintén növekedett valamelyest a képzetlenebb, szellemi foglalkozású rétegek népességben belüli aránya, illetve csökkent egyrészt az önálló, másrészt pedig a fizikai foglalkozásúak társadalmi súlya. Figyelemre méltó továbbá, hogy a vizsgált tíz évben növekedett a képzetlen foglalkozásúak, valamint a kiszakadók aránya a társadalomban. Ezek az eredmények a Bukodi Erzsébet által korábban regisztrált polarizációs tendenciák erősödését, illetve a középrétegek további szűkülését mutatják.

Megállapíthatjuk továbbá azt is, hogy a férfiak, illetve a nők rétegződése jellegzetesen eltér egymástól.

²⁾ Ezzel az eredménnyel kapcsolatban meg kell azonban jegyezni, hogy a társadalmi-foglalkozási rétegséma a kiszakadók csoportjába sorolja azokat a 15–29 éveseket, akik még sohasem dolgoztak, a soha nem dolgozók csoportjába pedig csupán a 30 év felettiek kerülnek be (lásd ezzel kapcsolatban a függelék a séma pontos leírásáról).

Vannak kifejezetten férfیتöbbségű csoportok, mint a felső vezetők és nagyvállalkozók, illetve a szakmunkások rétegei, és különösen az alsó szintű szellemi foglalkozások esetében vannak olyanok is, ahol a nők vannak jelen meghatározó súllyal. E csoportok karaktere nem változott jelentős mértékben az elmúlt időszakban, esetenként még erősödtek is a nemek közötti különbségek.

A társadalom rétegződése korcsoportok szerint is eltérő mintázatokat vesz fel, ami mindkét vizsgált időpontban tetten érhető. Ezzel kapcsolatban két, némileg meglepő tendenciát is felfedezhetünk. Egy-

részt az utóbbi időszakban növekedett a mezőgazdasági fizikai munkások rétegének a népességen belüli aránya. A csoport e növekedés mellett az előregedés határozott tendenciáit mutatja, viszont a fiatalabb korosztályokban is megnövekedett a súlyuk. A másik jellemző tendencia az önálló, illetve vállalkozók különböző csoportjainak az öregedése. E rétegeknek csökkent a népességen belüli aránya az utóbbi időszakban, ami mindenképp annak következménye, hogy a fiatal generációk közül az elmúlt években kevesebben léptek be a csoportba.

3. CSALÁDI KAPCSOLATOK

Ebben a fejezetben a társadalom rétegződését családi állás, illetve az ennek jogi aspektusát megtestesítő családi állapot szerint vizsgáljuk.¹⁾ A 2011. évi népszámlálás alapján egyrészt képet alkothatunk az egyének családi állásáról, vagyis hogy milyen pozíciót töltenek be a családjukban: férjek, feleségek, gyermekek, nagyszülők stb. vagy egyedülállóként élnek. Másrészt információval rendelkezünk arról is, hogy a családi együttélés különböző típusai milyen jogi formában rögzülnek, vagyis mi az egyének családi állapota. Arra vállalkozunk, hogy a különböző családi állású, illetve családi állapotú egyének rétegződését vizsgálat tárgyává tegyük. Azt kívánjuk továbbá elemezni, hogy vajon a házastársak, élettársak párválasztása mely rétegből történik, illetve milyen arányban választanak párt maguknak saját csoportjukból. Végül arra térünk ki, hogy a gyermekszám alakulása, illetve a nők termékenysége mennyire függ össze réteg-hovatartozásukkal.

3.1 Családi szerepek

A családi állás tehát arról tájékoztat, hogy az egyének milyen pozíciót töltenek be a családban.²⁾ A családi állás megállapítása az úgynevezett családmaghoz (férjhez, feleséghez, illetve gyermekét egyedül nevelő

szülőhöz) való viszonyítás alapján történt. Ha egy személy például gyermekként él együtt szüleivel, akkor gyermek családi állású, ha egyedül maradt szülő él együtt gyermekével és annak házastársával, akkor a családi állása felmenő rokon. Nem vizsgáljuk ebben az összefüggésben, hogy a háztartásban egy vagy több család él-e. Nyilvánvalóan más az élethelyzete azoknak, akik más, többnyire rokon családokkal élnek együtt, mint azoknak, akik egy családként élnek az adott lakásban,³⁾ a társadalmi-foglalkozási réteghelyzet szempontjából ennek a momentumnak nincs döntő jelentősége.

A következőkben a különböző családi állású személyek társadalmi rétegek szerinti jellemzőit tekintjük át.

3.1.1 Férjek, feleségek, élettársak

A 15 éves és idősebb népesség családi állás szerinti adatai azt mutatják, hogy legnagyobb létszámot a párkapcsolatban élők jelentik. A 15 éves és idősebb népesség 42,9%-a férjként vagy feleségként, 9,8%-a élettársként él együtt. A párkapcsolatok száma 2001 és 2011 között 10,1%-kal csökkent, és látványos átrendeződés ment végbe a párkapcsolat típusának tekintetében is, 16,6%-kal mérséklődött a házaspárok

¹⁾ A fejezet elkészítésében közreműködött Kasza Jánosné és Záhonyi Márta.

²⁾ A családi állás szerinti vizsgálat csak a magánháztartásokra vonatkozik, nem tartalmazza az úgynevezett intézeti háztartásban (pl. kollégiumban, idősotthonban) élőket és a hajléktalan személyeket.

³⁾ A leggyakoribb ilyen együttélés, amikor a fiatal felnőtt házastársak együtt élnek a családot alkotó szülő házaspárral.

3.1 tábla Egyes családi állású csoportok társadalmi rétegek szerinti megoszlása
a 15 éves és idősebbek körében, 2011

(%)

Társadalmi réteg	Össze- sen	Ebből:				
		férj, feleség	élettárs	gyer- mekét egyedül nevelő szülő	gyermek	egyedül- álló
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	1,5	2,2	1,5	1,2	0,4	1,3
2. Magasan képzett értelmiségiek	4,7	5,9	3,5	3,8	2,2	5,9
3. Alsós szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	13,1	16,0	11,5	13,2	6,6	15,3
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	20,5	21,8	21,8	27,9	13,9	21,6
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	6,0	7,9	5,9	5,7	1,9	6,2
6. Mezőgazdasági vállalkozók	1,6	2,0	0,9	1,2	0,5	2,1
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	8,4	10,1	9,3	4,5	6,0	7,5
8. Betanított munkát végzők	17,2	19,0	20,3	17,3	10,7	17
9. Egyszerű munkát végzők	11,3	10,1	13,5	16,5	5,9	14,1
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	5,0	2,9	8,4	5,4	9,8	3,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,5	0,9	1,6	2,0	1,1	2,4
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,1	1,2	0,8	1,3	0,2	1,7
13. Gyermekek, tanulók	8,0	0,1	1,0	0,1	40,8	1,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	4,2	5,9	3,5	3,3	0,9	4,9
2. Értelmiségiek	10,8	13,4	8,7	11,1	5,3	13,1
3. Egyéb szellemiek	16,6	18,8	15,3	20,4	9,6	19,2
4. Önálló iparosok, kereskedők	4,8	6,2	4,8	4,5	1,6	4,8
5. Szakmunkások	22,9	25,3	27,7	21,3	17,6	20,3
6. Betanított munkások	12,4	13,2	14,9	14,4	7,8	12,2
7. Segéd munkások	10,4	9,4	12,3	15,7	5,4	12,9
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,6	3,3	5,0	3,7	2,3	4,2
9. Mezőgazdasági önállók	1,6	2,0	1,0	1,2	0,6	2,2
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	3,5	1,2	5,0	2,9	7,9	2,7
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,1	1,2	0,8	1,3	0,2	1,7
12. Gyermekek, tanulók	8,0	0,1	1,0	0,1	40,8	1,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,2	0,4	0,3	0,2	0,0	0,2
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,7	2,5	2,0	1,6	0,5	1,3
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	4,1	5,4	4,4	3,8	2,1	3,6
B1. Vezetők, menedzserek	1,9	2,6	2,0	1,8	0,6	1,6
B2. Szakértők, értelmiségiek	6,5	7,7	6,2	7,4	4,4	6,7
B3. Egyéb szellemiek	8,7	9,3	10,3	12,1	7,7	6,9
B4. Szakmunkások	13,2	13,9	18,7	12,3	14	8,4
B5. Betanított munkások	6,7	7,1	10,2	7,5	6,7	4,0
B6. Segéd munkások	4,4	4,0	6,8	6,6	4,0	3,1
C. Munkanélküliek	6,8	4,8	11,2	8,9	9,3	5,3
D. Öregségi nyugdíjasok	24,7	28,0	8,0	21,9	0,4	47,7
E. Rókkantsági nyugdíjasok	5,0	6,2	3,6	5,7	1,2	6,2
X. Egyéb inaktívok	8,1	8,1	15,4	9,9	8,2	3,1
Y. Gyermekek, tanuló fiatalok	8,0	0,1	1,0	0,1	40,8	1,9
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

száma, míg az élettársi kapcsolatoké 49,1%-kal nőtt, ennek eredményeként az élettársi kapcsolatok aránya 11,3%-ról 18,6%-ra növekedett a párkapcsolatokon belül.

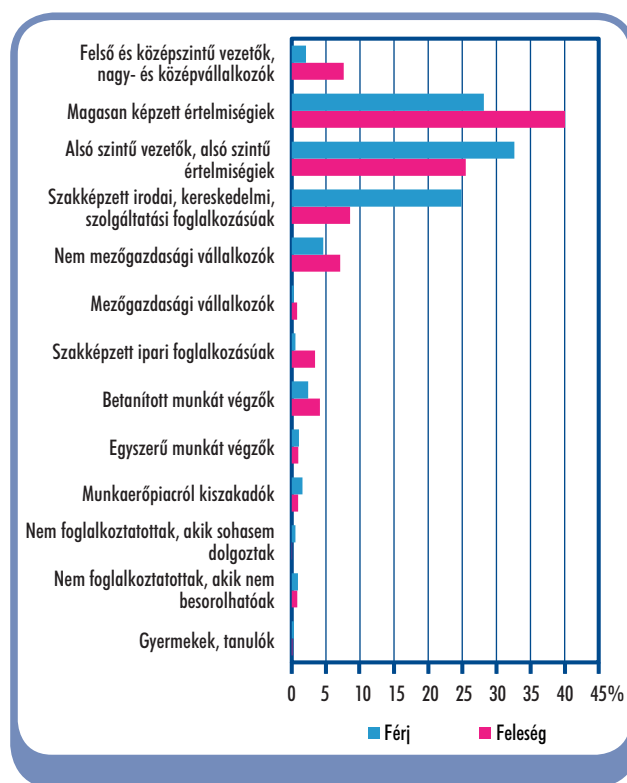
Áttekintve a családi állás szerinti kategóriákat a férj, feleség családi állású személyek réteghelyzete a legkedvezőbb. Ebben a körben a legnagyobb a vezetői és értelmiségi réteghez tartozók aránya (8,1%), és legkisebb a munkaerőpiacról kiszakadók hányada (2,9%). E családtípus kedvező társadalmi-foglalkozási összetételét befolyásolja az a körülmény is, például az egyedülállókkal szemben, hogy fiatalabb a korösszetételük és a foglalkoztatottak aránya is kedvezőbb. Ha ezeket az információkat nemenként is megvizsgáljuk, akkor azt találjuk, hogy a férfiak kedvezőbb társadalmi-foglalkozási pozícióban vannak, mint házastársaik. A férfiak 10,1, a feleségek 6,1%-a tartozott a vezetői és értelmiségiek rétegéhez. A többi rétegződési kategóriába tartozók is hasonlóképpen tükrözik a nemek közötti foglalkozási szerkezetbeli különbségeket. Míg a férfiak között a szakképzett fizikai réteghez tartozók aránya 17,6% volt, addig a feleségeknek csak 2,7%-a tartozott ebbe a társadalmi-foglalkozási kategóriába. A szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak vonatkozásában éppen fordított a helyzet, a feleségek 32,8, a férfiak 10,8%-a tartozott ebbe a társadalmi-foglalkozási rétegbe.

A fentiekből következik, hogy a párkapcsolatok homogenitása és a rétegződés változatossága elég jelentősen függ attól, hogy egy-egy rétegben mennyire van erőteljes férfi- vagy nőtöbbség.⁴⁾ Például – csak a törvényes házaspárokat nézve – a szakképzett fizikaiak döntő többsége férfi, ezért érthető, hogy párválasztáskor az átlagosnál nagyobb mértékben választanak más rétegbe tartozó párt. Így a szakképzett fizikai férfiak csak 4,7%-ának van ebbe a társadalmi rétegbe tartozó párjuk, és körükben jelentős a betanított (20,3%), valamint a szakképzetlen (16,7%) fizikaiak társadalmi rétegbe tartozó feleségek aránya. Ugyanez fordítva is igaz, az irodai és a szakképzett kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak körében a nők vannak döntő többségben, ez az oka annak, hogy az e csoporthoz tartozó feleségeknek jellemzően más rétegbe tartozó

férjeik vannak. Megállapíthatjuk azt, hogy az e társadalmi rétegbe tartozó nők a legmobilabbak, például az alsó szellemi rétegbe tartozó férfiak aránya 16,4, a kedvezőtlen helyzetű betanított fizikaiak társadalmi rétegbe tartozó férfiak aránya még ennél is több, 21,8%. Ugyanez nem jellemző az irodai és szolgáltatási foglalkozásúak csoportjához tartozó férfiakra, mert jelentős többségük saját rétegből választ magának feleséget. E példák bemutatásával talán sikerült érzékeltetni a „házassági piac” működését.⁵⁾

A vizsgált társadalmi foglalkozási rétegek közül a legkedvezőbb (felső és középszintű vezetők, értelmiségiek), illetve a legkedvezőtlenebb (szakképzett, betanított, szakképzetlen fizikaiak, munkaerőpiacról kiszakadók) helyzetben lévők az jellemzi, hogy a párválasztás csak néhány „szomszédos” társadalmi rétegből történik. Az alsó társadalmi rétegekre ez a megállapítás azzal a kiegészítéssel igaz, hogy a „távol” lévő irodai és szolgáltatási rétegből is viszonylag nagy arányban választanak párt maguknak.

3.1 ábra A házasan képzett értelmiségiek a párjuk társadalmi rétege szerint, 2011

⁴⁾ Ezt a szakirodalom a házassági piac kínálati-keresleti oldalaként szokta emlegetni (lásd Bukodi [2012]).

⁵⁾ Ezeket a megállapításokat Bukodi Erzsébet [2002] e témával foglalkozó írásai is megerősítik.

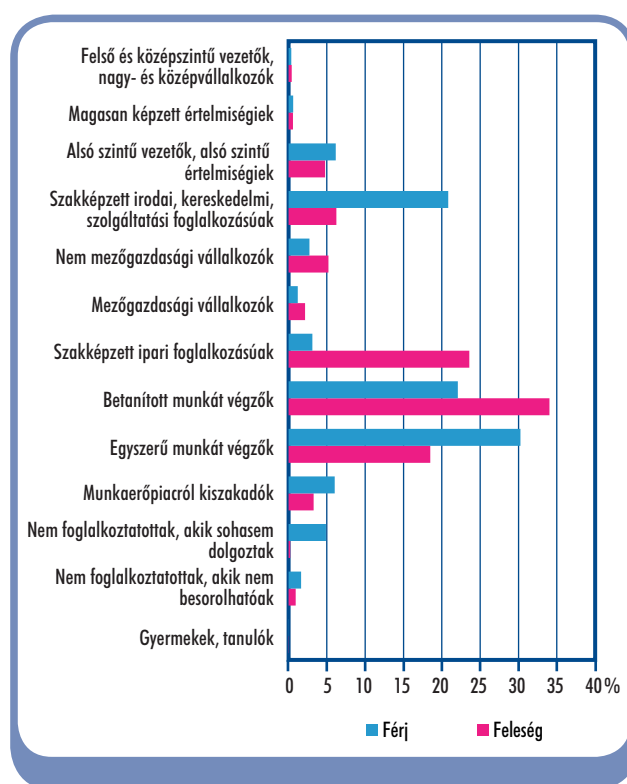
A felső és középszintű vezetők társadalmi-foglalkozási összetételéből következik, hogy viszonylag kisebb arányban választanak párt maguknak saját társadalmi rétegükből, a vezetőknek leginkább értelmiségi és alsó szellemiek társadalmi rétegébe tartozó házastársuk van. A „házassági piac” törvényei itt is érvényesülnek. A kisebb létszámú női vezetőknek inkább módjuk van a nagyobb létszámú férfi vezetők közül párt választani (16,5%), mint fordítva (6,5%). A felső és középszintű vezetők esetében – mint majd látni fogjuk – az értelmiségi réteghez képest nyitottabb csoportról van szó, ugyanis az első négy társadalmi rétegen túl választott párok aránya elég jelentős: a vezetők rétegébe tartozó házassági férfiak 18,0, a feleségek 37,6%-ának van olyan párjuk, akik nem tartoznak az első négy szellemi foglalkozású rétegbe.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint az értelmiségi férfiak 28%-ának volt hasonló társadalmi rétegbe tartozó felesége, a nőknél ez az arány 40% körül alakult. Az értelmiségi férfiak 32,6%-ának volt az alsóbb szintű szellemiek és 24,9%-ának az irodai és a szakképzett kereskedelmi, szolgáltatói foglalkozásúak rétegébe tartozó feleségük. Az értelmiségi feleségek oldaláról ezek az arányok a következők: 25,5 és 8,5%. Ha az adatokat még tovább vizsgáljuk, akkor megállapítható, hogy az értelmiségi házasságok párjai közül az első négy társadalmi rétegen túli kategóriákba tartozók aránya magasabb, mint amit az értelmiségi férfiak körében tapasztalunk. Az értelmiségi nők 18,3%-ának a párja tartozott ezekbe a társadalmi rétegekbe, míg az értelmiségi férfiaknál ez a mutató csak 12,2% volt. A fenti adatok arra utalnak, hogy e társadalmilag igen jelentős réteg a legzártabbak közé tartozik, nemcsak azért, mert magas a homogén házasságok aránya, hanem azért is, mert döntő részben a párválasztás a „szomszéd” társadalmi rétegekből történik.

A kedvezőtlenebb helyzetben levő betanított és szakképzetlen fizikaiak mindkét nem esetében jelentős arányban választanak párt a szakképzett fizikaiak közül, de e két társadalmi rétegre – illetve ezeken belül is különösen a feleségekre – még az is jellemző, hogy sokuknak van az alsó szintű szellemiek, valamint az irodai és szakképzett kereskedelmi, szolgáltatói foglalkozásúak rétegébe tartozó párjuk. A betanított fizikaiak társadalmi rétegébe tartozó férfiak 10,1%-ának

alsóbb szellemi és 31,1%-ának irodai és szolgáltatói foglalkozású feleségük van. A szakképzetlen fizikaiak társadalmi rétegébe tartozó férjeknél ez a mutató 6,2, illetve 20,8%. Jelentős azoknak a feleségeknek az aránya is, akik férjeikhez hasonlóan a betanított és szakképzetlen fizikaiak társadalmi rétegébe tartoznak. Ezek az adatok arra utalnak, hogy ugyan az értelmiségi házaspárokhoz képest a hátrányosabb helyzetű társadalmi rétegek némileg „nyitottabbak”, de nem annyira, mint például az alsóbb szintű szellemiek vagy az irodai és szolgáltatói foglalkozásúak rétege.

3.2 ábra A házasság egyszerű munkát végzők megoszlása házastársuk társadalmi rétege szerint, 2011

Ha azokat a házaspárokat vizsgáljuk, akiknek a 2011. évi népszámlálás időpontjában mindkét tagja foglalkoztatott volt, akkor még részletesebben lehet elemezni a házaspárok társadalmi rétegződését. Természetesen terjedelmi korlátok miatt itt is csak példászerű felsorolásra van mód. Például ha az értelmiségi réteget a szerint vizsgáljuk, hogy az ide tartozó házaspárok alkalmazotti vagy szabadfoglalkozású státusban vannak-e, akkor azt találjuk, hogy mind a feleségek, mind a férfiak oldaláról a szabadfoglalkozá-

súak inkább választanak párt maguknak ebből a társadalmi rétegből, mint alkalmazott társaik. Továbbá a szabadfoglalkozású értelmiségiek párválasztása jobban merít a többi önálló egzisztenciájú társadalmi rétegből, például a kisvállalkozók társadalmi rétegéből. A szabadfoglalkozású értelmiségi férfiek 31,1%-ának volt szabadfoglalkozású értelmiségi és kisvállalkozó felesége, az alkalmazott értelmiségi férjeknél ez a mutató csak 9,4% volt. Az alkalmazott és szabadfoglalkozású feleségek oldaláról hasonló nagyságrendű eltéréseket tapasztalunk.

Ha a zömmel fizikai jellegű tevékenységet végző vagy irányító nem mezőgazdasági egyéni vállalkozó férjeket nézzük, akkor a szabadfoglalkozású értelmiségi férjekhez képest ebben a körben már kisebb az önálló egzisztenciájú feleségek aránya (27,3%). Ugyanakkor a kisebb létszámú nem mezőgazdasági egyéni vállalkozó feleségeknek már igen nagy arányban vannak önálló egzisztenciával rendelkező férjeik (47,6%). A részletes rétegződési adatok még számos lehetőséget biztosítanak a párválasztás témájának vizsgálatára. Kimutatható például, hogy a szakképzett kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozású feleségeknek leginkább szakképzett ipari és betanított gépkezelői férjeik vannak, ugyanezen társadalmi rétegbe tartozó férjek viszont inkább az alsó szintű szellemiek rétegébe sorolt feleségekkel kötöttek házasságot.

Ha megpróbáljuk a 2001 óta bekövetkező változásokat nyomon követni, akkor a férjek, a feleségek, valamint az élettársak társadalmi-foglalkozási rétegződése 2001 óta lényegében csak úgy változott, ahogy ezt a népesség egészénél tapasztaltuk, azaz nőtt a magasan képzett értelmiségiek, az alsó szintű szellemiek, az irodai és szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak aránya, és csökkent a kisvállalkozók, a szakképzett, illetve a betanított fizikaiak hányada.

A párkapcsolati homogámia változásának vizsgálatához összevontabb csoportosítást alkalmazunk, ahol a felső és középvezetők a magasan képzett értelmiségiekkel, a szakképzett ipari munkások a betanított munkásokkal, valamint a munkaerőpiacról kiszakadók az egyéb inaktív csoportokkal egy csoportot alkotnak. 2001-ben 31% volt azoknak a párkapcsolatoknak az aránya, ahol a házaspár vagy az élettársi közösség mindkét tagja ugyanahhoz a társadalmi

réteghez tartozott. A homogám kapcsolatok aránya minden kapcsolattípus estében kismértékben csökkent, és hasonló szintet képviselt, 28% az előbbi, 29% az utóbbi esetében. Ez az információ azonban csak az erősen összevont csoportokra vonatkozóan mutat némi csökkenést, részletesebb bontású adatok elemzése meghaladná e fejezet kereteit.

Összefoglalóan azt lehet mondani, hogy a társadalom legelőnyösebb és leghátrányosabb rétegei, akár a múltban, most sem választanak párt egymás társadalmi rétegeiből, azonban a „köztes” társadalmi rétegek között már intenzívebb az átjárás.

Eddig a házastársi viszonyban élő férjek, illetve feleségek jellemzőit vizsgáltuk, most azokra térünk rá, akik élettársi kapcsolatban élnek egymással. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint a párkapcsolatban élők 18,6%-a, 810 ezer fő élt élettársi kapcsolatban. Anélkül, hogy az élettársi kapcsolatok alakulásának történetéről szólnánk, jelezzük, hogy az utóbbi évtizedekben robbanásszerűen terjedt ez az együttélési forma. Az élettársi kapcsolat a korábbi időszakokban a társadalom felső és alsó rétegeiben terjedt el, de ma már a középrétegek körében is egyre gyakoribb párkapcsolati együttélési formává vált. Az adatok azonban azt igazolják, hogy az élettársak körében az alacsonyabb státusúak aránya valamivel magasabb, mint a törvényes házások között. Ez főleg abban mutatkozik meg, hogy míg az élettársak körében a szakképzetlen fizikaiak és a munkaerőpiacról kiszakadók együttes aránya 21,9, addig a férj, feleség családi állásúak körében ez a mutató csak 13,0% volt.

Azok a réteg-összetételbeli különbségek, amelyek a férjek, a feleségek és az élettársak között 2001-ben jellemzőek voltak, 2011-re is megmaradtak. Például 2001-ben a férjek, a feleségek között a munkaerőpiacról kiszakadók aránya 3,1% volt, ez a mutató 2011-re 2,9%-ra csökkent. Az élettársak körében a csökkenés mértéke erőteljesebb volt (9,2%-ról 8,4%-ra), de a két családi állású kategória közötti különbség – ebben a tekintetben – 2011-ben is jelentős.

Ha rétegenként nézzük a párkapcsolatok belső megoszlását, akkor azt találjuk, hogy a vezetők (13,4%), az értelmiségiek (11,9%) és az alsó szintű szellemiek (14,1%) között az átlagnál (18,6%) alacsonyabb az élettársi kapcsolatban élők aránya.

A szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak körében viszont már az átlaggal megegyezik a hányaduk.

A kisvállalkozók mindkét rétegében az átlagnál alacsonyabb az élettársi kapcsolatban élők aránya, a mezőgazdasági kisvállalkozók körében még a 10%-ot sem éri el. Ez nyilván összefügg azzal a körülménnyel, hogy a falusi társadalom tradicionális közösségeiben még mindig a házas együttélési forma az elterjedtebb, továbbá a többnyire családi közösségekben folyó mezőgazdasági munka végzéséhez biztosabb háttérrel rendelkező stabilabbnak tartott házassági kapcsolat.

A szakképzett, a szakképzetlen és a betanított fizikai társadalmi-foglalkozási rétegeinél viszont az átlagosnál magasabb az élettársi kapcsolatban élők aránya (17,4; 23,5; 19,6%). A munkaerőpiacról kiszakadók között ez a mutató pedig eléri a 40,3%-ot.

Az élettársak nemenkénti réteggösszetétele – a törvényes házasságban élőkhez hasonlóan – jelentősen eltér, ennek iránya és nagyságrendje hasonló a férjekéhez és a feleségekéhez, azzal a különbséggel, hogy a nők között a munkaerőpiacról kiszakadók aránya jelentősebben különbözik a férfiakétól (4,0 százalékpontos különbség), mint amit a házasok között tapasztaltunk (1,1 százalékpontos különbség).

Ha a házasságban és az élettársi kapcsolatban élők adatait korcsoport és társadalmi-foglalkozási rétegződés szerint vizsgáljuk, azt találjuk, hogy egyfelől a vizsgált korcsoportok többségében a házastársak rétegződési összetétele, más családi állásukhoz, valamint az élettársi kapcsolatban élőkéhez képest is kedvezőbb. Azonban a házastársak és az élettársak rétegződésében meglevő különbségek korcsoportonként eltérőek. A legnagyobb eltérés a fiatalok, illetve a fiatal felnőttek korcsoportjában mutatkozik. Például a 15–29 éves házasok között a munkaerőpiacról kiszakadók aránya 12,0, az élettársak körében 18,3% volt. Ugyanezek a mutatók a 30–59 évesek között kisebb arányban, de hasonló módon különböznek (3,6, illetve 5,8%). Más társadalmi-foglalkozási rétegeknél is kimutatható, hogy a 30–59 évesek körében a házasok és az élettársak közötti rétegmegoszlások egymáshoz viszonyított

eltérései a 15–29 évesekhez képest kisebbek. Még kevésbé van jelentős eltérés a 30–59 évesek és a 60 éves és idősebbek korcsoportjainak házaspárjai és élettársai között. Összességében tehát a korcsoportos adatok azt mutatják, hogy a házasok és az élettársak közötti különbségek a 15–29 évesek korcsoportjában kissé erőteljesebbek.

A házassági viszonyban élőkhez hasonlóan az élettársakra vonatkozóan is végeztünk homogámiavizsgálatot. Korábban már jeleztük, hogy az élettársak között a munkaerőpiacról kiszakadók nagyobb arányban szerepelnek, mint a házastársak körében. Ez szinte minden társadalmi rétegben kimutatható. Például a szakképzetlen fizikai férjek 6,0%-ának van munkaerőpiacról kiszakadó felesége, ugyanez a mutató élettárs férfiak esetében 20,4%. Az adatok részletes elemzése kimutatná, hogy e tény kivételével alapvetően nincs jelentős eltérés a párkapcsolatok két formája között, de az is megfigyelhető, hogy néhány társadalmi réteg esetében az élettársak körében kissé nagyobb az „átjárás” az egyes társadalmi rétegek között, mint a házastársaknál.⁶⁾ Például – mint említettük – az egyik legzártabb társadalmi réteghez, az értelmiségiekhez tartozó férjek 28,2%-ának van hasonló társadalmi rétegbe tartozó felesége, az értelmiségi férfi élettársak esetében ez a mutató csak 21,3%. A nők oldaláról a két aránya 40,1, illetve 27,1%. Az értelmiségi rétegnél maradván a férjek 4%-ának van szakképzett, betanított és szakképzetlen fizikai társadalmi rétegbe tartozó felesége, ugyanez az arány a férfi élettársak között 6,7%.

3.1.2 Egyéb családi szerepek

A családi állással kapcsolatos adatok fontos információkat adnak a gyermeküket egyedül nevelő szülőkről, akiknek 86,6%-a nő. E családi állású személyek összességének rétegződése ezért főleg azokat a jellemzőségeket mutatja, melyek a nőkre érvényesek. Így ebben a körben az átlagnál magasabb a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a betanított és szakképzetlen fizikaiak aránya. Ezek az adatok arra utalnak, hogy az amúgy is nehezebb helyzetben lévő, gyermeküket egyedül ne-

⁶⁾ Ez egybevág a 2001. évi népszámlálás során közölt elemzésekkel (Zábonyi–Kovács–Bukodi [2005]).

velő szülők a réteghelyzetük szempontjából is hátrányosabb helyzetben vannak, és ez a megállapítás a gyermeküket egyedül nevelő apákra és anyákra egyaránt helytálló. A gyermeküket egyedül nevelő szülőknek az átlagnál kedvezőtlenebb rétegösszetétele 2001 óta alapjaiban nem változott, továbbra is magas a betanított, a szakképzetlen és a munkaerőpiacról kiszakadók aránya (2001-ben 36,8, 2011-ben 39,2% volt ez az érték).

A korcsoportonkénti rétegződési különbségek a gyermeküket egyedül nevelő szülők esetében is érvényesülnek. Ebből a szempontból érdekes megemlíteni, hogy az 537 ezer gyermeküket egyedül nevelő szülőnek csak 3,9%-a 15–29 éves, 72,6%-a 30–59 éves és 23,5%-a 60 éves és idősebb.⁷⁾ A 15–29 éves, gyermeküket egyedül nevelő szülők társadalmi-foglalkozási rétegződése a legkedvezőtlenebb. Körükben a legmagasabb, 28,4% a munkaerőpiacról kiszakadók aránya (a 30–59 éveseknél csak 5,7%), ezzel szemben a kedvezőbb rétegek hányada (vezetők, értelmiségiek) igen alacsony, alig 1%. A középkorúak esetében a nők magas arányával összefüggésben kiugróan magas a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak részesedése (28,4%). A 60 éves és annál idősebb gyermeküket egyedül nevelő szülők társadalmi-foglalkozási rétegösszetétele is kedvezőtlenebb a korosztályuk átlagánál, például a szakképzetlen fizikaiak aránya 23,1% (az átlag 15,5%).

A 2011. évi népszámlálás a magánháztartásban élő 15 éves és idősebb népesség körében 1 millió 478 ezer nőtlen, hajadon gyermek családi állású személyt írt össze, ez a 15 éves és idősebb népesség 17,9%-a. E jelentős létszám 40,8%-a tartozott a gyermekek, tanulók társadalmi rétegébe, 59,2%-ot, 875 ezer főt pedig munkaerő-piaci státusuk, illetve foglalkozásuk alapján soroltunk be. Nagyrészüik fiatal vagy középkorú munkavállalóként a szüleikkel él együtt, ami azt az utóbbi évtizedekben terjedőben lévő jelenséget tükrözi, amikor a fiatalok az önálló családalapítás későbbi időre való kitolásával kényelemből, önként

vagy más lehetőség híján a szülőkkel való együttélést választják.

A szülőkkel együtt élő, többnyire fiatal felnőtt és középkorú gyermekek körében az átlagnál (5,0%) nagyobb volt a munkaerőpiacról kiszakadók száma (145 ezer fő) és aránya (9,7%). Más megközelítésben ez azt jelenti, hogy a 415 ezer fő, a munkaerőpiacról kiszakadók 35%-a gyermek családi állású személy volt, ők azok, akiknek nagy része munkát nem találva szülei támogatására szorul. A gyermek családi állásúak között ezen kívül az átlagnál alacsonyabb a vezetők, értelmiségiek és az alsóbb szintű szellemiek rétegéhez tartozók aránya. Érthető módon a gyermek családi állásúak körében önálló egzisztenciát feltételező mezőgazdasági és nem mezőgazdasági kisvállalkozók hányada is jóval alacsonyabb az átlagnál.

A gyermekek nemenkénti megoszlása kissé kiegyenlített volt, tekintettel arra, hogy 59,6%-uk a férfiak közé tartozott. Ezek szerint a szüleikkel élő gyermek családi állású személyek jelentős többsége az erősebbik nem képviselője, akik inkább maradnak a „mamahotelben” vagy a „papahotelben”.⁸⁾ A családban maradó férfiak és nők rétegek szerinti megoszlása többnyire a nemek közötti általános különbségeket mutatja.

Azonban a már korábban, más rétegek vonatkozásában jelzett nemenkénti különbségek a gyermek családi állásúak körében is jelentkeznek. Például az alsóbb szintű szellemiek aránya a férfi gyermekek körében 6,2, a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak hányada 10,3% volt. Ugyanezek a mutatók a nők között 7,2, illetve 19%. Különösen az utóbbi rendkívül magas arány a figyelemre méltó, azt mutatja, hogy az alsóbb szellemi foglalkozást, illetve a kereskedelmi, szolgáltatási tevékenységet folytatók rétegeibe milyen sok otthon maradt fiatal felnőtt nő tartozik. A munkaerőpiacról kiszakadók arányában ugyanakkor a két nem között nem volt számottevő különbség.

A 15 éves és idősebb gyermek családi állású 1 millió 478 ezer főnek döntő többsége, 78,3%-a a 15–29 éve-

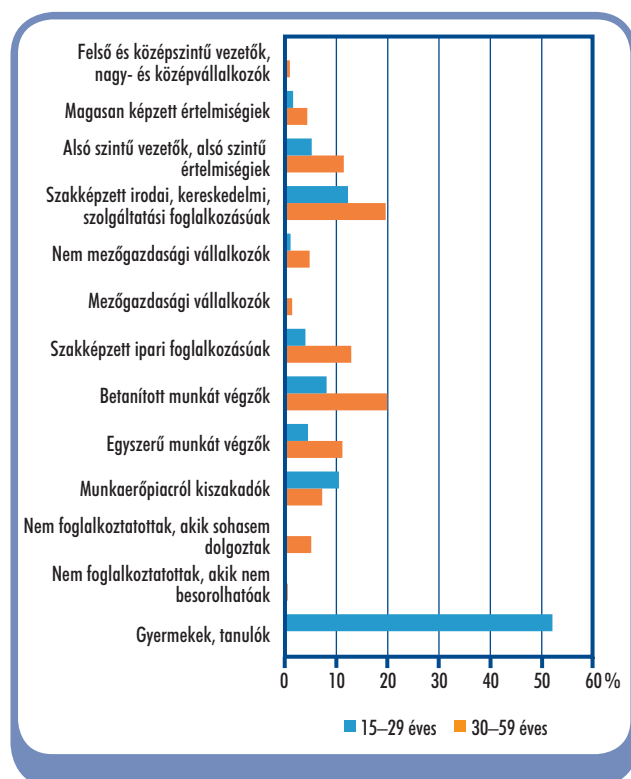
⁷⁾ A nőtlen, hajadon gyermeküket egyedül nevelő szülők esetében a gyermek életkortól függetlenül gyermek státusban van. Egy 60 éves személy is lehet gyermek, ha szülőjével él együtt.

⁸⁾ A nagykorú, valamint a 25 év feletti gyermekkel együtt élő családok aránya az egygyermekesek körében és az egyszülős családokban a legnagyobb. Érdemes megjegyezni, hogy a gyermeküket egyedül nevelő apák esetében a legjellemzőbb ez az együttélési forma (lásd KSH [2013a]).

sek közé tartozik, ahol a férfiak aránya kissé magasabb (56%), mint a nőké. A 15 éves és idősebb gyermekek 21,4%-a 30–59 éves és 0,3%-a 60 éves és idősebb. A 30–59 éves gyermek családi állásúak döntő többsége, 72,5%-a férfi, a kis létszámú 60 éves és idősebbek között viszont csak 54,1% a részesedésük.

3.3 ábra A gyermekek korcsoport és társadalmi rétegek szerint, 2011

Az elmúlt évtizedben végbement folyamatokat áttekintve megállapítható, hogy 2001 óta a gyermek családi állásúak számában alapvető változások következtek be. 2001 és 2011 között – összefüggésben a születések számának visszaesésével – a gyermek családi állásúak száma 6,5%-kal csökkent. E változás iránya és mértéke korcsoportonként nagyon különböző volt. A 0–14 éves gyermek családi állású személyek száma 14,3, a 15–29 éveseké 7,6, a kis létszámú 60 éves és idősebbeké 36,8%-kal csökkent. Ezzel szemben áll a 30–59 éves gyermek családi állású személyek számának 71,9%-os növekedése. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint létszámuk közel 317 ezer fő, akiknek döntő többsége, 71,1%-a a 30–39 évesek korcsoportjába tartozik. A magyar társadalomban is jelen van az a változás,

amely a fejlett nyugati országokban is bekövetkezett, hogy rendkívül megnőtt a szüleikkel (szülőkkel) együtt élő felnőtt gyermekek száma és aránya. 2001 óta a gyermek családi állásúak rétegösszetétele alapvetően nem változott. A munkaerőpiacról kiszakadók aránya például továbbra is jelentős (2001-ben 9,1, 2011-ben 9,8%).

Az 1 millió 157 ezer 15–29 éves gyermek családi állásúak 10,5%-a tartozott a munkaerőpiacról kiszakadók rétegéhez. Ezen kívül még jelentős volt az irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak (12,3%) és a betanított fizikaiak (8,1%) aránya. A 317 ezer 30–59 éves gyermek családi állású személy rétegösszetétele némileg kedvezőtlenebb a korosztályi átlagnál. Ebben a körben a vezetők, értelmiségiek és az alsó szintű szellemiek aránya 16,8% (az átlag 22,2%), viszont a szakképzett és betanított fizikaiaké 32,9% (az átlag 28,2%). A 30–59 éves gyermek családi állásúak körében az átlaghoz képest (1,5%) magas azoknak az aránya, akik soha nem dolgoztak (5,2%). Ez utóbbi magas arány talán indokolhatja a szülőkkel való együttélést, mert lehet, hogy olyan felnőtt gyermekekről van szó, akik nem is képesek dolgozni, például fogyatékoságuk miatt. A kis létszámú 60 éves és annál idősebb gyermek családi állásúak, akik bizonyára nagyon idős szüleikkel élnek együtt, társadalmi-foglalkozási rétegződésüket tekintve a korosztályuknál kedvezőbb helyzetben vannak azáltal, hogy az átlagnál némileg magasabb az értelmiségiek aránya és alacsonyabb a betanított és szakképzetlen fizikaiak rétegéhez tartozók hányada.

A családi állással kapcsolatos információk alapján be lehet azonosítani azoknak a szülőknél, nagyszülőknél a csoportját, akik – egyedül, párjuk nélkül – együtt élnek gyermekeikkel, unokáikkal. A 2011. évi népszámlálás adatai alapján 152 ezer ilyen *felmenő rokonként* besorolt személyről van szó. Az életkorból is következik, hogy döntő többségük (85,5%) a nők közé tartozott. Ez az arány be is határolja a felmenő rokonok társadalmi-foglalkozási rétegződését, mely elsősorban a nőkre jellemző összetételt mutatja. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint a felmenő rokonok jelentős része három rétegbe tartozott: 16,7%-uk a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak, 21,7%-uk a betanított fizika-

iak, 26,3%-uk a szakképzetlen fizikaiak közé. Az idősebb korból következik, hogy ebben a körben némileg jelentős volt azoknak az aránya (7,3%), akik soha nem dolgoztak. A gyermekekkel, unokákkal együtt élő felmenő rokonok többsége tehát inkább az alacsonyabb státusú társadalmi rétegekhez tartozott. A soha nem dolgozók aránya 2001-ben igen jelentős, 15,2% volt, a csökkenése azt mutatja, hogy a felmenő rokonok körébe egyre inkább azok a korosztályok lépnek, akik már egész életükben nyugdíjjogosultságot szerezve aktívan dolgoztak.

A családi állással kapcsolatos információk lehetőségét adnak arra, hogy számot adjunk azokról a rokon és nem rokon személyekről, akik a családdal együtt élnek. A családdal élhetnek olyan rokon személyek, akik nem tartoznak a háztársak (élettársak), gyermekek és felmenő rokonok közé. Ilyen rokon személy lehet például, ha a nagyszülő házaspár együtt él unokájával, két testvér él együtt stb. A rokon személyek nemenkénti megoszlása viszonylag kiegyensúlyozott volt (45,5% férfi, 54,5% nő). Ebben a körben viszonylag jelentős, 7,2% a munkaerőpiacról kiszakadók aránya, a kedvezőbbnek tartott rétegekhez tartozók (vezetők, értelmiségiek, alsó szintű szellemiek) hányada viszont kisebb-nagyobb mértékben átlag alatti. A szakképzetlen fizikaiak rétegéhez tartozók 15,7%-os aránya is magas.

A családdal együtt élő rokon személyek átlagnál kedvezőtlenebb rétegződése egyaránt jellemző 2001-re és 2011-re. Néhány réteg esetében ez a hátrányos helyzet még fokozódott, például a munkaerőpiacról kiszakadók aránya az átlagnál jóval erőteljesebben, 5,8%-ról 7,2%-ra nőtt. A családdal együtt élő rokon személyre is igaz, hogy azoknak az aránya, akik életük során soha nem dolgoztak, jelentősen visszaesett (6,4%-ról 3,4%-ra).

A családdal élő rokon személyek rétegződése mindegyik vizsgált korcsoportban a korosztályi átlagnál kedvezőtlenebb. Például a 15–29 évesek között a munkaerőpiacról kiszakadók aránya 15,9% (a korosztályi átlag 11,7%), a 30–59 évesek között a szakképzetlen fizikaiak hányada 14,7% (a korosztályi átlag 11,1%).

A családi állás szerint rendezett adatsorban a családdal élő nem rokon személyek száma volt a legala-

csenyebb (54 ezer fő). E kis létszámú kategória rétegösszetétele átlagosnak mondható, ebben a körben is a munkaerőpiacról kiszakadók viszonylag nagy arányát érdemes kiemelni (6,7%).

A családdal élő nem rokon személyek rétegösszetétele 2001 óta az előnyösebbnek tekintett rétegek felé tolódott el, mivel az átlagnál valamivel jobban nőtt az értelmiségiek, alsóbb szintű szellemiek rétegébe tartozók aránya.

A nem rokon családi állásúak körében a férfiak aránya – a rokon személyekhez képest – viszonylag magasabb (58,1%), de ez nem befolyásolja lényegesen a nem rokon személyek összességének társadalmi-foglalkozási rétegződését.

A családdal élő nem rokon személyek közül a 15–29 éves korcsoportba tartozók rétegösszetétele a korosztályi átlagnál kedvezőbb, a 30–59 éves és 60 éves és idősebbek körében viszont a korosztályi átlagnál kedvezőtlenebb. Például a 15–29 éves nem rokon személyek között a munkaerőpiacról kiszakadók aránya 7,7% (a korosztályi átlag 11,7%). Ebben a körben magas a vezetők, értelmiségiek, rutin szellemiek együttes aránya 18,2% (a korosztályi átlag 10,7%). A 30–59 évesek között fordított a helyzet, az említett három réteghez tartozók aránya 19,0% (a korosztályi átlag 22,2%).

A családi állás szerinti besorolás fontos és jelentős létszámú kategóriáját képezik az egyedülállók (1 millió 317 ezer fő). Az egyedülállók döntő többsége valóban egyedülálló abban az értelemben, hogy lakásában egyedül él. Kisebbségük úgy egyedülálló, hogy külön háztartásban él ugyan, de más háztartásban élővel együtt lakik egy lakásban. Számos variációja lehet az ilyen típusú együttélésnek akár rokon, akár nem rokon személyek között. A társadalmi-foglalkozási réteghelyzetre ez a körülmény ugyan nincs hatással, de könnyen belátható, hogy más a helyzete annak az egyedülálló alacsony státusú szülőnek, aki a magas státusú gyermekével él együtt egy családi házban, mint annak, aki hátrányos helyzetű térségben lévő faluban – gyermekétől távol – egyedülállóként éli az életét.

Az egyedülállók 1,9%-a – többnyire – tanulóként él egyedül vagy tanuló társaival egy lakásban. Az egyedülálló réteghelyzete csak kismértékben tér el a népesség egészétől, nem mutat olyan jelentős eltéréseket,

mint például a párkapcsolatban élőké, vagy a felmenő rokonoké. Ha az adatokat nem és korcsoport szerint vizsgáljuk, akkor már az egyedülállók réteghelyzete is jelentős eltéréseket mutat.

2001 óta az egyedülállók körében a 15 éves és annál idősebb népesség átlagához képest kissé jobban emelkedett az értelmiségiek és az alsóbb szellemiek rétegéhez tartozók aránya (5,2 százalékponttal, az átlag 3,4 százalékponttal), a munkaerőpiacról kiszakadók aránya is kissé emelkedett (2,5%-ról 3,0%-ra).

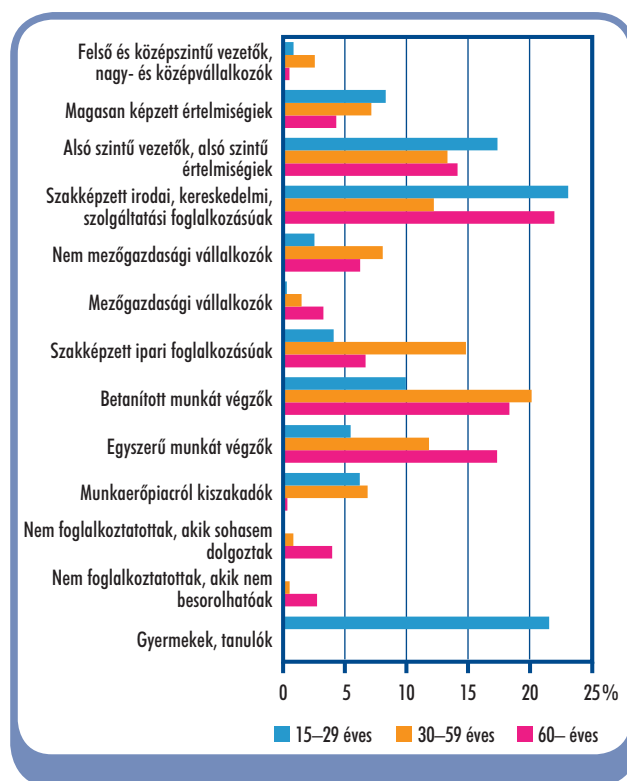
A 111 ezer 15–29 éves egyedülálló 22%-a tanuló vagy hasonló státusban volt. A vezetők, az értelmiségiek és az alsó szintű szellemiek rétegéhez tartozók aránya az átlagnál kedvezőbb, együttes arányuk 25,7% volt. (A 15–29 évesek összességénél ez az arány csak 10,7%.) A szakképzetlen fizikaiak és a munkaerőpiacról kiszakadók hányada az egyedülálló fiatalok között viszont az átlagnál alacsonyabb. Ezekből az adatokból megállapítható, hogy az egyedülálló fiatal felnőttek réteghelyzete az átlagnál valamivel kedvezőbbnek mondható. (Ez még a fiatal, párkapcsolatban élő személyekhez viszonyítva is igaz.) A 15–29 éves egyedülállók réteghelyzetét a férfiak és a nők közötti különbségek sem befolyásolják érdemlegesen, tekintettel arra, hogy e csoporton belül a nemek aránya 52,1–47,9%.

Az 513 ezer 30–59 éves egyedülálló 56,8%-a férfi, tehát ebben a körben már – ellentétben a fiatal felnőttekkel – a férfiak aránya magasabb. A 30–59 éves egyedülállók társadalmi-foglalkozási összetétele némileg kedvezőbb az e korosztályra jellemző átlagnál. Például a vezetők és értelmiségiek együttes aránya ebben a csoportban a legnagyobb: 9,9% (az átlag 7,7%). Ez a kedvező arány főleg az egyedülálló nőkre jellemző, akiknek körében a vezetők és értelmiségiek együttes aránya 10,1%, az alsóbb szintű szellemiekkel kiegészítve pedig eléri a 30,4%-ot (a korosztályi női átlag 23,4%). Az egyedülálló nők között a szakképzetlen fizikaiak és a munkaerőpiacról kiszakadók aránya is valamivel kisebb mértékű. Ezek az adatok arra utalhatnak, hogy az egyedül élés nehézségeit inkább a kedvezőbb réteghelyzetű nők vállalják. Ez összhangban van az iskolai végzettség és az egyedül élők aránya közötti összefüggéssel, miszerint a nők esetében a magasabb iskolai végzettség magasabb egyedülélési arányokkal párosul, míg a férfiak esetében ennek az

ellenkezője igaz, körükben a magasabb iskolai végzettségűek között alacsonyabb az egyedül élők aránya (KSH [2013a]).

A 692 ezer 60 éves és idősebb egyedülállók nemenkénti összetétele igen eltérő, ebben a körben a férfiak aránya 22,8%. Ez a különbség befolyásolja a 60 éves és idősebb egyedülállók réteghelyzetét, mely leginkább az idősebb nőkre jellemző vonásokat mutat. Így az átlagnál magasabb a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak (22,0%) valamint a szakképzetlen fizikaiak (17,4%) aránya. Idősebb korosztályokról lévén szó azoknak az aránya is viszonylag magas, akik soha nem dolgoztak (4,0%). E különbségek ellenére azt lehet mondani, hogy a 60 éves és idősebb egyedülálló személyek társadalmi-foglalkozási összetétele nem tér el lényegesen a korosztályukra jellemző átlagtól.

3.4 ábra Az egyedülállók korcsoport és társadalmi rétegek szerint, 2011

3.1.3 A rétegződési modellek összehasonlítása

A következőkben a családi állás oldaláról hasonlítjuk össze a három társadalmi-foglalkozási rétegmodell alkalmazásának főbb eredményeit. Az összehasonlí-

tás alapja a 15 éves és annál idősebb népesség adataira. A családiállás-kategóriák közötti különbségeket mind a három rétegmodell alapján jól ki lehet mutatni. A házasok előnyösebb társadalmi-foglalkozási réteghelyzete mind a három rétegsémában jelentkezik.

A társadalmi-foglalkozási rétegsémában alkalmazott eljárással szemben a munkajelleg-csoportosításban a vezetők egy kategóriában szerepelnek, így arányuk a házaspárok között magasabb: 5,9% (az átlag 4,2%). Hasonló módon tágabb az értelmiségiek kategóriája is e modellben: a házaspárok körében az értelmiségiek aránya 13,4% (az átlag 10,8%). Mindhárom rétegződési modell igyekszik az önállóságot megkülönböztetni az alkalmazottaktól. A munkajelleg-csoportosításban a házaspárok között az önálló és kiskereskedők aránya 6,2, a mezőgazdasági önállósok aránya 2,0%, ez összesen 8,2%-ot tesz ki. Ez az érték nincs távol a társadalmi-foglalkozási rétegsémában behatárolt 9,9%-tól. Mindkét modellben a házaspárok között volt a legnagyobb az önállós rétegéhez tartozók aránya. Anélkül, hogy részletesen elemeznénk, jelezzük, hogy a munkajelleg-csoportosítás alapján is kimutatható a házastársakhoz képest az élettársak és a gyermeküket egyedül nevelő szülők rétegződésének kedvezőtlenebb összetétele. Hasonló módon e modell alapján is megállapítható, hogy az egyedülálló réteghelyzete az élettársi kapcsolatban élőkéhez, a gyermeküket egyedül nevelő szülőkéhez, valamint a családdal élő felnőtt gyermekekhez képest valamivel kedvezőbb.

A rétegződési sémák közül a normatív-funkcionalista modell koncepciója arra épül, hogy a munkanélkülieket és a nagy létszámú öregségi és rokkantsági nyugdíjasok csoportját külön réteggként kezeli, ellentétben az előző két modellel. Így a normatív-funkcionalista séma összevont rétegződési modelljében lényegében csak a foglalkoztatottak részletes társadalmi-foglalkozási rétegei jelennek meg. Ebből a modelltől is kiolvasható azonban a házastársaknak az élettársi párkapcsolatban élőkéhez, valamint a gyermeküket egyedül nevelő szülőkéhez képest kedvezőbb társadalmi-foglalkozási összetétele. Miután e modell a munkavállalók és nyugdíjasok csoportját külön réteggként definiálja, ez alkalmas arra, hogy ebből a szempontból is értékeljük az egyes családiállás-kategóriákat.

A normatív-funkcionalista modell alapján megállapítható, hogy a gyermekekénél az átlagnál magasabb, 9,3% volt a munkanélküliek aránya (az átlag 6,8%). A munka nélküli 15 éves és idősebb gyermek családi állásúak között értelemszerűen az átlaghoz képest (9,1%) magas volt azoknak az aránya, akik soha nem dolgoztak (21,6%). Egyébként az egyéb szellemiek és a szakmunkások aránya az átlaghoz közeli (11,2, illetve 29,2%). Hasonlóan jelentős – 11 és 12% között – volt a munkanélküliek hányada az élettársi kapcsolatban élők, a családdal élő rokon és nem rokon személyek körében.

A normatív-funkcionalista modell is jelzi, hogy – akárcsak a foglalkoztatott élettársak között – a munka nélkül lévő élettársak körében is az átlagnál (23,2%) magasabb a segédmunkások aránya (28,8%). Ez a megállapítás igaz a rokon és nem rokon személyekre egyaránt. Megállapíthatjuk tehát, hogy a munkanélküliek belső struktúrájában az egyes családi állású személyek között hasonló eltéréseket találunk, mint amit a társadalmi-foglalkozási rétegséma, illetve a munkajelleg-csoportosítás esetében.

A normatív-funkcionalista modell külön réteggként kezeli az egyéb inaktív keresők kategóriáját, melyhez nagy többségben a társadalom nehéz helyzetű csoportjai tartoznak (pl. különböző szociális segélyekből élők). E rétegbe tartozók aránya az átlagnál (8,1%) magasabb az élettársi kapcsolatban élők (15,4%) és a családdal élő rokon személyek (9,4%) között.

Az öregségi nyugdíjasok aránya – érthető módon – a családdal élő felmenő rokonok körében a legnagyobb (79,1%). Ezen kívül még kiugróan magas az e rétegbe tartozók aránya az egyedülállók között (47,7%). Az élettársi kapcsolatban élők fiatalabb korösszetételéből is következik, hogy körükben az öregségi nyugdíjasok aránya mindössze 8,0%. A rokkantsági nyugdíjasok aránya – az öregségi nyugdíjasokhoz hasonlóan – a családdal élő felmenő rokonok, valamint az egyedülállók között a legmagasabb.

A normatív-funkcionalista modell arra is lehetőséget biztosít, hogy a nagy létszámú öregségi nyugdíjasok belső rétegződését megvizsgáljuk. Ennek kapcsán érdemes kiemelni, hogy a betanított és segédmunkások együttes aránya e körben 37,0% volt, nagyobb, mint amit a társadalmi-foglalkozá-

si rétegséma, illetve a munkajelleg-csoportosítás a 15 éves és idősebb népességre vonatkozóan kimutatótt. A normatív-funkcionalista modell tehát a másik két modellhez képest jobban le tudja határolni e nagy létszámú kategória belső rétegződését. Megjegyzendő azonban, hogy ha a társadalmi-foglalkozási rétegsémát, illetve a munkajelleg-csoportosítást gazdasági aktivitás szerint tagoljuk, akkor a két másik modell is képes akár a munkanélküliek, akár az öregségi és rokkantsági nyugdíjasok rétegződési helyzetét pontosabban feltárni.

3.2 Családi állapot

A családi állás szerinti besorolás abban tér el a családi állapot szerinti tagolástól, hogy az utóbbi a jogi helyzet szerint sorolja be a népességet, és nem számol olyan családi körülményekkel, hogy például kik a családdal együtt élő személyek (pl. gyermekek, nagyszülők).

2001 óta eltelt évtized jellemző folyamata volt a házasságkötések számának folyamatos csökkenése, ennek következtében a házas családi állapotú népesség aránya a 15 éves és annál idősebb népesség körében 52,3%-ról 44,4%-ra csökkent, a nőtlen, hajadonoké viszont 27,2%-ról 32,6%-ra nőtt. Az özvegyek aránya nem változott (11,5%), az elváltaké kismértékben nőtt (8,9%-ról 11,6%-ra).

A 15 éves és annál idősebb népesség családi állapot szerinti rétegződése nagy hasonlóságot mutat a családi állás szerint elemzett információkkal. A házas családi állapot értelemszerűen teljesen megegyezik a férjek, feleségek rétegződésével, az özvegy a felmenő rokonnal mutat jelentős hasonlóságot. A nőtlen, hajadon családi állapot szerinti adatok pedig a gyermek családi állású személyek rétegződéséhez hasonlatosak.⁹⁾

Az özvegy családi állapotú és a felmenő rokon családi állású személyek rétegződése hasonló, de lényeges eltérések is tapasztalhatók. Ez érthető, hiszen az özvegy családi állapotú személyek más családi állású kategóriába is tartozhatnak: a felmenő rokonon kívül főleg az élettárs és az egyedülálló családi állású személyek közé számítanak. Ebből következik, hogy a jelentős létszámú (975 ezer fő) özvegy családi állapotú

személynek a társadalmi-foglalkozási rétegződése valamivel kedvezőbb a kis létszámú (152 ezer fő) felmenő rokonénál, például az özvegyek között a szakképzetlen fizikaiak aránya 21,6, a felmenő rokonok körében pedig 26,3%.

A nőtlen, hajadon családi állapotú személyek is lehetnek valamilyen más családi állású személyek, de azért a döntő többségük gyermek családi állású kategóriába tartozik. A 15 éven felüli 2 millió 765 ezer nőtlen, hajadon személy 27,1%-a tartozik a gyermek, tanulók rétegébe, míg az 1 millió 478 ezer gyermek családi állású személy 40,8%-a tartozik ebbe a társadalmi rétegbe. A nőtlen, hajadon családi állapotú személyek rétegződése valamivel kedvezőbb a gyermek családi állásúakénál, például a munkaerőpiacról kiszakadók aránya a nőtlen, hajadonok között 9,1%, a gyermek családi állásúak között 9,8%. A vezetők, az értelmiségiek és az alsóbb szintű szellemiek aránya a nőtlen, hajadonok között 13,5, a gyermek családi állásúak körében 9,2%.

Összefoglalva a nőtlen, hajadon, az özvegy családi állapotú és gyermek, felmenő rokon családi állású személyek összehasonlításából eredő eredményeket, azt lehet mondani, hogy a családban maradó nőtlen, hajadon, valamint özvegy családi állapotú személyek társadalmi-foglalkozási rétegződése valamivel kedvezőtlenebb, mint az egyedül, vagy más családi összetételben élő hasonló családi állapotú személyeké.

A 15 éves és annál idősebbek családi állapot szerinti összetételének külön kategóriája az elváltak. Az elváltak a férj, feleség családi állású kategórián kívül bármely más családi állású kategóriába tartozhatnak, jelentős részük az egyedülállók, illetve az élettársak közé számítanak. Társadalmi-foglalkozási rétegződésük is hasonló ez utóbbi családi állású személyekével.

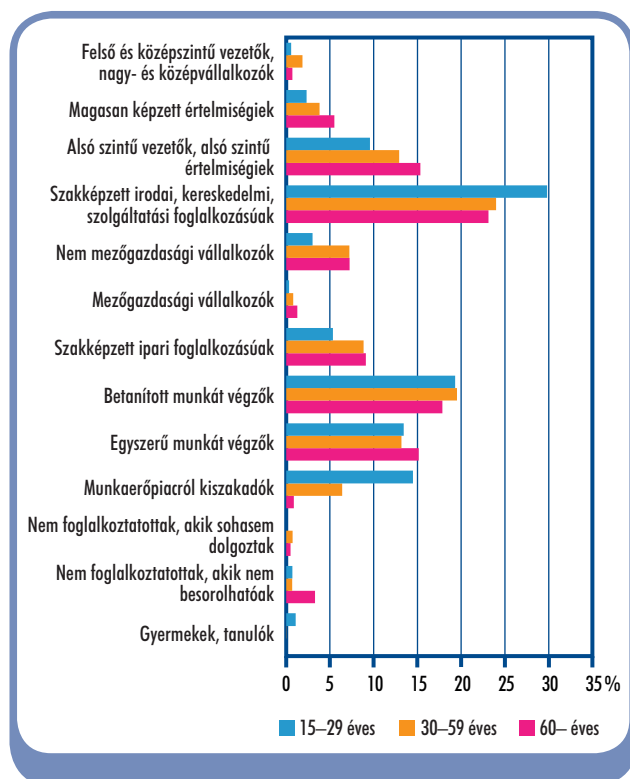
A 2011. évi népszámlálás adatai szerint az elváltak társadalmi foglalkozási réteghelyzete a házasokénál kedvezőtlenebb, viszont a nőtlen, hajadonokénál és az özvegyekénél valamivel kedvezőbb. A nőtlen, hajadonok esetében a munkaerőpiacról kiszakadók aránya magasabb, 9,1% (az elváltaknál 5,1%), az özvegyeknél

⁹⁾ Ebben az összehasonlításban is csak a magánháztartásban élő gyermek családi állásúakról van szó.

a szakképzetlen fizikaiak aránya magasabb, 21,6% (az elváltaknál 13,7%).

2001 óta az elváltak társadalmi-foglalkozási réteghelyezete – akárcsak a többi családi állapotúaké – némileg kedvezőbbé vált, nőtt a vezetők, értelmiségiek, alsóbb szintű szellemiek aránya, és csökkent a szakképzett és betanított fizikaiak rétegéhez tartozók aránya.

3.5 ábra A 15 éves és idősebb elváltak megoszlása korcsoport és társadalmi rétegek szerint, 2011

A munkajelleg-csoportosítás és a normatív-funkcionalista modell az egyes családi állapot kategóriák közötti különbségeket hasonlóképpen mutatja. A kedvezőbb helyzetű társadalmi-foglalkozási rétegek aránya (vezetők, értelmiségiek) mindkét rétegződési modellben a házasok között a legkedvezőbb és az özvegyek körében a legkedvezőtlenebb. Például a munkajelleg-csoportosítás szerint az értelmiségiek aránya egyes családi állapot kategóriák szerint a következőképpen alakul: nőtlen, hajadon (8,2%), házas (13,6%), özvegy (6,1%), és az elvált (10,7%).

¹⁰⁾ A 2011. évi népszámlálás a 2001. évihez hasonlóan a férfiak termékenységét is felvette, azonban a jelen elemzésben csak a nők termékenységének vizsgálatával foglalkozunk.

Mint említettük, a normatív-funkcionalista modellel ki tudja mutatni a 15 éves és idősebb népességben belül a munkanélküliek, az öregségi és a rokkantsági nyugdíjasok, valamint az egyéb inaktívok arányát. A munkanélküliek aránya a nőtlenek (9,8%) és az elváltak (9,2%) körében a legnagyobb. (A 15 éves és idősebb népesség között ez a mutató átlagosan 6,7%.) E gazdasági inaktivitási kategóriákba tartozó személyek belső társadalmi-foglalkozási rétegtagozódása – a családi állapotot tekintve – a foglalkoztatottakéhoz hasonlótól eltér. Például az elvált családi állapotú munkanélküliek között a segédmunkások aránya 25,9, a házas munkanélküliek körében ez a mutató csak 23% volt.

3.3 A nők termékenysége

A családi állás és a családi állapot elemzésén túl érdemes röviden áttekinteni azt a kérdést, hogy az élveszületett gyermekek száma miképpen befolyásolja a nőknek a társadalmi-foglalkozási rétegbe tartozását.¹⁰⁾

Közismert, hogy Magyarországon az élveszületett gyermekek száma már évtizedek óta folyamatosan csökken. Száz 15 éves és idősebb nőre jutó élveszületett gyermekek száma 1970-ben 178, 1980-ban 171, 1990-ben 165, 2001-ben 153, 2011-ben pedig 147 volt.

A 15 éves és idősebb nők száma 2001 és 2011 között lényegében nem változott (2011-ben számuk 4 millió 515 ezer fő). Azonban ha ezt a női népességet aszerint nézzük, hogy hány gyermeket szült, az elmúlt évtizedben lényeges változásokat tapasztalunk. Mindenekelőtt jelentősen, 4,1%-kal nőtt azoknak a nőknek a száma, akiknek nincs gyermekük (2011-ben számuk 1 millió 207 ezer fő). Az egy-, illetve a kétgyermekes anyák létszáma az elmúlt évtizedben lényegében nem változott, a háromgyermekesé kismértékben csökkent. A négy és annál több gyermeket szülő anyák létszáma viszont jelentős mértékben, 19,5%-kal visszaesett. Ez azt jelenti, hogy számuk 242 ezer főről 203 ezer főre csökkent.

A gyermekszám alakulása rétegek szerint is különbözik. A főleg szellemi foglalkozásúakat tömörítő rétegekben magas a gyermek nélküliek, és alacsony a három, illetve négy és annál több gyermeket szülő

nők aránya. Például az értelmiségi nők 32,5%-ának nincs gyermeke, 8,3%-ának három, 1,9%-ának négy és annál több gyermeke van. Jellemző, hogy a tradicionálisan, falusi környezetben élő kis létszámú mezőgazdasági vállalkozó nőknél egészen más arányokat találunk, a fentebb jelzett mutatók a következők: 7,0; 18,3; 9,7%. A szakképzett, a betanított és a szakképzetlen fizikaiak rétegéhez tartozó nők esetében az átlagnál alacsonyabb a gyermektelenek és nagyobb a több gyermekesek aránya. Például a szakképzetlen fizikaiak rétegéhez tartozó nők között a gyermektelenek aránya 10,7, a háromgyermekeseké 18,1, a négy és annál több gyermekeseké pedig 10,2%.

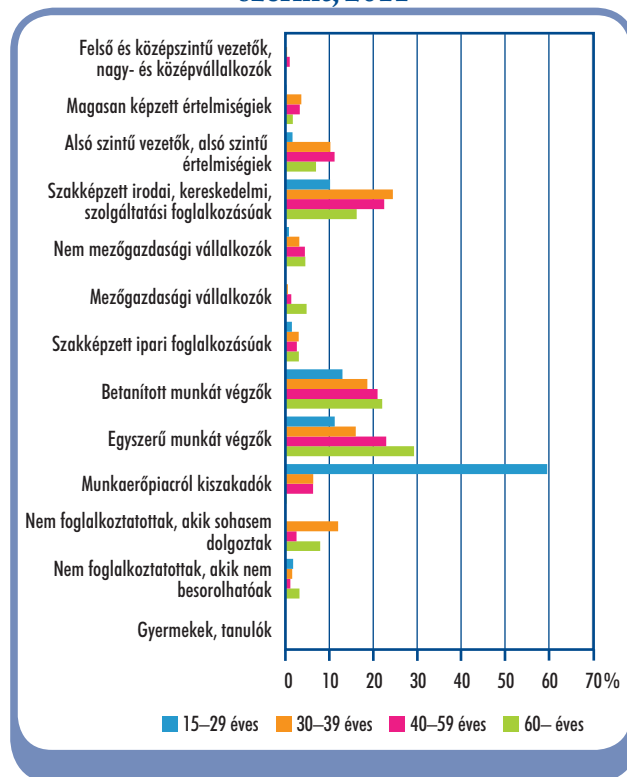
Ha az adatokat a 2001 és 2011 közötti változások szerint nézzük, akkor azt tapasztaljuk, hogy az egyes társadalmi-foglalkozási rétegekbe tartozó nők elveszületett gyermekszám szerinti aránya különbözőképpen alakult. A vezetők, az értelmiségiek, az alsóbb szintű szellemiek közé tartozó nők körében a három és annál több gyermeket nevelő nők aránya nem változott, sőt e három társadalmi-foglalkozási réteg némelyikében nagyon kismértékű növekedés volt. Ezzel párhuzamosan az ebbe a három rétegbe tartozó nők között az egy- és kétgyermekesek aránya kismértékben csökkent, és nőtt a gyermekteleneké.

A betanított és a szakképzetlen fizikaiak rétegéhez tartozó nők között a fentiekkel szemben némileg eltérő folyamatok történtek. E két réteghez tartozó nők között az egy és két gyermeket szülő nők aránya lényegében változatlan maradt, az ennél több gyermeket szülő nők hányada stagnált, illetve kismértékben csökkent, miközben valamelyest nőtt a gyermekteleneké.¹¹⁾ Jelentősebb változások mutatkoztak a kis létszámú mezőgazdasági kisvállalkozó nők körében, ahol 14,4%-ról 9,7%-ra esett vissza a négy vagy annál több gyermeket szülő nők aránya, a két gyermeket világra hozóké viszont 40,2%-ról 45,8%-ra nőtt.

Természetesen ha a különböző korosztályokba tartozó nők termékenységét vizsgáljuk, akkor a fenti arányok kisebb-nagyobb mértékben eltérhetnek egymástól, már csak azért is, mert a 40 év alatti nők esetében nem beszélhetünk úgynevezett befejezett tevékenységről, hiszen különösen a 20 és 35 éves kor közötti nők

esetében még szülehetnek gyermekek, és ez kisebb-nagyobb mértékben befolyásolhatja az egyes társadalmi-foglalkozási rétegbe tartozó nők termékenységét. Például az előnyösebb rétegbe tartozó nők későbbi életkorban szülhetnek meg második-harmadik gyermeküket, mint a hátrányosabb társadalmi-foglalkozási rétegbe tartozók, és ez módosíthatja a két, három, esetleg annál több elveszületett gyermeket szülő nők arányát. Ennek ellenére az alapvető tendenciákat ezek a körülmények nem befolyásolják. Minden életkorban kimutatható az, hogy a hátrányosabb rétegekben a három, illetve a négy gyermeket nevelő nők aránya jelentősebb, mint az előnyösebb helyzetűnek vélt társadalmi-foglalkozási rétegekbe tartozó nőké. Például a 30–39 éves nőket tekintve az értelmiségiek között a három gyermeket szülő nők aránya 6,4%, ez a szakképzetlen fizikaiak között 16,9% volt. Ugyanezek a mutatók a 40–59 éves nők esetében 12,6, illetve 20,8%. (Itt érzékelhető, hogy – e tekintetben – a két társadalmi réteg közötti különbség az idősebb nők között mérsékeltebb.)

3.6 ábra A három és annál több gyermeket szülő nők korcsoport és társadalmi rétegek szerint, 2011

¹¹⁾ Ezt erősítik a folyamatos termékenységi statisztika eredményei is, amelyek szerint 2012-ben a születésszám emelkedéséhez legnagyobb mértékben a 35–39 éves diplomás nők járultak hozzá (KSH [2013b]).

A munkajelleg-csoportosítás és a normatív-funkcionalista modell a társadalmi-foglalkozási rétegsémához hasonló tendenciákat mutat.

A munkajelleg-csoportosítás szerint az értelmiségiek körében 8,7% volt a három gyermeket szülő nők aránya, a segéd munkások körében ez a mutató 18,2%. Ha a négy és annál több gyermeket szülő nők arányát nézzük, akkor a modell kimutatja, hogy a jelentős számú gyermeket szülő nők aránya a mezőgazdasági fizikaiak rétegébe tartozó nők között a legnagyobb (14,3%), míg ez a mutató az értelmiségiek között a 2%-ot sem éri el. A korcsoportosított adatok a társadalmi-foglalkozási rétegsémához hasonlóan eltér.

Mint említettük a normatív-funkcionalista modell részletes változata lehatárolja a munkanélküliek, az öregségi, a rokkantsági és az egyéb inaktív keresők főbb rétegeit. Mindegyik említett gazdasági aktivitási kategóriában az alacsonyabb és a hátrányosabb helyzetű társadalmi rétegbe tartozó nők termékenysége azonos irányban tér el egymástól. A munka nélküli értelmiségiek között a három gyermeket szülő nők aránya 7,6%, a négy és annál több gyermeket vállalóké 2,1%. A munka nélküli segéd munkások között ezek az arányok 18,8, illetve 12,9%.

3.4 Következtetések

Összefoglalva a családi állással kapcsolatos információkat látható, hogy van összefüggés a családon belül elfoglalt pozíció és a társadalmi-foglalkozási réteghelyzet között. Például a párkapcsolatokon belül az élettársak társadalmi-foglalkozási réteggösszetétele kedvezőtlenebb a házásokénál, és szintén hátrányo-

sabbnak mondható a gyermeküket egyedül nevelő szülők pozíciója. Ugyanakkor a gyermek státusban lévő fiatal felnőttek helyzete némileg kedvezőbb, ami a kor előrehaladtával megváltozik, a középkorosztályhoz tartozó gyermek családi állásúak rétegmegoszlása az átlagnál kissé kedvezőtlenebbnek tekinthető.

A családi állapotot és családi állás összefüggését tekintve azt lehet megállapítani, hogy a családban maradó nőtlen, hajadon, valamint özvegy családi állapotú személyek társadalmi-foglalkozási réteggösszetétele valamivel kedvezőtlenebb, mint az egyedül, vagy más családi összetételben élő hasonló családi állapotú személyeké. A 2011. évi népszámlálás adatai szerint az elvált családi állapotúak társadalmi foglalkozási réteghelyzete a házásokénál kedvezőtlenebb, viszont a nőtlen, hajadonokénál és az özvegyekénél valamivel kedvezőbb.

A nők termékenység szerinti adatai azt mutatják, hogy 2001 és 2011 között a vezető, az értelmiségiek, az alsóbb szintű szellemiek közé tartozó nők körében a három és annál több gyermeket nevelő nők aránya nem változott, sőt e három réteg némelyikében nagyon kismértékű növekedés is tapasztalható. Ezzel párhuzamosan ebbe a három rétegbe tartozó nők között az egy- és kétgyermekesek aránya kismértékben csökkent. A betanított és a szakképzetlen fizikaiak rétegébe tartozó nők között a fentiekkel szemben némileg eltérő folyamatok játszódtak le. Az e két réteghez tartozó nők között a gyermektelenek arányának kismértékű növekedése mellett az egy és két gyermeket szülő nők aránya lényegében változatlan maradt, az ennél több gyermeket szülő nők hányada pedig kismértékben csökkent.

4. RÉTEGZŐDÉS ÉS ISKOLÁZOTTSÁG

A szociológiai irodalom legfontosabb kérdéseinek egyike, hogy mekkora szerepe van az intézményesített oktatásnak a társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetésében, illetve újratermelésében.¹⁾ Az oktatási rendszer társadalmi szerepéről több vélemény is létezik. Az egyik szerint az iskolarendszer egyre inkább olyan intézménnyé válik, amely elősegíti, hogy az egyének szorgalmuk és teljesítményük alapján érvényesülhessenek a munkaerőpiacon, más kritikusabb vélemények szerint azonban az oktatási rendszer csak a generációk közötti társadalmi és kulturális egyenlőtlenségek (burkolt) újratermelését szolgálja (vö. pl.: *Róbert* [1999]).

Ez a két eltérő feltételezés nagyjából megfeleltethető a társadalmilag intézményesített oktatás szerepéről időnként feleledő viták ellentétes álláspontjainak, amelyek közül az egyik az oktatási rendszer fő céljaként a munkaerő-piaci szempontból hasznos készségek és képességek, a másik inkább az általános műveltségi elemek, illetve alapkompenciák átadását tekinti az oktatási

rendszer fő feladatának. Az egyik esetében a „hatékonyság növelése”, a másikonál a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése jelölhető meg távlati célként. Ezekről Ferge Zsuzsa az 1970-es években a következőképpen írt: „Az iskola mindenkor kulturaközvetítő (ismeretet átadó) feladata mellett két másik társadalmi funkciója is kirajzolódott története során; az egyik, hogy az iskola részt vehet a társadalmi rétegek közötti kulturális különbségek csökkentésében, a másik pedig, hogy elősegítheti az egyéni mobilitás tömegessé válását. Emellett az iskola szakképzési funkciója is természetesen alapvető fontosságú, vagyis, hogy a fiatalokat felkészítse a társadalmi munkamegosztásban elfoglalandó, mind nagyobb követelményeket támaztó helyekre” (*Ferge* [1972] 14. old.).

Magyarországon is – a többi modern társadalomhoz hasonlóan – már évtizedekkel ezelőtt az iskolai végzettség vált a különböző társadalmi-foglalkozási pozíciókba való bejutás egyik legfontosabb meghatározójává.²⁾ Az oktatási rendszer, túl azon, hogy

¹⁾ Amikor a társadalmi rétegződés és az iskolázottság összefüggéseinek vizsgálata kerül terítékre, akkor arra általában a társadalmi mobilitás vizsgálatához kapcsolódóan kerül sor. A hagyományos mobilitáskutatások többsége foglalkozási mobilitási vizsgálatokon alapul, ami általában az apa foglalkozásának és a leszármazott foglalkozásának összevetését jelenti (*Róbert* [1990]: 358. old.). A társadalmi mobilitás kérdése nem redukálható azonban a foglalkozási mobilitás vizsgálatára, mivel a modern társadalmakban az egyéni életút során a szülők foglalkozása és a leszármazott foglalkozása közé beemelődik a társadalmilag intézményesített képzés rendszere, amely a társadalmi mobilitás folyamatának fontos szelekciós mechanizmusává vált (*Róbert* [1990]).

²⁾ Az iskolák által szereshető képzettség társadalmi pozíciót meghatározó szerepe mára már döntő jelentőségre tett szert, amit az is jelez, hogy a magasabb iskolai végzettségeért egyre nagyobb verseny alakul ki, és így a konvertálható és/vagy a munkapiacon hasznosítható tudás iskolai határa mindinkább feljebb tolódik (vö. *Andor –Liskó* [1999] 18. old.). Ennek ellenére az iskolarendszer bár erőteljesen befolyásolja az egyének mozgáslehetőségeit a társadalmi szerkezetben, csak közvetíti a társadalmi mobilitást, de nem determinálja azt (*Gazsó* [1999a], [1999b]: 36. old.). Ugyanakkor a munkaerő-piaci szelekció, illetve az egyéni érvényesülés szempontjából szerepe egyértelmű; „az iskolai végzettség függvényében csökken a munkanélküliség kockázata, és nő a kereset” (*Kertesi-Köllő* [1995] 32. old.).

elméletileg univerzálisan biztosítja a társadalom fiatal tagjai számára az általános műveltség és a munkaerőpiacon hasznos tudáselemek és készségek elsajátítását, egy sajátos társadalmi szelekciós mechanizmusként is működik, ami az iskolai végzettségről szóló tanúsítványok kiállításával intézményesíti a tudásbeli különbségeket. A munkáltatók számára – akár piaci, akár állami szereplőről van szó – általában ez az intézményileg szavatolt tudás jelenti azt a kiindulási pontot, amely alapján kiválogatják az általuk meghirdetett munkahelyek betöltésére alkalmas jelölteket. Ezáltal a munkaerő-piaci esélyek és az iskolarendszer által kibocsátott végzettségek között szoros, bár változó erősgű kapcsolat áll fenn.

Ebből a nézőpontból a társadalmi-foglalkozási rétegződés és az iskolai végzettség kapcsolatában nem arra helyezük a hangsúlyt, hogy a különböző rétegekből származó személyek milyen végzettségeket szereznek,³⁾ hanem azt vizsgáljuk, hogy a már megszerzett képesítésekkel, illetve tudással hogyan boldogulhatnak az emberek a munkaerőpiacon, és ezzel összefüggésben milyen helyet foglalhatnak el a társadalom rétegződésében. A kérdés végső soron arra irányul, hogy az iskolai végzettségeknek mint az emberi tőke egy sajátos formájának mekkora szerepet tulajdoníthatunk 2011-ben Magyarországon a foglalkozási pozíciók és ebből következően a rétegződési hierarchia különböző helyeinek megszerzésében.⁴⁾

4.1 Az oktatási expanzió és a rétegződés összefüggései

4.1.1 A teljes népességre vonatkozó összefüggések

Mielőtt azonban rátérnénk az iskolarendszer, a munkaerőpiac és a társadalmi-foglalkozási rétegződés közötti kapcsolódások bemutatására, első lépésben

érdemes elszámolni az elmúlt évtizedek oktatáspolitikai folyamataival és ezeknek a népesség egészének iskolázottságára gyakorolt hatásaival.

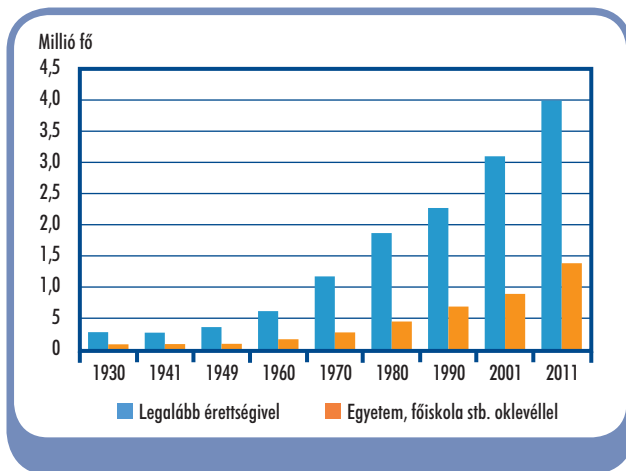
Magyarországon az 1980-as évek második felétől erőteljes növekedésnek indult a középfokú nappali tagozatos tanulók és végzősök száma (*Lannert [2004]*), illetve az 1990-es években a felsőoktatási hallgatók száma is (*Galasi [2004a]*). E folyamatokat a közép- és felsőoktatási expanzió kifejezéssel szokták jelölni. „A középiskolában továbbtanulók száma 1985 és 1990 között mintegy 20 ezer fővel nőtt, 60 ezerről 80 ezerre. (...) Az 1990-es évektől kezdve a középiskolába beiskolázottak száma alig változott, viszont miután nagy ütemben csökkent a tanulónépesség, a beiskolázási arányok megugrottak” (*Lannert [2004]* 64. old.). Ennek következtében az érettségi bizonyítvány egyre tömegesebbé kezdett válni, s ezért megszerzése szinte alapkövetelménnyé vált.

A felsőoktatásban tanulók létszámnövekedése az 1990-es évek második felétől kezdett robbanásszerűen bővülni, így 1990 és 2002 között megháromszorozódott a nappali tagozatra, illetve megnégyszereződött az összes tagozatra felvett hallgatók száma. A felsőfokú diplomát szerzők bővülése kisebb mértékű volt ugyan, de még így is kétszeres növekedés volt tapasztalható ebben a periódusban (*Lannert [2004]*). E folyamatok eredményeképpen növekedni kezdett a magasabb iskolázottságú munkavállalók kínálata, ami az 1990-es évek végéig emelkedő kereslettel párosult, aminek következtében a magasabb iskolai végzettség nagyobb bérhozammal járt együtt (*Galasi [2004b]*, *Kertesi-Köllő [1995]*, [1997], [1999]; *Kézdi [2002]*; *Kőrösi [2000]*, [2002]). Az ezredforduló után azonban lelassult a frissen szerzett diplomák értékének növekedése. Ugyanakkor a későbbi vizsgálatok nem mutattak sem a tömeges túlképzésre, sem a munka nélküli diplomások növekvő számára utaló jeleket. (*Kertesi-Köllő [2006]*).

³⁾ Ez a megközelítés inkább magának az oktatási rendszernek az értékelésében juthatna főszerephez, vagyis annak megállapításában segít, hogy – amennyiben ezt társadalmilag fontos célnak tekintjük – képes-e csökkenteni a gyermekek társadalmi származásából fakadó különbségeket és hozzásegíti-e őket ahhoz, hogy tehetségük és szorgalmuk szerint boldoguljanak későbbi életük során.

⁴⁾ A hazai kutatási előzmények között kevés olyat találunk, amely az emberi tőke „megtérülési” oldala felől közelít a társadalmi rétegződéshez (ilyen pl. Kolosi Tamás és Keller Tamás 2012-ben megjelent munkája (*Kolosi-Keller [2012]*)). Szép számban vannak azonban az emberi tőke és a munkaerőpiac közötti kapcsolatokra vonatkozó kutatások, amelyekhez az itt használt megközelítés alapvetően hasonló – ilyenek pl. Kertesi Gábor, Köllő János, Galasi Péter, Varga Júlia, illetve Kézdi Gábor itt is hivatkozott elemzései.

4.1 ábra A legalább érettségivel, illetve egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezők száma Magyarországon

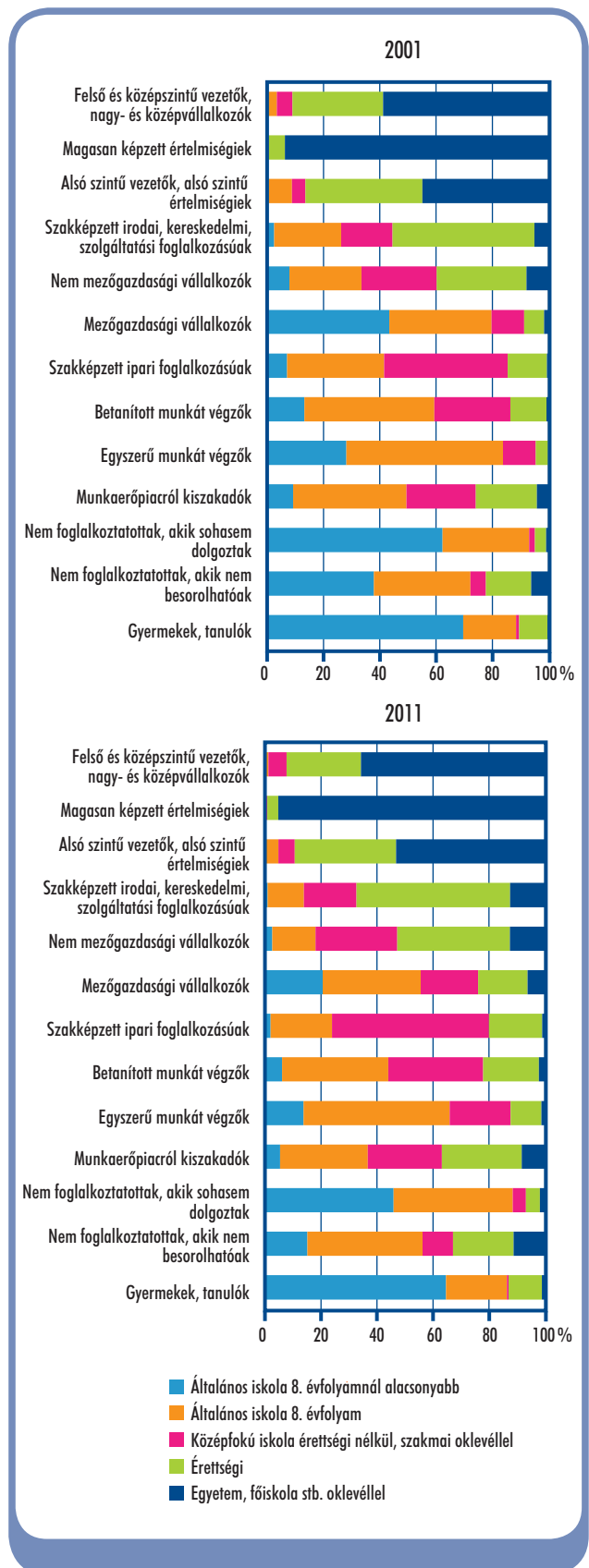

A közép- és felsőoktatási expanzióknak, illetve az ezzel összefüggésben a munkaerőpiac alkalmazkodásának hatásai jól kivehetők a 2001-es és 2011-es társadalmi-foglalkozási rétegződés kategóriáit összehasonlítva is. 2001-hez képest jócskán emelkedett mind az érettségizettek, mind a felsőfokú oklevéllel rendelkezők száma és aránya. A népesség egésze átlagos iskolázottsági szintjének 2001 és 2011 közötti növekedése kivétel nélkül minden egyes rétegben megmutatkozik.

Általános tendenciaként jelentkezik, hogy 2001-hez képest a „hierarchiában” lejjebb található rétegekben is egyre nagyobb arányban vannak jelen a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők. Ez a „túlképzés”, „alulfoglalkoztatás” kérdéseire irányítja a figyelmet, vagyis arra, hogy képes volt-e a hazai gazdaság foglalkozási szerkezete olyan mértékben változni, hogy a jól képzett munkaerőt hatékonyan tudja felhasználni vagy pedig az oktatási rendszer és munkaerőpiac közötti illeszkedési problémáról kell beszélnünk, aminek megoldását az oktatási rendszer megfelelő „illesztésében” kell keresnünk.

A magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok és szakértők kategóriája a diplomások „természetes” rétege, ami abból is adódik, hogy e kategóriába a meghatározás szerint is szinte kizárólag diplomások kerülhetnek. Ez tükröződik abban, hogy 2001-ben és 2011-ben is 90% fölötti arányban voltak e rétegben a felsőfokú végzettségűek. Ezekből a

4.2 ábra A társadalmi-foglalkozási rétegek megoszlása iskolai végzettség szerint

számokból azonban nem vonhatjuk le azt a következtetést, hogy ez a réteg már telítődött, hiszen a foglalkozási szerkezetnek az elmúlt tíz évben bekövetkezett alkalmazkodása következtében a réteg egésze mintegy másfélszeresére nőtt, vagyis úgy tűnik, hogy a munkaerőpiac képes volt a diplomások számának emelkedésére megfelelő mennyiségű diplomás munkakörrel válaszolni. Ezt az állítást támasztja alá az alsó vezető, alsó szintű értelmiségiek rétegének összetétele is, hiszen a felsőfokú végzettségűek aránya itt is úgy emelkedett 2001-hez képest, hogy az egész réteg is 17%-kal bővült.

Az alsó rétegekben jellemzően nem tűnnek fel nagy számban diplomások. Az egyetlen kivétel az egyéb technikai, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak rétege, ahol a 2001-es 5%-kal szemben 2011-ben már 12% volt a diplomások aránya, amennyiben a teljes népességre vonatkozó arányszámokat tekintjük. E rétegben a középfokú – szakmunkás és/vagy érettségi – végzettségűek aránya is emelkedett ebben a periódusban: 69-ről 73%-ra. A betanított, illetve szakképzetlen munkások rétegeiben 2001-ben még csak 40, illetve 16% rendelkezett szakmunkás-bizonyítvánnyal, illetve érettségivel, míg 2011-ben ezek az arányok 54, illetve 33%-ra emelkedtek. A szakképzett ipari foglalkozásúak rétegébe tartozók 24%-ának nem volt megfelelő középfokú szakképesítése még 2011-ben sem. A középfokú túlképzés jelei inkább a betanított és főként az egyszerű, szakképzetlen munkát végzők rétegeiben jelentkeznek, ahol 56, illetve 34%-os az aránya az alapfokúnál magasabb – döntő részben középfokú – végzettséggel rendelkezőknek. Ennek a körnek a túlképzettsége az utóbbi réteg esetében egészen nyilvánvalónak tűnik, azonban erről határozott kijelentést csak további szempontok vizsgálata után tehetünk, hiszen könnyen előfordulhat, hogy ennek a halmaznak jelentős részét alkotják a még tanulmányaikat folytató, vagy a munkaerőpiacra való tényleges belépési szándékukat még latolgató fiatalok.

Már ezek a teljes népességre vonatkozó megoszlások is jól rávilágítanak néhány érdekes összefüggésre

az oktatási rendszer és a társadalmi rétegződés viszonyát illetően, de igazán tiszta képet akkor kapunk, ha a vizsgálódás körét a gazdaságilag aktív népességre⁵⁾ szűkítjük. Az iskolai végzettség és a rétegződés közötti kapcsolat ugyanis a gyakorlatban a munkaerőpiacon keresztül valósul meg, mégpedig azért, hogy a felkínált állások döntő többségét csak egyfajta végzettségi szűrőn átesve lehet betölteni (*Bukodi–Altörjai–Tallér* [2005]). Ha tehát a gazdaságilag aktívakra fókuszáljuk az elemzést, akkor élesebbé válnak a jelenkori összefüggések, mivel kevésbé torzítják őket a 1990-es évek közepén beindult felsőoktatási expanziót⁶⁾ megelőző viszonyok maradványai. A továbbiakban ezért erre a szűkebb népességre irányítjuk figyelmünket.

4.1.2 A gazdaságilag aktív népességre vonatkozó összefüggések

Ahogy korábban említettük, alulfoglalkoztatott diplomásokkal főként az egyéb technikai, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak rétegében találkozunk. Mivel ez a réteg számbelileg meglehetősen nagy, ezért itt még a gazdaságilag aktív személyekre szűkítve is közel 170 ezer alulfoglalkoztatott diplomásról beszélhetnénk. Érdemes azonban ehhez rögtön hozzátennünk, hogy mivel az alsó vezető, alsó szintű értelmiségiek rétegének is mintegy 2/5-e legfeljebb középfokú végzettséggel bír – vagyis bőven elférnének még abban a rétegben is felsőfokú végzettségűek –, ez azt sejteti, hogy nem abszolút értelemben kell túlképzésről beszélnünk, vagyis a diplomásoknak összességében túl nagy számáról, inkább csak relatív értelemben, vagyis bizonyos képzési területek esetében. Az az érdekes kérdés tehát, hogy ez az előbb említett 170 ezer diplomás néhány sajátos képzettségi területtel jellemezhető-e – vagyis rendszerhibára kell gyanakodnunk –, vagy pedig minden tekintetben hasonlóak, mint a többi diplomás –, és ekkor inkább az egyéni jellemzőkben érdemes keresnünk az okokat.

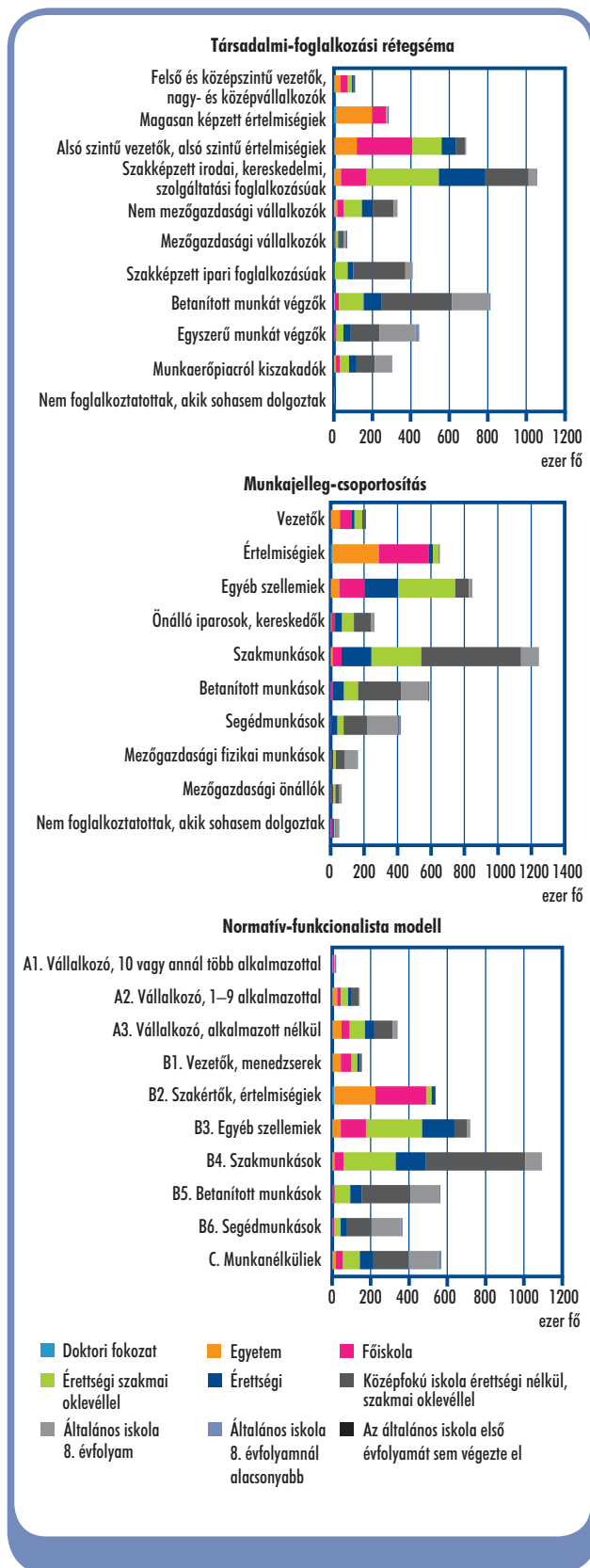
A gazdaságilag aktív népességre szűkített adatsorok sem mondanak ellent az előbbieken leírtaknak, csak élesebben világítanak rá napjaink társadalmi-gazdasági

⁵⁾ A gazdaságilag aktív népesség a foglalkoztatottakat és a munkanélkülieket összefoglaló kategória.

⁶⁾ A középfokú expanzióhoz lásd *Lannert Judit* ([2004]), míg a felsőfokúhoz *Kertesi Gábor és Köllő János* ([2006]) elemzését.

4.3 ábra A gazdaságilag aktív népesség a vizsgált rétegződési modellek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011

összefüggéseire. A társadalmi-foglalkozási rétegséma hagyományos fizikai foglalkozásokat magába foglaló három rétegben elenyésző a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya. Ezekben elsősorban középfokú, másodsorban pedig alacsony végzettséggel rendelkezőket találunk. A szakképzetlen, egyszerű munkát végzők rétegében is nagy arányban vannak már a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezők (32%), közel 9%-uknak van sima érettségi bizonyítványa, és 9%-uk rendelkezik érettségi bizonyítvány mellett valamilyen szakképzettséggel is. A betanított munkát végzők rétegében a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezők részesedése már meghaladja a 45%-ot, míg a közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak rétegében megközelíti a 66%-ot.

A két kisvállalkozói rétegben szintén 1/3 körüli az aránya a szakmunkás-végzettségűeknek, és ebben a két rétegben már megjelennek a felsőfokú végzettséggel rendelkezők is. E két réteg között jelentős különbségek alakulnak ki a tevékenység ágazata szerint, hiszen a mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók körében jellemzően alacsonyabb az iskolázottsági szint, mint a nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók esetében. Ezzel együtt is megállapítható, hogy kisvállalkozásba döntő többségben középfokú végzettségűek vágynak bele.

A definícióból adódik, hogy a magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők rétegét szinte teljes egészében felsőfokú végzettségűek alkotják, akiknek 2/3-a egyetemi végzettségű, és majdnem 4%-uk doktori fokozattal rendelkezik. Az alsóbb szintű szellemiek rétegében a felsőfokú végzettségűek aránya már csak a 60%-ot közelíti, ezen belül is a főiskolai végzettség a jellemző. Ebben a rétegben meglehetősen nagy súllyal képviseltetik magukat az érettségizett, de szakképzettséggel nem rendelkezők (11%) is.

A felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók rétegre a gazdaságilag aktív népességen belül is igaz, hogy iskolázottság tekintetében a másik két szellemi réteg között helyezkednek el. 2/3 részük felsőfokú végzettségűekből – nagyjából fele-fele arányban főiskolai, illetve egyetemi végzettségűekből –, 1/3-uk pedig részben középfokú végzettségűekből – elsősorban érettségizettekből – tevődik össze.

Azon az általános és magától értetődő tendencián kívül, hogy az iskolázottsági szint a hagyományos fizikai foglalkozású rétegektől a munka jellegét tekintve „köztes pozíciókon” keresztül a szellemi rétegek felé haladva fokozatosan emelkedik, két érdekesebb jelenség figyelhető meg. Az egyik a vezetőknek az értelmiségiekhez, a másik a kisvállalkozóknak a rutin szellemiekhez, illetve az irodai és a szolgáltatási foglalkozásúak rétegeihez viszonyított relatíve alacsonyabb végzettségi szintje.

A népszámlálási adatokat a társadalmi-foglalkozási rétegséma mellett két másik rétegződésmodell segítségével is lehetőségünk van bemutatni. Az iskolázottság és a társadalmi rétegződés összefüggéseit tekintve jelentős újdonságot nem tartalmaz ehhez képest sem a munkajelleg-csoportosítás, sem a normatív-funkcionalista modell. Mindkettő alapján azt tapasztaljuk, hogy a gazdaságilag aktív népességen belül (ez jellemzően a 18–62 éves kor közé esik Magyarországon) 2011-ben egy kivételtől eltekintve nincs olyan társadalmi réteg, amelyben az általános iskolát el nem végzettek aránya meghaladná az 5%-ot. Azok a rétegek, ahol a többihez képest némileg magasabb azok aránya, akik még az általános iskolát sem végezték el, a munkaerőpiac peremén vagy azon kívül helyezkednek el. Még a nyolc általánost végzettek is csak a társadalmi-foglalkozási rétegséma egyszerű-szakképzetlen, a munkajelleg-csoportosítás a segédmunkás, illetve mezőgazdasági fizikai, valamint normatív-funkcionalista modell segédmunkás rétegében vannak relatív túlsúlyban (40% körüli arányban). Vagyis az alapösszefüggések tekintetében mindegyik rétegződési modell ugyanazokat a tendenciákat mutatja.

4.1.3 Mire jutnak a férfiak és a nők az iskolai bizonyítványaikkal?

A foglalkozások jelentős része nem egyformán jellemző a férfiakra és a nőkre (Nagy [2013], Koncz [2004]). Ebben szerepet játszik a fiúk és a lányok sok esetben eltérő iskolai pályája, ami már a középfokú oktatásba való belépéskor megmutatkozik, és erősen hat a későbbiekben felsőoktatási részvételi esélyekre és az ott választott hivatásra is. A hazai felsőoktatásban az ezredforduló környékén nem kevés olyan képzési terület akadt, amelyek egyszerre voltak elnőiesedettek és

munkaerő-piaci kilátások szempontjából korlátozottak. Ilyen erőteljesen feminizált terület volt az egészségügyi, a bölcsészeti, a tanító- és óvóképzés, illetve a szociális terület (Nagy [2005]). Az ilyen foglalkozásokra felkészítő képzések elősegíthetik a nemek szerinti horizontális szegregációnak a munkaerőpiacon való kialakulását és fennmaradását, amely az ezredforduló környéki Magyarországon is tetten érhető volt (Nagy [2009], Koncz [2006], KSH [2004]). A fiúk és lányok eltérő iskoláztatása és a nemekhez kötődő foglalkozások tehát a réteghelyzetre is hatással vannak.

A népszámlálás adatai szerint 2011-ben az aktív népesség 23%-a rendelkezett felsőfokú, 63%-a középfokú, és 13%-a alacsony végzettséggel. Nemek szerint jelentős eltérések elsősorban a főiskolai, az érettségi- és a szakmunkás-bizonyítványok birtoklásában voltak, a többi végzettségi szinten nagyjából hasonló arányokat találunk. Ennek a három bizonyítványtípusnak valamelyikével a férfiaknak és a nőknek egyaránt 2/3-a rendelkezik, miközben azonban a férfiak 1/3-a szakmunkás-bizonyítványt szertett, addig ez a nőknek csak 20%-ára igaz, ezzel szemben sima érettségivel a férfiaknak csak 10, a nőknek viszont 16%-a rendelkezik. A nők a szakirányú végzettségüket nagyobb arányban szerzik meg magasabb végzettségi szinten, aminek következtében a főiskolai diplomával rendelkező nők aránya 18%, szemben a férfiak 10%-os arányával.

Részben ez is magyarázza, hogy összességében miért magasabb a nők aránya a szellemi foglalkozású rétegekben, és miért magasabb a férfiaké a hagyományos fizikai foglalkozásúaknál. De míg a férfiaknak majdnem fele dolgozik ezekben a hagyományos fizikai foglalkozásokban, addig a nőknek több mint 1/3-a irodai, képzett kereskedelmi, illetve szolgáltatási munkakörökben dolgozik. A munka hagyományos nemek szerinti megosztása tehát jól láthatóan visszaköszön a férfiak és a nők társadalmi-foglalkozási rétegek szerinti elhelyezkedésében is.

Az egyes társadalmi-foglalkozási rétegek szerint részletesebben is megvizsgálva további eltéréseket fedezhetünk fel. A szellemi foglalkozású rétegek közül a vezetők közé szinte minden iskolai végzettségi szinten a férfiak kerülnek be nagyobb arányban. Összességében a férfiak majdnem kétszer akkora valószínűséggel válhatnak vezetővé, mint a nők, viszont az értelmiségi

rétegbe nagyjából hasonló, az alsóbb szellemiek közé viszont kisebb valószínűséggel kerülnek. A nem szellemi (hanem inkább fizikai vagy kevert) foglalkozási rétegek közül a nők útja jellemzően a kereskedelmi, illetve szolgáltatói foglalkozású rétegbe vezet, míg a férfiaké a szakképzett vagy a betanított munkások csoportjába. A kisvállalkozói életet is több mint másfélszer akkora valószínűséggel választják a férfiak, mint a nők.

Az egyetemi végzettséggel rendelkezők közül a férfiak és a nők közel azonos hányada (45–46%) tartozik az értelmiségi rétegbe és az alsóbb szellemi foglalkozásúak csoportjába (27–29%). Az eltérések főként a vezetői, a kisvállalkozói és az irodai, kereskedelmi, szolgáltatói rétegeknél figyelhetőek meg. A férfiak nagyobb valószínűséggel tartoznak a vezetői rétegbe és a kisvállalkozói rétegek közé (11, illetve 6%, szemben a nők 5, illetve 3%-ával), míg a nők viszonylag nagyobb hányada tartozik az irodai, kereskedelmi, szolgáltatói rétegbe.

A főiskolai végzettségűeknél a vezetői és a kisvállalkozói réteg esetében nagyon hasonló a kép, mint az egyetemi oklevéllel rendelkezőknél. Lényeges eltérés azonban, hogy a férfiak főiskolai diplomával is lényegesen nagyobb valószínűséggel tartoznak az értelmiségi rétegbe, míg a nőknél sokkal valószínűbb, hogy az alsóbb szellemi és az irodai, kereskedelmi, szolgáltatói állást választanak. Ezen a végzettségi szinten mindkét nemből viszonylag nagy arányban lesznek kisvállalkozók.

A kisvállalkozói rétegekbe azonban a legnagyobb valószínűséggel az érettségizett, de szakképzettséggel nem rendelkezők kerülnek, ami közel 13% a férfiak és 9% a nők esetében. A középfokú végzettségi szinten minden kategóriában nagyon markánsan megmutatkoznak a férfiakra és nőkre jellemző foglalkozások réteghelyzetre gyakorolt következményei. Az érettségizett nőknek (akár rendelkeznek mellette szakmai végzettséggel is, akár nem) több mint fele, míg a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezőknek közel 1/3-a az irodai, szolgáltatói, kereskedelmi foglalkozásúak rétegébe tartozik, szemben a férfiakkal, akik ezzel a végzettséggel inkább a szakképzett, illetve a betanított fizikai munkát választják. Kis kivételt jelentenek a sima érettségivel rendelkező férfiak, akiknek még a hasonló végzettségű nőkhöz képest is viszonylag nagy hányada kerül az alsóbb szellemiek rétegébe.

Az általános iskola elvégzését igazoló bizonyítvány birtokosai között nem találunk nagyon nagy eltéréseket nemek szerint, hiszen mindkettőre igaz, hogy jellemzően a szakképzetlen vagy a betanított munkások rétegébe kerülnek legnagyobb valószínűséggel. Az egyetlen kisebb eltérés itt is a nők kicsit nagyobb aránya az irodai, kereskedelmi, szolgáltatói rétegben.

4.2 Az emberi tőke fajtái és megtérülése rétegződési szempontból

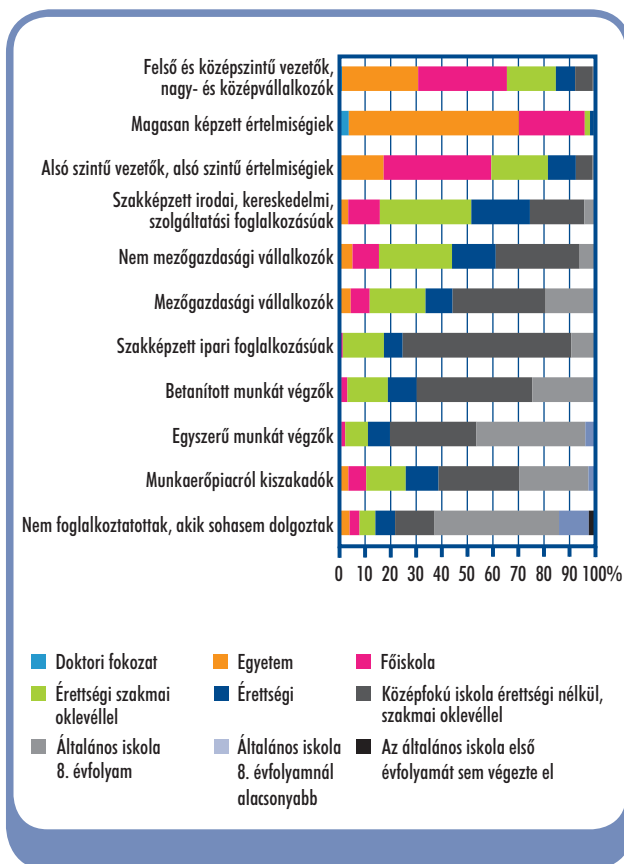
Kolosi Tamás és Keller Tamás egy, a népszámlálással közel egy időben született tanulmányában megállapította, hogy 2011-ben Magyarországon nemzetközi összehasonlításban is nagyon erős az iskolázottságnak a munkaerő-piaci, illetve foglalkozási pozícióra gyakorolt hatása (Kolosi–Keller [2012]). Ez ismételtén rámutatott arra is, hogy az iskolai végzettség kemény korlátot jelent az egyes foglalkozási pozíciók betöltésekor, és ezen keresztül a jövedelmi szintre is jelentős hatással van. Az összefüggést a közgazdaságtani szakirodalomban gyakran magyarázzák az emberi tőke megtérülési rátájával (vö. Becker [1962] [1975], Schultz [1983], Mincer [1958] stb.). Ebben a megközelítésben az emberi tőke olyan hasznos szakképzettséget, illetve tudást jelent, amely hatékony eszközként szolgál a kedvező munkaerő-piaci pozíciók, illetve a magasabb jövedelem megszerzésében (Schultz [1983]). Mivel az iskolai végzettség az emberi tőke egy sajátos típusát képviseli, ezért könnyen átvehetjük az emberi tőke fogalmát a társadalmi rétegződésben elfoglalt hely vizsgálatához és értelmezéséhez is. Bár az emberi tőke termelésének talán legfontosabb színtere a család (vö. Coleman [1998]), és a fogalom meglehetősen tág határok között határozható meg, így elméletileg magába foglalhatja az egészséget, a fizikai erőnlétet vagy akár a mentális állapotot is, mégis leggyakrabban a képzettséget tekintik az emberi tőke legfontosabb formájának. Ennek okát a praktikus megfontolásokon – vagyis a viszonylag egyszerű mérhetőségen – túl a modern gazdaság és az oktatási rendszer szoros összefonódásában találjuk meg. Az emberi tőke legtöbb formája ugyanis nem – vagy csak nagyon korlátozottan – használható fel önmagában a munkaerő-piaci pozíciók megszerzéséhez, ehhez

legtöbbször szükségesek az oktatási intézmények által szavatolt bizonyítványok is.

Ha tehát úgy tesszük fel a kérdést, hogy milyen esélyeik vannak a különböző szintű bizonyítványokkal rendelkezőknek a különböző rétegekbe bekerülni, akkor első ránézésre úgy tűnhet, hogy a vezetővé válásnál nem jelent nagyon szigorú kiválasztási kritériumot a felsőfokú végzettség. Az értelmezésnél azonban több dolgot is figyelembe kell venni. Egyrészt azt, hogy ebbe a társadalmi-foglalkozási rétegbe tartoznak a nagy- és közepes vállalkozók, valamint a választott képviselők is, akiknél a siker (vagyis a pozíció megszerzése) valóban nem csak a magas szintű szakismeretek elsajátításának a függvénye. Másrészt a karriermobilitás jelenségével összefüggő tényezőkről sem szabad elfeledkezni, vagyis arról, hogy a vezetővé válás a munkatapasztalat – vagyis a munkáltatónál töltött idő – függvénye is. A pályakezdő fiatalok munkatapasztalat hiányában egyrészt nem mindig tudnak a képzettségüknek megfelelő állásokban elhelyezkedni,⁷⁾ illetve ha ez sikerül is nekik, akkor is általában jó néhány évnek el kell telnie addig, amíg vezetővé válhatnak. Harmadrészt a jelenlegi vezetők egyrésze még a felsőoktatási expanzió kiteljesedése előtt kerülhetett vezetői pozícióba, vagyis esetükben még egy-két évtizeddel korábbi végzettségi arányoknak megfelelő esélyek érvényesültek, amikor még kisebb konkurenciát jelentettek a felsőfokú végzettségűek a középfokúak számára. Az értelmiségi rétegbe tartozó foglalkozások betöltői számára viszont eleve nem is a vezetővé válás jelenti általában a karrierperspektívát, hiszen ezek jellemzően olyan hivatások, amelyeknél a szakterületen való minél alaposabb elmélyülés és a szakmai elismerések önmagukban is motivációt jelenthetnek.

A kisvállalkozások elindításának – és talán későbbi sikerességének – sem elsősorban a magasabb iskolai végzettség a feltétele. Úgy tűnik, hogy fontos lehet va-

4.4 ábra A társadalmi rétegek megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint a gazdaságilag aktív lakosság körében, 2011

lamilyen piacképes szakmai tudás is – ami a szakképesítéssel rendelkezők relatíve magas arányát magyarázhatja – de ez sem perdöntő tényező, hiszen viszonylag nagy arányban vannak köztük szakmai képzettséggel nem rendelkezők is. Ez azt sugallja, hogy a vállalkozóvá válásnak valamilyen iskolai végzettségtől független tényezőben kell keresni a magyarázatát. Lehetséges, hogy Magyarországon a vállalkozás nem egy pozitív opció az emberek többsége számára, hanem inkább egy lehetséges menekülési út a munkaerőpiacon nehezebben érvényesülők számára. Ennek a lehetőségnek a vizsgálata a népszámlálási információk alapján közvetlenül sajnos

⁷⁾ Vö.: „A pályakezdő foglalkozások tisztán mutatják a strukturális változások hatását, miközben a teljes foglalkozásszerkezeti megoszlás mögött megbújnak már az életpálya során bekövetkező mobilitás következményei is” (Róbert [2004] 100. old.), illetve „az iskolából a munkába való átmenet meghosszabbodott, a folyamat – a munkaerőpiac egészével együtt – bizonytalanabbá és flexibilisebbé vált. A pályakezdő-foglalkozások szerkezetét részben az is módosította, hogy a kilencvenes években a korábbiaknál több fiatal már a tanulás mellett dolgozni kezdett. Ez a korábbiaknál több jellegzetes (...) ifjúsági életciklus-foglalkozást jelent, ami átértelmezi azt a helyzetet, amikor az iskola befejezése utáni első főállású, teljes munkaidős foglalkozást tekintik a pályakezdő foglalkozásnak” (Róbert [2004] 102. old.).

nem lehetséges, de a munkaerő-piaci elhelyezkedési esélyekből következően talán nyerhetünk néhány közvetett támpontot a további vizsgálatokhoz.

Az eddigiek alapján egyértelműnek tűnik, hogy amennyiben az emberi tőke fogalma felől közelítünk a különböző végzettségekhez, akkor a felsőfokú végzettségi szint az, amelynek a legjobb a megtérülési rátája, vagy rétegződési szempontból értelmezve ez az a végzettség, amely a leghatékonyabbnak tekinthető a rétegződési hierarchia magasabban lévő rétegeibe való bejutás szempontjából. Azonban a különböző végzettségi szinteken belül is vannak eltérések e tekintetben. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők között például jelentős eltéréseket találunk attól függően, hogy milyen képzési területen szereztek diplomájukat, vagy hogy beruházásaikat milyen jellegű emberi tőke termelésébe fektették.

4.2.1 A különböző képzési területek megtérülése a felsőfokú végzettségűek körében

Az egyetemi végzettségűek 8%-a kerül a vezetői, 46%-a az értelmiségi és 28%-a az alsó szintű szellemi rétegbe, továbbá mintegy 5%-uk válik vállalkozóvá, vagyis mindent egybevéve csak 13%-ukról mondható az, hogy képzettségüknek nem megfelelő társadalmi-foglalkozási rétegbe tartoznak. A főiskolai végzettségűeknél már nem ilyen kedvező a helyzet, bár közülük is nagyjából 6% volt 2011-ben a vezetői rétegben, 12% az értelmiségiben és 47% a rutin szellemi rétegben. Közülük azonban már nagyjából 1/3-nyian nem a képzettségüknek megfelelő munkakörben dolgoznak, aminek következtében társadalmi-foglalkozási réteghelyzetük is kedvezőtlenebb.

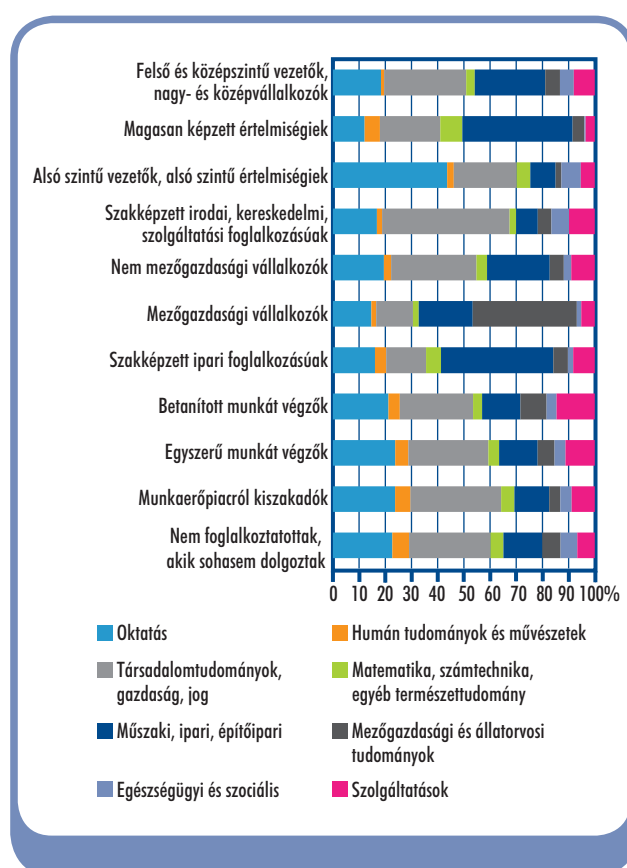
A fentiekkel összhangban a főiskolai végzettségűek közül a legtöbben egy kivételtől eltekintve minden képzési területéről az alsóbb szellemi rétegbe tartoznak, míg az egyetemi diplomával rendelkezők többsége az értelmiségi rétegbe. A főiskolai oklevéllel rendelkezők esetében az egy kivételt a mérnöki végzettség jelenti, mivel az ezen a képzési területen végzettek a legnagyobb arányban az értelmiségi rétegbe tartoznak. Ezzel a végzettséggel az egyetemi oklevél birtokosai is legnagyobb valószínűséggel kerülhetnek a vezetői rétegbe a többi képzési területen megszerzett végzettséggel összemérve. Úgy tűnik tehát, hogy a

mérnöki végzettség kifejezetten kedvező a réteghelyzet szempontjából.

A hierarchiában legfeljebb lévő rétegbe – vagyis a vezetői rétegbe – mind az egyetemi, mind a főiskolai szintű végzettségek közül a mérnöki képzettség mellett, a mezőgazdasági és állatorvosi, a szolgáltatási, a gazdasági, jogi és egyéb társadalomtudományos végzettségekkel lehetett bekerülni a legnagyobb valószínűséggel a 2011-et megelőző időszakban.

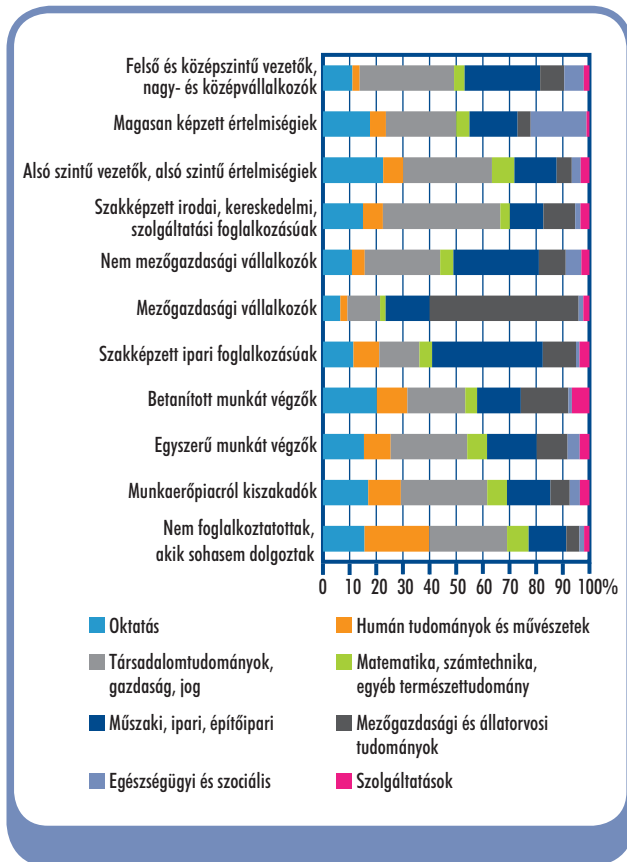
A főiskolai végzettségek közül a humán vagy művészeti, illetve a matematika, számítástechnika, természettudományos képzési területeken szerzett diplomákkal a vezetői rétegbe kisebb, ellenben az értelmiségi rétegbe a többinél – kivéve természetesen a mérnöki végzettséget – nagyobb valószínűséggel lehet kerülni. Ugyanakkor az oktatási, a matematikai, számítástechnikai, illetve természettudományos, továbbá az egészségügyi és szociális területeken szerzett főiskolai oklevelekkel rendelkezők a legnagyobb valószínűséggel az alsóbb szellemi rétegbe tartoztak.

4.5 ábra A társadalmi rétegek megoszlása képzési terület szerint a főiskolai diplomával rendelkezők körében, 2011

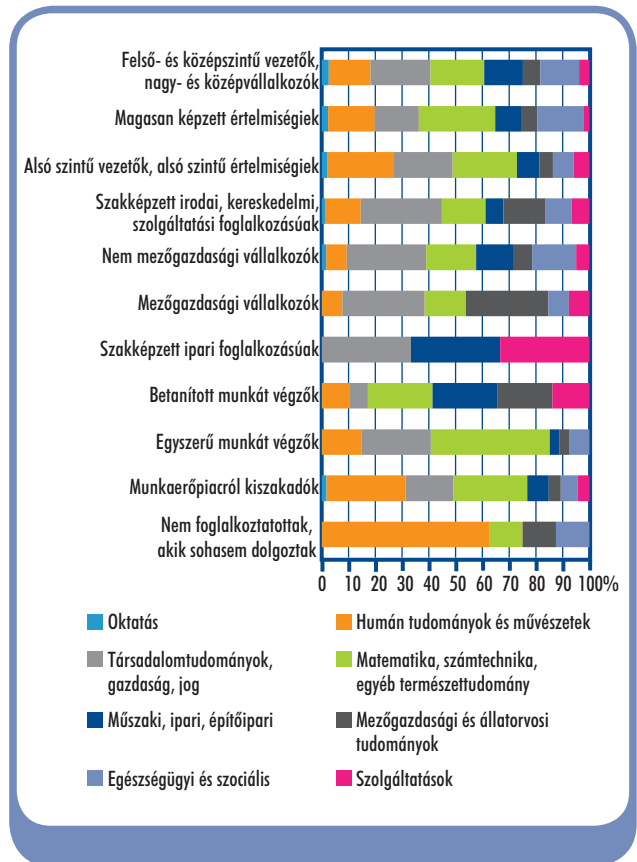

4.6 ábra A társadalmi rétegek megoszlása képzési terület szerint az egyetemi diplomával rendelkezők körében, 2011

4.7 ábra A társadalmi rétegek megoszlása képzési terület szerint a doktori fokozattal rendelkezők körében, 2011

Az egyetemi végzettségek közül az orvosi diplomák bizonyulnak a legértékesebbnek akkor, ha az értelmiségi rétegbe való bekerülést tekintjük célnak, de ebből a szempontból a mérnöki mellett az oktatási, a humán, a művészeti, a jogi, a gazdasági és más társadalomtudományi diplomák is értékesebbek, mint a mezőgazdasági és állatorvosi vagy a szolgáltatási diplomák. Az utóbbi kettő képzési területen végzettek szembesülnek – a humán és művészeti diplomások mellett – a legnagyobb valószínűséggel azzal, hogy egyáltalán nem, vagy nem a képzettségüknek megfelelő – sokszor fizikai munkát – találnak, ezért alacsonyabb rétegbe kerülnek.

Ezek alapján úgy tűnik, hogy Magyarországon 2011 környékén beruházási szempontból ítélve érdemes minimum egyetemi diplomát szerezni és nem megelégedni a főiskolai papírokkal. Ha viszont valaki főiskolát végez, a legjobb megtérülést a műszaki végzettséggel érheti el, hiszen ilyen bizonyítvánnyal

40%-os valószínűséggel kerülhet a vezetői vagy a magasan képzett értelmiségi rétegbe. Erre viszonylag jó esélyei vannak a számítástechnikai vagy a művészeti végzettséggel (25–26%-os valószínűség) is.

Az egyetemi diplomával rendelkezők átlagosan több mint 50%-os valószínűséggel tartoznak a vezetők és az értelmiségiek rétegei közül valamelyikbe, ami jóval meghaladja a leghatékonyabb főiskolai diplomához tartozó mutató értékét is. Ezen a végzettségi szinten is jelentős azonban a szórás. A beruházás megtérülésének szempontjából szintén csak a kedvező képzetségi területeket kiemelve; az orvosi diplomával rendelkezőknek kiemelkedően magas, közel 90%-os valószínűsége van arra, hogy e két réteg valamelyikébe tartozzon, de mellettük az átlagnál jobb esélye nyílik erre az oktatási, a társadalomtudományi és a műszaki képzési területeken végzetteknek is (50%-hoz nagyon közeli vagy azt meghaladó valószínűség).

A felsőfokú végzettségűek közül 2011-ben is azok vannak a legjobb helyzetben, akik pótlólagos beruházásokkal növelték tőkéjüket, és tudományos fokozatot is szereztek. Ez az orvosi végzettség kivételével – ahol már nincs nagy hozadéka – az oktatási, a matematikai, számítástechnikai, természettudományos továbbá a műszaki és mezőgazdasági, állatorvosi képzettségi területeken is 80% fölé emeli a két felső rétegbe kerülés valószínűségét, de ennek közelébe emeli a humán, a művészeti, illetve a társadalomtudományos végzettségűek esélyeit is.

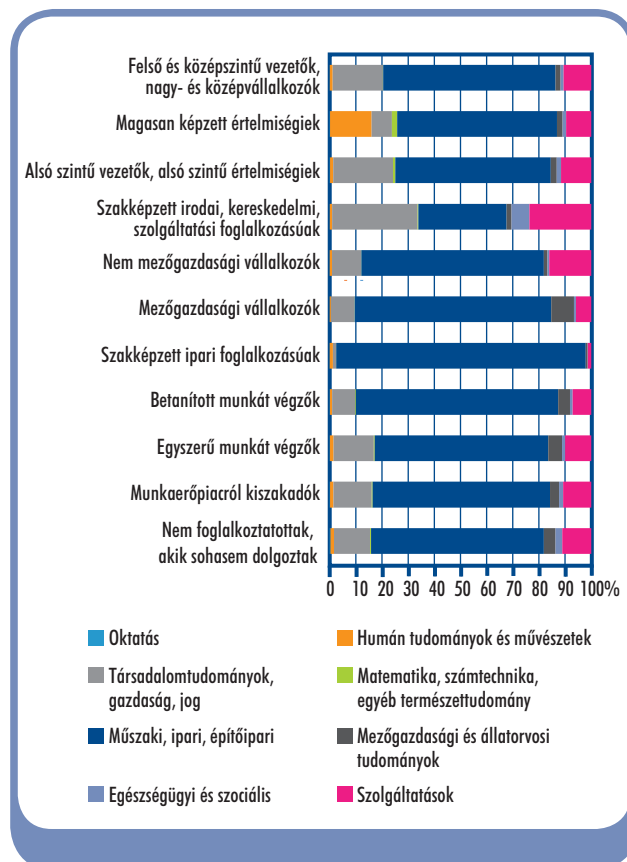
4.2.2 A különböző képzettségi területek megtérülése a középfokú végzettségűek körében

A középfokú végzettségi szinten is értelmezhetőek – a gimnáziumi érettségi kivételével – a képzettségi területek szerinti különbségek, bár jelentőségük kisebb, mint a felsőfok esetében. Ezen a szinten külön érdemes vizsgálni azokat, akik rendelkeznek a szakvégzettség mellett érettségivel is, illetve azokat, akik nem. Itt a szakvégzettségbe beleértjük mind a szakképző, illetve szakmunkásképző iskolákban szerzett szakmai bizonyítványt, mind a közép-, illetve felsőfokú akkreditált képzésben szerzett bizonyítványokat. Előzetesen azt várhatnánk, hogy az azonos képzettségi területeken végzettek közül azok a sikeresebbek a munkaerőpiacon, akik olyan általános műveltséggel – illetve ezt bizonyító oklevéllel – rendelkeznek, amely képessé teszi őket a munkahelyi beilleszkedésre, az alkalmazkodásra, valamint az ott szükséges új ismeretek és eljárások, készségek elsajátítására. Amennyiben ez így van, akkor ennek a réteghelyzetükben is meg kell mutatkoznia. Erre részben kitértünk már korábban is, de a szak-képzettség területére vonatkozó megoszlásokból arról is információkat nyerhetünk, hogy valóban csak ez az általános műveltségben megmutatkozó különbség az oka a két csoport közötti eltéréseknek, vagy a képzettségi terület is számottevően befolyásolja ezt.

A középfokú végzettségűeknek tehát nagyon kis esélyük van arra, hogy felsővezetővé, nagyvállalkozóvá vagy értelmiségivé váljanak. A középfokú szakvégzettséggel és érettségivel is rendelkezők számára az alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, illetve a nem mezőgazdasági kisvállalkozók rétege tekinthető a reálisan elérhető legkedvezőbb társa-

dalmi-foglalkozási rétegnek, míg az érettségivel nem rendelkezők inkább csak az utóbbit tűzhetik ki reális célként. E két réteg valamelyikébe előbbieknek nagyjából 26, míg utóbbiaknak csak 12%-a tartozott 2011-ben.

4.8 ábra A társadalmi rétegek megoszlása képzési terület szerint az érettségi nélkül szakmai oklevéllel rendelkezők körében, 2011

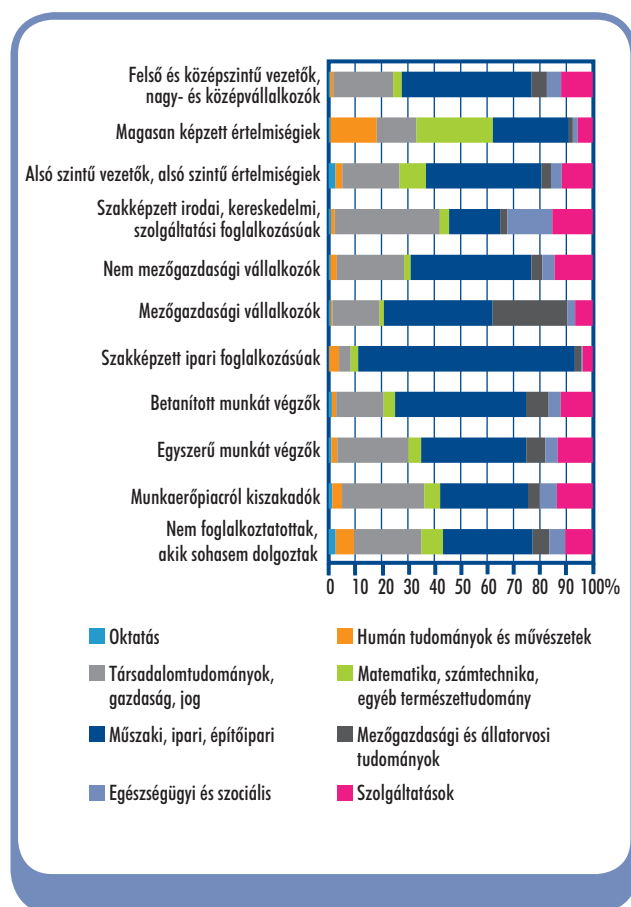

Az érettségi bizonyítvánnyal nem rendelkezők döntő többsége műszaki, ipari, illetve építőipari (74,5%), kisebb hányaduk társadalomtudományi, gazdasági, jogi (12,3%) vagy egészségügyi és szociális (8,5%) képzettséget szerzett. Előbbi kettő birtokosai 12–13, utóbbié csak alig több mint 6%-os valószínűséggel válnak kisvállalkozóvá vagy alsó szintű vezetővé, illetve alsó szintű értelmiségivé. Az érettségivel nem, de középfokú szakvégzettséggel rendelkező aktívknál adataink alapján a legjobban megtérülő választás a szolgáltatási és a matematikai, számítástechnikai, természettudományos képzési terület, amelyekkel több mint 17%-os valószínűséggel kerülhetnek be a két említett rétegbe.

A szakképzettséggel és érettséggel is rendelkezőket több képzettségi területen is nagy számban találjuk, így elsősorban a műszaki, ipari, illetve építőipari (36,3%), a társadalomtudományi, gazdasági, jogi (27,7%), szolgáltatási (12,8%), illetve az egészségügyi és szociális (9,1%) területeken. Esetükben is elsősorban a matematikai, számítástechnikai, természettudományos, illetve e mellett az oktatási képzési terület az, amellyel a legvalószínűbb (közel 40%), hogy a két, viszonylag kedvező ismérvekkel jellemezhető társadalmi rétegbe kerülhetnek.

4.9 ábra A társadalmi rétegek megoszlása képzési terület szerint az érettségizett szakmai oklevéllel rendelkezők körében, 2011

Az eredmények értékelésekor tekintettel kell azonban lennünk arra is, hogy a közép- és felsőfokú oktatási expanzió eredményeképpen sok olyan foglalkozás van, ami akár csak néhány évtizeddel ezelőtt is a jelenleg elvártnál alacsonyabb iskolai végzettséggel is betölthető volt.

4.3 Két sajátos társadalmi-foglalkozási réteg: vállalkozók és vezetők

A társadalmi-foglalkozási rétegsémában szerepel három társadalmi réteg, amelyeket érdemes tüzetesebben is megvizsgálni, egyrészt, mert hatalmi és gazdasági szempontból nagyon sajátos helyet foglalnak el a társadalomban, másrészt pedig az eddig leírtak alapján az is sejthető, hogy az alkalmazottakra általában jellemző törvényszerűségek rájuk kevésbé érvényesek. A három társadalmi-foglalkozási rétegbe a felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók, a nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók, illetve a mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók tartoznak. Egyaránt igaz mindhárom rétegre, hogy tagjai vezetői feladatokat látnak el, vagyis terheli őket valamekkora mértékű felelősség, illetve birtokolnak valamilyen mértékű döntési hatalmat. Ha pedig ezen túlmenően a vezetői réteget felbontjuk az alkalmazotti státusban álló felső és középszintű vezetők, valamint a tulajdonosi státussal bíró nagy- és középvállalkozók rétegeire, akkor azt is megvizsgálhatjuk, hogy az iskolai végzettséggel igazolt emberi tőke vajon hasonló megtérüléssel, illetve hatékonysággal szolgálja-e a munkaerőpiacon, illetve az áruk és szolgáltatások piacain megélhetésüket keresőket.

4.3.1 Vezetők

Mint azt korábban is láttuk, a felső és középszintű vezetők és a nagy- és középvállalkozók rétegébe tartozók mindössze 2/3-ának van felsőfokú végzettsége, a maradék 1/3 pedig elenyésző kivételtől eltekintve középfokú bizonyítvánnyal rendelkezik.

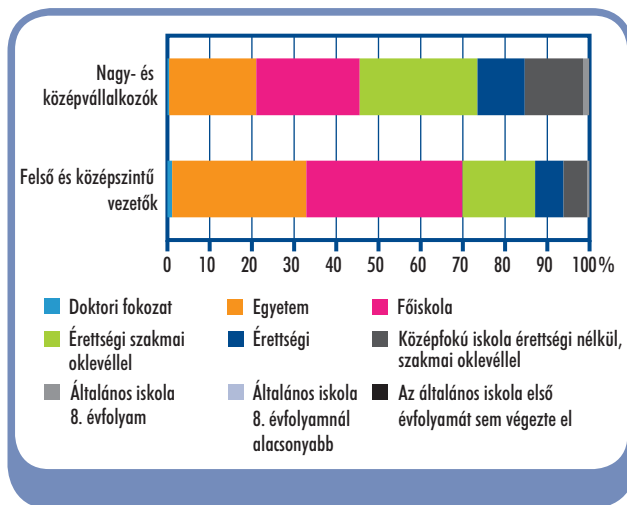
Ha azonban különválasztjuk az alkalmazotti státusban álló felső és középszintű vezetők rétegét, akkor azt láthatjuk, hogy körükben már 70%-os a felsőfokú oklevéllel rendelkezők részesedése, miközben a nagy- és középvállalkozók 46%-a diplomás. Ez alátámasztja azt a feltételezésünket, hogy e két társadalmi kategória jellemzői között jelentős eltérések vannak az emberi tőke tekintetében is.

A felsőfokú végzettségűeknek az alkalmazotti státusban álló vezetők rétegében való felülreprezentáltsága a bekerülési valószínűségek oldalán is jól megmutatkozik, hiszen miközben a főiskolai diplomával rendelkezőknek 5,4, az egyetemi diplomások 6,9, illetve a tudó-

mányos fokozattal is rendelkezőknek 7,2%-a tartozott ebbe a rétegbe, addig a nagy- és középvállalkozók közé már csak 1 és 0,5% közötti arányuk került.

A felsővezetői réteg 17%-a olyan emberekből áll, akik érettségivel és valamilyen szakképesítéssel is rendelkeznek, így nem állítható egyértelműen, hogy a felsőfokú végzettség minimumkövetelmény lenne, de ezt inkább az ilyen végzettséggel rendelkezőknek a felsőfokúakhoz viszonyított nagy tömege magyarázza, hiszen valójában még az ilyen középfokú bizonyítványok kombinációjával is alig több mint 1,6%-os a valószínűsége annak, hogy ebbe a rétegbe kerülhessenek. Ezen a ponton tehát nem hozott újdonságot a korábbi megállapításokhoz képest a vezetői réteg felbontása.

4.10 ábra Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók alrétegeinek megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011

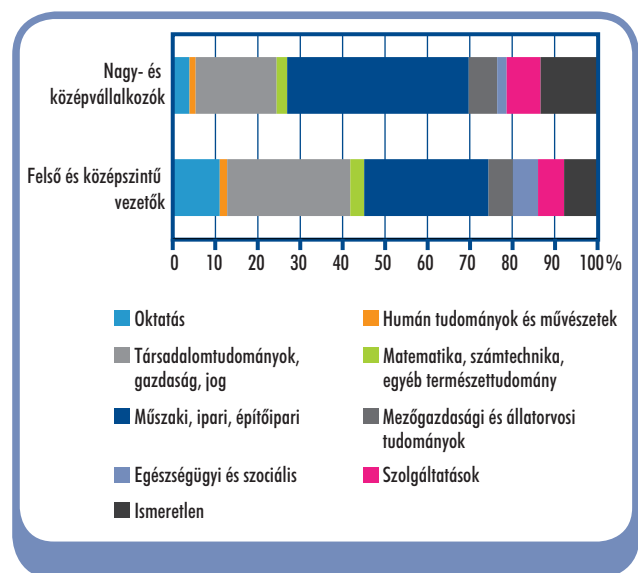

Ha megnézzük az alkalmazotti státusban álló vezetők rétegének képzettségi területek szerinti összetételét, és összevetjük ezt a nagy- és középvállalkozók összetételével, akkor jelentős eltérésekre figyelhetünk fel. Mindkét rétegben a műszaki végzettségük teszik ki a legnagyobb részarányt, de míg az előbbi esetben ez az érték közel 30, addig az utóbbiban 43%. Az alkalmazotti státusban álló vezetők között a társadalomtudományi, gazdasági, jogi végzettségük ugyanakkora részarányt alkotnak, mint a műszakiak, szemben a nagy- és középvállalkozókkal, akik körében feleannyi-

an sincsenek. A vezetők rétegében az oktatás-képzési területről érkezők alkotják a harmadik legnagyobb halmazzt, miközben a vállalkozói csoportban az ő arányuk a 4%-ot sem éri el. A teljesség kedvéért ehhez hozzá kell tenni, hogy az oktatási, valamint a társadalomtudományi, gazdasági, jogi mellett a mezőgazdasági, állatorvosi területen végzettek válnak relatíve legnagyobb arányban vezetővé és érdekes módon utóbbiak nagy-, illetve középvállalkozóvá is.

Ezek alapján meglehetősen megalapozott feltételezéssel élhetünk arra vonatkozóan, hogy az iskolai végzettségekkel igazolt emberi tőkének más formái hatékonyak az alkalmazotti, illetve a vállalkozói státusban, valamint rámutat ennek a specifikus tőkefogalomnak a korlátaira is, hiszen a fentiek alapján úgy tűnik, hogy a vállalkozóvá válás, illetve a vállalkozói sikeresség magyarázatánál ennek a tőkefajtanak a magyarázóereje alacsonyabb. Ennek okaként két tényezőre gyanakodhatunk; egyrészt arra, hogy a vállalkozás megalapításának és működtetésének feltételei között a gazdasági tőke – és esetleg a társadalmi tőke is – sokkal nagyobb szereppel bír, másrészt pedig arra, hogy a vállalkozói rétegeknél figyelembe kellene venni az emberi tőke egyéb, nem intézményesült formáit is, elsősorban azokat, amelyeket a családi szocializáció révén lehet elsajátítani, s amelyeket Bourdieu az inkorporált kulturális tőke fogalma alá sorolt be (*Bourdieu [1997]*).

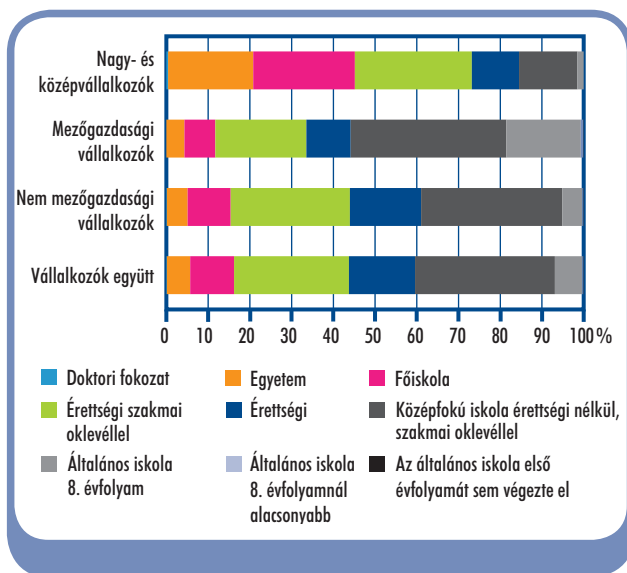
4.11 ábra Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók alrétegeinek megoszlása képzési terület szerint, 2011

4.3.2 Vállalkozók

Ha ezek után a nagy-, illetve középvállalkozók kategóriáját a két kisvállalkozói réteggel összevetésben vizsgáljuk, akkor értelmezésünk szerint egy sajátos intragenerációs mobilitási csatorna körvonalai is kirajzolódnak előttünk, ami a kivállalkozás megalapításától a sikeres nagyvállalkozássá fejlődésig terjed. Bár természetesen a különböző összetételű kategóriák alapján a tényleges, egyéni szintű mobilitásra vonatkozóan nem tehetünk megalapozott kijelentéseket, arra vonatkozóan azonban jó támpontokat nyújt, hogy milyen esélyekkel indulhatnak el a különböző fajtájú emberi tőkével rendelkezők a társadalmi felemelkedés útján.

4.12 ábra A vállalkozók különböző alrétegeinek megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, 2011

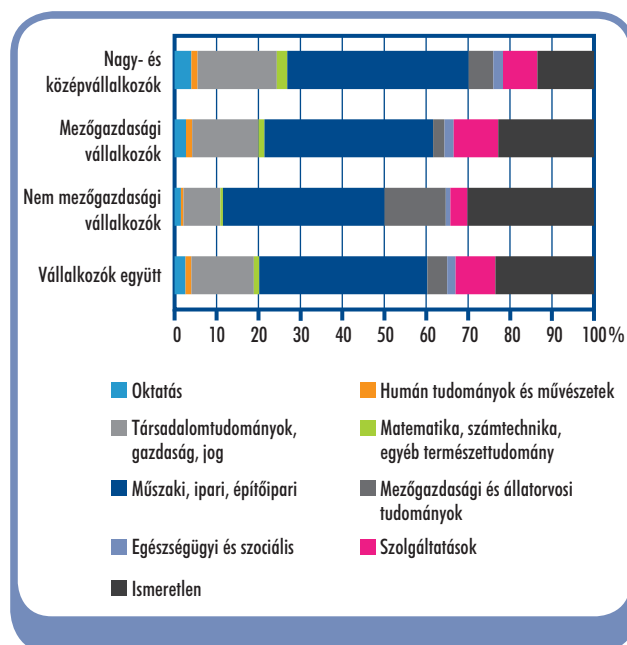

Az előzőekben megállapítottuk, hogy a nagy- és középvállalkozók között relatíve kisebb arányban vannak a felsőfokú végzettséggel rendelkezők, de a kisvállalkozókra ez hatványozottan igaz. A nem mezőgazdasági kisvállalkozóknak 78, míg a mezőgazdaságiaknak 69%-a középfokú végzettségű. Utóbbi rétegben viszonylag nagy számban vannak jelen az általános iskolai végzettségűek is. Úgy látszik tehát, hogy a vállalkozás mérete és a vállalkozó iskolai végzettsége között lehetséges valamiféle összefüggés, hiszen a felsőfokú végzettségűek közül arányaiban kevesen kezdenek vál-

lalkozásba, de azok, akik mégis belefognak, nagyobb valószínűséggel válnak sikeressé. A doktori fokozattal rendelkező vállalkozók 28, az egyetemi végzettségűek 17, a főiskolai oklevéllel rendelkezők 11%-a tartozik a nagy- és középvállalkozók rétegébe, szemben a középfokú végzettségűekkel, akiknél ez az arány 2–5% közötti, illetve az alacsonyabbakkal, akiknél 1%-os. A kisvállalkozók két kategóriája között is van eltérés, a mezőgazdasággal foglalkozók iskolázottság szerinti összetétele az alacsonyabb végzettségűek felé húz.

A képzettség területe szerinti megoszlások azt mutatják, hogy a matematikai, számítástechnikai és egyéb természettudományos területen végzetteknek lehet a legjobb esélyük arra, hogy nagyra nőjenek, hiszen az ilyen végzettségű vállalkozóknak 9%-áról mondhatjuk el, hogy a nagy-, illetve középvállalkozói rétegbe tartozik, miközben a szolgáltatások képzési területéről érkezőknek csak 4%-ára igaz ez. Emellett – talán némileg meglepő módon – viszonylag nagy valószínűséggel tartoznak e csoportba az oktatási területen diplomát szerzők is. A mezőgazdasági, illetve állatorvosi képzettséggel rendelkezők közel fele a mezőgazdasági kisvállalkozók rétegébe tartozott 2011-ben, és ebbe a rétegbe viszonylag nagy arányban kerültek be a műszaki területen végzettek is.

4.13 ábra A vállalkozók különböző alrétegeinek megoszlása képzési terület szerint, 2011

A vállalkozók között a legnagyobb számban középfokú végzettségűeket találunk, ami részben abból adódik, hogy középfokúak teszik ki a gazdaságilag aktív népesség legnagyobb részét, de abból is, hogy a vállalkozói hajlandóság úgy tűnik, hogy körükben a legnagyobb. Hasonló összefüggés látszik a mezőgazdasági vállalkozás alapítására való hajlandóságban is, ahol az iskolai végzettség emelkedésével tendenciózusan csökken a vállalkozók aránya. Az alacsonyabb iskolai végzettségűek nagyobb arányban vágnak bele mezőgazdasági vállalkozásba, és így a mezőgazdasági kisvállalkozók rétegének 19%-át általános iskolai végzettségűek alkotják. Összességében tehát azt látjuk, hogy a magasabb iskolai végzettség a vállalkozás sikeressége mellett a tevékenységi területtel is összefüggésbe hozható.

4.5 Következtetések

A fejezet fő kérdése az volt, hogy a különböző iskolai végzettségeknek, mint az emberi tőke sajátos formáinak mekkora szerepet tulajdoníthatunk 2011-ben Magyarországon a foglalkozási pozíciók és ebből következően a rétegződési hierarchia különböző helyeinek megszerzésében. Ehhez először röviden összefoglaltuk a közép- és felsőoktatási expanziónak a népesség egészének rétegződésére gyakorolt hatását. Megállapítottuk, hogy az iskolázottsági szint kivétel nélkül minden egyes rétegben emelkedett 2001 és 2011 között, de a legnagyobb mértékű változások a rétegződési hierarchia alsó felében történtek. Azt állítottuk továbbá, hogy túlképzés, illetve alulfoglalkoztatás egyöntetűen és abszolút értelemben kevésbé jellemző, azonban bizonyos képzési területeken relatív túlképzésre utaló jeleket találtunk.

A népszámlálási adatok még azt mutatják, hogy a magyar társadalomban a fiúk és lányok gyökeresen eltérő iskoláztatása a nemekhez kötődő foglalkozásokon keresztül a réteghelyzetre is erős hatással van, és így nemek szerint jelentősek az eltérések. A szellemi foglalkozású rétegekben a nők, a hagyományos fizikai foglalkozású rétegekben a férfiak felülreprezentáltak. A hagyományos nemek szerinti munkamegosztás te-

hát 2011-ben is jól láthatóan tükröződik a férfiak és a nők társadalmi-foglalkozási rétegek szerinti elhelyezkedésében.

Megállapíthatjuk, hogy a mai Magyarországon érdemes a tanulmányokba befektetni, és akiknek megvan erre a lehetőségük, azoknak nem érdemes megelégedniük a főiskolai diplomákkal. A végzettségi szint mellett azonban a képzettség területe is összefügg a réteghelyzettel és a karrierlehetőségekkel. A legfelső rétegekbe mind az egyetemi, mind a főiskolai szintű végzettségek közül a mérnöki, a gazdasági, a jogi és az orvosi diploma jelentheti a legjobb belépőt.

Vállalkozást legnagyobb számban középfokú végzettségűek indítanak, ami részben népességarányukkal áll összefüggésben, de adataink alapján nagyobb a vállalkozói hajlandóságuk is. Ezzel kapcsolatban feltettük azt a kérdést, hogy vajon a vállalkozás ma Magyarországon inkább lehetőségként vagy inkább kényszerként értelmezhető-e. Erre vonatkozóan minden kétséget kizáró válaszokkal nem szolgálhattunk, de adataink azt mutatják, hogy mindkettő állítás igaz lehet egy-egy adott körben. A felsőfokú végzettségűekre inkább az előbbi, míg a közép- vagy alulfokúakra inkább az utóbbi állítás lehet érvényes. Az alkalmazotti és a vállalkozói rétegek közötti eltérések kapcsán megállapíthatjuk azt is, hogy az iskolai végzettségekkel igazolt emberi tőke más hatékonysággal jut érvényre a két csoportban. Az emberi tőkének ez a formája, az alkalmazottak körében nagyobb szerepet tölt be.

Az ezredforduló utáni első évtizedben Magyarországon az iskolai végzettségekkel igazolt emberi tőkének erős hatása van a társadalmi rétegződésben elfoglalt helyre, de az iskolai végzettség szintje önmagában nem magyaráz meg mindent. Az összefüggések mélyebb megértéséhez az emberi tőke differenciáltabb meghatározására lenne szükség, ami figyelembe veszi a képzettség területét, továbbá az emberi tőke nem intézményesített formáit is. Végül meg kell jegyezni, hogy bár az emberi tőkének a társadalmi rétegződésben betöltött szerepe meghatározó jelentőségű, továbbra sem tekinthetünk el a tőke többi formájától, elsősorban a gazdasági és a társadalmi tőkétől.

5. A FOGLALKOZTATOTTAK RÉTEGZŐDÉSE

A foglalkoztatottak a társadalomnak azt a csoportját alkotják, amelynek vizsgálata talán a leginkább alkalmas arra, hogy képet adjon a társadalom aktuális foglalkozási-rétegződési viszonyairól. Az ő esetükben ugyanis közvetlenül, jelen időben érvényesülnek azok az anyagi körülményekkel, a fogyasztási szokásokkal, az életmóddal és az életesélyekkel kapcsolatos hatások és következmények, amelyeket a munkaerő-piaci és foglalkozási helyzettel összefüggésbe hozunk. A foglalkoztatotti státusz a legfontosabb jövedelemtípus, a munkajövedelem forrása, a jövedelmi biztonság alapja. A munkavégzésnek kiemelt szerepe van a társadalmi integrációban, a társadalmi, a kapcsolati tőke megalapozásában és fejlesztésében, emellett jelentős hatással van az egyén humán erőforrásainak, tudástőkéjének alakulására, így a társadalmi mobilitásnak is alapvető mozgatója és terepe.

Ebben a fejezetben az elmúlt tíz évben a foglalkoztatottak körében bekövetkezett legfontosabb változások felvázolására vállalkozunk. Ehhez először tömören áttekintjük a foglalkozási szerkezet változása kapcsán megfogalmazott legfontosabb elképzeléseket, illetve a korábbi vizsgálatok alapján megállapított trendeket. Ezt követően rátérünk eredményeink bemutatására. Külön foglalkozunk a réteghelyzet nemek és kor szerinti különbségeivel, a végzettségi szint emelkedésének hatásával, valamint a rendelkezésre álló információk szabta határokon belül kitérünk a munkavégzés egyéb körülményeinek

és a területi jellemzőknek a réteghelyzettel való összefüggéseire is. Ahogy a kötet bevezető fejezetében szó volt róla, a társadalmi-foglalkozási rétegséma a foglalkoztatottak esetében részletesebb bontásban is rendelkezésre áll, ami a változások mélyebb vizsgálatára ad lehetőséget.

5.1 A foglalkozási szerkezet változását befolyásoló tényezők

A foglalkozási szerkezet időbeli változásainak magyarázatára vonatkozóan többféle megközelítés létezik. Ezek értékelésére a foglalkoztatottak körében végzett vizsgálódások a legalkalmasabbak. Az ez irányú elméletek és elemzések (lásd pl. *Oesch–Rodríguez Menés* [2011], *Rimler* [2004]) azt vizsgálják, hogyan alakítják az egyes foglalkozásokat, azok tartalmi elemeit és a betöltéshez elvárt követelményeket, ezen keresztül pedig a foglalkozási és társadalmi struktúrát olyan társadalmi változások, mint a képzettségi szint emelkedése, a technológiai fejlődés, a fokozódó migráció vagy a munkaerő-piaci intézményi rendszerben történő különböző változások (pl. minimálbér alkalmazása). A jobb és örömtelibb, jól fizetett foglalkozások térnyerése várható, vagy a bizonytalan foglalkoztatást és alacsony jövedelmet biztosító munkáké? És mit jelent ez társadalmi szinten, hogyan hat ez a társadalmi egyenlőtlenségek alakulására?

A képzettségi szint általános emelkedése, valamint a technológiai változások együttesen és dinamikusan

hatnak a foglalkozások feladattartalmának, továbbá az ellátásukhoz szükséges képzettség és tudás alakulására. A technológiai fejlődés, a számítástechnikai eszközök használatának elterjedése szinte mindenhol, még a legegyszerűbb foglalkozásokban is érezteti hatását, ami magasabb képzettségi követelményeket támaszt a munkavállalókkal szemben. A széles körű tudás, a kreativitás, az új ismeretek gyors elsajátításának és a változásokhoz való gyors alkalmazkodásnak a képessége hasznosul az új vagy új tartalmakkal bővülő munkakörök betöltésénél. Ezek a változások a foglalkoztatási szerkezetre kedvező hatással vannak, felfelé tolják azt: a magasabb képzettséget igénylő, magasabb jövedelmű foglalkozási rétegek súlya növekszik a fizikai, újabban az adminisztratív, irodai foglalkozásúak rovására. Újabb vizsgálatok azonban a munkaerőpiac polarizálódására és a jövedelmi különbségek növekedésére hívják fel a figyelmet, vagyis a szellemi rétegek megerősödése mellett a szakképzetlen, főleg szolgáltatási foglalkozásúak csoportja is szélesedik. Ez a folyamat összhangban van azzal a feltételezéssel, miszerint a foglalkozások rutinszerűvé válnak, vagyis a technikai eszközök (technológia) jobb helyettesítői az (átlagosan fizetett) ipari és irodai munkáknak, mint a foglalkozási hierarchia alján elhelyezkedő személyi szolgáltatási foglalkozásoknak. A változások iránya természetesen annak függvényében alakul, hogy milyen válaszokat adnak a gazdasági és a társadalmi szereplők a társadalmi jelenségek által generált kérdésekre. Mindkettőre van nemzetközi példa, a gazdasági válság után arra is volt tapasztalat, hogy a jobban fizetett foglalkozásokban történt nagyobb lemorzsolódás, az egyszerűbb foglalkozásokhoz képest, ami a foglalkozási szerkezetet lefelé tolt.

Kiindulópontként egyrészt az elmúlt évtizedekben kirajzolódó nemzetközi folyamatokat vesszük alapul, másrészt megvizsgáljuk, hogy vajon folytatódott-e az a Bukodi által bemutatott trend, amely a 2000-es évek elejéig tartó 2 évtizedet jellemezte Magyarországon (Bukodi [2006]). A foglalkozási struktúra változásainak hosszabb időtávot felölelő elemzését Bukodi a KSH 1983. és 1992. évi társadalmi mobilitás felvételei és a KSH NKI 2002. évi *Életünk fordulópontjai* vizsgálat adatai alapján végezte el. Eredményei szerint

a vizsgált időszakban leginkább a polarizáció koncepciójával írhatók le a hazai változások, vagyis nőtt a magasabb képzettséget igénylő, önálló munkavégzést kívánó szakértői munkakörök, az alsóbb szintű értelmiségi és technikai foglalkozások aránya, és kisebb mértékben ugyan, de a betanított és a szakképzetlen munkásrétegek is bővültek. A középső rétegeket illetően azt mondhatjuk, hogy az irodai és a szakképzett ipari foglalkozásúak hányada csökkent, míg a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozási csoportok jelentősen növekedtek.

A vizsgált időszakban bekövetkezett struktúraváltás értékelésekor nem hagyhatjuk figyelmen kívül a gazdasági válság munkaerőpiacra gyakorolt hatását. A foglalkozási és ágazati szerkezetben megmutatózó változások az EU országaiiban általában a korábbi tendenciák felerősödésével jellemezhetők (lásd *Hurley–Storrie–Jungblut* [2011], *Ward–Ozdemir* [2011]). Általánosságban elmondható, hogy a jobban fizetett és magasabb képzettséggel párosuló munkák rugalmasabban reagáltak a válság hatásaira, és ezek voltak a fő nyertesei a korábbi hosszabb időszak foglalkoztatási növekedésének is. A válság legértelmezesebben a feldolgozóipart és építőipart sújtotta; a legdrámaibb foglalkoztatáscsökkenés ezekben az ágazatokban történt, ami elsősorban a középső rétegeket és jellemzően a férfiakat érintette. A válságot megelőző évtizedekben a szolgáltatási szektor rohamos fejlődéséből eredt a felső és alsó szegmensben végbement növekedés, a válság időszakában a középső tartományba tartozó foglalkozások visszaszorulása fokozza ezt a polarizációt. Szintén általános tapasztalat, hogy a válság előtti időszakban a foglalkoztatásnövekedés nagyrészt a jellemzően állami tulajdonú közszolgáltatásokhoz (oktatás, egészségügy stb.) kapcsolódott, ami a válság időszakában még erőteljesebben jelentkezett. Mivel az érintett foglalkozások inkább a nőkhez kötődnek, a nemek közötti foglalkoztatási résnek a korábbi évtizedekben tapasztalt szűkülése tovább erősödött. Fontos kiemelni még, hogy a válság a fiatalokat különösen kedvezőtlenül érintette, és az önállók körében is megfigyelhető bizonyos átstrukturálódás a másokat is foglalkoztató önállók felől az alkalmazottal nem rendelkező egyéni vállalkozók felé.

5.2 A foglalkoztatottak rétegződésének változása 2001 és 2011 között

A foglalkoztatottak rétegződése kapcsán az első kérdés, hogy miként alakul a foglalkoztatottak száma, illetve aránya a népességben belül. A foglalkoztatottak száma 10 év alatt 250 ezer fővel nőtt, ezzel összefüggésben a teljes népességben belüli arányuk is növekedett, 36%-ról 40%-ra. A foglalkoztatási ráta, amit a munkaképes korú, 15–74 évesek körére számolunk szintén (47%-ról 51%-ra) növekedett. A férfiak és nők foglalkoztatási rátája közeledést mutat, 12 százalékpontonról 10 százalékpontra csök-

kent a foglalkoztatási rátájuk közötti különbség (56, illetve 46%).

A foglalkoztatottak rétegződésének vizsgálatához tehát a kötetben alkalmazott három aggregált modell mellett a társadalmi-foglalkozási rétegsémából rendelkezésre áll egy részletes, harminc foglalkozási csoportot elkülönítő verzió is. A két népszámlálás közötti időszakban a rétegszerkezetben bekövetkező fő változásokat mindegyik szerint bemutatjuk (az 5.1-es táblázat az aggregált modellek eredményeit tartalmazza, az 5.1-es ábra pedig a társadalmi-foglalkozási rétegséma részletes csoportosítását).

5.1 tábla **A nemek társadalmi rétegek szerinti megoszlása a foglalkoztatottak körében**

(%)

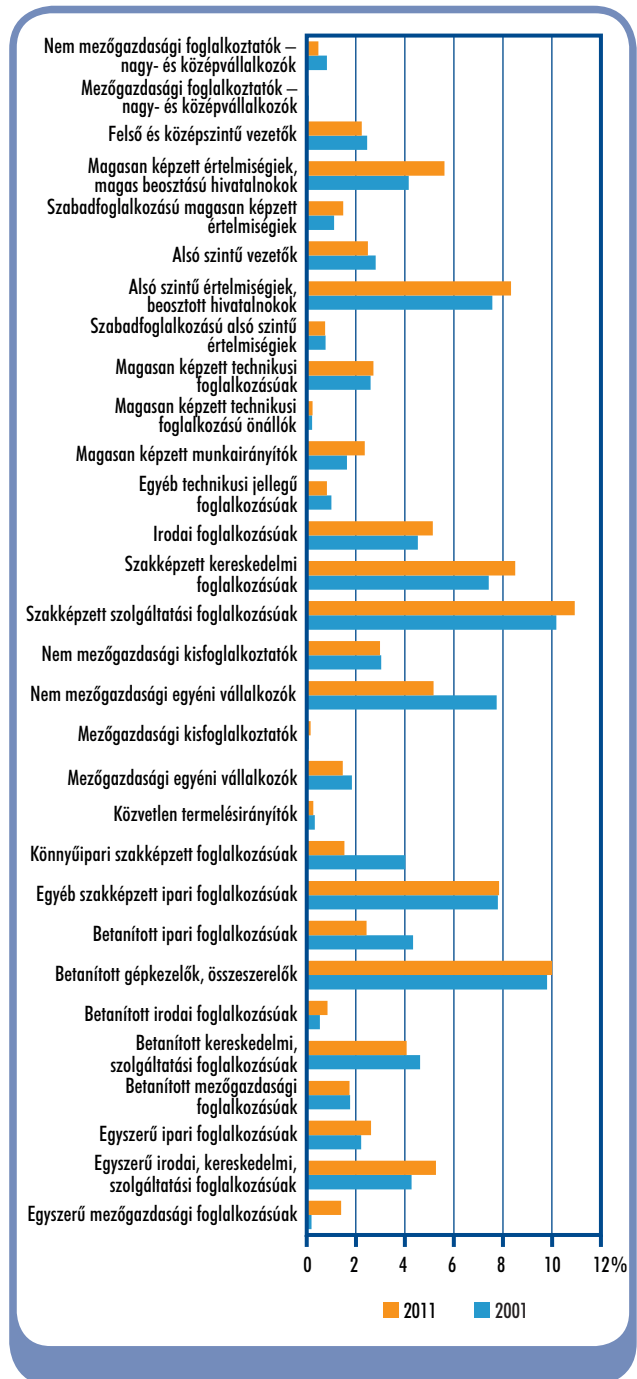
Társadalmi réteg	2001			2011		
	férfi	nő	összesen	férfi	nő	összesen
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	4,2	2,4	3,4	3,4	2,0	2,7
2. Magasan képzett értelmiségiek	5,6	4,9	5,3	7,5	6,7	7,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	12,9	18,9	15,6	14,2	20,0	16,9
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	11,5	36,9	23,1	14,3	38,0	25,4
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	13,1	8,1	10,8	9,7	6,4	8,2
6. Mezőgazdasági vállalkozók	2,7	1,0	1,9	2,1	1,0	1,6
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	18,1	5,1	12,1	16,5	1,9	9,7
8. Betanított munkát végzők	27,0	14,0	21,1	23,6	14,0	19,1
9. Egyszerű munkát végzők	5,0	8,7	6,7	8,7	10,0	9,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	5,2	4,3	4,8	6,1	4,1	5,1
2. Értelmiségiek	10,7	16,1	13,1	13,0	19,3	15,9
3. Egyéb szellemiek	13,8	29,6	21,0	13,2	27,2	19,8
4. Önálló iparosok, kereskedők	10,6	5,6	8,3	7,6	4,5	6,2
5. Szakmunkások	35,1	22,4	29,3	33,2	21,2	27,6
6. Betanított munkások	14,4	11,5	13,1	13,5	11,9	12,7
7. Segédmunkások	4,7	8,7	6,5	6,9	9,0	7,9
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,9	0,8	1,9	4,4	1,8	3,2
9. Mezőgazdasági önállók	2,7	1,0	1,9	2,2	1,0	1,6
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	1,3	0,4	0,9	0,8	0,2	0,5
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	4,3	2,5	3,4	4,5	2,6	3,6
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	13,9	8,3	11,4	10,2	6,8	8,7
B1. Vezetők, menedzserek	4,0	3,8	3,9	4,4	3,4	3,9
B2. Szakértők, értelmiségiek	8,6	14,5	11,3	10,5	17,3	13,7
B3. Egyéb szellemiek	10,8	27,1	18,3	11,7	25,8	18,3
B4. Szakmunkások	35,4	22,5	29,5	33,5	21,3	27,8
B5. Betanított munkások	16,6	12,2	14,6	15,8	12,6	14,3
B6. Segédmunkások	5,0	8,7	6,7	8,7	10,0	9,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Már a társadalmi-foglalkozási rétegséma összevont csoportjai alapján is megállapíthatjuk, hogy a foglalkoztatottak társadalmi rétegszerkezet-változása egyrészt a felsőbb kategóriák szélesedésének irányába mutat, másrészt további polarizáció mutatkozik, vagyis egyfajta aszimmetrikusan polarizált szerkezet látszik kirajzolódni. Ugyan a felső és a középvezetők körében némi visszaesés történt, a magasan képzett és az alsó szintű értelmiségiek aránya nőtt, vagyis a szellemi foglalkozások térnyerése folytatódott. A réteghierarchia legalján lévő egyszerű munkát végzők csoportja szintén bővült. Mindez az alsó tartományba tartozó – a válság által legérzékenyebben érintett kör –, a szakképzett ipari munkások rovására ment végbe, de a betanított munkások aránya is csökkent, habár kisebb mértékben. A középső tömböt alkotó csoportok közül a kisvállalkozók rétegei gyengültek, míg az adminisztratív jellegű, irodai foglalkozásúak, a rózsaszín gallérosok aránya kismértékben nőtt, ami a nemzetközi és Magyarország vonatkozásában is kimutatott trendbe nem illeszkedik (Bukodi [2006]). A kereskedelmi és szolgáltatási rétegek erősödése folytatódott, elsősorban a szakképzettek körében. A következőkben a rétegszerkezet változásait mélyebb bontásban is megvizsgáljuk.

Ahogy az 5.1-es ábra mutatja, a felső vezetők arányvesztése részben az egyéni vállalkozóként vagy társas vállalkozóként dolgozók arányának visszaeséséből adódik, ami a nagyfoglalkoztatók rétegeinek szűkülésében is jelentkezett. Emellett némileg csökkent az alkalmazottként dolgozó felső vezetők részesedése is, a legfelső rétegbe így a foglalkoztatottaknak már kevesebb mint 3%-a tartozott 2011-ben.

A szellemi tevékenységek felértékelődése nem új keletű, az elmúlt évtizedekben jelentős aránynövekedés jellemezte ezt a csoportot, mindkét nem tekintetében. A népszámlálási adatok is megerősítik, hogy a tudásintenzív, az informatikai-technikai infrastruktúrával kevésbé helyettesíthető, a feladatok komplexitásával és a munkavégzés vonatkozásában nagyfokú autonómiával jellemezhető munkakörök súlya növekszik. Leginkább a magasan képzett értelmiségiek rétege szélesedett: a közel 2 százalékpontos növekedés 7% fölé emelte e réteg súlyát. A vállalkozói kedv csökkenése itt is éreztette hatását, hiszen

5.1 ábra A foglalkoztatottak a társadalmi-foglalkozási rétegséma részletes verziója szerint

az aránynövekedés az alkalmazottként dolgozó értelmiségiek és hivatalnokok csoportjának erősödéséből adódott, a szabadfoglalkozású értelmiségiekénél a növekedés elenyésző.

Az alsó szintű vezetők és értelmiségiek csoportja 2011-ben a foglalkoztatottakon belül 17%-ot képviselt.

selt, ami valamivel magasabb a 10 évvel korábbinál. A csoporton belüli mozgásokat illetően elmondhatjuk, hogy míg az alsó vezetők aránya csökkent, az alsó szintű értelmiségiek, hivatalnokok megerősödtek, arányuk így a teljes foglalkoztatotti körben már több mint 8%. A szabadfoglalkozású alsó szintű értelmiségiek részesedése nem változott, továbbra is alacsony, az 1%-ot sem éri el.

A legnagyobb csoportot alkotó, a foglalkoztatottak negyedét (a nők 38%-át) lefedő szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási munkát végzők súlya szintén nőtt. Ha az alrétegekben végbement változásokat is megnézzük, láthatjuk, hogy az informatikai eszközökkel kiváltható rutin szellemi, irodai tevékenységet végzők körében a várt csökkenés csak a nők körében következett be. A férfiaknál növekedés ment végbe, ami azért is érdekes, mert korábban ebben a rétegben szinte egyáltalán nem képviseltették magukat. A sokkal nagyobb élőlétszámú szakképzett kereskedelmi és szolgáltatási rétegek súlya mindkét nem esetében nőtt.

A rendszerváltás egyik jelentős strukturáló erővel bíró változása, hogy a tervgazdaság helyett kialakultak a piactudás intézményei. Az 1990-es években ennek megfelelően ugrásszerűen megnőtt az önálló, vállalkozók aránya, és 2001-ben a kisvállalkozók csoportjaiba tartozók közel 13%-ot tettek ki. A vállalkozóként, önállóként dolgozók arányának növekedése a 2000-es évek elején megtorpant, és a válság körüli években csökkenni kezdett. A kisvállalkozói rétegek aránya 2011-re együttesen 10% alá esett, a legdrámaibb csökkenés az alkalmazott nélküli dolgozó vállalkozók körében történt, különösen a nem mezőgazdasági tevékenységet végzőket érintette kedvezőtlenül. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy a nők növekvő arányban képviseltetik magukat a kisvállalkozói csoportokban. A nem mezőgazdasági kisvállalkozók és egyéni vállalkozók háromnegyede a szolgáltatási szektorban dolgozik, ezen belül leginkább a kereskedelem, vendéglátás és szállítási ágazatokban. Az ipari szektoron belül 10% feletti a részesedése a feldolgozóipari és az építőipari ágazatoknak.

A munka világában bekövetkezett robbanásszerű technológiai változás hatása érhető tetten a fizikai

munkát végzők többségét magába foglaló közvetlen termelésirányítók, szakképzett ipari foglalkozásúak és a betanított munkát végzők részarányának csökkenésében. Az ipari foglalkoztatás hosszabb ideje tartó hanyatlása mellett a gazdasági válság is az ipari termelés visszaszorulásában érezte leginkább hatását. A szakképzett ipari munkások rétege 2,4, a betanított munkát végzők rétege 2 százalékpontos csökkenést szenvedett el. Mindkét réteg esetében az élelmiszeriparban, textiliparban, kézműiparban dolgozók szenvedték el a legnagyobb veszteségeket. A betanított gépkezelők és összeszerelők csoportja még szélesedett is, egyrészt az összeszerelő ipar térnyerésének, másrészt az automatizáció miatti foglalkozási átcsoportosulás miatt. A korábban szakképzett ipari munkások által végzett feldolgozóipari munkák rövid betanítás után, gépsorok kezelésével elvégezhető.

A korábbi trendbe illeszkedik és a nemzetközi tapasztalatokkal is összhangban van az az aránynövekedés, amely az egyszerű szakképzetlen munkát végzők társadalmi rétegénél tapasztalható. Annak ellenére, hogy ma már az egyszerű munkatevékenységek esetében is egyre terjed a technikai eszközök használata (például a takarítóknál a takarítógépek, portások munkájában az ún. beléptető rendszerek), úgy tűnik ezek inkább a képzettségi követelmények növekedésében jelentkeznek, mintsem a technológiai és informatikai fejlődésnek az élőlétszámot kiváltó hatásában. Az összességében 2,6 százalékpontos növekedése rétegfőcsoport szintjén a legnagyobb változást eredményezte, amiben jelentős szerepet játszik a közfoglalkoztatás kiterjesztése. A foglalkoztatott férfiak körében az arány 5-ről 9%-ra nőtt, és a nők közötti 1 százalékpontnyi növekedés 10%-os arányt eredményezett.

Némiképp eltér a foglalkoztatottaknak a másik két modell szerinti szerkezete (lásd az 5.1-es táblát). A társadalmi-foglalkozási rétegséma az alkalmazottakat a foglalkoztatás típusa szerint három csoportba sorolja. A szolgáltatói és a munkaszerződéses foglalkoztatási típus mellett a harmadik, köztes csoportba tartoznak a középszintű irodai, kereskedelmi és szolgáltatási jellegű foglalkozások, és ez a réteg képezi a foglalkoztatottaknak legnagyobb tömbjét. E modell alapján jól érzékelhető az ipari munkásság jelen-

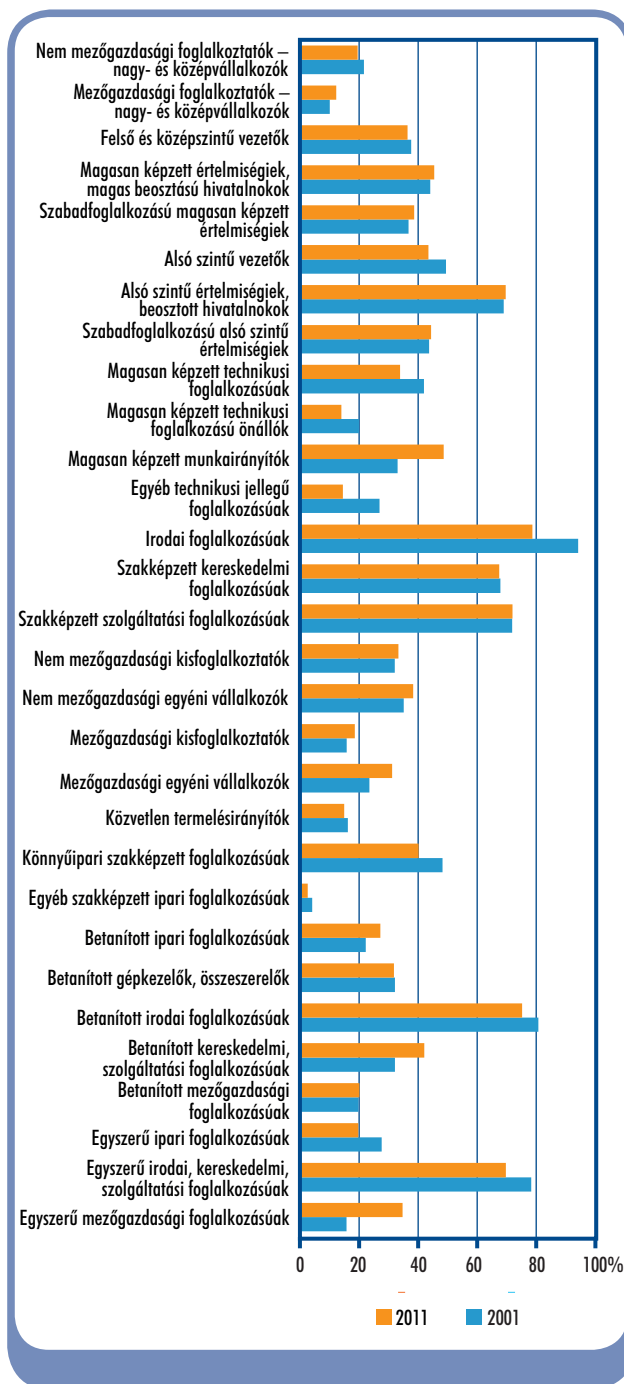
tős arányvesztése. A másik két modellben az eltérő megközelítés miatt a legnépesebb réteget stabilan a szakmunkások alkotják. Idesorolódtak a szakmunkás végzettséghez kapcsolódó foglalkozásúak, függetlenül attól, hogy a szolgáltatási vagy ipari szektorban dolgoznak-e.

A társadalmi-foglalkozási rétegsémához hasonlóan a polarizáció irányába mutat a másik két modell szerinti struktúraváltozás is. Határozottan mutatkozik meg a felsőbb rétegek erősödése, elsősorban az értelmiségé, a másik póluson pedig a segédmunkások és a mezőgazdasági fizikaiak rétegének növekedése. A munkajelleg-csoportosítás esetében a szélső csoportok erősödése egyértelműbben rajzolódik ki és kevésbé féldoldalas. Mivel ebben a modellben a vezetők az irányítottak, beosztottak számától függetlenül egy csoportot alkotnak, az ő körükben is jelentkezik növekedés, ami az értelmiséggel együtt határozottabban mutatja a magasabb képzettségű és jövedelmi vonatkozásban is előnyösebb helyzetű rétegek aránynövekedését. A vállalkozói kör sorvadása jól érzékelhető a normatív-funkcionalista modell szerinti struktúraváltozásból, ami a vállalkozókat, attól függetlenül, hogy milyen területen tevékenykednek, az alkalmazottak száma alapján sorolja 3 csoportba. A 9 fő feletti vállalkozások arányának kismértékű csökkenéséhez és az 1–9 főt foglalkoztatók minimális növekedéséhez képest jelentős az egyszemélyes vállalkozások részarányának csökkenése.

5.3 Nemek, illetve korcsoportok szerinti rétegződés

A foglalkoztatottak rétegszerkezetét nemek szerint vizsgálva látható, hogy a nők tömörülése nagyon erős és az elmúlt 10 évben némileg fokozódott is (lásd ehhez a társadalmi-foglalkozási rétegséma részletes verzióját az 5.2-es ábrán). Közel 40%-uk dolgozik alkalmazottként szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásokban, valamint további 20%-uk az alsó vezetői és alsó, szintű értelmiségi, hivatalnoki munkakörben. A férfiak esetében egyenletesebb az eloszlás, és mintha a változás a kiegyenlítődéssé irányába mutatna, de még mindig a szakképzett ipari, betanított és egyszerű fizikai rétegekben van koncentráció. A fizikai tömbön belül a szakképzett és betanított munkások rovására a szakképzetlenek felé történt beáramlás.

5.2 ábra **A nők aránya társadalmi rétegenként a foglalkoztatottak körében**

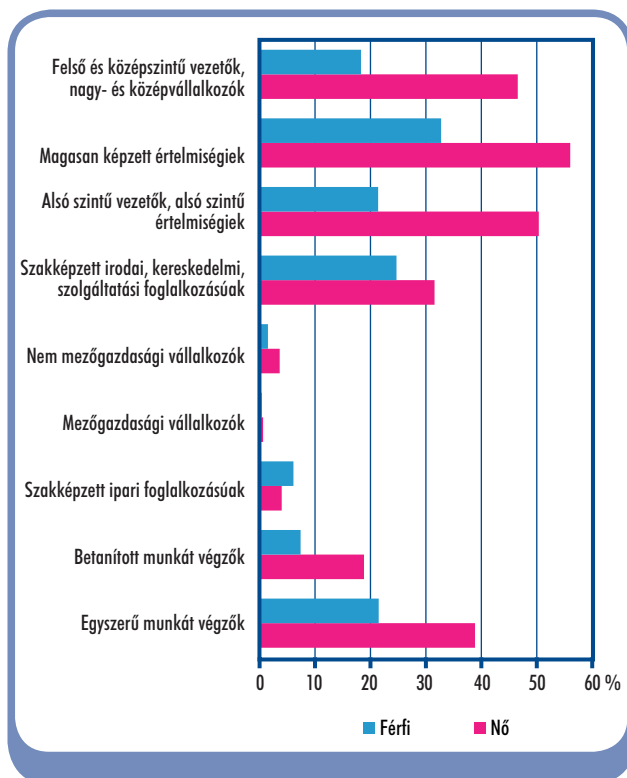

Nemek szerint külön vizsgálva is érdemes szemügyre venni a rétegszerkezetet. Az egyes rétegek nemek szerinti megoszlásának értékelésénél szem előtt kell tartanunk, hogy a foglalkoztatottak körén belül a férfiak némileg nagyobb arányban képviseltetik magukat, részesedésük 53%. A felsővezetői körben egyértelmű a férfiak túlsúlya, és ez mit sem változott az

elmúlt 10 évben. Az értelmiségiek körében már kiegyenlítettébb az összetétel, az alsó vezetők, alsó szintű értelmiségiek és beosztott hivatalnokok rétegében pedig a nők már felülreprezentáltak, az összes foglalkoztatotton belüli arányuknál nagyobb a részesedésük. Árnyaltabb képet kapunk, ha az alrétegek szintjén is megnézzük a nemek szerinti összetételt.

Figyelemre méltó, hogy az alsó szintű vezetők esetében a nők aránya 6 százalékponttal csökkent az elmúlt 10 évben, vagyis a korábban ezt a csoportot jellemző kiegyenlítettség megtörni látszik. A nők fölényét a vizsgált rétegben egyértelműen az alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok csoportjában jelentkező női dominancia okozza, ahol közel 70% a részesedésük, míg a többi alrétegben nem éri el az 50%-ot. Az érintett alréteg ágazati jellemzői is érdekes képet mutatnak: az idetartozó nők 70%-a a közigazgatásban vagy az állami tulajdon dominanciájával jellemezhető oktatásban, egészségügyben dolgozik, míg ugyanezen alrétegben a férfiaknak csupán 40%-a. A felső vezetők és felső értelmiségiek vonatkozásában

5.3 ábra A közigazgatásban és a közszolgáltatási ágazatokban dolgozók megoszlása társadalmi rétegenként, 2011

is igaz, hogy a nők többsége a közigazgatásban vagy a közszolgáltatást nyújtó ágazatokban tölti be pozícióját, míg a férfiaknál ez az arány sokkal alacsonyabb.

Egyértelmű nőuralomról beszélhetünk az irodai foglalkozásúakat tömörítő rétegek esetében; ez mind a szakképzett, mind a betanított és szakképzetlen csoportokra igaz. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy mindegyik érintett rétegben növekszik a férfiak aránya, de az ő foglalkoztatásuk jóval kisebb arányban kötődik a közszférához. A szakképzett szolgáltatási és kereskedelmi csoportokban továbbra is stabil a nők dominanciája.

Kismértékben ugyan, de némi növekedés mutatkozik a vállalkozói rétegeket illetően a nők arányában, de az érintett rétegekben dolgozóknak még így is legfeljebb a harmada nő.

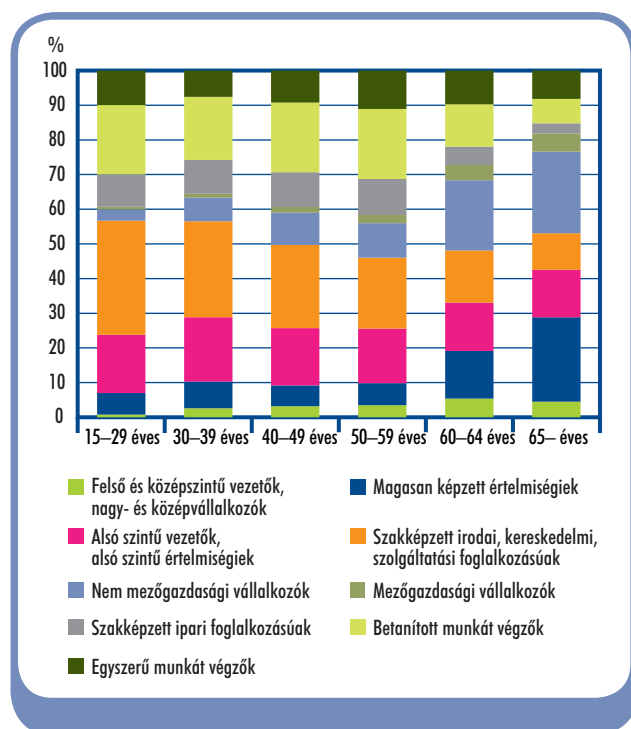
A szakképzett ipari munkás rétegben a nők amúgy is alacsony részesedése tíz év alatt a felére csökkent, míg a betanított munkások csoportjában kismértékben emelkedett. Közel kétszeresére bővült a nők aránya az egyszerű, szakképzetlen munkások körében.

A foglalkoztatottak rétegződését kor szerint vizsgálva is fontos jellegzetességekre figyelhetünk fel. Megállapíthatjuk mindenekelőtt, hogy a vizsgált 10 éves időtávot tekintve a foglalkoztatási ráta eltérően alakult az egyes korcsoportokban, amit a társadalmi ellátórendszerek változásai, az oktatási és a demográfiai folyamatok együttesen befolyásoltak. Míg a fiatalok (15–24 évesek) foglalkoztatottsága jelentősen csökkent az elmúlt évtizedben, addig az 50 év felettek részvétele a munkaerőpiacon látványos növekedést mutat. A tanulási ciklus hosszabbodása és a felsőoktatás expanziója, valamint a szűkülő munkakínálat alapjaiban formálta át a fiatalok munkaerő-piaci részvételét, közel 10 százalékponttal, 22%-ra csökkentve foglalkoztatási rátájukat. Ezzel szemben a nyugdíjkorhatár folyamatos emelkedése, majd 2011-ben a kerkedvezményes nyugdíjjogosultságok korlátozása, a rokkantsági ellátások felülvizsgálata az inaktív népesség egy részét visszaterelte a munkaerőpiacra, ami az idősebb korcsoportok foglalkoztatottságának növekedésében is jelentkezett. Az 50 és 60 év közöttiek foglalkoztatása közel 15 százalékponttal nőtt, de a 60 év felettek körében is jelentős mértékben emelkedett a foglalkoztatottak aránya.

A kor előrehaladtával változik a rétegstruktúra, amiben az egyéni életciklusban elfoglalt hely, a humán és társadalmi tőke alakulása, a karriermobilitás egyaránt tükröződik (lásd az 5.4-es ábrát). Míg a fiatalok (15–29 évesek) körében a kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak, addig a 40 év felettek esetében a vezetői és a vállalkozói rétegek képviselnek az átlagosnál nagyobb arányt. A 15–29 évesek egyharmada, de a 30–39 éveseknek is 28%-a dolgozik szakképzett irodai, szolgáltatási és kereskedelmi munkakörökben, ahol a dinamikus munkavégzés mellett az ügyféllel való személyes kontaktus is jellemző, továbbá gyakori a változó és nem tipikus munkaidő, munkarend (több műszak, esti és éjszakai munkavégzés), ami jobban tolerálható az életciklusnak ebben a szakaszában.

5.4 ábra A korcsoportok megoszlása társadalmi rétegek szerint a foglalkoztatottak körében, 2011

A magasabb életkori csoportok felé haladva egyre nő a vezetői, valamint a vállalkozói rétegek aránya, és ezzel párhuzamosan folyamatosan csökken a kevésbé fényes karrierrel kecsegtető köztes csoportba tartozóké. A nagyobb fizikai aktivitást igénylő munkás rétegek aránya mérséklődik valamelyest, de még az 50–59 évesek körében is együttesen 40% feletti a

részesedésük. A 60 év felettiéknél már látványos a fizikai csoportok arányvesztése, valamint az alkalmazottként folytatott kereskedelmi, szolgáltatási és alsó szintű szellemi foglalkozásúak is inkább a nyugdíjas státust választják, és kivonulnak a munkaerőpiacról. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy a kisfoglalkoztatottak és egyéni vállalkozók súlya 50 év felett növekedésnek indul, majd a 60 év felettek körében megugrik, és már 20–25%-ot képvisel. A nyugdíj előtt állóknál ez a szűkös munkapiac és a romló munkaerő-piaci pozíció miatt az alkalmazotti státus kényszerű alternatívája is lehet. Az idősebbek esetében viszont inkább arról lehet szó, hogy a jól működő vállalkozásokat a nyugdíjkorhatár betöltése után is érdemes továbbműködtetni, mert az ebből származó jövedelem jobb alternatívát kínál a nyugdíjjal szemben. A magas értelmiségi foglalkozásúak súlya is megnő az idős korosztályban mind az alkalmazottak, mind az önállók körében. A szakmai vagy tudományos karrier az életciklus késői szakaszaiban is tovább ívelhet, nem ér véget a nyugdíjkorhatár betöltésével.

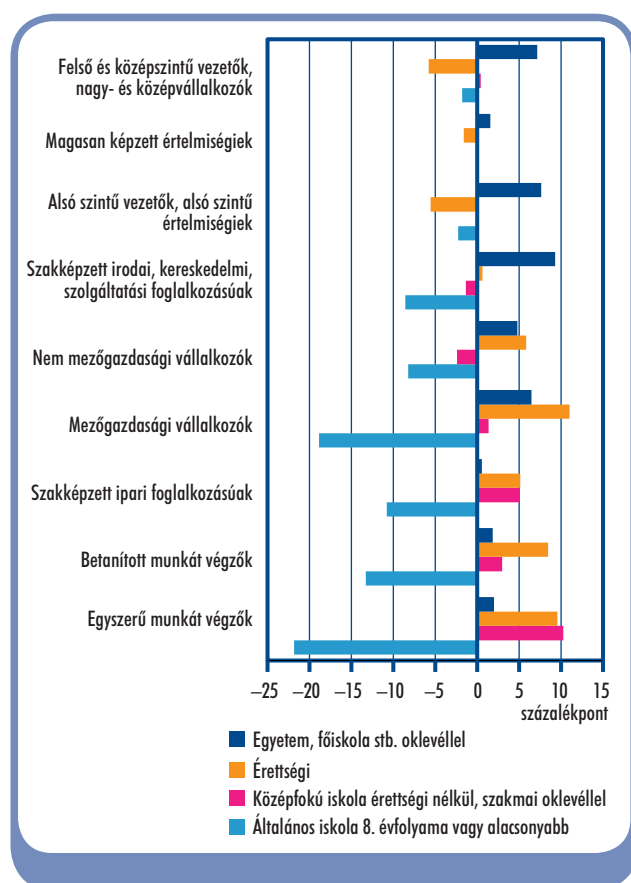
5.4 A képzettségi szint emelkedésének hatása a rétegszerkezetre

A képzettség és a rétegződés összefüggéséről már szó volt a kötet negyedik fejezetében. Az elmúlt időszakban a képzettségi szint általánosan emelkedett, ami a foglalkoztatottak esetében sincs másképp: egyértelmű a minden foglalkozási réteget érintő pozitív változás. A legalacsonyabb képzettségűek korábban is alulreprezentáltak voltak a foglalkoztatottak körében, de 2011-re ez tovább fokozódott, arányuk 8,9 százalékponttal, 11,5%-ra esett vissza. Ezzel szemben a felsőfokú végzettségűek a foglalkoztatottaknak 2011-ben már az egynegyedet tették ki.

A képzettségi szint változásának a foglalkozási szerkezet alakulását befolyásoló hatása hangsúlyosabban mutatkozik meg a foglalkoztatottak körében, a keresleti oldal válaszai ugyanis elsősorban itt érhetőek tetten. Ha a kínálati oldal képzettségének emelkedése a keresleti oldalon a szellemi munkakörök iránti megnövekedett igénnyel találkozik, vagyis a munkaerőpiac képes úgy felszívni a magasabb képzettségű munkaerőt, hogy a magasabb végzettségűeknek a végzettségüknek megfelelő munkát tud kínálni, akkor

a foglalkozási szerkezet felfelé tolódik. Ha a kereslet nincs összhangban a kínálattal, akkor a magasabb iskolai végzettségűek egyre gyakrabban találják magukat kevésbé kedvező pozíciókban, vagyis nő a képzettségi alulfoglalkoztatás. Ez egyben a képzetlen rétegek foglalkoztatásból való kiszorításával is jár, növelve a munkanélküliséget.

5.5 ábra A különböző szintű iskolai végzettséggel rendelkezők arányának változása társadalmi rétegenként a foglalkoztatottak körében, 2011

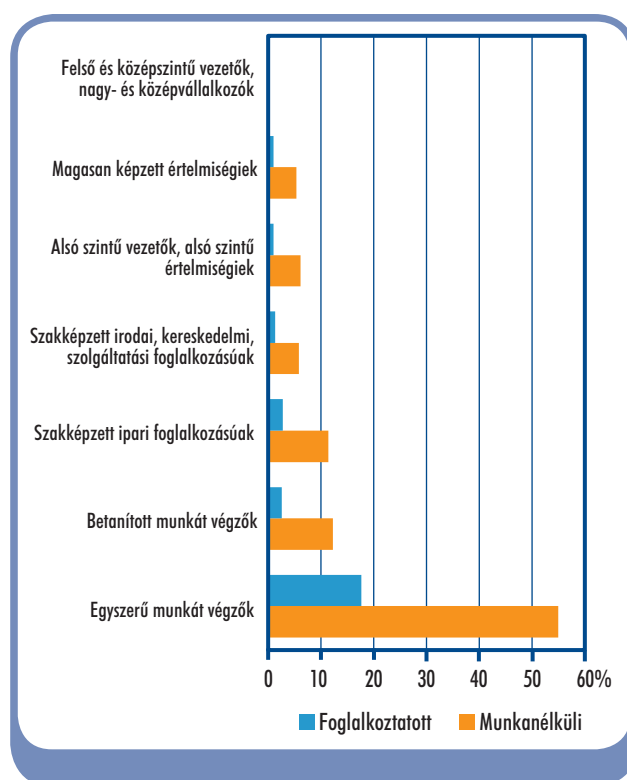
Az iskolai végzettség emelkedésével párhuzamosan a felsőbb rétegek aránya is növekedett az elmúlt 10 évben, vagyis azt mondhatjuk, hogy a képzettség növekedését követte a foglalkozási struktúra változása. Ugyanakkor a képzettségi alulfoglalkoztatás jeleit is tapasztalhatjuk, vagyis a képzett munkaerő egy része olyan foglalkozásokban kénytelen dolgozni, ahol tudása, készségei kihasználatlanok maradnak. Ez a jelenség legmarkánsabban az egyszerű munkát végzők körében jelentkezik, ahol 44%-ra esett az alacsony végzettségűek aránya (ez 2001-ben még 66%

volt). Nőtt a szakmunkás végzettséggel rendelkezők részesedése is, az érettségizettek megkétszereződött, és egyre többen felsőfokú végzettséggel látják el ezeket a feladatokat. A betanított munkások, szakmunkások körében is látható hasonló tendencia, ha nem is olyan erős, mint az egyszerű munkát végzők esetében.

5.5 A foglalkoztatás és a munkavégzés körülményei

A foglalkoztatottak rétegződésének foglalkozási viszony szerinti vizsgálata az önálló, vállalkozói rétegek arányának csökkenése mellett a közfoglalkoztatottak és az alkalmi munkások térnyerése miatt érdemel különös figyelmet. A népszámlálás adatköre nem ad túl nagy teret a foglalkoztatás körülményeinek vizsgálatára, azonban ezek a rendszertelen és rövid távú foglalkoztatási formák a foglalkoztatás biztonságának jó mutatói lehetnek, továbbá a réteghelyzettel való összefüggésük is szembeűnő.

5.6 ábra A közfoglalkoztatottak és az alkalmi munkások együttes aránya társadalmi rétegenként a foglalkoztatottak és a munkanélküliek körében, 2011

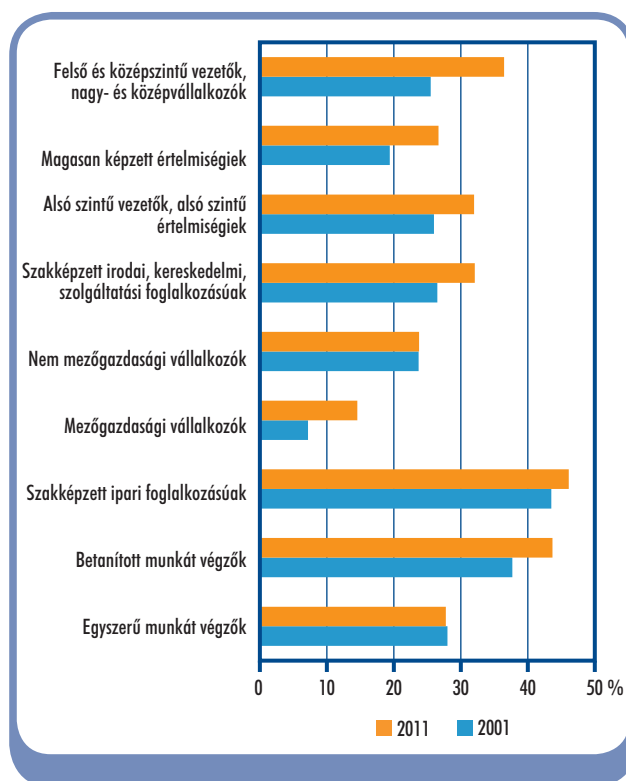
Míg 2001-ben elenyésző volt a közmunkások száma, addig 2011-re a foglalkoztatásnak ez a formája igen elterjedté vált. A növekedés összhangban van a foglalkoztatáspolitikai eszköz 2009-től kezdődő egyre intenzívebb alkalmazásával, valamint a szociális segélyezési rendszer *workfare* jellegével, ami a közfoglalkoztatásban való részvételhez köti az ellátást. A közfoglalkoztatás határozott és jellemzően rövid idejű, időszakos munkavállalást jelent, ami törekennyé teszi a foglalkoztatást. Ez jellemzően a foglalkoztatott és a munkanélkülistátus közötti ingázást eredményezi, mely nyilvánvalóan a jövedelem fluktuációjában is jelentkezik, az alacsony munkajövedelem és a még alacsonyabb társadalmi jövedelem váltakozásában. Az 5.6-os ábrán – amely nem csupán a foglalkoztatottak jellemzőit mutatja be, hanem a munkanélküli népességét is előző foglalkozásuk jellemzői szerint – jól látszik, hogy a szakképzetlenek rétegében a legmagasabb ennek a foglalkoztatási formának az aránya, a munkanélküliek körében 50% feletti.

Az adatok azt mutatják, hogy 2011-ben az állásvesztés az egyszerű, szakképzetlen munkásokat fenyegette a leginkább, az ebbe a rétegbe tartozók 13%-a volt közmunkás, és további 4%-a alkalmi munkás, ami rendszerint szintén időszakos foglalkoztatást és alacsony jövedelmet biztosít. Ahol a foglalkoztatás biztonsága törékeny, a munkajogok gyengék, ott a megfelelő jövedelemhez való jog is sérül. Habár a szellemi-fizikai tengelyt tekintve a fizikai rétegek felé haladva növekszik ez a bizonytalansági faktor, még a szakképzett ipari és a betanított foglalkozásuk esetében is viszonylag alacsony szinten marad. A vizsgált dimenzióban az egyszerű foglalkozásúak rétege viszont határozottan elkülönül, mondhatni leszakad a többi rétegtől.

A foglalkoztatottak közlekedési szokásaira áttérve megállapíthatjuk, hogy 2001 óta jelentősen megnőtt a napi ingázók aránya (lásd az 5.7-es ábrát). A növekedés a nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak és egyéni vállalkozók és az egyszerű, szakképzetlen munkások rétegein kívül az összes társadalmi csoportot érintette. A legjelentősebb növekedés a felső és középvezetők rétegében volt, amihez hozzájárulhatott a tehetősebbek budapesti és nagyvárosi agglomerációba történő kiköltözése. Így ebben a rétegben 35% fölé emelkedett

az ingázók aránya. A legnagyobb arányban mégis a szakképzett ipari munkások és a betanított munkások hajlandók lakhelyüktől eltérő településre eljárni, hogy dolgozhassanak; 45%-uk ingázik.

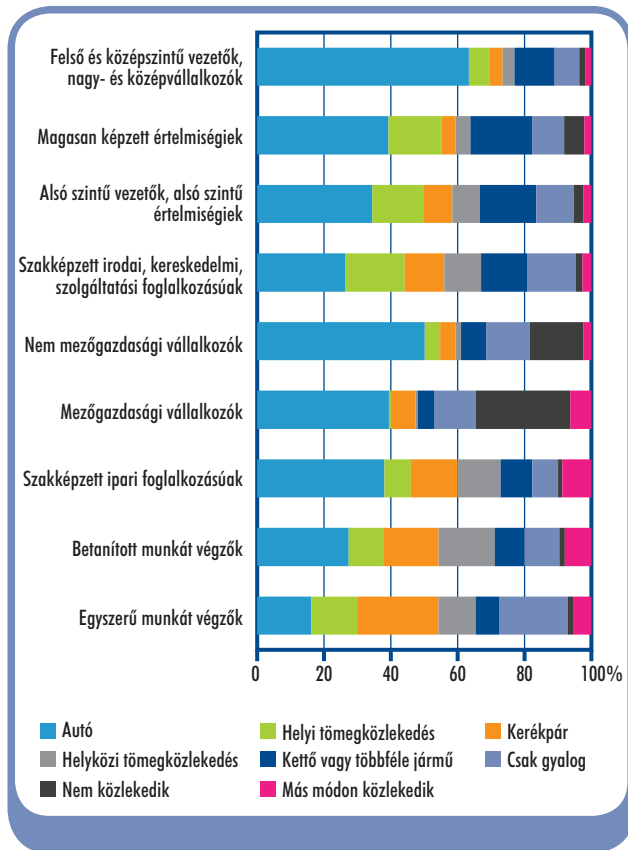
5.7 ábra A napi ingázók aránya társadalmi rétegenként a foglalkoztatottak körében

A foglalkoztatottak közlekedési szokásai, illetve az általuk jellemzően használt közlekedési eszköz a státusukkal összefüggésbe hozható jövedelmi helyzettel, a településtípus szerinti területi elhelyezkedéssel és az ingázási gyakorisággal mutatnak szoros összefüggést (lásd az 5.8-as ábrát). A leggyakoribb munkába járáshoz használt közlekedési eszköz az autó. Ez alól csupán az egyszerű, szakképzetlen munkások képeznek kivételt, esetükben a kerékpár a legnépszerűbb. A legnagyobb arányban a felső vezetők és a nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, egyéni vállalkozók mennek munkába autóval: 63, illetve 50%-uk. A felső vezetők esetében ez összefügghet az ingázók nagy arányával, valamint hogy magasabb jövedelmükből finanszírozni tudják a közlekedésnek ezt a költséges formáját. A helyi tömegközlekedési eszközök (autóbusz, villamos, metró) használata a városias rétegek, a szellemi

munkát végzők és az irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak körében jellemző. A fizikai foglalkozásúak használják legnagyobb arányban a kerékpárt, ami összefüggésben lehet a vidéki kisvárosok és főleg a községek infrastrukturális elmaradottságával.

5.8 ábra A társadalmi rétegek megoszlása a munkába járáshoz igénybe vett közlekedési eszköz szerint a foglalkoztatottak körében, 2011

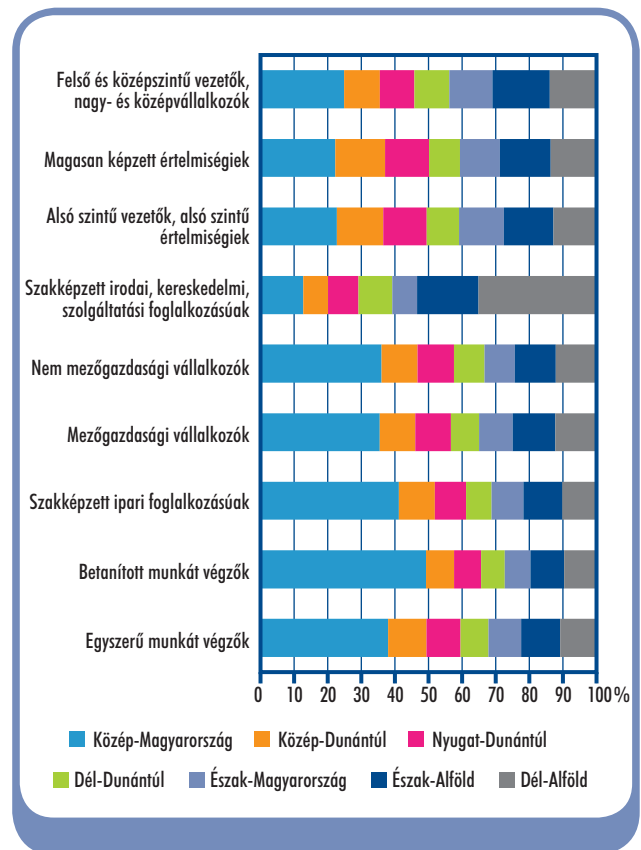
5.6 Területi egyenlőtlenségek, területi koncentráció

Maga a foglalkoztatottság mértéke és a foglalkoztatottak rétegződése is markáns területi egyenlőtlenségeket mutat. Az országos átlagnál magasabb arányban élnek Budapesten a vezetői és az értelmiségi foglalkozásúak, hivatalnokok, valamint általában a magasan képzett rétegek. Kiemelkedő, 40% a Budapesten élők aránya a magas és alsóbb szintű szabadfoglalkozású értelmiségiek körében. A mezőgazdasághoz kapcsolódó foglalkozásúak mellett, nagyobb arányban élnek községben a betanított ipari foglalkozásúak és gépkezelők, valamint a szakképzetlen munkások. Elmondhatjuk, hogy a településhierarchiában

lefelé haladva a rétegszerkezet lefelé tolódik. A községekben a jellemzően ipari fizikai és a szakképzetlen rétegekbe tartozók aránya 50% feletti, több mint kétszerese a budapesti aránynak. Fordított a helyzet a szellemi rétegeket illetően, ezek aránya folyamatosan csökken Budapesttől a vidéki városokon keresztül a községekig.

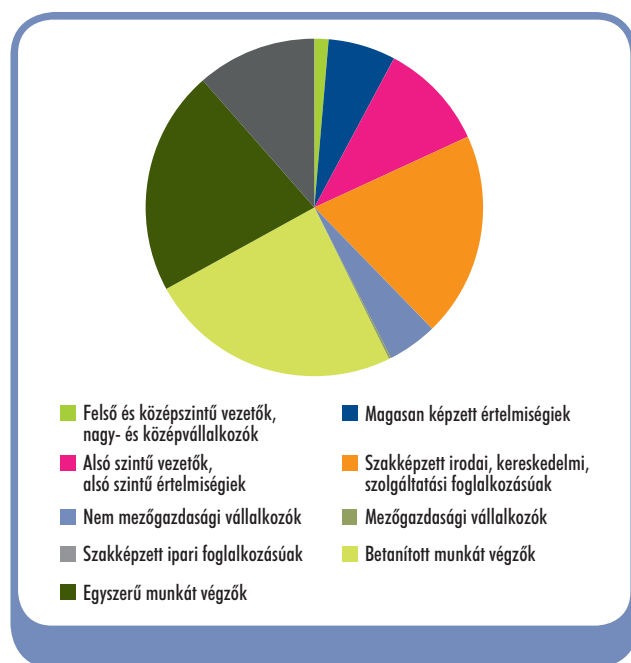
A rétegszerkezet sajátosságait régióként vizsgálva nagy területi koncentráció tapasztalható a vezetők és a szellemi munkát végzők rétegeinek, a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak és a nem mezőgazdasági kisvállalkozók körében. Ahogy az 5.9-es ábra mutatja, ők nagy arányban kötődnek Közép-Magyarország régióhoz, az értelmiségi, szakértő hivatalnoki réteg csaknem 50%-a él itt. A szakképzett és betanított ipari munkásság és szakképzetlenek csoportjainak területi elhelyezkedése kiegyenlítettebb, míg a mezőgazdasági kisvállalkozók és egyéni vállalkozók nem meglepő módon Dél-Alföld régióban erősen felülreprezentáltak.

5.9 ábra A társadalmi rétegek megoszlása régióként a foglalkoztatottak körében, 2011

A fokozódó migrációs folyamatok indokoltá tesz a nem tartósan, egy évnél nem hosszabb ideje külföldön tartózkodók (külföldön élők, de időszakonként hazajárók) külön vizsgálatát. A foglalkoztatottnak 1,4%-a, 57 ezer fő tartozott közéjük a 2011. évi népszámlálás idején. Egynegyedük szakképzett ipari foglalkozású, további 22% a betanított munkások és 11% a szakképzetlenek közül került ki, vagyis a többség fizikai munkát vállalt. Ez az arány jelentősen meghaladta a teljes foglalkoztatotti körben mért részesedésüket, vagyis a külföldön tartózkodók között 2011-ben felülreprezentáltak voltak a fizikai foglalkozásúak. Jelentős arányt képviselt a szakképzett irodai, kereskedelmi és szolgáltatási réteg, ezen belül a szakképzett kereskedelmi foglalkozásúak csoportja.

5.10 ábra A külföldön dolgozók megoszlása társadalmi rétegek szerint, 2011

5.7 Következtetések

Összességében megállapíthatjuk, hogy a foglalkozási rétegszerkezet időbeli változása 2001 és 2011 között leginkább a polarizáció irányába mutat, és többé-kevésbé a nemzetközi foglalkozásstruktúra-változás trendjébe illeszkedik. Összhangban Bukodi korábbi eredményeivel, mely az 1983 és 2002 közötti időszakot öleli fel, úgy tűnik a polarizációs folyamatok tovább folytatódtak. Ez azt jelenti, hogy 2001 óta a szellemi foglalkozásúak aránya tovább nőtt, míg a réteghierarchia középső tömbjében az egyéni vállalkozók, az alsó tartományban pedig a szakképzett ipari munkások és a betanított munkások aránya jelentősen csökkent. A másik szélső póluson, a szakképzetlen munkát végzők csoportjában viszont jelentős növekedés történt, ami részben a közfoglalkoztatás kiterjesztésével függött össze, és elmondható, hogy ez a réteg határozottan elkülönülő csoportot alkot a foglalkoztatottakon belül. A vizsgált egyenlőtlenségi dimenziókban, az iskolai végzettség, a foglalkoztatási biztonság és a területi elhelyezkedés tekintetében is a legkedvezőtlenebb jellemzőkkel bír. A köztes csoportba tartozó szakképzett kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozású rétegek erősödése folytatódott, a rózsaszíngallérosok, a rutin irodai foglalkozásúak körében azonban nem tapasztaltuk azt a csökkenést, amit a nemzetközi trendek és a korábbi hazai tapasztalat alapján várhattunk volna, és ami a technológiai fejlődés következtében indokolt lehetne.

A képzettségi szint emelkedése minden foglalkozási rétegben megmutatkozik, és jól látható ennek kedvező hatása a rétegszerkezet felfelé tolódásában. Ugyanakkor a képzettségi alulfoglalkoztatottság jelei tapasztalhatók, különösen a fizikai rétegek esetében, ahol növekszik a (túl)képzett munkaerő aránya.

6. A NEM FOGLALKOZTATOTTAK RÉTEGZŐDÉSE

A foglalkozáson alapuló rétegződési modellek a társadalom tagjait munkaerő-piaci, foglalkozási pozícióik alapján helyezik el a társadalmi struktúrában mivel, mint Záhonyi Márta és Bukodi Erzsébet írja, „a munkapiaci/foglalkozási pozíció nagymértékben befolyásolja az egyének életesélyeit: lényeges mértékben összefügg az egészségi állapotukkal, a jövedelmi/anyagi viszonyaikkal, a szabadidő eltöltési szokásaikkal, a gyermekek továbbtaníttatását célzó terveikkel stb. Ez viszont azt jelenti, hogy (...) a társadalmi egyenlőtlenségek megragadásának az egyik legfontosabb eszköze lehet a munkaerő-piaci/foglalkozási helyzeten alapuló réteg-hovatartozás” (Záhonyi–Bukodi [2004]: 15. old.).

A kötetben bemutatott három foglalkozási séma közül kettő – a társadalmi-foglalkozási rétegséma, valamint a munkajelleg-csoportosítás – a társadalom tagjait a foglalkozása, a munkaköre, illetve ha az adatfelvétel idején nem dolgozott, akkor a legutolsó foglalkozása, illetve munkaerő-piaci jellemzői alapján sorolja a modell megfelelő kategóriáiba. E két séma tehát a fő nemzetközi példákhoz – mint az EGP vagy az ESeC – hasonlóan, nem tekinti önálló rétegeknek a különböző nem foglalkoztatott, illetve inaktív csoportokat, sem létszámuk, sem a társadalmon belüli arányuk, sem belső szerkezetük nem ismerhető meg belőlük.¹⁾ Több hazai és külföldi szerző bírálja ezt a

széles körben elterjedt gyakorlatot, s különböző javaslatok is megfogalmazódtak a használatban lévő modellek korrekciójára (lásd pl. *Andorka* [1994], *Hradil* [2010], *Spéder* [2000a], [2000b], *Bukodi–Fóti–Lakatos–Záhonyi* [1999], *Huszár* [2012]). A kötetben bemutatott harmadik, normatív-funkcionalista osztálymodell ezt a sort folytatja, amikor a gazdasági aktivitás ismérvét az első szinten bevonja a csoportképző ismérvek közé.²⁾

A nem foglalkoztatott csoportokhoz kapcsolódó fő dilemmát talán Róbert Péter fogalmazta meg a legvilágosabban, amikor felvetette, hogy vajon „[mi] a valós osztályhelyzete (vagy társadalmi státusa) a nyugdíjasoknak: az utolsó foglalkozás, alkalmazás szerinti helyzet, avagy a nyugdíjas státus” (Róbert [1997] 41. old.). Jelen elemzés ennek szellemében egyrészt arra keresi a választ, hogy mennyiben módosítja a társadalomképünket az, ha a foglalkoztatott és a nem foglalkoztatott népességet külön kezeljük, és nem mossuk össze utolsó foglalkozásuk alapján a munkaerőpiacon jelenleg és korábban részt vevőket. Másrészt a fejezet másik fontos megválaszolendő kérdése, hogy a különböző nem foglalkoztatott csoportok között milyen hasonlóságok, illetve különbségek vannak.

A következőkben először a vizsgálatba bevont nem foglalkoztatott csoportokat definiáljuk, majd bemu-

¹⁾ A munkaerőpiacról kiszakadók csoportjának bevezetése miatt a társadalmi-foglalkozási rétegsémára csak részben igaz ez az állítás. Lásd ezzel kapcsolatban részletesen a kötet bevezető fejezetét.

²⁾ Lásd ezzel kapcsolatban a kötet bevezető fejezetét, illetve a részletes elméleti indokláshoz lásd: Huszár [2013a] [2013b] [2013c].

tatjuk, hogy milyen megfontolások alapján érdemes külön rétegeként elemezni őket. Ezt követően a csoportok nagyságát, társadalmon belüli arányát és ennek időbeli változását ismertetjük, majd megvizsgáljuk az egyes csoportok jellegzetességeit. Végül a foglalkoztatott és a nem foglalkoztatott népesség belső szerkezeti jellemzőit hasonlítjuk össze.

6.1 A nem foglalkoztatott csoportok helye a társadalomszerkezetben

A nem foglalkoztatottak nem képeznek homogén réteget, a tanulóktól kezdve a munkanélkülieken és a fogyatékosokon át a nyugdíjasokig különféle korú, képzettségű, egészségi állapotú csoport tartozik e körbe. E sok szempontból heterogén tömeget érdemes további csoportokra bontani.

A munkaügyi statisztikák különbséget tesznek a gazdaságilag aktívak, illetve az inaktívak között. Az inaktívak tovább bonthatók az inaktív keresők, illetve az eltartottak alcsoportjaira. Ezek közül az elemzés az inaktív keresőkre, illetve ezen belül a saját, illetve hozzátartozói jogon öregségi nyugdíjasokra, a rokkantnyugdíjasokra, a gyermekgondozási ellátásban részesülőkre, valamint az egyéb inaktívakra terjed ki. Az aktív népesség legnagyobb csoportját a foglalkoztatottak teszik ki, akikkel értelemszerűen nem foglalkozunk ehelyütt.³⁾ Szintén a gazdaságilag aktívak közé tartoznak a munkanélküliek, akikre kiterjesztjük a vizsgálódásunkat.⁴⁾

A nem foglalkoztatott csoportokhoz tartozók száma meghaladja a foglalkoztatottakét Magyarországon. Már ezért is érdemes minél pontosabb képet kapnunk róluk, amikor a társadalom szerkezetét vizsgáljuk. Számbeli jelentőségük mellett azonban a foglalkozási modellt kiegészítő, módosító szerepük miatt is fontosak; más társadalomképet alkothatunk attól függően, hogy miképpen „számolunk el” velük a foglalkozási szerkezetben. Érdemes ezért mérlegelni, hogy milyen érvek szólnak amellett, hogy a különböző nem foglalkoztatott csoportokat önálló rétegeknek tekintsük.

A nyugdíjas- és rokkantnyugdíjas csoport foglalkozási életpályája többnyire lezárt, aminek egyéni és társadalmi szempontból egyaránt fontos konzekven-

ciái vannak. Az egyének számára a nyugdíjaslét azt jelenti, hogy életesélyük, különböző anyagi és kulturális körülményeik, életmódjuk változása már nem függ a foglalkozási szerkezetben elfoglalt helyük változásától, mivel nincs módjuk a lefelé vagy felfelé történő foglalkozási mobilitásra. A munkaerő-piaci helyzet foglalkozáson kívüli meghatározó tényezői, mint a tőke-munka viszony, a vezető-beosztott közötti hatalmi viszony, a képzettség szintjéből adódó előnyök stb. már csak közvetve, a jövedelem nagyságán és a felhalmozott vagyon mennyiségén keresztül hatnak életükre. Nem kell félniük az állásvesztéstől sem, a bizonytalanság helyett – legalábbis jövedelmi szempontból – a biztonságos, kiszámítható jövőre építhetnek. A nyugdíjasok és általában az inaktív csoportok mindennapi életének minden szelete eltér a foglalkoztatott csoportokétól, de saját korábbi életükétől is.

A nyugdíjasok önálló rétegeként történő megkülönböztetése mögött húzódó másik fontos szempont társadalmi-gazdasági konzekvenciájú. Mivel a nyugdíjasok kívül vannak már a munkaerőpiacon, utolsó foglalkozás szerinti besorolásuk torz képet ad az aktuális foglalkozási szerkezetéről. Sokszor olyan foglalkozások képviselői is előfordulnak a nyugdíjasok között, melyek már megszűntek, így nem képezik részét az egyéntől független „üres” strukturális pozícióknak sem. Ezen tényezők miatt a társadalom aktuális foglalkozási struktúrájáról és az ezen alapuló egyenlőtlenségi rendszerről reálisabb képet kapunk akkor, ha a nyugdíjasok csoportját külön kezeljük a mindenkori foglalkozási szerkezetet leíró foglalkoztatottakétól.

A munkanélküliek és a gyermekkel kapcsolatos ellátásban részesülők a nyugdíjasokétól eltérő okok miatt érdemelnek a foglalkoztatottaktól elkülönített figyelmet. Az egyén szempontjából kiemelendő, hogy életpályájuk még nem lezárt, még esélyük van a munkaerőpiacra való visszakerülésre, így réteghelyzetük is változhat. A gyermekkel kapcsolatos ellátásban részesülők átmenetileg vannak kívül a munkaerőpiacon, visszatérésüket, illetve alkalmazásukat támogató törvény szabályozza. Vizsgálatuk a gazdaságilag aktív népesség egy speciális, a zömében fiatal, női munka-

³⁾ A foglalkoztatottak rétegződése kapcsán lásd a kötet előző fejezetét.

⁴⁾ Az egyes csoportok pontos elhatárolása kapcsán lásd a kötet módszertani összefoglalóját.

erő-piaci szegmens megismerését teszi lehetővé. Társadalmi szempontból kevésbé indokolt elkülönítésük, mivel munkahelyük a foglalkozási szerkezet része marad, hiszen általában más munkavállalókkal feltöltik ezeket az állásokat: a foglalkozás létezik, csak az azt betöltő személy változó.

Teljesen eltérő társadalmi és egyéni szempontok miatt érdekes a munkanélküliek foglalkozási alapú tagozódásának számbavétele. Korábbi trendek azt mutatták, hogy a legképzetlenebbek kerülnek a legnagyobb eséllyel a munkanélküliek közé, ugyanakkor a globális társadalmi-gazdasági folyamatok előrejelzése szerint a technikai fejlődéssel egyre kevesebb munkakerőre lesz szükség, és egyre nagyobb népességszegmensek válhatnak állás nélkülivé, nemcsak a képzetlenekek soraiból (*Rifkin [1995]*).

A munkanélküliek utolsó foglalkozásán alapuló foglalkozási szerkezetének ismerete fontos társadalmi-gazdasági információkat ad arról, hogy milyen problémákat termel az oktatás, hogy milyenek az állások kereslet-kínálati viszonyai, vagyis a gazdaság szerkezetéről és fejlődési irányáról informál, hosszú távú trendek előrejelzőjeként is funkcionál.

Az egyén szempontjából a legsúlyosabb tényező az, hogy a munkanélküliek számára kicsi az esély az előmenetelre, illetve számukra már az is javulást jelent, ha visszakerülhetnek a foglalkozási hierarchiába, még ha a legaljára is. A többi inaktív csoporttól a legélesebben a biztonság elvesztése különbözteti meg őket. A bizonytalanság nemcsak anyagi értelemben bénító, hanem aláássa az önbecsülést, az életkedvet, a teljes személyiséget rombolja. Különösen veszélyeztetett, a társadalmi integráltságból könnyen kihulló csoport a munkanélkülieké, ezért is fontos, hogy megjelenjenek önállóan. Az utóbbi évtized súlyos problémája az ifjúsági munkanélküliség, különösen azok növekvő csoportja, akiket a NEET (*Not in Education Employment or Training*) mozaikszóval illet a nemzetközi szakirodalom: akik kívül vannak mind az oktatási-képzési rendszeren, mind a munkaerőpiacon. A munkanélküliek utolsó foglalkozás szerinti kategorizálása mindezt a jelentős problémahalmazt és sokaságot elfedi.

Az állam a redisztribúció intézményein keresztül különböző összegű juttatásokkal ismeri el az inaktív keresők csoportját. A társadalom pedig szubjektív

ítéletével helyezi el az aktív és inaktív keresőket a társadalmi hierarchiában. A háztartási költségvetési és életkörülmények adatfelvétel 2013-as jöllétmoduljában például különböző társadalmi csoportok hasznosságát, fontosságát értékelték a válaszadók. Az eredmények nem kedvezőek az inaktív csoportokra: mind a munkanélküliek, mind az egészségügyi okokból munkaképtelenek, mind a nyugdíjasok az elismertségi hierarchia legalján helyezkednek el, lejjebb, mint bármely foglalkozási csoport a vezetőktől a segédmunkásokig (*Huszár [2014]*). Ez újabb érv amellet, hogy a foglalkozási rétegeken belül nem szerencsés a gazdasági aktivitást figyelmen kívül hagyni, ezáltal összemosni a munkaerőpiacon valaha elfoglalt helyet a jelen életkörülményeire, esélyeire, egyenlőtlenségi struktúrában elfoglalt helyére gyakorolt hatásával.

6.2 A munkanélküliek, illetve a különböző inaktív csoportok jellemzői

Bár összességében a nem foglalkoztatott csoportok száma és aránya a népszámlálás mindkét időpontjában meghaladta a foglalkoztatottakét, a 2001. évi népszámlálás óta mind abszolút számban, mind az összlakosságon belüli arányukban csökkenés következett be (lásd a 6.1-es táblát). Az „összes nem foglalkoztatott” csoport létszáma 513 ezerrel lett kevesebb: a 2001-ben még 6 millió 508 ezres létszám 2011-re 5 millió 995 ezerre, az összlakosságon belüli aránya pedig 63,8%-ról 60,3%-ra esett. A fogyás elsősorban a rokkantnyugdíjasok létszámának 149 ezer fős csökkenéséből adódott, de jelentősen mérséklődött a gyermekgondozási ellátásban részesülők, illetve az egyéb inaktív keresők száma is. E csoportoknak a részaránya az általunk vizsgált nem foglalkoztatotti körben csökkent.

A két népszámlálási időpontban a nem foglalkoztatottak legnagyobb rétegét jelentő nyugdíjasok száma és aránya a legstabilabb; létszámuk az utolsó népszámlálás óta kevesebb mint 5%-kal lett kisebb. E csökkenés az inaktív keresőkön belüli enyhe, 0,6%-os aránynövekedéssel járt.

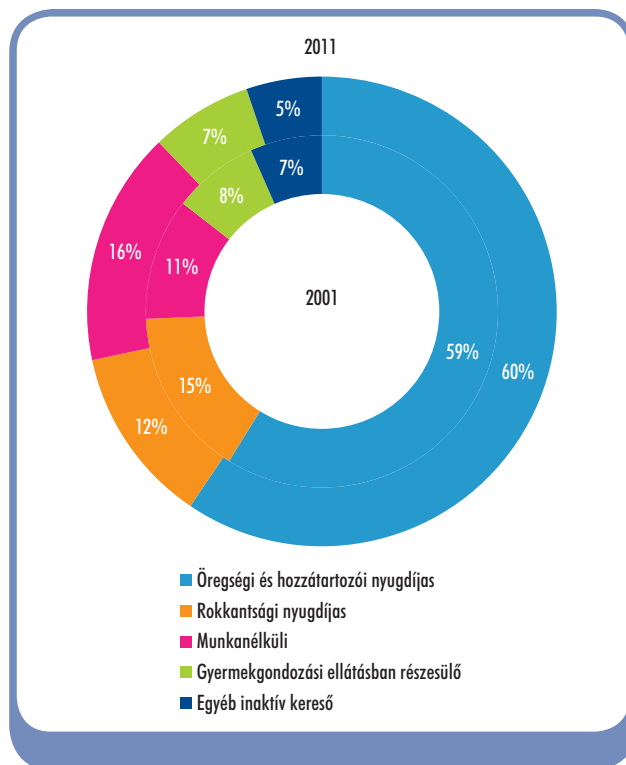
A nem foglalkoztatott csoportok közül egy növekedett mind számában, mind arányában jelentősen 2001 óta: a munkanélküliek csoportja. Számuk

6.1 tábla A teljes népesség összetétele és megoszlása aktivitási csoportok szerint

Aktivitási csoportok	2001		2011		A létszám változás 2001 óta, fő 2011–2001
	fő	%	fő	%	
Gazdaságilag aktív népesség					
Foglalkoztatott	3 690 269	36,2	3 942 723	39,7	252 454
Munkanélküli	416 210	4,1	568 497	5,7	152 287
Gazdaságilag nem aktív népesség					
Inaktív kereső					
Saját jogú öregségi és hozzátartozói jogú nyugdíjas	2 191 009	21,5	2 092 202	21,1	–98 807
Rokkantsági nyugdíjas	577 167	5,7	428 429	4,3	–148 738
Gyermekgondozási ellátásban részesülő	293 404	2,9	245 847	2,5	–47 557
Egyéb inaktív kereső	243 961	2,4	183 249	1,8	–60 712
Eltartott					
Nappali tagozatos tanuló	1 719 590	16,9	1 564 952	15,7	–154 638
Egyéb eltartott	1 066 705	10,5	911 729	9,2	–154 976
Összesen	10 198 315	100	9 937 628	100	–260 687

152 ezer fővel gyarapodott a két népszámlálás között eltelt 10 évben, ami azt jelenti, hogy az általunk vizsgált körben 11,2-ről 16,1-re emelkedett az arányuk. A nyugdíjasok után 2001-ben még a rokkantnyugdíjasok, 2011-ben viszont már a munkanélküliek alkotják a legnagyobb létszámú nem foglalkoztatott csoportot. (Érdekes, hogy a két csoport létszámváltozása abszolút számban hasonló, persze ellenkező előjellel.) Mivel 2012-ben a rokkantnyugdíjasok státusa megszűnt,⁵⁾ nyugdíjat nem, csak ellátást kaphatnak, valamint szigorodtak a rokkantsági jogosultság kritériumai is, várhatóan a jövőben még tovább fog zsugorodni a csoport létszáma és inaktív keresőkön belüli aránya.

A nem foglalkoztatott csoportok között jelentős különbségek vannak nemek szerinti összetétel alapján (lásd a 6.2. táblát). A nők a legnagyobb arányban (98%) a gyermekgondozási ellátásban részesülők csoportjában vannak jelen, de 63%-os arányukkal felülreprezentáltak a nyugdíjasok között is. A rokkantnyugdíjasok körében kisebb (52%) a gyengébb nem aránya, s ennél is alacsonyabb (47%), a munkanélkülieken belül. Összességében elmondható, hogy az

6.1 ábra Az inaktív keresők, illetve munkanélküliek megoszlása aktivitási csoportok szerint

⁵⁾ A 2011. évi CXCI. törvény keretében megtörtént a rokkantsági ellátórendszer átalakítása, amelynek értelmében 2012. január 1-jétől rokkantsági nyugdíj nem állapítható meg. A megváltozott munkaképességű emberek kétfajta ellátást kaphatnak ezután: rehabilitációs vagy rokkantsági ellátást.

inaktív csoportokon belül több a nő, mint a férfi, míg a foglalkoztatottnál ez fordítva van; a nem foglalkoztatottak 57, a foglalkoztatottak 47%-a nő.

A nem foglalkoztatottak legidősebb csoportja a nyugdíjasoké, 71, a legfiatalabb csoport pedig a „gyeseseké”, 32 éves átlagéletkorral. Az átlagos rokkantnyugdíjas 58, az átlagos munkanélküli 38 éves. A munkanélküliek átlag életkora három évvel elmarad a foglalkoztatottakétól, implicit módon jelezve azt a tényt, hogy a fiatalabb korosztályokban magas a munkanélküliek aránya. (A tanulók és egyéb eltartottak kihagyásával a 15–19 évesek körében 24, a 20–24 évesek körében 20, az összes többi korcsoportban 15% alatti volt 2011-ben a munkanélküliek aránya.)

Az életkornak megfelelően a nyugdíjasok, a 2011-es népszámlálás idejéhez képest a legrégebb óta, átlagosan 15 éve nincsenek jelen a munkaerőpiacon. Őket a rokkantnyugdíjasok követik, akik átlagosan 13 éve dolgoztak utoljára. A munkanélküliek átlaga (2,2 év) a tartós munkanélkülieket is tartalmazza. A valamilyen gyermekgondozási ellátásban részesülők átlagosan már több mint három éve vannak otthon gyermekeikkel, vagy legalábbis azóta nem dolgoztak.

A legiskolázottabb inaktív csoport a gyermekgondozás miatt otthon maradó szülőé, zömében az anyaké. Az átlagosan 12,1 elvégzett osztály mögött általában a fiatal generációk idősebbekéhez képest megnövekedett tanulási periódusa, valamint a nők felsőfokú oktatásban való nagyobb arányú részvétele áll. A legkevésbé képzett inaktív csoport – az „egyéb” kategória (8,3 osztály) mellett – az öregségi, valamint rokkantnyugdíjasoké. Az e csoportokra jellemző átlagosan 10 elvégzett iskolai osztály egy évvel kevesebb, mint a munkanélküliek 11 osztálya. A különbség részben a magasabb átlagéletkorból adódik. Az idősebb generációk még más iskolarendszerben, más tankötelezettség mellett tanultak, számukra például még nem volt kötelező a 12 évfolyam elvégzése.

Az inaktív csoportok többsége, 78–88%-a alkalmazottként dolgozott utoljára. A munkanélküliek bizonytalan helyzetét jelzi, hogy munkanélkülivé válásuk előtt már közel 15%-uk alkalmi vagy közmunkát végzett, és csak 71,1% volt a biztosabb munkahelyet jelentő alkalmazotti viszonyban dolgozók aránya.

A munkaerőpiacon általában növeli az esélyeket valamilyen nyelv ismerete. A legelőnyösebb helyzetben ebből a szempontból is a fiatal kisgyermekes inaktívok vannak, 2011-ben több mint egyharmaduk (37,3%) vallotta, hogy beszél valamilyen idegen nyelvet (képes másokat megérteni és magát megértetni). A munkanélküliek közül minden negyedike volt jellemző valamilyen szintű nyelvismeret. A nyugdíjasok mindkét csoportjában ennél lényegesebben kevesebben, 10% körüli arányban számoltak be arról, hogy meg tudnak szólalni idegen nyelven.

A munkaerő-piaci esélyeket nagyban befolyásolja a lakóhely településének típusa, elhelyezkedése, infrastruktúrája. A lakóhely településhierarchiában elfoglalt szintje szerint vizsgálva az inaktív csoportokat, a települési lejtő hatásával találkozunk a nyugdíjasokon kívül mindegyik csoportnál. Mind a rokkantnyugdíjasok, mind a munkanélküliek, mind a gyermekápolás miatt inaktívok az átlagosnál nagyobb arányban élnek községekben, mint a fejlettebb infrastruktúrájú és több munkahelyet kínáló nagyobb lélekszámú városokban.

A rokkantnyugdíjasok között kiugróan magas, 37,5%-os a községben élők aránya. A rendszer-, illetve a gazdaságistruktúra-váltás a kistéleplések termelősövetkezeteiben, állami gazdaságaiban és ipartelepein dolgozó, zömében képzetlen és átképezhetetlen munkavállalóinak munkaerőpiacról való kiszorulását hozta. Reménytelen helyzetükre „rokkantosításuk” jelentett valamelyest megoldást. A rokkantnyugdíjasok kistélepléseken való túlsúlyának kiegyensúlyozó ellenpólusa nem a városoké, vagy a nagyvárosoké, hanem a fővárosé: Budapesten különösen alacsony a rokkantnyugdíjasok aránya, mindössze 10%. A foglalkoztatottak az átlagosnál kisebb mértékben laktak községekben. Míg 28%-uk él falun, a nem foglalkoztatott csoportok mindegyikénél 30% feletti a falusiak aránya.

A vizsgált csoportok közül háromban – a rokkantnyugdíjasoknál, a munkanélkülieknél és az egyéb inaktív keresőknél – szinte az összes demográfiai jellemző tekintetében jelentős változások mentek végbe 2001 óta, míg két csoportnál – a nyugdíjasoknál és a gyermekgondozási ellátásban részesülőknél – nem volt számottevő változás.

A rokkantnyugdíjasok, a munkanélküliek és az egyéb inaktív keresők körében 2011-re jelentősen nőtt a nők aránya. Ez a növekedés a rokkantnyugdíjasok és az egyéb inaktív keresők esetében egyben azt is jelenti, hogy 2001-ben a férfiak, 2011-re már a nők alkották a csoportok relatív többségét. A munkanélkülieknél ugyan még nem fordult át az arány, de már megközelelti a fele-fele megoszlást, míg 2001-ben a munkanélkülieknek még közel kétharmadát a férfiak alkották. A nemek arányeltolódása mellett a két népszámlálás között eltelt tíz év másik jellemző folyamata az inaktív csoportok „előregedése” volt. A legnagyobb mértékű öregedés a rokkantnyugdíjasok és az egyéb inaktív keresők körében ment végbe, e két csoport átlagéletkora közel hét évvel lett magasabb. A rokkantnyugdíjasokon belül a 60 év feletti aránya megháromszorozódott, a 30–50 évesek aránya körülbelül a felére, miközben a 30 év alattiak aránya egytizedére csökkent. Mindez jól jelzi, hogy ez a csoport alig kap utánpótlást, ami a már korábban jelzett folyamatot, létszámuk drasztikus csökkenésének valószínűségét erősíti.

A munkanélküliek átlagosan közel 4 évvel lettek idősebbek. Ez részben az oktatási időtartam kitolódásának az eredménye, ma többen járnak felsőfokú iskolákba, mint 15 évvel ezelőtt, így idősebb korban lépnek a munkaerőpiacra is, illetve később válnak munkanélkülivé. A többi inaktív csoportnál 1–2 évvel nőtt 2001 óta az átlagéletkor.

Az iskolapadban töltött évek számának emelkedése a vizsgált tíz év során a nyugdíjasoknál és a gyermekgondozási ellátásban részesülőknél volt a legmagasabb: az előbbieknél 8,5-ről 10-re, az utóbbiaknál 10,7-ről 12,1-re emelkedett az elvégzett osztályok átlagos száma. A rokkantnyugdíjasok és a munkanélküliek végzettsége átlagosan 1 évvel nőtt 2001 és 2011 között.

A gazdasági szerkezet átalakulása tükröződik az utolsó munkahely foglalkozási viszonyát vizsgálva. 2011-re jelentősen csökkent a szövetkezeti tag nyugdíjasok aránya. Míg 2001-ben még a nyugdíjasok 10, a rokkantnyugdíjasok 7,5%-a dolgozott valamelyik szövetkezetnél, 2011-re mindkét csoportnál körülbelül fele akkora értékeket találunk (5,0, illetve 3,5%). Másik jelentős eltérés a 2001-ben az utolsó foglalkozás esetében még nem vizsgált közmunkás kategóri-

ához fűződik: 2011-ben a munkanélkülieknek és az egyéb inaktív keresőknek egyaránt 12,6%-a ebben a formában volt utoljára foglalkoztatva. 2001-ből nem rendelkezünk erre vonatkozóan információval, de vélhetően akkor jóval kevesebben estek ebbe a kategóriába. Szintén összefügg az eltérő kérdezési mód-dal, de érdemes megjegyezni, hogy míg 2001-ben a munkanélküliek 79,2%-a alkalmazotti viszonyból vált munkanélkülivé, addig 2011-ben ez már csak 71,1%-ukra igaz.

A nyelvismeret összességében másfélszeresére nőtt a foglalkoztatott és nem foglalkoztatott lakosságban 2001 és 2011 között. Ebben az emelkedésben a különböző inaktív csoportok eltérő mértékben vettek részt, legkevésbé az öregségi nyugdíjasok és rokkantnyugdíjasok, legnagyobbal a fiatalabb gyermekgondozási ellátásban részesülők, illetve a munkanélküliek. A heterogén összetételű egyéb inaktív csoportoknál pedig valamelyest csökkent az idegen nyelvet beszélők aránya.

A nem foglalkoztatott csoportok lakóhely szerinti összetétele a munkanélküliek esetében változott a leginkább; 2011-re csaknem 4 százalékponttal nőtt a budapestiek aránya, miközben hasonló mértékben csökkent a községekben és a kisebb városokban élők. Hasonló irányú, de kisebb mértékű folyamat ment végbe a gyermekgondozási ellátásban részesülők körében; 2,5 százalékponttal nőtt a budapestiek aránya, szemben a községekben élők 1,9, valamint a városokban élők 1,1 százalékpontos csökkenésével. Az egyéb inaktív keresőknél ezekkel ellentétes folyamat ment végbe, a községekben élők aránya növekedett, a fővárosiaké csökkent. Az öregségi nyugdíjasoknál és a rokkantnyugdíjasoknál a lakóhely településtípusa szerinti összetételben csak kisebb mértékű változás következett be.

Az inaktív csoportok lakóhelyének régiók, ezen belül megyék szerinti arányában, szintén a munkanélkülieknél történt a legnagyobb mértékű elmozdulás: a Közép-Magyarországon élők aránya 20,5%-ról 26,9%-ra nőtt, még mindig alacsonyabb a nem foglalkoztatottak teljes rétegét jellemzőnél (29,9%). A többi régióban a munkanélküliek országos belüli aránya Közép-Magyarország és Nyugat-Dunántúl kivételével csökkent. Legnagyobb mértékben

6.2 tábla A különböző aktivitási csoportok egyes demográfiai, munkaerő-piaci, illetve területi jellemzői

(%)

Ismérvek	Nem foglalkoztatottak										Foglalkoztatottak		Összesen	
	saját jogú nyugdíjas		rokkantsági nyugdíjas		munkanélküli		gyermekgondozási ellátásban részesülő		egyéb nem foglalkoztatott					
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
	Nem													
Férfi	35,8	37,2	52,6	47,9	61,5	53,5	1,9	2,0	57,7	44,2	54,3	53,3	47,1	46,6
Nő	64,2	62,8	47,4	52,1	38,5	46,5	98,1	98,0	42,3	55,8	45,7	46,7	52,9	53,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Életkor													
15–19	0,0	0,0	0,2	0,0	6,4	1,6	2,9	2,3	1,9	1,7	1,5	0,5	1,3	0,5
20–24	0,0	0,0	1,1	0,1	18,2	12,8	20,0	10,6	10,9	6,6	11,3	6,4	7,9	4,9
25–29	0,0	0,0	1,9	0,3	15,4	13,6	34,9	21,7	14,2	7,5	14,0	10,7	9,8	7,6
30–39	0,1	0,1	7,5	3,0	24,4	27,7	36,8	57,4	25,4	19,7	25,1	29,8	16,8	20,4
40–49	0,6	0,8	28,5	10,7	24,5	22,7	5,2	7,6	28,7	22,2	29,7	25,7	19,7	17,0
50–59	12,9	5,7	47,8	48,2	10,5	19,9	0,3	0,4	17,4	30,7	16,9	22,6	17,1	18,6
60–74	59,5	60,1	11,6	33,3	0,6	1,6	0,0	0,0	1,2	8,9	1,5	4,1	19,3	21,3
74+	26,8	33,3	1,4	4,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	2,9	0,1	0,2	8,1	9,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Átlagéletkor	69,0	70,8	50,9	57,6	34,5	38,3	29,0	31,6	38,5	45,3	38,5	41,1	47,9	50,0
Elvégzett osztályok száma	8,5	10,0	9,2	10,1	10,1	11,1	10,7	12,1	9,8	8,3	11,8	12,6	10,4	11,5
Utolsó foglalkozás abbahagyása óta eltelt idő, év	..	15,1	..	12,8	..	2,2	..	3,3	..	7,9	..	x	..	11,8
	Utolsó foglalkozási viszony													
Alkalmazott	79,6	86,4	81,0	87,6	79,2	71,1	77,9	76,4	77,9	46,4	83,5	84,2	81,5	82,8
Egyéni vállalkozó	1,9	3,5	3,5	4,9	3,0	3,3	2,8	3,0	3,9	2,8	10,3	7,8	6,4	5,8
Társas vállalkozás dolgozó tagja	0,2	1,2	0,5	1,3	0,8	1,3	0,8	1,7	1,0	0,7	4,3	4,5	2,4	2,9
Szövetkezet dolgozó tagja	10,0	5,0	7,5	3,5	1,7	0,2	0,8	0,1	3,2	0,8	0,8	0,2	4,1	1,7
Alkalmi munkavállaló	–	0,4	–	0,7	–	2,1	–	0,7	–	1,8	0,7	1,2	0,4	1,0
Közmunkás	–	0,4	–	1,7	–	12,6	–	2,1	–	12,6	0,0	1,8	0,0	2,5
Segítő családtag	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	1,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Soha nem dolgozott	6,2	2,8	5,5	–	13,1	9,2	15,1	15,8	11,2	33,8	–	–	4,0	2,8
Ismeretlen	1,8	0,0	1,7	0,0	1,9	0,0	2,3	0,0	2,6	0,0	–	0,0	0,9	0,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Idegen nyelv ismerete													
Nem beszél idegen nyelven	90,2	87,8	93,6	89,7	85,6	74,3	81,1	62,7	85,6	85,9	75,7	66,2	82,5	74,6
Beszél idegen nyelven	9,8	12,2	6,4	10,3	14,4	25,7	18,9	37,3	14,4	14,1	24,3	33,8	17,5	25,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

6.2 tábla A különböző aktivitási csoportok egyes demográfiai, munkaerő-piaci, illetve területi jellemzői (folytatás)

(%)

Ismérvek	Nem foglalkoztatottak										Foglalkoztatottak		Összesen	
	saját jogú nyugdíjas		rokkantsági nyugdíjas		munkanélküli		gyermekgondozási ellátásban részesülő		egyéb nem foglalkoztatott					
	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011
	Lakóhely településtípusa													
Főváros	19,4	18,0	11,2	10,8	12,0	15,9	12,6	15,1	11,9	8,4	20,2	19,7	18,2	18,0
Megyeszékhely, megyei jogú város	19,1	20,1	16,9	18,9	18,2	18,8	17,2	17,7	15,0	13,9	22,4	21,3	20,3	20,3
Többi város	30,0	31,6	32,9	32,8	33,5	31,7	33,4	32,3	32,2	32,7	31,0	31,2	31,1	31,5
Község, nagyközség	31,5	30,4	39,1	37,5	36,4	33,6	36,8	34,9	40,8	45,1	26,4	27,8	30,3	30,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
	Lakóhely régiója, megyéje													
Budapest	19,4	18,0	11,2	10,8	12,0	15,9	12,6	15,1	11,9	8,4	20,2	19,7	18,2	18,0
Pest	9,7	11,0	10,1	9,5	8,5	11,0	11,7	14,0	9,4	10,8	11,3	12,7	10,5	11,9
Közép-Magyarország együtt	29,1	29,0	21,3	20,2	20,5	26,9	24,3	29,1	21,3	19,2	31,5	32,4	28,8	29,9
Fejér	3,9	4,2	3,0	3,4	3,3	4,2	4,3	4,3	3,3	3,4	4,8	4,5	4,2	4,3
Komárom-Esztergom	3,1	3,0	3,0	3,0	2,3	2,7	3,1	3,0	2,3	1,7	3,4	3,3	3,1	3,1
Veszprém	3,6	3,8	2,5	2,9	2,6	3,1	3,4	3,3	3,4	2,7	4,0	3,7	3,6	3,6
Közép-Dunántúl együtt	10,6	11,0	8,5	9,3	8,1	10,0	10,8	10,5	9,1	7,9	12,1	11,5	11,0	11,0
Győr-Moson-Sopron	4,2	4,4	2,8	4,0	2,4	2,7	3,9	4,4	3,3	2,4	5,0	5,0	4,4	4,5
Vas	2,7	2,8	1,6	2,3	1,3	1,7	2,3	2,2	2,0	1,7	3,1	2,8	2,7	2,7
Zala	3,1	3,2	1,7	2,3	2,4	2,5	2,6	2,5	2,9	2,8	3,2	3,0	3,0	2,9
Nyugat-Dunántúl együtt	10,0	10,5	6,1	8,6	6,1	6,8	8,8	9,0	8,2	6,9	11,3	10,9	10,0	10,1
Baranya	4,0	3,9	5,3	5,1	4,5	4,5	3,8	3,6	4,5	4,1	3,7	3,6	4,0	3,9
Somogy	3,4	3,5	3,7	3,6	3,8	3,6	3,4	3,1	4,3	4,6	3,0	2,9	3,3	3,2
Tolna	2,5	2,5	2,7	3,5	2,5	2,0	2,4	2,2	2,7	2,7	2,4	2,2	2,5	2,4
Dél-Dunántúl együtt	9,8	9,8	11,7	12,3	10,8	10,1	9,6	9,0	11,5	11,3	9,1	8,7	9,7	9,4
Borsod-Abaúj-Zemplén	7,3	6,8	8,7	7,9	12,4	9,2	9,0	8,1	10,2	11,0	5,7	5,9	7,0	6,7
Heves	3,5	3,4	3,6	3,5	3,5	3,3	3,3	3,2	3,2	3,2	3,0	2,9	3,2	3,1
Nógrád	2,4	2,3	2,3	2,2	2,8	2,9	2,3	2,1	2,8	2,9	2,0	1,8	2,2	2,1
Észak-Magyarország együtt	13,2	12,5	14,5	13,6	18,7	15,4	14,6	13,3	16,1	17,2	10,6	10,6	12,5	11,9
Hajdú-Bihar	4,7	4,9	6,4	6,3	7,6	6,6	6,5	5,9	6,9	7,8	4,7	5,0	5,2	5,3
Jász-Nagykun-Szolnok	4,2	4,1	4,9	4,6	5,3	4,3	4,5	4,0	4,4	5,3	3,6	3,6	4,0	3,9
Szabolcs-Szatmár-Bereg	4,6	4,7	10,6	8,3	8,6	7,2	7,7	6,9	7,8	10,7	4,3	4,8	5,4	5,4
Észak-Alföld együtt	13,5	13,6	21,9	19,2	21,4	18,1	18,7	16,9	19,2	23,7	12,6	13,4	14,6	14,5
Bács-Kiskun	5,3	5,4	5,6	6,2	5,6	5,3	5,6	5,4	6,1	5,9	5,2	5,0	5,3	5,3
Békés	4,2	4,0	5,5	5,5	4,7	3,9	3,9	3,3	4,8	4,2	3,4	3,3	3,9	3,7
Csongrád	4,3	4,2	4,9	5,0	4,0	3,6	3,8	3,6	3,7	3,8	4,2	4,2	4,2	4,2
Dél-Alföld együtt	13,8	13,6	16,0	16,7	14,3	12,8	13,3	12,2	14,6	13,8	12,8	12,5	13,5	13,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

az Észak-Magyarországon lakók aránya mérséklődött: 2001-ben még a munkanélküliek 18,7%-a élt ebben a régióban, 2011-ben már csak 15,4%-a. Igaz, még e csökkenés ellenére is felülreprezentáltak Észak-Magyarországon a munkanélküliek a vizsgált foglalkoztatott és nem foglalkoztatott rétegek összességéhez képest.

A rokkantnyugdíjasok aránya Közép-Magyarországon, Észak-Magyarországon, illetve Észak-Alföldön (ezen belül különösen Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében) enyhén (1–2 százalékponttal) csökkent, ezzel párhuzamosan a három dunántúli régióban, valamint Dél-Alföldön enyhén emelkedett. Az öregségi nyugdíjasok lakóhely szerinti összetételében sem a régiók, sem a megyék szintjén nem történt jelentős változás a két népszámlálás időpontja között: a legnagyobb növekedést (1,3 százalékpont) Pest megyében, a legnagyobb csökkenést, úgyszintén Közép-Magyarországon (1,4 százalékpont), Budapesten találjuk.

A valamilyen gyermekgondozási ellátásban részesülők lakóhelyében legjelentősebb változás Közép-Magyarországon történt: 2001-ben még 24,3, 2011-ben már 29,1%-uk élt itt. 1 százalékpontot meghaladó csökkenést Észak-Magyarországon (14,6%-ról 13,3%-ra) Észak-Alföldön (18,7%, illetve 16,9 %) és Dél-Alföldön (13,3 %-ról 12,2%-ra) láthatunk.

Összességében megállapíthatjuk, hogy a két utolsó népszámlálás között eltelt évtizedben a legnagyobb és legáltalánosabb, mindegyik nem foglalkoztatott csoportot érintő változás, a csoportok nemek és életkor szerinti összetételében következett be: mindegyik inaktív csoportban nőtt az átlagéletkor; a nyugdíjasok, és a gyermekgondozási ellátásban részesülők körében nőtt a férfiak aránya – utóbbiaknál alig érezhetően –, a rokkantnyugdíjasoknál, a munkanélkülieknél és az egyéb inaktív keresőknél pedig a nők emelkedett. Az is elmondható továbbá, hogy a 2011-ben összeírt nem foglalkoztatott csoportok – az egyéb inaktív keresőket leszámítva – mindegyike egy vagy két osztállyal többet végzett el, mint a 2001. évi censusban összeírt csoportok. Az ismertetett társadalmi-gazdasági, illetve demográfiai jellemzők részben előrevetítik a vizsgált csoportok foglalkozási rétegződésének sajátosságait is, amit a következő alfejezetben tekintünk át.

6.3 A munkanélküliek, illetve a különböző inaktív csoportok belső tagoltsága

Eddig a nem foglalkoztatottak különböző csoportjainak egyes társadalmi-demográfiai, illetve területi jellemzőit vettük szemügyre, a következőkben réteghovatartozásuk szerint vizsgáljuk őket. E csoportok jelenleg a foglalkozási rendszeren kívül helyezkednek el, besorolásuk pedig a különböző sémákban utolsó, illetve legutóbbi munkaerő-piaci jellemzőik alapján történik. Ahogy korábban szó volt róla, a társadalmi-foglalkozási rétegséma, illetve a munkajelleg-csoportosítás ezt a jellemzőjüket, tehát utolsó foglalkozásukat tartja elsődlegesnek, nem foglalkoztatotti státusukat nem is veszik figyelembe a rétegződési séma kialakításakor. A normatív-funkcionalista modellel szemben első szinten inaktív státusuk, illetve munkanélküli mivoltuk alapján veszi számításba e csoportokat, csupán a második, részletesebb kategorizálást tartalmazó szinten tagolja őket utolsó foglalkozásuk szerint. A 6.3-as táblában a különböző nem foglalkoztatott csoportok tagolódását mutatjuk be a kötetben alkalmazott három séma alapján.

A társadalmi-foglalkozási rétegsémából kiindulva megállapíthatjuk, hogy a nem foglalkoztatott csoportokon belül a nyugdíjasok és a gyermekgondozási ellátásban részesülők körében a legnagyobb együttvéve a felső, közép- vagy alsó szintű vezetők, illetve az értelmiségi foglalkozásúak aránya: egyötödük e csoportok valamelyikében dolgozott inaktívvá válása előtt. A nyugdíjasok között a felső és középszintű vezetők aránya nagyobb, míg a gyermekgondozási ellátásban részesülők körében az alsó vezetők, illetve az értelmiségiek, szakértők aránya magasabb, mint a nyugdíjasoknál. Az eltérő megoszlás mögött az életkor és a nem kettős hatása húzódik meg.

Bár az inaktívakon belül e két réteg a legmagasabb foglalkozási státusú, egyikben sem éri el a szellemi foglalkozásúak aránya a foglalkoztatottakon belüli szellemi munkakörökben dolgozók arányát.

A fizikai munkát végző csoportokat vizsgálva és e két csoportra – életkor szerint a két szélsőségre, a legfiatalabbakra és a legidősebbekre – koncentrálna már kétszeres a különbség: a nyugdíjasok közel fele (48,5%) valamilyen fizikai foglalkozásból vált inaktívvá, míg a „gyeséseknek” csak egynegyede (23,4%)

6.3 tábla A különböző nem foglalkoztatott csoportok megoszlása társadalmi rétegek szerint, 2011

(%)

Társadalmi réteg	Nyugdíjas	Rokkantsági nyugdíjas	Munkanélküli	Gyermekgondozási ellátásban részesülő	Egyéb inaktív kereső	Összes nem foglalkoztatott
------------------	-----------	-----------------------	--------------	---------------------------------------	----------------------	----------------------------

Társadalmi-foglalkozási rétegséma

1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,4	0,2	0,4	0,1	0,0	0,3
2. Magasan képzett értelmiségiek	3,7	1,5	0,8	5,6	0,7	2,9
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	14,9	8,4	3,6	15,4	2,7	11,7
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	20,7	18,6	9,9	33,7	9,7	19,0
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	5,6	6,6	1,5	3,3	3,7	4,8
6. Mezőgazdasági vállalkozók	2,9	2,1	0,1	0,2	0,8	2,0
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	9,3	14,1	5,1	2,7	6,6	8,6
8. Betanított munkát végzők	20,4	25,5	10,5	13,3	15,7	18,7
9. Egyszerű munkát végzők	15,9	19,2	13,4	7,4	23,6	15,7
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	0,0	0,0	53,2	11,5	9,5	9,9
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	2,8	0,0	1,6	4,3	24,2	3,5
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	3,3	3,7	0,0	2,5	2,6	2,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Munkajelleg-csoportosítás

1. Vezetők	5,6	2,9	1,5	2,3	0,6	4,1
2. Értelmiségiek	8,8	3,8	4,3	14,6	1,8	7,5
3. Egyéb szellemiek	18,8	14,3	11,8	20,5	5,2	16,5
4. Önálló iparosok, kereskedők	4,3	5,5	3,5	2,5	3,3	4,1
5. Szakmunkások	20,4	26,4	28,0	22,0	13,8	22,1
6. Betanított munkások	14,2	18,5	15,6	11,2	11,4	14,6
7. Segédmunkások	14,5	17,4	19,2	6,6	19,1	15,3
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,4	5,4	6,7	1,7	7,6	4,9
9. Mezőgazdasági önállók	2,9	2,1	0,2	0,2	0,8	2,1
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	2,8	0,0	9,2	15,8	33,8	6,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	3,3	3,7	0,0	2,5	2,6	2,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Normatív-funkcionalista modell

1. Vezetők	5,6	2,9	1,5	2,3	0,6	4,1
2. Értelmiségiek	8,8	3,8	4,3	14,6	1,8	7,5
3. Egyéb szellemiek	18,8	14,3	11,8	20,5	5,2	16,5
4. Szakmunkások	23,7	31,1	31,1	24,4	16,4	25,4
5. Betanított munkások	19,8	24,2	18,8	12,3	15,7	19,4
6. Segédmunkások	17,2	20,0	23,3	7,5	24,0	18,2
7. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	2,8	0,0	9,2	15,8	33,7	6,0
9. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	3,3	3,7	0,0	2,5	2,6	2,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

dolgozott fizikai munkakörben. E különbség mögött a nemnek van döntő szerepe, hiszen az aktív népességben belül is ehhez a megoszláshoz hasonló a két nemben belül a fizikai foglalkozásokban dolgozók aránya (nők 25,6, férfiak 47,1%).

Az inaktív csoportok közül a rokkantnyugdíjasok körében a legnagyobb a kislefoglalkoztatottak és az önálló vállalkozók aránya. A rokkantnyugdíjasokra a magasabb képzettséget igénylő fehérgalléros szakmák a nyugdíjasokénál kisebb arányban jellemző: a nyugdíjasok 39,7, a rokkantnyugdíjasok 28,7%-a dolgozott utolsó munkahelyén fehérgalléros munkakörben. Ezzel párhuzamosan a rokkantnyugdíjasok között a nyugdíjasokénál nagyobb az utoljára kékgalléros, fizikai munkakörben dolgozók aránya: 58,8% dolgozott szakképzettséget igénylő, illetve betanított vagy segédmunkás munkakörben, míg a nyugdíjasoknál csak 45,6%-ot tesz ki ez az arány.

A munkanélküliek rétegződéséről a társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján annyi mondható el, hogy 2011-ben minden második személy a munkaerőpiacról kiszakadók közé tartozott, vagyis egy évnél régebb óta volt munkanélküli. A második legnagyobb csoportjukat az egyszerű szakképzetlen munkások alkotják 13,4% közeli értékkel. További egy-egy tizedük a betanított munkások, valamint a képzettséget igénylő kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak közül került ki. A munkanélküliek között a legalacsonyabb a szellemi foglalkozásúak (4,8%), valamint a kereskedelem, szolgáltatásban dolgozók aránya (9,9%).

A képzetlen csoportok – a betanított és a segédmunkások – aránya nemcsak a munkanélkülieken, hanem a rokkantnyugdíjasokon belül is magas. Utóbbit magyarázza, hogy az 1990-es években kedvező menekülő utat jelentett a munkanélküliség elől a legalább biztos jövedelmet jelentő „rokkantosság”, napjainkban viszont ez az út már lezárult. Képzetlenségük miatt a munkaerőpiacra történő visszakerülésük a többség számára egyre nehezebbé válik.

A nem foglalkoztatott csoportok belső szerkezetét a másik két modell segítségével vizsgálva a legnagyobb különbséget a munkanélkülieknél láthatjuk. Ahogy korábban említettük, a társadalmi-foglalkozási rétegséma szerint a munkanélküliek többsége a kiszakadók csoportjába kerül, ezért a másik két modell segítségével

vel árnyalhatjuk a képet. A munkajelleg-csoportosítás szerint szintén a munkanélküliek társadalmi státusa a legalacsonyabb: közel 50 %-uk betanított és segédmunkásként, vagy mezőgazdasági munkásként dolgozott utoljára. A normatív-funkcionalista modell a nem foglalkoztatottak esetében a másik kettőnél kevesebb, csupán hat foglalkozási osztállyal dolgozik, a besorolások megoszlása már önmagában emiatt is eltérő kell legyen. E modellben a munkanélkülieknek kevesebb, csak 42,1%-a betanított vagy segédmunkás. A szakmunkások aránya 31,1, így összességében 73,2% körükben a fizikai munkások aránya. Ugyanekkora arányhoz jutunk a finomabb besorolást alkalmazó munkajelleg-csoportosítás segítségével, ha az önálló iparosokat, kereskedőket (3,5%), a mezőgazdasági fizikai munkásokat (6,7%) és a mezőgazdasági önállókat (0,2%) is hozzáadjuk a szakmunkások, a betanított munkások és a segédmunkások 62,8%-ot kitevő csoportjához.

Ugyanez elmondható a többi inaktív csoport esetében is: a vezető/értelmiségi/egyéb szellemi csoportok aránya a munkajelleg-csoportosítás és a normatív-funkcionalista modellben megegyezik, a fizikai csoportok pedig részletesebb bontásban az önálló feltüntetésével finomabb képet adnak a munkajelleg-csoportosítás sémájában. Kiderül, hogy a legtöbb önálló kisiparos, kiskereskedő a rokkantnyugdíjasokon belül volt 2011-ben (5,5%), a legtöbb mezőgazdasági önálló viszont a nyugdíjasok (2,9%) körében.

A társadalmi-foglalkozási rétegséma a felsőbb rétegekre érzékenyebb. A másik két modell három kategóriájával szemben négy kategóriát különböztet meg, igaz, a negyedik kategóriában már valamelyest keverednek a fizikai és a szellemi foglalkozások (egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozások). A három felső kategóriáját, a tisztán vezetőket és értelmiségieket tartalmazókat a másik két modell vezetőit és értelmiségeit tartalmazó felső két rétegével összehasonlítva azt láthatjuk, hogy a munkanélküliek kivételével minden nem foglalkoztatott csoportban 3–5 százalékponttal többen tartoznak a fehérgalléros rétegekhez: a társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján a nyugdíjasok 19,0, a rokkantnyugdíjasok 10,1, a gyermekgondozási ellátásban részesülők 21,1, az egyéb inaktív keresők 3,4%-a vezető, vállalkozó vagy értelmiségi. (A másik két modellben a

megfelelő arányok: nyugdíjasok 14,4, rokkantnyugdíjasok 6,7, „gyesések” 16,9, egyéb inaktív keresők 2,4%.) A kivételként említett munkanélkülieknél a társadalmi-foglalkozási rétegséma 4,8%-os aránya áll szemben a másik két modell 5,8%-ával. A magasabb értékek abból adódnak, hogy az egyéb szellemi foglalkozások egy része a társadalmi-foglalkozási rétegséma alsó szintű vezetők, értelmiségiek beosztott hivatalnokok csoportjába tartozik (a nyugdíjasoknál pl. az egyéb szellemi foglalkozásúak 26%-a alsó szintű vezető, értelmiségi vagy beosztott hivatalnok).

A 2001-es népszámlálás óta eltelt tíz év alatt a nem foglalkoztatott csoportok rétegszerkezetében a legjelentősebb változás a munkanélkülieken belül következett be. A társadalmi-foglalkozási rétegséma munkaerőpiacról kiszakadók csoportjának aránya közel 10 százalékponttal lett több: a 2001-es 44,3%-os arányról 2011-re 53,2%-ra nőtt. A munkajelleg-csoportosítás alapján vizsgálva a munkanélküliek belső összetételét 3,2%-ról 5,8%-ra nőtt a vezetők és értelmiségiek aránya, miközben 32,9%-ról 27,6%-ra csökkent a szakmunkásoké. A segéd munkások mindkét népszámlálás idején körülbelül egyötödét tették ki a munkanélkülieknek. A munkanélküliek több mint 9%-a tartozik a munkajelleg-csoportosítás, illetve a normatív-funkcionalista modell szerint a nem foglalkoztatottak, akik soha nem dolgoztak kategóriába. E csoport zömét, több mint 80%-át a 30 év alatti fiatalok adják.

A fejezetben a különböző nem foglalkoztatott csoportok elemzése kapcsán megfogalmazott egyik legfontosabb kérdés, hogy találunk-e különbséget a munkaerőpiacon még aktívan, jelen idejűen részt vevők és a munkaerőpiacon korábban részt vevők, de ma már nem foglalkoztatottak rétegződése között. A 6.2-es táblában a két csoport társadalmi-foglalkozási rétegséma szerinti alcsoportjait láthatjuk. A táblában azt is bemutatjuk, hogy milyen rétegstruktúrát kapunk, ha a társadalmat alkotó aktív és inaktív csoportokat együtt kezeljük.

Az aktívak körében a felső és középvezetők, nagy- és középvállalkozók aránya közel hétszerese az inaktívak körében mért aránynak (0,4%, illetve 2,7%). Ez a különbség jórészt a gazdaság rendszerváltás utáni átstrukturálódásából adódik. A szocialista gazdaságban kevesebb vállalat működött akár állami, akár piaci, félpiaci formában. A működő vállalatok pedig

koncentráltabbak, nagyobb méretűek voltak, így természetes, hogy a vezetők száma is kisebb. Az átalakulások magyarázzák azt is, hogy a foglalkoztatottakon belül több az alsó szintű vezető, mint az inaktívaknál.

A magasan képzett értelmiségiek fele arányban találhatóak az inaktív csoportokban, mint az aktívak között. Ennek okát az oktatási rendszer átalakulásában, valamint a tudás intenzív gazdaság felé való elmozdulásban kereshetjük. A foglalkozási hierarchia felsőbb szintjei tehát a foglalkoztatottak körében jóval nagyobb arányban vannak jelen (26,7%), mint a nem foglalkoztatott csoportokban (16,0%).

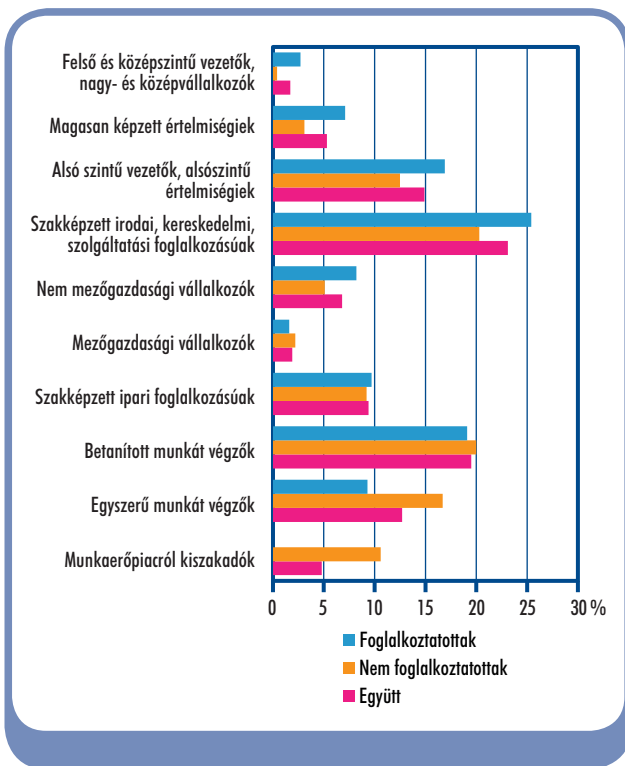
Ha a hierarchia alján lévő csoportokat vizsgáljuk, akkor fordított az összefüggés, az inaktívak körében nagyobb a képzetlenek aránya, mint az aktívaknál. A betanított és a segéd munkásoknál a várakozásnak megfelelő trendet látjuk, az inaktívak között nagyobb arányban találunk képzetleneket, mint az aktív társadalomban. A foglalkoztatottak körében 28,4% a betanított és a segéd munkások aránya, a nem foglalkoztatott csoportokon belül pedig közel 40%. Ez az arány még magasabb lenne, ha a munkaerőpiacról kiszakadók nem egy tömbként kezelné a modellt, illetve ha őket is besorolná az utolsó foglalkozás szerint, hiszen a tartós munkanélküliek zömében a képzetlen rétegekből kerülnek ki.

A köztes csoportok jelenléte szintén a munkaerőpiacon aktívan részt vevők körében magasabb. A kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak csoportja nagyobb arányban van jelen a foglalkoztatottak, mint a nem foglalkoztatottak között (25,4, illetve 20,3%), ami a gazdaság szolgáltatás felé való elmozdulásáról árulkodik. Több az önálló vállalkozó is az aktívak, mint az inaktívak körében. Ez érthető, hiszen a nyugdíjasok egy része még a magánvállalkozásokat nem támogató rendszerben volt foglalkoztatott.

A legstabilabb réteget a közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak adják: mind a foglalkoztatottak, mind a nem foglalkoztatottak 9–10%-a e körből kerül ki.

Összességében a foglalkoztatottak rétegstruktúrája korszerűbb gazdaságot mutat, mint a nem foglalkoztatottaké, legalábbis akkor, ha azt gondoljuk, hogy a képzetlenebb munkaerő nagyobb aránya fejlettebb gazdaságot jelöl.

6.2 ábra A foglalkoztatottak és a nem foglalkoztatottak megoszlása társadalmi rétegek szerint azok körében, akik valaha dolgoztak, 2011

6.4 Következtetések

Mind a hazai, mind a nemzetközi foglalkozáson alapuló rétegződési modellek általában figyelmen kívül hagyják a gazdasági aktivitás dimenzióját. Foglalkoznak a tulajdoni, a hatalmi, a tudásbeli különbségekkel csakúgy, mint a munkavállalói szerződések típusával vagy az ágazati jellemzőkkel, de a gazdasági aktivitás, nevezetesen, hogy a vizsgált populáció még a munkaerőpiacon van-e vagy már kiesett onnan, rendszerint nem tartozik a meghatározó dimenziók közé.

Elemzésünkben önállóan vizsgáltuk a munkaerőpiacon kívül lévő különböző csoportokat. Abból a feltetelezésből indultunk ki, hogy más kép tárul elénk

a társadalomról, ha külön határozzuk meg a munkaerőpiacon részt vevő, illetve az azon kívüli szereplők réteg-hovatartozását. A vizsgálat során nem az utolsó foglalkozást tekintettük az egyetlen rétegeképítő kritériumnak, hanem bevontuk a gazdasági aktivitási státust is: a népességet gazdasági aktivitás alapján alcsoportokra osztottuk, és ezek rétegződését hasonlítottuk össze. Ha az eredmények azt mutatják, hogy nincs lényeges különbség az alcsoportok közötti rétegekben, mondhatjuk azt, hogy felesleges az alcsoportok képzése. Ha viszont találunk különbségeket közöttük, érdemes elgondolkodni azon, hogy a gazdasági aktivitást is figyelembe vevő rétegszerkezet nem alkalmasabb-e a társadalomról való gondolkodás, illetve a társadalmi-politikai konzekvenciák, a szakpolitikai eszközök meghatározásához, hogy nem lenne-e megfelelőbb a társadalom foglalkozási rétegszerkezetét egy olyan modellel vizsgálni, mely nem mossa egybe a munkaerőpiac aktív és inaktív szereplőit. Röviden válaszolva a felvetett kérdésre: szükséges lenne valamilyen formában az inaktívak szerepeltetése a rétegződés modellekben.

A foglalkozási rétegmodellek hagyományos eljárása eltakarja a modernizálódást, illetve a gazdasági szerkezet átstrukturálódását. Kimutattuk, hogy a társadalmat a munkaerő-piaci aktivitás figyelmen kívül hagyásával vizsgálva nem kapunk reális képet a társadalmi-gazdasági viszonyokra vonatkozóan: összemósodik a múlt és a jelen gazdasági szerkezete. Valójában kettős (vagy többes) szerkezet él egymás mellett, emiatt a hagyományos réteg modellekkel számolva, a valóságosnál elavultabb gazdasági struktúrát kapunk. Ezen rétegződésmodellek alapján a társadalom nyitottságát tükröző egyéni mobilitási esélyekről sem lesz reális képünk, de rejtve marad a társadalmi integrációból különböző esélyekkel és szinteken kihulló, valamint a biztonságban és a létbizonytalanságban élő csoportok nagysága is.

7. LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK

A lakáskörülmények rétegződési szempontú vizsgálatának célja a társadalmi rétegek lakáskörülményeinek bemutatása és az ezen keresztül megragadható társadalmi különbségek feltárása.

A vizsgálatot nehezíti, hogy a lakáskörülmények sokszor a lakás megszerzése idején betöltött és nem az aktuálisan megfigyelhető társadalmi státussal hozhatók összefüggésbe, ugyanis a lakáspiaci pozíciók általában hosszabb időn, akár évtizedeken át is fennmaradnak, miközben a rétegződési jellemzők változnak. A különböző lakáselosztási csatornák hozzáférési lehetőségei, a támogatások időről időre változtak, ezek hatásai egymásra rakódva, nemzedékek között is átörökítve határozzák meg a jelenlegi lakás- és vagyoni viszonyokat. Ezért a társadalmi és a lakáspiaci pozíció kapcsolata általában kevésbé szoros, mint más státus- és fogyasztási jellemzők esetében. Ugyanakkor felvetődik a kérdés, hogy van-e e téren változás, rugalmasabb lett-e a lakáshelyzet alkalmazkodása a társadalmi pozícióhoz a legutóbbi évtizedben. A népszámlálások teljes körű, ám tematikájában korlátozott adataira támaszkodva arra vállalkozhatunk, hogy megvizsgáljuk, 2011-ben milyen mértékű a lakáspiaci és a társadalmi státusok inkonzisztenciája, a megelőző tíz év lakáspiaci fellendülése, majd válsága után volt-e, és ha igen, milyen irányban elmozdulás, tehát hogy közeledett-e a lakáspiaci pozíció a rétegződési hierarchiában elfoglalt helyzethez.

A fejezet első részében az egyének adatai alapján mutatjuk be a lakóhelyi környezet rétegződési szem-

pontú különbségeit. A második részben a háztartások szintjén folytatva az elemzést, a lakáshelyzet legfontosabb mutatószámain keresztül vesszük sorra a lakáskörülmények rétegszempontú különbségeit néhány olyan problémára összpontosítva, amelyek vizsgálatára a teljes körű népszámlálási adatok egyedülállóan jó lehetőséget nyújtanak.

7.1 A magánháztartások népességének lakóhelye

A magyar népesség többsége családi házas lakókörnyezetben él. Mivel a kisebb településeken ez az általános beépítési forma, a háztartások lakókörnyezeti jellemzőit elsősorban településük jellege határozza meg, a társadalmi csoportok lakókörnyezet szerinti különbségei csak e hatás kizárása után értelmezhetők.

A különböző rétegsémák alapján egyaránt azt állapíthatjuk meg, hogy a szellemi foglalkozású rétegek jellemzően nagyobb arányban élnek nagyvárosi környezetben, míg az alsó, fizikai foglalkozásúak inkább a kisebb településekhez kötődnek. A rétegződési sémák közül azonban a társadalmi-foglalkozási rétegséma kategóriái mentén jelentkeznek a leghatározottabb különbségek. Eszerint a magasan képzett értelmiségiek és szakértők csoportja lakik a legnagyobb arányban nagyvárosokban: közel kétharmaduk él a fővárosban vagy megyei jogú városokban. Őket az alsóbb szintű szellemiek, valamint a vezetők követik, közülük minden második nagyvárosi lakos (51, illetve 48%).

7.1 tábla A magánháztartásokban lakók megoszlása a település típusa és társadalmi rétegek szerint, 2011

(%)

Társadalmi réteg	Buda- pest	Megyei jogú város	Agglo- meráció	Város	Község	Össze- sen
Lakók összesen	17,3	19,4	15,6	22,9	24,8	100,0

Társadalmi-foglalkozási rétegséma

1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középállal- kozók	24,0	24,0	17,9	19,9	14,2	100,0
2. Magasan képzett értelmiségiek	38,4	26,7	15,0	13,3	6,6	100,0
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	27,2	23,8	15,8	19,4	13,8	100,0
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	22,0	22,7	16,4	21,5	17,4	100,0
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	19,0	19,7	18,1	22,6	20,5	100,0
6. Mezőgazdasági vállalkozók	2,4	7,1	10,8	25,3	54,4	100,0
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	12,0	18,2	15,6	26,2	28,0	100,0
8. Betanított munkát végzők	9,9	15,8	13,7	26,5	34,1	100,0
9. Egyszerű munkát végzők	10,5	15,4	13,9	24,8	35,4	100,0
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	15,2	17,6	13,6	24,1	29,5	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,7	11,8	10,6	27,4	43,5	100,0
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	23,7	18,0	18,2	21,0	19,1	100,0
13. Gyermek, tanulók	15,4	19,2	17,0	22,8	25,5	100,0

Munkajelleg-csoportosítás

1. Vezetők	25,6	24,1	17,2	19,5	13,7	100,0
2. Értelmiségiek	33,4	25,0	15,3	16,2	10,0	100,0
3. Egyéb szellemiek	25,8	23,8	16,3	19,6	14,6	100,0
4. Önálló iparosok, kereskedők	17,4	19,4	18,0	23,5	21,8	100,0
5. Szakmunkások	15,4	19,7	16,1	24,5	24,2	100,0
6. Betanított munkások	9,1	16,6	13,5	27,5	33,3	100,0
7. Segédmunkások	11,3	16,5	14,3	24,9	33,0	100,0
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,1	7,0	10,1	25,4	53,4	100,0
9. Mezőgazdasági önállók	2,4	7,0	10,8	25,3	54,5	100,0
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	9,5	13,8	11,6	26,3	38,7	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	23,7	18,0	18,2	21,0	19,1	100,0
12. Gyermek, tanulók	15,4	19,2	17,0	22,8	25,5	100,0

Normatív-funkcionalista modell

A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	22,5	24,8	19,6	21,1	12,0	100,0
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	21,6	21,7	20,0	21,4	15,4	100,0
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	22,6	19,7	17,7	20,6	19,4	100,0
B1. Vezetők, menedzserek	25,9	23,6	18,4	18,7	13,5	100,0
B2. Szakértők, értelmiségiek	32,5	25,1	15,4	16,6	10,4	100,0
B3. Egyéb szellemiek	25,2	23,3	16,8	19,7	15,0	100,0
B4. Szakmunkások	15,2	19,9	16,5	24,4	24,1	100,0
B5. Betanított munkások	8,7	15,8	13,6	27,3	34,6	100,0
B6. Segédmunkások	13,4	16,4	14,6	23,6	31,9	100,0
C. Munkanélküliek	15,6	18,0	14,0	24,0	28,4	100,0
D. Öregségi nyugdíjasok	18,1	19,6	14,2	23,2	25,0	100,0
E. Rokkantsági nyugdíjasok	10,7	18,5	13,0	25,6	32,1	100,0
X. Egyéb inaktív	13,3	15,0	14,8	23,8	33,0	100,0
Y. Gyermek, tanuló fiatalok	15,4	19,2	17,0	22,8	25,5	100,0

Többségében kistelepüléseken élnek a betanított és a szakképzetlen munkát végzők, akiknek csak negyede nagyvárosi lakó, míg a mezőgazdasági önállók értelem szerűen ennél is ritkábban laknak a nagyvárosokban (10%) (lásd a 7.1-es táblát).¹⁾

Ennek megfelelően a vizsgált társadalmi rétegek közül a magasan képzett értelmiségiek csoportja az egyetlen, mely többségében városias övezetben, lakótelepen vagy villanegyedben él. Közülük különösen magas, megközelíti az egyharmadot a hagyományos városias beépítésű körzetekben lakók aránya, ami több mint kétszerese az átlagnak. A többi rétegben a családi házas környezet legalább a csoport felére, a fizikai foglalkozású rétegekben legalább kétharmadára jellemző.

A vizsgálódást a nagyvárosokra (Budapestre és a megyei jogú városokra) szűkítve már változatosabbak a lakóövezeti jellemzők. A nagyvárosok lakóinak egyharmada él lakótelepen, 30%-a családi házas övezetben és 29%-a hagyományos városias beépítésű körzetben. Mindössze 5% a villanegyedek és lakóparkok lakóinak aránya.

A nagyvárosokban a vállalkozók laknak leggyakrabban családi házas területeken. A különböző sémák alapján megállapíthatjuk azt is, hogy közülük elsősorban a mezőgazdasági vállalkozókra, illetve a nagyobb vállalkozókra jellemző, hogy ilyen övezetben élnek. A hagyományos fizikai foglalkozású nagyvárosi rétegek leggyakoribb lakóhelye a lakótelepeken van. Sajátos, többségében nők alkotta csoport a szakképzett irodai, szolgáltatási foglalkozásúaké, akik ugyancsak főként lakótelepeken élnek. A szellemi foglalkozásúakra a hagyományos városias, illetve a lakóparki, villanegyedbeli környezet jobban jellemző, mint más foglalkozási rétegekre. A felsorolt jellegzetességek azonban egyáltalán nem kizárólagosak: egy nagyvárosi magasan képzett értelmiségi közel kétszer akkora valószínűséggel lakik a hagyományos városias beépítésű övezetben, mint az, aki betanított munkát végez. Ezek az arányok megfordulnak a lakótelepeken, ahol az utóbbiak élnek nagyobb valószínűséggel, de így is lakótelepeken él az értelmiségiek közel egynegyede és városias környezetben a betanított munkát végzők ugyanekkora hányada. A nagyvárosi villanegyedek,

lakóparkok esetében az esélykülönbségek nagyobbak: az értelmiségiek négyszer gyakrabban jutnak itt lakáshoz, mint az egyszerű fizikai munkát végzők.

A többi lakóövezettel szemben a lakótelepek lakásállománya 2001 óta változatlan, azóta nem épült és nem is szűnt meg Magyarországon lakótelepi lakás. Ez lehetővé teszi, hogy úgy vizsgáljuk a lakótelepek népességének átalakulását, hogy azt nem korlátozza az épületállomáynak a változása. 2011-ben a lakott lakótelepi lakások száma 770 ezer volt, megegyezik a 2001. évi adattal. 2001-ben 1 millió 890 ezren laktak lakótelepeken, ez 2011-re részben az elvándorlás, részben a lakótelepek népességének előregedése miatt 230 ezerrel kevesebb lett, tehát a laksűrűség itt is – mint általában – csökkent. A nagyvárosi lakótelepeken kimutatható a szakképzetlen fizikaiak, a munkaerőpiacról kiszakadók és a szakképzett irodai, szolgáltatási, kereskedelmi foglalkozásúak arányának növekedése (együttesen 43-ról 48%-ra). A gyermekek és tanuló fiatalok aránya eközben 22-ről 19%-ra csökkent.

A kisebb városok és községek népessége társadalmi rétegtől függetlenül túlnyomóan családi házas környezetben él, de a ritkábban előforduló városias környékeken e településeken is nagyobb arányban laknak szellemi foglalkozásúak, irodai és szolgáltatási foglalkozásúak. A kisebb települések lakótelepei általában a városközpontokhoz közel helyezkednek el, és a helyi lakáspiacon kedvezőbb státusúak, mint a nagyvárosiak. Ennek megfelelően míg a nagyvárosi lakótelepeken a magasan képzett értelmiségiek előfordulása az átlag kétharmadát éri el, addig a kistelepüléseken 1,4-szeresen meghaladja azt. Ehhez hasonlóan az alsó szintű vezetők és értelmiségiek csoportja átlagos arányban él a lakótelepeken a nagyvárosokban és az átlagosnál jóval gyakrabban a kisebb településeken.

A lakótelepek népességénél maradván megvizsgáljuk, hogy a rétegződési kategóriákra támaszkodva kimutatható-e a lakótelepek belső differenciáltsága. Az épületeket magasságuk szerint csoportosítva látható, hogy a lakótelepeken felülreprezentált rétegek előfordulása még magasabb az általában rosszabb megítélésű tízemeletes lakótelepi épületekben, míg ha a magasabb státusú rétegek lakótelepen laknak, akkor

¹⁾ A rétegződés területi összefüggéseiről lásd részletesebben a kötet 8. fejezetét.

7.2 tábla **A társadalmi rétegek megoszlása a lakóhely övezete szerint Budapesten és a megyei jogú városokban, 2011**

(%)

Társadalmi réteg	Városias	Lakótelep	Villa-nyegyed, lakópark	Családi házas	Üdülő- és zártkerti terület	Összesen
Összesen	28,8	33,8	4,6	30,2	2,5	100,0

Társadalmi-foglalkozási rétegséma

1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	31,8	23,5	8,8	34,5	1,3	100,0
2. Magasan képzett értelmiségiek	41,9	23,1	8,0	26,2	0,9	100,0
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	34,0	32,2	5,8	26,8	1,2	100,0
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	28,4	38,9	4,0	27,0	1,7	100,0
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	28,6	24,8	5,4	39,0	2,1	100,0
6. Mezőgazdasági vállalkozók	20,0	15,1	3,4	49,9	11,6	100,0
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	23,1	38,0	2,2	33,5	3,2	100,0
8. Betanított munkát végzők	23,7	40,5	2,2	30,1	3,5	100,0
9. Egyszerű munkát végzők	25,8	36,9	1,7	30,9	4,7	100,0
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	28,0	34,5	2,8	30,1	4,6	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	27,7	25,4	2,6	37,0	7,3	100,0
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	30,6	29,3	4,0	33,9	2,2	100,0
13. Gyermek, tanulók	26,3	31,7	5,9	32,9	3,2	100,0

Munkajelleg-csoportosítás

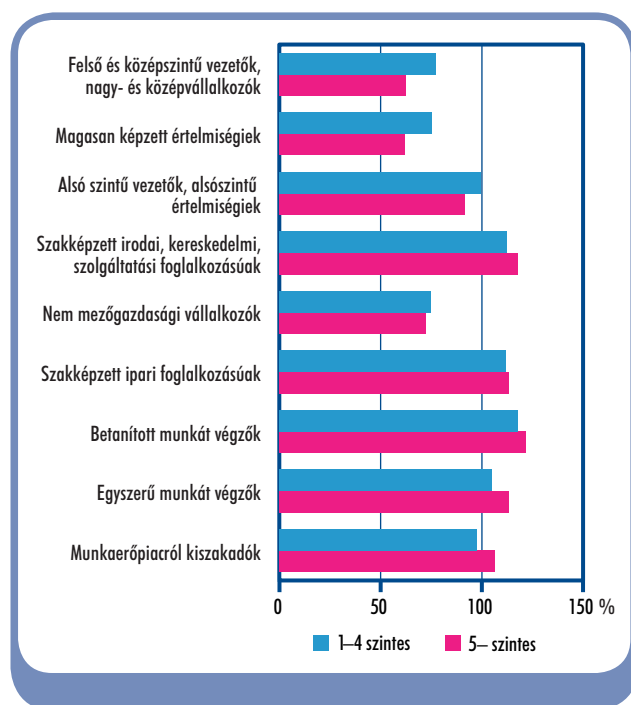
1. Vezetők	33,0	26,8	7,1	31,8	1,3	100,0
2. Értelmiségiek	39,2	26,9	7,3	25,8	0,9	100,0
3. Egyéb szellemiek	29,8	36,7	4,5	27,6	1,3	100,0
4. Önálló iparosok, kereskedők	27,4	26,1	4,7	39,5	2,3	100,0
5. Szakmunkások	25,3	39,2	3,0	29,9	2,6	100,0
6. Betanított munkások	23,7	41,4	1,9	29,3	3,6	100,0
7. Segédmunkások	25,9	37,3	1,5	30,6	4,7	100,0
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	23,7	27,8	2,7	36,7	9,2	100,0
9. Mezőgazdasági önállók	19,9	15,2	3,4	49,8	11,7	100,0
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	27,4	30,3	2,8	33,6	5,9	100,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	30,6	29,3	4,0	33,9	2,2	100,0
12. Gyermek, tanulók	26,3	31,7	5,9	32,9	3,2	100,0

Normatív-funkcionalista modell

A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	28,7	12,2	10,7	46,4	1,9	100,0
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	31,0	18,5	7,3	41,3	1,9	100,0
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	32,6	24,0	6,4	34,9	2,2	100,0
B1. Vezetők, menedzserek	32,2	26,8	8,3	31,3	1,3	100,0
B2. Szakértők, értelmiségiek	37,9	28,2	7,3	25,7	0,9	100,0
B3. Egyéb szellemiek	28,8	38,3	4,9	26,7	1,4	100,0
B4. Szakmunkások	24,9	40,8	3,4	28,3	2,5	100,0
B5. Betanított munkások	23,3	44,2	2,2	26,7	3,6	100,0
B6. Segédmunkások	26,8	39,7	2,1	27,1	4,2	100,0
C. Munkanélküliek	28,2	36,3	2,9	28,5	4,0	100,0
D. Öregségi nyugdíjasok	30,5	33,7	3,1	30,8	1,9	100,0
E. Rokkantsági nyugdíjasok	25,8	36,2	2,1	32,2	3,7	100,0
X. Egyéb inaktív	28,2	30,7	5,2	31,3	4,6	100,0
Y. Gyermek, tanuló fiatalok	26,3	31,7	5,9	32,9	3,2	100,0

inkább az 1–4 emeletes épületeket választják. Egy betanított munkás másfélszer akkora eséllyel lakik 1–4 emeletes lakótelepen, mint egy vezető vagy egy értelmiségi, míg a tízemeletes épületekben ez a különbség már közel kétszeres.

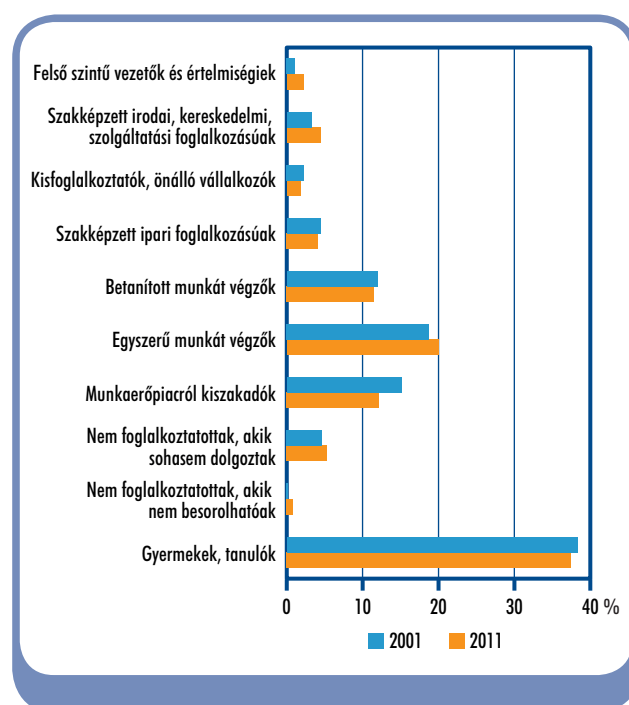
7.1 ábra A kiemelt társadalmi rétegek teljes népességbeli előforduláshoz viszonyított aránya Budapest és a megyeszékhelyek lakótelepein (átlagos előfordulási arány=100%)

Lakóik számát tekintve ugyan nem számottevő az összefoglalóan „egyéb” kategóriába sorolt övezetek nagysága, de az itt koncentrálódó szélsőségesen rossz életfeltételek miatt – valamint azért, mert felmérésükre a népszámlálásokon kívül alig van mód – ezen övezetek lakóinak összetételét is részletesebben bemutatjuk. Az üdülőterületek népessége markánsan eltér a többi „egyéb” körzetétől, ők jobbra a felső, felső-közép rétegekhez tartoznak: népességbeli számarányukhoz képest csaknem kétszeres az itt élő vezetők és a nem mezőgazdasági kisvállalkozók, másfélszeres a magasan képzett értelmiségiek előfordulása, miközben valamennyi alsó réteg alulreprezentált. A külterü-

letek 227 ezer lakója között magától értetődően magas a mezőgazdasági kisvállalkozók aránya (népességbeli részarányuk több mint ötszöröse), emellett másfélszeres a betanított és szakképzetlen munkát végzők, valamint a munkaerőpiacról kiszakadók előfordulása. A 45 ezer zártkertben és ipari területen élő lakos között szintén az egyszerű fizikai munkát végzők és a munkaerőpiacról kiszakadók a felülreprezentáltak. Mindez fokozottan érvényes a szegregált településrészekben élő 41 ezer összeírt lakosra, akiknek a fele betanított vagy szakképzetlen fizikai munkát végző, munkaerőpiacról kiszakadó vagy sohasem foglalkoztatott, további közel negytedede pedig gyermek, illetve tanuló. Bár az e területeken összeírt lakók száma 2001 óta közel kétszeresére nőtt,²⁾ rétegződési összetételük alig változott.

7.2 ábra A szegregált településrészen élők megoszlása társadalmi rétegek szerint

7.2 A háztartások lakáshelyzete

A lakáshelyzet társadalmi különbségeinek megragadásakor figyelembe kell venni, hogy az egyes lakók helyzetét a bevezetőben említett lakástörténeti tényező

²⁾ Az övezetek megnevezése eltérő volt a két népszámlálásban. 2001-ben „szociális szempontból nem megfelelő”, 2011-ben pedig „a település utcahálózatába beépülő, kirívóan alacsony státusú körzet”, illetve „a település szélén levő, annak utcahálózatától teletszerűen elkülönülő, kirívóan alacsony státusú körzet” válaszlehetőséget jelölhettek meg az összeírók. Az eltérő kérdés hozzájárulhatott a különböző eredményekhez.

7.3 tábla **Saját lakásban lakó háztartások aránya a település típusa és társadalmi rétegek szerint, 2011, %**

(%)

Társadalmi réteg	Buda- pest	Megyei jogú város	Agglo- meráció	Város	Község	Össze- sen
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	89,8	93,4	96,4	94,8	95,5	93,6
2. Magasan képzett értelmiségiek	91,2	92,3	95,5	91,5	86,1	91,8
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	89,2	91,6	95,6	94,7	95,6	92,4
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	85,8	88,8	94,6	93,2	96,4	90,7
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	89,3	92,8	96,7	96,4	98,1	94,7
6. Mezőgazdasági vállalkozók	89,1	95,6	98,2	98,0	98,9	98,1
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	84,7	88,5	95,4	94,4	97,3	93,0
8. Betanított munkát végzők	81,3	85,4	94,5	93,0	96,7	91,9
9. Egyszerű munkát végzők	74,0	80,8	92,6	90,1	94,8	88,7
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	75,4	75,9	90,3	85,8	92,0	84,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	77,4	84,9	94,8	94,0	96,9	93,3
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	89,8	91,7	96,6	95,4	97,5	93,7
Összesen	85,7	87,9	94,9	93,3	96,2	91,5

mellett számos aktuálisan fennálló, ám sokszor nehezen elkülöníthető hatás is alakítja. Az egyén szempontjából meghatározó, hogy milyen összetételű háztartás mely pozícióját foglalja el és mindezt milyen lakáspiaci környezetben, régióban, településen. Az is meghatározó, hol tart az adott háztartás a lakásvagyon akkumulációjának folyamatában. Ennek megfelelően a réteghovatartozás mellett a legtöbb esetben nem hagyható figyelmen kívül a település típusa, a lakók kora és háztartásszerkezete. A sokféle hatás elkülönítésének megkönnyítése érdekében a továbbiakban azt feltételezzük, hogy amennyiben többen élnek egy lakásban, akkor a háztartásfőnek (több háztartás esetén az első háztartás háztartásfőjének) a társadalmi csoportja és kora az, amin keresztül az együtt élő személyek lakáshelyzete a leginkább megragadható. A fejezet további részében ezért a lakáshelyzetben megfigyelhető társadalmi különbségeket a háztartásfő rétegjellemzőinek figyelembevételével vizsgáljuk, tehát elemzésünk alapegysége a lakás, az ott lakók rétegződési és korcsoportjellemzőit pedig a lakásban lakó első háztartásfő megfelelő mutatóján keresztül ragadjuk meg.³⁾

7.2.1 Lakástulajdon, lakáshasználat

2011-ben a háztartások 92%-a saját lakástulajdonában lakott. A települési hierarchiában lefelé haladva a sajátlakás-használat aránya egyre magasabb: míg Budapesten 86, addig a községekben 96%. Budapesten és a nagyvárosokban érvényesül a társadalmi csoportok hierarchiája a saját lakást használók arányának alakulásában: a vezetők és az értelmiségiek, valamint a vállalkozók laknak nagyobb arányban saját tulajdonukban, a szolgáltatási foglalkozásúak és a szakképzett fizikaiak sajátlakás-használata az átlagosnak megfelelő, ugyanakkor a hagyományos fizikai foglalkozásúak és a munkaerőpiacról kiszakadók az átlagosnál magasabb arányban lakásbérletet.

A nagyvárosi helyzettel összevetve szembevetendő, hogy a kisebb településeken amellet, hogy a munkaerőpiacról kiszakadók és a szakképzetlenek sajátlakás-használata átlag alatti, az értelmiségiekre is ugyanez érvényes. Ennek oka az, hogy a vidéki önkormányzatok a kevés rendelkezésre álló lakást elsősorban szolgálati célokra hasznosítják, szociális célokat szolgáló önkormányzati lakás ezeken a településeken már alig van.

³⁾ A gyermekek és tanul fiatalok elenyésző számban voltak háztartásfők, ezért a továbbiakban ők nem jelennek meg az adatsorokban.

7.4 tábla **Magánlakást bérlő háztartások aránya társadalmi rétegek szerint, 2011** (%)

Társadalmi réteg	Buda- pest	Megyei jogú város	Agglo- meráció	Város	Község	Össze- sen
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállal- kozók	4,9	3,4	1,7	2,1	0,8	2,9
2. Magasan képzett értelmiségiek	4,2	3,4	1,5	2,3	1,2	3,2
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	5,2	3,8	1,8	2,3	1,0	3,4
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	6,0	5,1	2,5	3,2	1,3	4,1
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	5,0	3,7	1,7	1,8	0,8	2,6
6. Mezőgazdasági vállalkozók	4,7	1,9	0,6	0,9	0,4	0,7
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	5,8	5,5	2,5	3,0	1,3	3,3
8. Betanított munkát végzők	6,7	6,2	2,7	3,4	1,5	3,5
9. Egyszerű munkát végzők	8,1	6,5	3,5	4,0	2,4	4,2
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	8,1	10,1	4,6	6,9	4,3	6,8
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,0	4,1	1,9	2,2	1,3	2,2
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,2	2,2	1,1	1,5	1,0	1,7
Összesen	6,0	5,5	2,4	3,1	1,5	3,7

A nagyvárosi önkormányzati lakásokban a betanított vagy szakképzetlen munkát végzők és a munkaerőpiacról kiszakadók magasan felülreprezentáltak, e lakások 47%-át ők lakják, ami közel kétszerese a népességen belüli arányuknak (24%). Ez az érték számottevően nőtt 2001 óta, akkor ugyanis a nagyvárosi önkormányzati lakásoknak csak 36%-ában találtunk e rétegekbe tartozó háztartásfőket. Ez a változás úgy ment végbe, hogy közben az önkormányzati lakásállomány tovább apadt, vagyis az 1990-es években, a lakáspri-
 privatizáció csúcsidejében jellemző rezidualizálódás – tehát az, hogy a magasabb státusú háztartások meg-
 vásárolják a jobb önkormányzati lakásokat, és az ott
 maradók egyre alacsonyabb státusúak – még a 2000
 utáni években is kimutatható. Mindezek ellenére még
 mindig található vezetők és értelmiségiek is a nagy-
 városi önkormányzati lakásokban, ami jelzi, hogy az
 önkormányzati lakásállomány a nagyvárosokban sem
 kizárólag szociális célokat szolgál.⁴⁾

A háztartások kevesebb mint 4%-a bérel magán-
 személytől lakást. A kistelepülések felé haladva a ma-
 gánpiacon bérelt lakások aránya is csökken, bár nem
 olyan meredeken, mint az önkormányzatiaké. Buda-

pesten a háztartások 6,0, a megyei jogú városokban
 5,5, a többi városban 3,1%-a lakik magánbérleti lakás-
 ban. A községekben és az agglomerációkban ennél is
 kevesebb, 1,5, illetve 2,4% az érintett háztartások elő-
 fordulása. Mindegyik településtípusban az egyszerű
 fizikai foglalkozásúak és a munkaerőpiacról kiszaka-
 dók laknak az átlagnál gyakrabban magánbérletben.

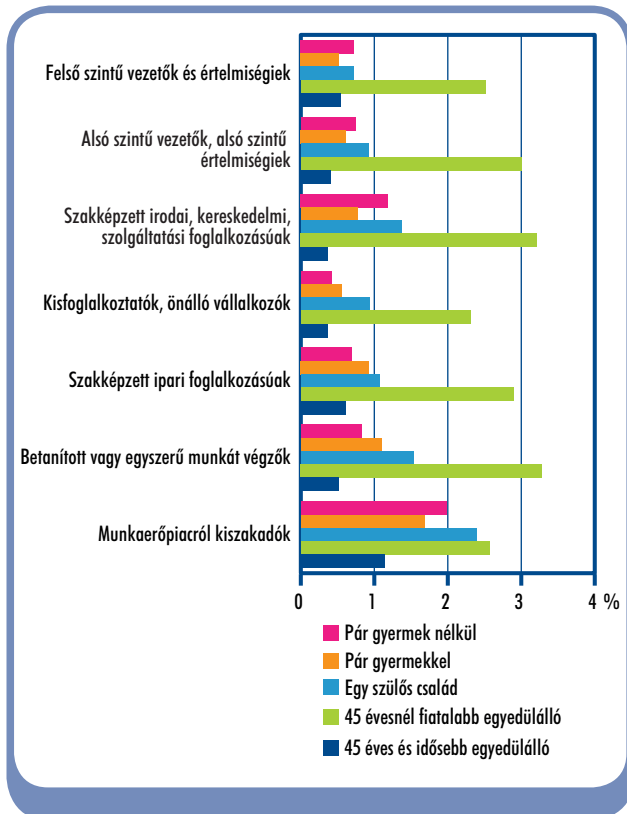
A magánlakások bérlői jellemezhetők néhány ti-
 pikus élethelyzettel, amiből az is kiderül, a családi
 életciklus más és más szakaszaiban bérelnek lakást a
 különböző rétegekhez tartozók. A következő ábrán
 annak valószínűségét ábrázoltuk, hogy egy adott ré-
 tegbe tartozó háztartás magánlakást bérel. Az ábrázolt
 mutatószám azt fejezi ki, hogyan viszonyul az adott
 rétegbe és háztartástípusba tartozók körében a lakás-
 bérlők aránya az átlagos 3,7%-os szinthez. Az 1 alatti
 értékkel jellemzett háztartások az átlagnál kisebb,
 az azt meghaladók annál nagyobb gyakorisággal bé-
 relnek magánlakást.

A szellemi foglalkozásúak között a lakásbérlet csak
 a fiatal egyedülállóakra jellemző. A kisvállalkozókról és
 a szakképzett fizikaiakról ugyancsak megállapítható,
 hogy a bérlakáshasználat átmeneti jellegű, és elsősor-

⁴⁾ Az önkormányzatok nyilvántartásai szerint az összes tulajdonukban levő lakásnak csak 58%-át adják ki szociális bérlakásként, a többit
 önköltséges vagy piaci bérletként hasznosítják. Budapesten ez az arány 46, a községekben 9% (KSH [2014]).

ban a lakáspiaci karrier⁵⁾ kezdetéhez kötődik. Az irodai és szolgáltatási foglalkozásuk között a fiatal egyedülállók mellett az egyedülálló szülők és kismértékben a gyermektelen párok bérlakáshasználata is meghaladja az átlagot. A betanított és szakképzetlen munkát végzők háztartásaiban a fiatalok és az egyedülálló szülők mellett már gyermekes párok is nagyobb arányban bérelnek magánlakást. A munkaerőpiacról kiszakadók körében pedig mindezen háztartások mellett még a gyermektelen párok is megjelennek. Míg tehát a kedvezőbb helyzetű csoportokban a magánlakás bérlése az önállóvá válás egy lépcsőfoka a saját lakás megszerzése előtt, addig az alacsony végzettségű, rossz munkaerő-piaci pozíciójú háztartások között azonosíthatók olyanok, amelyek a lakásvagyonuk sikertelen vagy pl. váláskor megszakadó felhalmozása miatt bérelnek lakást a későbbi életszakaszaikban is.

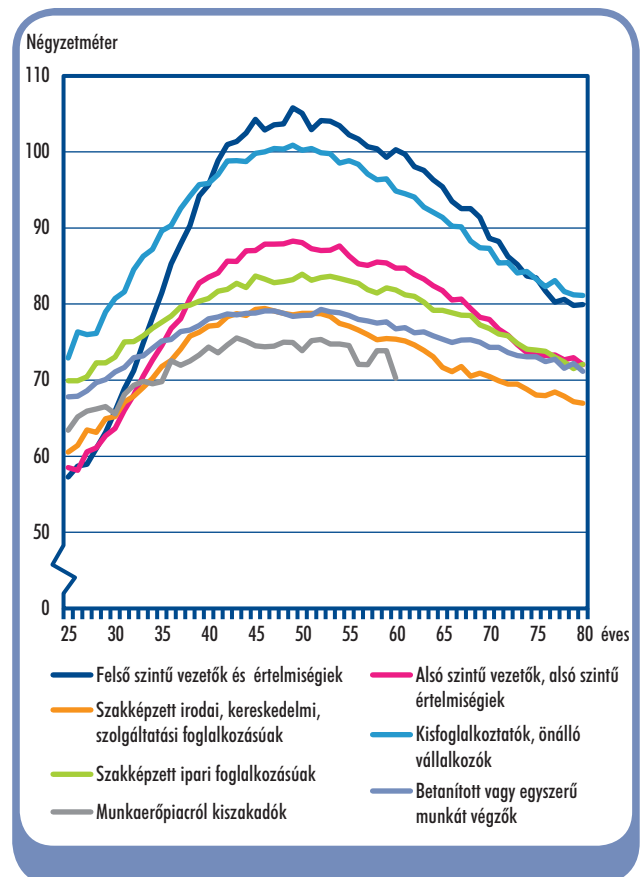
7.3 ábra Magánlakást bérlő háztartások átlagos szinthez viszonyított aránya kiemelt család-típusok és társadalmi rétegek szerint, 2011
(1=3,7%)

7.2.2 Lakásnagyság, lakásminőség

A jellemző lakásméret a nagyobb városokban 70 m² alatt marad, miközben a községekben és a nagyvárosi agglomerációkban megközelíti a 90 m²-t. A legkisebb lakásokban a fővárosi betanított és szakképzetlen munkát végzők háztartásai laknak, de Budapesten a munkaerőpiacról kiszakadók és az irodai, szolgáltatási foglalkozásúak jellemző lakásmérete sem éri el a 60 m²-t. Önmagában a lakás kis mérete nem tekinthető általános problémának a kisebb településeken, hiszen az átlagos lakás-alapterület még a leghátrányosabb helyzetű csoportokban is meghaladja a 70 m²-t. A kisebb települések felé haladva minden rétegben nő az átlagos lakásnagyság. A nagyvárosok körül kialakult agglomerációkban a kedvezőbb helyzetű rétegek (vezetők, értelmiségiek és a vállalkozók) lakásmérete a rétegekre jellemző közési átlagnál is nagyobb, míg

7.4 ábra A lakások átlagos nagysága a háztartásfő kora és kiemelt társadalmi rétegek szerint, 2011

⁵⁾ A tipikus lakásutak és a családi életciklus kapcsolatáról lásd Hegedüs József [2001] tanulmányát.

7.5 tábla Átlagos lakásnagyság a település típusa és társadalmi rétegek szerint, 2011

 (m²)

Társadalmi réteg	Buda- pest	Megyei jogú város	Agglo- meráció	Város	Község	Össze- sen
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	91,3	96,1	119,2	104,3	112,3	102,7
2. Magasan képzett értelmiségiek	75,4	83,3	106,2	95,5	108,4	86,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	66,7	71,8	93,9	84,0	96,4	78,3
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	58,8	64,1	84,3	78,1	91,4	72,1
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	78,3	85,9	102,9	94,4	98,9	91,9
6. Mezőgazdasági vállalkozók	78,7	87,8	96,8	91,6	91,8	91,7
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	60,0	66,6	85,3	80,5	90,4	78,7
8. Betanított munkát végzők	57,4	63,8	82,9	78,1	86,9	77,0
9. Egyszerű munkát végzők	52,6	59,1	76,1	72,3	79,4	70,9
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	57,4	62,0	81,1	74,0	80,7	71,1
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	61,1	62,7	77,0	73,1	75,7	72,6
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	68,4	72,9	88,4	80,3	86,6	78,0
Összesen	64,8	69,4	89,0	80,9	88,5	78,2

a többi rétegben inkább a kisvárosi és a községi átlag közé esik. A munkaerőpiacról kiszakadók lakásnagysága nem marad el szembeűnően az alsóbb rétegektől, ami mutatja, hogy a lakáshelyzet nem feltétlenül függ közvetlenül össze az aktuális munkaerő-piaci pozícióval.

A legnagyobb különbségek a lakásméreteken a 40–60 éves kor között vannak, majd az idősebb korosztályokban ismét közelebb kerülnek egymáshoz az egyes rétegek. Míg a 7.4-es ábra a fiatalabb korosztályok esetében – amikor nagyjából hasonlóak voltak a lakásszerzés feltételei – akár értelmezhető a lakásvagyon-felhalmozás időbeli folyamatának is, addig az idősebb korosztálynál a visszatérés a kisebb lakásméretekhez inkább a korábbi lakáskörülmények lenyomata. Nem elsősorban arról van tehát szó, hogy az idősebbek kisebb lakásokba költöznek, hanem inkább arról, hogy az általuk évtizedekkel korábban megszerzett lakások még kisebbek voltak, mint azok,

amelyekbe a velük azonos rétegbe tartozó, de fiatalabb háztartások a rákövetkező évtizedekben költöztek.⁶⁾

Az egy főre jutó lakásalapterület 2001 óta 5 m²-rel nőtt. A növekedés a társadalmi-foglalkozási rétegek minden kategóriájában kimutatható, ugyanakkor a túlszűfoltóság továbbra is növekvő mértékben van jelen a hátrányos helyzetű csoportokban, illetve ott, ahol több gyermek él. Azokban a háztartásokban, ahol nincs gyermek, 2011-re határozottabbakká váltak a rétegek különbségei: a vezetők lakásainak fajlagos mérete 2001-ben 4, tíz évre rá már 7 m²-rel volt nagyobb az átlagnál és hasonlóan alakult a vállalkozók adata is. A gyermeket nevelő háztartásokban a magasabb státusú rétegek lakásmérete jobban alkalmazkodik a háztartás létszámához és ezek a különbségek a lakásméret általános növekedése mellett is fennmaradtak az elmúlt tíz évben.

A túlszűfoltóság mérésére a következőkben olyan mérőszámot használunk, ami a szobák számát és a ház-

⁶⁾ A lakásrendszerek egyik meghatározó jellemzője, hogy mennyire alkalmazkodik a háztartások lakásfogyasztása a kisebb háztartás-létszámból következő szükségletcsökkenéshez a családi életciklus utolsó szakaszában. A korábbi vizsgálatok szerint Magyarországon általában nem jellemző az idősebbek kisebb lakásba való költözése, és erre utalnak a 2011. évi népszámlálásból lesűrhető tapasztalatok is: a költözők aránya a 60 év feletti háztartásfők között továbbra is alacsony: az összeírást megelőző tíz évben 15%-uk költözött be a meglévő lakásába, míg a teljes népességen belül ugyanez a mutató megközelíti a 38%-ot. A költözések okainak és lakásrendszeren belüli irányának részletes vizsgálata további vizsgálatok feladata. A fejezet későbbi részében visszatérünk még erre a kérdésre.

7.6 tábla Átlagos lakásnagyság a település típusa és társadalmi rétegek szerint

 (m²)

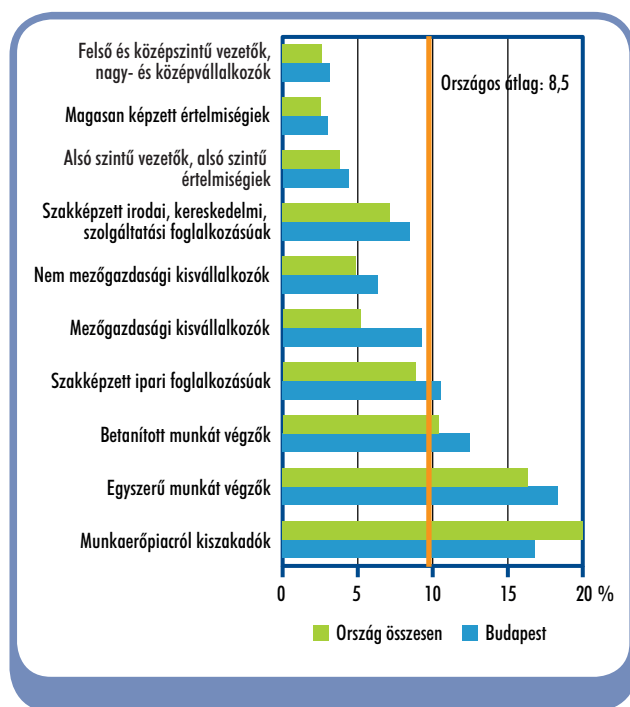
Társadalmi réteg	Nincs gyermek	1	2	3–	Összesen
		gyermek él a lakásban			
2001					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	51,5	33,2	27,1	23,6	37,9
2. Magasan képzett értelmiségiek	49,7	31,1	24,9	21,4	38,8
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	46,3	28,5	22,6	19,2	36,3
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	49,2	27,6	21,4	17,1	37,2
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	51,0	30,0	23,9	19,0	36,3
6. Mezőgazdasági vállalkozók	55,3	31,3	23,3	17,3	43,6
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	42,3	25,3	20,0	15,7	30,7
8. Betanított munkát végzők	44,8	25,9	20,0	15,2	32,2
9. Egyszerű munkát végzők	49,0	26,7	18,7	12,7	36,4
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	43,3	24,7	18,7	12,8	27,9
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	62,3	33,5	21,0	12,8	53,4
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	50,4	29,3	20,6	14,5	42,7
Összesen	47,7	27,6	21,4	16,1	35,3
2011					
1. Felső- és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	60,1	35,6	29,1	25,6	43,8
2. Magasan képzett értelmiségiek	55,1	33,4	26,6	22,7	44,6
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	52,3	30,9	24,3	20,6	42,2
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	54,0	29,8	22,9	18,6	41,7
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	58,6	33,3	26,2	21,3	43,8
6. Mezőgazdasági vállalkozók	62,8	34,4	25,9	20,0	48,8
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	46,8	26,9	21,3	16,5	34,8
8. Betanított munkát végzők	50,7	28,0	21,4	16,2	37,4
9. Egyszerű munkát végzők	54,1	28,4	20,1	13,9	39,6
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	49,9	26,6	20,6	14,5	33,8
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	66,4	34,3	21,1	13,1	52,1
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	55,9	32,0	23,8	16,8	47,3
Összesen	53,0	29,7	23,0	17,4	40,3

tartások összetételét, az együtt élő személyek családi pozícióját veszi figyelembe, és azokat a lakásokat tekinti túlzásúfoltnak, ahol egy szobára 2-nél több fő jut, illetve ahol az egy szobában élő személyek nem házastársak vagy testvérek. Eszerint 2011-ben az összes lakás 8,5%-ában éltek túlzásúfoltan. Ennél magasabb a túlzásúfolt lakások aránya valamennyi fizikai foglalkozású rétegben és a munkaerőpiacról kiszakadók körében is. Utóbbiak és az egyszerű munkát végzők lakásaiban a leggyakoribb a túlzásúfolttság, mértéke az átlagos arány kétszerese vagy annál is magasabb. A szellemi foglalkozásúak között az átlagos szint felét sem éri el a zúfolt lakások aránya, míg az irodai és szolgáltatási foglalkozásúakra, közülük is inkább a budapestiekre már átlagot közelítő, illetve azt el is érő szint jellemző. Ebben a rétegben többségében nők vannak, itt több egyedülálló anya háztartása jelenik meg. Mint korábban láthattuk, ez a csoport felülreprezentált a lakótelepeken, ami magyarázza a szűkösebb lakáskörülményeket.

A hagyományos lakásminőségi kategóriák helyett most két olyan mutatóra támaszkodva vizsgáljuk a rétegek között e téren fennálló különbségeket, melyek elsősorban a kiemelkedően jó, illetve a szélsőségesen rossz helyzetek megragadására alkalmasak. Előbbire a két (esetleg több) fürdőszobás lakások előfordulását használjuk, mivel az ilyen lakások általában nagy

zártságra, közülük is inkább a budapestiekre már átlagot közelítő, illetve azt el is érő szint jellemző. Ebben a rétegben többségében nők vannak, itt több egyedülálló anya háztartása jelenik meg. Mint korábban láthattuk, ez a csoport felülreprezentált a lakótelepeken, ami magyarázza a szűkösebb lakáskörülményeket.

7.5 ábra Túlzsúfolt lakásban élők aránya kiemelt társadalmi rétegek szerint, 2011

alapterületűek és egyéb tekintetben is színvonalasabban felszereltek. A mutató két szélső értékét a vezetők és a szakképzetlen fizikaiak rétegénél veszi fel, köztük kilencszeres a különbség.

A substandard lakásminőség mutatóját olyan tényezők figyelembevételével alakítottuk ki, melyek mindegyike már önmagában is kizárja az elvárható minőségű lakhatási feltételek megvalósulását.⁷⁾ E tekintetben is a szakképzetlen fizikaiak csoportja van a legrosszabb és a vezetőké a legjobb helyzetben. Míg a szellemi foglalkozásúak csak elvétve laknak substandard lakásban, addig a szakképzetlen fizikai foglalkozásúak közül minden ötödik. A mezőgazdasági kisvállalkozók között amellől, hogy átlagos szintű a két fürdőszobás lakások előfordulása, a substandard lakásban lakók aránya is kiemelkedően magas, mutatva, hogy lakáskörülményeit tekintve meglehetősen heterogén csoportról van szó. Az irodai, szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a szakképzett fizikaiak rétegeire sem a szélsőségesen magas, sem a kirívóan alacsony lakásminőség nem jellemző. Náluk mindkét mutató értéke átlag alatti, ami részben köztes státusszal, részben városiasabb életmódjuk-

⁷⁾ Substandard az a lakás, ahol a következők közül valamelyik feltétel előfordul: a lakásban nincs WC, nincs fürdőszoba, csatornázatlan, a lakás alapozás nélküli, vályogfalú épületben van, 50 m² alatti és nincs konyhája vagy legalább egy egész szobája.

kal hozható összefüggésbe. A sohasem foglalkoztatott háztartásfők jellemzően idős, egyedül élő nők – átlagos életkoruk 70 év – ez magyarázza a rossz lakások kirívóan magas arányát körükben.

7.7 tábla A lakásminőség kiemelt mutatói a háztartásfő társadalmi rétege szerint, 2011

Társadalmi réteg	Több fürdőszobás (%)	Substandard (%)
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	32,6	1,4
2. Magasan képzett értelmiségiek	21,3	1,5
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	14,1	2,8
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	8,7	4,7
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	20,5	4,7
6. Mezőgazdasági vállalkozók	10,6	18,3
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	8,6	8,8
8. Betanított munkát végzők	6,8	12,0
9. Egyszerű munkát végzők	3,8	21,4
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	6,4	18,2
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	2,5	33,4
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	11,7	9,9
Összesen	10,6	9,2

7.2.3 A lakásváltoztatások rétegenkénti különbségei

A 2001 után kibontakozó és mintegy 2008-ig tartó lakáspiari fellendülés időszakában emelkedett a lakást változtatók aránya, és mivel a költözések nagy része lakáshitelek igénybevételével jött létre, már maga a költözés megtörténte, de különösen a megszerzett lakás minősége függött a háztartás jövedelmétől és végső soron a háztartásfő réteg-hovatartozásától is. A rendelkezésünkre álló adatok között nincs információ a költözést megelőző lakás minőségére vonatkozóan, ezért csak közvetett eszközeink vannak a lakáspiari átrendeződés hatásainak megmagyarázására.

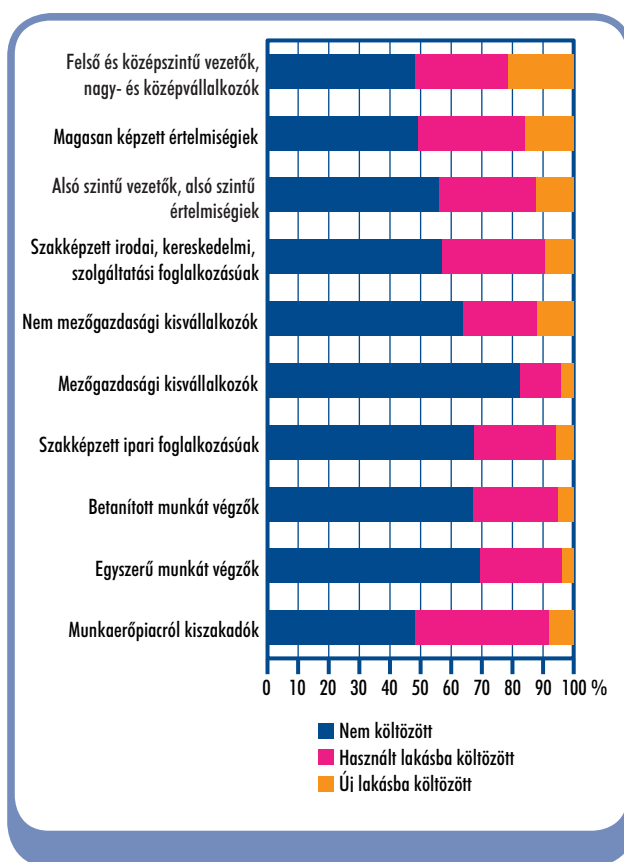

7.8 tábla 2001 óta lakást változtatók aránya társadalmi rétegek szerint, 2011

Társadalmi réteg	30 év alatt	30–44 éves	45–59 éves	60 éves és idősebb	Összesen
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	90,7	78,1	35,0	22,1	51,7
2. Magasan képzett értelmiségiek	92,3	82,2	38,0	22,6	50,6
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	90,4	77,1	33,2	17,9	43,7
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	85,9	70,8	31,5	17,1	42,8
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	86,2	67,3	29,0	16,7	36,2
6. Mezőgazdasági vállalkozók	79,3	53,0	15,7	7,4	17,3
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	83,8	64,6	22,7	12,8	32,5
8. Betanított munkát végzők	83,9	64,2	25,6	12,4	32,7
9. Egyszerű munkát végzők	81,3	62,4	28,0	12,8	30,5
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	80,5	66,4	33,5	30,9	51,7
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	62,8	31,1	9,2	20,6
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	77,6	62,9	29,7	17,0	21,7
Összesen	85,9	69,4	28,7	15,0	37,8

A 2001 óta lakást változtató⁸⁾ háztartásfők aránya a vezetők, a munkaerőpiacról kiszakadók, valamint a magasan képzett értelmiségiek esetében kiemelkedően magas: 50% fölötti. Az átlagnál többen költöztek másik lakásba valamennyi szellemi és köztes foglalkozású rétegben, míg a fizikaiak költözései átlag alatt maradnak. A mutató vizsgálatánál nem hagyható figyelmen kívül, hogy az egyes rétegek korstruktúrája eltérő. A munkaerőpiacról kiszakadók magas költözési arányát alapvetően a csoportra jellemző alacsonyabb életkor magyarázza, és bár a rétegbe tartozó idősebbek költözési aránya is magas, ennek hatása jelentéktelen, mivel a kategória a 60 évesek fölött lényegében kiürül. Ezzel szemben a vezetők körében a magasabb átlagéletkor ellenére sok költözés történt, ami korcsoportonként is kimutatható: mindegyik korcsoportban számottevően gyakoribb a lakásváltoztatás az átlagnál ebben a rétegben.

Az új építésű és a használt lakások átlagosan mintegy másfélszeres árkülönbségében kifejeződik az új lakások minőségi különbsége a korábban épültekéhez képest. (2011-ben egy használt lakás átlagos ára 9,6, egy újé 16,9 millió forint volt.) Ahhoz, hogy megvizsgáljuk, kik költöztek az új lakásokba, a 2001 óta épült lakásokat tekintettük újaknak. Ennek

7.6 ábra A 2001 és 2011 közötti költözések aránya és megoszlása kiemelt társadalmi rétegek szerint

⁸⁾ Az összeírás egy, a megelőző lakásra vonatkozó kérdést tartalmazott, így a többszöri költözésekről nincs adatunk.

alapján a vizsgált évtized összes költözésének 22%-a irányult új lakásba. A rétegenként számított mutató alapján láthatóvá válik, hogy az átlagosnál nagyobb arányban lakást változtató vezető és értelmiségi rétegben kiugróan magas az új lakásba költözők aránya, és ugyanez igaz az egyébként átlagos arányban költöző vállalkozói rétegre is. Az újlakás-építés bővülése és az általános lakáspiaci fellendülés ugyanakkor kevésbé hatott a fizikai foglalkozású rétegek lakásviszonyaira: összességében is alacsonyabb arányú költözéseik túlnyomórészt használt lakásokba irányultak. További vizsgálatok feladata lesz annak feltárása, mi jellemzi ezeket a lakásváltoztatásokat, mennyiben érvényesült a filtrációs hatás e rétegek költözéseiben (ez alatt azt értjük, hogy az új lakásokba költöző magasabb státusúak megürülő lakásait alacsonyabb státusúak foglalják el, és ezáltal az ő lakáskörülményeik is javulnak valamelyest).

7.3 Következtetések

Annak ellenére, hogy az aktuális réteghelyzet mellett számos más tényező befolyásolja a háztartások megfigyelt lakáskörülményeit, egyértelműen kimutatható a rétegződési szempontú különbségek megléte valamennyi vizsgált lakásmutató vonatkozásában. Általában a felső és középszintű vezetők, a magasan képzett értelmiségiek és a nem mezőgazdasági vállalkozók lakáshelyzete bizonyult a legkedvezőbbnek, míg a legrosszabb lakáskörülmények között a képzetlen fizikai foglalkozásúak és a soha nem dolgozott, idős egyedülállók, többségében egyedül élő nők élnek. A munkaerőpiacról kiszakadó réteg helyzete nagyobb heterogenitást jelez, egy részük a legrosszabb lakás-

körülmények között él, míg másoknak a sikeresen megőrzött lakáspiaci pozíció fontos tartalékot jelent. A két köztes réteg, az irodai, szolgáltatási foglalkozásúak és a közvetlen termelésirányítók a lakásminőségi skála közepén helyezkednek el, de számos életmódbeli különbséget mutatnak. Előbbiek között több az egyszülős, városi, lakótelepi háztartás, míg utóbbiak jobbra két szülős családok, gyakrabban vidéki családiház-tulajdonosok.

Bár a legtöbb mutató a lakáskörülmények általános javulását jelzi, ennek mértéke rétegenként eltérő. Számos jel utal arra, hogy 2001 után a háztartások jövedelméhez szorosan kötődő hitelhez jutási lehetőségek gyors bővülése révén szorosabbá vált az aktuális jövedelem és a megszerezhető lakás értéke közötti kapcsolat. Ennek hatására csökkent a réteg- és lakáshelyzet inkonzisztenciája, és így nőttek a lakásviszonyokban megmutatkozó társadalmi különbségek. Ezt támasztja alá, hogy az elmúlt tíz évben lakást változtató háztartások részvétele a 2000-es évek lakáspiaci fellendülésében nagyobb rétegződés szerinti különbségeket mutatott, mint a korábban megszerzett lakások esetében. Különösen kiemelkedő a magasabb státusú rétegek új lakások piacán kimutatható aktivitása.

A lakásviszonyok rétegződési szempontú vizsgálatának további fontos tanulsága, hogy az nem függetleníthető a térségi, települési vonatkozásoktól. Az eredmények megerősítik, hogy az egyes rétegek fizikai életkörülményeinek megragadása csak a lakás- és a területi jellemzők együttes figyelembevételével képzelhető el, továbbá azt is, hogy a rétegződési különbségek jelentős mértékben területi, térségi meghatározottságúak.

8. RÉTEGZŐDÉS A TÉRBEN

Nincs a társadalomnak olyan része, ahol a térbeliség ne volna jelen, nem kivétel ez alól a rétegződés sem. A tudományos és a hétköznapi nyelvzetben egyaránt nagyon sokfajta térfelfogással, térértelmezéssel találkozhatunk, a tér fogalma azonban önmagában meglehetősen absztrakt. Ha pontosítjuk, hogy mivel töltjük meg a teret, konkretizáljuk annak tartalmát, elemeit és ezek egymáshoz fűződő viszonyait, akkor differenciálódik az általános térfogalom, és így beszélhetünk például természeti, gazdasági, politikai és nem utolsósorban társadalmi térről (*Nemes Nagy [1998]*). Általánosságban a terek, így a társadalmi tér jellegzetessége is a külső és a belső terekre való bonthatósága. A külső tér a társadalomnak a földi térhez kötött, lokalizált tere. A társadalom szegmensei nemcsak a földrajzi térhez kötve mutatnak azonban térjellemzőket, hanem önmagukban is: ezeket nevezzük belső tereknek (*Nemes Nagy [2009]*). Más szavakkal a társadalom által létrehozott tér egyszerre jelenik meg a konkrét fizikai térben (külső tér), és az emberek és csoportjaik közötti viszonyokban, relacionális, kapcsolati teret képezve, amely a belső tér (*Faragó [2012]*). Ha végiggondoljuk azt a kijelentést, hogy két társadalmi csoport „közel van egymáshoz”, akkor rájövünk arra, hogy a fenti kijelentést különbözőféleképpen értelmezhetjük. A „közelség” alapvető térkategória, mind a két térértelmezésben van létjogosultsága. A külső térben a „közelség” egymáshoz való fizikai, földrajzi közelséget jelent, míg

a belső térben a „közelség” a hasonlóságot ragadja meg (például a győri Audi- és a kecskeméti Mercedes-gyár felső vezetői a belső, társadalmi térben sokkal közelebb vannak egymáshoz, mint a külső, fizikai térben). A társadalmi teret tehát egyaránt alkotja a külső és a belső tér is.

Általánosságban minden olyan folyamatra, ami a térben játszódik le – legyen szó akár külső, akár belső térről – jellemző a rendezettség és az egyenlőtlenség. E kötet a társadalom rétegződését több, különféle logika alapján felépülő foglalkozási séma segítségével kívánja bemutatni. Ezek a modellek felfoghatók úgy, mint kísérletek a társadalom belső terére jellemző rendezettség megragadására. A társadalom külső és belső térbelisége – ahogy az az egyes modellekben megjelenik, illetve ahogy a fizikai térhez kapcsolódik – leírható matematikai-statisztikai módszerekkel (*Nemes Nagy [1998]*). Így vizsgálható a társadalmi rétegződés területi lokalizációja, valamint az egyes rétegeknek az általuk létrehozott társadalmi térben való elhelyezkedése.

A kötet eddigi elemzése mindenekelőtt a társadalom belső terének különböző jellemzőire koncentrált, e fejezet célkitűzése, hogy a társadalom rétegződését területi szempontból elemezze. Ennek érdekében arra vállalkozunk, hogy először leíró statisztikai módszerekkel bemutassuk az egyes rétegek külső térbeli helyzetét, majd térstatisztikai módszerekkel rámutassunk a külső és a belső terek kapcsolatára.¹⁾

¹⁾ Vizsgálódásaink minden esetben a teljes népességre vonatkoznak. A foglalkoztatottak, illetve nem foglalkoztatottak egyes területi jellemzőjéről lásd a kötet 5., illetve a 6. fejezetét.

8.1 A társadalom rétegződésének vertikális és horizontális területi jellemzői

A kötet első fejezete részletesen tárgyalta a társadalom szerkezetének fő jellemzőit, illetve az elmúlt időszakban végbement legfontosabb változásait. A társadalomszerkezet e fő vonásai azonban térségenként, illetve a települések különböző csoportjait tekintve igen eltérő formát ölthetnek és öltének is. Ezeket a különböző térségeket, települések csoportjait és a földrajzi teret többféleképpen tagolhatjuk, oszthatjuk fel. Megkülönböztethetjük a horizontális térfelosztást, amely a földrajzi tér határvonalakkal való tagoltságának a jellegadó formája. Ebben az esetben a külső teret tagoljuk és választjuk el az egyes elemektől egymástól (pl. Magyarország földrajzi terét húsz egymással egyenrangú megyére osztjuk fel). A vertikális térfelosztás már valamilyen belső térbeli jellemzőhöz kötődik, amelynek során adott szempontok alapján rendezzük hierarchikus sorrendbe a területi egységeket (pl. a közigazgatásban igazgatási rang alapján bontják általánosságban öt részre a teret).

A következőkben először azt vizsgáljuk, hogy a vertikális területi egyenlőtlenségek miként érzékelik hatásukat a társadalom rétegződésén, másodsorban pedig abba nyújtunk betekintést, hogy a horizontális különbségek mennyiben vezetnek különféle egyenlőtlenségekhez.

8.1.1 A társadalom rétegződése a települések jogállása, népességnagysága, valamint fejlettsége szerint

A vertikális ismérvek közül először a települések jogállása szerint vizsgáljuk a rétegszerkezet sajátosságait. A magyarországi településeket öt típusba soroltuk, annyi apró módosítással a hagyományos besorolásokhoz képest, hogy a megyeszékhely, megyei jogú város kategóriák elemeit összevontuk, valamint a nagyközség és a község kategóriákat is egységesítettük. Létrehoztunk továbbá egy agglomerációs kategóriát, amelybe minden településeggyüttes beletartozik. A maradék két kategóriában szerepel Budapest és a településeggyüttesbe nem tartozó városok. A 8.1-es tábla a kötetben alkalmazott három rétegződési modellt e szerint az ismérv szerint mutatja be.

A társadalmi foglalkozási rétegek jogállás szerinti megoszlását először a társadalmi-foglalkozási rétegséma szerint vizsgáljuk. A különböző típusú települések rétegszerkezete markánsan eltér egymástól. Budapesten, a megyei jogú városokban, illetve az agglomerálódó településeggyütteseken jellemzően a magasabb presztízsű foglalkozási csoportok – így a felső, illetve alsó szintű vezetők és értelmiségiek, valamint a szakképzett irodai, szolgáltatási foglalkozásúak – felülreprezentáltak, míg a kisebb városokban, valamint községekben a kisebb képzettséget igénylő, alacsony státusú csoportok – a szakképzett ipari foglalkozásúak, a betanított munkások és az egyszerű munkát végzők – az országos átlagnál nagyobb arányban képviseltetik magukat. A sémában ágazati alapon elkülönített két vállalkozói csoport érthető módon szintén eltérő módon jelenik meg a településszerkezetben. A mezőgazdasági vállalkozók a községekben fordulnak elő a legnagyobb arányban, a nem mezőgazdasági önállók viszont elsősorban Budapesten, illetve az agglomerációs területeken felülreprezentáltak. A munkaerőpiacról kiszakadók csoportjának területi elhelyezkedése szintén összefügg a települések jellegével, a településhierarchia felsőbb szintjein jellemzően kisebb arányban találkozhatunk ezzel a csoporttal.

A vizsgálódást Budapestre és az azt körülvevő agglomerációra szűkítve azt állapíthatjuk meg, hogy a szellemi foglalkozású csoportok, valamint az irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak aránya a fővárosban magasabb, míg a hagyományos fizikai foglalkozású rétegek túlsúlya az agglomerációban jelenik meg. Szintén érdemes megjegyezni, hogy a mezőgazdasági, illetve a nem mezőgazdasági önállók rétege is nagyobb arányban fordul elő a Budapest körüli agglomerációs területeken, mint a fővárosban.

A munkajelleg-csoportosítás, illetve a normatív-funkcionalista modell alapján számított eredmények megerősítik a társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján megállapított eredményeket, vagyis a szellemi foglalkozású rétegek városias jellegét, illetve a kékgalléros foglalkozások magasabb arányát a települési lejtőn lefelé haladva. E két modell alapján azonban valamelyest árnyalhatjuk a fenti képet. Egyrészt a munkajelleg-csoportosítás sajátossága, hogy külön csoportot tart fenn az alkalmazottként dolgozó mező-

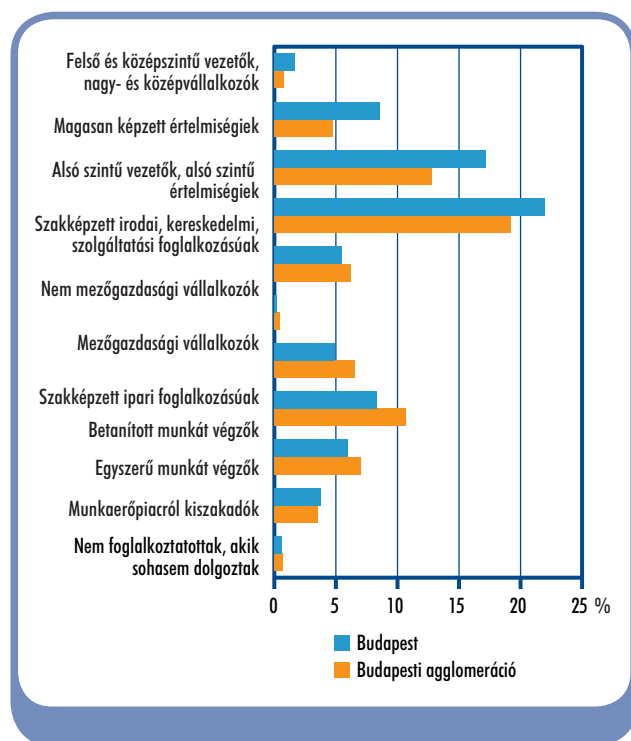
8.1 tábla A különböző jogállású települések megoszlása társadalmi rétegek szerint, 2011

(%)

Társadalmi réteg	Buda- pest	Megye- székhely, megyei jogú város	Agglo- meráció	Város	Község	Össze- sen
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	1,7	1,5	1,4	1,1	0,7	1,2
2. Magasan képzett értelmiségiek	8,6	5,2	3,8	2,3	1,1	3,9
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	17,2	13,2	11,3	9,3	6,2	11,0
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	21,9	19,8	18,3	16,2	12,2	17,3
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	5,5	5,1	5,9	5,0	4,2	5,0
6. Mezőgazdasági vállalkozók	0,2	0,5	1,0	1,5	3,0	1,4
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	4,9	6,6	7,1	8,1	8,0	7,1
8. Betanított munkát végzők	8,3	11,7	12,9	16,9	20,2	14,6
9. Egyszerű munkát végzők	6,0	7,6	8,6	10,5	13,8	9,6
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	3,8	3,8	3,7	4,5	5,1	4,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	0,6	0,9	1,0	1,8	2,6	1,5
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,4	1,0	1,2	1,0	0,8	1,1
13. Gyermek, tanulók	19,9	23,1	23,8	22,0	22,1	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	5,2	4,3	3,9	3,0	2,0	3,5
2. Értelmiségiek	17,4	11,4	9,0	6,4	3,7	9,1
3. Egyéb szellemiek	20,7	16,8	14,7	11,9	8,3	13,9
4. Önálló iparosok, kereskedők	4,0	4,0	4,6	4,1	3,5	4,0
5. Szakmunkások	17,2	19,3	20,1	20,6	18,9	19,3
6. Betanított munkások	5,6	8,8	9,2	12,6	14,2	10,5
7. Segédmunkások	5,9	7,5	8,2	9,7	11,8	8,9
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	0,7	1,2	2,0	3,5	6,7	3,1
9. Mezőgazdasági önállóak	0,2	0,5	1,0	1,6	3,1	1,4
10. Nem foglalkoztatottak, akik soha sem dolgoztak	1,7	2,2	2,3	3,6	4,9	3,1
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,4	1,0	1,2	1,0	0,8	1,1
12. Gyermek, tanulók	19,9	23,1	23,8	22,0	22,1	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2
A2. Vállalkozó, 1-9 alkalmazottal	1,8	1,6	1,9	1,3	0,9	1,4
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	4,5	3,4	3,9	3,1	2,7	3,4
B1. Vezetők, menedzserek	2,3	1,9	1,9	1,3	0,9	1,6
B2. Szakértők, értelmiségiek	10,1	6,9	5,4	3,9	2,3	5,4
B3. Egyéb szellemiek	10,5	8,6	7,9	6,2	4,4	7,2
B4. Szakmunkások	9,7	11,1	11,7	11,7	10,8	11,0
B5. Betanított munkások	2,9	4,5	5,0	6,8	8,0	5,7
B6. Segédmunkások	2,9	3,1	3,5	3,8	4,8	3,7
C. Munkanélküliek	5,2	5,3	5,2	6,0	6,6	5,7
D. Öregségi nyugdíjasok	21,7	20,7	19,4	21,5	21,4	21,1
E. Rokkantsági nyugdíjasok	2,7	4,0	3,6	4,8	5,7	4,3
X. Egyéb inaktív	5,5	5,6	6,7	7,4	9,5	7,1
Y. Gyermek, tanuló fiatalok	19,9	23,1	23,8	22,0	22,1	22,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

gazdasági foglalkozásúak számára, ami természetesen erősen felülreprezentált a községekben és valamelyest a kisebb városokban is. Másrészt a normatív-funkcionalista modell alapján azt is megállapíthatjuk, hogy az egyes településtípusok népessége között gazdasági aktivitás szerint is jókora eltérések mutatkoznak. Jellemző, hogy a munkanélküliek, a rokkantnyugdíjasok, valamint az egyéb inaktívak csoportja nagyobb súllyal van jelen a községekben, valamint a kisebb városokban, amely településkategóriákon az alacsonyabb presztízsű foglalkoztatott csoportok is felülreprezentáltak. A gyermekek, illetve tanulók aránya a megyeszékhelyeken, megyei jogú városokban, valamint az agglomerációs területeken a legmagasabb, miközben e településtípusokon van jelen a legkisebb arányban az öregségi nyugdíjasok csoportja. E két településkategória népessége tekinthető tehát a legfiatalosabbnak.²⁾

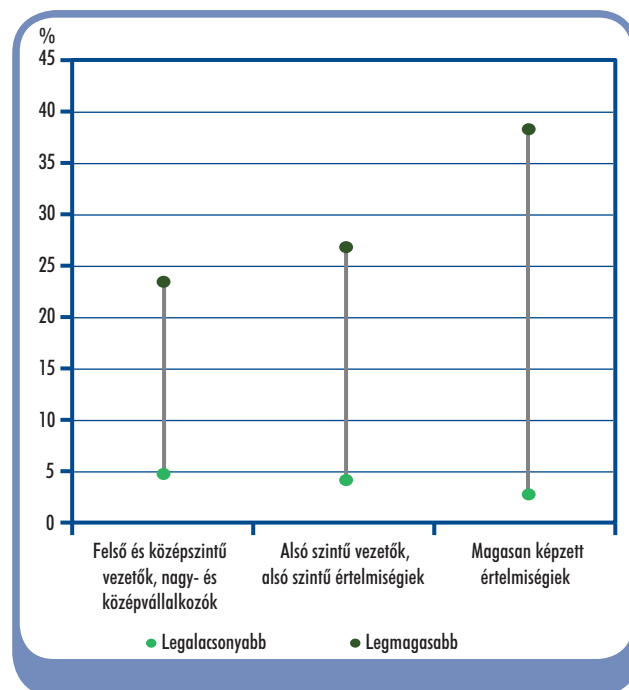
8.1 ábra A budapesti, illetve a budapesti agglomerációban lakó népesség megoszlása társadalmi rétegek szerint, 2011

A következőkben a társadalom rétegződését a települések népességének nagysága szerint vizsgáljuk. Népeség nagyság szerint a településeket hat kategóriába soroltuk be,³⁾ majd elemeztük a rétegek megoszlását e szerint a hat kategória szerint. A három legkisebb csoportban (15 000 főig) a betanított munkát végzők aránya felülreprezentált, míg a további csoportokban legnagyobb arányban az irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak jelennek meg.

Ahogy haladunk lefelé a települési lejtőn úgy csökken az alább felsorolt rétegek aránya. A vezetők aránya 25%-ról 4,3%-ra, az alsóbb szintű szellemiek aránya 27,3%-ról 4%-ra, az értelmiségiek aránya 38,4%-ról 2%-ra csökkent a legnagyobb és a legalacsonyabb népesség nagyság-kategóriák között. A magasabb presztízsű társadalmi rétegek általában a nagyobb népességű, magasabb jogállású településeken koncentrálnak. Itt a rétegek sokszínűsége is jellemző, ellentétben a kisebb településekkel, ahol ez nem érhető tetten (8.2 ábra).

8.2 ábra A legalacsonyabb és a legmagasabb népesség nagyság-kategória között legjelentősebb arányváltozást mutató társadalmi rétegek, 2011

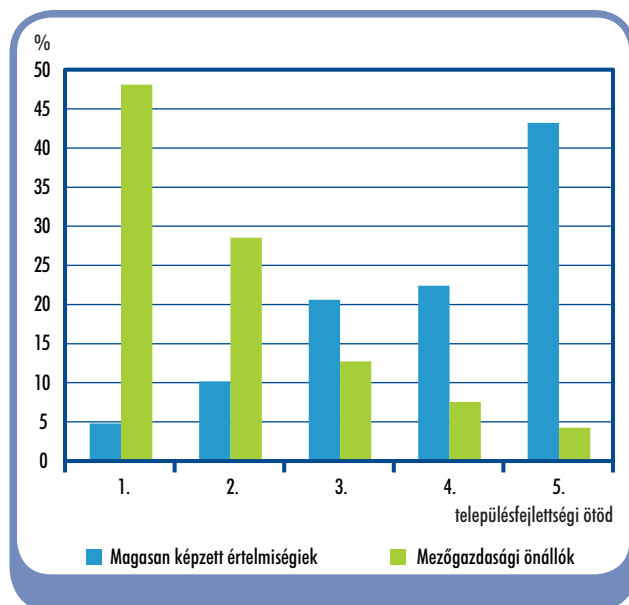
²⁾ A rétegződés területi sajátosságainak mélyebb vizsgálatához lásd a kötet térképmellékletét, illetve a részletes adatokat tartalmazó táblákat, amelyek járási szinten mutatják be rétegszerkezetet.

³⁾ A népesség nagyság-csoport kategóriák a következők szerint alakulnak: 0–999 főig, 1000–2999 főig, 3000–9999 főig, 10 000–14 999 főig, 15 000–49 999 főig, 50 000–200 000 főig és Budapest különálló csoportot képez.

A társadalmi rétegződést a települések fejlettsége szerint vizsgálva az előzőekhez hasonló eredményekre juthatunk. A települések fejlettségét az egy főre jutó személyi jövedelemadó-alap mutató felhasználásával csoportosítottuk öt kategóriába, úgy, hogy mindegyik ötödben azonos számú (állandó) népesség kerüljön. Az 1. ötöd azon településeket jelöli, ahol a legalacsonyabb az egy főre jutó személyi jövedelemadó-alap értéke és a népesség 20%-a él ott, míg az 5. ötöd azon településeket jelöli, ahol a legmagasabb az egy főre jutó személyi jövedelemadó-alap, és szintén a népesség 20%-a él ott (8.3 ábra).

A két legfejletlenebb ötödbe tartozó településeken legnagyobb arányban a betanított munkát végzők jelennek meg (20,6%, 18,8%), a másik három településfejlettségi ötödben egyaránt az egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak (18,7%, 20%, 20,7%) fordulnak elő legnagyobb arányban. Ha az egyes rétegek megoszlását vizsgáljuk településfejlettség szerint, akkor megállapítható, hogy a legmagasabb szórást a magasan képzett értelmiségiek és a mezőgazdasági önállók rétege mutatja.

8.3 ábra A magasan képzett értelmiségiek és a mezőgazdasági önállók aránya a településfejlettségi ötödek szerint, 2011

Amíg a magasan képzett értelmiségiek aránya a települési fejlettségi lépcsőn felfelé haladva egyre nő,

addig a mezőgazdasági önállók aránya egyre csökken, így alakítva ki a településfejlettségi réteggollót.

A legegyszerűsebb eloszlást a szakképzett fizikaiak és az irodai, szolgáltatási foglalkozásúak rétege mutatja. Abból kifolyólag, hogy egy településnek a fejlettségét nagyban meghatározza annak mérete is, az így kapott eredményeink rendkívül hasonlóak az előzőekben bemutatott foglalkozási rétegek népességnagyság szerinti elemzéshez.

8.1.2 A társadalom rétegződése megyék, illetve települések szerint

Eddig vertikális területi ismérvek szerint vizsgáltuk a társadalom rétegződését, a következőkben a tér horizontális felosztására térünk át, és megyénként, illetve településenként elemezzük azt.

Már az előző elemzések alapján is megállapíthatuk, hogy Budapest társadalomszerkezete alaposan eltér a többi településen élők jellemzőitől, a társadalom rétegződését megyénként vizsgálva pedig megerősíthetjük ezt. Budapesten erősen felülreprezentáltak a különböző szellemi foglalkozású rétegek, illetve valamelyest az irodai, kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a nem mezőgazdasági önállók, a többi réteg viszont elmarad az országos aránytól. Budapesten él a felső és középszintű vezetők csaknem negyede (24%), a magasan képzett értelmiségieknek pedig majdnem négytizede (38%). Összességében jelentősebb különbség mutatkozik Budapest, illetve az ország többi része között, mint bármelyik két megye között.

Ha Budapestet külön kezeljük, akkor azt tapasztaljuk, hogy a szellemi foglalkozású rétegek mindegyik magyarországi megyében alulreprezentáltak (8.2 tábla). Pest és Fejér megyében haladja meg a felső szintű vezetői csoport a vezetők országos arányát, a magasan képzett értelmiségieknél nem tapasztalunk ilyet, az alsóbb szintű fehérgallérosok esetében a Pest megyei hányad nagyobb az országosnál. Jellemzően a közép-magyarországi, illetve közép-dunántúli megyékben magasabb a különböző fehérgalléros rétegek aránya, míg a legkisebb súllyal Észak-Magyarország, illetve Észak-Alföld megyéiben vannak jelen. Különösen igaz ez Szabolcs-Szatmár-Bereg megyére, ahol a felső három réteg részaránya alig haladja meg a 10%-ot (10,5%).

8.2 tábla A társadalmi rétegek megoszlása a megyékben, 2011

Megye	1. Felső és közép- szintű vezetők, nagy- és középvál- lalkozók	2. Magasan képzett értelmisé- giek	3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmisé- giek	4. Szak- képzett irodai, kereske- delmi, szolgálta- tási foglal- kozásúak	5. Nem mezőgaz- dasági önálló vállalkozók	6. Mező- gazdasági önálló vállalkozók	7. Szakkép- zett ipari foglal- kozásúak
Budapest	1,7	8,6	17,2	21,9	5,5	0,2	4,9
Pest megye	1,4	3,7	11,2	18,3	5,7	0,8	7,1
Fejér megye	1,3	3,1	10,9	16,5	4,6	0,9	8,0
Komárom-Esztergom megye	1,2	2,7	10,8	16,5	4,3	0,5	8,2
Veszprém megye	1,2	3,0	10,5	16,6	5,1	0,9	8,1
Győr-Moson-Sopron megye	1,2	3,4	10,5	18,0	5,4	1,3	8,2
Vas megye	1,2	2,8	10,3	16,6	5,1	1,3	8,4
Zala megye	1,2	2,8	10,2	17,7	5,2	1,5	8,0
Baranya megye	1,1	3,6	9,9	16,2	4,8	1,2	7,3
Somogy megye	1,0	2,4	9,0	16,7	5,4	1,9	6,4
Tolna megye	1,1	2,4	9,1	14,9	5,3	2,0	8,8
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1,0	2,5	9,3	14,8	3,6	0,8	7,8
Heves megye	1,0	2,6	9,4	15,6	4,8	1,7	7,7
Nógrád megye	0,9	1,8	8,5	15,1	4,1	1,1	9,2
Hajdú-Bihar megye	1,0	3,3	9,1	15,4	4,8	1,9	6,9
Jász-Nagykun-Szolnok megye	1,0	2,2	9,0	15,2	4,7	1,7	8,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	0,9	2,0	7,6	13,4	4,4	2,7	6,5
Bács-Kiskun megye	1,0	2,4	8,2	16,0	5,5	3,6	7,4
Békés megye	0,9	2,1	8,3	16,0	5,2	2,5	7,5
Csongrád megye	1,1	3,9	10,0	17,0	5,2	3,3	6,4
Összesen	1,2	3,9	11,0	17,3	5,0	1,4	7,1

8.2 tábla A társadalmi rétegek megoszlása a megyékben, 2011 (folytatás)

Megye	8. Betanított munkát végzők	9. Egyszerű munkát végzők	10. A munka- erőpiacról kiszakadók	11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	13. Gyermekek, tanulók	Összesen
Budapest	8,3	6,0	3,8	0,6	1,4	19,9	100,0
Pest megye	13,0	8,3	3,8	0,9	1,5	24,2	100,0
Fejér megye	17,0	9,3	4,2	1,3	1,0	21,8	100,0
Komárom-Esztergom megye	20,0	8,7	3,5	1,0	1,2	21,4	100,0
Veszprém megye	18,3	9,3	3,5	1,3	0,8	21,4	100,0
Győr-Moson-Sopron megye	17,1	8,5	2,5	1,0	0,8	22,1	100,0
Vas megye	19,2	9,4	2,7	1,6	1,0	20,4	100,0
Zala megye	17,3	10,4	3,5	1,8	0,9	19,4	100,0
Baranya megye	14,9	11,2	4,7	1,5	1,0	22,7	100,0
Somogy megye	15,5	13,0	4,5	1,8	0,9	21,4	100,0
Tolna megye	17,8	11,4	3,8	1,6	0,8	20,9	100,0
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	15,0	12,2	5,9	2,3	0,8	23,9	100,0
Heves megye	16,9	11,1	4,6	1,4	1,1	22,0	100,0
Nógrád megye	17,3	12,7	5,8	1,7	1,0	20,9	100,0
Hajdú-Bihar megye	13,9	10,6	5,2	2,2	0,7	24,9	100,0
Jász-Nagykun-Szolnok megye	17,1	11,3	4,6	2,1	1,0	21,9	100,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	15,4	12,7	6,0	2,8	0,8	24,9	100,0
Bács-Kiskun megye	16,7	10,1	4,5	2,0	1,0	21,6	100,0
Békés megye	17,5	12,1	4,4	1,8	0,8	21,0	100,0
Csongrád megye	14,2	9,8	3,8	1,5	0,8	23,0	100,0
Összesen	14,6	9,6	4,3	1,5	1,1	22,2	100,0

A szakképzett irodai, kereskedelmi, illetve szolgáltatási foglalkozásúak köztes rétege szintén Budapesten van jelen a legnagyobb arányban, a főváros mellett azonban az országos arányukat meghaladó mértékű a csoport mérete Pest, Győr-Moson-Sopron, illetve Zala megyében is. A rétegnek Szabolcs-Szatmár-Beregben a legkisebb a társadalmi súlya. Szintén köztes rétegnek tekinthetők a különböző vállalkozói csoportok. A mezőgazdasági önállók rétege ezek közül megyei szinten nagyobb eltéréseket mutat: a csoport Dél-Alföld megyéiben – mindenekelőtt Bács-Kiskun, illetve Csongrád megyében – jelenik meg erősebb súllyal, Közép-Magyarország, illetve Közép-Dunántúl megyéiben azonban részarányuk nem éri el az 1%-ot sem. A nem mezőgazdasági önállók esetében kisebb eltéréseket találunk, e csoport jellemzően Közép-Magyarország, Nyugat-Dunántúl, illetve Dél-Alföld megyéiben jelenik meg az országos arányuknál magasabb súllyal.

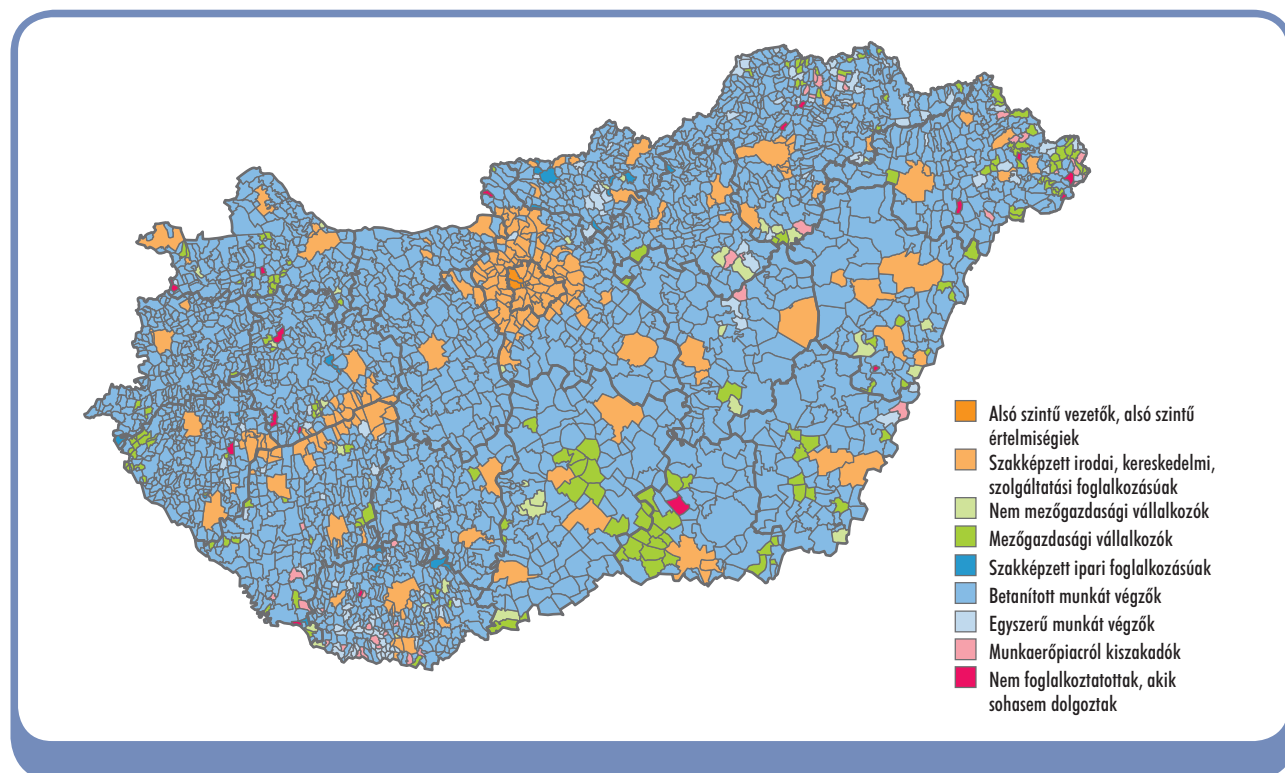
Az előzőekkel ellentétben a kékgalléros rétegek Budapesten erősen alulreprezentáltak, az egyes csoportok között nagyobb különbségek vannak megyei szinten is. A képzett ipari foglalkozásúak rétegének a részará-

nya Nógrád, illetve Tolna megyében a legnagyobb és Csongrád, Somogy, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legalacsonyabb. A betanított munkások esetében Komárom-Esztergom, illetve Vas megyében találunk kimagasló értékeket, míg Pest és Hajdú-Bihar megyében a legalacsonyabbakat. A képzetlen foglalkozásúak rétegének a társadalmi súlya pedig Somogy, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legmagasabb és Pest megyében a legalacsonyabb.

A munkaerőpiacról kiszakadók esetében szintén felfedezhetők területi egyenlőtlenségek. A réteg az országos méretükhöz képest kisebb arányban jelenik meg Közép-Magyarország, Közép-Dunántúl, Nyugat-Dunántúl, illetve Dél-Alföld megyéiben, nagyobb viszont a súlya a Dél-Dunántúlon, valamint az északkeleti országrészben.

A népszámlálás adta lehetőségeket kihasználva vizsgálatainkat települési szintre is kiterjesztettük, és számba vettük, hogy Magyarország egyes településein melyik réteg jelenik meg a legnagyobb arányban, továbbá ebben az értelemben mely réteg tekinthető az adott településen dominánsnak. A 8.4-es és 8.5-ös ábrán azt ábrázoltuk, hogy 2001-ben és

8.4 ábra A legnagyobb arányban előforduló társadalmi rétegek településenként, 2001

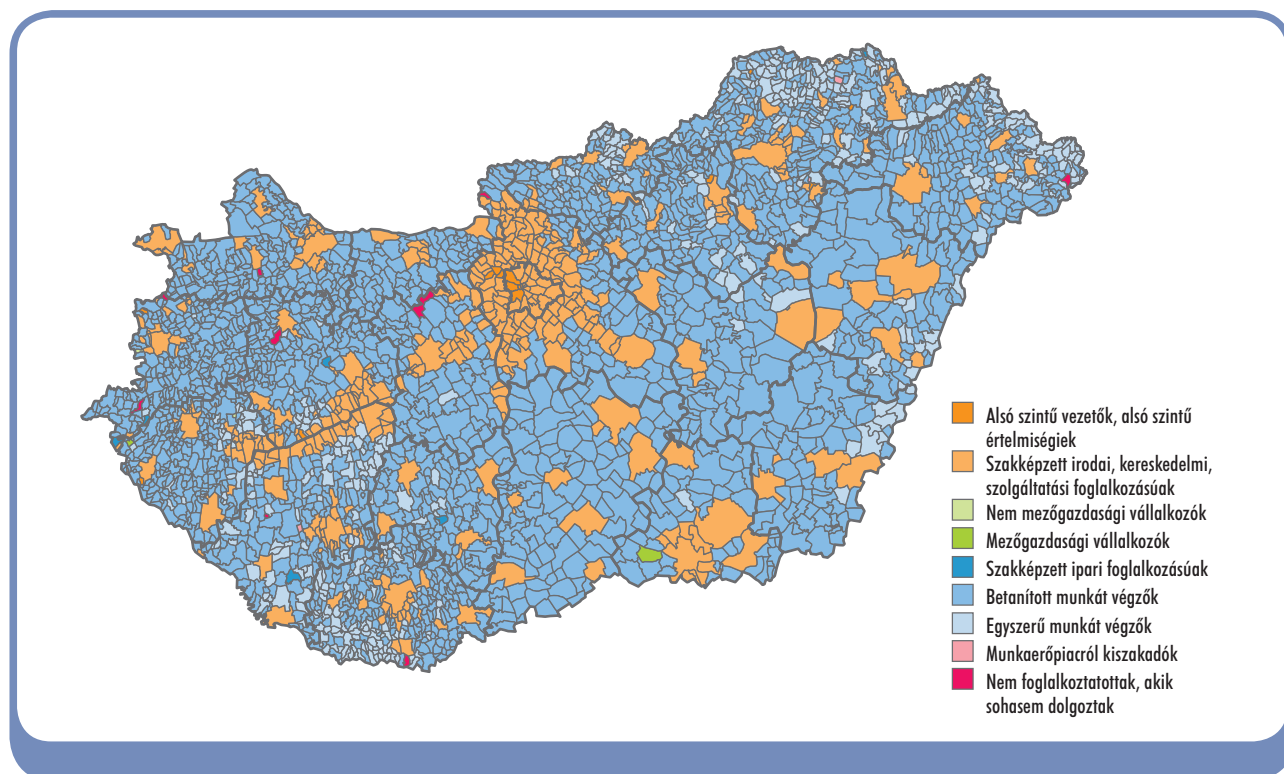

2011-ben egyes településeken mely rétegek fordulnak elő a legnagyobb arányban. A vezetők és értelmiségiek rétege egyik vizsgált évben egy településen sem jelent meg a legmarkánsabb rétegeként. Az alsó szintű szellemiek Budapest belső kerületeiben összpontosulnak, és 2011-ben egyre több belső kerületben is ők találhatók meg a legnagyobb arányban. Az irodai és szolgáltatási foglalkozásúak Budapesten és agglomerációjában, valamint a nagyvárosokban (megyei jogú városok, megyeszékhelyek) fordulnak elő legnagyobb arányban. 2011-ben a legszembetűnőbb változás, hogy a Balaton környékén ennek a rétegnek az aránya jelentősen megemelkedett, valószínűsíthető, hogy legnagyobb tavunk turisztikai potenciáljának egyre bővebb körű kihasználása miatt nőtt meg a szolgáltatásban dolgozók aránya. A mezőgazdasági kisvállalkozók míg 2001-ben Bács-Kiskun és Csongrád megye egyes településein jelentek meg legnagyobb arányban, addig 2011-re szinte „eltűntek a térképről”. Mindkét vizsgált évben a betanított fizikaiak „uralják” a településeket, a legtöbb településen ők jelennek meg a legnagyobb arányban. Szembetűnő változás azonban, hogy 2011-ben jónéhány településen a betanított fizikaiak helyét

a szakképzetlen fizikaiak veszik át. A szakképzetlenek csoportja az előző népszámlálás idején 123 településen jelent meg domináns rétegeként, 2011-ben 465-ön. Ez a növekedés részben a betanított munkásokat érintő változából fakad, részben pedig abból, hogy 2011-ben kevesebb településen jelenik meg a kiszakadók, illetve a soha nem dolgozók csoportja dominánsként. Összességében 2001-ről 2011-re összesen 862 településen történt változás a legnagyobb arányú rétegek előfordulása tekintetében. Ezek a változások főképpen a kisebb településeket érintették, míg a nagy települések rétegszerkezete ebből a szempontból viszonylag stabilnak mondható.

Megvizsgáltuk azt is, hogy az egyes rétegek jellemzően milyen típusú településeken jelennek meg dominánsként (8.3-as tábla). Nem jelent meglepetést, hogy mind 2001-ben, mind 2011-ben az irodai és szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a betanított fizikaiak jelennek meg a legtöbb településen dominánsan, ezek a rétegek országosan is legnagyobbak. Azon települések, amelyeken az irodai, szolgáltatási foglalkozásúak vannak jelen a legnagyobb arányban, közigazgatásilag többségében az agglomeráló

8.5 ábra A legnagyobb arányban előforduló társadalmi rétegek településenként, 2011

településegységek (48,0%, 53,5%) közé sorolhatóak, de minden típusban megjelennek. A betanított fizikaiak a legtöbb településen dominánsan vannak jelen, de ezen települések több mint háromnegyede a községek közé tartozik. Szembetűnő az is, hogy a munkaerőpiacról kiszakadók és a sohasem foglal-

koztatottak 100%-ban a községekben jelennek meg legmarkánsabb rétegeként, ez is alátámasztja azt, hogy a települési lejtő alját sújtják leginkább a leghátrányosabb helyzetű rétegekhez fűződő társadalmi-gazdasági jelenségek, problémák.

8.3 tábla A legnagyobb arányban előforduló társadalmi rétegek aránya a települések jogállása szerint

Társadalmi réteg	Települések száma	Ebből, %:				
		Buda-pest	megyei jogú város	agglo-meráció	város	község
2001						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0					
2. Magasan képzett értelmiségiek	0					
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	15	33,3		33,3		33,3
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	418	4,3	5,1	48,5	18,7	23,4
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	2					100
6. Mezőgazdasági vállalkozók	2					100
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	7			14,3		85,7
8. Betanított munkát végzők	2 254		0,04	6,4	6,9	86,7
9. Egyszerű munkát végzők	465			3	0,9	96,1
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	4					100
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	9					100
2011						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0					
2. Magasan képzett értelmiségiek	0					
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	3	100				
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	211	9,5	9	53,5	18	10
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	36			2,8		97,2
6. Mezőgazdasági vállalkozók	164			1,8	1,2	97
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	19			10,5		89,5
8. Betanított munkát végzők	2565		0,1	9,6	7,7	82,6
9. Egyszerű munkát végzők	123			1,6		98,4
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	37					100
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	18					100

8.2 A társadalmi rétegződés térbeli dinamikája

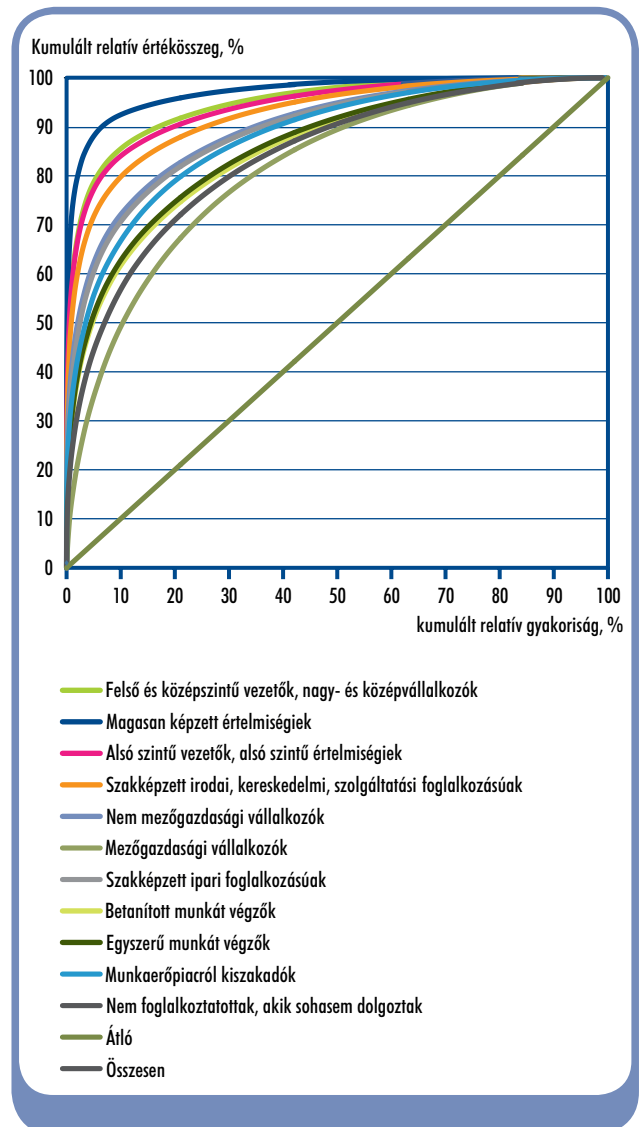
Az előzőekben a társadalmi rétegződés egyes térbeli jellemzőit vizsgáltuk leíró statisztikai eszközökkel, a következőkben arra teszünk kísérletet, hogy különböző térstatisztikai módszerekre támaszkodva elemezzük a társadalmi tér külső és belső aspektusának kapcsolatát, illetve ennek változását az elmúlt tíz évben. Ezeket az elemzéseket már csupán a társadalmi-foglalkozási rétegsémára támaszkodva végeztük el. Először általánosságban azt vizsgáljuk, hogy az egyes társadalmi rétegek területi koncentrációja miként változott az elmúlt két népszámlálás között, majd arra a kérdésre keressük a választ, hogy e változások mennyiben fakadnak magának a településrendszernek az átalakulásából, s mennyiben tulajdoníthatók a rétegszerkezet változásból fakadó strukturális tényezőknek; végül pedig a különböző rétegek szomszédsági viszonyait mutatjuk be.

8.2.1 A társadalmi-foglalkozási rétegek térbeli elkülönülése

A társadalmi-foglalkozási rétegek települési különbségeit, elhelyezkedésük egyenlőtlenségeit, koncentrációját és ezek 2001 és 2011 közötti változását vizsgáljuk a következőkben.

A rétegek külön-külön vett települések szerinti elhelyezkedésének a koncentrációja, azok közötti eltérések és annak dinamikája a Lorenz-görbékkel szemléltethető (Lorenz [1905]). A görbe egy egységoldalú (jelen esetben 100 egység) négyzetben ábrázolt függvény, amely a vizsgált mennyiségi ismérv kumulált relatív gyakoriságainak függvényében ábrázolja a kumulált relatív értékösszegeket. Ha nincs koncentráció, akkor a vizsgált egységeknek az értékösszegekből azonos a részesedése, a kumulált relatív gyakoriságok és a kumulált értékösszegek rendre megegyeznek, így a függvény képe egységnyi meredekségű egyenes (átló). Ha a települések között vannak olyanok, melyek a vizsgált ismérv összegének nagy arányát tartalmazzák, akkor a relatív gyakoriságok és értékösszegek jelentősen különböznek egymástól, így a Lorenz-görbe távol esik az egységnyi meredekségű egyenestől. Minél távolabb esik a görbe az átlótól, annál nagyobb a koncentráció (Major–Nemes Nagy [1999]).

8.6 ábra A társadalmi rétegek szerinti Lorenz-görbe, 2001

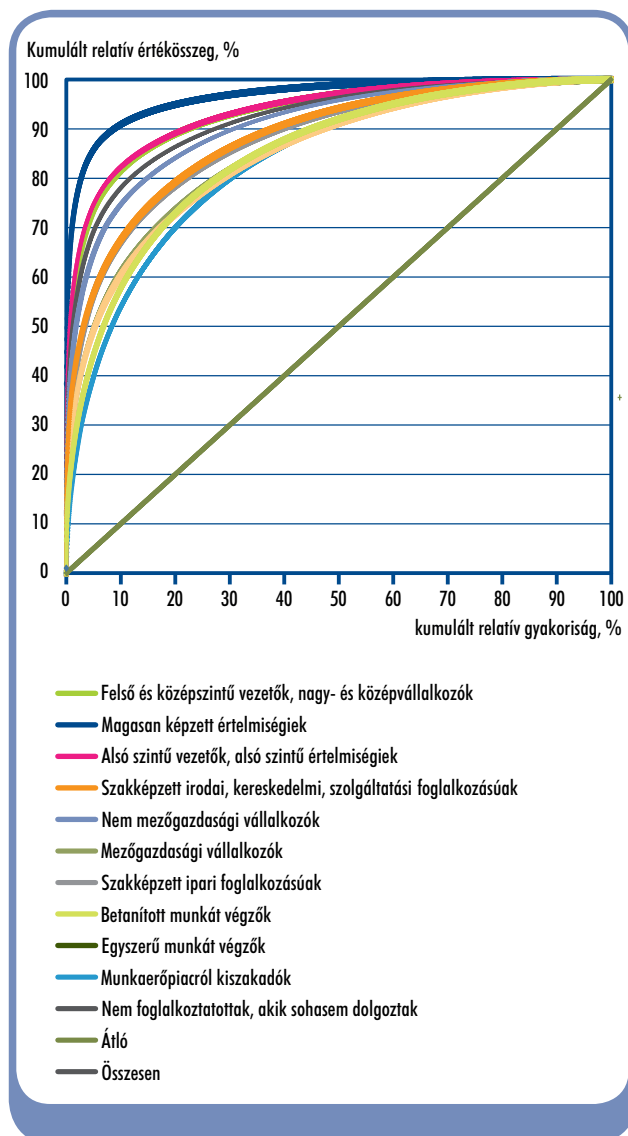

A Lorenz-görbék alapján megállapíthatjuk, hogy a vizsgált időszakban a települések nagyon kis aránya rendelkezik a vezetők és az értelmiségiek nagy többségével. Az ő csoportjaiknak a területi koncentrációja a legmagasabb, sokkal magasabb, mint a (szintén erős koncentrációt mutató) mezőgazdasági foglalkozásúaké, ahol a legalacsonyabb értékekkel találkozhatunk. Ennek oka a rétegekbe tartozó személyek különböző horizontális és vertikális területi elhelyezkedése, ahogy az fentebb bemutatásra került.

Mivel grafikus ábrázolásról van szó, ez alapvetően csak vizualizációs összehasonlítást tesz lehetővé. A Lorenz-görbéhez kapcsolható relatív koncentrációs

8.7 ábra **A társadalmi rétegek szerinti Lorenz-görbe, 2011**

mutató, a Hoover-index⁴⁾ alapján azonban pontosabb következtetéseket is megfogalmazhatunk. Ez azt mu-

⁴⁾ Az általános Hoover-indexet különböző tudományterületeken, különféle tartalommal, más-más elnevezésekkel használják. A szegregációs kutatások során leginkább a disszimilaritási index megnevezés használatos. Ebben az esetben az index két tetszőleges társadalmi csoport területi eloszlásának különbségeit számszerűsíti.

$$H = \frac{1}{2} \cdot \sum_{i=1}^n |x_i - f_i|$$

$$\text{ahol } \sum f_i = \sum x_i = 100$$

Jelen esetben x_i az adott rétegekbe tartozó lakosság-, f_i pedig az összes vizsgált réteg teljes lakosság szerinti arányait jelenti az i . településeken.

⁶⁾ A képletben szereplő összeadásokat annak felcserélhető volta miatt a települések jogállása szerint csoportosítjuk:

$$H = \frac{1}{2} \cdot \sum_{i=1}^n |x_i - f_i| = \frac{1}{2} \left\{ \sum_{i=\text{közszg}} |x_j - f_j| + \sum_{k=\text{város}} |x_k - f_k| + \sum_{l=\text{miv}} |x_l - f_l| + |x_{Bp} - f_{Bp}| \right\}$$

tatja meg, hogy két vizsgált mennyiségi ismérv, társadalmi gazdasági jelzőszám vagy társadalmi csoport közül az egyik hány százalékát kellene átcsoportosítani a terület egységek között, hogy a másik csoport területi megoszlását kapjuk meg (*Major-Nemes Nagy* [1999]).⁵⁾ Jelen esetben azt vizsgáljuk, hogy az egyes rétegekben lévő személyek mekkora százalékát kellene átrendezni Magyarország települései között, hogy a népességbeli rétegszerkezettel megegyező területi struktúrát nyerjük. Ebben az esetben tehát nem önmagukhoz mért, abszolút koncentrációkat, hanem a népességhez viszonyított relatív koncentrációkat mérünk.

A két népszámlálás közötti társadalmi-foglalkozási rétegek koncentrációját vizsgálva a rétegek összességétől legnagyobb mértékben a mezőgazdasági foglalkozásúak és az értelmiségiek különülnek el. A 2011-es adatok alapján a mezőgazdasági foglalkozásúak 45,2%-át kellene a települések között átrendezni, hogy ugyanolyan eloszlást kapjunk, mint a többi réteg összessége esetén. Az átrendeződs a nem mezőgazdasági kisvállalkozók (9,5) és a szakképzett fizikaiak (11,0) esetében a legkisebb, azaz ők a legtöbb helyen, hasonló arányban található meg a népesség körében.

Az egyes rétegek relatív területi koncentrációja 2001 és 2011 között eltérően változott. Míg a szakképzett, a szakképzetlen, a betanított munkások és a sohasem foglalkoztatottak területi koncentrációja növekedett, addig a többi réteg esetén csökkent a térbeli elkülönülés, egyenletesebb lett a területi eloszlásuk a teljes népességhez viszonyítva.

A Hoover-együttható felbontható a települések jogállása szerinti csoportokra,⁶⁾ olyan módon, hogy az előző képletben az összeadás felcserélhetősége miatt

a települések jogállása szerint csoportosítjuk az összeadandó értékeket. A számításokat elvégezve megállapíthatjuk, hogy 2011-ben az értelmiségiek és a magyar népesség azonos települési eloszláshoz szükséges 31,77%-os átcsoportosításokból 10,27 százalékpont a főváros, 4,13 százalékpont a megyei jogú városok, 7,22 százalékpont az egyéb városok, valamint 10,15 százalékpont a községek szerepe. A magas koncentrációs mutatók értékét általában elsősorban a fővárosban és a községekben belső eloszláskülönbségek okozzák. A magyarországi társadalmi-foglalkozási rétegek térbeli elkülönüléséért közel kétharmad részben a községek és a főváros átlagos értékektől eltérő rétegstruktúrája felelős. Ezek a különbségek a vizsgált 10 év alatt mindkét településtípus esetében kismértékben csökkentek.

Lényeges különbségek adódnak a relatív és az abszolút koncentrációs mutatók összevetéséből. A Lorenz-görbe alapján azt láttuk, hogy az értelmiségiek koncentrációja a legmagasabb, a mezőgazdasági foglalkozást végzőké a legalacsonyabb (sok településen kis előfordulással rendelkeznek, szemben az értelmiségiek nagy számban, kevés településen elhelyezkedő csoportjától), miközben a relatív vizsgálat szerint a mezőgazdasági foglalkozásúak különülnek el leginkább a népesség egészétől (a népesség általános eloszlása nem követi a mezőgazdaság számára fontos természeti adottságokat). Ebből azt az általánosan is megfogalmazható következtetést vonhatjuk le, hogy a társadalmi rétegeket részben eltérő térhasználat jellemzi, más területeket preferálnak, illetve a települések közötti eloszlásaik is különböznek egymástól és a hazai népesség összességétől is.

8.4 tábla **A Hoover-index értékei társadalmi rétegek és a települések jogállása szerint**

(%)

Társadalmi réteg	2001					2011				
	összesen	Buda-pest	megyei jogú város	város	község	összesen	Buda-pest	megyei jogú város	város	község
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	21,74	5,23	3,49	4,86	8,15	16,90	3,09	2,35	4,66	6,79
2. Magasan képzett értelmiségiek	34,08	11,05	4,80	7,13	11,11	31,77	10,27	4,13	7,22	10,15
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek	19,45	5,59	2,88	3,90	7,08	16,55	4,70	2,21	3,60	6,04
4. Szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	12,99	3,11	2,20	2,70	4,98	10,13	2,15	1,64	2,35	3,99
5. Nem mezőgazdasági vállalkozók	9,91	0,80	0,97	3,33	4,80	9,47	0,60	0,98	3,34	4,55
6. Mezőgazdasági vállalkozók	48,70	8,34	7,31	11,15	21,90	45,20	7,69	6,53	11,22	19,75
7. Szakképzett ipari foglalkozásúak	8,95	1,12	1,01	3,00	3,83	11,03	2,83	1,25	3,14	3,81
8. Betanított munkát végzők	13,76	3,83	1,81	3,06	5,07	15,12	3,94	2,15	3,54	5,50
9. Egyszerű munkát végzők	12,71	3,26	1,62	2,74	5,08	14,97	3,54	2,07	3,17	6,19
10. Munkaerőpiacról kiszakadók	17,87	2,23	2,48	5,19	7,97	12,43	1,21	1,80	3,86	5,56
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	26,86	5,41	3,57	6,93	10,95	30,63	5,56	3,90	8,19	12,98

8.2.2 A rétegződés területi és társadalmi dinamikája

A térszerkezet és a társadalomszerkezet egyaránt változik, a rétegződés területi jellemzői e kettő változás eredőjeként alakulnak ki. A két folyamat együttes vizsgálatára, és így a területi sajátosságok, a lokális dinamika társadalmi súlyának kimutatására alkalmas módszer a *shift-share*⁷⁾ analízis. Jelen esetben a társadalmi rétegződés 2001-es és 2011-es jellemzőit hasonlítjuk össze településenként.

A módszer sajátossága, hogy egy adott időperiódusban minden egyes település esetében a népességszám változása felbontható területi és strukturális – vagyis a rétegszerkezetben bekövetkezett – hatásra. A változás, illetve annak strukturális és regionális összetevője is felvehet negatív vagy pozitív értékeket. A teljes érték (S_i) pozitív, ha az országos átlagnál nagyobb ütemű a népesség helyi szintű növekedése, a negatív érték pedig átlag alatti dinamikát jelez. A területi komponens (S_r) az országos átlagos rétegenkénti változási ütemhez viszonyított helyi többlet vagy hiány szerint vesz fel nullánál nagyobb, vagy kisebb értékeket. A strukturális komponens (S_a) akkor lesz pozitív, ha az országos átlagnál gyorsabban növekvő rétegeknek nagy, a lassabban növekvőknek pedig kis súlya van az adott terület egységben. Ebben az értelemben a kedvező szerkezetű települések pozitív, a kedvezőtlenek negatív értékeket kapnak.

A vizsgálat eredményei segítségével a települések az S_i , S_r , S_a értékek előjele és egymáshoz viszonyított nagysága alapján nyolc kategóriába sorolhatók (*Nemes Nagy* [1998]). D-vel a dinamikus, az országos átlagnál gyorsabban növekvő (lassabban csökkenő), míg L-lel az országos átlagnál lassabban növekvő (gyorsabban csökkenő) térségeket jelöltük a területi és a rétegek szerinti tényezők előjele és nagysága alapján négy-négy altípusba sorolva. D(1)-gyel jelöltük tehát azokat a térségeket/településeket, amelyek dinamikus módon nőnek az elmúlt

tíz év távlatában. Ezen térségek esetében az országos átlagnál nagyobb mértékű a népesség helyi szintű növekedése, és az országos átlagnál gyorsabban növekvő rétegeknek a súlya nagy, tehát olyan települések, amelyek esetében jelentős volt a bevándorlás és/vagy a népességszaporodás, emellett pedig megnőtt pl. az irodai, szolgáltatási foglalkozásuk aránya, hiszen a két népszámlálás között ez az egyik legdinamikusabban növekvő réteg. Ezzel szemben az L(4)-es csoportba azon települések/térségek kerültek, ahol az országos átlaghoz viszonyítva nagyobb mértékű a helyi népesség csökkenése, valamint az országos átlagnál lassabban változik a rétegstruktúrájuk. Tehát olyan települések kerülhettek ebbe a kategóriába, amelyeket elvándorlás, esetleg magasabb arányú halálozás súlyt és amelyek rétegszerkezete az elmúlt tíz évben kvázi beragadt, nem változott. A kategóriák pontos tartalmát a 8.6-os tábla foglalja össze, a különböző térségtípusokat pedig a 8.8-as ábrán mutatjuk be. A térképen legsötétebb pirossal jeleztük a D1-es kategóriába tartozó településeket, míg legsötétebb zölddel az L4-es típusba tartozó térségeket.

8.5 tábla A *shift-share* analízis térségtípusai

Térségtípus	S_i	S_r	S_a	S_r és S_a nagyságviszonya	A kategóriába tartozó települések száma
D(1)	pozitív	pozitív	pozitív	$S_r > S_a$	119
D(2)	pozitív	pozitív	pozitív	$S_a > S_r$	15
D(3)	pozitív	pozitív	negatív		740
D(4)	pozitív	negatív	pozitív		31
L(1)	negatív	negatív	negatív	$S_r > S_a$	624
L(2)	negatív	negatív	negatív	$S_a > S_r$	615
L(3)	negatív	pozitív	negatív		900
L(4)	negatív	negatív	pozitív		132

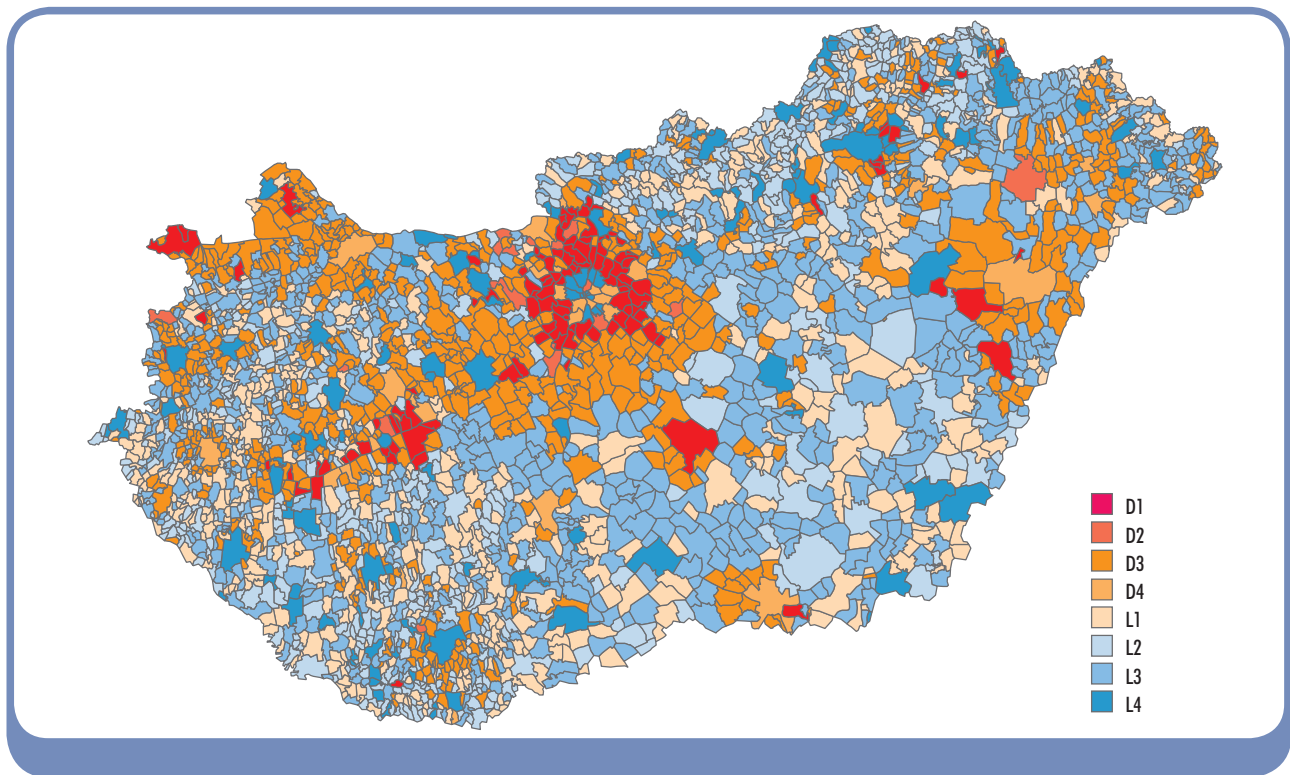
$$7) \quad S_i = v_{i0} - m_{00} * k_{i0}$$

$$S_r = \sum_j (v_{ij} - m_{0j} * k_{ij})$$

$$S_a = \sum_j k_{ij} (m_{0j} - m_{00})$$

Ahol $m = v/k$, k_{ij} az i -edik településen a j -edik rétegbe tartozók száma 2001-ben, v_{ij} pedig az i -edik településen a j -edik rétegbe tartozók száma 2011-ben. A 0 indexek pedig az adott mátrixok sor, illetve oszlop összesenét jelölik.

8.8 ábra A társadalmi rétegek csoportosítása térségtípusok szerint

Ahogy a 8.8-as ábra alapján is érzékelhető, a rétegződés két népszámlálás közötti területi átrendeződésére jelentős hatással volt a szuburbanizáció folyamatának felerősödése. Ennek következtében Budapest, Győr, Sopron, Kecskemét, Debrecen, Szeged, Székesfehérvár, Nyíregyháza és Miskolc (és kisebb mértékben a többi megyei jogú város) közvetlen vonzáskörzetébe tartozó településekre a központtal fennálló kulturális, gazdasági, társadalmi kapcsolatok pozitív hatást gyakoroltak. A pozitív területi hatások Pest, Fejér, Győr-Moson-Sopron- és Hajdú-Bihar megyék esetén a legnagyobb kiterjedésűek. A Balaton körüli települések többségében is dinamikus a fejlődés, miközben Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Nógrád megyék települései elmaradnak az országos dinamikák mögött. Településtípusok szerint Budapest kerületeinek 43, a városok 40, míg a községek 27%-a tartozott az országos átlagnál gyorsabban növekvő kategóriák valamelyikébe. A vizsgált tíz év legnagyobb nyertesei főképpen a Pest megyei és a Balaton-parti kisebb városok voltak.

A szerkezeti változásokat akkor tekintjük a számításaink szerint pozitívnak, ha az adott településen – az

országos dinamikákat figyelembe véve – a magasan képzett értelmiségiek, alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, szakképzett irodai, kereskedelmi, szolgáltatási és ipari foglalkozásúak rétegének nagy, növekvő súlya van az adott területegységben. Ebben az értelemben, a települések jogállása szerinti vertikális tagozódással szoros összefüggésben vannak a strukturális komponens értékei: Budapest kerületeinek 96, a megyei jogú városok 83, az egyéb városok 41, a községek 27%-a esetén pozitív az összetétel változása. A települési hierarchia jelentős hatást fejt ki a társadalmi rétegződés települési szerkezetére. Horizontális térfelosztás rétegszerkezetére a településszerkezet és a kelet-nyugati lejtő hatása mutatható ki. Pozitív szerkezeti változások leginkább Budapest (kerületek 96%-a), Fejér (a települések 64%-a), Győr-Moson-Sopron (52%), Komárom-Esztergom (46%), Pest (44%) megyére jellemzők. A negatív strukturális hatások Nógrád (települések 83%-ában negatív a szerkezet változása), Jász-Nagykun-Szolnok (85%), Bács-Kiskun (86%), Tolna (88%) és Békés (96%) megyében a legnagyobbak.

Budapesten az átalakulás képe összességében vegyes. A legtöbb esetben a pozitív strukturális válto-

zások együtt jártak a negatív területi hatásokkal, az emberek elvándorlásával. A főváros körül kettős gyűrű alakult ki, a Budapesthez közel lévő települések dinamikáját a területi és a szerkezeti hatások is jótékonyan érintették, míg a külső gyűrű településeiben már csak a területiek hatottak pozitívan a rétegződésre.

A legtöbb esetben a kisebb települések dinamikus fejlődése együtt járt az urbanizált településrendszer központjában tapasztalható negatív területi hatásokkal, a népesség csökkenésével (üdítő kivételt képez Sopron, Kecskemét és Érd, ahol a centrum dinamikája erősebb, mint a környező településeké). Természetesen egy-egy térség nem kizárólagosan a rétegek struktúrájának megváltoztatásával dinamizálható, hanem a lokális adottságokat is figyelembe vevő átalakítással is, hiszen a fejlődés üteme e két tényező eredőjeként változik.

8.2.3 A társadalmi rétegek szomszédsági elemzése

A külső, földrajzilag leképeződő és a belső, társadalmi rétegek közötti kapcsolatokat leíró teret a következőkben szomszédsági elemzésekkel kapcsoljuk össze. A társadalmi-foglalkozási rétegek szomszédsági elemzésének egyik legelterjedtebb módszere a területi autokorreláció vizsgálata, amit az Anselin-féle Local Moran I⁸⁾ mérőszámmal mérnek. A Moran I egy olyan mutató, amelyből információt kaphatunk arról, hogy a vizsgált terület értéke egy adott dimenzió szerint (jelen esetben az egyes rétegekhez tartozók száma egy adott területen) mennyiben hasonlít vagy különbözik a szomszédokétól (Tóth [2003]). Tehát a mérőszám azt mutatja meg, hogy az aktuálisan vizsgált adatértékek térbeli eloszlása utal-e valamiféle szabályszerűsége (Moran [1948], Dusek [2004]). A Moran I-vizsgálathoz nagyon hasonló a *hot spot*, vagyis a forró pont elemzés, amely szintén a szomszédos terület-egységek egymáshoz fűződő viszonyairól ad informá-

ciót. A különbség abban rejlik, hogy amíg a *hot spot* vizsgálatok mindössze azokat a területeket mutatják meg, ahol a vizsgált dimenzió értéke magas és a szomszédok értékei is azok, illetve azokat a területeket, ahol adott dimenzió értéke alacsony és a szomszédos területeken is az, addig a lokális Moran I-vizsgálatok olyan területekről is információt nyújtanak, ahol egy magas értékű település szomszédságában alacsony értékek fordulnak elő és fordítva.

A *hot spot* és a Local Moran I-vizsgálatot a társadalmi-foglalkozási rétegséma mindegyik kategóriájára elvégeztük, az eredményeket pedig rétegenként külön térképen ábráztuk.⁹⁾ A jelen fejezetben csupán három csoport – a felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók, a betanított munkát végzők, valamint a mezőgazdasági vállalkozók – eredményeit mutatjuk be, illetve elemezzük részletesen, a többi csoport szomszédsági viszonyait ábrázoló térképek a kötet mellékletében található.

Az ábrákon piros szín jelöli a *hot spot*okat, ezen településcsoportokra az jellemző, hogy adott településeken és a szomszédjaikban a kiválasztott rétegséma egyaránt nagy arányban reprezentált. A kék foltok a *cold spot*okat jelölik, ahol egy réteg képviselői adott településen és a szomszédságában egyaránt kis számmal jelennek meg, a sárga foltok pedig olyan településekre hívják fel a figyelmet, ahol adott településen a réteg nagy számban jelenik meg ugyan, de közvetlen környezetében nagyon kicsiben.

A térképek egyértelműen mutatják, hogy a szomszédsági hatások lokálisan igen változatosak, bár az ország egyes részei stabilan klaszterezettek. A vezető rétege (8.9-es ábra) erős csoportokat jelez a fővárosi agglomeráció zónájában, továbbá néhány kisebb, de ugyancsak jól látható klaszterben a regionális központok környezetében. A nyugati országrész nagyobb városai (Pécs, Kaposvár, Nagykanizsa, Zalaegerszeg,

⁸⁾

$$I = \frac{n}{2A} \frac{\sum \sum \delta_{ij} (y_i - \bar{y})(y_j - \bar{y})}{\sum (y_i - \bar{y})^2},$$

ahol n a települések száma, y_i az egyes településeken a vizsgált változó értéke, A a szomszédsági kapcsolatok száma, a δ_{ij} együtttható értéke 1, ha i és j területegységek szomszédosak, egyébként pedig 0.

⁹⁾ A térképek az ArcGIS Spatial Statistics Tool programmal készültek.

Szombathely és Veszprém) és az ország keleti felén található Eger egyedülálló szigeteket képeznek. Ezekben a városokban magas a felső vezetők aránya, de az őket körülvevő településegységeken alacsony.

A betanított munkások rétegének (8.10-es ábra) esetében szintén az látható, hogy a főváros és agglomerációja, valamint a regionális központokat körülvevő településgyűrűkben összpontosulnak erős klaszterek. Nyíregyháza és Debrecen egy szinte egybeforrott klasztert képez, nagyon magas stabil értékekkel, ahol magas a betanított munkások aránya. Ennek hátterében az állhat, hogy az ország ezen részén a feldolgozóipar erős. A vezetők térképéhez képest új forró pontként jelenik meg Dunaujváros és környéke, valamint Sopron és az azt körülvevő nyugati határ mente. Dunaujvárosban a nagyszámú betanított munkást feltételezhetően a Vasművek munkaerőigénye szívja fel, Sopronban pedig a nyugati határ közelsége lehet a hot spot mögött.

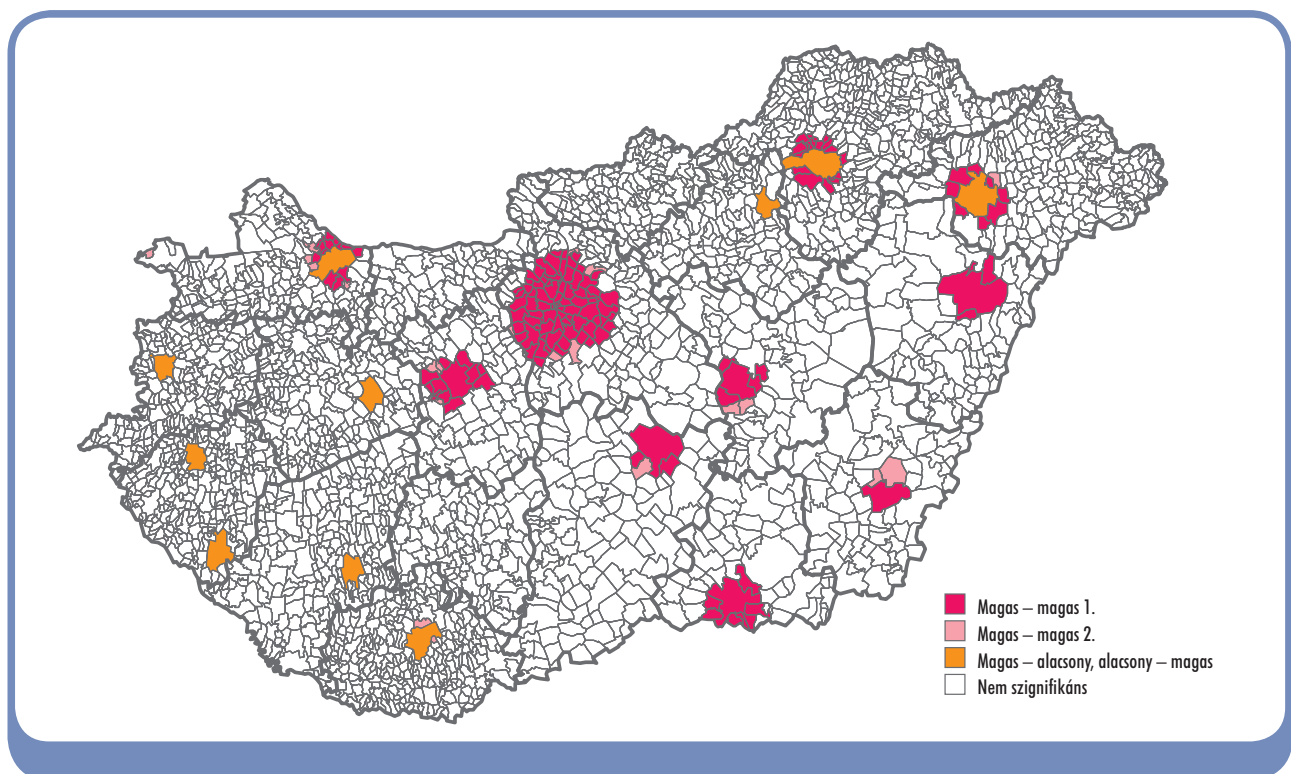
A betanított fizikaiak szomszédsági elemzése során megjelennek a *cold spot*ok is. Ezekben a helyen olyan területek csoportosulnak egybe, ahol a betanított munká-

sok száma adott településen és a szomszédok között is alacsony. Ezek jellemzően az ország alapvetően periférikus vidékeit, hátrányos helyzetben lévő területeit jelölik, mint például Dél-Dunántúlon az Ormánság vagy Észak-Magyarországon a leghátrányosabb Edelényi, Encsi, Abaúj-hegyközi kistérségek.

A vezetők és a betanított munkások rétege esetében megállapítható, hogy belső térbeli hasonlóságuk (hiszen a hasonlóságaik alapján kerültek egy rétegbe) a külső térben nem jelenik meg és a fizikai térben különálló csoportokat alkotnak.

A mezőgazdasági kisvállalkozók rétegelemzése esetében (8.11-es ábra) jól kirajzolódik, hogy Bács-Kiskun megyében és alapvetően a Duna-Tisza közén nagy hagyománya van a mezőgazdasági termelésnek, így ez a térség egy magas értékekkel rendelkező szinte teljesen egybefüggő klaszterbe szerveződött. Valamelyest Budapest is beletartozik ebbe a csoportba, hiszen a mezőgazdasági vállalkozók bejegyzett székhelye kötődhet a fővároshoz. Ebben az esetben azonban a már-már megszokott erős agglomerációs gyűrű nem rajzolódik ki. Szintén felfedezhetünk egy, a betanított munkások

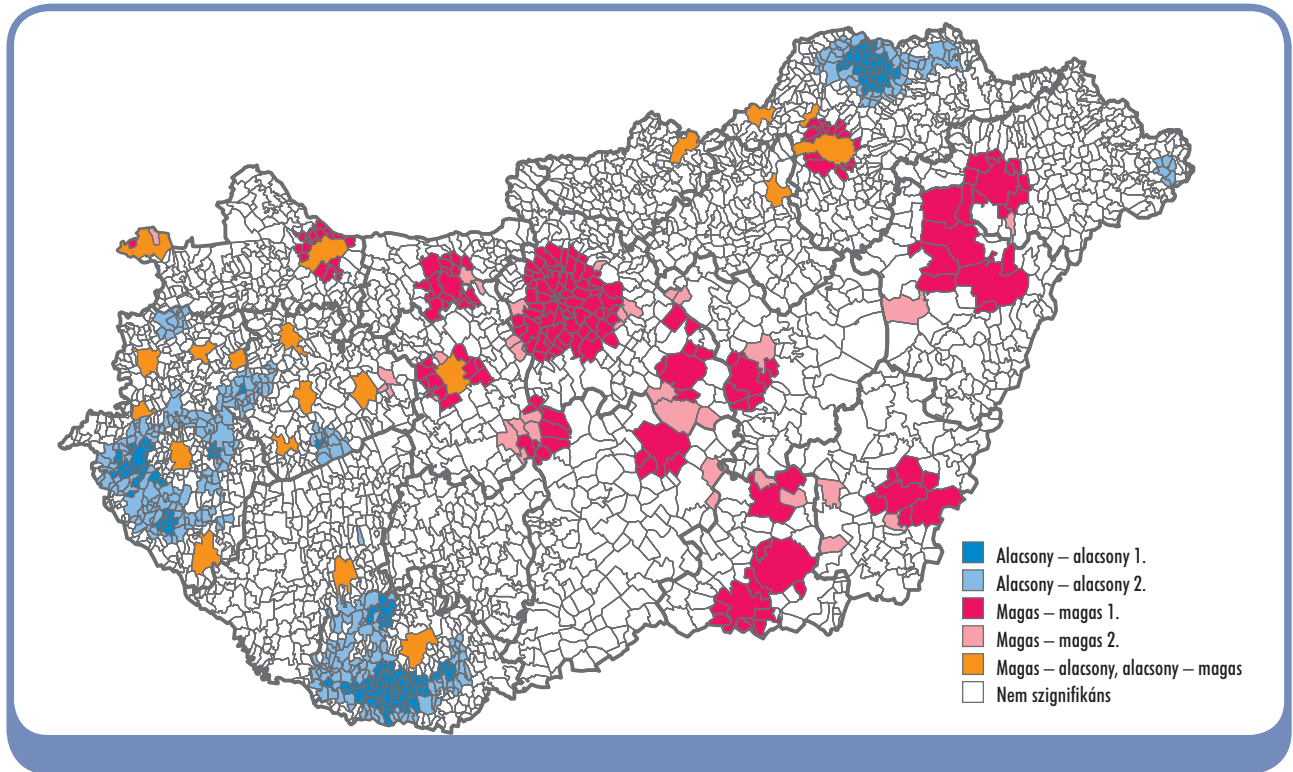
8.9 ábra A felső és középszintű vezetők, nagy és középvállalkozók területi szomszédsági* viszonyai, 2011

* A Local Moran I mérőszám alapján.

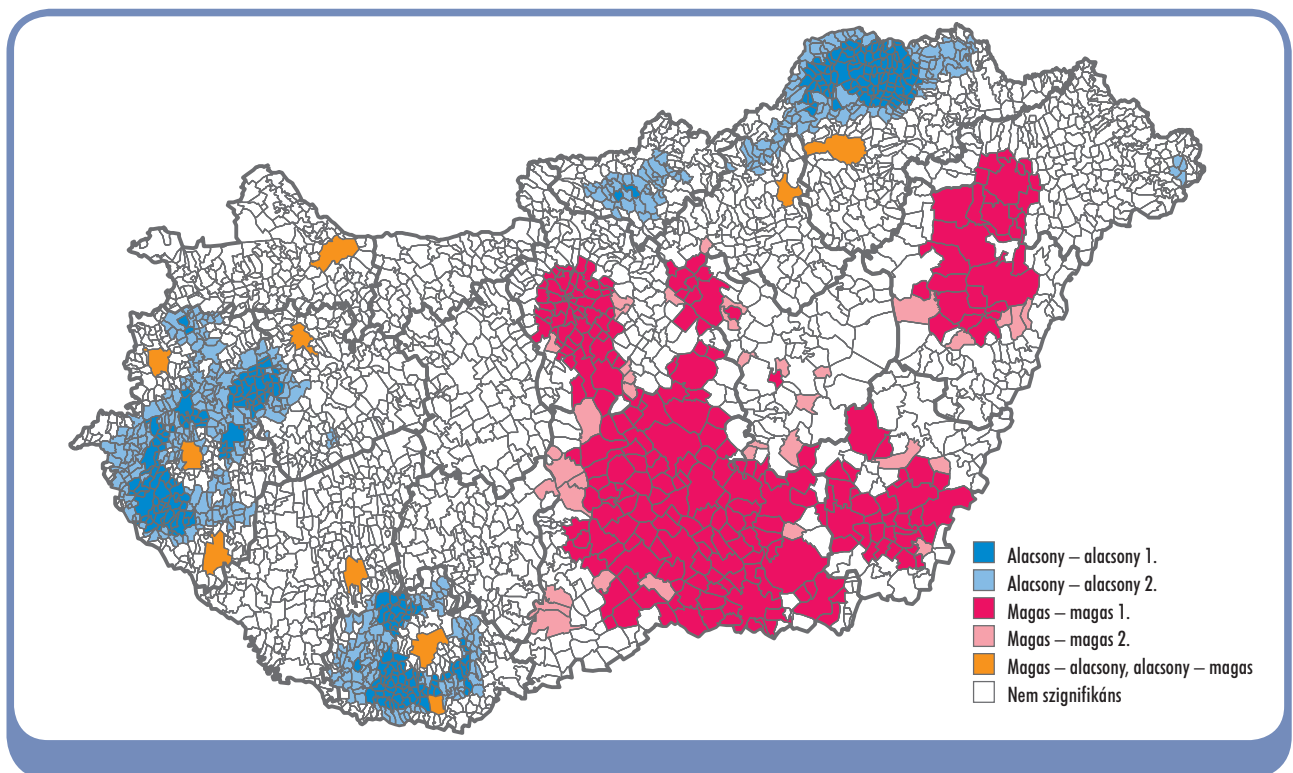

8.10 ábra A betanított munkát végzők területi szomszédsági* viszonyai, 2011

* A Local Moran I mérőszám alapján.

8.11 ábra A mezőgazdasági vállalkozók területi szomszédsági* viszonyai, 2011

* A Local Moran I mérőszám alapján.

esetében is megfigyelhető Nyíregyháza–Debrecen vonalon kialakult tömböt, ami feltételezhetően a térségben jelen lévő erős élelmiszer-feldolgozóiparral, illetve konzervgyártással függ össze. A mezőgazdasági kisvállalkozók belső térbeli hasonlósága a külső térben is megjelenik. Egyedülálló szigetek, ahol a mezőgazdasági kisvállalkozók száma magas, de a szomszédjaik esetében alacsony, ismét az ország nyugati felén jelennek meg nagyobb számban. *Cold spotok* ez esetben is az ország periférikus, hátrányos helyzetű térségeiben vannak, Dél-Dunántúl és Észak-Magyarország egyes térségeiben. A mezőgazdasági kisvállalkozók rétege nagyon alacsony számban jelenik meg az Őrségben, ahol a mezőgazdaságra, a gyengébb földek okán, alapvetően nem jellemző a növénytermesztés.

8.3 Következtetések

A különböző társadalmi rétegek térbeli előfordulása ugyan változatos, de megfigyelhetünk törvényszerűségeket is. Különböző területi bontásokban vizsgálódva

azt az általános megállapítást tehetjük, hogy a legkisebb arányban megjelenő rétegek a vezetők és a mezőgazdasági kisvállalkozók. A két réteg amellet, hogy arányuk a legkisebb, abban is hasonló, hogy térben koncentráltan helyezkednek el. Amíg a vezetők belső térbeli hasonlósága (egy rétegbe tartoznak) nem jelenik meg a külső térben (földrajzilag nem egy helyen koncentrálódnak, hanem több egymástól távol eső városban alkotnak gócpontokat), addig a mezőgazdasági kisvállalkozók belső térbeli hasonlósága a külső térben is megjelenik, hiszen Bács-Kiskun megyében összpontosulnak. A legnagyobb arányban előforduló rétegek az irodai és szolgáltatási foglalkozásúak, valamint a betanított munkások. Erre a két rétegre jellemző az, hogy térben egyenletesebben jelennek meg, nem jellemzőek rájuk a nagy egyenlőtlenségeket. Amíg az irodai és szolgáltatási foglalkozásúak minden településtípuson megfigyelhetők, addig a betanított munkások a községekben, maximum 15 ezer fős népesség-nagyságú településeken felülreprezentáltak.

IRODALOM

- ANDOR M. – LISKÓ I. [1999]: *Iskolaválasztás és mobilitás*. Iskolakultúra. Budapest.
- ANDORKA R. [1970]: *A társadalmi átrétegződés és demográfiai hatásai II. Magyarországon*. KSH Népeség tudományi Kutató Intézet. Budapest.
- ANDORKA R. [1982]: *A társadalmi mobilitás változásai Magyarországon*. Budapest. Gondolat.
- ANDORKA R. [1994]: *A rétegződélmélet haszna a mai magyar társadalom kutatásában*. In: Andorka Rudolf – Hradil, S.– Peschar, J. L. (szerk.): *Társadalmi rétegződés*. Aula. Budapest. 33–65. old.
- ANGELUSZ R. – TARDOS R. [2006]: *Hálózatok a magyar társadalomban*. In: Kovách I. (szerk.): *Társadalmi metszetek. Érdekek és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon*. Napvilág. Budapest. 227–252. old.
- BARTHA E. [2013]: *From State Socialism to Post-socialist Communism*. Comments on “Class and the Social Embeddedness of the Economy: Outline of a Normative-functionalist Model of Social Class” by Ákos Huszár. Review of Sociology of the Hungarian Sociological Association. Vol. 23. No. 4. pp. 72–91.
- BECKER, G. S. [1975]: *Human capital*. National Bureau of Economic Research. New York.
- BECKER, G. S. [1962]: *Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis*. Journal of Political Economy. Vol. 70. No. 5. pp. 9–49.
- BERGER V. [2013]: *A társadalmi struktúra-elemzés dilemmái és eldöntendő kérdései*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 2. sz. 306–313. old.
- BOURDIEU, P. [1997]: *Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke*. In: Angelusz R. (szerk.): *A társadalmi rétegződés komponensei*. Új Mandátum. Budapest. 156–177. old.
- BUKODI E. [1999]: *Osztály vagy réteg? Történeti változások, emberi tőke, karrierminták a foglalkozási osztály- és réteghelyzet vizsgálatában*. Szociológiai Szemle. 9. évf. 2. sz. 28–57. old.
- BUKODI E. [2006]: *Társadalmunk szerkezete különböző nézőpontokból*. In: Kovách I. (szerk.): *Társadalmi metszetek. Érdekek és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon*. Napvilág. Budapest. 109–159. old.
- BUKODI E. – ALTORJAI SZ. – TALLÉR A. [2005]: *A társadalmi rétegződés aspektusai*. KSH-NKI. Budapest.
- BUKODI E. – FÓTI J. – LAKATOS M. – ZÁHONYI M. [1999]: *A foglalkozási rétegződés modelljei*. KSH. Budapest.
- COLEMAN, J. S. [1998]: *A társadalmi tőke az emberi tőke termelésében*. In: Lengyel Gy.–Szántó Z. (szerk.): *Tőkefajták: A társadalmi és kulturális erőforrások szociológiája*. Budapest. AULA, 99–127. old.
- CSITE A. – KOVÁCH I. – KRISTÓF L. [2006]: *Fogyasztói csoportok az ezredforduló Magyarországon*. In: Kovách I. (szerk.): *Társadalmi metszetek. Érdekek*

- és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon. Napvilág. Budapest. 253–292. old.
- CSIGÓ P. [2006]: *Kereskedelmi média és késő modern individualizáció*. In: Kovách I. (szerk.): *Társadalmi metszetek. Érdekek és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon*. Napvilág. Budapest. 311–346. old.
- CSIZMADIA Z. . TÓTH P. [2014]: *Egy magyar nagyváros társadalmának szerkezete a XXI. század első felében. Bevezető tanulmány társadalomszerkezeti kitekintéssel*. In: Csizmadia Z. – Tóth P. (szerk.): *Helyi társadalom és intézményrendszer Győrben*. Universitas-Győr Nonprofit Kft. Győr. 7–27. old.
- DUSEK T. [2004]: *A területi elemzések alapjai*. ELTE TTK. Budapest.
- DUSEK T. [2011]: *Kétdimenziós regresszió a területi kutatásokban*. Területi Statisztika. 14. évf. 1. sz. 11–22. old.
- ERIKSON, R. – GOLDTHORPE, J. H. [1996]: *A kutatás elméleti alapja, adatai és stratégiája*. In: Andorka R. – Hradil, S. – Peschar, J. S. (szerk.): *Társadalmi rétegződés*. Aula. Budapest. 11–25. old.
- ERIKSON, R. – GOLDTHORPE, J. H. – PORTOCARERO, L. [1998]: *Intergenerációs osztálymobilitás és a konvergenciátézis Anglia, Franciaország és Svédország példáján*. In: Róbert P. (szerk.): *A társadalmi mobilitás. Hagyományos és új megközelítések*. Új Mandátum. Budapest. 220–255. old.
- ÉBER M. Á. [2011]: *Melyik kettő? Miért kettős? A magyar szociológia kettős társadalom-elméleteinek hasznáról és káráról*. Szociológiai Szemle. 21. évf. 3. sz. 4–22. old.
- ÉBER M. Á. [2012]: *Megkülönböztetett különbségek. A 'magyar társadalom' tagolódásának és tagolásának vizsgálatához*. (Doktori disszertáció) Elérhető: <http://tatk.elte.hu/doktori-ktopmenu-863/disszertopmenu-719> (2014. október 8.)
- ÉBER M. Á. – GAGYI Á. [2014]: *Osztály és társadalomszerkezet a magyar szociológiában*. Fordulat. 7. évf. 21. sz. 170–191. old.
- EYAL, G. – SZELÉNYI, I. – TOWNSLEY, E. [1998]: *Making Capitalism Without Capitalists. Class Formation and Elite Struggles in Post-Communist Central Europe*. Verso. London.
- FÁBIÁN Z. – KOLOSI T. – RÓBERT P. [2000]: *Fogyasztás és életstílus*. In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. – Vukovich Gy. (szerk.): *Társadalmi Riport 2000*. Társ. Budapest. 225–259. old.
- FÁBIÁN Z. – RÓBERT P. – SZÍVÓS P. [2000]: *Anyagi-jóléti státuscsoportok társadalmi miliói*. In: Kolosi T. – Tóth I. Gy. – Vukovich Gy. (szerk.): *Társadalmi Riport 1998*. Társ. Budapest. 72–91. old.
- FARAGÓ L. [2012]: *Térértelmezések*. Tér és társadalom. 26. évf. 1. sz. 5–25. old.
- FERGE Zs. [1969]: *Társadalmunk rétegződése*. Elvek és tények. KJK. Budapest.
- FERGE Zs. [1999]: *A társadalmi struktúra és az iskolarendszer közötti néhány összefüggés*, In: Meleg Cs. (szerk.): *Iskola és társadalom II*. JPTE. Pécs, 10–31. old.
- FERGE Zs. [2002]: *Struktúra és egyenlőtlenségek a régi államszocializmusban és az újkapitalizmusban*. Szociológiai Szemle. 12. évf. 4. sz. 9–33. old.
- FERGE Zs. [2006]: *Struktúra és szegénység*. In: Kovách I. (szerk.): *Társadalmi metszetek. Érdekek és hatalmi viszonyok, individualizáció és egyenlőtlenség a mai Magyarországon*. Napvilág. Budapest. 479–499. old.
- FERGE Zs. [2010]: *Társadalmi áramlatok és egyéni szerepek*. Napvilág. Budapest.
- FERGE Zs. [2013]: *Puzzled Reflections on Huszár's Article*. Review of Sociology of the Hungarian Sociological Association. Vol. 23. No. 4. pp. 50–63.
- FÜZÉR K. [2013]: *Normative-functional Occupational Class Analysis in Context. Normativity, Social Exclusion and the EU/Global Dimensions of the Labour Market*. Review of Sociology of the Hungarian Sociological Association. Vol. 23. No. 4. pp. 64–71.
- GALASI P. [2004a] *A felsőfokú végzettségű munkavállalók reallokációja 1994–2002*. In: Fazekas K. – Varga J. (szerk.): *Munkaerő-piaci tükrök 2004*. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. Budapest.
- GALASI P. [2004b] *Túlképzés, alulképzés és bérhozzam a magyar munkaerőpiacon*. In: Fazekas K. – Varga J. (szerk.): *Munkaerő-piaci tükrök 2004*. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. Budapest.
- GAZSÓ F. [1999a]: *Az esélyegyenlőtlenségek és az iskolarendszer*. In: Meleg Cs. (szerk.): *Iskola és társadalom II*. JPTE. Pécs. 32–41. old.

- KONCZ K. [2006]: *A felzárkózás elmaradása: a magyar nők munkaerő-piaci helyzete*. Statisztikai Szemle. 84. évf. 7. sz. 651–674. old.
- KONRÁD GY. – SZELENYI I. [1989]: *Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz*. Gondolat. Budapest.
- KSH [2004]: *Nők és férfiak Magyarországon*. 2003. KSH. Budapest.
- KSH [2013a]: *Családtípusok és párkapcsolati formák változása a népszámlálási adatok tükrében*. Statisztikai Tükör. VII. évf. 115. sz. Budapest. Elérhető: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/csaladtipusok.pdf>. (2015.02.20.)
- KSH [2013b]: *Élveszületések és termékenység, 2012*. Statisztikai Tükör. VII. évf. 103. sz. Budapest. Elérhető: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/elveszuleses12.pdf>. (2015.02.20.)
- KSH [2014]: *Lakásstatisztikai évkönyv 2013*. KSH. Budapest.
- KÖRÖSI G. [2000]: *A vállalatok munkaerő-kereslete*. Budapesti Munkagazdaságtani Füzetek. 3. sz. MTA KTK-BKÁE. Budapest.
- KÖRÖSI G. [2002]: *Labour Adjustment and Efficiency in Hungary*. Budapest Working Papers on the Labour Market. 4. sz. MTA KTK-BKÁE. Budapest.
- LANNERT J. [2004]: *Alapvető tények az oktatási expanzióról*. In: Fazekas K. – Varga J. (szerk.): *Munkaerőpiaci tükrök 2004*. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. Budapest.
- LAKATOS M. – ZÁHONYI M. [2013a]: *A 2001. évi népszámlálási rétegződési modell alkalmazása a munkaerő-felmérés rendszerében (I.)*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 6. sz. 633–643. old.
- LAKATOS M. – ZÁHONYI M. [2013b]: *A 2001. évi népszámlálási rétegződési modell alkalmazása a munkaerő-felmérés rendszerében (II.)*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 7. sz. 745–762. old.
- LORENZ, M. O. [1905]: *Methods of measuring the concentration of wealth*. *Publications of the American Statistical Association*. Vol. 9. No. 70. pp. 209–219.
- MAJOR K. – NEMES NAGY J. [1999]: *Területi jövedelemegyenlőtlenségek a kilencvenes években*. Statisztikai Szemle. 77. évf. 6. sz. 397–421. old.
- MINCER, J. [1958]: *Investment in Human Capital and Personal Income Distribution*. *Journal of Political Economy*. Vol. 66. No. 4. pp. 281–302.
- MORAN, P. A. P. [1948]: *The interpretation of statistical maps*. *Journal of the Royal Statistical Society. Series B*. pp. 243–251.
- NAGY B. [2009]: *Nők és férfiak a vezetésben*. In: Nagy I. – Pongrácz T. (szerk.): *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről 2009*. Társadalmi és Munkaügyi Minisztérium. Budapest. 52–64. old.
- Nagy B. [2005]: *„Nők a vezetésben”*. In: Nagy I. – Pongrácz T. – Tóth I. Gy. (szerk.): *Szerepváltozások. Jelentés a nők és férfiak helyzetéről, 2005*. Társadalmi és Esélyegyenlőségi Minisztérium. Budapest. 44–56. old.
- NAGY B. [2013]: *Nők a vállalati vezetőtestületekben*. *Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris eFolyóirat*. 3. évf. 2. sz. Elérhető: <http://tntefjournal.hu/vol3/iss2/nagy.pdf>. (2015.02.20.)
- NEMES NAGY J. (szerk.) [2005]: *Regionális elemzési módszerek*. *Regionális Tudományi Tanulmányok XI.* kötet. ELTE. Budapest.
- NEMES NAGY J. [1998]: *A tér a társadalomkutatásban*. Hilscher Rezsó Szociálpolitikai Egyesület. „Ember – Település – Régió”. Budapest.
- NEMES NAGY J. [2009]: *Terek, helyek, régiók: a regionális tudomány alapjai*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- OESCH, D. – RODRÍGUES MENÉS, J. [2001]: *Upgrading or polarization? Occupational change in Britain, Germany, Spain and Switzerland, 1990–2008*. *Socio-Economic Review*. Vol. 9 No. 3. pp. 503–531.
- RIFKIN J. [1995]: *The End of Work: The Decline of the Global Labour Force and the Dawn of the Post-Market Era*. Putnam Publishing Group. New York.
- RIMLER J. [2004]: *Foglalkozás és végzettség*. *Közgazdasági Szemle*. 51. évf. 12. sz. 1172–1187. old.
- RÓBERT P. [1990]: *Társadalmi mobilitás*. In: Andorka R. – Kolosi T. – Vukovich Gy. (szerk.): *Társadalmi riport 1990*, Társadalmi és Munkaügyi Minisztérium. Budapest, 356–372. old.
- RÓBERT P. [1997]: *Foglalkozási osztályszerkezet: elméleti és módszertani problémák*. *Szociológiai Szemle*. 2. sz. 5–48. old.
- RÓBERT P. [1999]: *Egyenlőtlen esélyek az iskolai képzésben*. In: Meleg Cs. (szerk.): *Iskola és társadalom II.* JPTE. Pécs. 42–65. old.
- RÓBERT P. [2004]: *A pályakezdekők elhelyezkedési esélyeinek és foglalkozási szerkezetének átalakulása*. In: Fazekas K. – Varga J. (szerk.): *Munkaerőpiaci tü-*

- kör 2004. MTA Közgazdaságtudományi Intézet. Budapest. 100–104. old.
- RÓBERT P. [2009]: *Stratification and Social Mobility*. In: Immerfall, S. – Therborn, G. (ed): *Handbook of European Societies*. Springer. New York. pp. 499–536.
- RÓBERT P. [2013]: *Társadalmi rétegek, osztályok vizsgálata a 2011. évi népszámlálás adatain*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 2. sz. 314–329. old.
- RÖSSEL, J. [2009]: *Sozialstrukturanalyse. Eine kompakte Einführung*. VS Verlag für Sozialwissenschaften. Wiesbaden.
- ROSE, D. – HARRISON, E. [2010]: *Social Class in Europe. An introduction to the European Socio-economic Classification*. Routledge. London.
- SCHULTZ, T. W. [1983]: *Beruházás az emberi tőkébe*. Közgazdasági és Jogi Kiadó. Budapest.
- SPÉDER Zs. [2000a]: *A foglalkozási rétegek átértékelődése?* In: Spéder Zs. – Tóth P. P. (szerk.) *Emberi viszonyok. Cseh-Szombathy László tiszteletére*. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság, Századvég. Budapest. 197–222. old.
- SPÉDER Zs. [2000b]: *Az inaktívak tagolódása az 1990-es évek Magyarországnán*. In: Elekes Zs. – Spéder Zs. (szerk.): *Törések és kötések a magyar társadalomban*. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság, Századvég. Budapest, 69–96. old.
- SZALAI E. [2001]: *Gazdasági elit és társadalom a magyarországi újkapitalizmusban*. Aula. Budapest.
- SZELÉNYI I. [1992]: *Harmadik út? – Polgárosodás a vidéki Magyarországon*. Akadémiai. Budapest.
- TARDOS R. [2008]: *Foglalkozás, miliő, kapcsolathálózatok: külön világok? Egy tipológiai kísérlet körvonalai*. Századvég. 50. évf. 4. sz. 5–50. old.
- TARDOS R. [2013a]: *Hozzászólás Huszár Ákos: Foglalkozási osztályszerkezet (I–II.) című tanulmányához*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 2. sz. 320–323. old.
- TARDOS R. [2013b]: *New Lines of a Functional Analysis of Structure!?* Review of Sociology of the Hungarian Sociological Association. Vol. 23. No. 4. pp. 92–96.
- TÓTH G. [2003]: *Területi autókorrelációs vizsgálat a Local Moran I módszerével*. Tér és Társadalom. 17. évf. 4. sz. 39–49 old.
- UTASI Á. [1984]: *Életstílus-csoportok, fogyasztási preferenciák*. Társadalomtudományi Intézet. Budapest.
- WARD, T. – OZDEMIR, E. [2011]: *The social effects of employment developments across the EU in the crisis*. European Commission Employment, Social Affairs and Inclusion.
- VASTAGH Z. [2013a]: *Életstílus vagy státusfogyasztás*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 11. sz. 1092–1117. old.
- VASTAGH Z. [2013b]: *A társadalomszerkezet vizsgálata a népszámlálási adatokon – Lehetőségek és kihívások*. Statisztikai Szemle. 91. évf. 2. sz. 424–436. old.
- ZÁHONYI M. – BUKODI E. [2004]: *A társadalom rétegződése*. KSH. Budapest.
- ZÁHONYI M. – KOVÁCS M. – BUKODI E. [2005]: *A háztartások rétegződése*. KSH. Budapest.

TÉRKÉPEK

A kötet térképmellékletében a társadalmi-foglalkozási rétegséma rétegeinek területi jellemzőit szemléltetjük. Mindegyik réteghez két-két térkép tartozik, amelyek a vizsgált réteg térbeli elhelyezkedésének eltérő vonatkozásait mutatják be.

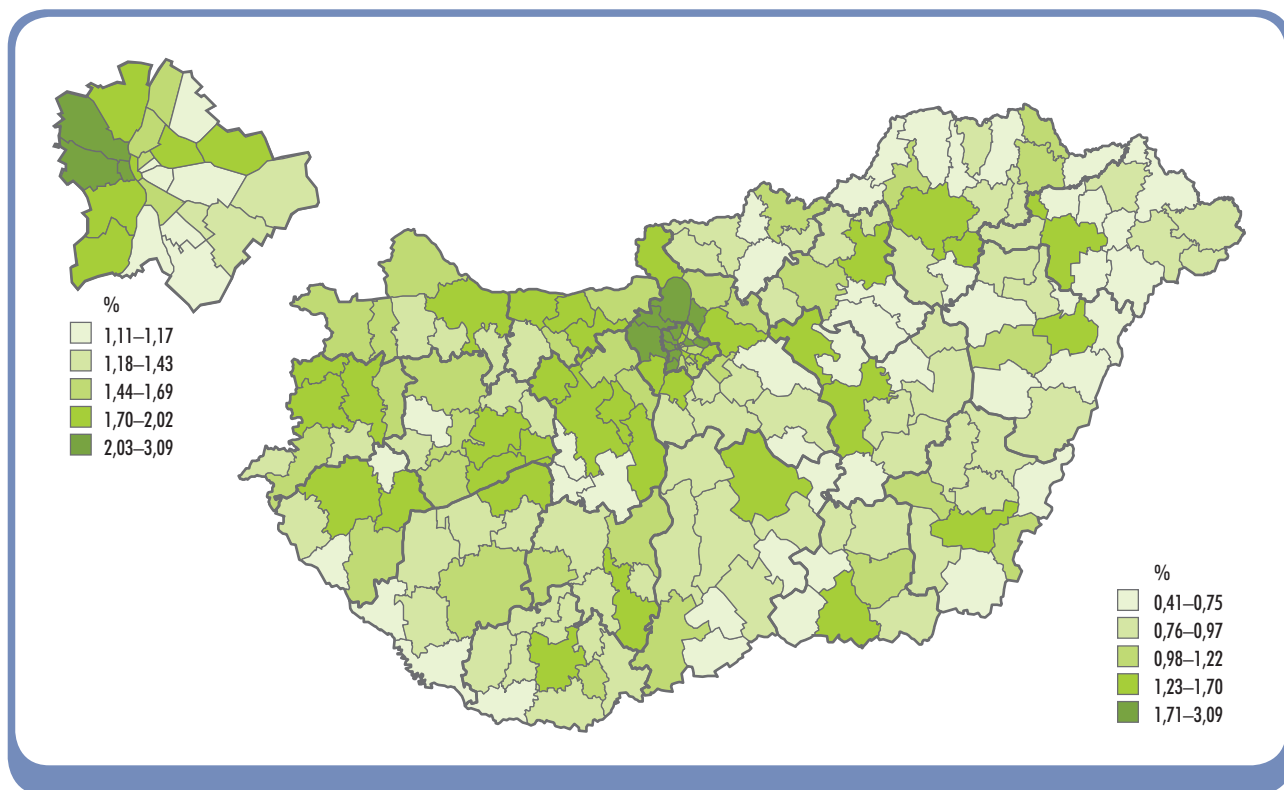
A felső térképeken az egyes rétegek teljes népességben belüli arányát jelenítettük meg járási szinten, valamint Budapest kerületeit kiemelve.

Az alsó térképek a különböző rétegek szomszédosági viszonyait mutatják be települési szinten a Local Moran-féle I. mutató alapján. Térstatisztikai módszerek alkalmazásával számítottuk ki, hogy adott településen egy adott réteg előfordulása miként függ össze a szomszédos településeken való előfordulásával. A térképeken piros szín jelzi, ahol az adott településen és az azzal szomszédos településeken is magas a vizsgált réteg előfordulási száma. Aszerint, hogy a mutató értéke mennyire magas sötét, illetve világos színnel jelöltük az összefüggés erősségét (magas – magas 1., illetve

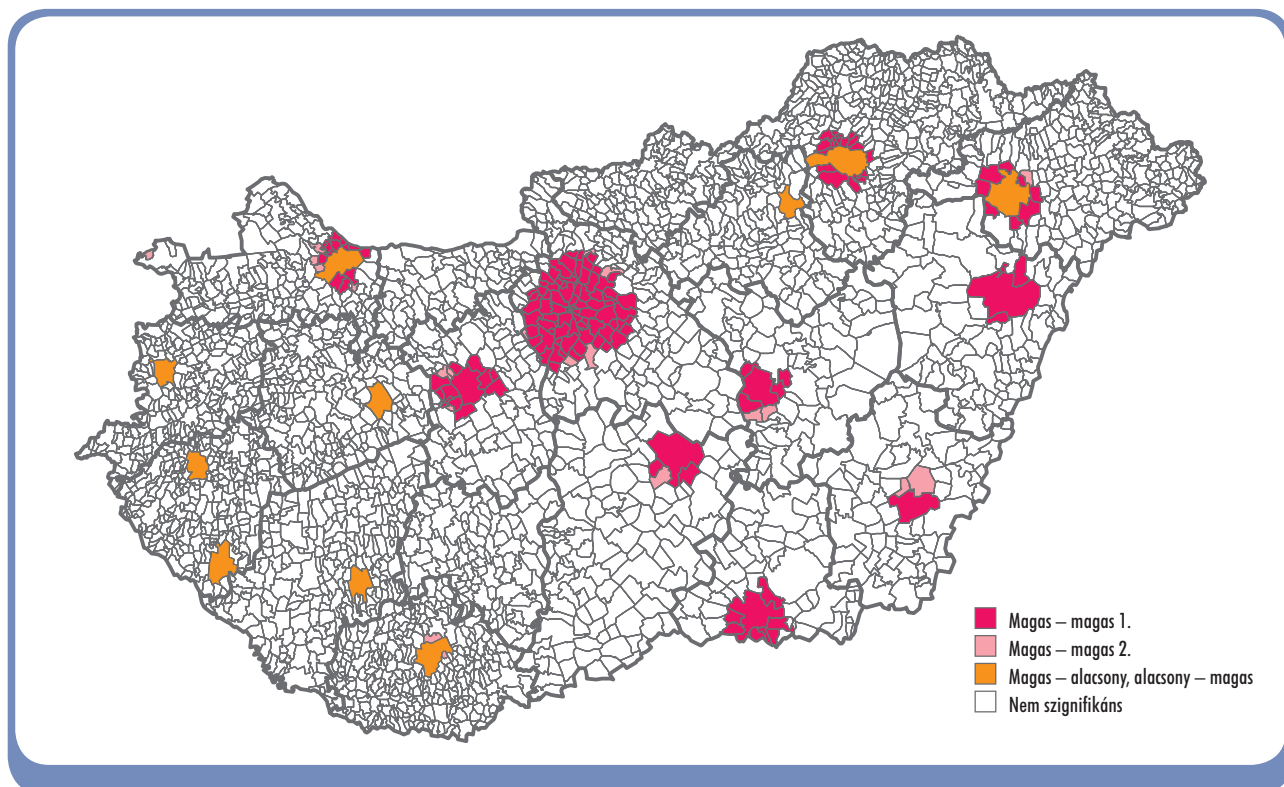
magas – magas 2.). A kék szín ezzel szemben azokat a településeket jelöli, ahol adott településen, illetve a környező településeken is alacsony a vizsgált réteg előfordulása. Az összefüggés erősségét ebben az esetben is sötét, illetve világos szín jelöli (alacsony – alacsony 1., alacsony – alacsony 2.). A sárga szín azokat a településeket mutatja, ahol a szomszédos településeken eltérő számban jelenik meg a vizsgált réteg: ahol tehát adott településen vagy magas a vizsgált réteghez tartozók száma, de a szomszédokban alacsony, illetve ellenkezőleg ahol adott településen alacsony, viszont a környező településeken magas számban fordul elő a vizsgált réteg (magas – alacsony, alacsony – magas). A térképen fehéren maradtak azok a települések, amelyek a vizsgált réteghez tartozók száma nem tér el szignifikáns mértékben a környező településektől (inszignifikáns). E települések esetében tehát nem figyelhetők meg szabályszerűségek a vizsgált réteg térbeli elhelyezkedésében.

1.1 ábra A felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók aránya járasonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

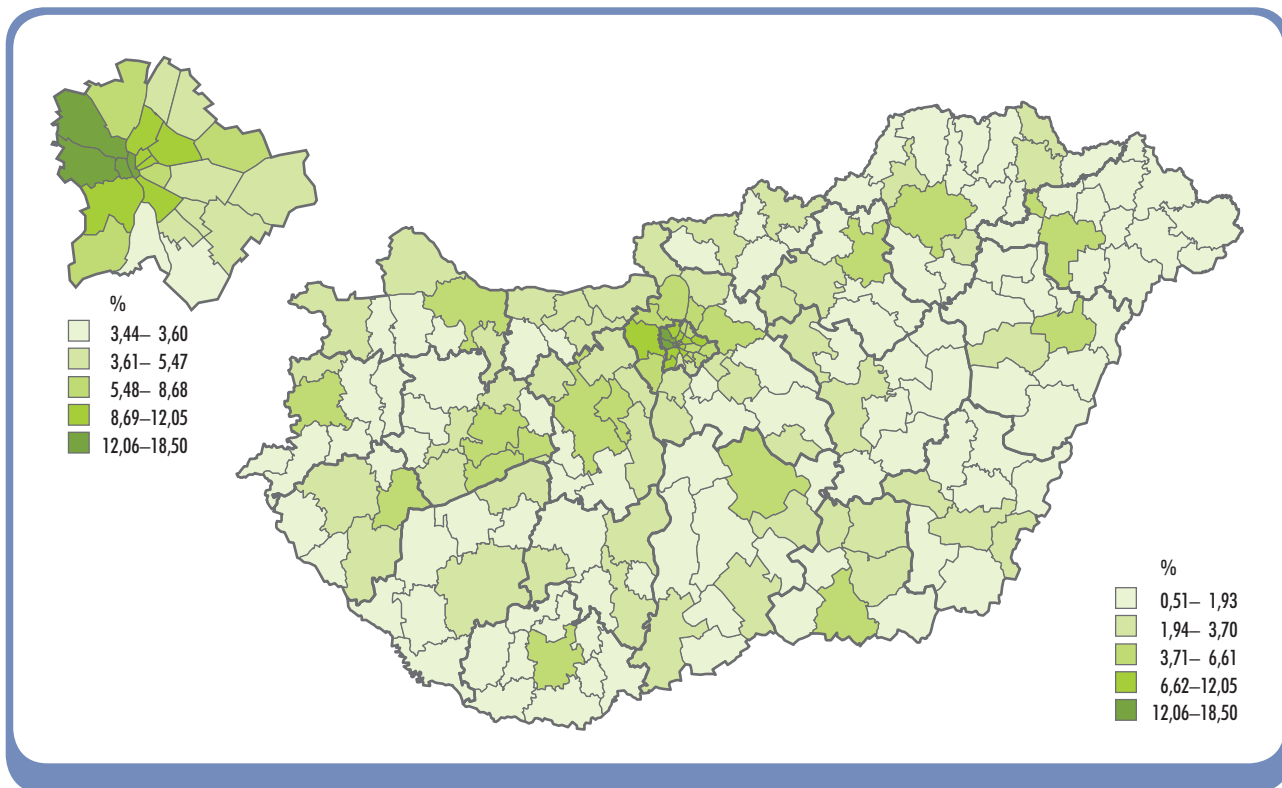

1.2 ábra A felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók területi szomszédsági* viszonyai, 2011

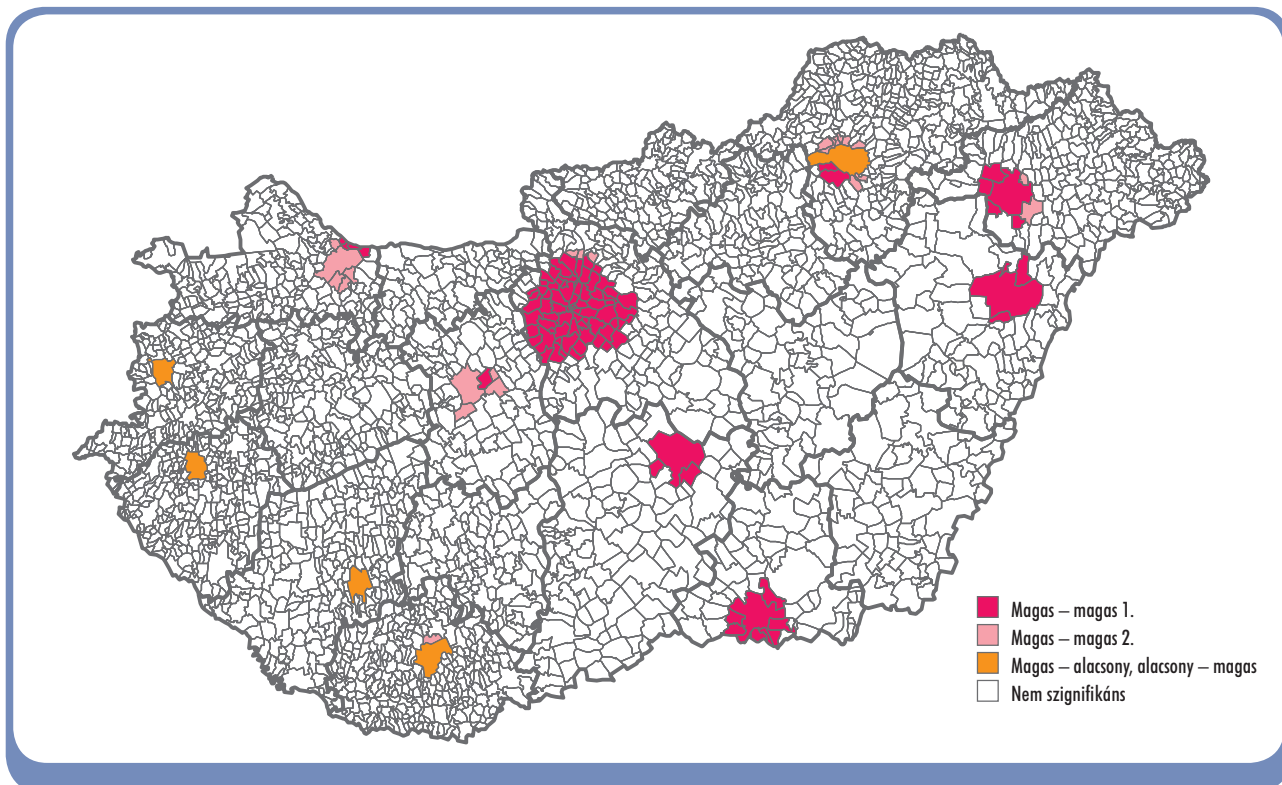

* A Local Moran I mérőszám alapján.

2.1 ábra A magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

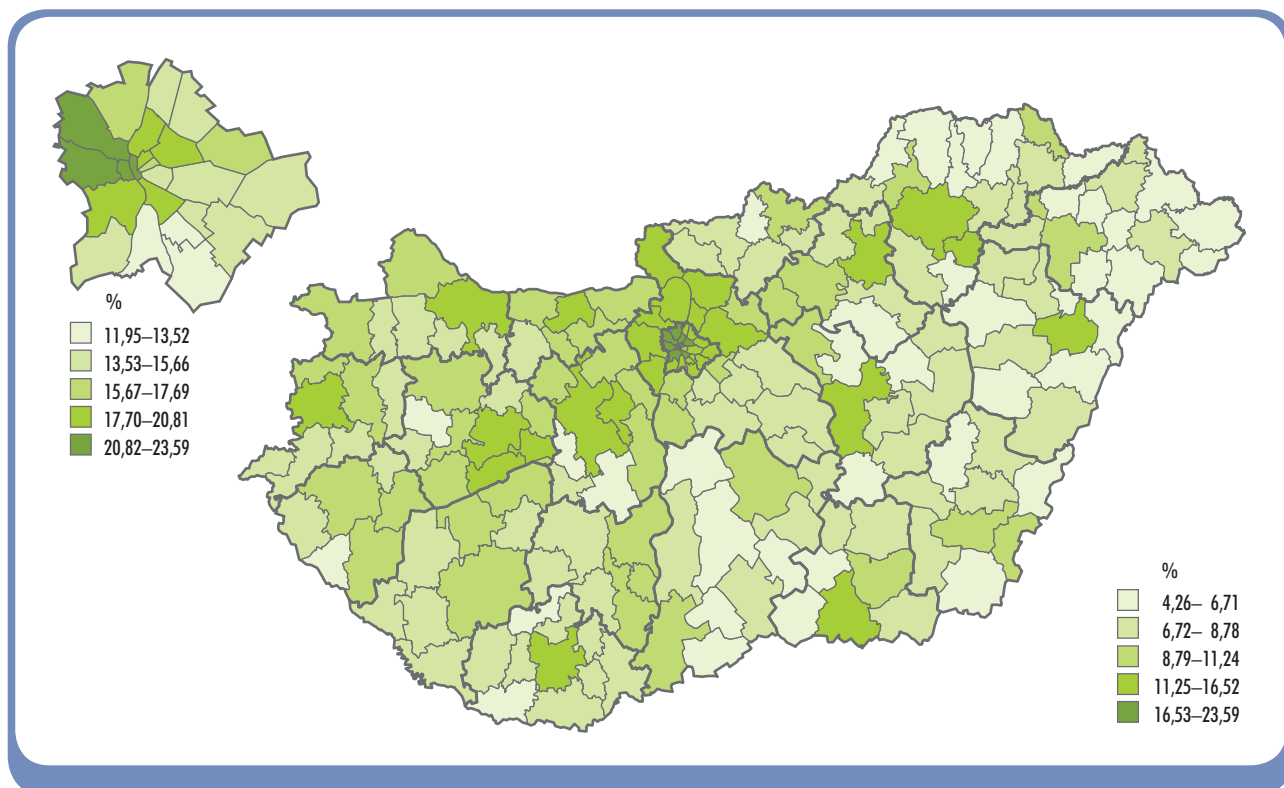

2.2 ábra A magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők területi szomszédsági* viszonyai, 2011

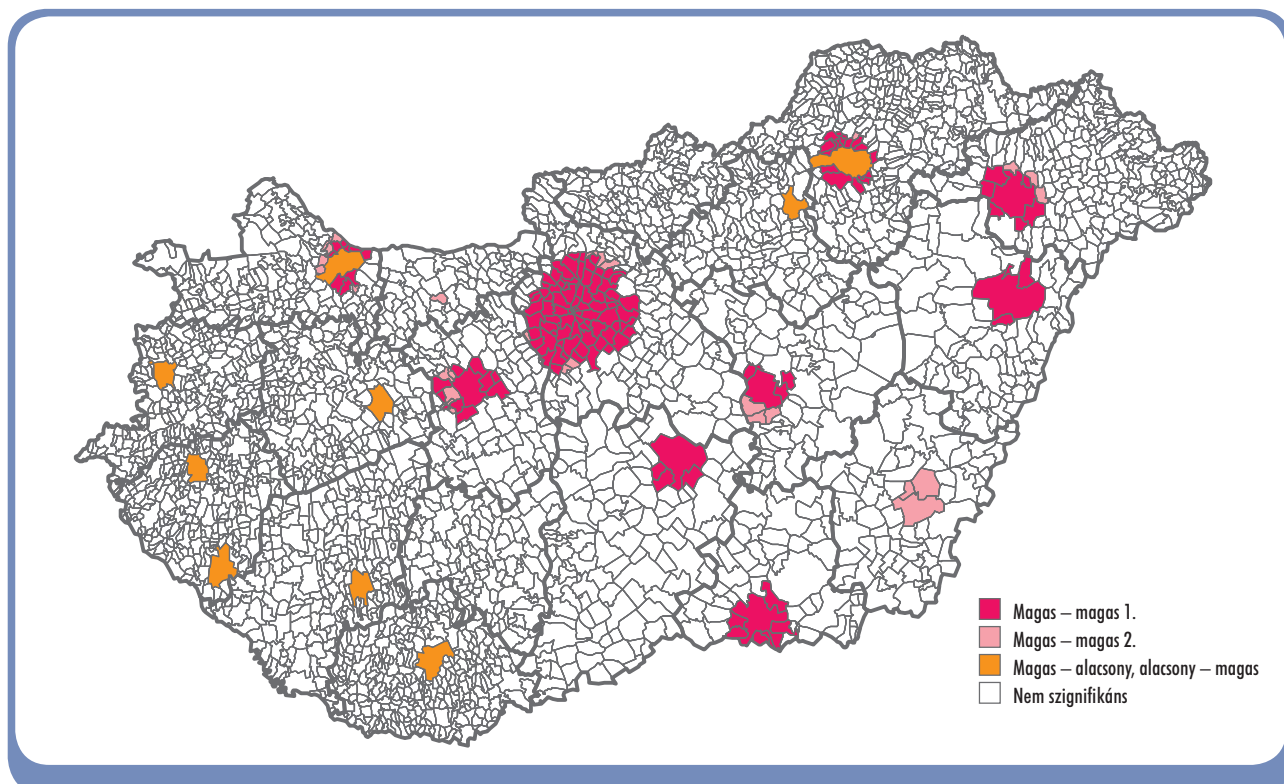

* A Local Moran I mérőszám alapján.

3.1 ábra Az alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusai, irányítói foglalkozásúak aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

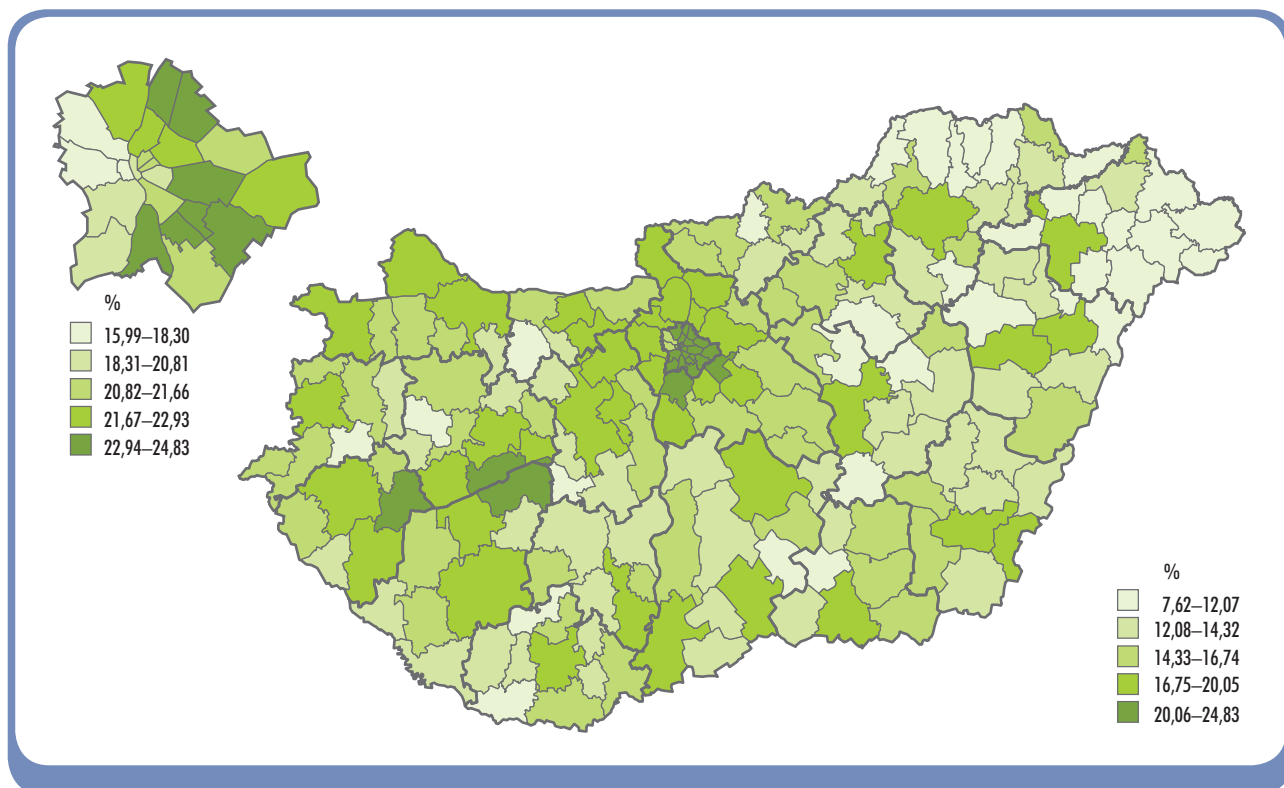
3.2 ábra Az alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusai, irányítói foglalkozásúak területi szomszédsági* viszonyai, 2011

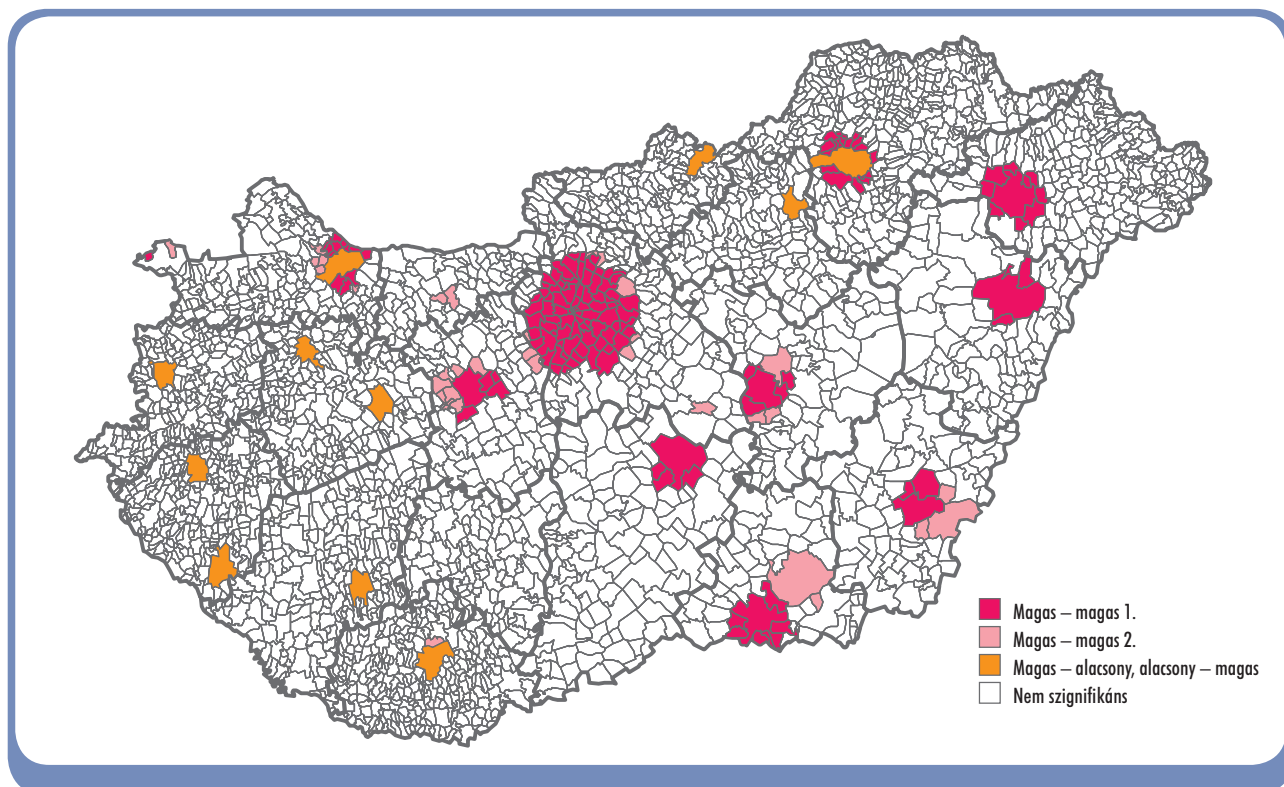
* A Local Moran I mérőszám alapján.

4.1 ábra Az egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

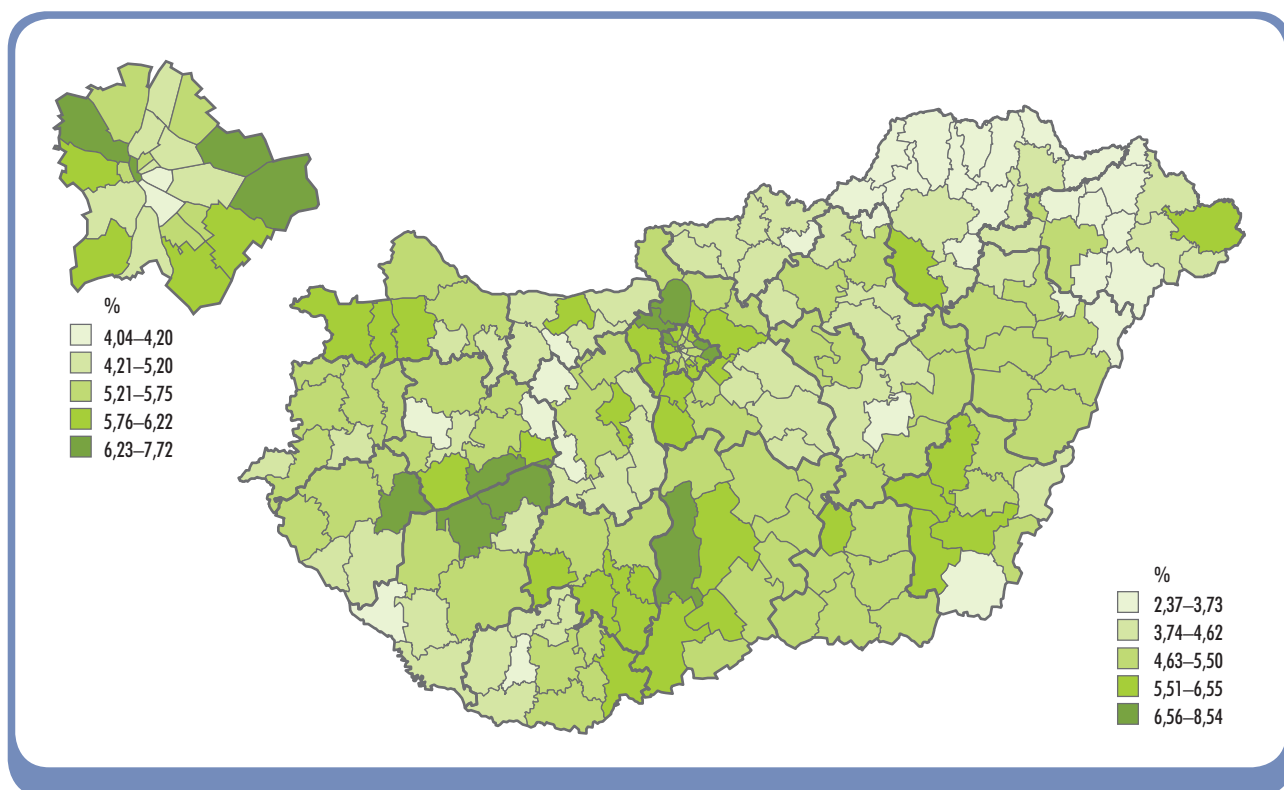

4.2 ábra Az egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak területi szomszédsági* viszonyai, 2011

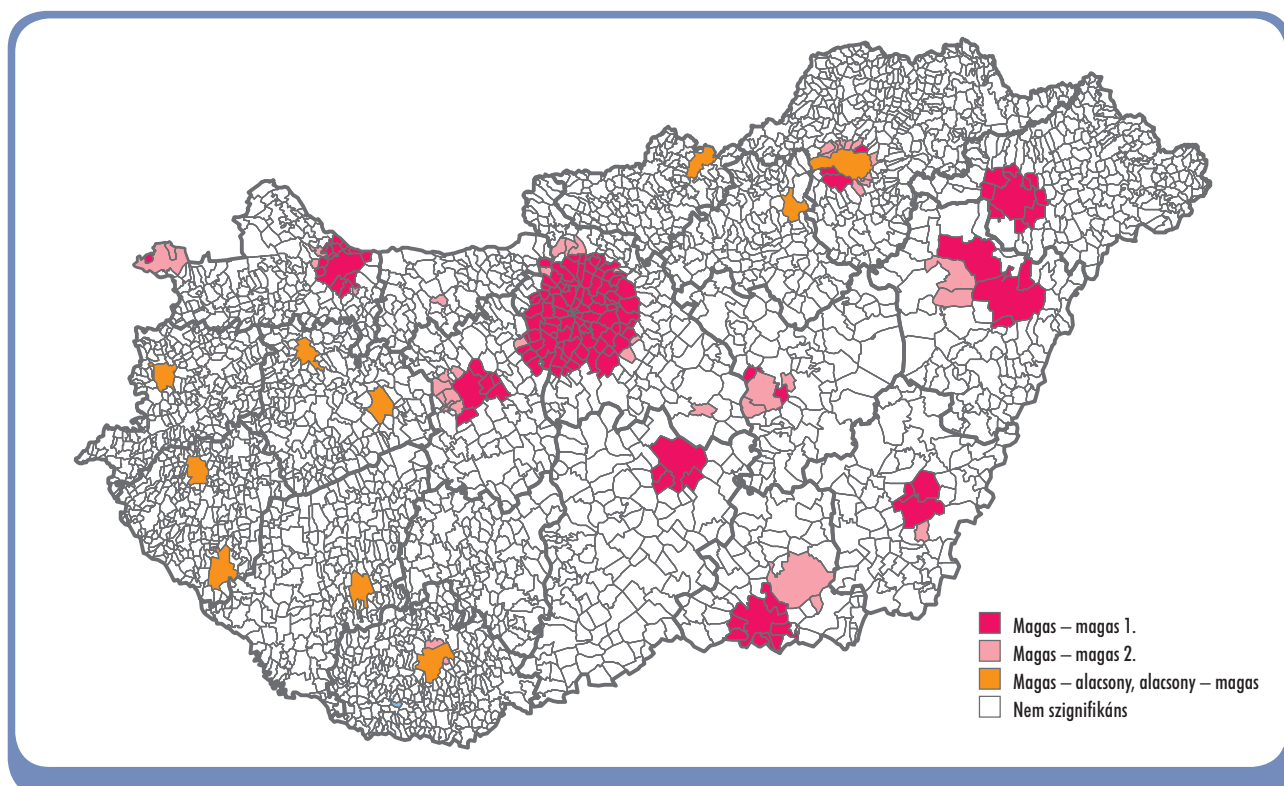

* A Local Moran I mérőszám alapján.

5.1 ábra A nem mezőgazdasági kifizoglalkoztatók, önálló vállalkozók aránya járásokonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

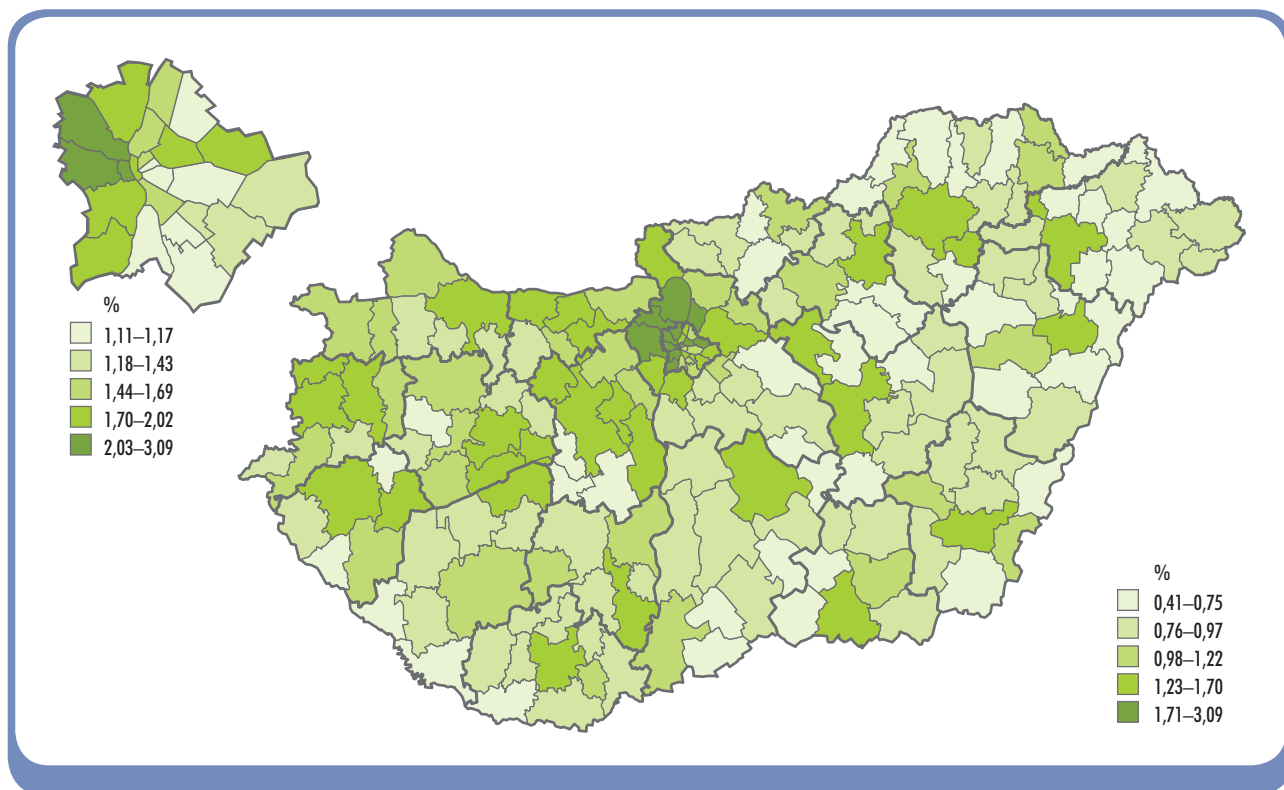
5.2 ábra A nem mezőgazdasági kifizoglalkoztatók, önálló vállalkozók területi szomszédási* viszonyai, 2011

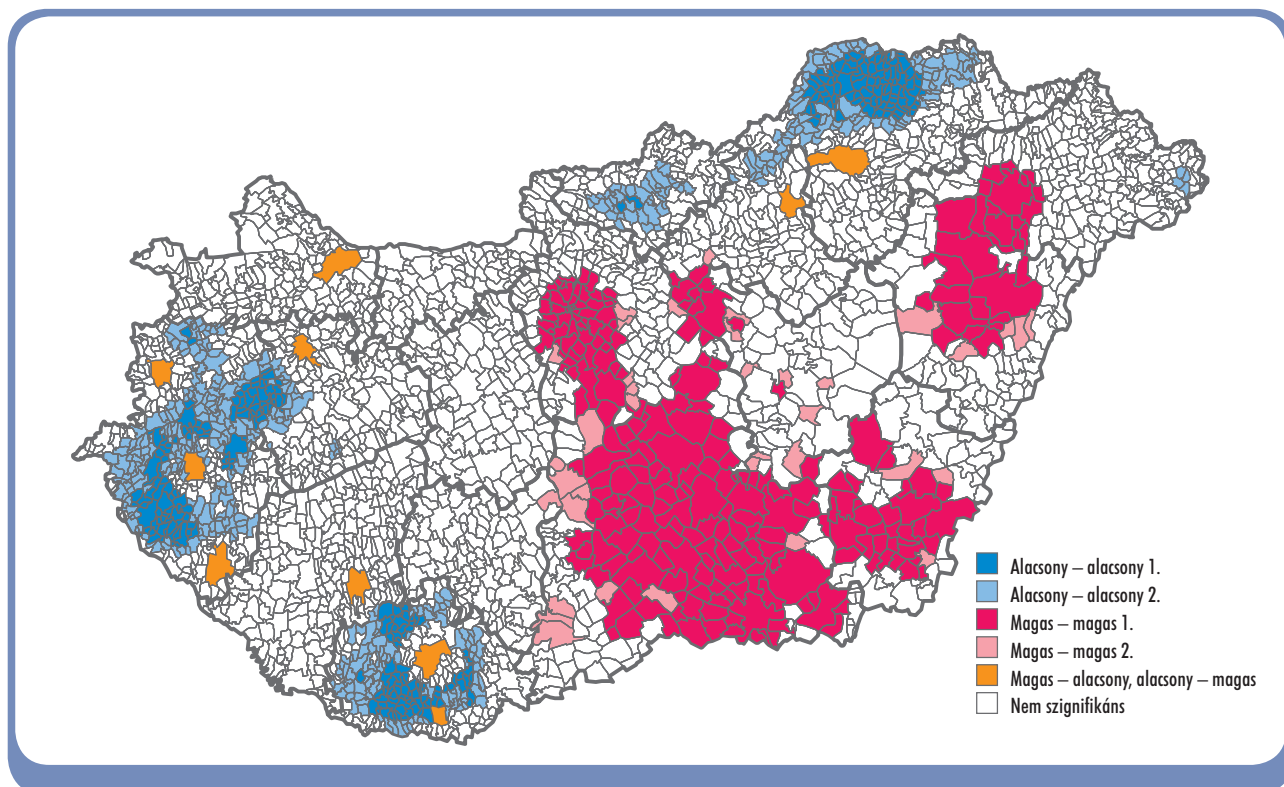
* A Local Moran I mérőszám alapján.

6.1 ábra A mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók aránya járásokonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

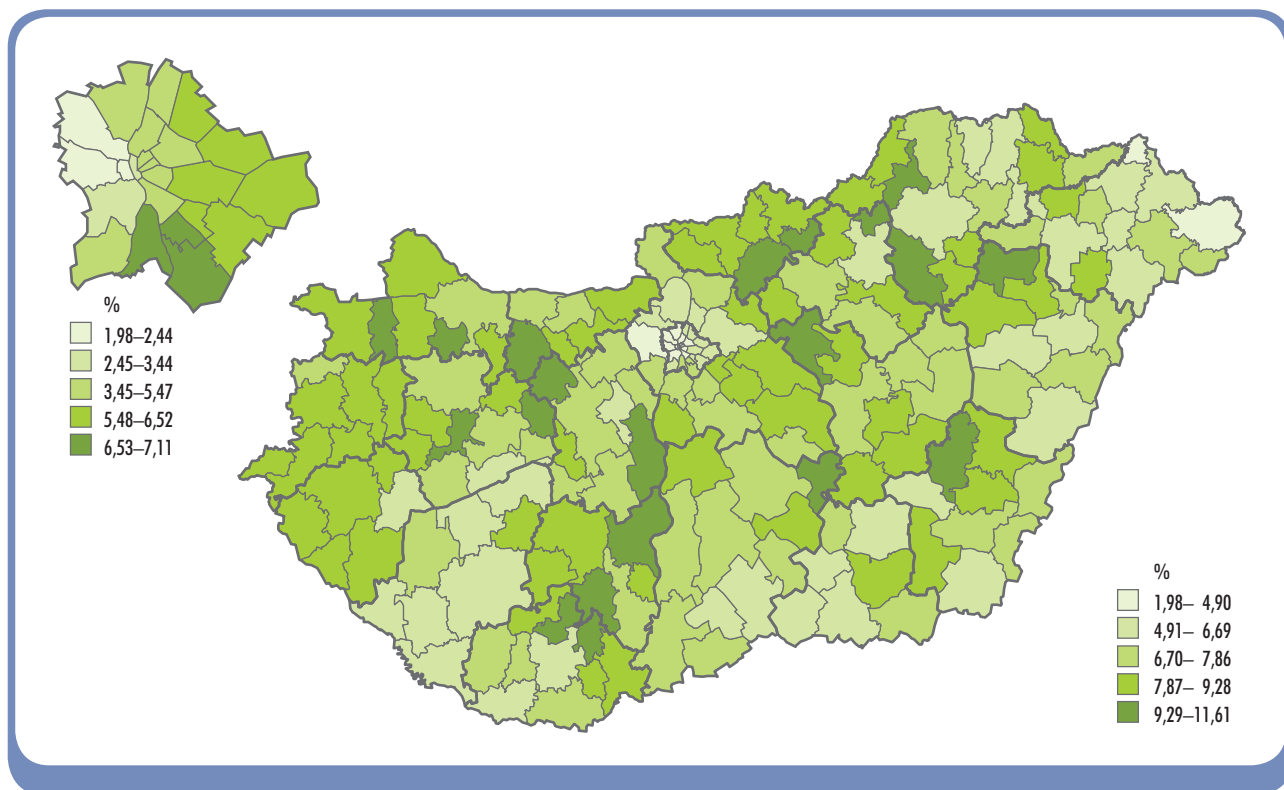

6.2 ábra A mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók területi szomszédsági* viszonyai, 2011

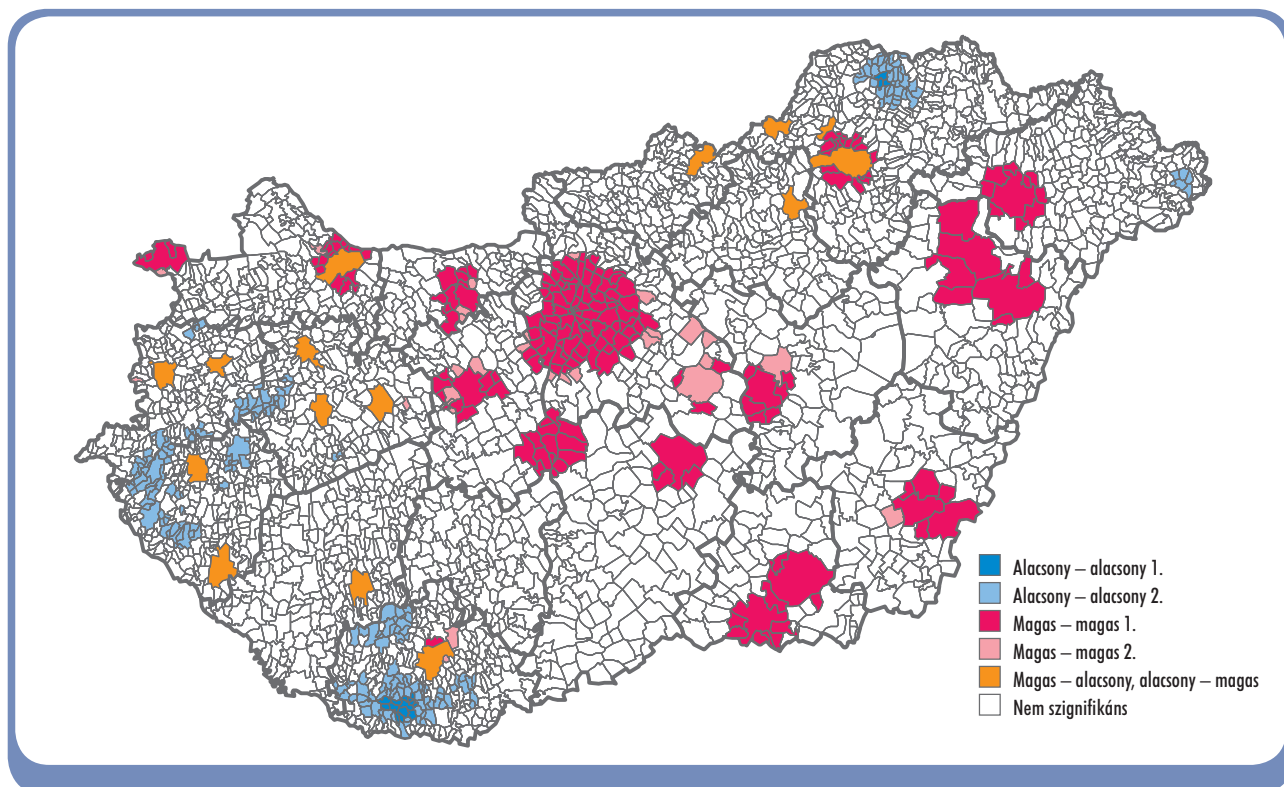

* A Local Moran I mérőszám alapján.

7.1 ábra A közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak aránya járasonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

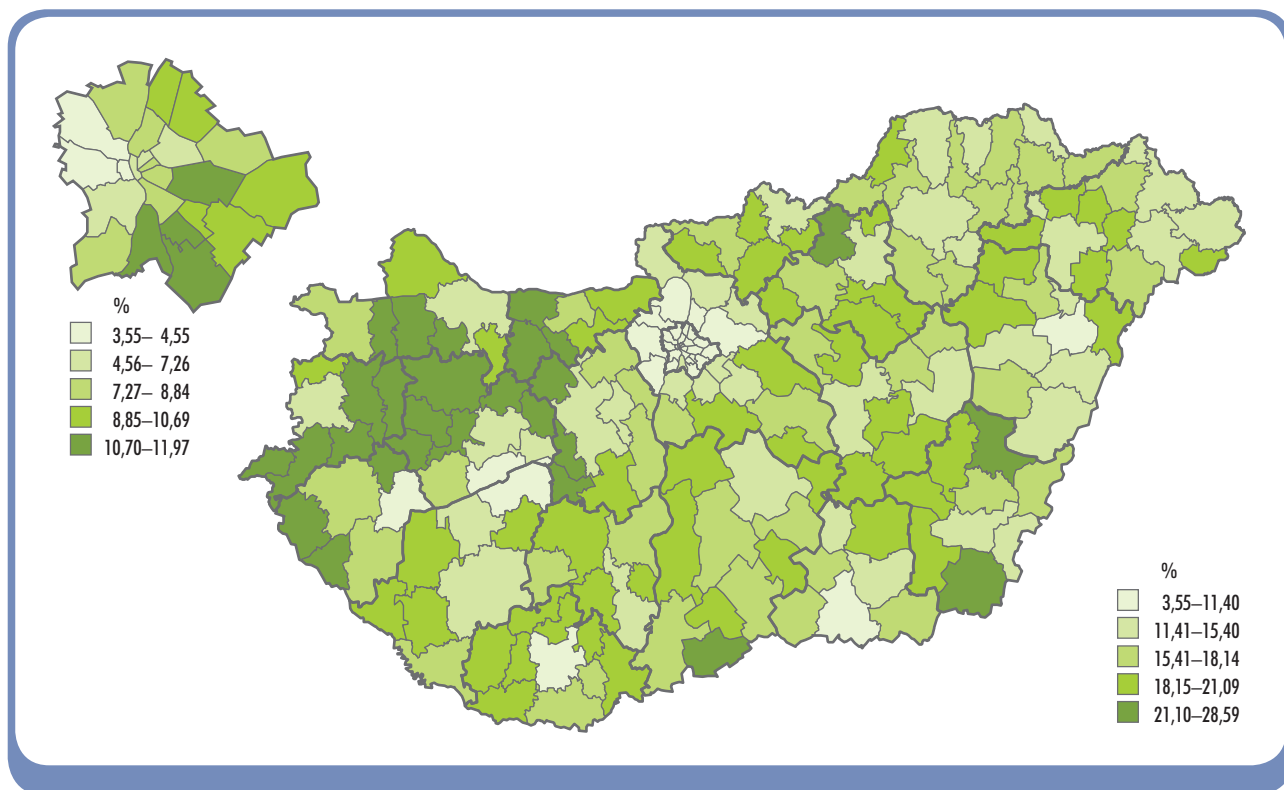

7.2 ábra A közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak területi szomszédsági* viszonyai, 2011

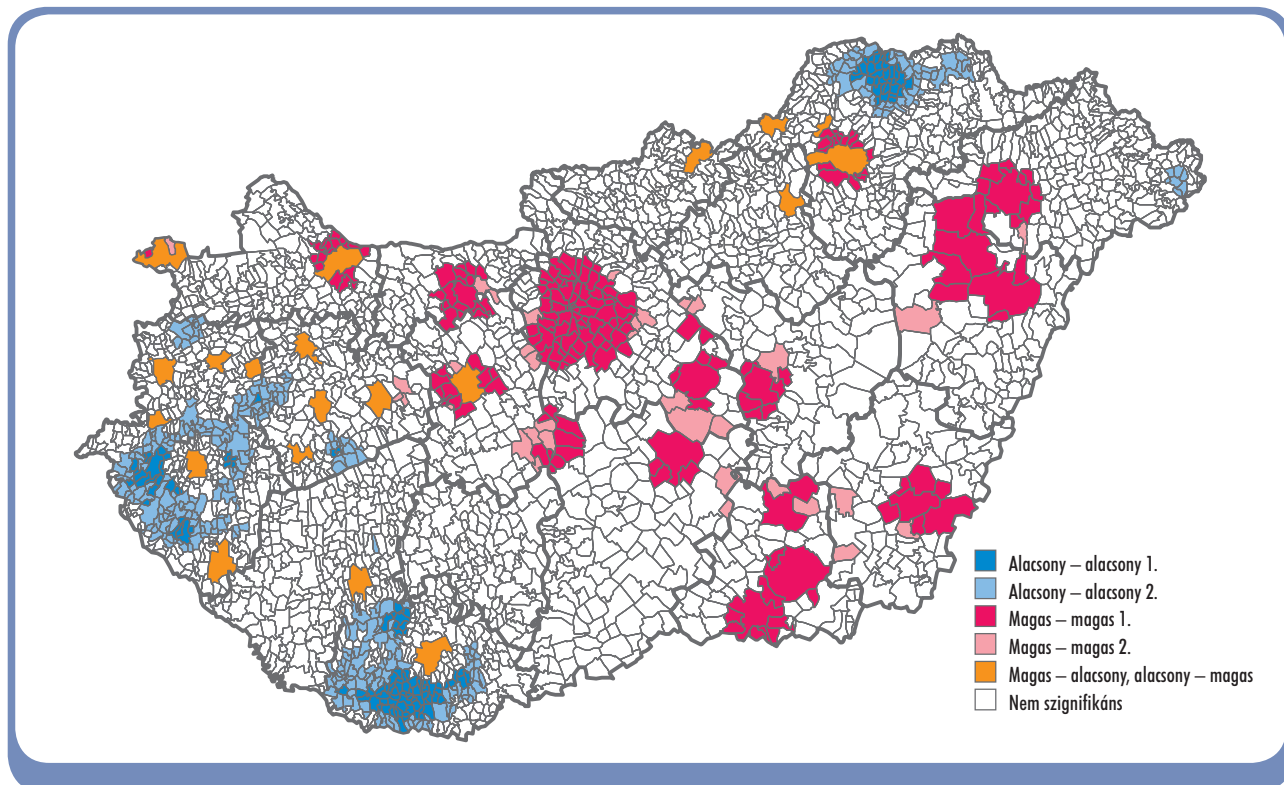

* A Local Moran I mérőszám alapján.

8.1 ábra A betanított munkát végzők aránya járasonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

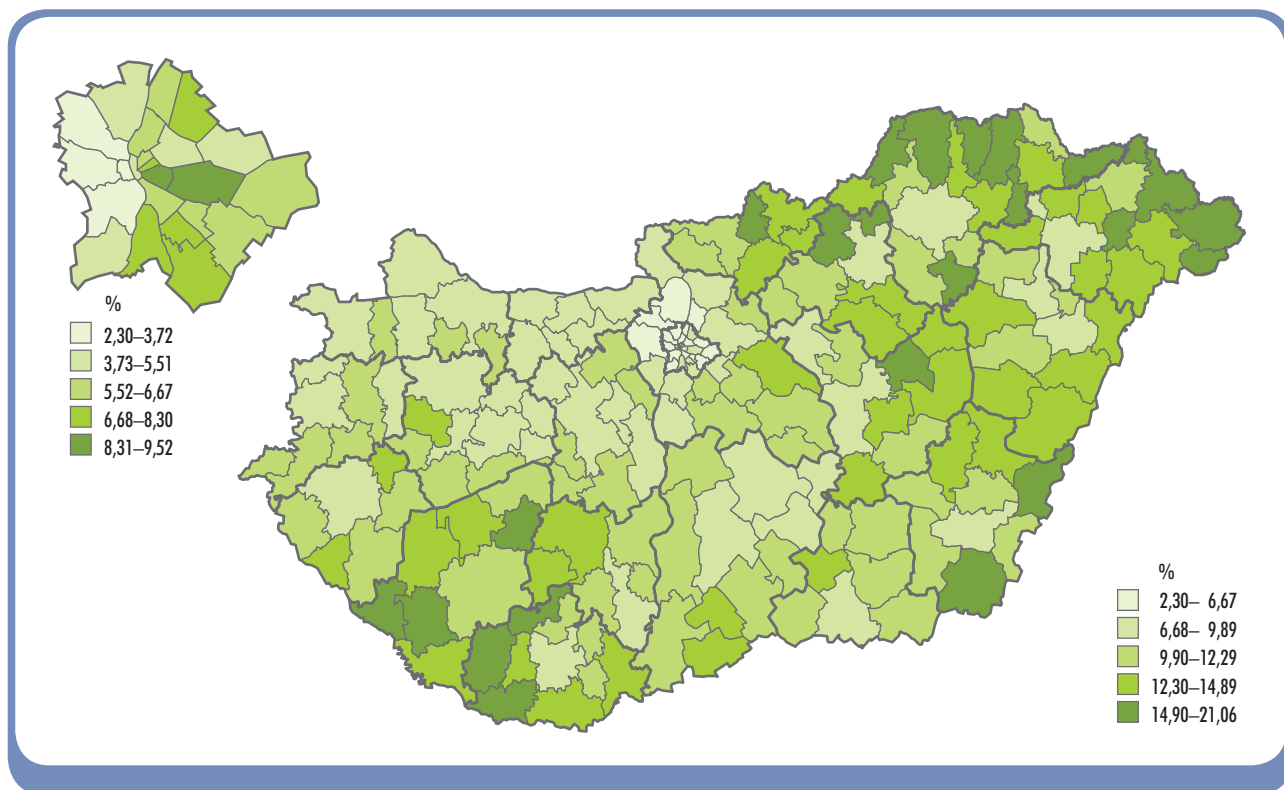
8.2 ábra A betanított munkát végzők területi szomszédsági* viszonyai, 2011

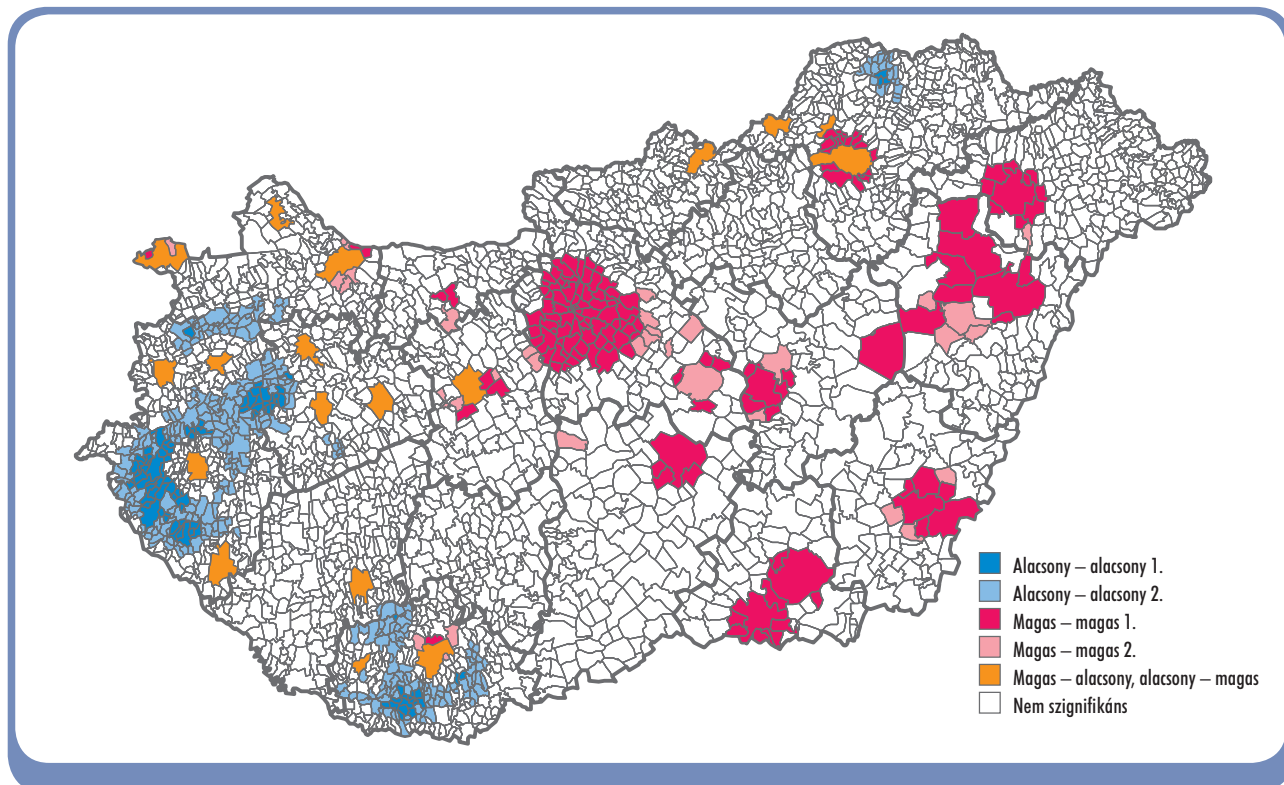
* A Local Moran I mérőszám alapján.

9.1 ábra Az egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők aránya járásonként, illetve budapesti kerületenként, 2011

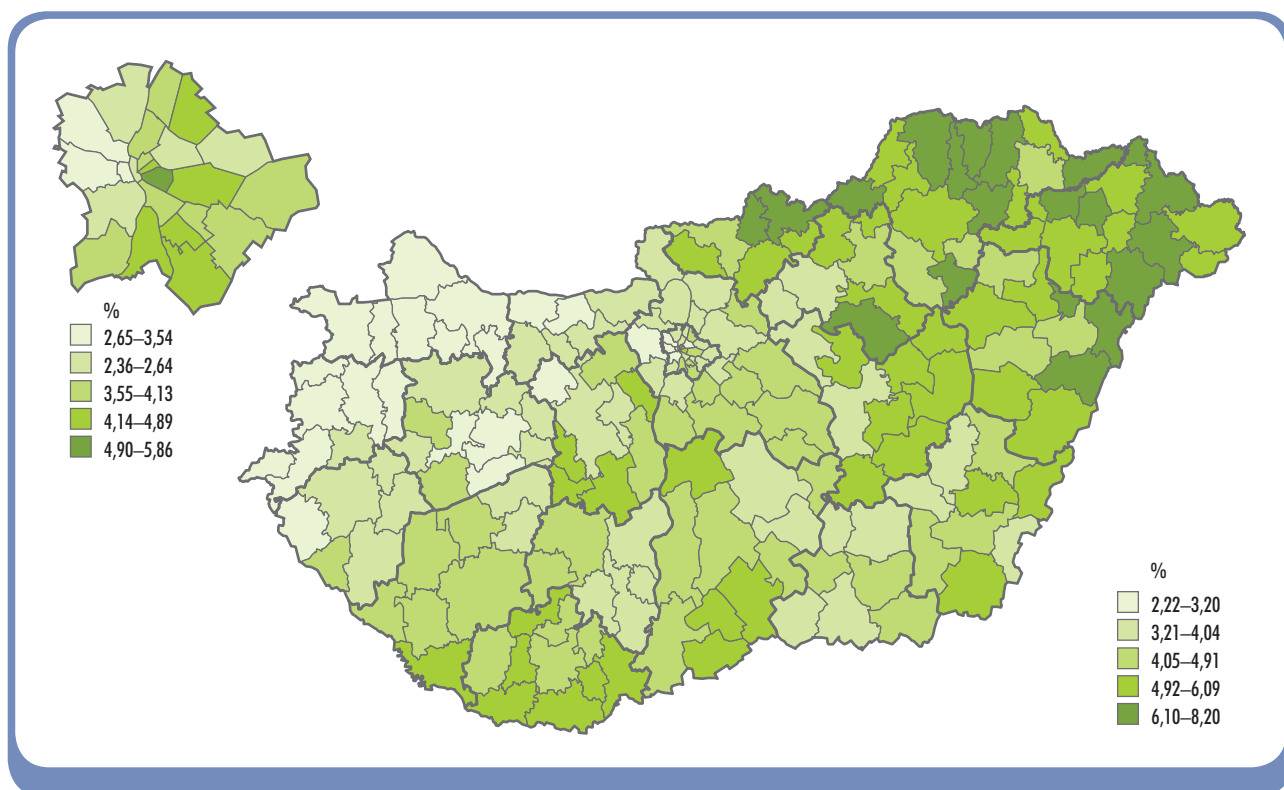

9.2 ábra Az egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők területi szomszédsági* viszonyai, 2011

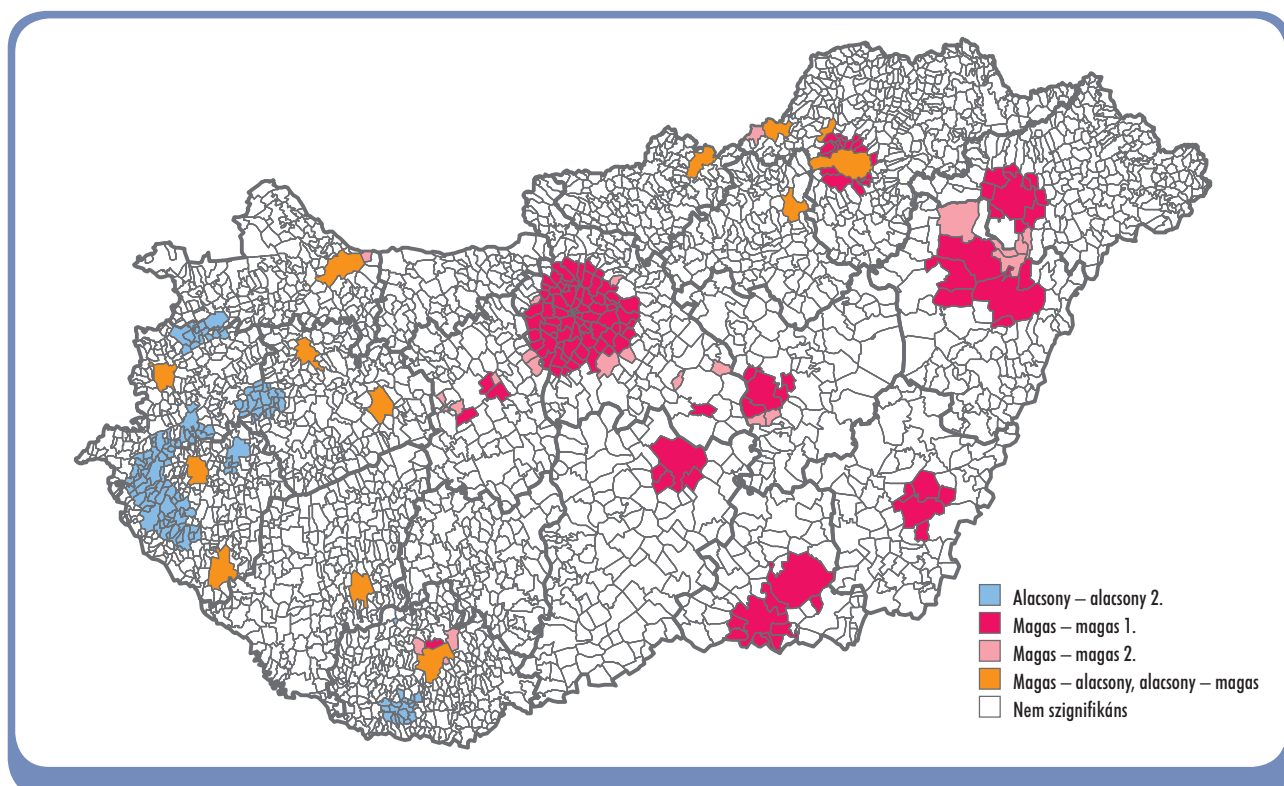

* A Local Moran I mérőszám alapján.

10.1 ábra A munkaerőpiacról kiszakadók aránya járásoként, illetve budapesti kerületenként, 2011

10.2 ábra A munkaerőpiacról kiszakadók területi szomszédsági* viszonyai, 2011

* A Local Moran I mérőszám alapján.

ÖSSZEFOGLALÓ TÁBLÁK

A teljes népességre vonatkozó adatok

1.1.1 A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,0	0,9	1,4	144 380	1,7	0,8	1,2	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	3,1	2,1	2,6	263 016	4,5	3,4	3,9	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	8,5	9,7	9,1	932 970	9,9	12,0	11,0	1 091 447
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	7,1	22,3	15,1	1 536 330	9,0	24,7	17,3	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	7,8	5,2	6,5	658 353	6,1	4,1	5,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,7	2,4	2,5	258 066	1,6	1,2	1,4	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	13,2	4,5	8,7	882 252	12,6	2,0	7,1	702 477
8. Betanított munkát végzők	19,5	12,2	15,7	1 597 731	17,2	12,2	14,6	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,6	10,2	8,0	817 922	7,7	11,4	9,6	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	4,3	3,5	3,9	396 308	4,4	4,1	4,3	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	0,7	4,1	2,5	254 143	0,7	2,2	1,5	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,2	0,3	0,2	23 858	0,8	1,3	1,1	104 458
13. Gyermekek, tanulók	25,4	22,5	23,9	2 432 986	23,9	20,6	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	10 198 315	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	3,6	2,5	3,0	308 720	4,2	2,9	3,5	349 525
2. Értelmiségiek	6,0	7,3	6,7	679 488	7,9	10,2	9,1	902 054
3. Egyéb szellemiek	8,6	17,1	13,1	1 331 738	8,9	18,5	13,9	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	6,2	3,6	4,9	495 774	5,0	3,1	4,0	397 144
5. Szakmunkások	25,3	16,2	20,6	2 096 049	24,3	14,7	19,3	1 914 481
6. Betanított munkások	10,8	9,7	10,3	1 046 715	10,5	10,5	10,5	1 043 239
7. Segédmunkások	6,0	10,4	8,3	845 169	6,9	10,7	8,9	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,9	1,9	2,4	242 378	3,9	2,4	3,1	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	2,7	2,4	2,5	258 634	1,6	1,2	1,4	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,9	5,8	3,9	402 515	2,2	4,0	3,1	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,9	0,8	0,8	86 618	0,8	1,3	1,1	104 458
12. Gyermekek, tanulók	25,1	22,2	23,6	2 404 517	23,9	20,6	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	10 198 315	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,5	0,1	0,3	33 281	0,3	0,1	0,2	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,8	0,8	1,2	126 987	2,0	0,9	1,4	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	5,8	2,6	4,1	419 390	4,6	2,4	3,4	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	1,6	1,2	1,4	143 215	1,9	1,2	1,6	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	3,6	4,6	4,1	417 102	4,7	6,1	5,4	539 241
B3. Egyéb szellemiek	4,5	8,5	6,6	673 733	5,2	9,1	7,2	720 130
B4. Szakmunkások	14,6	7,1	10,7	1 089 467	14,9	7,5	11,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	6,8	3,9	5,3	538 620	7,0	4,4	5,7	564 134
B6. Segédmunkások	2,1	2,8	2,4	248 474	3,9	3,5	3,7	366 451
C. Munkanélküliek	5,3	3,0	4,1	416 210	6,5	5,1	5,7	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	16,2	26,3	21,5	2 190 711	16,5	25,2	21,1	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	6,3	5,1	5,7	577 167	4,4	4,3	4,3	428 429
X. Egyéb inaktívok	5,9	11,9	9,0	919 441	4,3	9,6	7,1	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	25,1	22,2	23,6	2 404 517	23,9	20,6	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	10 198 315	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628

1.1.2 A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás nemek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	65,7	34,3	100,0	144 380	67,2	32,8	100,0	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	56,7	43,3	100,0	263 016	54,3	45,7	100,0	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	44,2	55,8	100,0	932 970	42,6	57,4	100,0	1 091 447
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	22,5	77,5	100,0	1 536 330	24,8	75,2	100,0	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	57,4	42,6	100,0	658 353	57,5	42,5	100,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	50,4	49,6	100,0	258 066	53,4	46,6	100,0	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	72,7	27,3	100,0	882 252	84,9	15,1	100,0	702 477
8. Betanított munkát végzők	59,3	40,7	100,0	1 597 731	56,0	44,0	100,0	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	33,4	66,6	100,0	817 922	38,1	61,9	100,0	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	52,6	47,4	100,0	396 308	49,3	50,7	100,0	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	12,7	87,3	100,0	254 143	21,4	78,6	100,0	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	32,4	67,6	100,0	23 858	34,7	65,3	100,0	104 458
13. Gyermek, tanulók	50,6	49,4	100,0	2 432 986	51,2	48,8	100,0	2 201 203
Összesen, %	47,6	52,4	100,0	10 198 315	47,5	52,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	56,0	44,0	100,0	308 720	57,0	43,0	100,0	349 525
2. Értelmiségiek	42,6	57,4	100,0	679 488	41,1	58,9	100,0	902 054
3. Egyéb szellemiek	31,2	68,8	100,0	1 331 738	30,4	69,6	100,0	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	61,0	39,0	100,0	495 774	59,7	40,3	100,0	397 144
5. Szakmunkások	58,5	41,5	100,0	2 096 049	59,9	40,1	100,0	1 914 481
6. Betanított munkások	50,3	49,7	100,0	1 046 715	47,3	52,7	100,0	1 043 239
7. Segéd munkások	34,2	65,8	100,0	845 169	36,7	63,3	100,0	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	58,2	41,8	100,0	242 378	60,0	40,0	100,0	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	50,8	49,2	100,0	258 634	53,8	46,2	100,0	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	22,7	77,3	100,0	402 515	33,1	66,9	100,0	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	52,2	47,8	100,0	86 618	34,7	65,3	100,0	104 458
12. Gyermek, tanulók	50,7	49,3	100,0	2 404 517	51,2	48,8	100,0	2 201 203
Összesen, %	47,6	52,4	100,0	10 198 315	47,5	52,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	79,4	20,6	100,0	33 281	80,9	19,1	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	67,3	32,7	100,0	126 987	66,2	33,8	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	66,5	33,5	100,0	419 390	63,1	36,9	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	55,5	44,5	100,0	143 215	59,2	40,8	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	41,5	58,5	100,0	417 102	40,9	59,1	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	32,2	67,8	100,0	673 733	34,1	65,9	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	65,2	34,8	100,0	1 089 467	64,2	35,8	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	61,7	38,3	100,0	538 620	58,9	41,1	100,0	564 134
B6. Segéd munkások	40,6	59,4	100,0	248 474	49,7	50,3	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	61,5	38,5	100,0	416 210	53,5	46,5	100,0	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	35,8	64,2	100,0	2 190 711	37,2	62,8	100,0	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	52,6	47,4	100,0	577 167	47,9	52,1	100,0	428 429
X. Egyéb inaktívok	31,0	69,0	100,0	919 441	28,8	71,2	100,0	704 574
Y. Gyermek, tanulók	50,7	49,3	100,0	2 404 517	51,2	48,8	100,0	2 201 203
Összesen, %	47,6	52,4	100,0	10 198 315	47,5	52,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628

1.2.1 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	–	8,0	32,6	45,6	10,7	3,1	100,0	94 862
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	13,9	27,9	31,0	20,7	6,6	100,0	149 159
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	16,7	25,1	29,1	21,9	7,1	100,0	411 916
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	32,9	28,0	21,3	12,5	5,2	100,0	345 844
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	14,1	34,4	33,6	13,3	4,6	100,0	377 974
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	7,3	20,5	26,9	28,8	16,4	100,0	130 075
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	21,6	27,9	29,4	16,4	4,7	100,0	641 398
8. Betanított munkát végzők	–	22,3	27,4	26,9	18,1	5,3	100,0	946 774
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	20,2	25,5	27,6	19,0	7,7	100,0	273 099
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	53,2	25,2	20,1	1,3	0,2	100,0	208 284
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	22,1	41,9	21,4	10,0	4,5	100,0	32 243
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	1,3	24,6	28,2	33,2	12,7	100,0	7 731
13. Gyermekek, tanulók	70,4	29,2	0,1	0,0	0,1	0,1	100,0	1 231 291
Összesen, %	17,9	23,8	20,8	20,9	12,4	4,2	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	6,6	23,0	36,6	24,8	9,1	100,0	172 739
2. Értelmiségiek	–	17,1	29,8	29,4	18,3	5,4	100,0	289 637
3. Egyéb szellemiek	–	20,0	27,1	29,7	17,3	5,8	100,0	415 711
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	14,7	35,6	33,9	11,7	4,0	100,0	302 595
5. Szakmunkások	–	23,5	29,5	28,0	14,9	4,1	100,0	1 227 124
6. Betanított munkások	–	25,8	25,8	25,2	17,5	5,6	100,0	526 198
7. Segéd munkások	–	21,0	27,2	27,7	17,3	6,8	100,0	289 298
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	17,4	26,9	26,8	20,2	8,6	100,0	140 968
9. Mezőgazdasági önállók	–	7,4	21,3	27,4	28,0	16,0	100,0	131 373
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	72,5	14,8	7,6	3,6	1,6	100,0	91 387
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	77,2	8,6	6,1	5,8	2,3	100,0	45 174
12. Gyermekek, tanulók	71,2	28,5	0,1	0,0	0,1	0,1	100,0	1 218 446
Összesen, %	17,9	23,8	20,8	20,9	12,4	4,2	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	8,4	39,5	48,9	3,0	0,1	100,0	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	13,7	44,5	38,7	3,0	0,2	100,0	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	18,2	42,3	35,9	3,3	0,4	100,0	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	10,6	35,5	49,7	4,1	0,1	100,0	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	24,4	38,7	31,8	4,7	0,4	100,0	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	31,2	36,0	31,2	1,4	0,1	100,0	216 670
B4. Szakmunkások	–	32,4	38,9	28,2	0,5	0,1	100,0	709 963
B5. Betanított munkások	–	38,1	35,8	25,5	0,6	0,1	100,0	332 083
B6. Segéd munkások	–	32,5	34,8	30,8	1,7	0,1	100,0	100 884
C. Munkanélküliek	–	41,8	35,4	22,2	0,6	0,1	100,0	255 894
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,1	0,1	8,4	66,6	24,9	100,0	784 932
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	3,7	17,5	65,3	12,4	1,1	100,0	303 646
X. Egyéb inaktívok	–	41,4	32,4	24,4	1,4	0,4	100,0	284 776
Y. Gyermekek, tanulók	71,2	28,5	0,1	0,0	0,1	0,1	100,0	1 218 446
Összesen, %	17,9	23,8	20,8	20,9	12,4	4,2	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650

1.2.1 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	4,6	42,1	37,2	13,2	2,9	100,0	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	11,3	34,5	23,2	22,1	9,0	100,0	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	13,3	33,2	21,4	22,7	9,3	100,0	464 796
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	22,5	40,1	19,9	13,1	4,5	100,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	5,1	32,2	34,1	23,4	5,1	100,0	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	5,5	22,4	31,7	25,5	14,8	100,0	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	11,8	29,7	30,2	22,0	6,3	100,0	596 449
8. Betanított munkát végzők	–	13,5	30,6	29,6	19,4	6,9	100,0	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	18,8	29,8	28,9	16,4	6,2	100,0	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	45,8	27,2	25,0	2,0	0,0	100,0	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	64,2	24,5	8,3	3,1	100,0	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	3,7	9,1	18,7	51,7	16,8	100,0	36 218
13. Gyermek, tanulók	66,0	33,9	0,1	–	–	–	100,0	1 126 822
Összesen, %	15,8	19,7	24,5	20,7	14,4	4,9	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	4,1	32,3	27,8	25,1	10,7	100,0	199 349
2. Értelmiségiek	–	13,1	37,0	22,9	19,3	7,7	100,0	371 177
3. Egyéb szellemiek	–	17,3	34,3	22,5	19,0	6,8	100,0	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	4,9	31,8	35,0	23,4	4,9	100,0	237 065
5. Szakmunkások	–	14,1	34,1	28,8	17,9	5,2	100,0	1 147 015
6. Betanított munkások	–	16,1	30,5	28,3	18,6	6,5	100,0	493 478
7. Segédmunkások	–	18,4	29,8	29,3	16,5	6,0	100,0	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	16,2	29,8	30,0	16,7	7,4	100,0	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	–	5,6	22,6	32,1	25,0	14,6	100,0	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	69,5	19,6	7,5	2,5	0,9	100,0	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	3,7	9,1	18,7	51,7	16,8	100,0	36 218
12. Gyermek, tanulók	66,0	33,9	0,1	–	–	–	100,0	1 126 822
Összesen, %	15,8	19,7	24,5	20,7	14,4	4,9	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	3,0	38,0	44,0	14,6	0,4	100,0	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,9	43,4	39,7	11,5	0,5	100,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	7,9	39,5	39,3	12,4	0,8	100,0	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,0	50,8	35,8	6,3	0,2	100,0	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	19,3	49,6	24,8	5,8	0,5	100,0	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	24,9	47,2	24,9	2,8	0,1	100,0	245 650
B4. Szakmunkások	–	19,5	46,8	31,8	1,9	0,0	100,0	703 151
B5. Betanított munkások	–	21,8	43,0	32,7	2,4	0,1	100,0	332 511
B6. Segédmunkások	–	25,9	40,7	30,5	2,8	0,1	100,0	182 104
C. Munkanélküliek	–	28,6	39,3	30,3	1,8	0,0	100,0	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,9	5,8	65,0	28,3	100,0	777 696
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,5	7,9	55,4	32,7	3,5	100,0	205 271
X. Egyéb inaktívok	–	35,5	30,5	29,2	4,3	0,5	100,0	202 775
Y. Gyermek, tanulók	66,0	33,9	0,1	–	–	–	100,0	1 126 822
Összesen, %	15,8	19,7	24,5	20,7	14,4	4,9	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479

1.2.2 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,7	3,1	4,3	1,7	1,4	2,0	94 862
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	1,8	4,1	4,6	5,1	4,8	3,1	149 159
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	6,0	10,3	11,8	15,0	14,3	8,5	411 916
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	9,8	9,6	7,3	7,2	8,9	7,1	345 844
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	4,6	12,9	12,5	8,4	8,5	7,8	377 974
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,8	2,7	3,5	6,2	10,5	2,7	130 075
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	12,0	17,8	18,6	17,6	14,8	13,2	641 398
8. Betanított munkát végzők	–	18,2	25,8	25,1	28,5	24,7	19,5	946 774
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	4,8	6,9	7,4	8,6	10,3	5,6	273 099
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	9,6	5,2	4,1	0,5	0,2	4,3	208 284
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,6	1,3	0,7	0,5	0,7	0,7	32 243
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,0	0,2	0,2	0,4	0,5	0,2	7 731
13. Gyermekek, tanulók	100,0	31,1	0,1	0,0	0,2	0,4	25,4	1 231 291
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,0	3,9	6,2	7,1	7,7	3,6	172 739
2. Értelmiségiek	–	4,3	8,6	8,4	8,8	7,7	6,0	289 637
3. Egyéb szellemiek	–	7,2	11,2	12,2	12,0	11,9	8,6	415 711
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	3,8	10,7	10,1	5,9	6,0	6,2	302 595
5. Szakmunkások	–	24,9	35,9	33,9	30,5	24,7	25,3	1 227 124
6. Betanított munkások	–	11,8	13,5	13,1	15,3	14,6	10,8	526 198
7. Segédmunkások	–	5,3	7,8	7,9	8,3	9,6	6,0	289 298
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	2,1	3,8	3,7	4,7	6,0	2,9	140 968
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,8	2,8	3,5	6,1	10,3	2,7	131 373
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	5,7	1,3	0,7	0,5	0,7	1,9	91 387
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	3,0	0,4	0,3	0,4	0,5	0,9	45 174
12. Gyermekek, tanulók	100,0	30,1	0,1	0,0	0,2	0,4	25,1	1 218 446
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,2	1,0	1,3	0,1	0,0	0,5	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	1,0	3,8	3,3	0,4	0,1	1,8	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	4,4	11,7	9,9	1,5	0,5	5,8	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,7	2,8	3,9	0,5	0,1	1,6	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	3,7	6,6	5,4	1,3	0,3	3,6	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	5,8	7,8	6,7	0,5	0,1	4,5	216 670
B4. Szakmunkások	–	19,9	27,4	19,7	0,5	0,3	14,6	709 963
B5. Betanított munkások	–	10,9	11,8	8,3	0,3	0,1	6,8	332 083
B6. Segédmunkások	–	2,8	3,5	3,1	0,3	0,1	2,1	100 884
C. Munkanélküliek	–	9,2	9,0	5,6	0,2	0,1	5,3	255 894
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,1	0,1	6,5	87,0	95,8	16,2	784 932
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	1,0	5,3	19,5	6,3	1,6	6,3	303 646
X. Egyéb inaktívok	–	10,2	9,1	6,8	0,7	0,6	5,9	284 776
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	30,1	0,1	0,0	0,2	0,4	25,1	1 218 446
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650

**1.2.2 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint
(folytatás)**

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,4	2,9	3,1	1,6	1,0	1,7	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	2,6	6,3	5,0	6,8	8,1	4,5	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	6,6	13,4	10,2	15,6	18,6	9,9	464 796
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	10,3	14,7	8,6	8,2	8,3	9,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,6	8,0	10,1	10,0	6,3	6,1	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,4	1,4	2,4	2,8	4,7	1,6	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	7,6	15,3	18,4	19,3	16,2	12,6	596 449
8. Betanított munkát végzők	–	11,7	21,5	24,6	23,2	24,1	17,2	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	7,4	9,4	10,8	8,8	9,7	7,7	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	10,2	4,9	5,3	0,6	0,0	4,4	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	1,7	0,8	0,4	0,4	0,7	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,1	0,3	0,7	2,8	2,6	0,8	36 218
13. Gyermekek, tanulók	100,0	41,0	0,1	–	–	–	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	0,9	5,6	5,7	7,4	9,2	4,2	199 349
2. Értelmiségiek	–	5,2	11,9	8,7	10,5	12,2	7,9	371 177
3. Egyéb szellemiek	–	7,8	12,5	9,7	11,8	12,3	8,9	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	1,3	6,5	8,5	8,2	5,0	5,0	237 065
5. Szakmunkások	–	17,4	33,8	33,8	30,3	25,6	24,3	1 147 015
6. Betanított munkások	–	8,5	13,0	14,3	13,5	13,8	10,5	493 478
7. Segédmunkások	–	6,4	8,4	9,7	7,9	8,4	6,9	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	3,2	4,8	5,7	4,6	5,9	3,9	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,5	1,5	2,5	2,8	4,7	1,6	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	7,6	1,7	0,8	0,4	0,4	2,2	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,1	0,3	0,7	2,8	2,6	0,8	36 218
12. Gyermekek, tanulók	100,0	41,0	0,1	–	–	–	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,1	0,5	0,7	0,3	0,0	0,3	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,5	3,5	3,8	1,6	0,2	2,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	1,8	7,4	8,7	3,9	0,7	4,6	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,7	4,0	3,4	0,9	0,1	1,9	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	4,6	9,5	5,6	1,9	0,4	4,7	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	6,6	10,0	6,3	1,0	0,1	5,2	245 650
B4. Szakmunkások	–	14,7	28,5	22,9	1,9	0,1	14,9	703 151
B5. Betanított munkások	–	7,8	12,4	11,1	1,2	0,1	7,0	332 511
B6. Segédmunkások	–	5,1	6,4	5,7	0,7	0,1	3,9	182 104
C. Munkanélküliek	–	9,3	10,4	9,4	0,8	0,1	6,5	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,6	4,6	74,5	94,6	16,5	777 696
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,1	1,4	11,7	9,9	3,1	4,4	205 271
X. Egyéb inaktívok	–	7,7	5,4	6,1	1,3	0,4	4,3	202 775
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	41,0	0,1	–	–	–	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479

1.2.3 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							összesen	
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	8,1	32,3	47,7	9,9	2,0	100,0	49 518	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	16,4	33,4	33,6	13,7	3,0	100,0	113 857	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	16,8	31,4	30,8	16,5	4,5	100,0	521 054	
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	23,8	27,3	27,6	15,6	5,6	100,0	1 190 486	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	12,7	28,1	31,8	19,5	7,8	100,0	280 379	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,8	7,6	16,6	40,5	33,6	100,0	127 991	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	18,9	23,8	25,6	22,6	9,0	100,0	240 854	
8. Betanított munkát végzők	–	16,3	23,4	26,5	24,2	9,5	100,0	650 957	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	6,9	18,1	31,1	31,1	12,8	100,0	544 823	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	60,3	21,1	16,5	1,7	0,4	100,0	188 024	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	2,3	12,0	10,6	32,4	42,7	100,0	221 900	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,5	17,9	18,6	32,6	30,3	100,0	16 127	
13. Gyermek, tanulók	68,9	30,7	0,2	0,1	0,1	0,1	100,0	1 201 695	
Összesen, %	15,5	20,7	18,9	21,0	16,1	7,8	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	
Munkajelleg-csoportosítás									
1. Vezetők	–	7,3	22,9	40,6	23,2	6,0	100,0	135 981	
2. Értelmiségiek	–	17,9	36,4	29,7	12,7	3,3	100,0	389 851	
3. Egyéb szellemiek	–	17,4	27,8	32,9	16,7	5,2	100,0	916 027	
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	13,4	28,9	30,7	19,0	7,9	100,0	193 179	
5. Szakmunkások	–	26,7	26,8	23,6	16,4	6,5	100,0	868 925	
6. Betanított munkások	–	17,8	25,0	26,6	22,3	8,4	100,0	520 517	
7. Segéd munkások	–	7,2	19,0	31,5	30,0	12,2	100,0	555 871	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	6,4	15,3	23,4	35,1	19,7	100,0	101 410	
9. Mezőgazdasági önállóak	–	1,8	7,8	16,9	40,2	33,3	100,0	127 261	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	30,1	8,6	7,7	23,1	30,5	100,0	311 128	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	54,4	11,9	9,0	12,8	11,9	100,0	41 444	
12. Gyermek, tanulók	69,8	29,9	0,1	0,1	0,1	0,1	100,0	1 186 071	
Összesen, %	15,5	20,7	18,9	21,0	16,1	7,8	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	
Normatív-funkcionalista modell									
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	9,3	43,6	45,3	1,7	0,2	100,0	6 870	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	11,7	44,5	40,9	2,7	0,2	100,0	41 553	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	17,7	41,8	37,0	3,2	0,2	100,0	140 368	
B1. Vezetők, menedzserek	–	11,1	36,4	51,2	1,3	0,1	100,0	63 674	
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	21,7	43,8	32,6	1,8	0,1	100,0	244 154	
B3. Egyéb szellemiek	–	25,3	38,6	35,3	0,7	0,1	100,0	457 063	
B4. Szakmunkások	–	36,3	38,2	25,0	0,4	0,1	100,0	379 504	
B5. Betanított munkások	–	27,0	40,5	31,9	0,4	0,1	100,0	206 537	
B6. Segéd munkások	–	11,8	37,6	48,5	2,0	0,2	100,0	147 590	
C. Munkanélküliek	–	37,1	39,0	23,1	0,7	0,1	100,0	160 316	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,1	0,3	16,1	55,6	27,9	100,0	1 405 779	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	2,8	17,2	67,6	10,6	1,8	100,0	273 521	
X. Egyéb inaktívok	–	42,4	35,4	15,2	4,7	2,2	100,0	634 665	
Y. Gyermek, tanulók	69,8	29,9	0,1	0,1	0,1	0,1	100,0	1 186 071	
Összesen, %	15,5	20,7	18,9	21,0	16,1	7,8	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	

1.2.3 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	5,0	38,4	45,9	9,2	1,5	100,0	39 500
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	13,0	37,9	24,7	19,1	5,4	100,0	177 060
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	11,3	32,7	26,3	21,6	8,1	100,0	626 651
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	14,6	31,9	24,8	20,7	8,0	100,0	1 289 043
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	5,6	26,5	30,6	26,7	10,5	100,0	213 310
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,9	10,7	19,6	27,8	40,1	100,0	63 937
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	5,3	24,3	25,8	27,7	16,9	100,0	106 028
8. Betanított munkát végzők	–	10,6	23,7	27,3	24,1	14,2	100,0	638 498
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	6,6	17,7	28,3	29,4	18,0	100,0	593 520
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	51,6	25,6	21,3	1,4	0,0	100,0	214 186
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	27,5	11,5	17,7	43,3	100,0	114 795
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	4,2	10,9	15,7	39,3	29,8	100,0	68 240
13. Gyermek, tanulók	65,6	34,3	0,2	–	–	–	100,0	1 074 381
Összesen, %	13,5	17,1	21,8	20,4	17,7	9,5	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	4,2	26,4	27,6	30,4	11,3	100,0	150 176
2. Értelmiségiek	–	12,3	36,8	27,6	17,5	5,8	100,0	530 877
3. Egyéb szellemiek	–	11,8	29,6	25,9	23,8	8,8	100,0	964 174
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	6,2	27,8	30,6	24,4	11,0	100,0	160 079
5. Szakmunkások	–	16,9	34,2	24,1	17,1	7,7	100,0	767 466
6. Betanított munkások	–	10,2	25,3	29,2	22,8	12,5	100,0	549 761
7. Segédmunkások	–	6,3	17,9	29,6	29,4	16,8	100,0	559 838
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	8,7	19,7	23,3	24,2	24,1	100,0	123 231
9. Mezőgazdasági önállók	–	1,9	10,7	19,7	27,7	40,0	100,0	64 035
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	44,5	15,2	6,4	9,8	24,0	100,0	206 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	4,2	10,9	15,7	39,3	29,8	100,0	68 240
12. Gyermek, tanulók	65,6	34,3	0,2	–	–	–	100,0	1 074 381
Összesen, %	13,5	17,1	21,8	20,4	17,7	9,5	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	4,0	34,7	49,6	11,4	0,3	100,0	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,8	37,0	44,7	13,1	0,5	100,0	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	8,5	36,9	41,0	13,0	0,6	100,0	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,4	44,6	43,9	4,1	0,1	100,0	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	16,6	44,5	35,6	3,2	0,1	100,0	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	18,4	43,8	34,9	2,9	0,1	100,0	474 480
B4. Szakmunkások	–	22,8	45,7	29,6	1,8	0,0	100,0	391 349
B5. Betanított munkások	–	16,0	40,8	41,1	2,1	0,1	100,0	231 623
B6. Segédmunkások	–	11,8	34,4	48,2	5,4	0,2	100,0	184 347
C. Munkanélküliek	–	27,3	40,8	30,3	1,5	0,0	100,0	264 133
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,2	6,4	57,1	36,2	100,0	1 314 506
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,3	6,2	54,3	33,9	5,2	100,0	223 158
X. Egyéb inaktívok	–	28,7	46,5	19,2	4,1	1,4	100,0	501 799
Y. Gyermek, tanulók	65,6	34,3	0,2	–	–	–	100,0	1 074 381
Összesen, %	13,5	17,1	21,8	20,4	17,7	9,5	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149

1.2.4 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							összesen	
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,4	1,6	2,1	0,6	0,2	0,9	49 518	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	1,7	3,8	3,4	1,8	0,8	2,1	113 857	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	7,9	16,2	14,3	10,0	5,7	9,7	521 054	
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	25,6	32,2	29,3	21,6	16,1	22,3	1 190 486	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	3,2	7,8	7,9	6,4	5,3	5,2	280 379	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,2	1,0	1,9	6,0	10,4	2,4	127 991	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	4,1	5,7	5,5	6,3	5,2	4,5	240 854	
8. Betanított munkát végzők	–	9,6	15,1	15,4	18,3	15,0	12,2	650 957	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	3,4	9,7	15,1	19,6	16,9	10,2	544 823	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	10,2	3,9	2,8	0,4	0,2	3,5	188 024	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,5	2,6	2,1	8,3	22,9	4,1	221 900	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,0	0,3	0,3	0,6	1,2	0,3	16 127	
13. Gyermekek, tanulók	100,0	33,3	0,3	0,1	0,1	0,2	22,5	1 201 695	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	
Munkajelleg-csoportosítás									
1. Vezetők	–	0,9	3,1	4,9	3,7	2,0	2,5	135 981	
2. Értelmiségiek	–	6,3	14,0	10,3	5,7	3,1	7,3	389 851	
3. Egyéb szellemiek	–	14,4	25,2	26,8	17,8	11,5	17,1	916 027	
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	2,3	5,5	5,3	4,3	3,7	3,6	193 179	
5. Szakmunkások	–	20,9	23,1	18,3	16,6	13,5	16,2	868 925	
6. Betanított munkások	–	8,3	12,9	12,3	13,5	10,5	9,7	520 517	
7. Segéd munkások	–	3,6	10,5	15,6	19,4	16,3	10,4	555 871	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	0,6	1,5	2,1	4,1	4,8	1,9	101 410	
9. Mezőgazdasági önállóak	–	0,2	1,0	1,9	5,9	10,2	2,4	127 261	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	8,4	2,6	2,1	8,3	22,9	5,8	311 128	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	2,0	0,5	0,3	0,6	1,2	0,8	41 444	
12. Gyermekek, tanulók	100,0	32,0	0,1	0,1	0,1	0,2	22,2	1 186 071	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	
Normatív-funkcionalista modell									
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,1	0,3	0,3	0,0	0,0	0,1	6 870	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,4	1,8	1,5	0,1	0,0	0,8	41 553	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	2,2	5,8	4,6	0,5	0,1	2,6	140 368	
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,6	2,3	2,9	0,1	0,0	1,2	63 674	
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	4,8	10,6	7,1	0,5	0,1	4,6	244 154	
B3. Egyéb szellemiek	–	10,4	17,4	14,4	0,4	0,1	8,5	457 063	
B4. Szakmunkások	–	12,4	14,3	8,4	0,2	0,1	7,1	379 504	
B5. Betanított munkások	–	5,0	8,3	5,9	0,1	0,1	3,9	206 537	
B6. Segéd munkások	–	1,6	5,5	6,4	0,3	0,1	2,8	147 590	
C. Munkanélküliek	–	5,4	6,2	3,3	0,1	0,0	3,0	160 316	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,1	0,4	20,2	90,6	94,7	26,3	1 405 779	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,7	4,7	16,4	3,4	1,2	5,1	273 521	
X. Egyéb inaktívok	–	24,3	22,2	8,6	3,5	3,4	11,9	634 665	
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	32,0	0,1	0,1	0,1	0,2	22,2	1 186 071	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665	

1.2.4 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,2	1,3	1,7	0,4	0,1	0,8	39 500
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	2,6	5,9	4,1	3,7	1,9	3,4	177 060
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	8,0	18,0	15,5	14,7	10,2	12,0	626 651
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	21,1	36,1	30,1	28,9	20,8	24,7	1 289 043
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,3	5,0	6,1	6,2	4,5	4,1	213 310
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,1	0,6	1,2	1,9	5,2	1,2	63 937
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	0,6	2,3	2,6	3,2	3,6	2,0	106 028
8. Betanított munkát végzők	–	7,6	13,3	16,4	16,7	18,2	12,2	638 498
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	4,4	9,2	15,8	18,9	21,4	11,4	593 520
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	12,4	4,8	4,3	0,3	0,0	4,1	214 186
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	2,8	1,2	2,2	10,0	2,2	114 795
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,3	0,7	1,0	2,9	4,1	1,3	68 240
13. Gyermekek, tanulók	100,0	41,3	0,1	–	–	–	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	0,7	3,5	3,9	5,0	3,4	2,9	150 176
2. Értelmiségiek	–	7,3	17,2	13,8	10,1	6,2	10,2	530 877
3. Egyéb szellemiek	–	12,8	25,1	23,5	24,9	17,0	18,5	964 174
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	1,1	3,9	4,6	4,2	3,5	3,1	160 079
5. Szakmunkások	–	14,5	23,0	17,4	14,2	11,9	14,7	767 466
6. Betanított munkások	–	6,3	12,2	15,1	13,6	13,8	10,5	549 761
7. Segéd munkások	–	4,0	8,8	15,6	17,8	18,9	10,7	559 838
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	1,2	2,1	2,7	3,2	6,0	2,4	123 231
9. Mezőgazdasági önállóak	–	0,1	0,6	1,2	1,9	5,1	1,2	64 035
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	10,3	2,8	1,2	2,2	10,0	4,0	206 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,3	0,7	1,0	2,9	4,1	1,3	68 240
12. Gyermekek, tanulók	100,0	41,3	0,1	–	–	–	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,0	0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,3	1,6	2,0	0,7	0,0	0,9	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	1,2	4,1	4,8	1,8	0,2	2,4	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,5	2,5	2,6	0,3	0,0	1,2	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	5,9	12,4	10,7	1,1	0,1	6,1	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	9,8	18,3	15,5	1,5	0,1	9,1	474 480
B4. Szakmunkások	–	10,0	15,7	10,9	0,8	0,0	7,5	391 349
B5. Betanított munkások	–	4,2	8,3	8,9	0,5	0,0	4,4	231 623
B6. Segéd munkások	–	2,4	5,6	8,4	1,1	0,1	3,5	184 347
C. Munkanélküliek	–	8,1	9,5	7,5	0,4	0,0	5,1	264 133
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,2	7,9	81,4	95,7	25,2	1 314 506
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,1	1,2	11,4	8,2	2,4	4,3	223 158
X. Egyéb inaktívok	–	16,2	20,5	9,1	2,2	1,4	9,6	501 799
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	41,3	0,1	–	–	–	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149

1.2.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							összesen	
	0-14	15-29	30-44	45-59	60-74	75-	%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középállalkozók	-	8,0	32,5	46,3	10,4	2,7	100,0	144 380	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	-	15,0	30,3	32,1	17,6	5,0	100,0	263 016	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	-	16,8	28,6	30,1	18,9	5,7	100,0	932 970	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	-	25,9	27,5	26,2	14,9	5,5	100,0	1 536 330	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	-	13,5	31,7	32,9	16,0	6,0	100,0	658 353	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	-	4,5	14,1	21,8	34,6	24,9	100,0	258 066	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	-	20,9	26,8	28,3	18,1	5,9	100,0	882 252	
8. Betanított munkát végzők	-	19,9	25,8	26,7	20,6	7,0	100,0	1 597 731	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	-	11,4	20,6	29,9	27,0	11,1	100,0	817 922	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	-	56,5	23,2	18,4	1,5	0,3	100,0	396 308	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	4,8	15,8	12,0	29,5	37,9	100,0	254 143	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	-	0,8	20,1	21,7	32,8	24,6	100,0	23 858	
13. Gyermekek, tanulók	69,7	30,0	0,2	0,1	0,1	0,1	100,0	2 432 986	
Összesen, %	16,6	22,2	19,8	21,0	14,3	6,1	100,0	10 198 315	
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315	
Munkajelleg-csoportosítás									
1. Vezetők	-	6,9	22,9	38,4	24,1	7,7	100,0	308 720	
2. Értelmiségiek	-	17,6	33,6	29,6	15,1	4,2	100,0	679 488	
3. Egyéb szellemiek	-	18,2	27,6	31,9	16,9	5,4	100,0	1 331 738	
4. Önálló iparosok, kereskedők	-	14,2	33,0	32,7	14,6	5,5	100,0	495 774	
5. Szakmunkások	-	24,8	28,4	26,2	15,6	5,1	100,0	2 096 049	
6. Betanított munkások	-	21,8	25,4	25,9	19,9	7,0	100,0	1 046 715	
7. Segéd munkások	-	11,9	21,8	30,2	25,7	10,3	100,0	845 169	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	-	12,8	22,1	25,4	26,4	13,3	100,0	242 378	
9. Mezőgazdasági önállók	-	4,6	14,7	22,2	34,0	24,5	100,0	258 634	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	39,7	10,0	7,6	18,7	23,9	100,0	402 515	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	-	66,3	10,2	7,5	9,2	6,9	100,0	86 618	
12. Gyermekek, tanulók	70,5	29,2	0,1	0,0	0,1	0,1	100,0	2 404 517	
Összesen, %	16,6	22,2	19,8	21,0	14,3	6,1	100,0	10 198 315	
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315	
Normatív-funkcionalista modell									
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	-	8,6	40,3	48,2	2,8	0,1	100,0	33 281	
A2. Vállalkozó, 1-9 alkalmazottal	-	13,0	44,5	39,4	2,9	0,2	100,0	126 987	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	-	18,0	42,1	36,3	3,3	0,3	100,0	419 390	
B1. Vezetők, menedzserek	-	10,8	35,9	50,4	2,8	0,1	100,0	143 215	
B2. Szakértők, értelmiségiek	-	22,8	41,7	32,3	3,0	0,2	100,0	417 102	
B3. Egyéb szellemiek	-	27,2	37,8	34,0	1,0	0,1	100,0	673 733	
B4. Szakmunkások	-	33,8	38,7	27,0	0,5	0,1	100,0	1 089 467	
B5. Betanított munkások	-	33,8	37,6	28,0	0,5	0,1	100,0	538 620	
B6. Segéd munkások	-	20,2	36,4	41,3	1,9	0,1	100,0	248 474	
C. Munkanélküliek	-	40,0	36,8	22,5	0,6	0,1	100,0	416 210	
D. Öregségi nyugdíjasok	-	0,1	0,2	13,4	59,5	26,8	100,0	2 190 711	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	-	3,3	17,4	66,4	11,6	1,4	100,0	577 167	
X. Egyéb inaktívok	-	42,1	34,5	18,1	3,7	1,7	100,0	919 441	
Y. Gyermekek, tanulók	70,5	29,2	0,1	0,0	0,1	0,1	100,0	2 404 517	
Összesen, %	16,6	22,2	19,8	21,0	14,3	6,1	100,0	10 198 315	
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315	

1.2.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	4,7	40,9	40,1	11,9	2,5	100,0	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	12,1	36,0	23,8	20,7	7,3	100,0	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	12,2	32,9	24,2	22,1	8,6	100,0	1 091 447
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	16,6	33,9	23,6	18,8	7,1	100,0	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	5,3	29,8	32,6	24,8	7,4	100,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	3,8	16,9	26,0	26,6	26,6	100,0	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	10,8	28,9	29,5	22,9	7,9	100,0	702 477
8. Betanított munkát végzők	–	12,2	27,6	28,6	21,5	10,1	100,0	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	11,3	22,3	28,6	24,4	13,5	100,0	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	48,7	26,4	23,2	1,7	0,0	100,0	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	35,3	14,3	15,7	34,7	100,0	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	4,1	10,3	16,8	43,6	25,3	100,0	104 458
13. Gyermekek, tanulók	65,8	34,1	0,1	–	–	–	100,0	2 201 203
Összesen, %	14,6	18,3	23,1	20,5	16,1	7,3	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	4,2	29,8	27,7	27,4	11,0	100,0	349 525
2. Értelmiségiek	–	12,6	36,9	25,7	18,2	6,6	100,0	902 054
3. Egyéb szellemiek	–	13,5	31,1	24,9	22,4	8,2	100,0	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	5,4	30,2	33,3	23,8	7,4	100,0	397 144
5. Szakmunkások	–	15,2	34,1	26,9	17,6	6,2	100,0	1 914 481
6. Betanított munkások	–	13,0	27,8	28,8	20,8	9,6	100,0	1 043 239
7. Segédmunkások	–	10,7	22,3	29,5	24,6	12,8	100,0	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	13,2	25,7	27,3	19,7	14,1	100,0	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	–	3,9	17,1	26,4	26,3	26,3	100,0	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	52,8	16,7	6,8	7,4	16,4	100,0	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	4,1	10,3	16,8	43,6	25,3	100,0	104 458
12. Gyermekek, tanulók	65,8	34,1	0,1	–	–	–	100,0	2 201 203
Összesen, %	14,6	18,3	23,1	20,5	16,1	7,3	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	3,2	37,4	45,0	14,0	0,4	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,8	41,2	41,4	12,0	0,5	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	8,1	38,6	40,0	12,6	0,7	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,1	48,2	39,1	5,4	0,1	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	17,7	46,6	31,2	4,2	0,3	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	20,6	45,0	31,5	2,8	0,1	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	–	20,7	46,4	31,1	1,9	0,0	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	19,5	42,1	36,1	2,3	0,1	100,0	564 134
B6. Segédmunkások	–	18,8	37,5	39,4	4,1	0,1	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	–	28,0	40,0	30,3	1,6	0,0	100,0	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,4	6,2	60,1	33,3	100,0	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,4	7,0	54,8	33,3	4,4	100,0	428 429
X. Egyéb inaktívok	–	30,7	41,9	22,1	4,2	1,1	100,0	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	65,8	34,1	0,1	–	–	–	100,0	2 201 203
Összesen, %	14,6	18,3	23,1	20,5	16,1	7,3	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628

1.2.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	–	0,5	2,3	3,1	1,0	0,6	1,4	144 380
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	1,7	3,9	3,9	3,2	2,1	2,6	263 016
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	6,9	13,2	13,1	12,1	8,5	9,1	932 970
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	17,6	20,9	18,8	15,7	13,7	15,1	1 536 330
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	3,9	10,3	10,1	7,2	6,4	6,5	658 353
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,5	1,8	2,6	6,1	10,4	2,5	258 066
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	8,1	11,7	11,7	10,9	8,4	8,7	882 252
8. Betanított munkát végzők	–	14,0	20,4	20,0	22,5	18,2	15,7	1 597 731
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	4,1	8,3	11,4	15,1	14,7	8,0	817 922
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	9,9	4,6	3,4	0,4	0,2	3,9	396 308
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,5	2,0	1,4	5,1	15,6	2,5	254 143
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,0	0,2	0,2	0,5	0,9	0,2	23 858
13. Gyermekek, tanulók	100,0	32,2	0,2	0,1	0,2	0,3	23,9	2 432 986
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	0,9	3,5	5,5	5,1	3,9	3,0	308 720
2. Értelmiségiek	–	5,3	11,3	9,4	7,0	4,6	6,7	679 488
3. Egyéb szellemiek	–	10,7	18,2	19,9	15,4	11,7	13,1	1 331 738
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	3,1	8,1	7,6	4,9	4,4	4,9	495 774
5. Szakmunkások	–	22,9	29,5	25,7	22,3	17,2	20,6	2 096 049
6. Betanított munkások	–	10,1	13,2	12,7	14,2	11,9	10,3	1 046 715
7. Segédmunkások	–	4,5	9,1	11,9	14,8	14,1	8,3	845 169
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	1,4	2,6	2,9	4,4	5,2	2,4	242 378
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,5	1,9	2,7	6,0	10,3	2,5	258 634
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	7,1	2,0	1,4	5,1	15,6	3,9	402 515
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	2,5	0,4	0,3	0,5	1,0	0,8	86 618
12. Gyermekek, tanulók	100,0	31,0	0,1	0,1	0,2	0,3	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,1	0,7	0,7	0,1	0,0	0,3	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,7	2,8	2,3	0,3	0,0	1,2	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	3,3	8,8	7,1	0,9	0,2	4,1	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,7	2,5	3,4	0,3	0,0	1,4	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	4,2	8,6	6,3	0,8	0,1	4,1	417 102
B3. Egyéb szellemiek	–	8,1	12,6	10,7	0,4	0,1	6,6	673 733
B4. Szakmunkások	–	16,2	20,9	13,8	0,3	0,1	10,7	1 089 467
B5. Betanított munkások	–	8,0	10,0	7,0	0,2	0,1	5,3	538 620
B6. Segédmunkások	–	2,2	4,5	4,8	0,3	0,1	2,4	248 474
C. Munkanélküliek	–	7,3	7,6	4,4	0,2	0,0	4,1	416 210
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,1	0,2	13,7	89,1	95,1	21,5	2 190 711
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,8	5,0	17,9	4,6	1,3	5,7	577 167
X. Egyéb inaktívak	–	17,1	15,7	7,8	2,3	2,5	9,0	919 441
Y. Gyermekek, tanulók	100,0	31,0	0,1	0,1	0,2	0,3	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315

1.2.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,3	2,1	2,4	0,9	0,4	1,2	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	2,6	6,1	4,5	5,0	3,9	3,9	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	7,3	15,7	12,9	15,1	12,9	11,0	1 091 447
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	15,6	25,3	19,8	20,1	16,8	17,3	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	1,5	6,5	8,0	7,8	5,1	5,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	0,3	1,0	1,7	2,3	5,0	1,4	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	4,2	8,8	10,2	10,0	7,6	7,1	702 477
8. Betanított munkát végzők	–	9,7	17,4	20,3	19,5	20,1	14,6	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	5,9	9,3	13,4	14,6	17,7	9,6	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	11,3	4,9	4,8	0,4	0,0	4,3	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	2,2	1,0	1,4	6,9	1,5	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,5	0,9	2,8	3,6	1,1	104 458
13. Gyermek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	0,8	4,5	4,7	6,0	5,2	3,5	349 525
2. Értelmiségiek	–	6,2	14,5	11,3	10,3	8,1	9,1	902 054
3. Egyéb szellemiek	–	10,2	18,8	16,9	19,4	15,5	13,9	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	1,2	5,2	6,5	5,9	4,0	4,0	397 144
5. Szakmunkások	–	16,0	28,5	25,2	21,0	16,3	19,3	1 914 481
6. Betanított munkások	–	7,5	12,6	14,7	13,6	13,8	10,5	1 043 239
7. Segéd munkások	–	5,2	8,6	12,8	13,6	15,5	8,9	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	2,2	3,5	4,1	3,8	5,9	3,1	307 992
9. Mezőgazdasági önállóak	–	0,3	1,0	1,8	2,3	5,0	1,4	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	9,0	2,2	1,0	1,4	6,9	3,1	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,5	0,9	2,8	3,6	1,1	104 458
12. Gyermek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,0	0,3	0,4	0,2	0,0	0,2	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,4	2,6	2,9	1,1	0,1	1,4	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	1,5	5,7	6,7	2,7	0,3	3,4	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	0,6	3,3	3,0	0,5	0,0	1,6	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	5,2	10,9	8,2	1,4	0,2	5,4	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	8,1	14,1	11,1	1,3	0,1	7,2	720 130
B4. Szakmunkások	–	12,4	22,1	16,7	1,3	0,1	11,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	6,0	10,3	10,0	0,8	0,0	5,7	564 134
B6. Segéd munkások	–	3,8	6,0	7,1	0,9	0,1	3,7	366 451
C. Munkanélküliek	–	8,7	9,9	8,4	0,6	0,0	5,7	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	–	0,0	0,4	6,3	78,5	95,4	21,1	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	0,1	1,3	11,5	8,9	2,6	4,3	428 429
X. Egyéb inaktívok	–	11,9	12,9	7,6	1,8	1,1	7,1	704 574
Y. Gyermek, tanulók	100,0	41,2	0,1	–	–	–	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628

1.3.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2001					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső			
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	87,7	0,2	0,0	10,9	1,0	0,0
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	74,9	0,6	0,0	21,3	2,2	0,0
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	62,6	1,4	0,1	29,1	5,1	0,0
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	66,7	3,9	0,1	19,2	5,8	0,0
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	69,2	2,3	0,1	16,2	7,7	0,0
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	41,8	1,6	0,1	41,1	11,2	0,1
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	56,6	5,5	0,1	21,1	10,8	0,0
8. Betanított munkát végzők	57,2	4,6	0,1	24,0	9,1	0,0
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	36,5	11,5	0,3	25,2	14,3	0,1
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	54,4	0,4	1,3	2,0	0,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	3,4	0,4	3,4	46,2	4,8
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	6,9	0,5	44,9	17,2	0,6
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	41,3	5,3	0,1	16,1	6,3	0,1
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	60,2	1,4	0,0	32,1	4,8	0,0
2. Értelmiségiek	73,7	1,3	0,1	20,9	2,5	0,0
3. Egyéb szellemiek	66,5	2,4	0,1	23,4	5,2	0,0
4. Önálló iparosok, kereskedők	69,9	3,6	0,1	14,0	7,4	0,0
5. Szakmunkások	57,4	7,5	0,1	19,3	9,1	0,0
6. Betanított munkások	54,6	6,5	0,1	24,3	8,9	0,0
7. Segédmunkások	32,4	16,8	0,3	22,7	13,4	0,1
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	41,0	10,2	0,2	27,5	11,4	0,1
9. Mezőgazdasági önállók	41,7	2,8	0,1	39,9	10,9	0,1
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	0,8	1,2	16,4	1,7
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	78,3	0,1	7,7	3,0	0,1
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	41,3	5,3	0,1	16,1	6,3	0,1
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–
B6. Segédmunkások	100,0	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	99,6	–	0,4
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívak	–	–	1,9	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	41,3	5,3	0,1	16,1	6,3	0,1
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200

1.3.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,2	–	0,1	100,0	94 862
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,3	100,0	149 159
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	1,1	–	0,6	100,0	411 916
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,4	–	1,9	100,0	345 844
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,6	–	1,8	100,0	377 974
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,6	–	1,4	100,0	130 075
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	3,7	–	2,2	100,0	641 398
8. Betanított munkát végzők	3,1	–	1,8	100,0	946 774
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	7,8	–	4,4	100,0	273 099
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	15,6	0,1	26,2	100,0	208 284
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	14,3	–	27,6	100,0	32 243
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	15,1	–	14,8	100,0	7 731
13. Gyermekek, tanulók	0,0	70,3	29,6	100,0	1 231 291
Összesen, %	2,9	17,9	10,1	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650
Munkajellemző-csoportosítás					
1. Vezetők	0,9	–	0,5	100,0	172 739
2. Értelmiségiek	0,9	–	0,6	100,0	289 637
3. Egyéb szellemiek	1,4	–	1,0	100,0	415 711
4. Önálló iparosok, kereskedők	2,8	–	2,1	100,0	302 595
5. Szakmunkások	4,0	–	2,5	100,0	1 227 124
6. Betanított munkások	3,3	–	2,1	100,0	526 198
7. Segédmunkások	9,2	–	5,1	100,0	289 298
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	6,4	–	3,2	100,0	140 968
9. Mezőgazdasági önállók	2,9	–	1,6	100,0	131 373
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	15,5	–	64,4	100,0	91 387
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	4,1	–	6,7	100,0	45 174
12. Gyermekek, tanulók	0,0	71,1	28,9	100,0	1 218 446
Összesen, %	2,9	17,9	10,1	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	216 670
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	709 963
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	332 083
B6. Segédmunkások	–	–	–	100,0	100 884
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	255 894
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	784 932
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	303 646
X. Egyéb inaktívak	49,3	–	48,7	100,0	284 776
Y. Gyermekek, tanulók	0,0	71,1	28,9	100,0	1 218 446
Összesen, %	2,9	17,9	10,1	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650

1.3.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	89,4	1,8	0,0	8,0	0,6	0,0	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	74,5	1,2	0,1	21,4	1,8	0,0	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	64,3	2,0	0,1	28,9	3,5	0,0	
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	70,8	4,0	0,1	18,4	4,0	0,0	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	70,9	1,8	0,1	18,8	5,6	0,0	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	61,5	0,4	0,1	29,5	6,7	0,1	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	58,1	4,5	0,1	25,0	8,3	0,1	
8. Betanított munkát végzők	61,0	4,6	0,1	23,7	7,0	0,1	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	49,8	11,5	0,3	18,8	8,9	0,1	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	75,8	0,2	–	–	0,1	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	14,3	0,9	–	–	5,1	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	0,6	64,8	20,2	0,3	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	44,5	6,5	0,1	16,4	4,4	0,1	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	63,8	2,6	0,0	29,4	3,3	0,0	
2. Értelmiségiek	73,7	2,9	0,1	20,5	1,8	0,0	
3. Egyéb szellemiek	66,0	5,4	0,1	23,0	3,8	0,0	
4. Önálló iparosok, kereskedők	67,0	5,3	0,1	18,7	6,0	0,1	
5. Szakmunkások	60,8	8,4	0,1	21,3	6,3	0,1	
6. Betanított munkások	57,3	9,4	0,1	22,4	7,2	0,1	
7. Segéd munkások	45,0	17,8	0,2	18,7	8,8	0,1	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	49,5	14,2	0,2	20,4	7,5	0,1	
9. Mezőgazdasági önállók	61,1	1,4	0,0	29,0	6,5	0,1	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	24,5	0,7	–	–	1,7	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	0,6	64,8	20,2	0,3	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	44,5	6,5	0,1	16,4	4,4	0,1	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	100,0	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	99,5	–	0,5	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	2,5	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	44,5	6,5	0,1	16,4	4,4	0,1	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	

1.3.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,1	100,0	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,3	–	0,7	100,0	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	0,3	–	0,9	100,0	464 796
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,7	–	1,9	100,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,1	–	1,6	100,0	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,9	–	0,9	100,0	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,5	–	2,4	100,0	596 449
8. Betanított munkát végzők	1,5	–	2,0	100,0	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,5	–	5,1	100,0	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	4,8	–	19,1	100,0	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	61,0	–	18,7	100,0	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	5,1	–	9,0	100,0	36 218
13. Gyermekek, tanulók	–	70,9	29,1	100,0	1 126 822
Összesen, %	1,7	16,9	9,4	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,3	–	0,6	100,0	199 349
2. Értelmiségiek	0,3	–	0,8	100,0	371 177
3. Egyéb szellemiek	0,4	–	1,2	100,0	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,2	–	1,7	100,0	237 065
5. Szakmunkások	1,1	–	2,0	100,0	1 147 015
6. Betanított munkások	1,5	–	2,0	100,0	493 478
7. Segéd munkások	4,6	–	4,6	100,0	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,4	–	3,7	100,0	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	0,9	–	0,9	100,0	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	28,5	–	44,6	100,0	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	5,1	–	9,0	100,0	36 218
12. Gyermekek, tanulók	–	70,9	29,1	100,0	1 126 822
Összesen, %	1,7	16,9	9,4	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	245 650
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	703 151
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	332 511
B6. Segéd munkások	–	–	–	100,0	182 104
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	777 696
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	205 271
X. Egyéb inaktív	39,9	–	57,6	100,0	202 775
Y. Gyermekek, tanulók	–	70,9	29,1	100,0	1 126 822
Összesen, %	1,7	16,9	9,4	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479

1.3.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	4,2	0,1	0,2	1,3	0,3	0,2	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	5,6	0,3	1,2	4,1	1,1	0,8	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	12,9	2,3	4,7	15,3	6,9	2,8	
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	11,5	5,2	8,2	8,5	6,6	2,8	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	13,1	3,4	9,8	7,8	9,5	4,0	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,7	0,8	2,6	6,8	4,8	3,0	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	18,1	13,7	16,6	17,3	22,7	8,4	
8. Betanított munkát végzők	27,0	17,0	23,7	29,1	28,4	12,9	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,0	12,2	15,9	8,8	12,9	7,8	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	14,3	0,3	1,4	2,9	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,4	2,2	0,1	4,9	48,8	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,6	0,4	0,4	1,4	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	4,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	5,2	0,9	1,4	7,1	2,8	1,3	
2. Értelmiségiek	10,7	1,5	3,2	7,8	2,4	1,7	
3. Egyéb szellemiek	13,8	4,0	5,7	12,4	7,1	2,7	
4. Önálló iparosok, kereskedők	10,6	4,3	7,5	5,4	7,4	2,9	
5. Szakmunkások	35,1	36,1	30,3	30,3	36,8	15,2	
6. Betanított munkások	14,4	13,4	13,5	16,3	15,5	6,8	
7. Segéd munkások	4,7	19,0	17,0	8,4	12,8	7,9	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,9	5,6	5,3	5,0	5,3	4,0	
9. Mezőgazdasági önállók	2,7	1,4	2,6	6,7	4,7	3,0	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	12,8	0,1	4,9	49,0	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	13,8	0,9	0,4	0,4	1,5	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	4,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	1,3	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	4,3	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	13,9	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	4,0	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	8,6	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	10,8	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	35,4	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	16,6	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	5,0	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	95,8	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	100,0	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	4,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	781 865	303 646	3 200	

1.3.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2001				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,0	2,0	94 862
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,1	3,1	149 159
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	3,3	–	0,5	8,5	411 916
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	5,9	–	1,3	7,1	345 844
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	7,0	–	1,4	7,8	377 974
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,4	–	0,4	2,7	130 075
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	17,1	–	2,9	13,2	641 398
8. Betanított munkát végzők	21,1	–	3,4	19,5	946 774
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	15,1	–	2,4	5,6	273 099
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	23,0	0,0	11,1	4,3	208 284
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	3,3	–	1,8	0,7	32 243
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,8	–	0,2	0,2	7 731
13. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	74,4	25,4	1 231 291
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	1,2	–	0,2	3,6	172 739
2. Értelmiségiek	1,8	–	0,3	6,0	289 637
3. Egyéb szellemiek	4,1	–	0,9	8,6	415 711
4. Önálló iparosok, kereskedők	6,1	–	1,3	6,2	302 595
5. Szakmunkások	34,8	–	6,3	25,3	1 227 124
6. Betanított munkások	12,5	–	2,3	10,8	526 198
7. Segéd munkások	18,8	–	3,0	6,0	289 298
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	6,4	–	0,9	2,9	140 968
9. Mezőgazdasági önállók	2,7	–	0,4	2,7	131 373
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	10,1	–	12,0	1,9	91 387
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,3	–	0,6	0,9	45 174
12. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	71,7	25,1	1 218 446
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,5	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	1,8	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	5,8	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,6	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	3,6	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	4,5	216 670
B4. Szakmunkások	–	–	–	14,6	709 963
B5. Betanított munkások	–	–	–	6,8	332 083
B6. Segéd munkások	–	–	–	2,1	100 884
C. Munkanélküliek	–	–	–	5,3	255 894
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	16,2	784 932
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	6,3	303 646
X. Egyéb inaktívak	99,8	–	28,3	5,9	284 776
Y. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	71,7	25,1	1 218 446
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	140 775	866 082	490 718	4 850 650	4 850 650

1.3.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	3,4	0,5	0,0	0,8	0,2	0,1	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	7,5	0,8	3,0	5,8	1,9	1,6	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	14,2	3,1	7,6	17,4	7,9	4,4	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,3	5,6	11,5	10,1	8,3	4,8	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	9,7	1,7	7,0	7,0	7,8	3,4	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,1	0,1	0,7	2,8	2,4	1,8	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	16,5	8,8	13,7	19,3	24,2	11,9	
8. Betanított munkát végzők	23,6	12,2	18,0	24,8	27,8	14,1	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,7	13,8	19,3	8,9	15,9	11,4	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	51,9	9,1	–	–	4,5	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,5	5,4	–	–	39,3	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	4,7	3,0	3,6	2,7	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	6,1	1,7	1,8	7,6	3,2	1,9	
2. Értelmiségiek	13,0	3,5	6,1	9,8	3,2	2,6	
3. Egyéb szellemiek	13,2	7,5	8,4	12,5	7,7	4,2	
4. Önálló iparosok, kereskedők	7,6	4,1	6,0	5,7	6,9	3,0	
5. Szakmunkások	33,2	31,7	23,2	31,5	35,1	17,4	
6. Betanított munkások	13,5	15,3	12,2	14,3	17,3	8,5	
7. Segéd munkások	6,9	18,9	15,6	7,8	13,9	9,6	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,4	8,6	6,7	4,9	6,7	4,4	
9. Mezőgazdasági önállók	2,2	0,3	0,7	2,8	2,4	1,8	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	8,2	14,5	–	–	43,8	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	4,7	3,0	3,6	2,7	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,8	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	4,5	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	10,2	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	4,4	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	10,5	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	11,7	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	33,5	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	15,8	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	8,7	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	100,0	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	100,0	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	773 680	205 271	4 016	

1.3.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,0	1,7	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,8	–	0,3	4,5	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1,9	–	0,9	9,9	464 796
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	3,7	–	1,8	9,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,8	–	1,1	6,1	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,9	–	0,1	1,6	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	11,3	–	3,2	12,6	596 449
8. Betanított munkát végzők	14,7	–	3,7	17,2	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	24,7	–	4,2	7,7	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	12,5	–	8,9	4,4	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	23,5	–	1,3	0,7	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,3	–	0,7	0,8	36 218
13. Gyermekek, tanulók	–	100,0	73,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,7	–	0,3	4,2	199 349
2. Értelmiségiek	1,3	–	0,6	7,9	371 177
3. Egyéb szellemiek	2,2	–	1,1	8,9	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,4	–	0,9	5,0	237 065
5. Szakmunkások	15,8	–	5,0	24,3	1 147 015
6. Betanított munkások	8,9	–	2,3	10,5	493 478
7. Segédmunkások	18,6	–	3,4	6,9	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	10,0	–	1,6	3,9	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	0,9	–	0,1	1,6	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	36,0	–	10,2	2,2	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,3	–	0,7	0,8	36 218
12. Gyermekek, tanulók	–	100,0	73,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,3	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	2,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	4,6	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,9	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	4,7	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	5,2	245 650
B4. Szakmunkások	–	–	–	14,9	703 151
B5. Betanított munkások	–	–	–	7,0	332 511
B6. Segédmunkások	–	–	–	3,9	182 104
C. Munkanélküliek	–	–	–	6,5	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	16,5	777 696
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	4,4	205 271
X. Egyéb inaktív	100,0	–	26,3	4,3	202 775
Y. Gyermekek, tanulók	–	100,0	73,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	80 930	798 678	445 020	4 718 479	4 718 479

1.3.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2001					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső			
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	83,0	0,3	1,1	13,8	1,1	0,1
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	72,7	0,5	6,2	17,0	1,7	0,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	61,1	1,2	5,7	25,5	3,5	0,2
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	52,4	2,8	7,7	25,7	5,7	0,5
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	48,6	1,8	5,4	29,7	7,1	1,2
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,8	0,4	0,9	69,0	8,3	4,7
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	35,5	2,7	9,2	35,8	8,9	1,1
8. Betanított munkát végzők	36,2	2,8	7,4	36,8	8,7	1,5
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	27,0	3,0	4,4	46,9	10,0	2,0
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	37,7	20,4	2,2	1,8	0,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,6	3,7	6,1	7,5	54,2
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	2,4	7,5	39,5	8,2	22,4
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	31,6	3,0	5,4	23,2	5,1	3,1
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	52,8	1,5	2,7	36,4	4,3	0,2
2. Értelmiségiek	69,5	1,2	6,8	17,9	2,0	0,1
3. Egyéb szellemiek	54,5	2,9	5,3	27,1	5,5	0,4
4. Önálló iparosok, kereskedők	49,2	2,8	4,7	28,4	7,0	1,2
5. Szakmunkások	43,5	5,1	9,6	26,4	6,8	0,7
6. Betanított munkások	37,4	4,3	7,7	34,2	8,3	1,2
7. Segédmunkások	26,3	4,8	4,4	45,4	9,8	1,8
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	13,9	4,3	4,8	51,7	10,6	4,9
9. Mezőgazdasági önállók	12,9	0,8	0,9	68,5	8,2	4,6
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	14,0	4,3	5,4	38,7
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	54,4	5,8	15,4	3,2	8,7
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	31,6	3,0	5,4	23,2	5,1	3,1
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–
B6. Segédmunkások	100,0	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	88,3	–	11,7
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	45,4	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	31,6	3,0	5,4	23,2	5,1	3,1
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179

1.3.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2001				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,2	–	0,4	100,0	49 518
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,6	–	1,2	100,0	113 857
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1,0	–	1,7	100,0	521 054
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,0	–	3,2	100,0	1 190 486
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,9	–	4,2	100,0	280 379
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,1	–	2,8	100,0	127 991
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,5	–	4,2	100,0	240 854
8. Betanított munkát végzők	2,6	–	3,9	100,0	650 957
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	2,9	–	3,7	100,0	544 823
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	10,4	0,1	27,0	100,0	188 024
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	2,9	–	25,1	100,0	221 900
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	5,6	–	14,4	100,0	16 127
13. Gyermekek, tanulók	0,0	71,0	29,0	100,0	1 201 695
Összesen, %	1,9	16,0	10,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,9	–	1,3	100,0	135 981
2. Értelmiségiek	0,8	–	1,6	100,0	389 851
3. Egyéb szellemiek	1,6	–	2,7	100,0	916 027
4. Önálló iparosok, kereskedők	2,0	–	4,7	100,0	193 179
5. Szakmunkások	3,0	–	4,7	100,0	868 925
6. Betanított munkások	2,9	–	4,1	100,0	520 517
7. Segéd munkások	3,4	–	4,0	100,0	555 871
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,8	–	6,0	100,0	101 410
9. Mezőgazdasági önállók	1,1	–	2,8	100,0	127 261
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	4,2	–	33,3	100,0	311 128
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	3,2	–	9,3	100,0	41 444
12. Gyermekek, tanulók	0,0	72,0	28,0	100,0	1 186 071
Összesen, %	1,9	16,0	10,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	6 870
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	41 553
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	140 368
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	63 674
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	244 154
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	457 063
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	379 504
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	206 537
B6. Segéd munkások	–	–	–	100,0	147 590
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	160 316
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	1 405 779
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	273 521
X. Egyéb inaktív	16,2	–	38,4	100,0	634 665
Y. Gyermekek, tanulók	0,0	72,0	28,0	100,0	1 186 071
Összesen, %	1,9	16,0	10,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665

1.3.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	91,2	1,6	0,5	5,9	0,5	0,0	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	69,7	1,1	7,6	18,3	1,5	0,1	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	58,7	1,8	6,0	28,1	3,2	0,2	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	54,3	3,0	6,4	27,1	4,9	0,4	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	55,1	1,5	3,6	28,2	5,7	0,8	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	30,1	0,1	0,7	56,1	6,4	4,0	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	32,1	2,0	5,7	41,9	10,3	1,2	
8. Betanított munkát végzők	40,5	3,6	5,0	35,5	8,2	1,3	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	31,1	5,7	2,9	42,5	8,3	1,9	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	67,4	13,0	–	–	0,1	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	4,0	9,0	–	–	49,6	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	8,8	64,9	12,8	2,6	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	35,3	5,1	4,6	23,5	4,3	1,7	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	49,9	2,1	3,8	38,5	4,0	0,2	
2. Értelmiségiek	66,8	2,6	6,7	20,2	1,8	0,1	
3. Egyéb szellemiek	52,0	4,6	5,2	30,4	4,7	0,4	
4. Önálló iparosok, kereskedők	52,3	4,6	3,7	27,1	5,8	0,9	
5. Szakmunkások	50,8	8,2	6,9	23,2	5,3	0,5	
6. Betanított munkások	39,8	7,6	4,9	33,0	8,0	1,0	
7. Segéd munkások	29,5	9,2	2,8	41,7	8,2	1,5	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	26,9	9,5	3,1	40,2	7,5	3,9	
9. Mezőgazdasági önállók	29,8	0,6	0,7	56,0	6,4	3,9	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	13,0	18,4	–	–	27,6	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	8,8	64,9	12,8	2,6	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	35,3	5,1	4,6	23,5	4,3	1,7	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	100,0	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	93,1	–	6,9	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	48,0	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	35,3	5,1	4,6	23,5	4,3	1,7	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	

1.3.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,1	100,0	39 500
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,4	–	1,4	100,0	177 060
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	0,6	–	1,5	100,0	626 651
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,2	–	2,7	100,0	1 289 043
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,8	–	3,3	100,0	213 310
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,2	–	1,3	100,0	63 937
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,8	–	3,9	100,0	106 028
8. Betanított munkát végzők	2,6	–	3,3	100,0	638 498
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	3,9	–	3,7	100,0	593 520
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	3,4	–	16,1	100,0	214 186
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	22,1	–	15,2	100,0	114 795
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	4,2	–	6,7	100,0	68 240
13. Gyermekek, tanulók	–	71,3	28,7	100,0	1 074 381
Összesen, %	2,0	14,7	8,9	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,4	–	1,1	100,0	150 176
2. Értelmiségiek	0,4	–	1,3	100,0	530 877
3. Egyéb szellemiek	0,8	–	2,0	100,0	964 174
4. Önálló iparosok, kereskedők	2,0	–	3,6	100,0	160 079
5. Szakmunkások	1,6	–	3,4	100,0	767 466
6. Betanított munkások	2,5	–	3,1	100,0	549 761
7. Segédmunkások	3,6	–	3,4	100,0	559 838
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,7	–	4,2	100,0	123 231
9. Mezőgazdasági önállók	1,2	–	1,3	100,0	64 035
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	15,8	–	25,1	100,0	206 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	4,2	–	6,7	100,0	68 240
12. Gyermekek, tanulók	–	71,3	28,7	100,0	1 074 381
Összesen, %	2,0	14,7	8,9	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	474 480
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	391 349
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	231 623
B6. Segédmunkások	–	–	–	100,0	184 347
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	264 133
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	1 314 506
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	223 158
X. Egyéb inaktív	20,4	–	31,6	100,0	501 799
Y. Gyermekek, tanulók	–	71,3	28,7	100,0	1 074 381
Összesen, %	2,0	14,7	8,9	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149

1.3.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső			
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,4	0,1	0,2	0,6	0,2	0,0
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,9	0,4	2,4	1,6	0,7	0,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	18,9	4,0	10,4	10,7	6,7	0,6
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	36,9	20,8	31,8	24,6	25,0	3,3
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,1	3,2	5,2	6,7	7,3	2,0
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,0	0,3	0,4	7,1	3,9	3,7
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	5,1	4,1	7,7	6,9	7,8	1,6
8. Betanított munkát végzők	14,0	11,3	16,8	19,3	20,8	6,1
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,7	10,3	8,4	20,6	19,9	6,6
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	13,3	0,3	1,3	0,4
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,8	2,9	1,1	6,0	73,3
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,4	0,5	0,5	2,2
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,1
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	4,3	1,3	1,3	4,0	2,2	0,2
2. Értelmiségiek	16,1	3,0	9,2	5,6	2,8	0,3
3. Egyéb szellemiek	29,6	16,6	16,9	20,0	18,4	2,0
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,6	3,3	3,1	4,4	4,9	1,4
5. Szakmunkások	22,4	27,8	29,0	18,5	21,7	3,8
6. Betanított munkások	11,5	13,9	13,9	14,3	15,7	3,7
7. Segédmunkások	8,7	16,7	8,5	20,3	20,0	6,2
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	0,8	2,7	1,7	4,2	3,9	3,0
9. Mezőgazdasági önállók	1,0	0,7	0,4	7,0	3,8	3,6
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	15,2	1,1	6,1	73,4
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	14,1	0,8	0,5	0,5	2,2
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,1
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,4	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	2,5	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	8,3	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	3,8	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	14,5	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	27,1	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	22,5	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	12,2	–	–	–	–	–
B6. Segédmunkások	8,7	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	99,9
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	100,0	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,1
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 241 765	273 521	164 179

1.3.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint
(folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,0	0,9	49 518
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,2	2,1	113 857
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	5,1	–	1,5	9,7	521 054
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	23,5	–	6,7	22,3	1 190 486
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	5,2	–	2,0	5,2	280 379
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,3	–	0,6	2,4	127 991
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	5,8	–	1,8	4,5	240 854
8. Betanított munkát végzők	16,6	–	4,4	12,2	650 957
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	15,5	–	3,5	10,2	544 823
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	19,0	0,0	8,8	3,5	188 024
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,2	–	9,7	4,1	221 900
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,9	–	0,4	0,3	16 127
13. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	60,4	22,5	1 201 695
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	1,2	–	0,3	2,5	135 981
2. Értelmiségiek	3,1	–	1,1	7,3	389 851
3. Egyéb szellemiek	14,2	–	4,4	17,1	916 027
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,7	–	1,6	3,6	193 179
5. Szakmunkások	25,6	–	7,1	16,2	868 925
6. Betanított munkások	14,6	–	3,7	9,7	520 517
7. Segéd munkások	18,3	–	3,8	10,4	555 871
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,8	–	1,0	1,9	101 410
9. Mezőgazdasági önállók	1,4	–	0,6	2,4	127 261
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	12,6	–	18,0	5,8	311 128
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,3	–	0,7	0,8	41 444
12. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	57,7	22,2	1 186 071
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,1	6 870
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	0,8	41 553
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	2,6	140 368
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,2	63 674
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	4,6	244 154
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	8,5	457 063
B4. Szakmunkások	–	–	–	7,1	379 504
B5. Betanított munkások	–	–	–	3,9	206 537
B6. Segéd munkások	–	–	–	2,8	147 590
C. Munkanélküliek	–	–	–	3,0	160 316
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	26,3	1 405 779
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	5,1	273 521
X. Egyéb inaktív	99,8	–	42,3	11,9	634 665
Y. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	57,7	22,2	1 186 071
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665
Összesen, fő	103 186	853 508	575 987	5 347 665	5 347 665

1.3.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	6,7	0,7	5,6	2,6	1,2	0,2	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	20,0	4,2	15,6	14,4	8,9	1,3	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	38,0	14,8	34,2	28,5	28,1	5,8	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	6,4	1,2	3,2	4,9	5,4	1,9	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,0	0,0	0,2	2,9	1,8	2,8	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,9	0,8	2,5	3,6	4,9	1,4	
8. Betanított munkát végzők	14,0	8,6	13,2	18,5	23,4	9,3	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	10,0	12,9	7,1	20,6	22,2	12,2	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	54,7	11,5	–	–	0,2	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,8	4,3	–	–	63,0	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	2,5	3,6	3,9	2,0	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	4,1	1,2	2,4	4,7	2,7	0,4	
2. Értelmiségiek	19,3	5,2	14,8	8,8	4,4	0,7	
3. Egyéb szellemiek	27,2	16,8	20,8	23,9	20,3	3,9	
4. Önálló iparosok, kereskedők	4,5	2,8	2,5	3,5	4,2	1,5	
5. Szakmunkások	21,2	23,7	22,0	14,5	18,4	4,4	
6. Betanított munkások	11,9	15,9	11,1	14,8	19,6	6,3	
7. Segéd munkások	9,0	19,6	6,4	19,1	20,6	9,6	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	1,8	4,4	1,6	4,0	4,1	5,3	
9. Mezőgazdasági önállók	1,0	0,1	0,2	2,9	1,8	2,8	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	10,2	15,8	–	–	63,1	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	2,5	3,6	3,9	2,0	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,2	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	2,6	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	6,8	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	3,4	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	17,3	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	25,8	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	21,3	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	12,6	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	10,0	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	100,0	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívak	–	–	100,0	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 224 098	223 158	90 408	

1.3.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,0	–	0,0	0,8	39 500
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,5	3,4	177 060
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	3,4	–	2,0	12,0	626 651
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,5	–	7,5	24,7	1 289 043
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,7	–	1,5	4,1	213 310
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,8	–	0,2	1,2	63 937
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,9	–	0,9	2,0	106 028
8. Betanított munkát végzők	16,5	–	4,6	12,2	638 498
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	22,8	–	4,7	11,4	593 520
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	7,2	–	7,4	4,1	214 186
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	24,8	–	3,8	2,2	114 795
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,8	–	1,0	1,3	68 240
13. Gyermekek, tanulók	–	100,0	66,0	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,6	–	0,3	2,9	150 176
2. Értelmiségiek	2,1	–	1,5	10,2	530 877
3. Egyéb szellemiek	7,5	–	4,1	18,5	964 174
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,2	–	1,2	3,1	160 079
5. Szakmunkások	12,3	–	5,6	14,7	767 466
6. Betanított munkások	13,5	–	3,7	10,5	549 761
7. Segéd munkások	19,5	–	4,1	10,7	559 838
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,7	–	1,1	2,4	123 231
9. Mezőgazdasági önállók	0,8	–	0,2	1,2	64 035
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	32,0	–	11,1	4,0	206 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,8	–	1,0	1,3	68 240
12. Gyermekek, tanulók	–	100,0	66,0	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,1	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	0,9	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	2,4	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,2	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	6,1	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	9,1	474 480
B4. Szakmunkások	–	–	–	7,5	391 349
B5. Betanított munkások	–	–	–	4,4	231 623
B6. Segéd munkások	–	–	–	3,5	184 347
C. Munkanélküliek	–	–	–	5,1	264 133
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	25,2	1 314 506
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	4,3	223 158
X. Egyéb inaktív	100,0	–	34,0	9,6	501 799
Y. Gyermekek, tanulók	–	100,0	66,0	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	102 319	766 274	466 709	5 219 149	5 219 149

1.3.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2001					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső			
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	86,1	0,2	0,4	11,9	1,1	0,0
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	74,0	0,6	2,7	19,5	2,0	0,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikai, irányítói foglalkozásúak	61,8	1,3	3,2	27,1	4,2	0,1
4. Egyéb technikai, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	55,6	3,0	6,0	24,2	5,8	0,4
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	60,5	2,1	2,4	21,9	7,4	0,5
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	27,4	1,0	0,5	54,9	9,8	2,4
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	50,8	4,7	2,6	25,1	10,3	0,3
8. Betanított munkát végzők	48,6	3,8	3,1	29,2	9,0	0,7
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	30,2	5,9	3,1	39,6	11,4	1,4
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	46,5	9,9	1,7	1,9	0,2
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,0	3,3	5,7	12,4	47,9
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	3,9	5,2	41,3	11,1	15,3
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	36,2	4,1	2,9	19,8	5,7	1,6
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	56,9	1,4	1,2	34,0	4,6	0,1
2. Értelmiségiek	71,3	1,3	3,9	19,2	2,2	0,1
3. Egyéb szellemiek	58,3	2,8	3,7	25,9	5,4	0,3
4. Önálló iparosok, kereskedők	61,8	3,3	1,9	19,6	7,2	0,5
5. Szakmunkások	51,6	6,5	4,1	22,3	8,2	0,3
6. Betanított munkások	46,1	5,4	3,9	29,2	8,6	0,6
7. Segéd munkások	28,4	8,9	3,0	37,6	11,0	1,2
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	29,7	7,7	2,1	37,7	11,1	2,1
9. Mezőgazdasági önállók	27,6	1,8	0,5	54,0	9,6	2,3
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	11,0	3,6	7,9	30,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	66,9	2,8	11,4	3,1	4,2
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	36,2	4,1	2,9	19,8	5,7	1,6
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–
B6. Segéd munkások	100,0	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	92,4	–	7,6
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	31,9	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,0
Összesen, %	36,2	4,1	2,9	19,8	5,7	1,6
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379

1.3.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	0,2	–	0,2	100,0	144 380
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,6	–	0,7	100,0	263 016
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	1,1	–	1,2	100,0	932 970
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,1	–	2,9	100,0	1 536 330
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,3	–	2,8	100,0	658 353
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,8	–	2,1	100,0	258 066
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	3,4	–	2,8	100,0	882 252
8. Betanított munkát végzők	2,9	–	2,6	100,0	1 597 731
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	4,6	–	3,9	100,0	817 922
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	13,1	0,1	26,6	100,0	396 308
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	4,3	–	25,4	100,0	254 143
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	8,7	–	14,6	100,0	23 858
13. Gyermek, tanulók	0,0	70,7	29,3	100,0	2 432 986
Összesen, %	2,4	16,9	10,5	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,9	–	0,8	100,0	308 720
2. Értelmiségiek	0,9	–	1,2	100,0	679 488
3. Egyéb szellemiek	1,5	–	2,2	100,0	1 331 738
4. Önálló iparosok, kereskedők	2,5	–	3,1	100,0	495 774
5. Szakmunkások	3,6	–	3,4	100,0	2 096 049
6. Betanított munkások	3,1	–	3,1	100,0	1 046 715
7. Segédmunkások	5,4	–	4,4	100,0	845 169
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,3	–	4,3	100,0	242 378
9. Mezőgazdasági önállók	2,0	–	2,2	100,0	258 634
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,8	–	40,4	100,0	402 515
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	3,7	–	7,9	100,0	86 618
12. Gyermek, tanulók	0,0	71,5	28,5	100,0	2 404 517
Összesen, %	2,4	16,9	10,5	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	417 102
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	673 733
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	1 089 467
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	538 620
B6. Segédmunkások	–	–	–	100,0	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	416 210
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	2 190 711
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	577 167
X. Egyéb inaktív	26,5	–	41,6	100,0	919 441
Y. Gyermek, tanulók	0,0	71,5	28,5	100,0	2 404 517
Összesen, %	2,4	16,9	10,5	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315

1.3.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munka-fnélküli	inaktív kereső			
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	90,0	1,7	0,2	7,4	0,6	0,0
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	72,3	1,1	3,5	20,0	1,7	0,1
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	61,1	1,9	3,5	28,5	3,3	0,1
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	58,4	3,3	4,8	25,0	4,7	0,3
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	64,2	1,7	1,6	22,8	5,6	0,4
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	46,9	0,2	0,4	41,9	6,6	1,9
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	54,2	4,1	1,0	27,6	8,6	0,2
8. Betanított munkát végzők	52,0	4,1	2,3	28,9	7,5	0,6
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	38,2	7,9	1,9	33,5	8,6	1,2
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	71,6	6,7	–	–	0,1
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	6,2	7,3	–	–	40,1
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	6,0	64,8	15,3	1,8
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	39,7	5,7	2,5	20,1	4,3	1,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	57,8	2,4	1,6	33,3	3,6	0,1
2. Értelmiségiek	69,6	2,7	4,0	20,3	1,8	0,1
3. Egyéb szellemiek	56,3	4,8	3,6	28,1	4,4	0,3
4. Önálló iparosok, kereskedők	61,1	5,0	1,6	22,1	5,9	0,4
5. Szakmunkások	56,8	8,3	2,8	22,0	5,9	0,2
6. Betanított munkások	48,1	8,5	2,6	28,0	7,6	0,6
7. Segéd munkások	35,2	12,4	1,8	33,3	8,4	1,0
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	40,5	12,3	1,3	28,3	7,5	1,6
9. Mezőgazdasági önállók	46,7	1,0	0,4	41,5	6,5	1,9
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	16,8	12,6	–	–	19,0
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	6,0	64,8	15,3	1,8
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	39,7	5,7	2,5	20,1	4,3	1,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	100,0	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	100,0	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	100,0	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	100,0	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	100,0	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	100,0	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	100,0	–	–	–	–	–
B6. Segéd munkások	100,0	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	95,5	–	4,5
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	34,9	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	39,7	5,7	2,5	20,1	4,3	1,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424

1.3.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	0,1	–	0,1	100,0	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,3	–	1,0	100,0	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,5	–	1,2	100,0	1 091 447
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,0	–	2,5	100,0	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,4	–	2,4	100,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,1	–	1,1	100,0	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,7	–	2,6	100,0	702 477
8. Betanított munkát végzők	2,0	–	2,6	100,0	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	4,5	–	4,2	100,0	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	4,1	–	17,6	100,0	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	30,4	–	16,0	100,0	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	4,5	–	7,5	100,0	104 458
13. Gyermekek, tanulók	–	71,1	28,9	100,0	2 201 203
Összesen, %	1,8	15,7	9,2	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,3	–	0,8	100,0	349 525
2. Értelmiségiek	0,4	–	1,1	100,0	902 054
3. Egyéb szellemiek	0,7	–	1,7	100,0	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,5	–	2,5	100,0	397 144
5. Szakmunkások	1,3	–	2,5	100,0	1 914 481
6. Betanított munkások	2,0	–	2,6	100,0	1 043 239
7. Segéd munkások	4,0	–	3,9	100,0	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,5	–	3,9	100,0	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	1,1	–	1,1	100,0	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	20,0	–	31,6	100,0	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	4,5	–	7,5	100,0	104 458
12. Gyermekek, tanulók	–	71,1	28,9	100,0	2 201 203
Összesen, %	1,8	15,7	9,2	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	–	–	–	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	–	–	100,0	564 134
B6. Segéd munkások	–	–	–	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	100,0	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	100,0	428 429
X. Egyéb inaktív	26,0	–	39,1	100,0	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	–	71,1	28,9	100,0	2 201 203
Összesen, %	1,8	15,7	9,2	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628

1.3.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001						
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség				
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	3,4	0,1	0,2	0,8	0,3	0,0	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	5,3	0,4	2,4	2,5	0,9	0,1	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	15,6	2,9	10,3	12,5	6,8	0,7	
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	23,1	11,2	31,4	18,4	15,3	3,3	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	10,8	3,4	5,3	7,1	8,5	2,1	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,9	0,6	0,5	7,0	4,4	3,7	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,1	10,0	7,9	10,9	15,7	1,7	
8. Betanított munkát végzők	21,1	14,8	16,9	23,1	24,8	6,2	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	6,7	11,5	8,5	16,0	16,2	6,6	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	13,3	0,3	1,3	0,4	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,6	2,9	0,7	5,4	72,8	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	0,2	0,4	0,5	0,5	2,2	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379	
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	4,8	1,1	1,3	5,2	2,5	0,2	
2. Értelmiségiek	13,1	2,1	9,1	6,5	2,6	0,3	
3. Egyéb szellemiek	21,0	8,8	16,7	17,0	12,5	2,0	
4. Önálló iparosok, kereskedők	8,3	3,9	3,2	4,8	6,2	1,4	
5. Szakmunkások	29,3	32,9	29,0	23,1	29,6	4,1	
6. Betanított munkások	13,1	13,6	13,9	15,1	15,6	3,7	
7. Segéd munkások	6,5	18,1	8,7	15,7	16,2	6,3	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	1,9	4,5	1,8	4,5	4,6	3,0	
9. Mezőgazdasági önállók	1,9	1,1	0,4	6,9	4,3	3,6	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	15,1	0,7	5,5	72,9	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	13,9	0,8	0,5	0,5	2,2	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379	
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,9	–	–	–	–	–	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	3,4	–	–	–	–	–	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	11,4	–	–	–	–	–	
B1. Vezetők, menedzserek	3,9	–	–	–	–	–	
B2. Szakértők, értelmiségiek	11,3	–	–	–	–	–	
B3. Egyéb szellemiek	18,3	–	–	–	–	–	
B4. Szakmunkások	29,5	–	–	–	–	–	
B5. Betanított munkások	14,6	–	–	–	–	–	
B6. Segéd munkások	6,7	–	–	–	–	–	
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	99,8	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	100,0	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	0,2	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 023 630	577 167	167 379	

1.3.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2001				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	0,1	–	0,0	1,4	144 380
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,2	2,6	263 016
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	4,0	–	1,0	9,1	932 970
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	13,3	–	4,2	15,1	1 536 330
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	6,2	–	1,7	6,5	658 353
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,9	–	0,5	2,5	258 066
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,3	–	2,3	8,7	882 252
8. Betanított munkát végzők	19,2	–	4,0	15,7	1 597 731
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	15,3	–	3,0	8,0	817 922
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	21,3	0,0	9,9	3,9	396 308
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	4,5	–	6,0	2,5	254 143
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,8	–	0,3	0,2	23 858
13. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	66,8	23,9	2 432 986
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	1,2	–	0,2	3,0	308 720
2. Értelmiségiek	2,4	–	0,7	6,7	679 488
3. Egyéb szellemiek	8,4	–	2,8	13,1	1 331 738
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,1	–	1,5	4,9	495 774
5. Szakmunkások	30,9	–	6,7	20,6	2 096 049
6. Betanított munkások	13,4	–	3,1	10,3	1 046 715
7. Segédmunkások	18,6	–	3,5	8,3	845 169
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,3	–	1,0	2,4	242 378
9. Mezőgazdasági önállók	2,1	–	0,5	2,5	258 634
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	11,1	–	15,2	3,9	402 515
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,3	–	0,6	0,8	86 618
12. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	64,1	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,3	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	1,2	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	4,1	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,4	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	4,1	417 102
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	6,6	673 733
B4. Szakmunkások	–	–	–	10,7	1 089 467
B5. Betanított munkások	–	–	–	5,3	538 620
B6. Segédmunkások	–	–	–	2,4	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	4,1	416 210
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	21,5	2 190 711
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	5,7	577 167
X. Egyéb inaktív	99,8	–	35,9	9,0	919 441
Y. Gyermekek, tanulók	0,2	100,0	64,1	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	243 961	1 719 590	1 066 705	10 198 315	10 198 315

1.3.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011					
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség			
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső			
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi nyugdíjas, járadékos	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	hozzátartozói jogú öregségi nyugdíjas, járadékos
Társadalmi-foglalkozási rétegséma						
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	2,7	0,4	0,1	0,4	0,2	0,0
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	7,1	0,8	5,6	3,9	1,5	0,3
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	16,9	3,6	15,4	15,5	8,4	1,5
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	25,4	9,9	33,7	21,4	18,6	5,7
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,2	1,5	3,3	5,7	6,6	2,0
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,6	0,1	0,2	2,9	2,1	2,8
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	9,7	5,1	2,7	9,7	14,1	1,8
8. Betanított munkát végzők	19,1	10,5	13,3	21,0	25,5	9,5
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	9,3	13,4	7,4	16,1	19,2	12,2
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	53,2	11,5	–	–	0,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,6	4,3	–	–	62,0
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	2,5	3,4	3,7	2,0
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424
Munkajelleg-csoportosítás						
1. Vezetők	5,1	1,5	2,3	5,8	2,9	0,4
2. Értelmiségiek	15,9	4,3	14,6	9,2	3,8	0,8
3. Egyéb szellemiek	19,8	11,8	20,5	19,5	14,3	3,9
4. Önálló iparosok, kereskedők	6,2	3,5	2,5	4,4	5,5	1,6
5. Szakmunkások	27,6	28,0	22,0	21,1	26,4	5,0
6. Betanított munkások	12,7	15,6	11,2	14,6	18,5	6,4
7. Segéd munkások	7,9	19,2	6,6	14,7	17,4	9,6
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,2	6,7	1,7	4,4	5,4	5,3
9. Mezőgazdasági önállók	1,6	0,2	0,2	2,9	2,1	2,8
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	9,2	15,8	–	–	62,3
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	2,5	3,4	3,7	2,0
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424
Normatív-funkcionalista modell						
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,5	–	–	–	–	–
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	3,6	–	–	–	–	–
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	8,7	–	–	–	–	–
B1. Vezetők, menedzserek	3,9	–	–	–	–	–
B2. Szakértők, értelmiségiek	13,7	–	–	–	–	–
B3. Egyéb szellemiek	18,3	–	–	–	–	–
B4. Szakmunkások	27,8	–	–	–	–	–
B5. Betanított munkások	14,3	–	–	–	–	–
B6. Segéd munkások	9,3	–	–	–	–	–
C. Munkanélküliek	–	100,0	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	100,0	–	100,0
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	100,0	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	100,0	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	1 997 778	428 429	94 424

1.3.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011				
	gazdaságilag nem aktív népesség			összesen	
	inaktív kereső	eltartott			
	egyéb inaktív kereső	nappali tagozatos tanuló	egyéb eltartott	%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma					
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	0,0	–	0,0	1,2	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,7	–	0,4	3,9	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	2,7	–	1,5	11,0	1 091 447
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	9,7	–	4,7	17,3	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,7	–	1,3	5,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,8	–	0,2	1,4	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	6,6	–	2,0	7,1	702 477
8. Betanított munkát végzők	15,7	–	4,1	14,6	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	23,6	–	4,4	9,6	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	9,5	–	8,1	4,3	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	24,2	–	2,6	1,5	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,6	–	0,9	1,1	104 458
13. Gyermekek, tanulók	–	100,0	69,8	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás					
1. Vezetők	0,6	–	0,3	3,5	349 525
2. Értelmiségiek	1,8	–	1,1	9,1	902 054
3. Egyéb szellemiek	5,2	–	2,6	13,9	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,3	–	1,1	4,0	397 144
5. Szakmunkások	13,8	–	5,3	19,3	1 914 481
6. Betanított munkások	11,4	–	3,0	10,5	1 043 239
7. Segédmunkások	19,1	–	3,8	8,9	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	7,6	–	1,3	3,1	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	0,8	–	0,2	1,4	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	33,8	–	10,7	3,1	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	2,6	–	0,9	1,1	104 458
12. Gyermekek, tanulók	–	100,0	69,8	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell					
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	–	–	0,2	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	–	–	1,4	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	–	–	3,4	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	–	–	1,6	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	–	–	5,4	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	–	–	7,2	720 130
B4. Szakmunkások	–	–	–	11,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	–	–	5,7	564 134
B6. Segédmunkások	–	–	–	3,7	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	5,7	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	21,1	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	4,3	428 429
X. Egyéb inaktív	100,0	–	30,2	7,1	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	–	100,0	69,8	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	183 249	1 564 952	911 729	9 937 628	9 937 628

1.4.1 A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	2,7	6,4	29,6	61,2	100,0	94 862
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,2	0,3	5,9	93,6	100,0	149 159
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,6	7,0	6,0	43,8	42,5	100,0	411 916
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,6	17,1	26,0	47,5	7,8	100,0	345 844
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	5,4	22,2	34,4	29,1	8,9	100,0	377 974
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	30,0	37,8	19,5	10,1	2,7	100,0	130 075
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	5,2	29,7	50,2	14,3	0,6	100,0	641 398
8. Betanított munkát végzők	9,2	41,5	34,4	13,9	1,0	100,0	946 774
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	23,6	52,8	17,7	5,4	0,4	100,0	273 099
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	8,2	39,9	31,7	16,9	3,4	100,0	208 284
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	46,5	38,2	7,0	6,6	1,7	100,0	32 243
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	30,5	34,2	9,9	16,7	8,7	100,0	7 731
13. Gyermekek, tanulók	70,9	18,4	1,2	9,2	0,3	100,0	1 231 291
Összesen, %	23,9	26,3	21,8	18,5	9,6	100,0	4 850 650
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,7	6,1	4,7	34,2	54,3	100,0	172 739
2. Értelmiségiek	0,1	0,5	0,6	15,7	83,2	100,0	289 637
3. Egyéb szellemiek	0,9	11,3	11,8	56,7	19,3	100,0	415 711
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,7	23,4	40,1	26,5	4,3	100,0	302 595
5. Szakmunkások	4,4	30,1	45,9	18,4	1,2	100,0	1 227 124
6. Betanított munkások	9,5	43,0	32,1	14,1	1,2	100,0	526 198
7. Segédmunkások	22,5	53,9	17,8	5,4	0,4	100,0	289 298
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	21,9	49,6	20,9	6,8	0,9	100,0	140 968
9. Mezőgazdasági önállók	29,4	38,0	19,8	10,1	2,7	100,0	131 373
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	23,7	36,8	15,0	21,2	3,4	100,0	91 387
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	12,5	37,6	24,6	20,3	5,0	100,0	45 174
12. Gyermekek, tanulók	71,6	18,4	1,0	8,8	0,3	100,0	1 218 446
Összesen, %	23,9	26,3	21,8	18,5	9,6	100,0	4 850 650
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	3,8	11,9	38,7	45,5	100,0	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	8,1	28,2	36,1	27,3	100,0	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,9	16,1	38,2	29,8	15,0	100,0	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	1,9	5,2	27,7	65,1	100,0	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,2	0,6	14,0	85,2	100,0	172 948
B3. Egyéb szellemiek	0,1	5,2	14,8	59,7	20,3	100,0	216 670
B4. Szakmunkások	0,3	17,4	57,5	23,3	1,5	100,0	709 963
B5. Betanított munkások	1,6	35,0	44,3	17,6	1,6	100,0	332 083
B6. Segédmunkások	7,0	52,9	30,2	9,2	0,7	100,0	100 884
C. Munkanélküliek	5,0	38,0	39,4	14,6	3,0	100,0	255 894
D. Öregségi nyugdíjasok	25,0	45,6	1,4	16,1	11,9	100,0	784 932
E. Rokkantsági nyugdíjasok	11,0	43,2	27,4	14,2	4,1	100,0	303 646
X. Egyéb inaktívok	9,6	37,6	32,3	17,1	3,4	100,0	284 776
Y. Gyermekek, tanulók	71,6	18,4	1,0	8,8	0,3	100,0	1 218 446
Összesen, %	23,9	26,3	21,8	18,5	9,6	100,0	4 850 650
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650

1.4.1 A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	1,1	7,2	27,6	64,1	100,0	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,1	0,6	0,5	4,5	94,4	100,0	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,1	3,5	7,2	43,2	45,9	100,0	464 796
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,4	8,0	25,0	52,3	14,3	100,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,3	12,5	36,4	36,7	13,1	100,0	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	10,8	29,3	29,8	21,5	8,6	100,0	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,2	18,6	59,9	19,5	0,9	100,0	596 449
8. Betanított munkát végzők	3,5	31,5	42,2	20,7	2,0	100,0	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	9,9	46,0	29,4	13,0	1,6	100,0	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,1	29,9	33,1	25,3	6,6	100,0	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	38,4	42,1	9,6	7,1	2,8	100,0	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	9,2	30,4	16,0	25,6	18,7	100,0	36 218
13. Gyermekek, tanulók	65,2	21,8	0,6	11,4	0,9	100,0	1 126 822
Összesen, %	17,9	20,7	24,7	23,3	13,3	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,2	3,6	8,0	33,6	54,6	100,0	199 349
2. Értelmiségiek	0,0	0,6	0,9	10,4	88,0	100,0	371 177
3. Egyéb szellemiek	0,3	5,7	13,3	60,0	20,7	100,0	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,5	14,2	42,2	34,0	8,1	100,0	237 065
5. Szakmunkások	0,9	17,3	50,7	27,7	3,4	100,0	1 147 015
6. Betanított munkások	3,2	32,7	41,5	20,5	2,1	100,0	493 478
7. Segédmunkások	9,2	46,1	30,1	13,5	1,2	100,0	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	10,7	45,9	30,6	10,4	2,4	100,0	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	10,7	29,6	30,7	21,1	7,9	100,0	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	18,8	36,3	14,0	25,2	5,7	100,0	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	9,2	30,4	16,0	25,6	18,7	100,0	36 218
12. Gyermekek, tanulók	65,2	21,8	0,6	11,4	0,9	100,0	1 126 822
Összesen, %	17,9	20,7	24,7	23,3	13,3	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	1,6	14,2	38,2	45,9	100,0	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,1	3,5	28,6	37,4	30,4	100,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	7,0	33,0	34,4	25,3	100,0	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,7	6,9	27,9	64,5	100,0	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,2	0,8	10,1	88,9	100,0	220 763
B3. Egyéb szellemiek	0,1	1,9	14,9	59,4	23,7	100,0	245 650
B4. Szakmunkások	0,2	7,9	54,4	33,3	4,1	100,0	703 151
B5. Betanított munkások	0,9	23,6	49,5	23,6	2,3	100,0	332 511
B6. Segédmunkások	3,7	38,5	37,3	18,0	2,5	100,0	182 104
C. Munkanélküliek	2,7	27,7	39,2	22,8	7,5	100,0	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	7,2	36,5	17,7	22,0	16,6	100,0	777 696
E. Rókkantsági nyugdíjasok	4,9	29,4	41,8	18,0	5,9	100,0	205 271
X. Egyéb inaktívok	12,5	36,6	27,3	19,4	4,2	100,0	202 775
Y. Gyermekek, tanulók	65,2	21,8	0,6	11,4	0,9	100,0	1 126 822
Összesen, %	17,9	20,7	24,7	23,3	13,3	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479

1.4.2 A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,2	0,6	3,1	12,5	2,0	94 862	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	1,0	30,1	3,1	149 159	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,2	2,3	2,4	20,2	37,8	8,5	411 916	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,5	4,6	8,5	18,3	5,8	7,1	345 844	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,8	6,6	12,3	12,3	7,2	7,8	377 974	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,4	3,9	2,4	1,5	0,8	2,7	130 075	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,9	14,9	30,5	10,3	0,8	13,2	641 398	
8. Betanított munkát végzők	7,5	30,8	30,8	14,7	2,0	19,5	946 774	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,6	11,3	4,6	1,7	0,3	5,6	273 099	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,5	6,5	6,2	3,9	1,5	4,3	208 284	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,3	1,0	0,2	0,2	0,1	0,7	32 243	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	7 731	
13. Gyermekek, tanulók	75,3	17,7	1,4	12,7	0,9	25,4	1 231 291	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650	
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,1	0,8	0,8	6,6	20,2	3,6	172 739	
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,2	5,1	52,0	6,0	289 637	
3. Egyéb szellemiek	0,3	3,7	4,6	26,4	17,3	8,6	415 711	
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,5	5,6	11,5	9,0	2,8	6,2	302 595	
5. Szakmunkások	4,6	28,9	53,4	25,3	3,1	25,3	1 227 124	
6. Betanított munkások	4,3	17,7	16,0	8,3	1,4	10,8	526 198	
7. Segédmunkások	5,6	12,2	4,9	1,7	0,3	6,0	289 298	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,7	5,5	2,8	1,1	0,3	2,9	140 968	
9. Mezőgazdasági önállók	3,3	3,9	2,5	1,5	0,8	2,7	131 373	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,9	2,6	1,3	2,2	0,7	1,9	91 387	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,5	1,3	1,1	1,0	0,5	0,9	45 174	
12. Gyermekek, tanulók	75,2	17,6	1,1	11,9	0,7	25,1	1 218 446	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650	
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,1	0,3	1,1	2,6	0,5	26 411	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,5	2,3	3,4	5,0	1,8	85 434	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,2	3,5	10,1	9,3	9,0	5,8	279 022	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,1	0,4	2,5	11,2	1,6	79 541	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,1	2,7	31,8	3,6	172 948	
B3. Egyéb szellemiek	0,0	0,9	3,0	14,4	9,5	4,5	216 670	
B4. Szakmunkások	0,2	9,7	38,7	18,4	2,3	14,6	709 963	
B5. Betanított munkások	0,5	9,1	13,9	6,5	1,1	6,8	332 083	
B6. Segédmunkások	0,6	4,2	2,9	1,0	0,2	2,1	100 884	
C. Munkanélküliek	1,1	7,6	9,6	4,2	1,6	5,3	255 894	
D. Öregségi nyugdíjasok	16,9	28,0	1,0	14,1	20,2	16,2	784 932	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	2,9	10,3	7,9	4,8	2,7	6,3	303 646	
X. Egyéb inaktívok	2,4	8,4	8,7	5,4	2,1	5,9	284 776	
Y. Gyermekek, tanulók	75,2	17,6	1,1	11,9	0,7	25,1	1 218 446	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650	
Összesen, fő	1 159 572	1 276 263	1 056 085	895 078	463 652	4 850 650	4 850 650	

**1.4.2 A férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás
társadalmi rétegek szerint (folytatás)**

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,1	0,5	2,0	8,2	1,7	80 831
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,1	0,9	31,6	4,5	210 228
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,1	1,7	2,9	18,2	34,0	9,9	464 796
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,2	3,5	9,1	20,2	9,7	9,0	425 200
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,4	3,7	9,0	9,6	6,0	6,1	288 048
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,9	2,2	1,9	1,4	1,0	1,6	73 239
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,8	11,3	30,6	10,5	0,9	12,6	596 449
8. Betanított munkát végzők	3,4	26,2	29,4	15,3	2,6	17,2	811 541
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	4,3	17,2	9,2	4,3	1,0	7,7	365 388
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,3	6,4	5,9	4,8	2,2	4,4	208 547
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,4	1,3	0,3	0,2	0,1	0,7	31 172
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,4	1,1	0,5	0,8	1,1	0,8	36 218
13. Gyermekek, tanulók	86,8	25,2	0,6	11,7	1,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,0	0,7	1,4	6,1	17,3	4,2	199 349
2. Értelmiségiek	0,0	0,2	0,3	3,5	52,0	7,9	371 177
3. Egyéb szellemiek	0,1	2,5	4,8	23,0	13,9	8,9	421 594
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,4	3,4	8,6	7,3	3,1	5,0	237 065
5. Szakmunkások	1,3	20,3	49,9	28,9	6,2	24,3	1 147 015
6. Betanított munkások	1,9	16,5	17,6	9,2	1,6	10,5	493 478
7. Segédmunkások	3,5	15,3	8,4	4,0	0,6	6,9	324 205
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,3	8,7	4,8	1,8	0,7	3,9	184 761
9. Mezőgazdasági önállók	0,9	2,3	2,0	1,4	0,9	1,6	74 548
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	2,3	3,8	1,2	2,3	0,9	2,2	102 247
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,4	1,1	0,5	0,8	1,1	0,8	36 218
12. Gyermekek, tanulók	86,8	25,2	0,6	11,7	1,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,0	0,2	0,6	1,2	0,3	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,3	2,3	3,2	4,6	2,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,1	1,5	6,1	6,7	8,7	4,6	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,1	0,5	2,3	9,4	1,9	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,1	2,0	31,2	4,7	220 763
B3. Egyéb szellemiek	0,0	0,5	3,1	13,3	9,3	5,2	245 650
B4. Szakmunkások	0,2	5,7	32,8	21,3	4,6	14,9	703 151
B5. Betanított munkások	0,4	8,0	14,1	7,1	1,2	7,0	332 511
B6. Segédmunkások	0,8	7,2	5,8	3,0	0,7	3,9	182 104
C. Munkanélküliek	1,0	8,6	10,2	6,3	3,7	6,5	304 364
D. Öregségi nyugdíjasok	6,6	29,0	11,8	15,6	20,5	16,5	777 696
E. Rokkantsági nyugdíjasok	1,2	6,2	7,4	3,4	1,9	4,4	205 271
X. Egyéb inaktívok	3,0	7,6	4,7	3,6	1,4	4,3	202 775
Y. Gyermekek, tanulók	86,8	25,2	0,6	11,7	1,7	23,9	1 126 822
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	846 335	977 552	1 165 596	1 100 654	628 342	4 718 479	4 718 479

1.4.3 A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2001						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,2	4,4	4,1	37,2	54,1	100,0	49 518
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,3	0,1	5,7	93,9	100,0	113 857
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,4	9,2	3,8	39,8	46,7	100,0	521 054
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,7	25,8	15,9	51,3	4,4	100,0	1 190 486
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	11,2	30,2	16,5	35,6	6,5	100,0	280 379
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	57,1	34,7	3,5	4,2	0,6	100,0	127 991
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,0	47,3	26,9	13,3	0,5	100,0	240 854
8. Betanított munkát végzők	19,1	52,8	16,3	11,3	0,6	100,0	650 957
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	30,4	57,0	8,5	3,9	0,1	100,0	544 823
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	10,3	40,7	16,9	27,1	5,1	100,0	188 024
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	64,6	29,8	1,2	3,6	0,8	100,0	221 900
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	41,5	34,3	3,4	15,8	5,0	100,0	16 127
13. Gyermekek, tanulók	68,4	19,3	1,0	10,9	0,4	100,0	1 201 695
Összesen, %	27,1	30,6	9,8	23,7	8,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	1,0	10,9	2,8	46,4	38,9	100,0	135 981
2. Értelmiségiek	0,0	0,3	0,2	21,1	78,4	100,0	389 851
3. Egyéb szellemiek	1,0	20,0	6,2	64,3	8,4	100,0	916 027
4. Önálló iparosok, kereskedők	12,8	32,4	20,9	30,5	3,4	100,0	193 179
5. Szakmunkások	7,3	38,6	27,7	25,1	1,3	100,0	868 925
6. Betanított munkások	16,0	54,4	18,3	10,9	0,4	100,0	520 517
7. Segédmunkások	29,3	57,8	8,7	4,1	0,1	100,0	555 871
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	45,4	44,8	6,1	3,3	0,4	100,0	101 410
9. Mezőgazdasági önállók	56,8	34,8	3,6	4,2	0,6	100,0	127 261
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	50,0	32,4	4,7	10,8	2,1	100,0	311 128
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	20,8	32,6	11,9	27,2	7,5	100,0	41 444
12. Gyermekek, tanulók	69,3	19,3	0,7	10,4	0,3	100,0	1 186 071
Összesen, %	27,1	30,6	9,8	23,7	8,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,2	5,6	7,2	50,0	37,0	100,0	6 870
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,3	9,9	14,6	45,5	29,7	100,0	41 553
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,8	17,4	20,5	43,5	17,8	100,0	140 368
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	2,7	2,5	41,0	53,8	100,0	63 674
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,1	14,8	84,9	100,0	244 154
B3. Egyéb szellemiek	0,1	8,6	7,8	73,1	10,4	100,0	457 063
B4. Szakmunkások	0,4	25,3	36,9	35,5	2,0	100,0	379 504
B5. Betanított munkások	1,6	49,0	30,7	18,0	0,8	100,0	206 537
B6. Segédmunkások	3,9	65,7	20,9	9,1	0,3	100,0	147 590
C. Munkanélküliek	4,6	37,3	23,0	30,2	4,9	100,0	160 316
D. Öregségi nyugdíjasok	35,7	43,9	0,7	15,2	4,5	100,0	1 405 779
E. Rokkantsági nyugdíjasok	13,0	52,5	11,2	20,2	3,2	100,0	273 521
X. Egyéb inaktívok	11,0	34,9	20,8	25,6	7,6	100,0	634 665
Y. Gyermekek, tanulók	69,3	19,3	0,7	10,4	0,3	100,0	1 186 071
Összesen, %	27,1	30,6	9,8	23,7	8,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665

1.4.3 A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	1,2	5,1	24,8	68,9	100,0	39 500	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,3	0,1	3,3	96,3	100,0	177 060	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,3	5,3	4,8	31,0	58,6	100,0	626 651	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,0	14,6	16,7	55,8	11,9	100,0	1 289 043	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	4,3	19,4	19,6	45,0	11,7	100,0	213 310	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	31,8	41,5	9,9	13,3	3,5	100,0	63 937	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	6,7	40,2	35,3	16,5	1,3	100,0	106 028	
8. Betanított munkát végzők	9,5	46,1	23,1	18,9	2,5	100,0	638 498	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	16,1	56,0	17,1	9,8	1,0	100,0	593 520	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,8	32,7	19,9	31,7	10,0	100,0	214 186	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	47,9	42,8	3,3	4,5	1,5	100,0	114 795	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	18,3	46,8	8,2	19,5	7,1	100,0	68 240	
13. Gyermekek, tanulók	64,1	21,6	0,5	12,5	1,3	100,0	1 074 381	
Összesen, %	18,7	25,7	12,3	27,8	15,5	100,0	5 219 149	
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,4	8,0	6,3	38,0	47,2	100,0	150 176	
2. Értelmiségiek	0,0	0,9	0,4	10,8	87,9	100,0	530 877	
3. Egyéb szellemiek	0,7	11,6	6,0	63,9	17,8	100,0	964 174	
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,2	22,1	24,7	40,4	7,6	100,0	160 079	
5. Szakmunkások	2,2	20,9	31,5	39,6	5,7	100,0	767 466	
6. Betanított munkások	7,8	47,5	25,8	17,6	1,3	100,0	549 761	
7. Segédmunkások	14,8	56,7	17,9	9,9	0,7	100,0	559 838	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	25,7	50,7	12,2	8,7	2,7	100,0	123 231	
9. Mezőgazdasági önállók	31,8	41,7	9,9	13,2	3,4	100,0	64 035	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	31,0	41,3	6,9	15,9	4,9	100,0	206 891	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	18,3	46,8	8,2	19,5	7,1	100,0	68 240	
12. Gyermekek, tanulók	64,1	21,6	0,5	12,5	1,3	100,0	1 074 381	
Összesen, %	18,7	25,7	12,3	27,8	15,5	100,0	5 219 149	
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	2,5	10,2	43,2	44,0	100,0	3 782	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	4,6	16,1	43,6	35,5	100,0	48 114	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	8,0	19,1	43,4	29,2	100,0	125 723	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,8	6,3	27,9	65,0	100,0	63 276	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,3	7,3	92,3	100,0	318 478	
B3. Egyéb szellemiek	0,1	2,2	6,4	66,5	24,8	100,0	474 480	
B4. Szakmunkások	0,1	7,4	34,8	49,7	8,0	100,0	391 349	
B5. Betanított munkások	0,9	31,5	38,0	27,3	2,3	100,0	231 623	
B6. Segédmunkások	2,6	43,1	32,5	19,3	2,5	100,0	184 347	
C. Munkanélküliek	2,9	26,4	24,3	33,7	12,7	100,0	264 133	
D. Öregségi nyugdíjasok	16,4	45,1	6,1	23,3	9,2	100,0	1 314 506	
E. Rókkantsági nyugdíjasok	6,7	43,1	19,3	25,3	5,7	100,0	223 158	
X. Egyéb inaktívok	8,4	29,2	19,0	27,4	16,1	100,0	501 799	
Y. Gyermekek, tanulók	64,1	21,6	0,5	12,5	1,3	100,0	1 074 381	
Összesen, %	18,7	25,7	12,3	27,8	15,5	100,0	5 219 149	
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149	

**1.4.4 A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás
társadalmi rétegek szerint**

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	0,0	0,1	0,4	1,5	5,7	0,9	49 518	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,5	22,7	2,1	113 857	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,1	2,9	3,8	16,4	51,7	9,7	521 054	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,2	18,8	36,0	48,2	11,0	22,3	1 190 486	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,2	5,2	8,8	7,9	3,9	5,2	280 379	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	5,0	2,7	0,9	0,4	0,2	2,4	127 991	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,0	7,0	12,3	2,5	0,3	4,5	240 854	
8. Betanított munkát végzők	8,6	21,0	20,1	5,8	0,8	12,2	650 957	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	11,4	19,0	8,8	1,7	0,1	10,2	544 823	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,3	4,7	6,1	4,0	2,0	3,5	188 024	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	9,9	4,0	0,5	0,6	0,4	4,1	221 900	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,5	0,3	0,1	0,2	0,2	0,3	16 127	
13. Gyermek, tanulók	56,7	14,2	2,2	10,4	1,0	22,5	1 201 695	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,1	0,9	0,7	5,0	11,2	2,5	135 981	
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,1	6,5	65,0	7,3	389 851	
3. Egyéb szellemiek	0,6	11,2	10,9	46,5	16,4	17,1	916 027	
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,7	3,8	7,7	4,6	1,4	3,6	193 179	
5. Szakmunkások	4,4	20,5	45,8	17,2	2,3	16,2	868 925	
6. Betanított munkások	5,8	17,3	18,1	4,5	0,5	9,7	520 517	
7. Segédmunkások	11,2	19,6	9,2	1,8	0,2	10,4	555 871	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,2	2,8	1,2	0,3	0,1	1,9	101 410	
9. Mezőgazdasági önállók	5,0	2,7	0,9	0,4	0,2	2,4	127 261	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	10,7	6,2	2,8	2,6	1,4	5,8	311 128	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,6	0,8	0,9	0,9	0,7	0,8	41 444	
12. Gyermek, tanulók	56,7	14,0	1,7	9,7	0,8	22,2	1 186 071	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,0	0,1	0,3	0,5	0,1	6 870	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,3	1,2	1,5	2,6	0,8	41 553	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,1	1,5	5,5	4,8	5,3	2,6	140 368	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,1	0,3	2,1	7,3	1,2	63 674	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,1	2,8	44,1	4,6	244 154	
B3. Egyéb szellemiek	0,0	2,4	6,8	26,4	10,1	8,5	457 063	
B4. Szakmunkások	0,1	5,9	26,6	10,6	1,6	7,1	379 504	
B5. Betanított munkások	0,2	6,2	12,1	2,9	0,3	3,9	206 537	
B6. Segédmunkások	0,4	5,9	5,9	1,1	0,1	2,8	147 590	
C. Munkanélküliek	0,5	3,7	7,0	3,8	1,7	3,0	160 316	
D. Öregségi nyugdíjasok	34,7	37,7	1,8	16,9	13,3	26,3	1 405 779	
E. Rókkantsági nyugdíjasok	2,5	8,8	5,8	4,4	1,9	5,1	273 521	
X. Egyéb inaktívok	4,8	13,6	25,1	12,8	10,3	11,9	634 665	
Y. Gyermek, tanulók	56,7	14,0	1,7	9,7	0,8	22,2	1 186 071	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665	
Összesen, fő	1 449 027	1 635 106	525 230	1 267 918	470 384	5 347 665	5 347 665	

**1.4.4 A nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás
társadalmi rétegek szerint (folytatás)**

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,0	0,3	0,7	3,4	0,8	39 500
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,4	21,0	3,4	177 060
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,2	2,5	4,7	13,4	45,3	12,0	626 651
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,3	14,0	33,7	49,6	18,9	24,7	1 289 043
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,9	3,1	6,5	6,6	3,1	4,1	213 310
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,1	2,0	1,0	0,6	0,3	1,2	63 937
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,7	3,2	5,9	1,2	0,2	2,0	106 028
8. Betanított munkát végzők	6,2	21,9	23,0	8,3	1,9	12,2	638 498
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	9,8	24,8	15,8	4,0	0,7	11,4	593 520
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,3	5,2	6,7	4,7	2,6	4,1	214 186
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	5,6	3,7	0,6	0,4	0,2	2,2	114 795
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,3	2,4	0,9	0,9	0,6	1,3	68 240
13. Gyermekek, tanulók	70,5	17,3	0,8	9,3	1,8	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,1	0,9	1,5	3,9	8,7	2,9	150 176
2. Értelmiségiek	0,0	0,4	0,3	3,9	57,5	10,2	530 877
3. Egyéb szellemiek	0,7	8,3	9,0	42,5	21,2	18,5	964 174
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,9	2,6	6,2	4,5	1,5	3,1	160 079
5. Szakmunkások	1,7	12,0	37,8	21,0	5,4	14,7	767 466
6. Betanított munkások	4,4	19,5	22,2	6,7	0,9	10,5	549 761
7. Segédmunkások	8,5	23,7	15,7	3,8	0,5	10,7	559 838
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,2	4,7	2,4	0,7	0,4	2,4	123 231
9. Mezőgazdasági önállók	2,1	2,0	1,0	0,6	0,3	1,2	64 035
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,6	6,4	2,2	2,3	1,3	4,0	206 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	1,3	2,4	0,9	0,9	0,6	1,3	68 240
12. Gyermekek, tanulók	70,5	17,3	0,8	9,3	1,8	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,2	1,2	1,4	2,1	0,9	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,0	0,7	3,8	3,8	4,5	2,4	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,0	0,6	1,2	5,1	1,2	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,2	1,6	36,2	6,1	318 478
B3. Egyéb szellemiek	0,0	0,8	4,8	21,7	14,5	9,1	474 480
B4. Szakmunkások	0,0	2,2	21,3	13,4	3,8	7,5	391 349
B5. Betanított munkások	0,2	5,4	13,8	4,4	0,7	4,4	231 623
B6. Segédmunkások	0,5	5,9	9,4	2,4	0,6	3,5	184 347
C. Munkanélküliek	0,8	5,2	10,0	6,1	4,1	5,1	264 133
D. Öregségi nyugdíjasok	22,1	44,2	12,5	21,1	14,9	25,2	1 314 506
E. Rokkantsági nyugdíjasok	1,5	7,2	6,7	3,9	1,6	4,3	223 158
X. Egyéb inaktívok	4,3	10,9	14,9	9,5	10,0	9,6	501 799
Y. Gyermekek, tanulók	70,5	17,3	0,8	9,3	1,8	20,6	1 074 381
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	976 031	1 341 767	639 455	1 450 622	811 274	5 219 149	5 219 149

1.4.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2001						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	3,3	5,6	32,2	58,8	100,0	144 380
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,3	0,2	5,8	93,7	100,0	263 016
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,5	8,3	4,8	41,6	44,9	100,0	932 970
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,5	23,8	18,2	50,4	5,1	100,0	1 536 330
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	7,9	25,6	26,8	31,9	7,9	100,0	658 353
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	43,4	36,3	11,6	7,1	1,6	100,0	258 066
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	7,1	34,5	43,9	14,0	0,6	100,0	882 252
8. Betanított munkát végzők	13,2	46,1	27,0	12,8	0,8	100,0	1 597 731
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	28,1	55,6	11,6	4,4	0,2	100,0	817 922
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	9,2	40,3	24,7	21,7	4,2	100,0	396 308
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	62,3	30,8	2,0	4,0	0,9	100,0	254 143
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	37,9	34,3	5,5	16,1	6,2	100,0	23 858
13. Gyermekek, tanulók	69,7	18,8	1,1	10,1	0,4	100,0	2 432 986
Összesen, %	25,6	28,5	15,5	21,2	9,2	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,8	8,2	3,9	39,6	47,5	100,0	308 720
2. Értelmiségiek	0,0	0,3	0,3	18,8	80,5	100,0	679 488
3. Egyéb szellemiek	1,0	17,3	8,0	62,0	11,8	100,0	1 331 738
4. Önálló iparosok, kereskedők	8,4	26,9	32,6	28,1	4,0	100,0	495 774
5. Szakmunkások	5,6	33,6	38,4	21,2	1,2	100,0	2 096 049
6. Betanított munkások	12,7	48,7	25,2	12,5	0,8	100,0	1 046 715
7. Segédmunkások	27,0	56,5	11,8	4,5	0,2	100,0	845 169
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	31,7	47,6	14,7	5,3	0,7	100,0	242 378
9. Mezőgazdasági önállók	42,9	36,5	11,8	7,2	1,6	100,0	258 634
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	44,0	33,4	7,0	13,2	2,4	100,0	402 515
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	16,5	35,2	18,5	23,6	6,2	100,0	86 618
12. Gyermekek, tanulók	70,4	18,8	0,9	9,6	0,3	100,0	2 404 517
Összesen, %	25,6	28,5	15,5	21,2	9,2	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	4,2	11,0	41,0	43,7	100,0	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,3	8,7	23,7	39,2	28,1	100,0	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,8	16,5	32,3	34,4	15,9	100,0	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	2,3	4,0	33,6	60,0	100,0	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,3	14,5	85,0	100,0	417 102
B3. Egyéb szellemiek	0,1	7,5	10,1	68,8	13,6	100,0	673 733
B4. Szakmunkások	0,4	20,1	50,3	27,5	1,7	100,0	1 089 467
B5. Betanított munkások	1,6	40,3	39,1	17,7	1,3	100,0	538 620
B6. Segédmunkások	5,2	60,5	24,7	9,2	0,5	100,0	248 474
C. Munkanélküliek	4,9	37,7	33,1	20,6	3,7	100,0	416 210
D. Öregségi nyugdíjasok	31,9	44,5	0,9	15,5	7,1	100,0	2 190 711
E. Rokkantsági nyugdíjasok	12,0	47,6	19,7	17,0	3,7	100,0	577 167
X. Egyéb inaktívok	10,6	35,8	24,4	23,0	6,3	100,0	919 441
Y. Gyermekek, tanulók	70,4	18,8	0,9	9,6	0,3	100,0	2 404 517
Összesen, %	25,6	28,5	15,5	21,2	9,2	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315

1.4.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	1,1	6,5	26,6	65,7	100,0	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,5	0,3	3,9	95,3	100,0	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,3	4,5	5,8	36,2	53,2	100,0	1 091 447
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,9	13,0	18,8	54,9	12,5	100,0	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,6	15,4	29,2	40,2	12,5	100,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	20,6	35,0	20,5	17,7	6,2	100,0	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,0	21,9	56,1	19,0	1,0	100,0	702 477
8. Betanított munkát végzők	6,1	37,9	33,8	19,9	2,2	100,0	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	13,8	52,2	21,8	11,0	1,3	100,0	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,4	31,3	26,4	28,5	8,3	100,0	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	45,9	42,6	4,7	5,0	1,8	100,0	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	15,1	41,1	10,9	21,6	11,2	100,0	104 458
13. Gyermekek, tanulók	64,6	21,7	0,6	11,9	1,1	100,0	2 201 203
Összesen, %	18,3	23,3	18,2	25,7	14,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,3	5,5	7,3	35,5	51,4	100,0	349 525
2. Értelmiségiek	0,0	0,8	0,6	10,6	87,9	100,0	902 054
3. Egyéb szellemiek	0,6	9,8	8,2	62,7	18,7	100,0	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,0	17,4	35,1	36,6	7,9	100,0	397 144
5. Szakmunkások	1,4	18,8	43,0	32,5	4,3	100,0	1 914 481
6. Betanított munkások	5,7	40,5	33,2	19,0	1,7	100,0	1 043 239
7. Segédmunkások	12,7	52,8	22,4	11,2	0,9	100,0	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	16,7	47,9	23,2	9,7	2,5	100,0	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	20,4	35,2	21,1	17,5	5,8	100,0	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	27,0	39,6	9,3	19,0	5,2	100,0	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	15,1	41,1	10,9	21,6	11,2	100,0	104 458
12. Gyermekek, tanulók	64,6	21,7	0,6	11,9	1,1	100,0	2 201 203
Összesen, %	18,3	23,3	18,2	25,7	14,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	1,8	13,4	39,1	45,5	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	3,9	24,4	39,5	32,1	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	7,4	27,9	37,7	26,7	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,7	6,7	27,9	64,7	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,5	8,5	90,9	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	0,1	2,1	9,3	64,1	24,4	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	0,2	7,8	47,4	39,2	5,5	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	0,9	26,8	44,8	25,1	2,3	100,0	564 134
B6. Segédmunkások	3,1	40,9	34,9	18,7	2,5	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	2,8	27,1	32,3	27,9	9,9	100,0	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	13,0	41,9	10,4	22,8	11,9	100,0	2 092 202
E. Rókkantsági nyugdíjasok	5,8	36,5	30,1	21,8	5,8	100,0	428 429
X. Egyéb inaktívok	9,5	31,3	21,4	25,1	12,7	100,0	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	64,6	21,7	0,6	11,9	1,1	100,0	2 201 203
Összesen, %	18,3	23,3	18,2	25,7	14,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628

1.4.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,2	0,5	2,1	9,1	1,4	144 380
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,7	26,4	2,6	263 016
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,2	2,6	2,8	17,9	44,8	9,1	932 970
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	1,5	12,6	17,6	35,8	8,4	15,1	1 536 330
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,0	5,8	11,2	9,7	5,5	6,5	658 353
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	4,3	3,2	1,9	0,9	0,5	2,5	258 066
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	2,4	10,4	24,5	5,7	0,5	8,7	882 252
8. Betanított munkát végzők	8,1	25,3	27,3	9,5	1,4	15,7	1 597 731
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,8	15,6	6,0	1,7	0,2	8,0	817 922
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,4	5,5	6,2	4,0	1,8	3,9	396 308
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,1	2,7	0,3	0,5	0,3	2,5	254 143
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	23 858
13. Gyermekek, tanulók	65,0	15,7	1,6	11,3	1,0	23,9	2 432 986
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,1	0,9	0,8	5,6	15,7	3,0	308 720
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,1	5,9	58,5	6,7	679 488
3. Egyéb szellemiek	0,5	7,9	6,7	38,1	16,8	13,1	1 331 738
4. Önálló iparosok, kereskedők	1,6	4,6	10,2	6,4	2,1	4,9	495 774
5. Szakmunkások	4,5	24,2	50,9	20,6	2,7	20,6	2 096 049
6. Betanított munkások	5,1	17,5	16,7	6,1	0,9	10,3	1 046 715
7. Segédmunkások	8,7	16,4	6,3	1,8	0,2	8,3	845 169
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,9	4,0	2,2	0,6	0,2	2,4	242 378
9. Mezőgazdasági önállók	4,3	3,2	1,9	0,9	0,5	2,5	258 634
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,8	4,6	1,8	2,4	1,0	3,9	402 515
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,5	1,0	1,0	0,9	0,6	0,8	86 618
12. Gyermekek, tanulók	64,9	15,6	1,3	10,6	0,7	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,0	0,2	0,6	1,6	0,3	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,4	1,9	2,3	3,8	1,2	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,1	2,4	8,6	6,7	7,2	4,1	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,1	0,4	2,2	9,2	1,4	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,1	2,8	38,0	4,1	417 102
B3. Egyéb szellemiek	0,0	1,7	4,3	21,4	9,8	6,6	673 733
B4. Szakmunkások	0,1	7,5	34,7	13,9	1,9	10,7	1 089 467
B5. Betanított munkások	0,3	7,5	13,3	4,4	0,7	5,3	538 620
B6. Segédmunkások	0,5	5,2	3,9	1,1	0,1	2,4	248 474
C. Munkanélküliek	0,8	5,4	8,7	4,0	1,7	4,1	416 210
D. Öregségi nyugdíjasok	26,8	33,5	1,3	15,7	16,7	21,5	2 190 711
E. Rókkantsági nyugdíjasok	2,6	9,4	7,2	4,5	2,3	5,7	577 167
X. Egyéb inaktívok	3,7	11,3	14,2	9,8	6,2	9,0	919 441
Y. Gyermekek, tanulók	64,9	15,6	1,3	10,6	0,7	23,6	2 404 517
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	2 608 599	2 911 369	1 581 315	2 162 996	934 036	10 198 315	10 198 315

1.4.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,1	0,4	1,3	5,5	1,2	120 331
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,1	0,6	25,6	3,9	387 288
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,2	2,1	3,5	15,5	40,3	11,0	1 091 447
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,8	9,6	17,8	36,9	14,9	17,3	1 714 243
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,7	3,3	8,1	7,9	4,4	5,0	501 358
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,5	2,1	1,6	1,0	0,6	1,4	137 176
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,8	6,6	21,9	5,2	0,5	7,1	702 477
8. Betanított munkát végzők	4,9	23,7	27,1	11,3	2,2	14,6	1 450 039
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	7,2	21,6	11,6	4,1	0,8	9,6	958 908
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	1,3	5,7	6,2	4,7	2,4	4,3	422 733
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	3,7	2,7	0,4	0,3	0,2	1,5	145 967
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,9	1,9	0,6	0,9	0,8	1,1	104 458
13. Gyermekek, tanulók	78,1	20,6	0,7	10,3	1,7	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,1	0,8	1,4	4,9	12,5	3,5	349 525
2. Értelmiségiek	0,0	0,3	0,3	3,8	55,1	9,1	902 054
3. Egyéb szellemiek	0,4	5,9	6,3	34,1	18,0	13,9	1 385 768
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,7	3,0	7,7	5,7	2,2	4,0	397 144
5. Szakmunkások	1,5	15,5	45,6	24,4	5,7	19,3	1 914 481
6. Betanított munkások	3,2	18,2	19,2	7,8	1,2	10,5	1 043 239
7. Segédmunkások	6,2	20,1	11,0	3,9	0,5	8,9	884 043
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,8	6,4	4,0	1,2	0,5	3,1	307 992
9. Mezőgazdasági önállók	1,6	2,1	1,6	0,9	0,6	1,4	138 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	4,6	5,3	1,6	2,3	1,1	3,1	309 138
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	0,9	1,9	0,6	0,9	0,8	1,1	104 458
12. Gyermekek, tanulók	78,1	20,6	0,7	10,3	1,7	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,0	0,0	0,1	0,3	0,6	0,2	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,0	0,2	1,9	2,2	3,2	1,4	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,1	1,1	5,3	5,0	6,3	3,4	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,0	0,6	1,7	7,0	1,6	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,0	0,1	1,8	34,0	5,4	539 241
B3. Egyéb szellemiek	0,0	0,7	3,7	18,1	12,2	7,2	720 130
B4. Szakmunkások	0,1	3,7	28,7	16,8	4,2	11,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	0,3	6,5	14,0	5,6	0,9	5,7	564 134
B6. Segédmunkások	0,6	6,5	7,1	2,7	0,6	3,7	366 451
C. Munkanélküliek	0,9	6,6	10,2	6,2	3,9	5,7	568 497
D. Öregségi nyugdíjasok	14,9	37,8	12,1	18,7	17,3	21,1	2 092 202
E. Rokkantsági nyugdíjasok	1,4	6,7	7,1	3,7	1,7	4,3	428 429
X. Egyéb inaktívok	3,7	9,5	8,3	6,9	6,2	7,1	704 574
Y. Gyermekek, tanulók	78,1	20,6	0,7	10,3	1,7	22,2	2 201 203
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 822 366	2 319 319	1 805 051	2 551 276	1 439 616	9 937 628	9 937 628

**A teljes népesség az eltartottak besorolását alkalmazó
társadalmi-foglalkozási rétegséma alapján**

1.5.1 A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	2,8	1,6	2,2	222 542	2,5	1,4	1,9	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,2	3,1	3,6	369 869	5,9	4,6	5,2	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	11,4	12,2	11,8	1 205 446	12,8	14,5	13,7	1 358 458
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	10,5	25,3	18,3	1 864 144	12,5	27,7	20,5	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	10,6	7,7	9,1	925 564	8,0	5,7	6,8	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,2	2,9	3,1	311 338	1,9	1,5	1,7	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	16,5	7,4	11,8	1 198 381	15,5	4,5	9,7	967 833
8. Betanított munkát végzők	25,1	17,1	20,9	2 133 960	21,8	16,2	18,9	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	7,5	11,8	9,8	995 016	10,3	13,6	12,1	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,4	4,5	5,0	506 448	5,6	5,1	5,3	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,1	4,7	3,0	307 238	1,8	3,8	2,8	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,6	1,5	1,6	158 369	1,4	1,3	1,3	134 098
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	10 198 315	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628

1.5.2 A teljes népesség társadalmi rétegek és nemek szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás nemek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	60,7	39,3	100,0	222 542	61,6	38,4	100,0	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	55,1	44,9	100,0	369 869	53,6	46,4	100,0	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	45,7	54,3	100,0	1 205 446	44,3	55,7	100,0	1 358 458
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	27,4	72,6	100,0	1 864 144	28,9	71,1	100,0	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	55,5	44,5	100,0	925 564	55,9	44,1	100,0	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	50,5	49,5	100,0	311 338	53,0	47,0	100,0	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	67,0	33,0	100,0	1 198 381	75,7	24,3	100,0	967 833
8. Betanított munkát végzők	57,1	42,9	100,0	2 133 960	54,9	45,1	100,0	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	36,4	63,6	100,0	995 016	40,7	59,3	100,0	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	52,1	47,9	100,0	506 448	49,8	50,2	100,0	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	17,7	82,3	100,0	307 238	29,6	70,4	100,0	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	47,9	52,1	100,0	158 369	50,2	49,8	100,0	134 098
Összesen, %	47,6	52,4	100,0	10 198 315	47,5	52,5	100,0	9 937 628
Összesen, fő	4 850 650	5 347 665	10 198 315	10 198 315	4 718 479	5 219 149	9 937 628	9 937 628

1.6.1 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	18,5	16,7	23,0	32,0	7,6	2,2	100,0	135 031
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	17,5	19,4	20,4	22,7	15,2	4,8	100,0	203 758
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	17,0	20,7	18,8	21,8	16,4	5,3	100,0	550 666
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	23,9	30,6	19,0	14,4	8,5	3,6	100,0	511 454
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	19,0	17,7	25,3	24,7	9,8	3,4	100,0	513 830
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,7	10,5	17,0	22,3	23,9	13,6	100,0	157 206
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	15,1	22,2	22,3	23,5	13,2	3,8	100,0	802 661
8. Betanított munkát végzők	17,3	22,4	21,3	20,9	14,1	4,1	100,0	1 219 295
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	19,4	20,4	19,2	20,8	14,3	5,8	100,0	362 531
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	17,8	45,2	19,9	15,9	1,1	0,2	100,0	264 027
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	17,3	22,3	28,5	16,8	10,7	4,5	100,0	54 305
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	19,7	79,3	0,7	0,1	0,1	0,1	100,0	75 886
Összesen, %	17,9	23,8	20,8	20,9	12,4	4,2	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	20,9	12,6	29,4	25,9	9,2	2,0	100,0	116 014
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	17,3	15,8	26,0	17,5	16,6	6,8	100,0	278 948
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	15,7	17,4	25,7	16,5	17,5	7,2	100,0	601 847
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	19,0	25,0	29,0	14,3	9,4	3,3	100,0	588 564
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	15,7	12,1	24,5	25,9	17,8	3,9	100,0	378 521
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,0	10,8	18,3	25,9	20,9	12,1	100,0	89 628
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,7	15,5	24,2	24,6	17,9	5,2	100,0	732 792
8. Betanított munkát végzők	14,5	17,3	24,2	23,3	15,3	5,4	100,0	1 029 323
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	18,4	20,8	22,3	21,6	12,3	4,6	100,0	488 174
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	15,7	41,5	21,5	19,7	1,5	0,0	100,0	264 131
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	14,4	6,3	28,0	17,3	25,6	8,4	100,0	83 249
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	12,8	86,2	1,0	–	–	–	100,0	67 288
Összesen, %	15,8	19,7	24,5	20,7	14,4	4,9	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479

1.6.2 A férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	2,9	2,0	3,1	4,3	1,7	1,4	2,8	135 031
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,1	3,4	4,1	4,6	5,1	4,8	4,2	203 758
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	10,8	9,8	10,3	11,8	15,0	14,3	11,4	550 666
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,1	13,5	9,6	7,3	7,2	9,0	10,5	511 454
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	11,3	7,9	12,9	12,5	8,4	8,5	10,6	513 830
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,3	1,4	2,7	3,5	6,2	10,5	3,2	157 206
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	14,0	15,4	17,8	18,6	17,6	14,9	16,5	802 661
8. Betanított munkát végzők	24,3	23,6	25,8	25,1	28,5	24,8	25,1	1 219 295
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,1	6,4	6,9	7,4	8,7	10,3	7,5	362 531
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,4	10,3	5,2	4,1	0,5	0,2	5,4	264 027
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,1	1,0	1,5	0,9	1,0	1,2	1,1	54 305
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,7	5,2	0,1	0,0	0,0	0,0	1,6	75 886
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	867 382	1 156 316	1 007 391	1 014 876	600 799	203 886	4 850 650	4 850 650

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	3,3	1,6	2,9	3,1	1,6	1,0	2,5	116 014
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	6,5	4,7	6,3	5,0	6,8	8,1	5,9	278 948
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	12,7	11,2	13,4	10,2	15,6	18,6	12,8	601 847
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	15,1	15,8	14,7	8,6	8,2	8,3	12,5	588 564
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,0	4,9	8,0	10,1	10,0	6,3	8,0	378 521
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,4	1,0	1,4	2,4	2,8	4,7	1,9	89 628
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,5	12,2	15,3	18,4	19,3	16,2	15,5	732 792
8. Betanított munkát végzők	20,1	19,1	21,5	24,6	23,2	24,1	21,8	1 029 323
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	12,1	10,9	9,4	10,8	8,8	9,7	10,3	488 174
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,6	11,8	4,9	5,3	0,6	0,0	5,6	264 131
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,6	0,6	2,0	1,5	3,1	3,0	1,8	83 249
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,2	6,2	0,1	–	–	–	1,4	67 288
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	743 245	931 352	1 156 449	976 437	678 254	232 742	4 718 479	4 718 479

1.6.3 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	26,9	20,8	18,4	27,1	5,6	1,2	100,0	87 511
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	20,4	22,1	23,0	23,0	9,4	2,1	100,0	166 111
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	13,6	20,0	25,0	24,5	13,2	3,6	100,0	654 780
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	8,7	24,2	24,0	24,3	13,8	4,9	100,0	1 352 690
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	22,5	17,9	19,2	21,7	13,3	5,4	100,0	411 734
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,1	6,2	6,3	13,8	33,6	27,9	100,0	154 132
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	28,9	21,6	14,6	15,6	13,8	5,5	100,0	395 720
8. Betanított munkát végzők	22,0	18,4	16,7	18,9	17,3	6,8	100,0	914 665
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	10,8	9,0	15,6	26,8	26,8	11,1	100,0	632 485
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	18,6	50,5	16,4	12,8	1,4	0,3	100,0	242 421
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	3,7	4,3	11,7	10,5	30,5	39,4	100,0	252 933
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	16,2	82,6	0,7	0,2	0,1	0,1	100,0	82 483
Összesen, %	15,5	20,7	18,9	21,0	16,1	7,8	100,0	5 347 665
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	31,6	16,5	21,0	25,0	5,0	0,8	100,0	72 462
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	18,8	17,4	27,9	18,0	14,0	3,9	100,0	241 916
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	11,8	14,7	27,1	21,7	17,9	6,7	100,0	756 611
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	7,4	16,5	28,4	22,1	18,4	7,1	100,0	1 446 713
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	18,8	13,8	19,0	21,8	19,1	7,5	100,0	298 807
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,6	8,4	8,6	15,7	22,3	32,2	100,0	79 501
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	37,4	19,9	11,0	11,7	12,5	7,6	100,0	235 041
8. Betanított munkát végzők	16,7	15,8	17,9	20,6	18,2	10,7	100,0	846 012
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	12,0	9,9	14,8	23,7	24,5	15,0	100,0	710 149
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	14,7	46,5	20,5	17,1	1,2	0,0	100,0	266 760
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	5,9	3,3	19,7	12,1	23,8	35,3	100,0	198 367
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	11,7	87,6	0,7	–	–	–	100,0	66 810
Összesen, %	13,5	17,1	21,8	20,4	17,7	9,5	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149

1.6.4 A nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	2,8	1,6	1,6	2,1	0,6	0,2	1,6	87 511
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,1	3,3	3,8	3,4	1,8	0,8	3,1	166 111
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	10,8	11,8	16,2	14,3	10,0	5,7	12,2	654 780
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,3	29,5	32,2	29,3	21,6	16,1	25,3	1 352 690
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	11,2	6,6	7,8	7,9	6,4	5,3	7,7	411 734
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,3	0,9	1,0	1,9	6,0	10,4	2,9	154 132
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	13,8	7,7	5,7	5,5	6,3	5,3	7,4	395 720
8. Betanított munkát végzők	24,3	15,2	15,1	15,4	18,3	15,0	17,1	914 665
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,2	5,2	9,7	15,1	19,6	16,9	11,8	632 485
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,5	11,0	3,9	2,8	0,4	0,2	4,5	242 421
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,1	1,0	2,9	2,4	8,9	24,0	4,7	252 933
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,6	6,1	0,1	0,0	0,0	0,0	1,5	82 483
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665
Összesen, fő	827 554	1 108 586	1 010 784	1 123 867	862 154	414 720	5 347 665	5 347 665

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	3,2	1,3	1,3	1,7	0,4	0,1	1,4	72 462
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	6,5	4,7	5,9	4,1	3,7	1,9	4,6	241 916
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	12,6	12,5	18,0	15,5	14,7	10,2	14,5	756 611
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	15,2	26,7	36,1	30,1	28,9	20,8	27,7	1 446 713
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,0	4,6	5,0	6,1	6,2	4,5	5,7	298 807
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,4	0,8	0,6	1,2	1,9	5,2	1,5	79 501
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,5	5,2	2,3	2,6	3,2	3,6	4,5	235 041
8. Betanított munkát végzők	20,1	15,0	13,3	16,4	16,7	18,2	16,2	846 012
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	12,1	7,9	9,2	15,8	18,9	21,4	13,6	710 149
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,6	13,9	4,8	4,3	0,3	0,0	5,1	266 760
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,7	0,7	3,4	2,3	5,1	14,1	3,8	198 367
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,1	6,6	0,0	–	–	–	1,3	66 810
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	704 414	891 718	1 138 985	1 063 917	922 552	497 563	5 219 149	5 219 149

1.6.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	21,8	18,3	21,2	30,1	6,8	1,8	100,0	222 542
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	18,8	20,6	21,6	22,9	12,6	3,6	100,0	369 869
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	15,2	20,3	22,2	23,3	14,7	4,4	100,0	1 205 446
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	12,9	26,0	22,7	21,6	12,3	4,6	100,0	1 864 144
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	20,6	17,8	22,6	23,4	11,4	4,3	100,0	925 564
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,4	8,4	11,7	18,1	28,7	20,7	100,0	311 338
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	19,7	22,0	19,7	20,9	13,4	4,4	100,0	1 198 381
8. Betanított munkát végzők	19,3	20,7	19,3	20,0	15,4	5,3	100,0	2 133 960
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	13,9	13,2	16,9	24,6	22,3	9,1	100,0	995 016
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	18,2	47,8	18,2	14,4	1,2	0,3	100,0	506 448
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	6,1	7,4	14,6	11,6	27,0	33,2	100,0	307 238
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	17,9	81,0	0,7	0,2	0,1	0,1	100,0	158 369
Összesen, %	16,6	22,2	19,8	21,0	14,3	6,1	100,0	10 198 315
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	25,0	14,1	26,2	25,6	7,6	1,6	100,0	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	18,0	16,5	26,9	17,7	15,4	5,5	100,0	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	13,5	15,9	26,5	19,4	17,8	6,9	100,0	1 358 458
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	10,8	18,9	28,6	19,9	15,8	6,0	100,0	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	17,1	12,8	22,1	24,1	18,4	5,5	100,0	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	12,3	9,7	13,8	21,1	21,6	21,6	100,0	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	18,7	16,6	21,0	21,4	16,6	5,7	100,0	967 833
8. Betanított munkát végzők	15,5	16,6	21,3	22,1	16,6	7,8	100,0	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	14,6	14,3	17,9	22,9	19,5	10,8	100,0	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	15,2	44,0	21,0	18,4	1,3	0,0	100,0	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	8,4	4,2	22,1	13,6	24,3	27,4	100,0	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	12,3	86,9	0,8	–	–	–	100,0	134 098
Összesen, %	14,6	18,3	23,1	20,5	16,1	7,3	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628

1.6.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és korcsoportok szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,9	1,8	2,3	3,1	1,0	0,6	2,2	222 542
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,1	3,4	4,0	4,0	3,2	2,1	3,6	369 869
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	10,8	10,8	13,3	13,1	12,1	8,6	11,8	1 205 446
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,2	21,4	20,9	18,8	15,7	13,7	18,3	1 864 144
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	11,2	7,3	10,4	10,1	7,2	6,4	9,1	925 564
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,3	1,2	1,8	2,6	6,1	10,4	3,1	311 338
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	13,9	11,6	11,7	11,7	11,0	8,4	11,8	1 198 381
8. Betanított munkát végzők	24,3	19,5	20,4	20,0	22,5	18,2	20,9	2 133 960
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,2	5,8	8,3	11,4	15,1	14,7	9,8	995 016
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,4	10,7	4,6	3,4	0,4	0,2	5,0	506 448
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,1	1,0	2,2	1,7	5,7	16,5	3,0	307 238
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,7	5,7	0,1	0,0	0,0	0,0	1,6	158 369
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	1 694 936	2 264 902	2 018 175	2 138 743	1 462 953	618 606	10 198 315	10 198 315

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	3,3	1,5	2,1	2,4	0,9	0,4	1,9	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	6,5	4,7	6,1	4,5	5,0	3,9	5,2	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	12,7	11,9	15,7	12,9	15,1	12,9	13,7	1 358 458
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	15,1	21,1	25,3	19,8	20,1	16,8	20,5	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,0	4,8	6,5	8,0	7,8	5,1	6,8	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,4	0,9	1,0	1,7	2,3	5,0	1,7	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,5	8,8	8,8	10,2	10,0	7,6	9,7	967 833
8. Betanított munkát végzők	20,1	17,1	17,4	20,3	19,5	20,1	18,9	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	12,1	9,4	9,3	13,4	14,6	17,7	12,1	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	5,6	12,8	4,9	4,8	0,4	0,0	5,3	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	1,6	0,6	2,7	1,9	4,3	10,6	2,8	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	1,1	6,4	0,0	–	–	–	1,3	134 098
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	1 447 659	1 823 070	2 295 434	2 040 354	1 600 806	730 305	9 937 628	9 937 628

1.7.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	61,6	0,1	0,0	7,6	0,7	0,1	29,8	100,0	135 031
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	54,8	0,4	0,0	15,6	1,6	0,5	27,0	100,0	203 758
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	46,8	1,0	0,0	21,8	3,8	0,8	25,7	100,0	550 666
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	45,1	2,6	0,1	13,0	3,9	1,6	33,6	100,0	511 454
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	50,9	1,7	0,1	11,9	5,6	1,9	27,8	100,0	513 830
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	34,6	1,4	0,1	34,1	9,3	2,1	18,5	100,0	157 206
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	45,2	4,4	0,1	16,9	8,6	3,0	21,9	100,0	802 661
8. Betanított munkát végzők	44,4	3,6	0,1	18,7	7,1	2,4	23,7	100,0	1 219 295
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	27,5	8,6	0,2	19,0	10,8	5,9	27,9	100,0	362 531
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	43,0	0,3	1,0	1,6	12,3	41,8	100,0	264 027
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	3,0	0,3	11,6	29,9	10,6	44,7	100,0	54 305
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	99,9	100,0	75 886
Összesen, %	41,3	5,3	0,1	16,2	6,3	2,9	28,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	785 065	303 646	140 775	1 356 800	4 850 650	4 850 650

1.7.1 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	62,3	1,2	0,0	5,6	0,4	0,0	30,4	100,0	116 014
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	56,2	0,9	0,1	16,2	1,4	0,2	25,2	100,0	278 948
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	49,6	1,6	0,1	22,3	2,7	0,3	23,5	100,0	601 847
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	51,1	2,9	0,1	13,4	2,9	0,5	29,1	100,0	588 564
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	54,0	1,4	0,1	14,4	4,3	0,8	25,2	100,0	378 521
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	50,2	0,3	0,0	24,2	5,4	0,8	19,0	100,0	89 628
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	47,3	3,7	0,1	20,4	6,8	1,2	20,5	100,0	732 792
8. Betanított munkát végzők	48,1	3,6	0,1	18,7	5,5	1,2	22,8	100,0	1 029 323
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	37,3	8,6	0,2	14,2	6,7	4,1	29,0	100,0	488 174
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	59,9	0,2	0,1	–	3,8	36,1	100,0	264 131
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	5,4	0,6	30,2	8,8	25,1	30,0	100,0	83 249
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	100,0	100,0	67 288
Összesen, %	44,5	6,5	0,1	16,5	4,4	1,7	26,4	100,0	4 718 479
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	777 696	205 271	80 930	1 243 698	4 718 479	4 718 479

1.7.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	4,2	0,1	0,2	1,3	0,3	0,1	3,0	2,8	135 031
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	5,6	0,3	1,2	4,1	1,1	0,7	4,1	4,2	203 758
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	12,9	2,3	4,7	15,3	6,9	3,3	10,4	11,4	550 666
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	11,5	5,2	8,2	8,5	6,6	5,9	12,7	10,5	511 454
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	13,1	3,4	9,8	7,8	9,5	7,0	10,5	10,6	513 830
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,7	0,8	2,6	6,8	4,8	2,4	2,1	3,2	157 206
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	18,1	13,7	16,6	17,3	22,7	17,1	12,9	16,5	802 661
8. Betanított munkát végzők	27,0	17,0	23,7	29,0	28,4	21,1	21,3	25,1	1 219 295
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,0	12,2	15,9	8,8	12,9	15,1	7,5	7,5	362 531
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	14,3	0,3	1,4	23,1	8,1	5,4	264 027
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,6	2,8	0,8	5,3	4,1	1,8	1,1	54 305
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	5,6	1,6	75 886
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 850 650
Összesen, fő	2 002 956	255 894	5 514	785 065	303 646	140 775	1 356 800	4 850 650	4 850 650

1.7.2 A férfiak társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	3,4	0,5	0,0	0,8	0,2	0,1	2,8	2,5	116 014
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	7,5	0,8	3,0	5,8	1,9	0,8	5,6	5,9	278 948
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	14,2	3,1	7,6	17,3	7,9	1,9	11,4	12,8	601 847
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	14,3	5,6	11,5	10,1	8,3	3,7	13,8	12,5	588 564
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	9,7	1,7	7,0	7,0	7,8	3,8	7,7	8,0	378 521
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,1	0,1	0,7	2,8	2,4	0,9	1,4	1,9	89 628
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	16,5	8,8	13,7	19,3	24,2	11,3	12,1	15,5	732 792
8. Betanított munkát végzők	23,6	12,2	18,0	24,8	27,8	14,7	18,8	21,8	1 029 323
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,7	13,8	19,3	8,9	15,9	24,7	11,4	10,3	488 174
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	51,9	9,1	0,0	–	12,5	7,7	5,6	264 131
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,5	10,1	3,2	3,6	25,8	2,0	1,8	83 249
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	5,4	1,4	67 288
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	4 718 479
Összesen, fő	2 101 551	304 364	4 969	777 696	205 271	80 930	1 243 698	4 718 479	4 718 479

1.7.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	47,0	0,2	0,6	7,8	0,6	0,1	43,6	100,0	87 511
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	49,8	0,4	4,2	11,7	1,1	0,4	32,3	100,0	166 111
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	48,6	1,0	4,6	20,5	2,8	0,8	21,7	100,0	654 780
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	46,1	2,5	6,8	23,0	5,1	1,8	14,8	100,0	1 352 690
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	33,1	1,3	3,7	21,1	4,9	1,3	34,7	100,0	411 734
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	10,7	0,4	0,8	61,2	6,9	0,9	19,2	100,0	154 132
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	21,6	1,7	5,6	22,5	5,4	1,5	41,7	100,0	395 720
8. Betanított munkát végzők	25,8	2,0	5,3	27,3	6,2	1,9	31,6	100,0	914 665
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	23,3	2,6	3,8	42,1	8,6	2,5	17,0	100,0	632 485
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	29,3	15,8	2,0	1,4	8,1	43,4	100,0	242 421
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,7	3,7	56,9	7,1	2,9	28,7	100,0	252 933
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	99,9	100,0	82 483
Összesen, %	31,6	3,0	5,4	26,3	5,1	1,9	26,7	100,0	5 347 665
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 405 944	273 521	103 186	1 429 495	5 347 665	5 347 665

1.7.3 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munka nélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	49,7	0,9	0,3	3,3	0,2	0,0	45,6	100,0	72 462
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	51,0	0,8	5,6	13,4	1,1	0,3	27,8	100,0	241 916
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	48,6	1,5	5,0	23,5	2,6	0,5	18,4	100,0	756 611
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	48,4	2,7	5,7	24,5	4,3	1,0	13,3	100,0	1 446 713
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	39,3	1,1	2,6	20,7	4,1	1,3	31,0	100,0	298 807
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	24,2	0,1	0,6	48,3	5,2	1,0	20,6	100,0	79 501
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	14,5	0,9	2,6	19,5	4,7	1,3	56,6	100,0	235 041
8. Betanított munkát végzők	30,5	2,7	3,8	27,8	6,2	2,0	27,0	100,0	846 012
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	26,0	4,8	2,4	37,1	7,0	3,3	19,5	100,0	710 149
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	54,1	10,4	0,1	–	2,8	32,6	100,0	266 760
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	2,3	8,2	51,9	4,4	14,2	18,9	100,0	198 367
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	100,0	100,0	66 810
Összesen, %	35,3	5,1	4,6	25,2	4,3	2,0	23,6	100,0	5 219 149
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 314 506	223 158	102 319	1 232 983	5 219 149	5 219 149

1.7.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,4	0,1	0,2	0,5	0,2	0,1	2,7	1,6	87 511
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	4,9	0,4	2,4	1,4	0,7	0,7	3,7	3,1	166 111
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	18,9	4,0	10,4	9,5	6,7	5,1	10,0	12,2	654 780
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	36,9	20,8	31,8	22,1	25,0	23,5	14,0	25,3	1 352 690
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,1	3,2	5,2	6,2	7,3	5,2	10,0	7,7	411 734
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,0	0,3	0,4	6,7	3,9	1,3	2,1	2,9	154 132
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	5,1	4,1	7,7	6,3	7,8	5,8	11,5	7,4	395 720
8. Betanított munkát végzők	14,0	11,3	16,8	17,7	20,8	16,6	20,2	17,1	914 665
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	8,7	10,3	8,4	18,9	19,9	15,5	7,5	11,8	632 485
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	13,3	0,3	1,3	19,1	7,4	4,5	242 421
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,1	3,3	10,2	6,5	7,1	5,1	4,7	252 933
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	5,8	1,5	82 483
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 347 665
Összesen, fő	1 687 313	160 316	287 890	1 405 944	273 521	103 186	1 429 495	5 347 665	5 347 665

1.7.4 A nők társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,0	2,7	1,4	72 462
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	6,7	0,7	5,6	2,5	1,2	0,7	5,5	4,6	241 916
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	20,0	4,2	15,6	13,5	8,9	3,4	11,3	14,5	756 611
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	38,0	14,8	34,2	27,0	28,1	14,5	15,6	27,7	1 446 713
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	6,4	1,2	3,2	4,7	5,4	3,7	7,5	5,7	298 807
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,0	0,0	0,2	2,9	1,8	0,8	1,3	1,5	79 501
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,9	0,8	2,5	3,5	4,9	2,9	10,8	4,5	235 041
8. Betanított munkát végzők	14,0	8,6	13,2	17,9	23,4	16,5	18,6	16,2	846 012
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	10,0	12,9	7,1	20,0	22,2	22,8	11,2	13,6	710 149
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	54,7	11,5	0,0	–	7,2	7,1	5,1	266 760
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,8	6,8	7,8	3,9	27,6	3,0	3,8	198 367
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	5,4	1,3	66 810
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	5 219 149
Összesen, fő	1 841 172	264 133	240 878	1 314 506	223 158	102 319	1 232 983	5 219 149	5 219 149

1.7.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint

Társadalmi réteg	2001								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	55,8	0,1	0,2	7,7	0,7	0,1	35,2	100,0	222 542
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	52,6	0,4	1,9	13,9	1,4	0,4	29,4	100,0	369 869
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	47,8	1,0	2,5	21,1	3,3	0,8	23,5	100,0	1 205 446
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	45,8	2,5	4,9	20,3	4,7	1,7	20,0	100,0	1 864 144
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	43,0	1,5	1,7	16,0	5,3	1,6	30,9	100,0	925 564
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	22,7	0,9	0,4	47,5	8,1	1,5	18,8	100,0	311 338
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	37,4	3,5	1,9	18,7	7,5	2,5	28,4	100,0	1 198 381
8. Betanított munkát végzők	36,4	2,9	2,3	22,4	6,7	2,2	27,1	100,0	2 133 960
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	24,8	4,8	2,5	33,7	9,4	3,7	21,0	100,0	995 016
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	36,4	7,7	1,5	1,5	10,3	42,6	100,0	506 448
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,1	3,1	48,9	11,1	4,2	31,6	100,0	307 238
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	99,9	100,0	158 369
Összesen, %	36,2	4,1	2,9	21,5	5,7	2,4	27,3	100,0	10 198 315
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 191 009	577 167	243 961	2 786 295	10 198 315	10 198 315

1.7.5 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás gazdasági aktivitás szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvezetők	57,5	1,1	0,1	4,7	0,4	0,0	36,2	100,0	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	53,8	0,8	2,6	14,9	1,2	0,3	26,4	100,0	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	49,1	1,5	2,8	23,0	2,7	0,4	20,7	100,0	1 358 458
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	49,2	2,8	4,1	21,3	3,9	0,9	17,9	100,0	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	47,5	1,2	1,2	17,2	4,2	1,0	27,7	100,0	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	38,0	0,2	0,3	35,5	5,3	0,9	19,8	100,0	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	39,3	3,0	0,7	20,2	6,3	1,2	29,3	100,0	967 833
8. Betanított munkát végzők	40,2	3,2	1,7	22,8	5,8	1,5	24,7	100,0	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	30,6	6,3	1,5	27,8	6,9	3,6	23,3	100,0	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	57,0	5,3	0,1	–	3,3	34,4	100,0	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	3,2	6,0	45,5	5,7	17,4	22,1	100,0	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	100,0	100,0	134 098
Összesen, %	39,7	5,7	2,5	21,1	4,3	1,8	24,9	100,0	9 937 628
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	2 092 202	428 429	183 249	2 476 681	9 937 628	9 937 628

1.7.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munka-nélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermek-gondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	3,4	0,1	0,2	0,8	0,3	0,1	2,8	2,2	222 542
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	5,3	0,4	2,4	2,3	0,9	0,7	3,9	3,6	369 869
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	15,6	2,9	10,3	11,6	6,8	4,0	10,2	11,8	1 205 446
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	23,1	11,2	31,4	17,2	15,3	13,3	13,4	18,3	1 864 144
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	10,8	3,4	5,3	6,8	8,5	6,2	10,3	9,1	925 564
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,9	0,6	0,5	6,8	4,4	1,9	2,1	3,1	311 338
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	12,1	10,0	7,9	10,2	15,7	12,3	12,2	11,8	1 198 381
8. Betanított munkát végzők	21,1	14,8	16,9	21,8	24,8	19,2	20,8	20,9	2 133 960
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	6,7	11,5	8,5	15,3	16,2	15,3	7,5	9,8	995 016
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	44,3	13,3	0,3	1,3	21,4	7,7	5,0	506 448
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	0,8	3,3	6,9	5,9	5,3	3,5	3,0	307 238
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	0,0	–	0,1	5,7	1,6	158 369
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	10 198 315
Összesen, fő	3 690 269	416 210	293 404	2 191 009	577 167	243 961	2 786 295	10 198 315	10 198 315

1.7.6 A teljes népesség társadalmi rétegek és gazdasági aktivitás szerint (az eltartottak be vannak sorolva a különböző rétegekbe eltartójuk alapján), megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011								
	gazdaságilag aktív népesség		gazdaságilag nem aktív népesség					összesen	
	foglalkoztatott	munkanélküli	inaktív kereső				eltartott		
			gyermekgondozási ellátásban részesülő	saját jogú öregségi és hozzátartozói nyugdíjas	rokkantsági nyugdíjas, baleseti járadékos	egyéb inaktív kereső		%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma									
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	2,7	0,4	0,1	0,4	0,2	0,0	2,8	1,9	188 476
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	7,1	0,8	5,6	3,7	1,5	0,7	5,6	5,2	520 864
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	16,9	3,6	15,4	14,9	8,4	2,7	11,3	13,7	1 358 458
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	25,4	9,9	33,7	20,7	18,6	9,7	14,7	20,5	2 035 277
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	8,2	1,5	3,3	5,6	6,6	3,7	7,6	6,8	677 328
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	1,6	0,1	0,2	2,9	2,1	0,8	1,3	1,7	169 129
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	9,7	5,1	2,7	9,3	14,1	6,6	11,4	9,7	967 833
8. Betanított munkát végzők	19,1	10,5	13,3	20,4	25,5	15,7	18,7	18,9	1 875 335
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	9,3	13,4	7,4	15,9	19,2	23,6	11,3	12,1	1 198 323
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	53,2	11,5	0,0	–	9,5	7,4	5,3	530 891
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	1,6	6,8	6,1	3,7	26,8	2,5	2,8	281 616
12. Gyermekek és tanulók, akik az eltartójuk alapján nem besorolhatók	–	–	–	–	–	–	5,4	1,3	134 098
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	9 937 628
Összesen, fő	3 942 723	568 497	245 847	2 092 202	428 429	183 249	2 476 681	9 937 628	9 937 628

A foglalkoztatottakra vonatkozó adatok

2.1.1 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	4,2	2,4	3,4	124 271	3,4	2,0	2,7	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	5,6	4,9	5,3	194 519	7,5	6,7	7,1	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	12,9	18,9	15,6	576 154	14,2	20,0	16,9	666 445
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	11,5	36,9	23,1	853 968	14,3	38,0	25,4	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	13,1	8,1	10,8	398 002	9,7	6,4	8,2	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	2,7	1,0	1,9	70 814	2,1	1,0	1,6	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	18,1	5,1	12,1	448 274	16,5	1,9	9,7	380 511
8. Betanított munkát végzők	27,0	14,0	21,1	777 212	23,6	14,0	19,1	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,0	8,7	6,7	247 055	8,7	10,0	9,3	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	3 690 269	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	5,2	4,3	4,8	175 748	6,1	4,1	5,1	202 098
2. Értelmiségiek	10,7	16,1	13,1	484 429	13,0	19,3	15,9	628 259
3. Egyéb szellemiek	13,8	29,6	21,0	775 744	13,2	27,2	19,8	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	10,6	5,6	8,3	306 497	7,6	4,5	6,2	242 528
5. Szakmunkások	35,1	22,4	29,3	1 082 243	33,2	21,2	27,6	1 087 616
6. Betanított munkások	14,4	11,5	13,1	482 216	13,5	11,9	12,7	501 613
7. Segédmunkások	4,7	8,7	6,5	240 212	6,9	9,0	7,9	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	2,9	0,8	1,9	71 890	4,4	1,8	3,2	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	2,7	1,0	1,9	71 290	2,2	1,0	1,6	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	3 690 269	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	1,3	0,4	0,9	33 281	0,8	0,2	0,5	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	4,3	2,5	3,4	126 987	4,5	2,6	3,6	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	13,9	8,3	11,4	419 390	10,2	6,8	8,7	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	4,0	3,8	3,9	143 215	4,4	3,4	3,9	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	8,6	14,5	11,3	417 102	10,5	17,3	13,7	539 241
B3. Egyéb szellemiek	10,8	27,1	18,3	673 733	11,7	25,8	18,3	720 130
B4. Szakmunkások	35,4	22,5	29,5	1 089 467	33,5	21,3	27,8	1 094 500
B5. Betanított munkások	16,6	12,2	14,6	538 620	15,8	12,6	14,3	564 134
B6. Segédmunkások	5,0	8,7	6,7	248 474	8,7	10,0	9,3	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	3 690 269	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723

2.1.2 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és nemek szerint, megoszlás nemek szerint

Társadalmi réteg	2001				2011			
	férfi	nő	összesen		férfi	nő	összesen	
			%	fő			%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	66,9	33,1	100,0	124 271	66,7	33,3	100,0	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	57,4	42,6	100,0	194 519	56,0	44,0	100,0	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	44,7	55,3	100,0	576 154	44,8	55,2	100,0	666 445
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	27,0	73,0	100,0	853 968	30,1	69,9	100,0	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	65,7	34,3	100,0	398 002	63,5	36,5	100,0	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	76,8	23,2	100,0	70 814	70,0	30,0	100,0	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	80,9	19,1	100,0	448 274	91,0	9,0	100,0	380 511
8. Betanított munkát végzők	69,7	30,3	100,0	777 212	65,7	34,3	100,0	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	40,3	59,7	100,0	247 055	49,7	50,3	100,0	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	54,3	45,7	100,0	3 690 269	53,3	46,7	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	59,1	40,9	100,0	175 748	62,9	37,1	100,0	202 098
2. Értelmiségiek	44,1	55,9	100,0	484 429	43,6	56,4	100,0	628 259
3. Egyéb szellemiek	35,6	64,4	100,0	775 744	35,7	64,3	100,0	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	69,0	31,0	100,0	306 497	65,5	34,5	100,0	242 528
5. Szakmunkások	65,0	35,0	100,0	1 082 243	64,1	35,9	100,0	1 087 616
6. Betanított munkások	59,6	40,4	100,0	482 216	56,4	43,6	100,0	501 613
7. Segéd munkások	39,0	61,0	100,0	240 212	46,9	53,1	100,0	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	80,4	19,6	100,0	71 890	73,4	26,6	100,0	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	76,9	23,1	100,0	71 290	70,5	29,5	100,0	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	54,3	45,7	100,0	3 690 269	53,3	46,7	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	79,4	20,6	100,0	33 281	80,9	19,1	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	67,3	32,7	100,0	126 987	66,2	33,8	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	66,5	33,5	100,0	419 390	63,1	36,9	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	55,5	44,5	100,0	143 215	59,2	40,8	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	41,5	58,5	100,0	417 102	40,9	59,1	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	32,2	67,8	100,0	673 733	34,1	65,9	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	65,2	34,8	100,0	1 089 467	64,2	35,8	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	61,7	38,3	100,0	538 620	58,9	41,1	100,0	564 134
B6. Segéd munkások	40,6	59,4	100,0	248 474	49,7	50,3	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	54,3	45,7	100,0	3 690 269	53,3	46,7	100,0	3 942 723
Összesen, fő	2 002 956	1 687 313	3 690 269	3 690 269	2 101 551	1 841 172	3 942 723	3 942 723

2.2.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	9,0	37,0	50,2	3,6	0,1	100,0	83 150
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	18,1	36,2	37,1	7,9	0,6	100,0	111 716
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	25,3	37,8	34,4	2,3	0,2	100,0	257 748
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	43,2	36,3	19,6	0,8	0,1	100,0	230 559
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	17,9	44,1	35,8	2,1	0,2	100,0	261 614
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	15,4	40,6	39,0	4,4	0,6	100,0	54 388
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	31,0	38,0	30,5	0,4	0,1	100,0	362 711
8. Betanított munkát végzők	–	33,2	38,3	27,8	0,6	0,1	100,0	541 388
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	32,5	34,7	30,9	1,8	0,1	100,0	99 682
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	28,6	38,4	31,2	1,7	0,2	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	10,3	36,3	49,3	3,9	0,1	100,0	103 948
2. Értelmiségiek	–	22,2	38,7	33,2	5,4	0,4	100,0	213 489
3. Egyéb szellemiek	–	27,9	37,4	32,8	1,7	0,1	100,0	276 373
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	18,5	44,3	35,2	1,9	0,2	100,0	211 388
5. Szakmunkások	–	32,4	38,9	28,1	0,5	0,1	100,0	703 875
6. Betanított munkások	–	39,5	35,2	24,7	0,6	0,1	100,0	287 458
7. Segéd munkások	–	32,9	34,3	30,8	1,8	0,1	100,0	93 791
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	28,4	39,8	30,9	0,8	0,1	100,0	57 806
9. Mezőgazdasági önállóak	–	15,4	40,8	38,9	4,4	0,6	100,0	54 828
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	28,6	38,4	31,2	1,7	0,2	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	8,4	39,5	48,9	3,0	0,1	100,0	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	13,7	44,5	38,7	3,0	0,2	100,0	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	18,2	42,3	35,9	3,3	0,4	100,0	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	10,6	35,5	49,7	4,1	0,1	100,0	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	24,4	38,7	31,8	4,7	0,4	100,0	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	31,2	36,0	31,2	1,4	0,1	100,0	216 670
B4. Szakmunkások	–	32,4	38,9	28,2	0,5	0,1	100,0	709 963
B5. Betanított munkások	–	38,1	35,8	25,5	0,6	0,1	100,0	332 083
B6. Segéd munkások	–	32,5	34,8	30,8	1,7	0,1	100,0	100 884
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	28,6	38,4	31,2	1,7	0,2	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956

2.2.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	4,9	46,1	39,8	8,9	0,3	100,0	72 279
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	14,6	44,9	28,3	11,1	1,1	100,0	156 695
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	19,4	49,0	27,1	4,2	0,2	100,0	298 648
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	28,6	50,5	19,2	1,7	0,1	100,0	300 897
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	6,6	42,5	40,2	10,4	0,4	100,0	204 241
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	8,7	34,9	43,6	11,9	0,9	100,0	45 024
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	17,6	44,3	36,1	1,9	0,0	100,0	346 428
8. Betanított munkát végzők	–	18,8	44,1	34,8	2,4	0,1	100,0	495 286
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	25,9	40,7	30,5	2,8	0,1	100,0	182 053
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	18,5	45,2	31,7	4,4	0,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	6,1	48,1	37,4	8,1	0,3	100,0	127 192
2. Értelmiségiek	–	16,8	47,6	26,6	8,3	0,7	100,0	273 707
3. Egyéb szellemiek	–	23,2	46,6	26,2	3,7	0,2	100,0	278 430
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	6,3	42,1	40,8	10,4	0,3	100,0	158 873
5. Szakmunkások	–	19,5	46,8	31,8	1,9	0,0	100,0	697 463
6. Betanított munkások	–	22,2	43,2	32,1	2,4	0,1	100,0	282 756
7. Segéd munkások	–	25,8	40,6	30,6	2,9	0,1	100,0	146 001
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	22,4	41,5	33,4	2,6	0,1	100,0	91 546
9. Mezőgazdasági önállók	–	8,8	34,9	43,8	11,6	0,8	100,0	45 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	18,5	45,2	31,7	4,4	0,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	3,0	38,0	44,0	14,6	0,4	100,0	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,9	43,4	39,7	11,5	0,5	100,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	7,9	39,5	39,3	12,4	0,8	100,0	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,0	50,8	35,8	6,3	0,2	100,0	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	19,3	49,6	24,8	5,8	0,5	100,0	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	24,9	47,2	24,9	2,8	0,1	100,0	245 650
B4. Szakmunkások	–	19,5	46,8	31,8	1,9	0,0	100,0	703 151
B5. Betanított munkások	–	21,8	43,0	32,7	2,4	0,1	100,0	332 511
B6. Segéd munkások	–	25,9	40,7	30,5	2,8	0,1	100,0	182 104
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	18,5	45,2	31,7	4,4	0,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551

2.2.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	1,3	4,0	6,7	8,8	3,2	4,2	83 150
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	3,5	5,3	6,6	26,1	22,3	5,6	111 716
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	11,4	12,7	14,2	17,8	14,5	12,9	257 748
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	17,4	10,9	7,3	5,1	7,6	11,5	230 559
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	8,2	15,0	15,0	16,1	16,7	13,1	261 614
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,5	2,9	3,4	7,1	9,6	2,7	54 388
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	19,6	17,9	17,7	4,4	9,2	18,1	362 711
8. Betanított munkát végzők	–	31,4	26,9	24,2	9,5	12,8	27,0	541 388
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	5,7	4,5	4,9	5,2	4,2	5,0	99 682
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,9	4,9	8,2	12,1	4,2	5,2	103 948
2. Értelmiségiek	–	8,3	10,7	11,4	34,2	29,8	10,7	213 489
3. Egyéb szellemiek	–	13,5	13,4	14,5	14,2	12,5	13,8	276 373
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	6,8	12,2	11,9	11,7	13,5	10,6	211 388
5. Szakmunkások	–	39,9	35,6	31,7	9,4	18,0	35,1	703 875
6. Betanított munkások	–	19,9	13,1	11,4	4,8	6,4	14,4	287 458
7. Segédmunkások	–	5,4	4,2	4,6	5,0	4,0	4,7	93 791
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	2,9	3,0	2,9	1,4	1,9	2,9	57 806
9. Mezőgazdasági önállók	–	1,5	2,9	3,4	7,1	9,6	2,7	54 828
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,4	1,4	2,1	2,4	0,9	1,3	26 411
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	2,0	4,9	5,3	7,5	4,7	4,3	85 434
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	8,9	15,3	16,0	27,1	32,4	13,9	279 022
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,5	3,7	6,3	9,6	3,4	4,0	79 541
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	7,4	8,7	8,8	23,8	19,5	8,6	172 948
B3. Egyéb szellemiek	–	11,8	10,1	10,8	9,0	8,8	10,8	216 670
B4. Szakmunkások	–	40,2	35,9	32,0	9,7	18,3	35,4	709 963
B5. Betanított munkások	–	22,1	15,4	13,6	5,7	7,8	16,6	332 083
B6. Segédmunkások	–	5,7	4,6	5,0	5,2	4,2	5,0	100 884
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956
Összesen, fő	–	572 062	769 867	624 012	33 868	3 147	2 002 956	2 002 956

2.2.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,9	3,5	4,3	7,0	4,2	3,4	72 279
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	5,9	7,4	6,7	19,0	38,7	7,5	156 695
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	14,9	15,4	12,2	13,7	13,8	14,2	298 648
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	22,1	16,0	8,7	5,6	3,8	14,3	300 897
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	3,5	9,1	12,3	23,1	17,8	9,7	204 241
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,0	1,7	2,9	5,9	8,8	2,1	45 024
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	15,7	16,1	18,8	7,3	3,0	16,5	346 428
8. Betanított munkát végzők	–	23,9	23,0	25,8	12,8	6,0	23,6	495 286
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	12,1	7,8	8,3	5,5	3,9	8,7	182 053
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	2,0	6,4	7,1	11,2	7,5	6,1	127 192
2. Értelmiségiek	–	11,8	13,7	10,9	24,9	46,0	13,0	273 707
3. Egyéb szellemiek	–	16,6	13,7	10,9	11,4	10,7	13,2	278 430
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	2,6	7,0	9,7	18,1	12,4	7,6	158 873
5. Szakmunkások	–	34,9	34,4	33,3	14,1	5,8	33,2	697 463
6. Betanított munkások	–	16,1	12,9	13,6	7,4	3,6	13,5	282 756
7. Segédmunkások	–	9,7	6,2	6,7	4,6	2,9	6,9	146 001
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	5,3	4,0	4,6	2,6	2,4	4,4	91 546
9. Mezőgazdasági önállók	–	1,0	1,7	3,0	5,8	8,7	2,2	45 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,1	0,6	1,1	2,6	1,5	0,8	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	1,2	4,3	5,6	11,8	10,8	4,5	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	4,4	9,0	12,7	29,2	39,2	10,2	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,6	4,9	4,9	6,3	3,8	4,4	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	11,0	11,5	8,2	14,0	23,7	10,5	220 763
B3. Egyéb szellemiek	–	15,8	12,2	9,2	7,4	6,3	11,7	245 650
B4. Szakmunkások	–	35,2	34,6	33,6	14,4	6,2	33,5	703 151
B5. Betanított munkások	–	18,7	15,1	16,3	8,7	4,6	15,8	332 511
B6. Segédmunkások	–	12,1	7,8	8,3	5,5	3,9	8,7	182 104
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551
Összesen, fő	–	389 001	950 416	666 221	91 515	4 398	2 101 551	2 101 551

2.2.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	9,2	37,5	51,9	1,3	0,1	100,0	41 121
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	19,4	38,4	38,0	4,0	0,2	100,0	82 803
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	21,9	42,4	34,4	1,2	0,1	100,0	318 406
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	31,4	38,2	29,7	0,6	0,1	100,0	623 409
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	17,5	43,2	36,9	2,2	0,2	100,0	136 388
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	10,1	41,4	42,4	5,8	0,4	100,0	16 426
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	29,8	39,9	29,9	0,3	0,1	100,0	85 563
8. Betanított munkát végzők	–	26,8	40,4	32,2	0,5	0,1	100,0	235 824
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	11,8	37,6	48,5	2,0	0,2	100,0	147 373
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	24,7	39,8	34,2	1,2	0,1	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	11,0	37,1	50,5	1,4	0,1	100,0	71 800
2. Értelmiségiek	–	20,9	43,4	33,4	2,2	0,1	100,0	270 940
3. Egyéb szellemiek	–	24,3	38,9	35,8	0,9	0,1	100,0	499 371
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	19,4	43,5	34,9	2,1	0,2	100,0	95 109
5. Szakmunkások	–	36,4	38,2	24,9	0,4	0,1	100,0	378 368
6. Betanított munkások	–	27,6	40,5	31,4	0,4	0,1	100,0	194 758
7. Segéd munkások	–	11,7	37,6	48,6	2,0	0,2	100,0	146 421
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	17,5	41,4	40,2	0,8	0,2	100,0	14 084
9. Mezőgazdasági önállók	–	10,1	41,5	42,3	5,8	0,4	100,0	16 462
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	24,7	39,8	34,2	1,2	0,1	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	9,3	43,6	45,3	1,7	0,2	100,0	6 870
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	11,7	44,5	40,9	2,7	0,2	100,0	41 553
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	17,7	41,8	37,0	3,2	0,2	100,0	140 368
B1. Vezetők, menedzserek	–	11,1	36,4	51,2	1,3	0,1	100,0	63 674
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	21,7	43,8	32,6	1,8	0,1	100,0	244 154
B3. Egyéb szellemiek	–	25,3	38,6	35,3	0,7	0,1	100,0	457 063
B4. Szakmunkások	–	36,3	38,2	25,0	0,4	0,1	100,0	379 504
B5. Betanított munkások	–	27,0	40,5	31,9	0,4	0,1	100,0	206 537
B6. Segéd munkások	–	11,8	37,6	48,5	2,0	0,2	100,0	147 590
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	24,7	39,8	34,2	1,2	0,1	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313

2.2.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	5,2	40,6	48,7	5,4	0,1	100,0	36 033
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	16,4	43,1	31,8	8,3	0,4	100,0	123 333
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	16,0	44,5	36,7	2,7	0,1	100,0	367 797
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	20,3	44,7	32,5	2,4	0,0	100,0	700 379
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	8,0	38,2	41,5	11,8	0,5	100,0	117 472
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	5,6	32,0	50,6	11,0	0,8	100,0	19 277
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	10,9	47,4	39,6	1,9	0,1	100,0	34 083
8. Betanított munkát végzők	–	18,0	40,5	39,4	2,1	0,1	100,0	258 451
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	11,8	34,4	48,2	5,4	0,2	100,0	184 347
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	16,6	42,4	37,0	3,9	0,1	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	6,9	43,3	44,4	5,3	0,1	100,0	74 906
2. Értelmiségiek	–	15,6	43,6	36,0	4,6	0,2	100,0	354 552
3. Egyéb szellemiek	–	17,8	43,3	35,3	3,6	0,1	100,0	501 646
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	8,8	39,5	40,6	10,6	0,4	100,0	83 655
5. Szakmunkások	–	22,9	45,7	29,6	1,8	0,0	100,0	390 153
6. Betanított munkások	–	16,1	40,8	41,0	2,0	0,1	100,0	218 857
7. Segéd munkások	–	10,6	33,6	49,9	5,7	0,2	100,0	165 173
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	18,6	40,7	37,1	3,4	0,2	100,0	33 136
9. Mezőgazdasági önállók	–	5,6	32,1	50,6	10,9	0,8	100,0	19 094
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	16,6	42,4	37,0	3,9	0,1	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	4,0	34,7	49,6	11,4	0,3	100,0	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,8	37,0	44,7	13,1	0,5	100,0	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	8,5	36,9	41,0	13,0	0,6	100,0	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,4	44,6	43,9	4,1	0,1	100,0	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	16,6	44,5	35,6	3,2	0,1	100,0	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	18,4	43,8	34,9	2,9	0,1	100,0	474 480
B4. Szakmunkások	–	22,8	45,7	29,6	1,8	0,0	100,0	391 349
B5. Betanított munkások	–	16,0	40,8	41,1	2,1	0,1	100,0	231 623
B6. Segéd munkások	–	11,8	34,4	48,2	5,4	0,2	100,0	184 347
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	16,6	42,4	37,0	3,9	0,1	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172

2.2.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2001							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,9	2,3	3,7	2,7	1,9	2,4	41 121
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	3,9	4,7	5,5	16,7	7,0	4,9	82 803
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	16,7	20,1	19,0	18,8	17,0	18,9	318 406
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	47,0	35,5	32,0	19,5	28,6	36,9	623 409
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	5,7	8,8	8,7	15,3	13,7	8,1	136 388
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	0,4	1,0	1,2	4,8	2,9	1,0	16 426
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	6,1	5,1	4,4	1,4	4,0	5,1	85 563
8. Betanított munkát végzők	–	15,2	14,2	13,1	5,8	13,3	14,0	235 824
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	4,2	8,3	12,4	14,9	11,5	8,7	147 373
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,9	4,0	6,3	4,9	2,8	4,3	71 800
2. Értelmiségiek	–	13,6	17,5	15,7	29,5	18,1	16,1	270 940
3. Egyéb szellemiek	–	29,1	29,0	30,9	23,0	25,8	29,6	499 371
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	4,4	6,2	5,7	9,9	10,9	5,6	95 109
5. Szakmunkások	–	33,0	21,5	16,3	8,3	16,5	22,4	378 368
6. Betanított munkások	–	12,9	11,7	10,6	4,2	10,4	11,5	194 758
7. Segédmunkások	–	4,1	8,2	12,3	14,9	11,5	8,7	146 421
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	0,6	0,9	1,0	0,6	1,2	0,8	14 084
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,4	1,0	1,2	4,8	2,9	1,0	16 462
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,2	0,4	0,5	0,6	0,6	0,4	6 870
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	1,2	2,8	2,9	5,7	3,2	2,5	41 553
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	6,0	8,8	9,0	22,7	17,5	8,3	140 368
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,7	3,5	5,6	4,1	2,1	3,8	63 674
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	12,7	15,9	13,8	21,7	14,5	14,5	244 154
B3. Egyéb szellemiek	–	27,7	26,3	27,9	17,2	22,5	27,1	457 063
B4. Szakmunkások	–	33,1	21,6	16,4	8,4	16,6	22,5	379 504
B5. Betanított munkások	–	13,4	12,5	11,4	4,6	11,4	12,2	206 537
B6. Segédmunkások	–	4,2	8,3	12,4	14,9	11,5	8,7	147 590
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313
Összesen, fő	–	416 807	670 873	577 794	19 847	1 992	1 687 313	1 687 313

2.2.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,6	1,9	2,6	2,7	1,5	2,0	36 033
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	6,6	6,8	5,8	14,4	19,1	6,7	123 333
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	19,3	21,0	19,8	14,0	13,6	20,0	367 797
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	46,5	40,2	33,4	24,0	14,5	38,0	700 379
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	3,1	5,8	7,2	19,5	23,1	6,4	117 472
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	0,4	0,8	1,4	3,0	6,3	1,0	19 277
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	1,2	2,1	2,0	0,9	1,3	1,9	34 083
8. Betanított munkát végzők	–	15,2	13,4	14,9	7,5	7,3	14,0	258 451
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	7,1	8,1	13,0	14,0	13,3	10,0	184 347
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,7	4,2	4,9	5,6	4,1	4,1	74 906
2. Értelmiségiek	–	18,1	19,8	18,7	23,1	27,1	19,3	354 552
3. Egyéb szellemiek	–	29,1	27,8	26,0	25,1	21,2	27,2	501 646
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	2,4	4,2	5,0	12,5	15,0	4,5	83 655
5. Szakmunkások	–	29,1	22,9	16,9	9,9	6,7	21,2	390 153
6. Betanított munkások	–	11,5	11,4	13,2	6,1	5,8	11,9	218 857
7. Segéd munkások	–	5,7	7,1	12,1	13,1	10,6	9,0	165 173
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	2,0	1,7	1,8	1,6	3,3	1,8	33 136
9. Mezőgazdasági önállóak	–	0,3	0,8	1,4	2,9	6,2	1,0	19 094
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,0	0,2	0,3	0,6	0,5	0,2	3 782
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	0,7	2,3	3,2	8,8	9,6	2,6	48 114
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	3,5	5,9	7,6	22,9	32,6	6,8	125 723
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,5	3,6	4,1	3,6	2,3	3,4	63 276
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	17,3	18,2	16,6	14,1	14,7	17,3	318 478
B3. Egyéb szellemiek	–	28,5	26,7	24,3	19,1	13,9	25,8	474 480
B4. Szakmunkások	–	29,2	22,9	17,0	10,0	6,8	21,3	391 349
B5. Betanított munkások	–	12,1	12,1	14,0	6,7	6,4	12,6	231 623
B6. Segéd munkások	–	7,1	8,1	13,0	14,0	13,3	10,0	184 347
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172
Összesen, fő	–	306 140	779 789	681 613	71 284	2 346	1 841 172	1 841 172

2.2.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	9,1	37,2	50,8	2,8	0,1	100,0	124 271
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	18,7	37,1	37,5	6,2	0,4	100,0	194 519
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	23,4	40,4	34,4	1,7	0,1	100,0	576 154
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	34,6	37,7	27,0	0,7	0,1	100,0	853 968
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	17,7	43,8	36,1	2,1	0,2	100,0	398 002
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	14,2	40,8	39,8	4,8	0,5	100,0	70 814
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	30,8	38,4	30,4	0,4	0,1	100,0	448 274
8. Betanított munkát végzők	–	31,2	38,9	29,2	0,6	0,1	100,0	777 212
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	20,1	36,4	41,4	1,9	0,1	100,0	247 055
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	26,8	39,0	32,6	1,5	0,1	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	–	10,6	36,6	49,8	2,9	0,1	100,0	175 748
2. Értelmiségiek	–	21,5	41,3	33,3	3,6	0,3	100,0	484 429
3. Egyéb szellemiek	–	25,6	38,4	34,7	1,2	0,1	100,0	775 744
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	18,8	44,0	35,1	1,9	0,2	100,0	306 497
5. Szakmunkások	–	33,8	38,7	27,0	0,4	0,1	100,0	1 082 243
6. Betanított munkások	–	34,7	37,3	27,4	0,5	0,1	100,0	482 216
7. Segéd munkások	–	20,0	36,3	41,6	1,9	0,1	100,0	240 212
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	26,2	40,1	32,7	0,8	0,1	100,0	71 890
9. Mezőgazdasági önállók	–	14,2	40,9	39,7	4,7	0,5	100,0	71 290
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	26,8	39,0	32,6	1,5	0,1	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	8,6	40,3	48,2	2,8	0,1	100,0	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	13,0	44,5	39,4	2,9	0,2	100,0	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	18,0	42,1	36,3	3,3	0,3	100,0	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	–	10,8	35,9	50,4	2,8	0,1	100,0	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	22,8	41,7	32,3	3,0	0,2	100,0	417 102
B3. Egyéb szellemiek	–	27,2	37,8	34,0	1,0	0,1	100,0	673 733
B4. Szakmunkások	–	33,8	38,7	27,0	0,5	0,1	100,0	1 089 467
B5. Betanított munkások	–	33,8	37,6	28,0	0,5	0,1	100,0	538 620
B6. Segéd munkások	–	20,2	36,4	41,3	1,9	0,1	100,0	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	26,8	39,0	32,6	1,5	0,1	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269

2.2.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás korcsoportok szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	–	5,0	44,3	42,8	7,7	0,2	100,0	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	15,4	44,1	29,8	9,9	0,8	100,0	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	17,6	46,5	32,4	3,4	0,1	100,0	666 445
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	22,8	46,5	28,5	2,2	0,1	100,0	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	7,1	40,9	40,7	10,9	0,4	100,0	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	7,8	34,0	45,7	11,6	0,8	100,0	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	17,0	44,6	36,4	1,9	0,0	100,0	380 511
8. Betanított munkát végzők	–	18,5	42,8	36,3	2,3	0,1	100,0	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	18,8	37,5	39,4	4,1	0,1	100,0	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	17,6	43,9	34,2	4,1	0,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	6,4	46,3	40,0	7,1	0,2	100,0	202 098
2. Értelmiségiek	–	16,1	45,3	31,9	6,2	0,4	100,0	628 259
3. Egyéb szellemiek	–	19,7	44,5	32,1	3,6	0,1	100,0	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	7,2	41,2	40,8	10,5	0,4	100,0	242 528
5. Szakmunkások	–	20,7	46,4	31,0	1,8	0,0	100,0	1 087 616
6. Betanított munkások	–	19,6	42,2	36,0	2,2	0,1	100,0	501 613
7. Segédmunkások	–	17,8	36,9	40,9	4,4	0,1	100,0	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	21,4	41,3	34,4	2,8	0,1	100,0	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	–	7,9	34,1	45,8	11,4	0,8	100,0	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	17,6	43,9	34,2	4,1	0,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	3,2	37,4	45,0	14,0	0,4	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	4,8	41,2	41,4	12,0	0,5	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	8,1	38,6	40,0	12,6	0,7	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	7,1	48,2	39,1	5,4	0,1	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	17,7	46,6	31,2	4,2	0,3	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	20,6	45,0	31,5	2,8	0,1	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	–	20,7	46,4	31,1	1,9	0,0	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	19,5	42,1	36,1	2,3	0,1	100,0	564 134
B6. Segédmunkások	–	18,8	37,5	39,4	4,1	0,1	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	17,6	43,9	34,2	4,1	0,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723

2.2.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	1,1	3,2	5,3	6,5	2,7	3,4	124 271
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	3,7	5,0	6,1	22,6	16,4	5,3	194 519
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikusok, irányítói foglalkozásúak	–	13,6	16,1	16,5	18,2	15,5	15,6	576 154
4. Egyéb technikusok, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	29,9	22,3	19,2	10,4	15,7	23,1	853 968
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	7,1	12,1	12,0	15,8	15,6	10,8	398 002
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	–	1,0	2,0	2,3	6,3	7,0	1,9	70 814
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	13,9	11,9	11,3	3,3	7,1	12,1	448 274
8. Betanított munkát végzők	–	24,6	21,0	18,9	8,1	13,0	21,1	777 212
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	5,0	6,2	8,5	8,8	7,0	6,7	247 055
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,9	4,5	7,3	9,4	3,7	4,8	175 748
2. Értelmiségiek	–	10,5	13,9	13,4	32,5	25,3	13,1	484 429
3. Egyéb szellemiek	–	20,1	20,7	22,4	17,5	17,6	21,0	775 744
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	5,8	9,4	8,9	11,0	12,5	8,3	306 497
5. Szakmunkások	–	37,0	29,0	24,3	9,0	17,4	29,3	1 082 243
6. Betanított munkások	–	16,9	12,5	11,0	4,6	7,9	13,1	482 216
7. Segédmunkások	–	4,9	6,1	8,3	8,6	6,9	6,5	240 212
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	1,9	2,0	2,0	1,1	1,6	1,9	71 890
9. Mezőgazdasági önállók	–	1,0	2,0	2,4	6,3	7,0	1,9	71 290
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,3	0,9	1,3	1,7	0,8	0,9	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	1,7	3,9	4,2	6,9	4,1	3,4	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	7,6	12,3	12,7	25,5	26,7	11,4	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,6	3,6	6,0	7,6	2,9	3,9	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	9,6	12,1	11,2	23,0	17,6	11,3	417 102
B3. Egyéb szellemiek	–	18,5	17,7	19,1	12,1	14,1	18,3	673 733
B4. Szakmunkások	–	37,2	29,2	24,5	9,2	17,6	29,5	1 089 467
B5. Betanított munkások	–	18,4	14,1	12,5	5,3	9,2	14,6	538 620
B6. Segédmunkások	–	5,1	6,3	8,5	8,8	7,1	6,7	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	–	988 869	1 440 740	1 201 806	53 715	5 139	3 690 269	3 690 269

2.2.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és korcsoportok szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	0–14	15–29	30–44	45–59	60–74	75–	összesen	
							%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és közép vállalkozók	–	0,8	2,8	3,4	5,1	3,3	2,7	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	–	6,2	7,1	6,2	17,0	31,9	7,1	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	–	16,8	17,9	16,0	13,9	13,7	16,9	666 445
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	–	32,9	26,9	21,1	13,6	7,5	25,4	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	3,3	7,6	9,7	21,5	19,6	8,2	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	–	0,7	1,3	2,2	4,6	7,9	1,6	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	–	9,3	9,8	10,3	4,5	2,4	9,7	380 511
8. Betanított munkát végzők	–	20,1	18,7	20,3	10,5	6,5	19,1	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	–	9,9	7,9	10,7	9,2	7,2	9,3	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723
Munkajellemző-csoportosítás								
1. Vezetők	–	1,9	5,4	6,0	8,8	6,3	5,1	202 098
2. Értelmiségiek	–	14,6	16,5	14,9	24,1	39,4	15,9	628 259
3. Egyéb szellemiek	–	22,1	20,1	18,5	17,4	14,4	19,8	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	–	2,5	5,8	7,3	15,6	13,3	6,2	242 528
5. Szakmunkások	–	32,3	29,2	25,0	12,3	6,1	27,6	1 087 616
6. Betanított munkások	–	14,1	12,2	13,4	6,8	4,4	12,7	501 613
7. Segédmunkások	–	7,9	6,6	9,4	8,3	5,6	7,9	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	–	3,8	3,0	3,2	2,1	2,7	3,2	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	–	0,7	1,3	2,2	4,5	7,8	1,6	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	–	0,1	0,4	0,7	1,7	1,2	0,5	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	–	1,0	3,4	4,4	10,5	10,3	3,6	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	–	4,0	7,6	10,1	26,4	36,9	8,7	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	–	1,6	4,3	4,5	5,2	3,3	3,9	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	–	13,8	14,5	12,5	14,1	20,6	13,7	539 241
B3. Egyéb szellemiek	–	21,4	18,7	16,8	12,5	8,9	18,3	720 130
B4. Szakmunkások	–	32,5	29,3	25,2	12,5	6,4	27,8	1 094 500
B5. Betanított munkások	–	15,8	13,7	15,1	7,9	5,2	14,3	564 134
B6. Segédmunkások	–	9,9	7,9	10,7	9,2	7,2	9,3	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	–	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	–	695 141	1 730 205	1 347 834	162 799	6 744	3 942 723	3 942 723

2.3.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2001							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	2,3	7,2	30,3	60,1	100,0	83 150	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,2	0,3	5,4	94,1	100,0	111 716	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	2,7	8,3	42,4	46,7	100,0	257 748	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,2	9,6	31,0	50,6	8,7	100,0	230 559	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,4	13,0	41,4	34,5	10,7	100,0	261 614	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	2,6	32,0	39,4	20,1	5,8	100,0	54 388	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,3	15,9	65,0	18,1	0,7	100,0	362 711	
8. Betanított munkát végzők	1,1	30,6	48,5	18,5	1,3	100,0	541 388	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	7,0	53,2	30,1	9,0	0,7	100,0	99 682	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,9	17,9	37,8	26,6	16,8	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,1	2,4	6,6	30,2	60,7	100,0	103 948	
2. Értelmiségiek	0,0	0,3	0,6	14,9	84,3	100,0	213 489	
3. Egyéb szellemiek	0,1	5,3	15,0	57,0	22,6	100,0	276 373	
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,5	14,6	47,2	32,2	5,5	100,0	211 388	
5. Szakmunkások	0,3	17,3	57,8	23,2	1,4	100,0	703 875	
6. Betanított munkások	1,1	32,4	45,7	19,1	1,7	100,0	287 458	
7. Segédmunkások	6,9	53,1	30,1	9,2	0,7	100,0	93 791	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,0	48,8	34,4	10,4	1,4	100,0	57 806	
9. Mezőgazdasági önállók	2,6	31,9	39,4	20,2	5,8	100,0	54 828	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,9	17,9	37,8	26,6	16,8	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	3,8	11,9	38,7	45,5	100,0	26 411	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	8,1	28,2	36,1	27,3	100,0	85 434	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,9	16,1	38,2	29,8	15,0	100,0	279 022	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	1,9	5,2	27,7	65,1	100,0	79 541	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,2	0,6	14,0	85,2	100,0	172 948	
B3. Egyéb szellemiek	0,1	5,2	14,8	59,7	20,3	100,0	216 670	
B4. Szakmunkások	0,3	17,4	57,5	23,3	1,5	100,0	709 963	
B5. Betanított munkások	1,6	35,0	44,3	17,6	1,6	100,0	332 083	
B6. Segédmunkások	7,0	52,9	30,2	9,2	0,7	100,0	100 884	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,9	17,9	37,8	26,6	16,8	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	

2.3.1 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,8	7,6	27,8	63,8	100,0	72 279
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,2	0,4	4,3	95,0	100,0	156 695
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	0,8	8,3	41,7	49,2	100,0	298 648
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,2	3,4	26,0	54,8	15,6	100,0	300 897
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,2	5,4	38,5	40,9	15,0	100,0	204 241
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,6	15,7	40,6	30,6	12,5	100,0	45 024
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,2	7,8	67,3	23,5	1,1	100,0	346 428
8. Betanított munkát végzők	0,6	20,2	51,1	25,7	2,4	100,0	495 286
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	3,7	38,5	37,3	18,0	2,5	100,0	182 053
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,6	10,9	36,2	31,2	21,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,1	1,1	9,8	31,1	58,0	100,0	127 192
2. Értelmiségiek	0,0	0,2	0,8	10,3	88,7	100,0	273 707
3. Egyéb szellemiek	0,1	1,9	14,6	59,5	23,8	100,0	278 430
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,3	6,0	44,5	39,2	10,0	100,0	158 873
5. Szakmunkások	0,2	7,8	54,6	33,3	4,1	100,0	697 463
6. Betanított munkások	0,7	21,5	49,9	25,5	2,5	100,0	282 756
7. Segédmunkások	3,0	37,7	39,0	18,8	1,5	100,0	146 001
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	3,9	37,2	39,8	15,2	3,9	100,0	91 546
9. Mezőgazdasági önállók	0,6	16,2	41,7	29,9	11,5	100,0	45 583
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,6	10,9	36,2	31,2	21,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	1,6	14,2	38,2	45,9	100,0	16 017
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,1	3,5	28,6	37,4	30,4	100,0	94 227
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	7,0	33,0	34,4	25,3	100,0	215 384
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,7	6,9	27,9	64,5	100,0	91 744
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,2	0,8	10,1	88,9	100,0	220 763
B3. Egyéb szellemiek	0,1	1,9	14,9	59,4	23,7	100,0	245 650
B4. Szakmunkások	0,2	7,9	54,4	33,3	4,1	100,0	703 151
B5. Betanított munkások	0,9	23,6	49,5	23,6	2,3	100,0	332 511
B6. Segédmunkások	3,7	38,5	37,3	18,0	2,5	100,0	182 104
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,6	10,9	36,2	31,2	21,2	100,0	2 101 551
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551

2.3.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,3	0,5	0,8	4,7	14,8	4,2	83 150	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,0	1,1	31,2	5,6	111 716	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,3	1,9	2,8	20,5	35,7	12,9	257 748	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	2,4	6,1	9,4	21,9	5,9	11,5	230 559	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	6,6	9,5	14,3	16,9	8,3	13,1	261 614	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	8,2	4,9	2,8	2,1	0,9	2,7	54 388	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	7,0	16,1	31,1	12,3	0,7	18,1	362 711	
8. Betanított munkát végzők	35,2	46,2	34,7	18,8	2,1	27,0	541 388	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	40,0	14,8	4,0	1,7	0,2	5,0	99 682	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,3	0,7	0,9	5,9	18,7	5,2	103 948	
2. Értelmiségiek	0,1	0,2	0,2	6,0	53,4	10,7	213 489	
3. Egyéb szellemiek	1,2	4,0	5,5	29,6	18,6	13,8	276 373	
4. Önálló iparosok, kereskedők	6,0	8,6	13,2	12,8	3,4	10,6	211 388	
5. Szakmunkások	13,0	33,9	53,7	30,6	3,0	35,1	703 875	
6. Betanított munkások	17,9	26,0	17,3	10,3	1,5	14,4	287 458	
7. Segédmunkások	36,8	13,9	3,7	1,6	0,2	4,7	93 791	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	16,5	7,9	2,6	1,1	0,2	2,9	57 806	
9. Mezőgazdasági önállók	8,2	4,9	2,9	2,1	0,9	2,7	54 828	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,3	0,4	1,9	3,6	1,3	26 411	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,2	1,9	3,2	5,8	6,9	4,3	85 434	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	13,6	12,5	14,1	15,6	12,4	13,9	279 022	
B1. Vezetők, menedzserek	0,2	0,4	0,5	4,1	15,4	4,0	79 541	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,1	0,1	4,6	43,7	8,6	172 948	
B3. Egyéb szellemiek	0,7	3,1	4,2	24,3	13,1	10,8	216 670	
B4. Szakmunkások	13,9	34,4	54,0	31,0	3,1	35,4	709 963	
B5. Betanított munkások	30,2	32,4	19,4	11,0	1,6	16,6	332 083	
B6. Segédmunkások	40,1	14,9	4,0	1,7	0,2	5,0	100 884	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 002 956	
Összesen, fő	17 504	358 809	757 103	532 698	336 842	2 002 956	2 002 956	

2.3.2 A foglalkoztatott férfiak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,3	0,2	0,7	3,1	10,4	3,4	72 279	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,1	0,1	0,1	1,0	33,4	7,5	156 695	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1,1	1,0	3,2	19,0	33,0	14,2	298 648	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	3,9	4,5	10,3	25,2	10,5	14,3	300 897	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	3,9	4,8	10,3	12,8	6,9	9,7	204 241	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	2,3	3,1	2,4	2,1	1,3	2,1	45 024	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	6,6	11,8	30,7	12,4	0,9	16,5	346 428	
8. Betanított munkát végzők	26,6	43,7	33,3	19,4	2,7	23,6	495 286	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	55,2	30,7	8,9	5,0	1,0	8,7	182 053	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551	
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,6	0,6	1,6	6,0	16,6	6,1	127 192	
2. Értelmiségiek	0,2	0,2	0,3	4,3	54,5	13,0	273 707	
3. Egyéb szellemiek	2,2	2,4	5,3	25,3	14,9	13,2	278 430	
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,3	4,2	9,3	9,5	3,6	7,6	158 873	
5. Szakmunkások	9,9	23,9	50,1	35,5	6,4	33,2	697 463	
6. Betanított munkások	15,6	26,5	18,6	11,0	1,6	13,5	282 756	
7. Segédmunkások	36,1	24,1	7,5	4,2	0,5	6,9	146 001	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	29,8	14,9	4,8	2,1	0,8	4,4	91 546	
9. Mezőgazdasági önállók	2,4	3,2	2,5	2,1	1,2	2,2	45 583	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551	
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,1	0,3	0,9	1,7	0,8	16 017	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,1	1,4	3,5	5,4	6,4	4,5	94 227	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	5,3	6,6	9,4	11,3	12,2	10,2	215 384	
B1. Vezetők, menedzserek	0,3	0,3	0,8	3,9	13,3	4,4	91 744	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,2	0,2	3,4	44,1	10,5	220 763	
B3. Egyéb szellemiek	1,7	2,0	4,8	22,3	13,1	11,7	245 650	
B4. Szakmunkások	10,5	24,4	50,3	35,8	6,5	33,5	703 151	
B5. Betanított munkások	25,6	34,3	21,7	12,0	1,8	15,8	332 511	
B6. Segédmunkások	55,2	30,7	8,9	5,0	1,0	8,7	182 104	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	2 101 551	
Összesen, fő	12 070	228 845	760 216	655 080	445 340	2 101 551	2 101 551	

2.3.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2001							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	3,2	4,9	36,3	55,5	100,0	41 121	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,1	4,6	95,1	100,0	82 803	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	3,6	4,7	35,1	56,6	100,0	318 406	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,1	13,6	19,0	61,2	6,0	100,0	623 409	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,5	15,1	22,9	50,5	11,0	100,0	136 388	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	3,3	46,3	20,7	25,8	3,8	100,0	16 426	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,6	33,4	43,3	21,8	0,9	100,0	85 563	
8. Betanított munkát végzők	1,5	48,0	29,3	20,1	1,1	100,0	235 824	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	3,9	65,7	20,9	9,1	0,3	100,0	147 373	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,7	21,6	18,2	39,4	20,1	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,0	3,0	3,0	42,2	51,7	100,0	71 800	
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,2	15,3	84,4	100,0	270 940	
3. Egyéb szellemiek	0,1	8,5	7,8	72,1	11,5	100,0	499 371	
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,6	18,5	29,4	45,8	5,7	100,0	95 109	
5. Szakmunkások	0,4	25,2	36,9	35,5	2,0	100,0	378 368	
6. Betanított munkások	1,4	48,3	31,3	18,3	0,7	100,0	194 758	
7. Segédmunkások	3,8	65,7	21,0	9,2	0,3	100,0	146 421	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,4	60,3	20,7	11,7	1,9	100,0	14 084	
9. Mezőgazdasági önállók	3,3	46,2	20,7	25,9	3,8	100,0	16 462	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,7	21,6	18,2	39,4	20,1	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,2	5,6	7,2	50,0	37,0	100,0	6 870	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,3	9,9	14,6	45,5	29,7	100,0	41 553	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,8	17,4	20,5	43,5	17,8	100,0	140 368	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	2,7	2,5	41,0	53,8	100,0	63 674	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,1	14,8	84,9	100,0	244 154	
B3. Egyéb szellemiek	0,1	8,6	7,8	73,1	10,4	100,0	457 063	
B4. Szakmunkások	0,4	25,3	36,9	35,5	2,0	100,0	379 504	
B5. Betanított munkások	1,6	49,0	30,7	18,0	0,8	100,0	206 537	
B6. Segédmunkások	3,9	65,7	20,9	9,1	0,3	100,0	147 590	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,7	21,6	18,2	39,4	20,1	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	

2.3.3 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	1,0	5,4	24,0	69,6	100,0	36 033	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,1	2,3	97,5	100,0	123 333	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	0,9	5,0	25,6	68,5	100,0	367 797	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,1	4,2	18,7	60,8	16,2	100,0	700 379	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,3	6,2	22,5	54,4	16,6	100,0	117 472	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,9	25,3	26,6	36,9	10,3	100,0	19 277	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,3	17,0	51,8	28,2	2,8	100,0	34 083	
8. Betanított munkát végzők	0,8	28,8	35,3	30,7	4,4	100,0	258 451	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	2,6	43,1	32,5	19,3	2,5	100,0	184 347	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,4	11,1	19,1	39,5	29,8	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,0	1,1	7,1	30,4	61,3	100,0	74 906	
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,3	7,5	92,1	100,0	354 552	
3. Egyéb szellemiek	0,1	2,2	6,4	66,5	24,8	100,0	501 646	
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,4	7,6	28,7	52,1	11,2	100,0	83 655	
5. Szakmunkások	0,1	7,4	34,8	49,8	7,9	100,0	390 153	
6. Betanított munkások	0,7	30,7	38,5	27,9	2,3	100,0	218 857	
7. Segédmunkások	2,2	43,8	34,0	18,7	1,3	100,0	165 173	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,2	40,2	23,7	21,7	9,0	100,0	33 136	
9. Mezőgazdasági önállók	0,9	25,6	26,8	36,8	10,0	100,0	19 094	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,4	11,1	19,1	39,5	29,8	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	2,5	10,2	43,2	44,0	100,0	3 782	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	4,6	16,1	43,6	35,5	100,0	48 114	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	8,0	19,1	43,4	29,2	100,0	125 723	
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,8	6,3	27,9	65,0	100,0	63 276	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,3	7,3	92,3	100,0	318 478	
B3. Egyéb szellemiek	0,1	2,2	6,4	66,5	24,8	100,0	474 480	
B4. Szakmunkások	0,1	7,4	34,8	49,7	8,0	100,0	391 349	
B5. Betanított munkások	0,9	31,5	38,0	27,3	2,3	100,0	231 623	
B6. Segédmunkások	2,6	43,1	32,5	19,3	2,5	100,0	184 347	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívak	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	0,4	11,1	19,1	39,5	29,8	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	

2.3.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,2	0,4	0,7	2,2	6,7	2,4	41 121	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,6	23,2	4,9	82 803	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,4	3,1	4,8	16,8	53,2	18,9	318 406	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	6,9	23,2	38,6	57,4	11,1	36,9	623 409	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	5,6	5,7	10,1	10,4	4,4	8,1	136 388	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	4,6	2,1	1,1	0,6	0,2	1,0	16 426	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	4,5	7,8	12,1	2,8	0,2	5,1	85 563	
8. Betanított munkát végzők	29,7	31,1	22,5	7,1	0,8	14,0	235 824	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	48,1	26,6	10,0	2,0	0,1	8,7	147 373	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,3	0,6	0,7	4,6	11,0	4,3	71 800	
2. Értelmiségiek	0,1	0,1	0,1	6,2	67,5	16,1	270 940	
3. Egyéb szellemiek	2,9	11,6	12,7	54,2	16,9	29,6	499 371	
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,1	4,8	9,1	6,5	1,6	5,6	95 109	
5. Szakmunkások	11,7	26,2	45,5	20,2	2,2	22,4	378 368	
6. Betanított munkások	22,1	25,8	19,8	5,4	0,4	11,5	194 758	
7. Segédmunkások	46,9	26,4	10,0	2,0	0,1	8,7	146 421	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	6,4	2,3	0,9	0,2	0,1	0,8	14 084	
9. Mezőgazdasági önállók	4,6	2,1	1,1	0,6	0,2	1,0	16 462	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,1	0,2	0,5	0,8	0,4	6 870	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,1	1,1	2,0	2,8	3,6	2,5	41 553	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	9,1	6,7	9,4	9,2	7,4	8,3	140 368	
B1. Vezetők, menedzserek	0,2	0,5	0,5	3,9	10,1	3,8	63 674	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,1	0,1	5,4	61,2	14,5	244 154	
B3. Egyéb szellemiek	2,5	10,7	11,6	50,3	14,1	27,1	457 063	
B4. Szakmunkások	12,2	26,3	45,5	20,2	2,3	22,5	379 504	
B5. Betanított munkások	26,7	27,8	20,6	5,6	0,5	12,2	206 537	
B6. Segédmunkások	48,2	26,6	10,0	2,0	0,1	8,7	147 590	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívak	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 687 313	
Összesen, fő	12 004	364 174	307 249	664 903	338 983	1 687 313	1 687 313	

2.3.4 A foglalkoztatott nők társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011							
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen		
						%	fő	
Társadalmi-foglalkozási rétegséma								
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	0,2	0,6	1,2	4,6	2,0	36 033	
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,4	21,9	6,7	123 333	
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1,1	1,6	5,2	13,0	45,8	20,0	367 797	
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	6,6	14,3	37,3	58,6	20,7	38,0	700 379	
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	4,5	3,6	7,5	8,8	3,6	6,4	117 472	
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	2,0	2,4	1,5	1,0	0,4	1,0	19 277	
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	1,1	2,8	5,0	1,3	0,2	1,9	34 083	
8. Betanított munkát végzők	24,9	36,3	25,9	10,9	2,1	14,0	258 451	
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	59,6	38,8	17,0	4,9	0,8	10,0	184 347	
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	
Munkajelleg-csoportosítás								
1. Vezetők	0,4	0,4	1,5	3,1	8,4	4,1	74 906	
2. Értelmiségiek	0,1	0,2	0,3	3,6	59,5	19,3	354 552	
3. Egyéb szellemiek	3,6	5,4	9,2	45,9	22,6	27,2	501 646	
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,8	3,1	6,8	6,0	1,7	4,5	83 655	
5. Szakmunkások	5,2	14,0	38,6	26,7	5,6	21,2	390 153	
6. Betanított munkások	18,6	32,7	23,9	8,4	0,9	11,9	218 857	
7. Segédmunkások	44,9	35,2	16,0	4,2	0,4	9,0	165 173	
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	21,4	6,5	2,2	1,0	0,5	1,8	33 136	
9. Mezőgazdasági önállók	2,0	2,4	1,5	1,0	0,3	1,0	19 094	
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–	
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–	
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	
Normatív-funkcionalista modell								
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,0	0,1	0,2	0,3	0,2	3 782	
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,2	1,1	2,2	2,9	3,1	2,6	48 114	
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	5,3	4,9	6,8	7,5	6,7	6,8	125 723	
B1. Vezetők, menedzserek	0,1	0,2	1,1	2,4	7,5	3,4	63 276	
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,1	0,3	3,2	53,5	17,3	318 478	
B3. Egyéb szellemiek	3,1	5,1	8,7	43,4	21,4	25,8	474 480	
B4. Szakmunkások	5,5	14,2	38,7	26,8	5,7	21,3	391 349	
B5. Betanított munkások	25,0	35,5	25,0	8,7	1,0	12,6	231 623	
B6. Segédmunkások	59,6	38,8	17,0	4,9	0,8	10,0	184 347	
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–	
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–	
X. Egyéb inaktívak	–	–	–	–	–	–	–	
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–	
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	1 841 172	
Összesen, fő	8 121	205 202	351 664	726 888	549 297	1 841 172	1 841 172	

2.3.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,1	2,6	6,5	32,3	58,6	100,0	124 271
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,2	0,2	5,1	94,5	100,0	194 519
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	3,2	6,3	38,4	52,2	100,0	576 154
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,1	12,5	22,3	58,4	6,7	100,0	853 968
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,5	13,7	35,0	40,0	10,8	100,0	398 002
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	2,8	35,3	35,0	21,5	5,4	100,0	70 814
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,4	19,2	60,8	18,8	0,7	100,0	448 274
8. Betanított munkát végzők	1,3	35,9	42,7	18,9	1,2	100,0	777 212
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	5,2	60,7	24,6	9,1	0,5	100,0	247 055
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,8	19,6	28,8	32,5	18,3	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,0	2,6	5,1	35,1	57,1	100,0	175 748
2. Értelmiségiek	0,0	0,2	0,3	15,1	84,4	100,0	484 429
3. Egyéb szellemiek	0,1	7,3	10,4	66,8	15,4	100,0	775 744
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,5	15,8	41,7	36,4	5,5	100,0	306 497
5. Szakmunkások	0,3	20,0	50,5	27,5	1,6	100,0	1 082 243
6. Betanított munkások	1,2	38,9	39,9	18,8	1,3	100,0	482 216
7. Segédmunkások	5,0	60,8	24,5	9,2	0,5	100,0	240 212
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	5,1	51,1	31,7	10,7	1,5	100,0	71 890
9. Mezőgazdasági önállók	2,8	35,2	35,1	21,5	5,4	100,0	71 290
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,8	19,6	28,8	32,5	18,3	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	4,2	11,0	41,0	43,7	100,0	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,3	8,7	23,7	39,2	28,1	100,0	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,8	16,5	32,3	34,4	15,9	100,0	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	2,3	4,0	33,6	60,0	100,0	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,3	14,5	85,0	100,0	417 102
B3. Egyéb szellemiek	0,1	7,5	10,1	68,8	13,6	100,0	673 733
B4. Szakmunkások	0,4	20,1	50,3	27,5	1,7	100,0	1 089 467
B5. Betanított munkások	1,6	40,3	39,1	17,7	1,3	100,0	538 620
B6. Segédmunkások	5,2	60,5	24,7	9,2	0,5	100,0	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,8	19,6	28,8	32,5	18,3	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269

2.3.5 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,0	0,8	6,9	26,5	65,7	100,0	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,1	0,3	3,5	96,1	100,0	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,0	0,9	6,5	32,8	59,8	100,0	666 445
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	0,1	4,0	20,9	59,0	16,0	100,0	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,3	5,7	32,6	45,8	15,6	100,0	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	0,7	18,6	36,4	32,5	11,8	100,0	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	0,2	8,6	65,9	23,9	1,3	100,0	380 511
8. Betanított munkát végzők	0,7	23,2	45,7	27,4	3,1	100,0	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	3,1	40,9	34,9	18,7	2,5	100,0	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,5	11,0	28,2	35,1	25,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,0	1,1	8,8	30,8	59,2	100,0	202 098
2. Értelmiségiek	0,0	0,1	0,5	8,7	90,6	100,0	628 259
3. Egyéb szellemiek	0,1	2,1	9,3	64,0	24,4	100,0	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	0,3	6,6	39,1	43,7	10,4	100,0	242 528
5. Szakmunkások	0,1	7,7	47,5	39,2	5,5	100,0	1 087 616
6. Betanított munkások	0,7	25,5	44,9	26,5	2,4	100,0	501 613
7. Segédmunkások	2,6	40,9	36,4	18,7	1,4	100,0	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	4,3	38,0	35,5	16,9	5,3	100,0	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	0,7	19,0	37,3	32,0	11,1	100,0	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,5	11,0	28,2	35,1	25,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	1,8	13,4	39,1	45,5	100,0	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	0,2	3,9	24,4	39,5	32,1	100,0	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	0,3	7,4	27,9	37,7	26,7	100,0	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	0,0	0,7	6,7	27,9	64,7	100,0	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,0	0,1	0,5	8,5	90,9	100,0	539 241
B3. Egyéb szellemiek	0,1	2,1	9,3	64,1	24,4	100,0	720 130
B4. Szakmunkások	0,2	7,8	47,4	39,2	5,5	100,0	1 094 500
B5. Betanított munkások	0,9	26,8	44,8	25,1	2,3	100,0	564 134
B6. Segédmunkások	3,1	40,9	34,9	18,7	2,5	100,0	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	0,5	11,0	28,2	35,1	25,2	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723

2.3.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,2	0,5	0,8	3,4	10,8	3,4	124 271
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,0	0,0	0,0	0,8	27,2	5,3	194 519
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	0,3	2,5	3,4	18,5	44,5	15,6	576 154
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	4,2	14,7	17,9	41,6	8,5	23,1	853 968
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	6,2	7,5	13,1	13,3	6,4	10,8	398 002
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	6,7	3,5	2,3	1,3	0,6	1,9	70 814
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	6,0	11,9	25,6	7,0	0,5	12,1	448 274
8. Betanított munkát végzők	33,0	38,6	31,2	12,3	1,4	21,1	777 212
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	43,3	20,7	5,7	1,9	0,2	6,7	247 055
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,3	0,6	0,9	5,2	14,8	4,8	175 748
2. Értelmiségiek	0,1	0,1	0,2	6,1	60,5	13,1	484 429
3. Egyéb szellemiek	1,9	7,9	7,6	43,2	17,7	21,0	775 744
4. Önálló iparosok, kereskedők	5,6	6,7	12,0	9,3	2,5	8,3	306 497
5. Szakmunkások	12,4	30,0	51,3	24,8	2,6	29,3	1 082 243
6. Betanított munkások	19,6	25,9	18,1	7,6	0,9	13,1	482 216
7. Segédmunkások	40,9	20,2	5,5	1,8	0,2	6,5	240 212
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	12,4	5,1	2,1	0,6	0,2	1,9	71 890
9. Mezőgazdasági önállók	6,8	3,5	2,3	1,3	0,6	1,9	71 290
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,2	0,3	1,1	2,2	0,9	33 281
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,1	1,5	2,8	4,2	5,3	3,4	126 987
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	11,8	9,6	12,7	12,0	9,9	11,4	419 390
B1. Vezetők, menedzserek	0,2	0,5	0,5	4,0	12,7	3,9	143 215
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,1	0,1	5,0	52,5	11,3	417 102
B3. Egyéb szellemiek	1,4	7,0	6,4	38,7	13,6	18,3	673 733
B4. Szakmunkások	13,2	30,3	51,5	25,0	2,7	29,5	1 089 467
B5. Betanított munkások	28,8	30,1	19,8	8,0	1,0	14,6	538 620
B6. Segédmunkások	43,4	20,8	5,8	1,9	0,2	6,7	248 474
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívok	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 690 269
Összesen, fő	29 508	722 983	1 064 352	1 197 601	675 825	3 690 269	3 690 269

2.3.6 A foglalkoztatottak társadalmi rétegek és legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, megoszlás társadalmi rétegek szerint (folytatás)

Társadalmi réteg	2011						
	általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	általános iskola 8. évfolyam	középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	érettségi	egyetem, főiskola stb. oklevéllel	összesen	
						%	fő
Társadalmi-foglalkozási rétegséma							
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	0,2	0,2	0,7	2,1	7,2	2,7	108 312
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	0,1	0,1	0,1	0,7	27,1	7,1	280 028
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1,1	1,3	3,9	15,8	40,1	16,9	666 445
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	5,0	9,1	18,8	42,7	16,1	25,4	1 001 276
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	4,1	4,2	9,4	10,7	5,0	8,2	321 713
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	2,2	2,8	2,1	1,5	0,8	1,6	64 301
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	4,4	7,5	22,6	6,6	0,5	9,7	380 511
8. Betanított munkát végzők	25,9	40,2	31,0	14,9	2,3	19,1	753 737
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	57,0	34,5	11,5	4,9	0,9	9,3	366 400
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
12. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
13. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723
Munkajelleg-csoportosítás							
1. Vezetők	0,5	0,5	1,6	4,5	12,0	5,1	202 098
2. Értelmiségiek	0,1	0,2	0,3	4,0	57,3	15,9	628 259
3. Egyéb szellemiek	2,8	3,8	6,6	36,1	19,2	19,8	780 076
4. Önálló iparosok, kereskedők	3,5	3,7	8,5	7,7	2,5	6,2	242 528
5. Szakmunkások	8,0	19,2	46,4	30,9	6,0	27,6	1 087 616
6. Betanított munkások	16,8	29,5	20,3	9,6	1,2	12,7	501 613
7. Segédmunkások	39,6	29,3	10,2	4,2	0,4	7,9	311 174
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	26,4	10,9	4,0	1,5	0,7	3,2	124 682
9. Mezőgazdasági önállók	2,2	2,8	2,2	1,5	0,7	1,6	64 677
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	–	–	–	–	–	–	–
11. Nem foglalkoztatottak, akik nem besorolhatóak	–	–	–	–	–	–	–
12. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723
Normatív-funkcionalista modell							
A1. Vállalkozó, 10 vagy annál több alkalmazottal	0,1	0,1	0,2	0,6	0,9	0,5	19 799
A2. Vállalkozó, 1–9 alkalmazottal	1,1	1,3	3,1	4,1	4,6	3,6	142 341
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	5,3	5,8	8,6	9,3	9,2	8,7	341 107
B1. Vezetők, menedzserek	0,2	0,3	0,9	3,1	10,1	3,9	155 020
B2. Szakértők, értelmiségiek	0,1	0,2	0,2	3,3	49,3	13,7	539 241
B3. Egyéb szellemiek	2,3	3,5	6,0	33,4	17,7	18,3	720 130
B4. Szakmunkások	8,5	19,6	46,6	31,0	6,0	27,8	1 094 500
B5. Betanított munkások	25,4	34,9	22,7	10,3	1,3	14,3	564 134
B6. Segédmunkások	57,0	34,5	11,5	4,9	0,9	9,3	366 451
C. Munkanélküliek	–	–	–	–	–	–	–
D. Öregségi nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
E. Rokkantsági nyugdíjasok	–	–	–	–	–	–	–
X. Egyéb inaktívak	–	–	–	–	–	–	–
Y. Gyermekek, tanulók	–	–	–	–	–	–	–
Összesen, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	3 942 723
Összesen, fő	20 191	434 047	1 111 880	1 381 968	994 637	3 942 723	3 942 723

MÓDSZERTAN

A társadalmi-foglalkozási rétegséma előállítási módja

A társadalmi-foglalkozási rétegséma előállításához a következő információk szükségesek:

- egyéni foglalkozás FEOR-08 szerint kódolva
- foglalkozási viszony: alkalmazott, vállalkozó
- beosztottak, alkalmazottak száma: nincs beosztott, alkalmazott, 1–9 beosztott, alkalmazott, 10 vagy annál több beosztott, alkalmazott
- a munkahely ágazati hovatartozása: mezőgazdaság, nem mezőgazdaság
- gazdasági aktivitás: foglalkoztatott, munkanélküli, saját jogú öregségi nyugdíjas vagy hozzátartozói jogon nyugdíjas, rokkantsági nyugdíjas, tanuló, egyéb inaktív
- a munkanélküliek esetében: hány hónapja munkanélküli
- a munkakeresés időtartama: nem keres munkát, legalább 12 hónapja munkát keres
- életkor: 15 év alatti, 15–29 éves, 30 éves vagy idősebb

I. Gazdaságilag aktívak

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	alkalmazottak, beosztottak száma	a munkahely ágazata
1. Nem mezőgazdasági foglalkoztatottak – nagy- és középvállalkozók	1210, 1312-1339, 1411-1419, 2111-2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241-2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730, 3211-3222, 3161, 5241, 5112, 5131	vállalkozó	10 vagy több	mezőgazdaságon kívüli termelői, szolgáltatási
2. Mezőgazdasági foglalkoztatottak – nagy- és középvállalkozók	1311	vállalkozó	10 vagy több	–
	1210, 1312-1339, 1411-1419, 2111-2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241-2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730, 3211-3222, 3161, 5241, 5112, 5131	vállalkozó	10 vagy több	mezőgazdaság
3. Felső és középszintű vezetők	1110-1132	–	–	–
	1210-1419, 2111-2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241-2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730	alkalmazott	10 vagy több	–
4. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	2111-2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241-2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730	alkalmazott	nincs vagy 10-nél kevesebb	–

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	alkalmazottak, beosztottak száma	a munkahely ágazata
5. Szabadfoglalkozású magasan képzett értelmiségiek, szakértők	2111-2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241-2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730	vállalkozó	nincs vagy 10-nél kevesebb	–
6. Alsó szintű vezetők	2142-2143, 2149, 2152, 2222-2232, 2312, 2422-2499, 2511, 2512, 2514, 2521-2534, 2625, 2711-2719, 2726, 2727, 2910, 3172, 3173, 3331, 3410, 3514, 3515, 3613, 3641, 3655, 3711, 3712, 3717, 3719, 3721, 3730, 4221, 5233, 5291, 0110	alkalmazott	1 vagy több	–
	1210-1419	alkalmazott	1–9	–
	2144, 2151, 2153, 2159, 2232, 2728, 3111-3146, 3161-3163, 3171, 3174, 3190, 3211-3213, 3221, 3222, 3311-3327, 3332, 3333, 3339, 3341, 3342, 3511, 3513, 3520, 3611, 3612, 3614-3616, 3621-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713, 3716, 3910, 4111-4113, 4121-4134, 4136, 4190, 4211, 4213, 4223, 4226, 4227, 5111, 5112, 5113, 5117, 5121-5135, 5211-5213, 5231, 5232, 5241, 5251, 7341-7343, 8137, 0210	alkalmazott	10 vagy annál több	–
7. Alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok	1311-1419, 2142-2143, 2149, 2152, 2222-2232, 2312, 2422-2499, 2511, 2512, 2514, 2521-2534, 2625, 2711-2719, 2726, 2727, 2910, 3172, 3173, 3331, 3410, 3514, 3515, 3613, 3641, 3655, 3711, 3712, 3717, 3719, 3721, 3730, 4221, 5233, 5291, 0110	alkalmazott	nincs	–
8. Szabadfoglalkozású alsó szintű értelmiségiek	1311-1419, 2142-2143, 2149, 2152, 2222-2232, 2312, 2422-2499, 2511, 2512, 2514, 2521-2534, 2625, 2711-2719, 2726, 2727, 2910, 3172, 3173, 3331, 3410, 3514, 3515, 3613, 3641, 3655, 3711, 3712, 3717, 3719, 3721, 3730, 4221, 5233, 5291	vállalkozó	nincs	–
9. Magasan képzett technikai foglalkozásúak	2144, 2151, 2153, 2159, 3111-3146, 3161-3163, 3171, 3174, 3190, 3211-3213, 3221, 5241, 5112	alkalmazott	nincs	–
10. Magasan képzett technikai foglalkozású önállók	2144, 2151, 2153, 2159, 3111-3146, 3161-3163, 3171, 3174, 3190, 3211-3213, 3221, 5241, 5112	vállalkozó	nincs	–

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	alkalmazottak, beosztottak száma	a munkahely ágazata
11. Magasan képzett munkairányítók	2144, 2151, 2153, 2159, 2232, 2728, 3111-3146, 3161-3163, 3171, 3174, 3190, 3211-3213, 3221, 3222, 3311-3327, 3332, 3333, 3339, 3341, 3342, 3511, 3513, 3520, 3611, 3612, 3614-3616, 3621-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713, 3716, 3910, 4111-4113, 4121-4134, 4136, 4190, 4211, 4213, 4223, 4226, 4227, 5111, 5112, 5113, 5117, 5121-5135, 5211-5213, 5231, 5232, 5241, 5251, 7341-7343, 8137, 0210	alkalmazott	1-9	-
	3151-3159, 3334, 3335, 7211-7233, 7310, 7321-7323, 7325, 7326, 7331, 7332, 7334, 7335, 7411-7413, 7415, 7420, 7511-7515, 7521-7524, 7531, 7533-7538, 8321	alkalmazott	10 vagy annál több	-
12. Egyéb technikus jellegű foglalkozásúak	7341-7343	alkalmazott	nincs	-
13. Irodai foglalkozásúak	3322, 3910, 4111-4113, 4121-4129, 4131-4134, 4136, 4190, 4211, 4226	alkalmazott	nincs	-
14. Szakképzett kereskedelmi foglalkozásúak	3222, 3623, 3716, 4223, 5111, 5113, 5117, 5121-5129, 5131-5135	alkalmazott	nincs	-
15. Szakképzett szolgáltatási foglalkozásúak	2728, 3311, 3312, 3321, 3323-3327, 3332, 3333, 3339, 3341, 3342, 3511, 3513, 3520, 3611, 3612, 3614-3616, 3621, 3622, 3624, 3631-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713, 4213, 4227, 5211-5213, 5231, 5232, 5251-5253, 8137, 0210	alkalmazott	nincs	-
16. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók	1210, 1312-1419, 3161	vállalkozó	1-9	mezőgazdaságon kívüli termelői, szolgáltatási
	2142-2149, 2151-2159, 2221-2232, 2312, 2422, 2431-2499, 2511, 2512, 2514, 2521-2534, 2625, 2711-2719, 2726-2728, 2910, 3111-3159, 3162, 3163, 3171-3174, 3190, 3211-3222, 3311-3339, 3341, 3342, 3410, 3511-3515, 3520, 3611-3659, 3711-3719, 3721, 3722, 3730, 3910, 4111-4136, 4190, 4211-4213, 4221-4229, 5111-5135, 5211-5243, 5254-5259, 5291-5299, 7111-7233, 7310, 7321-7328, 7331-7343, 7411-7419, 7420, 7511-7539, 7911-7919, 8111-8430, 9111-9239, 9310, 9321, 9329	vállalkozó	1-9	-

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	alkalmazottak, beosztottak száma	a munkahely ágazata
17. Nem mezőgazdasági egyéni vállalkozók, önfoglalkoztatók	2728, 3151-3159, 3222, 3311-3327, 3332-3339, 3341-3342, 3511-3513, 3520, 3611-3616, 3621-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713-3716, 3722, 3910, 4111-4190, 4211-4213, 4222-4229, 5111-5117, 5121-5229, 5231, 5232, 5242-5243, 5254-5259, 5292-5299, 7111-7919, 8111-8430, 9111-9329	vállalkozó	nincs	–
18. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók	1311	vállalkozó	1–9	–
	1210, 1312, 1313, 1321-1419, 3161, 3221, 8421, 9331, 9332	vállalkozó	1–9	mezőgazdaság
	6111-6230	vállalkozó	1–9	
19. Mezőgazdasági egyéni vállalkozók	6111-6230, 8421, 9222, 9331, 9332	vállalkozó	nincs	–
20. Közvetlen termelésirányítók	3151-3159, 3334, 3335, 721, 722, 723, 731, 7321-7323, 7325, 7326, 7331, 7332, 7334, 7335, 7341, 7411-7413, 7415, 7420, 7511-7515, 7521-7524, 7531, 7533-7538	alkalmazott	1–9	–
	3139, 3512, 3714, 3715, 3722, 4114, 4135, 4212, 4222, 4224, 4225, 4229, 5114-5116, 5219, 5221-5229, 5241-5243, 5254-5259, 5292-5299, 6111-6230, 7111-7115, 7324, 7327, 7328, 7333, 7414, 7416-7419, 7519, 7529, 7532, 7539, 7911-7919, 8111-8126, 8131-8136, 8141-8430, 9111-9332, 0310	alkalmazott	1 vagy több	–
21. Könnyűipari szakképzett foglalkozásúak	7211-7310, 7411-7413, 7415, 7514	alkalmazott	nincs	–
22. Egyéb szakképzett ipari foglalkozásúak	3151-3159, 3334, 3335, 7321-7323, 7325, 7326, 7331, 7332, 7334, 7335, 7420, 7511-7513, 7515, 7521-7524, 7531, 7533-7538	alkalmazott	nincs	–
23. Betanított ipari foglalkozásúak	7111-7115, 7324, 7327, 7328, 7333, 7414, 7416-7419, 7519, 7529, 7532, 7539, 7911, 7913, 7919, 8312, 8151, 8152	alkalmazott	nincs	–
24. Betanított gépkezelők, összeszerelők	8111-8126, 8131-8136, 8141-8144, 8190, 8211-8219, 8311, 8321-8325, 8411, 8413-8419, 8422-8425, 8430, 9221, 8329	alkalmazott	nincs	–
25. Betanított irodai foglalkozásúak	4114, 4222, 4224, 4225, 4229	alkalmazott	nincs	–

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	alkalmazottak, beosztottak száma	a munkahely ágazata
26. Betanított kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	3512, 3714, 3715, 3722, 4135, 4212, 5114-5116, 5219, 5221-5229, 5242, 5243, 5254-5259, 5292-5299, 7912, 7914, 7915, 8326, 8327, 8412, 9212, 9232, 9235, 0310	alkalmazott	nincs	–
27. Betanított mezőgazdasági foglalkozásúak	6111-6230, 8421, 9222	alkalmazott	nincs	–
28. Egyszerű ipari foglalkozásúak	9223-9225, 9310, 9329, 9321	alkalmazott	nincs	–
29. Egyszerű irodai, kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	9111-9119, 9211, 9231, 9233, 9234, 9236-9239	alkalmazott	nincs	–
30. Egyszerű mezőgazdasági foglalkozásúak	9331, 9332	alkalmazott	nincs	–

II. Gazdaságilag inaktívak, akik korábban dolgoztak

Társadalmi-foglalkozási csoport	Előállítási ismérvek		
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	foglalkozási viszony	életkor
1. Felső és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	1110-1210	alkalmazott, vállalkozó	15 éves és idősebb
2. Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	2111-2139, 2141, 2161-2169, 2211-2214, 2241, 2242, 2311, 2410, 2421, 2513, 2611-2624, 2626-2629, 2721-2725, 2729, 2730	alkalmazott, vállalkozó	15 éves és idősebb
3. Alsó szintű vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	1311, 1312-1339, 1411-1419	alkalmazott	15 éves és idősebb
	2142-2144, 2149, 2151-2159, 2221-2232, 2312, 2422, 2431-2499, 2511, 2512, 2514, 2521-2534, 2625, 2711-2719, 2726, 2727, 2910, 3111-3146, 3161-3163, 3171-3174, 3190, 3211-3221, 3331, 3410, 3514, 3515, 3613, 3641, 3655, 3711, 3712, 3717, 3719, 3721, 3730, 4221, 5112, 5233, 5241, 5291, 0110	alkalmazott, vállalkozó	15 éves és idősebb
4. Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatói foglalkozásúak	2728, 3222, 3311, 3312, 3321-3327, 3332, 3333, 3339, 3341, 3342, 3511, 3513, 3520, 3611, 3612, 3614-3616, 3621-3624, 3631-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713, 3716, 3910, 4111-4113, 4121-4129, 4131-4134, 4136, 4190, 4211, 4213, 4223, 4226, 4227, 5111, 5113, 5117, 5121-5129, 5131-5213, 5231, 5232, 5251-5253, 7341-7343, 8137, 0210	alkalmazott	15 éves és idősebb
5. Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	1312-1419, 2728, 3151-3159, 3222, 3311, 3312, 3321, 3322, 3323-3327, 3332-3339, 3341, 3342, 3511-3513, 3520, 3611, 3612, 3614-3616, 3621-3624, 3631-3639, 3642, 3649, 3651-3654, 3656, 3659, 3713-3716, 3722, 3910, 4111-4114, 4121-4136, 4190, 4211-4213, 4222-4229, 5111, 5113-5117, 5121-5129, 5131-5135, 5211-5213, 5219, 5221-5229, 5231, 5232, 5242, 5243, 5251-5259, 5292-5299, 7111-7115, 7211-7310, 7321-7328, 7331-7334, 7335, 7341-7343, 7411-7419, 7420, 7511-7519, 7521-7529, 7531-7539, 7911-7919, 8111-8126, 8131-8137, 8141-8190, 8211, 8311, 8312, 8321-8329, 8411-8419, 8422-8425, 8430, 9111-9119, 9211, 9212, 9221, 9223-9225, 9231-9239, 9310, 9321, 9329, 0310,	vállalkozó	15 éves és idősebb
6. Mezőgazdasági kisfoglalkoztatók, önálló vállalkozók	1311, 6111-6240, 8421, 9222, 9331, 9332	vállalkozó	15 éves és idősebb
7. Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	3151-3159, 3334, 3335, 7211-7233, 7310, 7411-7413, 7415, 7514, 7321-7323, 7325, 7326, 7331, 7332, 7334, 7335, 7511-7513, 7515, 7521-7524, 7531, 7533-7538, 7420	alkalmazott	15 éves és idősebb
8. Betanított munkát végzők	3512, 3714, 3715, 3722, 4114, 4222, 4224, 4225, 4229, 4135, 4212, 5114-5116, 5219, 5221-5229, 5254-5259, 5292-5299, 5242, 5243, 6111-6230, 7111-7115, 7324, 7327, 7328, 7333, 7414, 7416-7419, 7519, 7529, 7532, 7539, 7911-7919, 8111-8136, 8141-8190, 8211-8219, 8311, 8312, 8321-8325, 8411-8419, 8421-8429, 8430, 9212, 9221, 9222, 9232, 9235, 0310	alkalmazott	15 éves és idősebb
9. Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	9111-9211, 9223-9225, 9231, 9233, 9234, 9236-9239, 9310, 9321, 9329, 9331, 9332	alkalmazott	15 éves és idősebb

III. A munkaerőpiacról kiszakadók és akik sohasem dolgoztak

Társadalmi csoport	Gazdasági aktivitás	Munkakeresés időtartama	Életkor
10. A munkaerőpiacról kiszakadók	munkanélküli	legalább 12 hónapja keres munkát	15 éves és idősebb
	gazdaságilag inaktív, de nem tanuló	nem keres munkát	15–29 éves
11. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	gazdaságilag inaktív vagy munkanélküli, sohasem dolgozott	–	15 éves és idősebb
13. Gyermekek, tanulók	–	–	0–14 éves
	tanuló	–	15 éves és idősebb

A munkajelleg-csoportosítás előállítási módja

A munkajelleg-csoportosítás előállításához a következő információk szükségesek:

- egyéni foglalkozás FEOR-08 szerint kódolva
- foglalkozási viszony: alkalmazott, vállalkozó
- gazdasági aktivitás: jelenleg vagy korábban foglalkoztatott, sohasem dolgozott, tanuló
- életkor: 15 év alatti vagy azon felüli

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	gazdasági aktivitás	foglalkozási viszony	életkor
1. Vezetők	0110, 1110-1419	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
2. Értelmiségiek	2111-2143, 2149, 2152, 2161-2727, 2729-2910, 3172-3173, 3514, 3655	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
3. Egyéb szellemiek	0210, 2144, 2151, 2153, 2159, 2728, 3111-3146, 3161-3171, 3174-3221, 3312-3331, 3333, 3339-3410, 3515-3615, 3621-3623, 3631-3632, 6339-3652, 3654, 3656-3712, 3717-3721, 3730-4134, 4136-4211, 4213-4221, 4224-4229, 5233, 5291	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
4. Önálló iparosok, kereskedők	3151-3159, 3222, 3332, 3334-3335, 3511-3513, 3616, 3624, 3633, 3553, 3713-3716, 3722, 4135, 4212, 4222, 4223, 5111-5232, 5241-5259, 5292-5299, 7111-8419, 8422-9221, 9223-9329	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	vállalkozó	15 éves és idősebb
5. Szakmunkások	3151-3159, 3222, 3332, 3334, 3335, 3511-3513, 3616, 3624, 3633, 3553, 3713-3716, 4222, 4223, 5111-5113, 5117-5123, 5131-5213, 5231, 5232, 5252-5253, 7211-7327, 7331-7413, 7415, 7420-7531, 7533-7911, 8131, 8133, 8137, 8321, 8326, 8411, 8413-8418	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
6. Betanított munkások	0310, 3722, 4135, 4212, 5114-5116, 5129, 5219-5229, 5241-5243, 5254-5259, 5292-5299, 7328, 7414, 7416-7419, 7532, 7912-8126, 8132, 8134-8136, 8141-8312, 8322-8325, 8327, 8329, 8412, 8419, 8422-8430, 9212, 9221, 9232, 9235	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
7. Segéd munkások	7111-7115, 9111-9211, 9223-9231, 9233, 9234, 9236-9329	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb

Társadalmi réteg	Előállítási ismérvek			
	egyéni foglalkozás (FEOR-08)	gazdasági aktivitás	foglalkozási viszony	életkor
8. Mezőgazdasági fizikai munkások	6111-6230, 8421, 9222, 9331-9332	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	alkalmazott	15 éves és idősebb
9. Mezőgazdasági önállók	6111-6230, 8421, 9222, 9331-9332	jelenleg vagy korábban foglalkoztatott	vállalkozó	15 éves és idősebb
10. Nem foglalkoztatottak, akik sohasem dolgoztak	-	sohasem dolgozott	-	15 éves és idősebb
12. Gyermekek, tanulók	-	tanulók	-	15 éves és idősebb
	-	-	-	0-14 éves

A normatív-funkcionalista modell előállítási módja

A normatív-funkcionalista modell előállításához a következő információk szükségesek:

- egyéni foglalkozás FEOR-08 szerint kódolva
- foglalkozási viszony: alkalmazott, vállalkozó
- gazdasági aktivitás: foglalkoztatott, munkanélküli, saját jogú öregségi nyugdíjas vagy hozzátartozói jogon nyugdíjas, rokkantsági nyugdíjas, tanuló, egyéb inaktív
- alkalmazottak száma: nincs alkalmazott, 1-9 alkalmazott, 10 vagy több alkalmazott
- életkor: 15 év alatti vagy azon felüli

Osztály	Előállítási ismérvek				
	foglalkozás (FEOR-08)	gazdasági aktivitás	foglalkozási viszony	alkalmazottak száma	életkor
A1. Vállalkozó, 10 vagy több alkalmazottal	-	foglalkoztatott	vállalkozó	10 vagy több	15 éves és idősebb
A2. Vállalkozó, 1-9 alkalmazottal	-	foglalkoztatott	vállalkozó	1-9	15 éves és idősebb
A3. Vállalkozó, alkalmazott nélkül	-	foglalkoztatott	vállalkozó	0	15 éves és idősebb
B1. Vezetők, menedzserek	0110, 1110-1419	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb
B2. Szakértők, értelmiségiek	2111-2143, 2149, 2152, 2161-2727, 2729-2910, 3172-3173, 3514, 3655	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb
B3. Egyéb szellemiek	0210, 2144, 2151, 2153, 2159, 2728, 3111-3146, 3161-3171, 3174-3221, 3312-3331, 3333, 3339-3410, 3515-3615, 3621-3623, 3631-3632, 6339-3652, 3654, 3656-3712, 3717-3721, 3730-4134, 4136-4211, 4213-4221, 4224-4229, 5233, 5291	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb

Osztály	Előállítási ismérvek				
	foglalkozás (FEOR-08)	gazdasági aktivitás	foglalkozási viszony	alkalmazottak száma	életkor
B4. Szakmunkások	3151-3159, 3222, 3332, 3334-3335, 3511-3513, 3616, 3624, 3633, 3553, 3713-3716, 4222-4223, 5111-5113, 5117-5123, 5131-5213, 5231-5232, 5252-5253, 6112, 6116, 6123, 6130, 6211, 6220, 6230, 7211-7327, 7331-7413, 7415, 7420-7531, 7533-7911, 8131, 8133, 8137, 8321, 8326, 8411, 8413-8418	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb
B5. Betanított munkások	0310, 3722, 4135, 4212, 5114-5116, 5129, 5219-5229, 5241-5243, 5254-5259, 5292-5299, 6111, 6113-6115, 6119-6122, 6124, 6212, 7328, 7414, 7416-7419, 7532, 7912-8126, 8132, 8134-8136, 8141-8312, 8322-8325, 8327, 8329, 8412, 8419, 8421-8430, 9212, 9221, 9232, 9235	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb
B6. Segéd munkások	7111-7115, 9111-9211, 9222-9231, 9233, 9234, 9236-9329, 9331, 9332	foglalkoztatott	alkalmazott	-	15 éves és idősebb
C. Munkanélküliek	-	munkanélküli	-	-	15 éves és idősebb
D. Öregségi nyugdíjasok	-	saját jogon öregségi nyugdíjas, hozzátartozói jogon nyugdíjas	-	-	15 éves és idősebb
E. Rokkantsági nyugdíjasok	-	rokkantsági nyugdíjas	-	-	15 éves és idősebb
X. Egyéb inaktívak	-	egyéb inaktív	-	-	15 éves és idősebb
Y. Gyermekek, tanulók	-	tanulók	-	-	15 éves és idősebb
	-	-	-	-	0-14 éves

Módszertani megjegyzések, fogalmak

A 2011. évi népszámlálás eszmei időpontja

A népszámlálás állapotfelvétel, egy adott időpontra vonatkozik. Az Európai Unió népszámlálási rendelete a népszámlálás eszmei időpontját a 2011. évre írta elő, az Országgyűlés a 2009. évi CXXXIX. törvényben (népszámlálási törvény) 2011. október 1-je 0 órában határozta meg a pontos időpontot. Az előző, 2001. évi népszámlálás eszmei időpontja február 1-jén 0 óra volt, a két népszámlálás között 10 év és 8 hónap telt el.

Népesség

A 2001. és 2011. évi népességadatok a lakónépességre vonatkoznak.

Jelenlévő népesség a népszámlálás eszmei időpontjában az összeírás helyén tartózkodó népesség.

Lakónépesség

A népszámlálási lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében ott töltik. A hazánkban élő külföldiek akkor tartoznak bele a lakónépességbe, ha legalább 12 hónapja életvitelszerűen Magyarországon élnek, vagy szándékoznak élni. A fedél nélküli hajléktalanok annak a településnek, budapesti kerületnek a lakónépességébe tartoznak, ahol a népszámlálás során számba vették őket. Az átmenetileg – 12 hónapnál rövidebb ideig – külföldön tartózkodó magyar állampolgárok a lakónépesség részét képezik. A népszámlálási lakónépesség tehát a tényleges népességet jelenti, ezt a népességkategóriát használta már a 2001. évi népszámlálás is. A népszámlálási lakónépesség fogalma igazodik a nemzetközileg elfogadott népszámlálási módszertanhoz is. A nemzetközi rendeletek és ajánlások ugyanis a népességszámnak nem a hivatalos bejelentésen alapuló, hanem a tényleges lakóhely szerinti megállapítását írják elő.

Korcsoportok

A népesség, a háztartásfő, a családfő és annak felesége (élettársa) kor megoszlási adatainak részletezése a népszámlálások eszmei időpontjáig **betöltött életkor** alapján, korcsoportok szerint történt. Az életkor, valamint a családi állapot szerinti megoszlást mutató táblázatok az adatokat **ötéves és összevont korcsoportonként** tartalmazzák. A 2011. évi népszámlálás adatfeldolgozásaiban az egyes korcsoportok a következő születési évjáratokat ölelik fel:

Ötéves korcsoportok

Korcsoport, éves	Születési időpont
– 4	2006. október 1.–2011. szeptember 30.
5– 9	2001. október 1.–2006. szeptember 30.
10–14	1996. október 1.–2001. szeptember 30.
15–19	1991. október 1.–1996. szeptember 30.
20–24	1986. október 1.–1991. szeptember 30.
25–29	1981. október 1.–1986. szeptember 30.
30–34	1976. október 1.–1981. szeptember 30.
35–39	1971. október 1.–1976. szeptember 30.
40–44	1966. október 1.–1971. szeptember 30.
45–49	1961. október 1.–1966. szeptember 30.
50–54	1956. október 1.–1961. szeptember 30.
55–59	1951. október 1.–1956. szeptember 30.
60–64	1946. október 1.–1951. szeptember 30.
65–69	1941. október 1.–1946. szeptember 30.
70–74	1936. október 1.–1941. szeptember 30.
75–79	1931. október 1.–1936. szeptember 30.
80–84	1926. október 1.–1931. szeptember 30.
85–	1926. szeptember 30. vagy korábbi

Családi állapot

A népesség, az apa, az anya és az élettárs családi állapot szerinti csoportosítása az eszmei időpontban fennállott jogi helyzetnek megfelelően történt. Eszerint:

Nőtlen, hajadon az a személy, aki még nem kötött házasságot, és nem létesített bejegyzett élettársi kapcsolatot.

Házas az a személy, aki házasságot kötött, és házasságát jogerős bírói ítélet nem bontotta fel, függetlenül attól, hogy házas társával együtt él-e.

Özvegy az a személy, aki házas társának halála után nem kötött újabb házasságot, és nem létesített bejegyzett élettársi kapcsolatot.

Elvált az a személy, akinek házasságát jogerőre emelkedett bírói ítélet bontotta fel, újabb házasságot nem kötött, és nem létesített bejegyzett élettársi kapcsolatot.

A bírói ítélet nélkül különváltan élő személyek adatai a házások adataiban szerepelnek. A házassági kapcsolat nélkül együtt élő személyek (élettársak) családi állapotának meghatározása ugyancsak a jogi helyzet alapján történt.

Élettársi kapcsolat

Élettársi kapcsolatban élő az a személy, aki házasságkötés nélkül, tartósan, házasságszerű kapcsolatban él, függetlenül nemétől, családi állapotától, és attól, hogy az összeírás eszmei időpontjában közös háztartásban él-e élettársával.

Legmagasabb befejezett iskolai végzettség

A népesség iskolázottságának megállapítása az iskolarendszerű oktatás keretében szerzett legmagasabb végzettség alapján történt.

Az adatok egyaránt tartalmazzák a nappali, az esti és a levelező tagozaton, illetve a távoktatási és más formában szerzett végzettségeket.

Általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb végzettségűek, akik legfeljebb az általános (elemi) iskola 1–7. osztályát, a polgári iskola 1–3. osztályát, a hatosztályos középiskola 1. osztályát, valamint a nyolcosztályos középiskola 1–3. osztályát végeztek el, továbbá azok, akik egyetlen osztályt, évfolyamot sem végeztek el.

Általános iskola 8. évfolyam a végzettsége azoknak, akik az általános (elemi) iskola 8. osztályát, a polgári iskola 4–6. osztályát végeztek el, és nincs magasabb végzettségük, valamint akik bármely középfokú iskolában végeztek el évfolyamokat, de sem szakmai oklevelet, sem érettségit nem szereztek.

Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel a végzettsége azoknak, akik szakmunkásképző (iparitanuló-, tanonc- stb.) iskolában szakmunkás-bizonyítványt, valamint szakiskolában oklevelet, szakképesítő bizonyítványt szereztek. A legmagasabb iskolai végzettség megállapításakor a korábbi szakmunkásképző iskolai végzettségek közül csak az 1961-ben vagy később, az egészségügyi szakiskolai, valamint a gép- és gyorsíró-iskolai végzettségek közül csak az 1976-ban vagy később, nappali tagozaton szereztek számítanak ebbe a kategóriába.

Érettségi a végzettsége azoknak, akik általános vagy szakmai érettségivel rendelkeznek, illetve érettségire épülő szakképesítésük van, valamint akik az egyetem, főiskola stb. bármelyik évfolyamát elvégezték ugyan, de oklevelet (diplomát) nem szereztek.

Általános érettségi a végzettsége azoknak, akik gimnáziumban vagy szakközépiskolában általános érettségit szereztek, és nincs érettségire épülő szakképesítésük, illetve magasabb végzettségük. Ebbe a csoportba tartoznak azok is, akik 1974–1986. években kiállított középiskolai végbizonyítvánnyal rendelkeznek.

Szakmai érettségi a végzettsége azoknak, akik a szakképesítést is igazoló érettségijüket, képesítő bizonyítványukat szakközépiskolában, technikumban, felsőkereskedelmi iskolában, középfokú tanító-, illetve óvónőképző intézetben stb. szereztek, és nincs magasabb szintű befejezett végzettségük. Ide tartoznak az 1949–1955 között szakérettségit szereztek is.

Érettségire épülő középfokú szakképesítés a végzettsége azoknak, akik 1985–2002 között szakközépiskolában érettségi után 1–3. évfolyamon technikus végzettséget szereztek, valamint akik szakközépiskolában érettségit követően, az Országos Képzési Jegyzékben (OKJ) szereplő középszintű vagy emelt szintű szakképesítést igazoló bizonyítvánnyal rendelkeznek és nincs magasabb szintű befejezett végzettségük. Ebbe a csoportba tartoznak azok is, akik szakmunkások szakközépiskolájában szereztek érettségit.

Felsőfokú szakképesítés a végzettsége azoknak, akik 1998 után középiskolában vagy felsőoktatási intézményben felsőfokú szakképesítő bizonyítványt szereztek, és nincs főiskolai, egyetemi oklevelük, diplomájuk.

Egyetem, főiskola stb. oklevéllel a végzettsége azoknak, akik főiskolai (vagy azzal egyenértékű pl. BA/BSc) vagy egyetemi (vagy azzal egyenértékű pl. MA/MSc) oklevéllel rendelkeznek, továbbá akik doktori (PhD- vagy DLA-) fokozatot szereztek.

Főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc) oklevél a végzettsége azoknak, akik főiskola, akadémia, felsőfokú technikum, felsőfokú szakiskola, felsőfokú óvónőképző vagy tanítóképző intézet stb. valamelyikében alap-, illetve szakirányú továbbképzés keretében oklevelet szereztek. Ebbe a kategóriába

tartoznak azok is, akik a jelenlegi felsőfokú képzési rendszerben alapképzésben alapfokozatot (BA, BSc) szereztek.

Egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc) oklevél a végzettsége azoknak, akik valamelyik egyetemen vagy azzal egyenértékű felsőfokú intézményben – alapképzés vagy kiegészítő képzés, illetve szakirányú továbbképzés keretében – oklevelet, illetve diplomát szereztek. E kategóriába tartoznak azok is, aki a jelenlegi felsőfokú képzési rendszerben mesterképzésben vagy osztatlan képzésben mesterfokozatot (MA, MSc) szereztek.

Doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat a végzettsége azoknak, akik a doktori fokozatszerzési eljárás eredményeként megszerezhető tudományos fokozattal rendelkeznek. A legmagasabb iskolai végzettség megállapításakor a tudományos fokozatok közül csak az 1991-ben vagy később szereztek lettek figyelembe véve.

Alapfokú végzettség: befejezett általános iskolai 8. évfolyam.

Középfokú végzettség: középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel; illetve érettségi.

Felsőfokú végzettség: egyetem, főiskola stb. oklevéllel.

Nyelvismeret

Beszélt nyelv az az élő vagy holt nyelv, amelyen a személy másokat megérteni és magát megértetni képes. A népszámláláskor több nyelv ismeretének megjelölésére volt lehetőség. Ennek megfelelően a nyelvismeretet kimutató táblázatokban az összeírt személy annyiszor szerepel, ahány nyelvet megjelölt.

Gazdasági aktivitás

A népszámlálás eszmei időpontját megelőző héten végzett tevékenység alapján a népesség alapvetően két fő csoportból, a gazdaságilag aktív, illetve a gazdaságilag nem aktív népességből áll.

Gazdaságilag aktív népesség

A **gazdaságilag aktív népesség** a foglalkoztatottakból és a munkanélküliekből tevődik össze. A nemzetközi ajánlásoknak megfelelően **foglalkoztatottnak** minősül minden 15 éves és idősebb személy, aki az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órányi, jövedelmet biztosító munkát végzett, vagy rendszeres foglalkozásától (pl. betegség miatti távollét vagy fizetett, illetve fizetés nélküli szabadság miatt) csak átmenetileg volt távol. Jövedelmet biztosító munkának számít annak jogi kereteitől függetlenül minden olyan tevékenység, ami pénzjövedelmet vagy természetbeni juttatást biztosít. Ennek megfelelően foglalkoztatottak mindazok, akik munkaviszonyban, kormánytisztviselői, köztisztviselői, közalkalmazotti jogviszonyban, bírói, ügyészi szolgálati viszonyban, munkavégzési kötelezettséggel járó tagsági viszonyban állnak bármely munkáltatóval, illetve munkaszerződéssel, vállalkozói engedéllyel rendelkeznek. Idetartozik a háztartáshoz tartozó gazdaságban vagy vállalkozásban, segítő családtagként végzett rendszeres tevékenység, az alkalmi munka, a közhasznú munkában, közmunkában való részvétel, illetve az egyéb nem szerződéses jogviszonyban végzett munka is. A foglalkoztatottak közé tartoznak a nyugdíj, a gyed, a gyes, a gyet mellett dolgozók, továbbá – amennyiben az intézetben dolgoznak – a büntetés-végrehajtási intézetben fogva tartottak is. Foglalkoztatottnak számítanak a 15 éves és idősebb nappali tagozatos tanulók is abban az esetben, ha az eszmei időpontot megelőző héten legalább egy órát dolgoztak.

A foglalkoztatottakon belül megkülönböztetjük

- az aktív keresők,
- a nappali tagozatos tanulmányok mellett dolgozók,

- a gyermekgondozási ellátás mellett dolgozók és
- a nyugdíj, járadék mellett dolgozók csoportját.

Munkanélküli az a személy, aki

- az eszmei időpontot megelőző héten nem dolgozott,
- az eszmei időpontot megelőző négy hét folyamán aktívan munkát keresett (állás után érdeklődött a Munkaügyi Központnál, munkaközvetítő irodánál vagy magán-munkaközvetítőnél, személyesen vagy írásban megkeresett valamilyen munkáltatót, munkavállalás céljából hirdetést adott fel, hirdetésre válaszolt, rokonoknál, ismerősöknél érdeklődött munkaalkalom iránt vagy vállalkozás indítását intézte), valamint
- úgy nyilatkozott, hogy legfeljebb két héten belül munkába tudna állni.

A munkanélküli minősítésnek nem feltétele a munkanélküli-ellátásban (pl. munkanélküli-járadék) való részesülés.

Gazdaságilag nem aktív népesség

A gazdaságilag nem aktív népesség inaktív keresőkből és eltartottakból áll.

Inaktív keresők azok a személyek, akik a felvétel eszmei időpontjában keresőtevékenységet nem folytattak, de keresettel, jövedelemmel rendelkeztek, így

- a saját jogú nyugellátásban, nyugdíjszerű ellátásban, járadékban részesülők,
- a hozzátartozói jogon folyósított nyugdíjban vagy egyéb ellátásban részesülők,
- a gyermekgondozás (nevelés) címen ellátásban részesülők,
- a szociális ellátásban részesülők, (ápolási díjban részesülők, szociális segélyezettek)
- a vagyonukból vagy egyéb, nem munkával kapcsolatos jövedelemből élők (pl. akik földjük, nyaralójuk, lakásuk bérbeadásából, bankbetétjük kamataiból, albérlő tartásából élnek).

Eltartottak azok a személyek, akik nem tartoznak az előbbieken felsorolt kategóriák egyikébe sem, mert általában keresettel, jövedelemmel nem rendelkeznek, és megélhetésükről magánszemély vagy intézmény gondoskodik.

Ilyenek például:

- a 15 éven aluli nem tanuló gyermekek;
- a keresőtevékenységet nem folytató, inaktív keresőnek nem minősülő nappali tagozaton tanulók (mindazok, akik az iskolarendszerbe tartozó alap-, közép-, illetve felsőfokú oktatási intézmények valamelyikének nappali tagozatán folytatják tanulmányaikat, függetlenül attól, hogy részesülnek-e ösztöndíjban);
- az egyéb eltartottak (a 15 éves és idősebb, nappali tagozaton nem tanuló eltartottak, mint pl. a háztartásbeliek).

Háztartás, család

Háztartás (magánháztartás)

Közös háztartásba az olyan együtt lakó személyek tartoznak, akik egy lakásban vagy annak egy részében laknak, a létfenntartás (pl. étkezés, napi kiadások) költségeit – legalább részben – közösen viselik.

Ha a háztartás egy családból áll, a család és a háztartás lényegében azonos, a háztartás egycsaládos. Az egycsaládos háztartás a családtól abban különbözik, hogy a családdal együtt élő rokon vagy nem rokon

személyeket (ideértve a családdal élő állami gondozott gyermekeket is) a családtagok száma nem, a háztartás tagjainak száma viszont tartalmazza. Ha több család vezet közös háztartást, a háztartás többcsaládos. A két vagy több családból álló háztartások tagjainak száma – hasonlóan az egycsaládos háztartásokhoz – a háztartást alkotó családok tagjain kívül magába foglalja a családokkal élő, de külön családot nem alkotó személyek számát is. Az egy vagy több családot magába foglaló háztartás az ún. **családháztartás**.

Azt a háztartást, ahol nem él család, **nem családháztartásnak** nevezzük. A nem családháztartás lehet:

- egyszemélyes háztartás, amikor a háztartást egyetlen személy alkotja;
- egyéb összetételű háztartás, amelyben csak családot nem alkotó személyek élnek, úgymint
  - o rokon személyek (pl. testvérek, az egyik nagyszülő bármilyen családi állapotú unokájával),
  - o nem rokon személyek háztartása (pl. barátok),
  - o rokon személyekből és a velük élő nem rokon személyekből álló háztartás (pl. két testvér a barátjukkal).

Háztartásban, családban élők

A háztartások és a családok adatainak feldolgozása ebben a kiadványban a népszámlálási lakónépességen alapul. A háztartásban és a családban élők száma tehát nem tartalmazza azokat a személyeket, akik az összeírás helye szerinti településen nem tartoznak a népszámlálási lakónépességbe. (Például ha egy háztartás egy házaspárból és egy nőtlen gyermekből áll, a gyermek egy másik településen tanul és ténylegesen is ott lakik, akkor a gyermek az összeírás helyén nem, hanem a másik településen tartozik a népszámlálási lakónépességbe, ezért az összeírás helyén sem a háztartásban élők, sem a családban élők között nem szerepel.)

Család

A család a házastársi vagy élettársi, illetve vérségi kapcsolatban együtt élők legszűkebb köre.

A család lehet:

- párkapcsolaton alapuló, ezen belül
  - o házaspár nőtlen, hajadon gyermekkel vagy gyermek nélkül;
  - o élettársi kapcsolatban együtt élő két személy nőtlen, hajadon gyermekkel vagy gyermek nélkül; és
- egy szülő (apa vagy anya) nőtlen, hajadon gyermekkel.

Az 1949. és az 1960. évi adatoknál a gyermekek száma a házaspár, az özvegy és az elvált gyermekek, valamint a szülő nélkül, nagyszülővel élő unokák számát is tartalmazza, illetve a családok száma magába foglalja a nagyszülőkből és unokából álló életközösségeket is.

Családi állás (családban, háztartásban betöltött szerep)

A családi állás az azonos háztartásban élő személyek egymáshoz fűződő rokonsági vagy egyéb (gazdasági) kapcsolatát fejezi ki.

Férj, feleség: törvényes házasságban együtt élő férfi és nő.

Élettárs: házasságkötés nélkül, házasságszerű kapcsolatban együtt élő két személy, függetlenül családi állapotuktól és attól, hogy különböző vagy azonos neműek. Az élettársi kapcsolatok száma tartalmazza a bejegyzett, a nyilvántartásba vett vagy a bejegyzés, nyilvántartásba vétel nélkül együtt élőket.

Gyermekeivel egyedül élő szülő, apa vagy anya: az a személy, aki házastárs, élettárs nélkül él gyermekeivel vagy gyermekeivel.

Gyermek: a férj, feleség, élettárs vagy apa, anya családi állású személyek gyermeke, ha nem alkot önálló családot, függetlenül életkorától, családi állapotától és attól, hogy van-e saját megélhetési forrása.

Gyermekeknek kell tekinteni az örökbe fogadott, a nevelt és a házasságon kívül született gyermeket is. A gyermekek számába nem tartoznak bele az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, illetve az állami gondozott gyermekek.

A háztartás- és családfeldolgozásokban gyermek csak a nőtlen, hajadon (azaz házasságot még soha nem kötött) családi állapotú, gyermek családi állású személy lehet. Ekkor a gyermekként összeírt nem nőtlen, hajadon személyek az egyéb rokonok között szerepelnek.

Felmenő rokon: a férj, feleség, élettárs, gyermekével egyedül élő szülő apja vagy anyja, nagyszülője, dédszüllője, apósa vagy anyósa.

Más rokon személy: az előző családi állású személyek közé nem sorolható, de az adott háztartásban élő személy, aki a háztartás legalább egy tagjával rokonsági kapcsolatban van (pl. a házaspár valamely tagjának testvére, nagybácsi, nagynéni, unokatestvér, egyik nagyszülő az unokájával).

Nem rokon személy: aki a család egyik tagjával sincs rokonsági kapcsolatban, pl. háztartási alkalmazott, barát. Ide tartozik az átmeneti vagy tartós nevelésbe vett, illetve a nem örökbe fogadott állami gondozott gyermek.

Egyedülálló: az a személy, aki külön háztartásban egyedül él.

Épület, lakás

Lakóegységek

A népszámlálás a személyeket lakóegységekben veszi számba, és a lakásviszonyok megismerése céljából a személyekkel együtt összeírja a lakóegységeket is. A lakóegység fogalma a lakást, a lakott üdülőt és a lakott egyéb lakóegységet foglalja magában.

Lakás

Az eredetileg állandó emberi szállás, tartózkodás (otthon) céljára épített, vagy lakássá átalakított, és jelenleg is lakás céljára alkalmas, meghatározott rendeltetésű (lakó-, főző-, egészségügyi stb.) helyiségek egymással általában műszakilag (építészeti) is összefüggő egysége, melynek a közterületről, udvarról vagy az épületen belüli közös térből (lépcsőház, folyosó stb.) önálló, külön bejárata van.

Egy lakásnak minősült az összeírásakor a műszakilag (építészeti) összefüggő, belső átjárókkal összekötött helyiségek csoportja akkor is, ha egy vagy több helyiség átjáróját ideiglenes jelleggel (nem befalazva) lezárták. Az olyan, többnyire különálló helyiséget, építményt – mint pl. a családi házak nyári konyháját –, amelyet azzal a céllal építettek, hogy a lakás részét képezze, a lakáshoz tartozónak tekintettük, ha azt a főépületben lakó háztartás használta. Az albérletbe kiadott, vagyis idegen háztartás által használt nyári konyha azonban külön lakóegységet képez. Ha az eredetileg összefüggő helyiségeket önálló lakás kialakítása céljából műszakilag megosztották (leválasztották), akkor a hajdani egy lakást a leválasztás utáni állapotnak megfelelő számú lakásként kellett összeírni. Két vagy több, korábban különálló lakás műszakilag (pl. belső ajtókkal) összekötve már csak egy lakást képez.

Üdülő

Jellemzően pihenésre, üdülésre épített, illetve használt lakóegység. A 2011. évi népszámlálás során a lakott üdülők összeírása történt meg – azoké, melyekben legalább egy személy életvitelszerűen élt. A lakott üdülők adatai a lakott lakások adataival összevontan szerepelnek.

A népszámlálási hagyományoknak megfelelően a lakások és a lakott üdülők együttesen képezik a lakásállományt.

Lakott egyéb lakóegység

Ebbe a kategóriába tartoznak a lakott gazdasági helyiségek (raktár, prэшáz, istálló műhely, mosókonyha, üzlethelyiség, garázs stb.), illetve ideiglenes, mozgó vagy egyéb létesítmény lakott helyiségei (kunyhó, lakókocsi stb.), továbbá az épület telkére épített, önálló háztartás (pl. al- vagy ágybérlő) által lakóhelyként használt olyan különálló létesítmény, amely a lakás fogalmának nem felel meg

Az 1990. évi népszámlálás adatfeldolgozása során a lakóépületeken belüli lakott egyéb lakóegységek megkülönböztetésére csak a reprezentatív adatfelvétel során volt lehetőség, ezért az alapprogramban az ilyen lakóegységek lakásként lettek feldolgozva.

Komfortosság

Összkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, továbbá főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és (a fürdő-, vagy külön helyiségben) vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással, szennyvízelvezetéssel, melegvíz-ellátással, központos fűtési móddal rendelkezik.

Komfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával, főzőhelyiséggel, fürdőhelyiséggel és vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással, szennyvízelvezetéssel, melegvíz-ellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik.

Félkomfortos az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, továbbá fürdőhelyiséggel vagy vízöblítéses WC-vel, villannyal, vízellátással és egyedi fűtési móddal rendelkezik.

Komfort nélküli az a lakás, üdülő, amely legalább egy 12 m²-t meghaladó alapterületű lakószobával és főzőhelyiséggel, valamint egyedi fűtési móddal rendelkezik.

Az előbbi komfortfokozatok egyikébe sem sorolható lakások a **szükség- és egyéb** lakások.

A környezet lakóövezeti jellege

A közölt adatok mindig a lakáson belül meglévő felszereltséget tartalmazzák.

Hálózati vízvezetéssel ellátott a lakás, ha vízellátása (közmű-, illetve közüzemi jellegű) vízműhálózatba bekötött vezetéknek a lakás valamely helyiségében felszerelt kifolyócsapján keresztül történik.

Házi vízvezetéssel ellátott az a lakás, amelyben a vezeték – általában – az épület telkén, udvarán lévő kút vizét vezeti el a lakásban lévő kifolyócsapig.

Meleg folyó vízzel ellátott a lakás, ha a tisztálkodáshoz és a háztartás viteléhez szükséges meleg folyó vizet távvezeték, központi kazán vagy bármilyen egyedi (helyi) vízmelegítő készülék szolgáltatja (beleértve a kis kapacitású, ún. konyhai vízmelegítő készüléket is).

Vízöblítéses WC-vel ellátott a lakás, ha van a lakáson belül – akár külön helyiségben, akár a fürdőszobában – csatornába bekötött, vízöblítéses WC.

Közcsatornával ellátott a közüzemi, illetve a közüzemi jellegű szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakás.

Házi csatornával ellátott az a lakás, amelyből a szennyvizet az épület telkén lévő zárt szennyvíztárolóba, szikkasztóba (emésztőbe) vagy egyéb helyre vezetik.

A környezet lakóövezeti jellege

Ez az ismérv nem az összeírt lakásra, hanem annak környezetére, a településnek azon kisebb vagy nagyobb részére vonatkozik, ahol a lakás található.

A lakóövezeti jelleg közölt kategóriái a következők:

Városias (hagyományos): általában a városok központjára és az azt körülvevő területre jellemző, többnyire zárt utcásoros beépítésű övezet, amely területén túlnyomóan egy- vagy többszintes lakóépületek és közintézmények helyezkednek el.

Lakótelepi: az 1960-as évektől az 1980-as évek végéig, többnyire házigyári technológiával épített, középmagas és magas lakóházak, házsorok együttese.

Lakóparki: az 1990-es évek óta épült, közös, parkosított telken elhelyezkedő, egységes építészeti arculattal kialakított, többlakásos lakóépületekből álló épületegyüttes.

Villanegyedi: általában utcarendben (esetenként telepszerűen), alacsony és középmagas társasházakkal, kertes villákkal, valamint üdülőkkel beépített területek. Az épületek jellemzői: az átlagost jóval meghaladó méret, nívós vagy luxus kivitelezés, egyedi tervezés és megjelenés.

Családi házas, falusias lakóövezet: alacsony beépítésű (földszintes vagy egyemeletes) 1–3 lakásos épületekből álló területek, amelyek a nagyobb települések esetén a település központjától általában távolabb találhatók. Ebbe a kategóriába tartoznak a falvak hagyományos beépítésű lakóövezetei, illetve a sorházak is.

Üdülő- és zártkerti területi: elsődlegesen magánüdülőkkel, hétvégi házakkal és/vagy társasüdülőkkel beépített terület, a települések külterületén létrejött kertszerűen művelt, kis parcellákra osztott terület, a telkeken főleg átmeneti tartózkodásra és tárolásra szolgáló építményekkel.

Alacsony státusú: leromlott állagú, lebontásra ítélt lakóházak, ideiglenes jelleggel épült telepek, putrik, barlanglakások és hasonló lakóövezete.

Magányos vagy csoportos beépítésű külterületi: többnyire mezőgazdasági, erdőgazdasági hasznosítású, külterületen épült lakóházak (pl. tanya, tanyacsoport, őrház, erdészház).

Ipari, üzemi, egyéb terület: ipari és mezőgazdasági üzemek, bányák, vasutak munkásai számára épített kolóniák, telepek (ezek általában földszintes, gyakran soros építésű lakóházak), valamint a jellemzően ipari üzemek által beépített területen található lakóházak övezete..

Jelmagyarázat

- = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő
- .. = az adat nem ismeretes
- ... = nem közölhető adat
- x = a mutató nem értelmezhető
- 0 = a mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad
- üres hely = az üresen hagyott blokkba eső mutatók nem értelmezhetők